การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ปริญญานิพนธ์

ของ

บุบผา เมฆศรีทองคำ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
กุมภาพันธ์ 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

174.9
บ639ก
ส.3

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

บทคัดย่อ

ของ

บุบผา เมฆศรีทองคำ

25 เม.ย. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
กุมภาพันธ์ 2545

ท 14552

บุบผา เมฆศรีทองคำ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ดร. ชูศักดิ์ ขัมภลิขิต, ศาสตราจารย์ ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์, ดร. มนัส บุญประกอบ.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ แบ่งการวิจัยออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างหลักสูตรโดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพื่อสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์และนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ได้ผลสรุป คือ จริยธรรมมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ ด้านความรู้และเจตคติซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ และส่วนที่ 2 คือ ด้านพฤติกรรมซึ่งเป็นองค์ประกอบภายนอกที่บุคคลแสดงออกมาและสังเกตเห็นได้

2. การศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ได้ผลสรุปจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ซึ่งทำการศึกษา 2 รอบ ได้แก่ จริยธรรมที่จำเป็นอันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ ความถูกต้องแม่นยำ (ร้อยละ 64.71) อันดับที่ 2 คือ ความสัตย์ซื่อ (ร้อยละ 52.94) และอันดับที่ 3 คือ สิทธิส่วนบุคคล (ร้อยละ 47.06) โดยจริยธรรมที่จำเป็นทั้ง 3 อันดับ ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร เป็นการเขียนโครงร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยมีองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น เป้าหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล เนื้อหาที่ใช้ในหลักสูตรมาจากการศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 โดยสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก ส่วนกิจกรรมการเรียนการสอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักกระบวนการคิด วิเคราะห์ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง ผลการประเมิน พบว่า ทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมและความสอดคล้อง จากนั้นจึงนำข้อมูลจากการประเมินโครงร่างหลักสูตรมาปรับปรุงเพื่อให้โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ระยะเวลาในการทดลอง 1 ภาคเรียน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่มเรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่มเรียนตามหลักสูตรเดิม ซึ่งมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิตินันพาราเมตริกโดยทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระกันใช้ Mann - Whitney U Test และทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กันใช้ Wilcoxon Matched - pairs Signed - ranks Test ผลการทดสอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่าเกณฑ์ 3.50 และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่าเกณฑ์ 80

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร จากผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้ดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรในด้านการใช้ภาษา เพื่อให้ได้หลักสูตรฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ต่อไป

A CURRICULA DEVELOPMENT TO ENHANCE THE ETHICAL DECISION - MAKING PROCESS IN JOURNALISTIC PROFESSION FOR JOURNALISM STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

BUBPHA MAKESRITHONGKUM

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Doctor of Education degree in Curriculum Research and Development
at Srinakharinwirot University
February 2002

Bubpha Makesrithongkum. (2002). *A curricula development to enhance the ethical decision - making process in journalistic profession for journalism students.* Dissertation, Ed.D (Curriculum Research and Development). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Choosak Khampalikit, Prof. Dr. Samrerng Boonruangrutana, Dr. Manat Boonprakob.

The purpose of this study is to develop the curriculum for enhancing the ethical decision - making process in journalism for journalism students. Research procedure includes 5 phases

Phase 1 : The preliminary study and analysis of data necessary for curriculum drafting

This phase includes the followings :

1. A survey of literature relating to journalistic ethics. The purposes of the survey are two folds : first, to build up a framework for an investigation into ethics in journalism, and second, to arrive at issues to put forward for expert examination and advice. The results indicated that ethics are composed of an internal unobservable component, which includes knowledge and attitude, and an external observable component, which is behavior.

2. An analysis of expert opinions regarding the top three priorities of ethics in journalism for journalism students. The results by means of Delphi Technique indicated 17 experts their first and second responses agreed "accuracy" is the very top priority (64.71 %) ; "honesty" is the second (52.94 %) and "privacy" is the third (47.06 %). These three ethical qualities constitute knowledge, attitude and behavior.

Phase 2 : The development of curriculum drafting

A curriculum was drafted with reference to the results from the preliminary study. Elements of the draft were problems and necessity, goals, principles, objectives, learning and teaching units, contents, learning activities, instructional media and evaluation. Contents of the curriculum were derived from the results of phase one. The top three journalism priorities were inserted into the content of JR 321 News Reporting 1, as suggested by discipline - first approach. Problem - Based Learning was used to guide learning activities, that is, problems are used to stimulate students thinking and analytical process that leads to their ethical decision - making in journalism.

Phase 3 : A quality assessment of the curriculum drafting

The results indicated 6 experts agreed to the suitability and coherence of the curriculum.

Phase 4 : The implementation of the curriculum

The curriculum was implemented on third year students who registered in JR 321 : News Reporting 1 in the first semester of the 2001 academic year. Subjects were

divided into two groups : the experimental group, with which the newly designed curriculum was used, and the control group, which still follows the existing curriculum. Both pre and post - tests were conducted and calculated by means of nonparametric statistics, Mann - Whitney U Test and Wilcoxon Matched - pairs Signed - ranks Test. The findings were that the experiment group had more the average scores of ethical decision - making process in journalism after implementing the curriculum at .05 statistical level. Besides, the experiment group had more the average scores of ethical decision - making process in journalism than the control group at .05 statistical level. Also, the process of curriculum implementing was highly suitable. The average scores in the area of knowledge, attitude and performance were higher than the criteria that judges curriculum efficiency.

Phase 5 : The assessment and revision of the curriculum

Results from the experimental showed that the curriculum could measure up to the criteria for efficacy of curriculum. The researcher, then, revised the language in each components of curriculum in order to attain a better curriculum that was ready for teaching that construct the ethical decision - making process in journalism for journalism students.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ของ

นางสาวบุบผา เมฆศรีทองคำ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาภรณ์ หะวานนท์)

วันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ขัมภลิขิต)

..... กรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. มนัส บุญประกอบ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมควร กวียะ)

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน

จาก

ทุนงบประมาณแผ่นดิน

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ตลอดจนการให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากจากคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ชูศักดิ์ ขัมภลิขิต ศาสตราจารย์ ดร. สำเริง บุญเรืองรัตน์ และอาจารย์ ดร. มนัส บุญประกอบ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ และรองศาสตราจารย์ ดร. สมควร กวียะ ที่ท่านได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการสรรสร้างปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือในด้านของการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรและเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการพิจารณาทุนสนับสนุนการวิจัย "ทุนงบประมาณแผ่นดิน" มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่สนับสนุนการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ให้การสนับสนุนการศึกษาและอนุญาตให้ลาศึกษาต่อโดยได้รับทุนโครงการพัฒนาอาจารย์ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ นอกจากนี้ขอขอบใจนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยอย่างดียิ่ง รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาเอกสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจมาด้วยดีโดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพร้อมมอบความสำเร็จและความภาคภูมิใจให้กับบิดามารดาและบุคคลทุกๆท่านที่ให้การสนับสนุนการศึกษาด้วยดีตลอดมา

บุบผา เมฆศรีทองคำ

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายในการวิจัย	8
	ความสำคัญของการวิจัย	9
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ	9
	กรอบแนวคิดการวิจัย	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์	15
	ความหมายของจริยธรรม	15
	องค์ประกอบของจริยธรรม	17
	ความหมายของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์	18
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	20
	ความหมายของการตัดสินใจ	20
	องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจ	21
	ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม	23
	แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	25
	แนวคิดกล่องพอตเตอร์ (Potter Box Approach)	26
	แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตร	57
	ความหมายของการบูรณาการ	57
	แนวคิดพื้นฐานของการบูรณาการหลักสูตร	59
	ลักษณะสำคัญของการบูรณาการหลักสูตร	60
	ประเภทของการบูรณาการหลักสูตร	61
	หลักการสำคัญของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก	64
	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร	65
	ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	65
	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	66
	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	74
	ปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม (Progressivism)	98
	ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา (Cognitive Information Processing Theory)	98
	การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning)	100
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์	112
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก	119

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	125
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	128
	ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร	132
	ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร	134
	ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร	136
	ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	144
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	145
	ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	145
	ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตร	156
	ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร	165
	ขั้นตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร	167
	ขั้นตอนที่ 5 ผลการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	180
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	183
	สรุปผลการวิจัย	186
	อภิปรายผลการวิจัย	189
	ข้อเสนอแนะ	198
	บรรณานุกรม	200
	ภาคผนวก	213
	ภาคผนวก ก	214
	ภาคผนวก ข	239
	ภาคผนวก ค	273
	ภาคผนวก ง	277
	ภาคผนวก จ	280
	ภาคผนวก ฉ	432
	ประวัติย่อผู้วิจัย	459

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประเภทของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์	32
2	ลักษณะสำคัญของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์	42
3	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร	127
4	ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) และระดับความจำเป็นของจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์จากการทำเดลฟาย รอบที่ 2	150
5	เปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของหลักสูตรรายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ระหว่างหลักสูตรเดิมและหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น	160
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	165
7	ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	166
8	ค่าสถิติพื้นฐานของค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	172
9	เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการ ตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	173
10	เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการ ตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	174
11	เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการ ตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	175
12	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร	176
13	จำนวนคะแนนและความถี่ของผลคะแนนด้านความรู้ระหว่างกระบวนการเรียน	178
14	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการ ตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ ที่กำหนด	179

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	13
2	องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจ	22
3	แนวคิดกล่องพอตเตอร์	27
4	รายละเอียดของแนวคิดกล่องพอตเตอร์	27
5	องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	28
6	แนวคิดการบูรณาการกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1	63
7	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์	67
8	รูปแบบในการวางแผนหลักสูตรของทาบา	69
9	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์, อเล็กซานเดอร์ และเลวิส	71
10	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่	73
11	ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร	87
12	รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของไทเลอร์	92
13	รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสเตค	94
14	รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม	97
15	กลไกพื้นฐานในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก	102
16	ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	107
17	ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์	126

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคของสังคมข่าวสาร สื่อมวลชนถือได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ ประกอบกับในปัจจุบันสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นทำให้มีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในแต่ละวัน จึงเป็นการยากที่ประชาชนจะรับรู้และเข้าใจเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นสถาบันสื่อมวลชนจึงกลายเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของประชาชน

"หนังสือพิมพ์" นับเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมดังเช่นที่โคเฮน (Cohen. 1963 : 18 - 25) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของหนังสือพิมพ์ดังนี้

1. เพื่อเสนอข่าวสาร ถือเป็นงานหลักที่สร้างชื่อเสียงให้แก่หนังสือพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน เพราะหากหนังสือพิมพ์ฉบับใดสามารถหาข่าว เขียนข่าว และตีพิมพ์ข่าวออกมาเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบข่าวที่ถูกต้อง ตรงกับข้อเท็จจริง และทันต่อเหตุการณ์ที่ผู้อ่านต้องการทราบ หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นย่อมเป็นที่นิยมของผู้อ่าน

2. เพื่อเสนอความคิดเห็นหรืออธิบายความหมายของข่าว กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ควรชี้แนะแนวทางโดยการรายงานข่าวหรือจับประเด็นที่สำคัญของข่าวมาวิพากษ์วิจารณ์ อธิบายถึงเบื้องหน้าเบื้องหลัง ตลอดจนผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากข่าวดังกล่าวในทุกๆ ด้านเพื่อให้ผู้อ่านตัดสินเอง

3. เพื่อให้ความบันเทิง ถือเป็นหน้าที่เสริมซึ่งมีเป้าหมายเพื่อช่วยผ่อนคลายความเคร่งเครียดจากการอ่านข่าวและบทความหรือความคิดเห็นต่างๆ แต่หนังสือพิมพ์ไม่สมควรเสนอเรื่องราวความบันเทิงแฝงเนื้อที่ข่าวและบทความมากจนเกินไป

4. เพื่อให้บริการสาธารณะ หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยยกระดับความเป็นอยู่และการกินดีอยู่ดีให้แก่ประชาชนโดยรายงานข่าวให้รัฐบาลได้รับรู้ถึงความอยุติธรรมที่ประชาชนได้รับ ขณะเดียวกันก็ต้องคอยกระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนด้วยการสละเนื้อที่ของหนังสือพิมพ์ลงข่าวเรียกร้องให้รัฐบาลช่วยเหลือประชาชนในปัญหาต่างๆ หรือการเปิดคอลัมน์รับเรื่องราวร้องทุกข์ตอบปัญหาทางการแพทย์ ทางการศึกษา หรือช่วยลงข่าวเรื่องการกุศล

5. เพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นธุรกิจอย่างหนึ่ง ดังนั้นหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องมีจำนวนผู้ซื้ออ่านและโฆษณาจำนวนมากพอเพื่อให้เกิดรายได้คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและเป็นเงินทุนหมุนเวียนต่อไป

จากบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่กล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่มีความผูกพันอยู่กับความเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวของสังคมเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่ากิจการหนังสือพิมพ์จะเป็นกิจการอิสระโดยเอกชนเป็นเจ้าของ แต่ก็ไม่พ้นภาระความรับผิดชอบต่อประชาชน หนังสือพิมพ์จึงเป็น "ประหนึ่งสถาบันสาธารณะ" (Quasi Public Institution) ซึ่งต้องเสนอข่าวให้แก่ประชาชน (มาลี บุญศิริพันธ์. 2537 : 2) โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ "ผู้สื่อข่าว" ซึ่งทำหน้าที่ในการคัดเลือกกลั่นกรองข่าวสารต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน เป็นผู้ยืนอยู่ตรงกลางระหว่างเหตุการณ์ความเป็นไปต่างๆในสังคมกับประชาชนผู้อ่าน ฉะนั้นผู้สื่อข่าวจึงดำรงสถานะเป็นตัวแทนสมมติของประชาชนที่ต้องทำหน้าที่รักษาผลประโยชน์ให้กับผู้อ่าน คอยสอดส่องสภาพความเป็นไปทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และทำการเลือกสรรเฉพาะสิ่งที่

เห็นว่ามีสาระประโยชน์สำคัญ และควรจะต้องรู้นำเสนอต่อสาธารณชนโดยวางอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ว่า "นักหนังสือพิมพ์เป็นผู้เสนอข่าวสาร ความรู้ ความคิดเห็น รวมทั้งเป็นปากเสียงแทนผู้อื่น ทุกเรื่องทุกสิ่งที่ท่านนำลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์แพร่หลายไปได้โดยรวดเร็วและกว้างขวางอย่างไม่มีขอบเขต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จักต้องปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ด้วยความพิจารณาที่รอบคอบ ด้วยสุจริต ความยุติธรรม และด้วยความสำนึกในความรับผิดชอบเป็นพิเศษอยู่เป็นนิตย์" (สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. 2542 : 33)

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า "คุณภาพของหนังสือพิมพ์" ขึ้นอยู่กับ "คุณภาพของผู้สื่อข่าว" ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญยิ่งในฐานะที่เป็นผู้เสาะแสวงหา รวบรวม และนำเสนอแง่มุมข่าว เพราะฉะนั้นผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็น "สื่อกลาง" จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพ เช่น มีความรู้รอบด้านและกว้างขวาง เป็นผู้ที่มีความอยากรู้อยากเห็น มีจมูกไวสำหรับข่าว เป็นคนช่างสังเกต มีความสามารถในการทำงานได้รวดเร็ว คล่องแคล่ว มีความอดทน สามารถทำงานภายใต้ความกดดันต่างๆ ได้ ที่สำคัญผู้สื่อข่าวจะต้องมีความสำนึกในวิชาชีพหรือที่เรียกว่า "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ควบคู่กันเสมอในการทำงาน โดยผู้สื่อข่าวจะต้องยึดมั่นในหลักการทางวิชาชีพ ใช้ดุลยพินิจพิจารณาด้วยความถูกต้อง ด้วยหลักการที่เป็นเหตุเป็นผล เพื่อให้ได้ข่าวที่มีคุณภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือ เพราะหากผู้สื่อข่าวขาดจริยธรรมในวิชาชีพของตนแล้วย่อมก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบหรือความเสียหายแก่บุคคลหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่ตกเป็นข่าว บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้สื่อข่าว รวมถึงองค์กรหนังสือพิมพ์เอง

จากการวิจัยของศัณสนี ชุมนุมมณี (2533 : 70) ที่เกี่ยวกับ "คุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม : เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์" พบว่า ความมีจริยธรรมถือเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่ควรเป็นของนักข่าวตามความคิดเห็นทั้งของบรรณาธิการและอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแอนเดอร์สัน (Anderson. 1987 : 343 - 344) ที่ทำการศึกษาแนวทางปฏิบัติและทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์รายวันในสหรัฐอเมริกา โดยการสำรวจความคิดเห็นของบรรณาธิการบริหารจำนวน 96 คน พบว่า ความระมัดระวังและความใส่ใจในเรื่องที่เกี่ยวกับจริยธรรมของผู้สื่อข่าวมีให้เห็นเด่นชัด 3 ใน 4 ของบรรณาธิการทั้งหมดได้เขียนข้อความเตือนผู้สื่อข่าวในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรม 2 ใน 3 ของบรรณาธิการทั้งหมดได้จัดสัมมนาในหัวข้อเรื่องจริยธรรมของหนังสือพิมพ์แก่ผู้สื่อข่าวของตน ร้อยละ 95 ของบรรณาธิการทั้งหมดกล่าวว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักถึงในเรื่องของจริยธรรม เช่นเดียวกับที่เมย์เยอร์ (Mayer. 1983 : 101 ; citing Boeyink. 1994. How Effective are Codes of Ethics? : A Look at Three Newsrooms. p. 893) ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวในสหรัฐอเมริกา พบว่า เกือบ 2 ใน 3 ของผู้สื่อข่าวระบุว่าหนังสือพิมพ์ควรมีจริยธรรมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม

นอกจากนั้นแล้ว จากการที่ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของตัวแทนผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในระดับผู้กำหนดนโยบายข่าว คือ บรรณาธิการข่าวและหัวหน้าข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ และหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ด้วยแบบสอบถาม จำนวน 26 คน ในระหว่างวันที่ 1 ถึง 20 พฤศจิกายน 2542 พบว่า บรรณาธิการข่าวและหัวหน้าข่าวล้วนมีความคิดเห็นตรงกันว่าจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีความสำคัญต่อผู้สื่อข่าวในแง่ที่เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับสร้างความน่าเชื่อถืออันเป็นหัวใจสำคัญของงานหนังสือพิมพ์ เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการทำงานข่าวซึ่งช่วยในการคิด ช่วยตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับการปฏิบัติงานที่อาจส่งผลกระทบต่อบุคคล สังคมหรือสาธารณชน และเป็นสิ่งที่จะต้องสร้างให้เป็นจิตสำนึกพื้นฐานของการทำวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หากผู้สื่อข่าวมีจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ย่อมจะช่วยให้การทำหน้าที่เสาะแสวงหาข่าวสาร การวิเคราะห์ข่าวสาร และการนำเสนอข่าวสารมี

คุณภาพ ถูกต้อง เที่ยงตรง แม่นยำและสามารถตรวจสอบได้ ข่าวที่นำเสนอจะมีลักษณะที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อสังคม เป็นเครื่องชี้นำความถูกต้องของสังคม รวมทั้งสถาบันวิชาชีพหนังสือพิมพ์จะได้รับการเคารพยอมรับในฐานะสื่อและผู้ตรวจสอบสังคมที่เป็นธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างบรรทัดฐานในสังคมที่ถูกต้อง และที่สำคัญ คือ ทำให้สาธารณชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจในด้านต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมโดยรวม

อย่างไรก็ตาม จากสภาพความเป็นจริงในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นดังที่ปรากฏเป็นข่าวต่อสาธารณชนดังนี้ (วันนักข่าว. 2543 : 95 - 97)

1. กรณีที่มีการระบุว่ามีนักการเมืองจ่ายเงินเป็นค่าจองรถจำนวน 10,000 บาท และค่ารถยนต์ 140,000 บาท ให้ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ จนกระทั่งต่อมากลุ่มผู้สื่อข่าวสายการเมืองประจำทำเนียบ - รัฐสภา จำนวน 68 คน ยื่นหนังสือต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้มีการตรวจสอบเรื่องดังกล่าวซึ่งผลการวินิจฉัยระบุว่าไม่มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่านักการเมืองจ่ายเงินค่าจองรถให้ผู้สื่อข่าวจริง แต่จากผลการพิจารณาภายในของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ พบว่า ผู้สื่อข่าวรับว่าขอให้นักการเมืองจองรถยนต์ให้จริงเพื่อที่จะได้รับรถเร็วขึ้นเท่านั้น แต่ผู้สื่อข่าวเป็นผู้จ่ายเงินเอง อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวไม่เหมาะสมจึงได้ย้ายผู้สื่อข่าวไปจากหน้าที่เดิมและขั้นตอนต่อไปอาจสั่งพักงาน ต่อมาผู้สื่อข่าวผู้นั้นได้ยื่นใบลาออกจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

2. กรณีที่มีการจ่ายเงินของนักการเมืองให้กับผู้สื่อข่าวไทยรัฐ จำนวน 100,000 บาท ซึ่งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติได้พยายามหาข้อมูลเพิ่มเติมและได้พิจารณาจากหนังสือชี้แจงของเลขาธิการพรรคการเมืองและหัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกพาดพิงปฏิเสธบัญชีรายจ่ายเงินให้สื่อมวลชน ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ไทยรัฐได้มีหนังสือแจ้งมายังเลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติว่าได้สอบสวนกรณีดังกล่าวแล้วไม่มีพยานยืนยันว่ามีผู้สื่อข่าวคนใดรับเงินจากนักการเมือง คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีมติว่าเมื่อไม่ปรากฏตัวผู้ถูกกล่าวหาชัดเจน สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงไม่สามารถวินิจฉัยได้

3. กรณีผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ประจำเมืองพัทยาถูกภรรยานายอูลริก วูล์ฟกัง นักธุรกิจชาวเยอรมันที่พัทยากล่าวหาว่ารับเงินจำนวน 400,000 บาท เพื่อช่วยเหลือเรื่องการนำเรือยอชต์เข้าประเทศ ซึ่งจากการสอบสวนเป็นการภายในของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ พบว่า ผู้สื่อข่าวได้รับเงินจริง แต่อ้างว่าเงินที่ผู้สื่อข่าวรับไปนั้นเป็นค่าทนายความที่เซ็นรับแทนเพื่อนที่เป็นทนายความเพื่อว่าความในคดีเรือยอชต์หนีภาษีของนายวูล์ฟกัง แต่ทางหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์เห็นว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและต่อมาผู้สื่อข่าวคนดังกล่าวตัดสินใจลาออกจากหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ดังนั้นคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติจึงมีมติรับทราบ

4. กรณีมีใบปลิวแจกไปตามที่ต่างๆ ระบุว่า ทีมงานส่วนหนึ่งของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นไปงานเลี้ยงที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย จัดเลี้ยงให้ที่โรงแรมดุสิตธานีและหลังงานเลี้ยงมีการแจกไวน์ขวดละ 20,000 บาท ซึ่งกวี จงกิจถาวร บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นยอมรับว่ามีเรื่องนี้เกิดขึ้นจริงและหลังงานเลี้ยงมีการแจกไวน์ แต่เป็นขวดละ 5,800 บาท และได้สั่งให้นำไวน์ไปคืนทุกขวด

5. กรณีกลุ่ม "พนักงานบางจาก" ทำเรื่องร้องเรียนสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติให้พิจารณากรณีแหล่งข่าวให้ข้อมูลบิดเบือนข่าวสาร หลอกลวงสื่อมวลชน สร้างความเสียหายให้กับบริษัทบางจากปิโตเลียมจำกัด (มหาชน) โดยข่าวดังกล่าวปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ถึง 16 ฉบับ โดยพนักงานบางจากร้องเรียนว่าแหล่งข่าวคนดังกล่าวให้ข้อมูลเท็จ 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรกให้ข่าวว่านายธารินทร์ นิมมานเหมินท์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพูดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีว่ากู้เงินต่างประเทศมาฝากกินดอกเบี้ยและการดำเนินการไม่มีกำไร ประเด็นที่ 2 คือ ให้ข่าวว่าบริษัทมีผลดำเนินการไม่ดี บัญชีมั่ว และประเด็นสุดท้าย คือ ให้ข่าวว่านายโสภณ สุภาพงษ์ ละล่ำละลักในที่ประชุมกรรมการบริษัทขออยู่ในตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่ต่อไป ซึ่งผลการตรวจสอบจากสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ พบว่า แหล่งข่าวคนดังกล่าวให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงแก่ผู้สื่อข่าวโดยผู้สื่อข่าวแลกข่าวและลอกข่าวต่อๆ กันมา จึงมีมติว่าหนังสือพิมพ์ทั้ง 16 ฉบับ ประพฤติผิดข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. 2541 ข้อ 4 ความว่า "หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและครบถ้วน" และข้อ 7 ความว่า "หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

6. กรณีหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ 11 ธันวาคม 2542 เสนอภาพข่าวหญิงสาวถูกข่มขืนในลักษณะไม่เหมาะสมตีพิมพ์ในหน้า 1 ของหนังสือพิมพ์ ซึ่งคณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติพิจารณาแล้วมีมติว่าการตีพิมพ์ภาพดังกล่าวไม่เหมาะสม เป็นการล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เคราะห์ร้าย เป็นการซ้ำเติมความทุกข์ หรือโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้น กระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของประชาชนจำนวนมาก ในเวลาต่อมาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐออกมาขอโทษผ่านบทบรรณาธิการ ฉบับวันที่ 17 ธันวาคม 2542 ระบุว่าความผิดพลาดเกิดจากการทำงานที่เร่งรีบของหนังสือพิมพ์รายวัน รวมทั้งกองบรรณาธิการมีขนาดใหญ่โตมีพนักงานจำนวนมากพร้อมกับขอโทษผู้อ่านและญาติพี่น้องของผู้ตาย

ดังนั้นจากเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าวซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือในการทำงานด้านข่าว เพราะงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องนำเสนอข้อเท็จจริงให้กับสาธารณชนและขณะเดียวกันก็ต้องชี้ทางออกให้กับสังคมด้วย แต่หากข่าวที่นำเสนอเป็นผลมาจากการที่ผู้สื่อข่าวไม่มีจริยธรรมวิชาชีพแล้ว คนในสังคมที่เปิดรับข่าวสารย่อมจะได้รับผลกระทบตามไปด้วย ดังนั้นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวจึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ค่อนข้างมากเห็นได้จากโครงการจดหมายจากประชาชนซึ่งจัดขึ้นโดยคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมมือกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ผลสรุปการวิเคราะห์จดหมายจากประชาชน พบว่า ประชาชนที่ส่งข้อวิพากษ์วิจารณ์เข้ามาส่วนใหญ่ไม่พอใจในเรื่องของการเสนอเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์มากที่สุดเพราะเนื้อหาที่นำเสนอเป็นไปในเชิงทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังไม่ได้ให้ข่าวสารที่เที่ยงตรง มีประโยชน์ ถูกถ้วนตามหน้าที่ คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าหน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อสาธารณะ (สุกัญญา สุดบรรทัด. 2539)

นอกจากนั้นแล้ว จากการที่ผู้วิจัยทำการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 200 ชุด ในระหว่างวันที่ 5 สิงหาคม ถึง 10 กันยายน 2543 (ภาคผนวก ก) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันโดยภาพรวมนั้น พบว่า อันดับแรก คือ เขียนข่าวเกินความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน (ร้อยละ 28.00) อันดับสอง คือ เขียนข่าวโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 18.00) และอันดับสาม คือ เขียนข่าวแบบกระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตาม (ร้อยละ 13.00)

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเขียนข่าวโดยภาพรวมในปัจจุบันที่พบว่ารุนแรงที่สุดในหน้าหนังสือพิมพ์นั้น พบว่า อันดับแรก คือ การเขียนพาดหัวข่าวที่เกินเลยจากข้อเท็จจริงในข่าวทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด (ร้อยละ 19.00) อันดับสอง คือ มีการแต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนทำให้ข่าวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง (ร้อยละ 11.50) และอันดับสาม คือ เขียนข่าวเกินความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน (ร้อยละ 11.00) ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวนี้มีสาเหตุเนื่องมาจากอันดับ

แรก คือ ผู้สื่อข่าวขาดจริยธรรมในวิชาชีพของตนเอง (ร้อยละ 35.50) อันดับสอง คือ เพื่อแข่งขันกับสื่อหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง (ร้อยละ 22.00) และอันดับสาม คือ ต้องการเพิ่มยอดขายของหนังสือพิมพ์ให้สูงขึ้น (ร้อยละ 18.50) นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าจากปัญหาดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบอันดับแรก คือ ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน ไม่ถูกต้อง (ร้อยละ 38.50) อันดับสอง คือ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 27.50) และอันดับสาม คือ ผู้อ่านไม่สามารถนำข้อมูลข่าวสารในหนังสือพิมพ์มาใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ (ร้อยละ 23.00) สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้แก่ การควบคุมจากจิตสำนึกของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 36.50) รองลงมา คือ การควบคุมโดยกฎหมาย (ร้อยละ 17.50) และการออกระเบียบควบคุมจากสมาคมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 16.50)

ในการศึกษาวิจัยของรังสี บูรณะประภาพงษ์ (สุกัญญา สุดบรรทัด. 2540 ; อ้างอิงจาก เสาวรส รณเกียรติ. 2540. จากสินบนถึงอินเตอร์เน็ต. หน้า 55) ในเรื่อง "ความคาดหวังของนักประชาสัมพันธ์และทัศนคติของผู้สื่อข่าวต่อการให้และรับในเชิงผลประโยชน์" โดยชี้ให้เห็นถึงปัญหาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในแง่ของสินบนซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายประเภททั้งที่เป็นเงิน สินค้า การจัดทัวร์หรือบริการฟรี การให้ส่วนลด การจับฉลาก แจกของชำร่วย จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 90 เคยได้รับในรูปของการจัดทัวร์และแจกของชำร่วย รองลงมา ร้อยละ 70 ได้รับในรูปสินค้าหรือบริการฟรี ส่วนเงินนั้นผู้สื่อข่าวเคยได้รับเสนอประมาณร้อยละ 57.10 โดยได้รับข้อเสนอในช่วงที่มีการแถลงข่าว การเซ็นสัญญา การไปต่างประเทศ ต่างจังหวัด และเมื่อถามต่อว่าผู้สื่อข่าวเมื่อได้ผลประโยชน์แล้วได้ปฏิบัติตามคำขอของผู้ให้ผลประโยชน์หรือไม่ พบว่า การรับมีผลต่อการตัดสินใจในการนำเสนอข่าวอย่างยิ่งโดยการลงพิมพ์ข้อมูลผู้ให้ผลประโยชน์ ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.60 เห็นว่าการรับเงินผิดจริยธรรม ส่วนการให้ในรูปทัวร์ สินค้า บริการ ส่วนลด หรือจับฉลากประมาณร้อยละ 70 - 80 บอกว่าผิดจริยธรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับกรณี

ขณะที่สมาคมบรรณาธิการข่าวแห่งสหรัฐ (American Society of Newspaper Editors, ASNE) ทำการศึกษาเรื่องจริยธรรมของผู้สื่อข่าว โดยสำรวจความคิดเห็นจากบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวและเจ้าของหนังสือพิมพ์ จำนวน 331 ฉบับทั่วสหรัฐอเมริกาด้วยแบบสอบถามแบบสถานการณ์ ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการจำแนกสินบนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้สื่อข่าว พบว่า การได้รับส่วนลดจากโรงแรมที่พักเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้สื่อข่าวนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวไม่ควรกระทำแม้เจ้าของโรงแรมจะไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ก็ตาม เนื่องจากอาจทำให้ผู้สื่อข่าวต้องลำบากใจหากเจ้าของโรงแรมขอร้องให้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับโรงแรมในทางที่ดีเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงแรม โดยเจ้าของหนังสือพิมพ์ร้อยละ 24 เห็นว่ากรณีเช่นนี้ควรจะตักเตือนและให้นำเงินส่วนลดไปคืนโรงแรม ส่วนบรรณาธิการเห็นด้วยร้อยละ 44 และผู้สื่อข่าวเห็นด้วยกับวิธีนี้ร้อยละ 65 บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวและเจ้าของหนังสือพิมพ์ร้อยละ 41 แสดงความไม่เห็นด้วยอย่างรุนแรงและยืนกรานไม่ยอมรับพฤติกรรมใดๆของผู้อยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับสินบนในรูปของเงินหรือของมีค่าอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบอีกว่าอายุเป็นตัวแปรสำคัญอีกตัวแปรหนึ่งซึ่งมีผลทำให้ความรุนแรงทางความคิดเกี่ยวกับสินบนในรูปแบบต่างๆต่างกับผู้มีอายุน้อยกว่าโดยผู้สื่อข่าวที่อายุมากจะมีความประนีประนอมและยอมรับการรับสินบนที่ไม่ชัดแจ้งได้มากกว่าผู้สื่อข่าวที่ยังอายุน้อยซึ่งจะยืนกรานไม่ยอมรับพฤติกรรมใดๆที่เป็นการรับสินบนและไม่ประนีประนอมให้แม้กับสินบนที่คลุมเครือไม่ชัดแจ้ง (Meyer. 1991 : 90)

สำหรับงานวิจัยสื่อมวลชนไทยในสายตาประชาชนที่จัดทำโดยหนังสือพิมพ์มติชนระบุว่า สื่อมวลชนของไทยรวมทั้งหนังสือพิมพ์ยังมีจุดอ่อนค่อนข้างมากในการแสดงให้สาธารณชนเห็นความเป็นกลางในการเสนอข่าวสารข้อมูลของตน โดยผู้ตอบแบบสอบถามเพียงร้อยละ 12.20 ทั่วประเทศเท่านั้นที่เห็นว่าสื่อมวลชน

มีความเป็นกลางมาก และการกระทำที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นพฤติกรรมที่ขาดความรับผิดชอบมากที่สุดของสื่อมวลชนปัจจุบัน ได้แก่ การยั่วยุให้เกิดความขัดแย้งหรือทะเลาะเบาะแว้ง การเสนอข่าวผิดพลาดแล้วไม่แก้ไข การขุดคุ้ยเบื้องหลังสิ่งต่างๆ โดยไม่สนใจสิทธิส่วนบุคคล การฟังความข้างเดียวไม่ครบถ้วน และการเสนอสิ่งไร้สาระไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยเฉพาะในแง่ของหนังสือพิมพ์นั้นประชาชนต้องการให้ปรับปรุงตนเองมากที่สุดในด้านการรายงานสิ่งต่างๆ ให้ตรงข้อเท็จจริง (ร้อยละ 39.50) รองลงมา คือ การให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (ร้อยละ 24.40) การเน้นนำเสนอข้อมูลมากกว่าความเห็น ความละเอียดลึกซึ้งในการนำเสนอข้อมูล (ร้อยละ 20.70) และความน่าเชื่อถือของตนเอง (ร้อยละ 17.00) (วรพล พรหมิกบุตร. 2537 : พิเศษ 41 ; อ้างอิงจากจุฬาพิช มณีวงศ์. 2539. ความเป็นกลางของข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. หน้า 7 - 8 , 24 - 25)

ขณะที่มิลล์ (Mills. 1983 : 591 - 592) กล่าวว่า ปัญหาทางจริยธรรมของผู้สื่อข่าวที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความเป็นกลาง การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตัวเองและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

ในทำนองเดียวกัน จากการศึกษาของจินตนา ตันสุวรรณนนท์ (2541 : 54) เกี่ยวกับ "ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์" ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อหนังสือพิมพ์ไทยโดยภาพรวมนั้นเรื่องที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การเสนอข่าวได้รวดเร็ว ($\overline{X}$ = 4.08) รองลงมา คือ มีเสรีภาพในการทำข่าว($\overline{X}$ = 4.05) และเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ($\overline{X}$ = 3.83) ขณะที่เรื่องที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ไม่มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ($\overline{X}$ = 2.48) รองลงมา คือ เสนอข่าวในแง่บวก ($\overline{X}$ = 2.90) และมีความรับผิดชอบต่อผู้ตกเป็นข่าว ($\overline{X}$ = 2.97) ซึ่งจากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าเรื่องที่มีคะแนนสูงจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับทักษะความสามารถและประสิทธิภาพในการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ส่วนเรื่องที่มีคะแนนต่ำนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมของหนังสือพิมพ์

จากปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้นประกอบกับงานวิจัยต่างๆดังที่กล่าวข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่าจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ยังเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญยิ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติในการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวย่อมต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแสวงหาข้อมูลข่าว การคัดเลือกข่าว และการเขียนข่าว ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม (Ethical Decision - Making Process) เพื่อช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอันนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวโดยวางอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรมวิชาชีพของตน แต่อย่างไรก็ตามมักพบเสมอว่าสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมที่ผู้สื่อข่าวจะต้องตัดสินใจนั้นมักจะเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและซับซ้อน เพราะนอกจากจะต้องพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคมและบุคคลที่ตกเป็นข่าวแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงหน้าที่ที่ผู้สื่อข่าวต้องปฏิบัติต่อสาธารณชนด้วย (Black, Steele & Barney. 1995 : 39)

ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะก้าวออกไปประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวในอนาคตซึ่งควรได้รับการฝึกฝนเพื่อให้สามารถเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นได้ ดังเช่นที่ฮัทเดสตัน (Huddleston. 1998 : abstract) กล่าวว่าการจะเป็นผู้สื่อข่าวนั้น สถาบันการศึกษาจะต้องฝึกฝนผู้เรียนทั้งในด้านหลักการที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมรวมทั้งฝึกปฏิบัติกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในลักษณะของกรณีศึกษา (case study) ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและประสบการณ์ในการตัดสินใจทางจริยธรรมได้ดีขึ้น

อย่างไรก็ตามจากการพิจารณาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนสาขาวิชาวารสารศาสตร์นั้น พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายในด้านคุณลักษณะของบัณฑิตว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทางด้านวารสารศาสตร์และมีจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพโดยที่ไม่ได้มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นเป้าหมายหนึ่งของหลักสูตรแต่อย่างใด

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าวของนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรี พบว่า ไม่ได้มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหาวิชา แต่การเรียนการสอนมุ่งเน้นด้านเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎี องค์ประกอบและเทคนิคการเขียนข่าวในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงหลักในการเขียนข่าวได้อย่างถูกต้องรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะของการเขียนข่าวที่สอดคล้องกับทฤษฎี ดังนั้นจึงเป็นการเรียนการสอนเพื่อให้รู้วิธีปฏิบัติงานหรือเทคนิคการทำงานของอาชีพการเป็นผู้สื่อข่าวมากกว่าการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังเช่นที่วิรัชต์ แสงดาวฉาย (2541 : 94 - 95) กล่าวว่า "หลักสูตรและการสอนนิเทศศาสตร์ในระดับปริญญาตรีได้มุ่งเน้นการสอนเทคนิคงานอาชีพมากกว่าวิชาการอย่างชัดเจน พิจารณารายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรของทุกสถาบันไม่พบความแตกต่างในเรื่องนี้ จึงเป็นการผลิตนักเทคนิคที่ยังมีข้อสงสัยว่าจะเป็นนักคิดด้วยหรือไม่"

ดังนั้นจากการที่ไม่ได้มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์บรรจุไว้ในหลักสูตรสาขาวิชาวารสารศาสตร์ รวมทั้งไม่ได้มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าว ทำให้นักศึกษาวารสารศาสตร์ไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุนี้เมื่อนักศึกษาก้าวเข้าสู่อาชีพผู้สื่อข่าวซึ่งจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่ตลอดเวลาจึงไม่สามารถจะเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมได้ จึงนำมาสู่ปัญหาคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สื่อข่าว เพราะการที่บัณฑิตวารสารศาสตร์จะออกไปประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวนั้นคงไม่ได้หมายความว่าแค่สามารถเขียนข่าวได้เท่านั้น หากแต่บุคคลนั้นจะต้องพิจารณาและตัดสินใจว่าควรจะเขียนถึงอะไรและเพราะอะไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เพราะฉะนั้น การที่จะทำให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความชัดเจนขึ้น โดยกระบวนการเรียนการสอนคงมิใช่ลักษณะที่เน้นการบรรยายเนื้อหาหลักวิชาการเขียนข่าวเพียงอย่างเดียว แต่ควรฝึกฝนให้นักศึกษาวารสารศาสตร์รู้จักกระบวนการคิดวิเคราะห์โดยเฉพาะในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและรู้จักการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นหรือที่เรียกว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" (Problem - Based Learning) ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวเป็นวิธีการที่จะช่วยพัฒนากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาวารสารศาสตร์ (Meyers. 1990 : 26) อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาและองค์กรหนังสือพิมพ์ต่อไป

จากความสำคัญของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตลอดจนปัญหาข้อบกพร่องในหลักสูตรสาขาวิชาวารสารศาสตร์ และกระบวนการจัดการเรียนการสอนดังที่กล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยด้วย "การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์" ซึ่งมีมูลเหตุสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. สังคมปัจจุบันเป็นสังคมข่าวสารและเป็นสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทในฐานะเป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารที่สำคัญของประชาชน โดยอาศัยผู้สื่อข่าวเป็นตัวกลางสำคัญที่ทำหน้าที่คัดเลือกกลั่นกรองข่าวสารต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน

2. คุณภาพของหนังสือพิมพ์ขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้สื่อข่าว ดังนั้นผู้สื่อข่าวนอกจากจะต้องมีความรู้ ความสามารถด้านวิชาชีพแล้ว จะต้องมีจริยธรรมควบคู่ด้วยเสมอในการทำงาน เพราะหากผู้สื่อข่าวขาดจริยธรรมย่อมก่อให้เกิดความเสียหายกับบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศที่เห็นพ้องกันว่าความมีจริยธรรมถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้สื่อข่าว

3. มีเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าวเกิดขึ้นซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ตลอดจนการศึกษาวิจัยทั้งของไทยและต่างประเทศที่แสดงให้เห็นถึงปัญหาด้านจริยธรรมของผู้สื่อข่าวเช่นเดียวกัน รวมทั้งมีการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวว่านำเสนอเนื้อหาในเชิงทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ ให้ข่าวสารที่ไม่เที่ยงตรง ถูกถ้วนตามหน้าที่ คำนึงถึงผลประโยชน์ตนเองมากกว่าหน้าที่ที่มีต่อสาธารณชน

4. ธรรมชาติการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่เสมอ ผู้สื่อข่าวจึงต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเพื่อช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอันนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวโดยวางอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะก้าวออกไปประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวในอนาคต ซึ่งจะต้องได้รับการฝึกฝนเพื่อให้สามารถเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

5. หลักสูตรสาขาวิชาวารสารศาสตร์ในปัจจุบันมุ่งเน้นคุณลักษณะของบัณฑิตในด้านความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานทางด้านวารสารศาสตร์และการมีจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ แต่ไม่มีการกำหนดเป้าหมายในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการเรียนการสอนเน้นการบรรยายเนื้อหาหลักวิชาการเขียนข่าวเพียงอย่างเดียว โดยขาดการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหารายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าว

6. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning) เป็นวิธีการที่จะช่วยพัฒนากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาวารสารศาสตร์

เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาว่าจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างในกระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรีมีอะไรบ้าง รวมทั้งหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมดังกล่าวควรมีการดำเนินการพัฒนาอย่างไร

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ให้มีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยมีความมุ่งหมายย่อยในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษา ค้นคว้า และกำหนดกรอบความคิดของจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างในกระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรี

2. มุ่งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นผลมาจากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ส่วนกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลักโดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งจะเป็นการจัดเตรียมนักศึกษาเพื่อไปเป็นสื่อมวลชนที่ดีต่อไป

2. สามารถขยายผลของการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรในครั้งนี้ไปสู่รายวิชาอื่นๆ

3. สถาบันการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชน

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์มีขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาในครั้งนี้ครอบคลุมจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างในกระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ซึ่งได้จากการศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดยประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม รวมเป็นจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 24 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง หลักสูตรรายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในลักษณะของหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก โดยบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 เพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

2. จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง จริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในฐานะผู้สื่อข่าว ซึ่งได้จากความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่โดยการใช้เทคนิคเดลฟาย

3. กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง การตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในฐานะผู้สื่อข่าวซึ่งประกอบด้วยกระบวนการตัดสินใจ 5 ขั้นตอน คือ

3.1 การระบุปัญหา หมายถึง การบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด

3.2 การวินิจฉัยปัญหา หมายถึง การวิเคราะห์และทำความเข้าใจในปัญหาให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักการเลือกความภักดี

3.3 การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ หมายถึง การระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆ แนวทางพร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

3.4 การตัดสินใจปฏิบัติ หมายถึง การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

3.5 การประเมินผลการปฏิบัติ หมายถึง การพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

4. ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว รวมทั้งสามารถวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ข้อเท็จจริง การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ หลักการของ 5 W ' s + H การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ ตลอดจนการเลือกหลักการที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เพื่อเป็นข้อมูลนำไปสู่แนวทางการเสนอข่าวโดยวัดด้วยแบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

5. เจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง นักศึกษาวารสารศาสตร์มีเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งหลักการเลือกความภักดีที่ส่งผลต่อการนำเสนอข่าว โดยวัดด้วยแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

6. ความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความสามารถในการตัดสินใจ และประเมินผลการปฏิบัติในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล โดยวัดความสามารถใน 5 ขั้นตอน คือ การระบุปัญหา การวินิจฉัยปัญหา การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ การตัดสินใจปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ โดยวัดด้วยแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือแบบสอบเอ็ม อี คิว (MEQ = Modified Essay Questions)

7. สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หมายถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในเรื่องจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล ซึ่งทำให้นักศึกษาในฐานะผู้สื่อข่าวที่อยู่ในสถานการณ์นั้นจะต้องอาศัยการคิด วิเคราะห์ และพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาสู่แนวทางการเสนอข่าวสำหรับผู้อ่าน

8. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกซึ่งได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 ของกระบวนการวิจัย ได้แก่ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้และร่วมกันคิด วิเคราะห์ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้น

9. เกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร หมายถึง เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อบ่งบอกถึงการมีประสิทธิภาพของหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นซึ่งประกอบด้วยเกณฑ์ดังต่อไปนี้

9.1 ด้านผู้เรียน โดยพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

9.2 ด้านหลักสูตร โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

9.2.1 การพิจารณาที่ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยประเมินด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

9.2.2 การพิจารณาที่ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์โดยค่า E_1 / E_2 กำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 80 / 80 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยกำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยกำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 80

10. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาด้านการหนังสือพิมพ์ที่ประกอบด้วย

10.1 บรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นตัวแทนจากหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพซึ่งเสนอข่าวที่มีสาระหนักๆ เน้นความรู้ความเข้าใจและข้อคิดเห็นมากกว่าความบันเทิง จำนวน 5 คน คือ ตัวแทนจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และตัวแทนจากหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณซึ่งมุ่งเสนอข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้นและเน้นความบันเทิงมากกว่าความรู้ จำนวน 5 คน คือ ตัวแทนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บ้านเมือง และหนังสือพิมพ์ข่าวสด

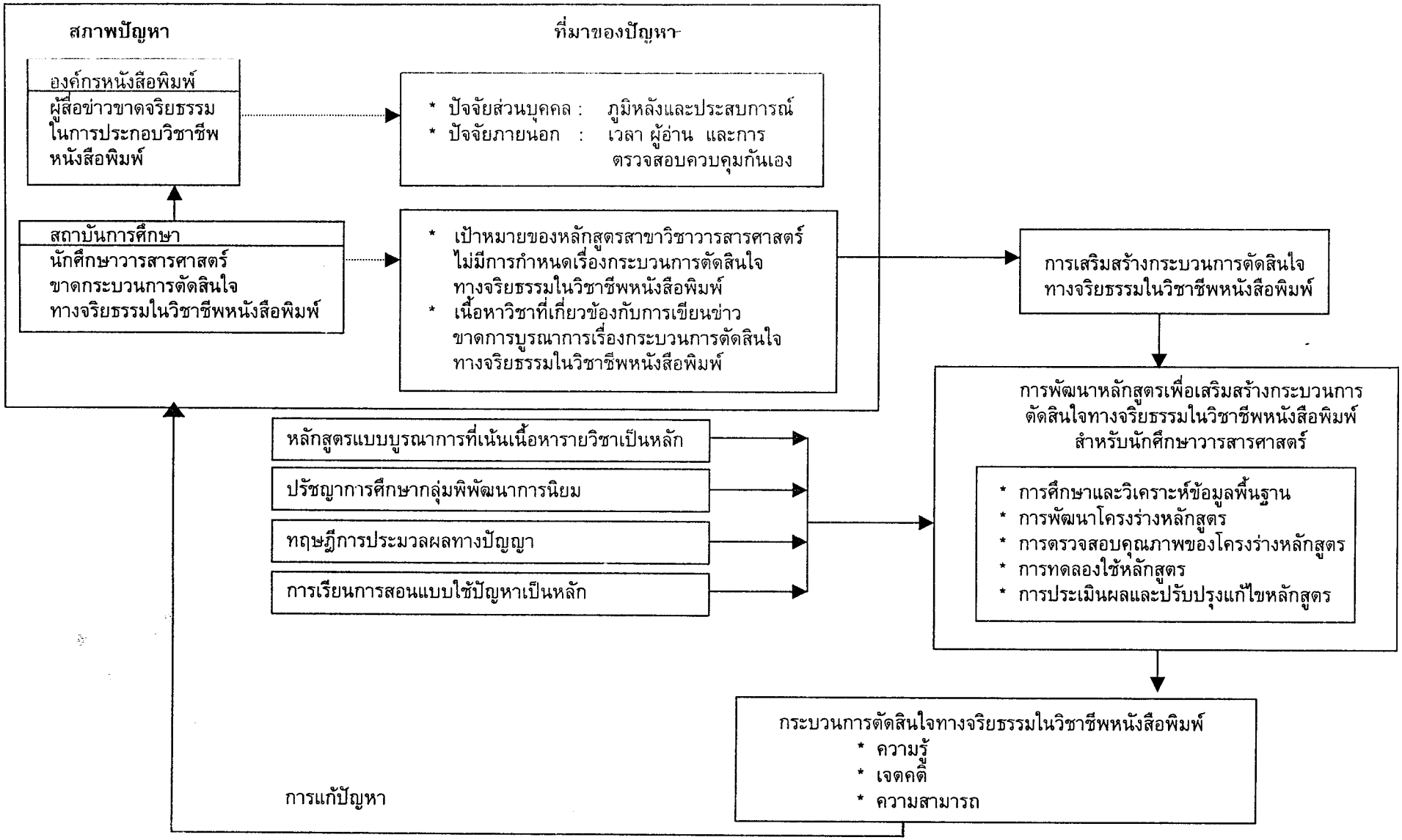
10.2 อาจารย์ที่สอนเกี่ยวกับวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ในสังกัดสาขาวิชาวารสารศาสตร์ หรือสาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ หรือภาควิชาวารสารสนเทศ ซึ่งเป็นตัวแทนจากสาขาวิชาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 3 คน สาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 2 คน และภาควิชาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน

11. นักศึกษาวารสารศาสตร์ หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมี 2 ส่วน คือ องค์กรหนังสือพิมพ์ พบว่า ผู้สื่อข่าวขาดจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และสถาบันการศึกษา พบว่า นักศึกษาวารสารศาสตร์ขาดกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ปัญหาด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ในส่วนขององค์กรหนังสือพิมพ์นั้นสาเหตุมาจากปัจจัยส่วนบุคคล คือ ภูมิหลังและประสบการณ์ของผู้สื่อข่าว และปัจจัยภายนอก คือ เวลา ผู้อ่าน และการตรวจสอบควบคุมกันเอง สำหรับในสถาบันการศึกษานั้นสาเหตุมาจากเป้าหมายของหลักสูตรสาขาวิชาวารสารศาสตร์ไม่มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าวขาดการบูรณาการเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จากสภาพและที่มาของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางดำเนินการแก้ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาโดยมุ่งเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้วยการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในลักษณะของหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก โดยบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมซึ่งเป็นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล ลงไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 นอกจากนั้นยังเป็นหลักสูตรที่วางอยู่บนพื้นฐานปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหา ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา (Cognitive Information Processing Theory) เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและใช้วิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning) โดยมีกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และ การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร โดยคาดหวังว่าหลังจากใช้หลักสูตรดังกล่าวแล้วจะสามารถแก้ปัญหาได้ คือ นักศึกษาวารสารศาสตร์มีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรหนังสือพิมพ์ต่อไป

จากกรอบแนวคิดการวิจัยสามารถแสดงได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์
    1.1 ความหมายของจริยธรรม
    1.2 องค์ประกอบของจริยธรรม
    1.3 ความหมายของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
    2.1 ความหมายของการตัดสินใจ
    2.2 องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจ
    2.3 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม
    2.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
    2.5 แนวคิดกล่องพอตเตอร์ (Potter Box Approach)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตร
    3.1 ความหมายของการบูรณาการ
    3.2 แนวคิดพื้นฐานของการบูรณาการหลักสูตร
    3.3 ลักษณะสำคัญของการบูรณาการหลักสูตร
    3.4 ประเภทของการบูรณาการหลักสูตร
    3.5 หลักการสำคัญของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
    4.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
    4.2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร
    4.3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร
5. ปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม (Progressivism)
6. ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา (Cognitive Information Processing Theory)
7. การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning)
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

1. แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1.1 ความหมายของจริยธรรม

คำว่า "จริยธรรม" (Ethics) มีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันในหลายทัศนะโดยมีรายละเอียดดังนี้

มุมมองของนักจิตวิทยา

กุญชรี ค้าขาย (2540 : 52) กล่าวว่า "จริยธรรม" คือ แนวทางของการประพฤติดี ประพฤติชอบทั้งกาย วาจา และใจ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 1) กล่าวว่า "จริยธรรม" เป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคม ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิหรือ คือ องค์ประกอบของกฎเกณฑ์ที่บุคคลยอมรับว่าถูกว่าดีว่าควรเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม

บราวน์ (Brown. 1965 : 411) ให้ความหมายของ "จริยธรรม" ว่า หมายถึง ระบบของกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด จริยธรรมของบุคคลและสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้เองตามธรรมชาติเนื่องจากสาเหตุอย่างน้อย 3 ประการ คือ เปลี่ยนแปลงไปเพราะความขัดแย้งที่เกิดภายในจิตใจของบุคคล เปลี่ยนเพราะบุคคลได้รับอิทธิพลของจริยธรรมจากสังคมอื่น และเปลี่ยนเพราะบุคคลตกอยู่ในสถานการณ์ที่แปลกและใหม่ จริยธรรมเป็นสิ่งควบคุมการตัดสินความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุดจะมีลักษณะเป็นเหตุผลสากล กว้างขวาง ไม่ขัดแย้งกัน เป็นเหตุผลที่มีรากฐานจากความมีหลักการและเป็นอุดมคติ

โคห์ลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 34) กล่าวถึง "จริยธรรม" ว่า หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของความประพฤติปฏิบัติในสังคมซึ่งบุคคลจะพัฒนาขึ้นจนกระทั่งมีจริยธรรมของตนเองโดยอาศัยเกณฑ์จากสังคมเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นถูกหรือผิด จริยธรรมไม่ได้หมายถึงแต่เพียงการกระทำสิ่งที่สังคมเห็นว่าดีหรือถูกต้องเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่ทุกคนเลือกกระทำในการตัดสินความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

แบนดูรา (Bandura. 1977 : 24) กล่าวว่า "จริยธรรม" เป็นกฎสำหรับการประเมินพฤติกรรมและถือว่าการตัดสินทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกผิดของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่างๆ กฎเกณฑ์เหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ทั้งจากการสังเกต จากการบอกเล่า จากประสบการณ์ต่าง ๆ แล้วนำมาคิดไตร่ตรอง

เรสท์ (Rest. 1977 : 73) อธิบายว่า "จริยธรรม" เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความยุติธรรมในสังคม จะเกิดขึ้นในขณะที่บุคคลในสังคมมีปฏิสัมพันธ์กันแต่ไม่เกี่ยวข้องกับคุณค่าส่วนตัวของบุคคลแต่ละคนซึ่งส่งผลไปกระทบต่อผู้อื่น

มุมมองของนักสังคมวิทยา

นภาภรณ์ หะวานนท์ (สัมภาษณ์. 2542) ให้ความหมายของ "จริยธรรม" ว่า หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยสังคมเพื่อจะให้เป็นบรรทัดฐานอย่างหนึ่งในการที่มนุษย์เราอยู่ร่วมกัน จริยธรรมเป็นเรื่องของการให้คุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและจะมีการตัดสินถูกผิด เพราะฉะนั้นจริยธรรมในแต่ละแห่งหรือในแต่ละกลุ่มจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน สิ่งที่คนกลุ่มหนึ่งถือว่าเป็นจริยธรรมที่ดี ตัดสินว่าถูก อาจจะผิดในอีกสังคมหนึ่งก็ได้ ในหลายกรณีจริยธรรมถูกสร้างขึ้นมาโดยคนกลุ่มที่อาจจะเป็นกลุ่มที่มีอำนาจอยู่ในสังคมซึ่งอำนาจในที่นี้ไม่ได้หมายถึงอำนาจในการบังคับ แต่หมายถึงตัวพลังอำนาจหรือตัวอำนาจซึ่งอาจจะเป็นการรู้ มี

ความรู้ที่เหนือกว่าหรือเข้าถึงทรัพยากรที่เหนือกว่า เพราะฉะนั้นจริยธรรมโดยตัวของมันเองจะรับใช้คนบางกลุ่มก็ได้ ดังนั้นเวลาที่มีการอ้างถึงจริยธรรมจึงอันตราย เพราะในหลายกรณีสิ่งที่อ้างว่าเป็นจริยธรรมนั้นเป็นไปเพื่อคนกลุ่มเดียวและเนื่องจากเป็นการให้คุณค่า จึงต้องระมัดระวังมากว่าเรากำลังพูดถึงจริยธรรมของใคร จริยธรรมเพื่ออะไร เพราะฉะนั้นมองจริยธรรมจึงไม่ได้มองว่าเป็นความดีสูงสุดของสังคม แต่จะมองเชิงวิเคราะห์ (analytical view) มากกว่า คือ จริยธรรมทำหน้าที่อะไรอยู่ในสังคม รับใช้ใคร ใครได้ประโยชน์ อันนี้เป็นนัยหนึ่งของจริยธรรม

อีกนัยหนึ่งจริยธรรมมักจะถูกสร้างขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่บูรณาการคนเข้ามาในสังคม เนื่องจากมนุษย์มีความหลากหลาย สังคมที่ดี คือ สังคมที่สามารถสร้างสิ่งที่ได้ชื่อว่าจริยธรรมซึ่งตอบสนองหรือคำนึงถึงประโยชน์สุขของทุกฝ่ายเข้ามาและสร้างเป็นจริยธรรม ไม่ใช่ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด เพราะฉะนั้นจริยธรรมก็จะทำหน้าที่บูรณาการความหลากหลายของสังคม สังคมก็จะเป็นปึกแผ่น สังคมนั้นก็จะมีความขัดแย้งน้อย แต่ถ้าที่ใดจริยธรรมถูกทำให้รับใช้คนเพียงกลุ่มเดียว สังคมนั้นท้ายสุดก็จะมีปัญหาทางจริยธรรมเกิดขึ้น เกิดการโต้แย้งกันว่าสิ่งที่เราเรียกว่าดี แท้จริงมันดีสำหรับเราแต่ไม่ได้ดีสำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่งก็ได้

มุมมองของนักปรัชญา

กีรติ บุญเจือ (2538 : 5) ให้ความหมายว่า "จริยธรรม" หมายถึง กระบวนกฎเกณฑ์ความประพฤติ หรือหลักความประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม

ค้านท์ (Kant. 1968 : 25) กล่าวถึง "จริยธรรม" ว่า หมายถึง หลักการที่ล้วนยอมรับกันเป็นสากลว่าเป็นสิ่งดี เป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำ เป็นความปรารถนาดีที่จะกระทำตามหน้าที่

ฮินแมน (Hinman. 1994 : 5) กล่าวว่า "จริยธรรม" เป็นการสะท้อนถึงจิตสำนึกที่เป็นความเชื่อเกี่ยวกับศีลธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุง ประเมินค่าและขัดเกลาความเชื่อในวิถีทางบางอย่าง

มุมมองของพุทธศาสนา

พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2532 : 65 - 66) อธิบายว่า "จริยธรรม" มาจากคำว่า "จริยะ" หรือ "จร" แปลว่า การดำเนินไป เที่ยวไป และคำว่า "ธรรม" คือ หลักหรือระบบหรือแนวทางของการปฏิบัติ รวมกันหมายถึง หลักหรือระบบการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องดีงาม การดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ การนำความรู้ในความจริงหรือกฎธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมซึ่งจริยธรรมต้องอาศัยปัญญาไตร่ตรอง

การดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า "อยมฺเว โข ภิกขุ อริโย อัฏฐงคิโก มคโค พรหม จริย์" แปลว่า มรรคมีองค์แปดประการอันประเสริฐ เรียกว่า จริยะอันประเสริฐ คือ ตั้งแต่สัมมาทิฐิจนถึงสัมมาสมาธิ มีทั้งศีล สมาธิ ปัญญา ครบทั้งหมด ดังนั้น "จริยธรรม" คือ มรรคหรือทางสายกลางนั่นเอง

พระเมธีธรรมาภรณ์ (2538 : 18) กล่าวว่า "จริยธรรม" เป็นเรื่องของการฝึกนิสัยโดยทำบ่อยๆ ซ้ำๆ จนเป็นนิสัยแล้วกลายเป็นคุณธรรม เป็นการริเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายในและเป็นลักษณะนิสัย เป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ฉะนั้นการทำดีต้องทำบ่อยๆ จนเป็นนิสัย

มุมมองของนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์

สุกัญญา สุดบรรทัด (2541 : 9 -13) กล่าวถึง "จริยธรรม" ว่า ประกอบด้วย 3 มุมมอง คือ มุมมองทางศีลธรรมซึ่งเน้นธรรมะหรือคุณธรรมอันมนุษย์พึงมีอยู่ เป็นธรรมะประจำใจที่เรียกว่า "มโนธรรม" หรือ "มโนสำนึก" เป็นการมองในด้านการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นมุมมองที่เน้นความสุขและทุกข์ของมนุษย์เป็นประการสำคัญ มุมมองต่อมา คือ มุมมองทางสังคม โดยแต่ละสังคมอาจจะมอง

จริยธรรมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้เพราะความแตกต่างทางวัฒนธรรมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการปกครอง ส่วนมุมมองสุดท้าย คือ มุมมองทางวิชาชีพที่ใช้หลักการทางวิชาชีพเป็นสำคัญ

เบลซี่ และ แซดวิค (Belsey & Chadwick. 1992 : 10) กล่าวถึง "จริยธรรม" ว่า เป็นเรื่องของหลักการที่จะช่วยชี้ให้เห็นถึงความประพฤติใดถูกต้องและความประพฤติใดไม่ถูกต้อง เป็นหลักการที่วางอยู่บนพื้นฐานที่มีเหตุผล และแน่นอนว่าจริยธรรมมิใช่เป็นเพียงเรื่องของการท่องจำได้ แต่จริยธรรมเป็นเรื่องที่มนุษย์เสาะแสวงหา ถกเถียง อภิปรายที่วางอยู่บนหลักเหตุผลและความเสมอภาคเพื่อหาข้อยุติตามควรแก่กรณี

แบล็ค และ ไบร์ยานด์ (Black & Bryant. 1992 : 580) กล่าวว่า "จริยธรรม" หมายถึง ลักษณะนิสัย (character) หรือสิ่งที่คนดีประพฤติปฏิบัติเพื่อจะได้มีลักษณะนิสัยที่ดี โดยทั่วไปแล้วจริยธรรมจะมีพื้นฐานทางปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของมนุษย์ที่เลือกระหว่างสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดี เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบและภาระหน้าที่ที่ควรจะทำเพื่อให้โลกนี้ดีขึ้น

ฮอสส์แมน (Huasman. 1992 : 14) อธิบายว่า "จริยธรรม" เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่เกี่ยวพันกับคำถามในเรื่องของสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกต้อง สิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้น "หลักจริยธรรม" จึงหมายถึง พฤติกรรมที่สอดคล้องกับหลักพื้นฐานของสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ดี เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของมนุษย์

เดย์ (Day. 1997 : 3) กล่าวว่า "จริยธรรม" เป็นเรื่องของการสะท้อนความนึกคิดของสังคมเกี่ยวกับความถูกต้องหรือความไม่ถูกต้องของการกระทำและการแยกแยะระหว่างความดีและความชั่ว

เซิร์บ และ ฟิซแพทริค (Seib & Fitzpatrick. 1997 : 3) กล่าวว่า "จริยธรรม" หมายถึง คุณค่าที่เกี่ยวข้องกับบุคคล องค์กร และสังคมโดยทางปฏิบัติและใช้คุณค่าในฐานะที่เป็นพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับมาตรฐานของการตัดสินใจที่เกี่ยวกับสิ่งที่ถูกต้องและสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่ได้กระทำไป

เพราะฉะนั้นสรุปได้ว่า "จริยธรรม" ในภาพรวมของทุกมุมมองของนักวิชาการ หมายถึง สิ่งที่เป็นความดี หลักเกณฑ์ มาตรฐาน บรรทัดฐาน และคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับหลักประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับการกระทำว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร โดยอาศัยเหตุผลและประสบการณ์ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความดีของสังคมนั้นๆ

1.2 องค์ประกอบของจริยธรรม

ในการศึกษาองค์ประกอบของจริยธรรมนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อคิดเห็นจากหลายมุมมอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

มุมมองของนักจิตวิทยา

บราวน์ (Brown. 1965 : 411) ได้จำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านความรู้ (Knowledge) ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม และการใช้เหตุผลทางจริยธรรมอันเป็นผลของความเชื่อหรือศรัทธา

2. ด้านความรู้สึก (Feeling) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีผลต่อพฤติกรรมทางจริยธรรม ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม ทัศนคติทางจริยธรรม

3. ด้านความประพฤติ (Conduct) หมายถึง พฤติกรรมภายนอกที่แสดงให้ปรากฏในสภาพการณ์ต่างๆ ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม การกระทำทางจริยธรรม และพฤติกรรมทางจริยธรรม

ฮอฟแมน (Hoffman. 1979 : 958 - 966) กล่าวถึงจริยธรรมว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ เช่นเดียวกับบราวน์ คือ

1. ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ได้แก่ กระบวนการคิดประเมินคุณค่าพฤติกรรมจริยธรรม ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม การตัดสินทางจริยธรรม การใช้เหตุผลทางจริยธรรม เป็นต้น

2. ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม ทัศนคติทางจริยธรรม ปฏิกิริยาทางจริยธรรม เป็นต้น

3. การกระทำทางจริยธรรม (Moral Behavior) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมแสดงออกทางจริยธรรม ได้แก่ การปฏิบัติทางจริยธรรม พฤติกรรมจริยธรรม เป็นต้น

มุมมองทางพุทธศาสนา

พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต) (2523 : 9 - 12) แบ่งจริยธรรมของบุคคลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคลซึ่งเป็นรากฐานทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก

2. จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น และจริยธรรมที่แท้จริงของบุคคลนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของธรรมฉันทะ คือ มีความเป็นอิสระในความนึกคิดและพฤติกรรมที่แสดงออกโดยไม่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขใดๆ

มุมมองทางการศึกษา

กรมวิชาการ (2539 : 27 - 28) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านความรู้ (Moral Reasoning) ได้แก่ ความเข้าใจเหตุผล ความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินแยกความถูกผิดได้ด้วยความคิด

2. ด้านอารมณ์ความรู้ (Moral Attitude and Belief) ได้แก่ ความพึงพอใจ ศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมนั้นมาเป็นแนวปฏิบัติ มโนทัศน์ที่ใช้เรียกแทนองค์ประกอบนี้ คือ เจตคติทางจริยธรรม

3. ด้านพฤติกรรมการแสดงออก (Moral Conduct) ได้แก่ พฤติกรรมที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิดในสภาพแวดล้อมต่างๆ กัน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า "องค์ประกอบของจริยธรรม" แบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนที่เป็นองค์ประกอบภายใน ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคลซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ภายในตัวบุคคล ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ และส่วนที่เป็นองค์ประกอบภายนอก ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบทางพฤติกรรมซึ่งเป็นส่วนที่บุคคลแสดงออกมาและสังเกตเห็นได้

1.3 ความหมายของจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ในแวดวงของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กล่าวได้ว่า "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" มีความสำคัญในแง่ของหลักความคิดที่จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินวิชาชีพของตนดังที่มีผู้ให้ทัศนะไว้ดังนี้

มุมมองของนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์

พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช (2542 : 222 - 223) กล่าวว่า "จริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน" หมายถึง ความประพฤติที่ถูกที่ควร ความถูกต้อง ความมีกฎเกณฑ์ที่สื่อมวลชนจะต้องยึดถือปฏิบัติด้วยความสมัครใจตามข้อบังคับทางจริยธรรม เป็นเรื่องของการยอมรับในสิ่งที่ดีงาม เป็นเรื่องของการสะสมความดีทางวิชาชีพ เป็นเรื่องต้องปฏิบัติตามพันธกิจ ข้อตกลงที่ให้กันไว้อย่างสุภาพบุรุษ เป็นเรื่องของความเข้าใจและเคารพในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สื่อมวลชนมีต่อตนเองและสังคม ไม่ใช่เป็นเรื่องของการท่องจำ แต่เป็นเรื่องของการเข้าใจ ยอมรับและเคารพอย่างจริงใจและปฏิบัติได้

แบล็ค , สตีล และบาร์เนย์ (Black , Steel & Barney.1995 : 2) กล่าวว่า "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" เป็นเรื่องของความรับผิดชอบแต่ละบุคคล เป็นเรื่องของความเชี่ยวชาญและทักษะในเรื่องของการเขียนที่ดี การถ่ายภาพที่ดี และการบรรยายธิกรณ์ที่ดีซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทั้งการเรียนรู้และการพัฒนาจากประสบการณ์ของตนเองโดยอาศัยเหตุผล หลักการ และการคิดอย่างรอบด้านที่ผู้สื่อข่าวจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยการรายงานสิ่งที่เป็นจริงโดยให้แหล่งข่าวและผู้อ่านได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

มุมมองของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

สมหมาย ปาริจฉัตต์ กรรมการฝ่ายควบคุมจรรยาบรรณสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย (สัมภาษณ์. 2542) ให้ความหมายของ "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ว่า หมายถึง ข้อกำหนดกับแนวทางปฏิบัติซึ่งมี 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนหนึ่ง คือ ข้อกำหนดใช้สำหรับหนังสือพิมพ์ คือ หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอเนื้อหาสาระที่ไปล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ไม่ละเมิดศีลธรรมอันดีของสังคม ไม่บิดเบือนข่าวสาร แต่ควรให้เป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องของการนำเสนอข่าวสารตลอดจนการได้มาซึ่งรูปภาพต่างๆ ส่วนนี้เป็นข้อกำหนดของตัวหนังสือพิมพ์ อีกส่วนหนึ่ง คือ ทางด้านของการปฏิบัติตัวของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งต้องไม่ใช้งานอาชีพนั้นไปแสวงหาประโยชน์โดยการเขียนและมีอคติในการเสนอข่าว การไปเรียกรับผลประโยชน์ต่างๆ ส่วนนี้ถือเป็นความประพฤติในหน้าที่ซึ่งทั้งสองส่วนต้องสอดคล้องและสัมพันธ์กัน

บุญเลิศ คชายุทธเดช บรรณาธิการอาวุโสหนังสือพิมพ์มติชน (สัมภาษณ์. 2542) กล่าวถึง "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ว่า หมายถึง ข้อกำหนดที่คอยกำกับ ควบคุมการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานของคนที่อยู่ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่จะให้ดำเนินไปในครรลองแห่งความถูกต้อง แห่งความดีงามเพื่อสรรค์สร้างประโยชน์แห่งประโยชน์สาธารณะตามหลักวิชาชีพที่จะต้องมุ่งหมายไปที่การนำเสนอรายงานข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วนตามความเป็นจริง และการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นธรรมรวมทั้งมุ่งไปที่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก หลักจริยธรรมเป็นข้อกำหนดที่อยู่ในจิตใจของคนในวงการวิชาชีพถือเป็นแก่นหรือเป็นหัวใจที่จะทำให้การประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นที่เชื่อถือศรัทธาและยอมรับของสังคมว่าเป็นสถาบันสาธารณะที่เชื่อถือได้

ดังนั้นขอบเขตของจริยธรรมมีความหมายรวมไปถึงข้อห้ามและข้อพึงปฏิบัติในทุก ๆ ประการที่จะทำให้การครองตัวครองตนของคนในวงการหนังสือพิมพ์ทุกคนจะต้องรับรู้และระลึกได้หรือสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าสิ่งใดควรและสิ่งใดไม่ควรที่จะปฏิบัติ แม้หลักจริยธรรมเป็นข้อกำหนดที่มุ่งที่จะนำไปสู่การกระทำที่อยู่ในครรลองที่เหมาะสม ที่ถูกต้อง ที่ดีงาม แต่ตัวจริยธรรมที่กำหนดเอาไว้นั้นก็เป็นหลักการ เป็นแนวทางที่บางเรื่องก็ชัดแจ้ง บางเรื่องก็กว้างนำไปสู่การตีความ เช่น การไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ของความเป็นวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไปแสวงหาตำแหน่งหรือผลตอบแทนอื่นใด ซึ่งก็จะต้องมีรายละเอียดลงไปอีกว่าการไม่แสวงหาหมายถึงอยู่เฉยๆ เขาเอามาให้จะได้หรือไม่ ตำแหน่ง ผลประโยชน์ มีขอบเขตจำกัดอย่างไร ของเล็ก ๆ น้อย ๆ จะเข้าข่ายของการละเมิดหลักจริยธรรมหรือไม่ อันนี้อยู่ที่คนในวิชาชีพจะต้องร่วมกันพิจารณาและหา

บรรทัดฐานให้ได้และยึดถือปฏิบัติร่วมกัน ไม่ใช่ตีความไปคนละทาง บางส่วนก็ยึดถือ ขณะที่อีกหลายส่วนไม่ยึดถือ

ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ (สัมภาษณ์. 2542) กล่าวถึง "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ว่า หมายถึง การทำหน้าที่ของตัวเองอย่างเต็มที่ ซื่อสัตย์ ซื่อตรงกับงานในหน้าที่ของตัวเอง เป็นเรื่องที่เปิดเผยตรวจสอบได้

ฐากูน บุนปาน บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ข่าวสด (สัมภาษณ์. 2542) กล่าวถึง "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ว่า จริยธรรมมีความหมายอยู่ในตัวเองอยู่แล้วเมื่อบวกกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์เข้าไปก็ต้องไปดูงานในหน้าที่ของหนังสือพิมพ์มีอะไร กรอบหรือกติกาความรับผิดชอบมีมากน้อยแค่ไหน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ส่วนที่เป็นสากลจริงๆ เป็นเรื่องของปรัชญาซึ่งจะชัดเจน คือ ผิดถูก ขาวดำ ทำได้หรือทำไม่ได้ อีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นจริยธรรมเฉพาะของแต่ละสังคม เช่น บรรทัดฐานของสังคมไทยก็อาจจะไม่เหมือนกับบรรทัดฐานของสังคมตะวันตกซึ่งบอกไม่ได้ว่าบรรทัดฐานไหนดีกว่า แต่ว่าเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้นๆ ถ้าเอามาตรฐานของตะวันตกมาวัดจะลำบาก มาตรฐานของสังคมเปลี่ยนได้ ปรับปรุงได้ ขณะนี้สังคมอาจจะมีความคิด มีวัฒนธรรม มีความเชื่ออย่างนี้ก็บอกว่าเรื่องอันนี้ดี ซึ่งต่อไปอาจจะไม่ใช่ เพราะฉะนั้นจริยธรรมของสังคมก็จะมีบางส่วนที่เป็นขาวเป็นดำชัดเจน บางส่วนเป็นเทา ๆ ตรงที่มีปัญหาที่พูดกันมาก คือ ส่วนเทาๆ ของส่วนที่สองที่ว่าแค่ไหนถึงจะดีพอ

สุวัฒน์ ทองธนากุล เลขาธิการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (สัมภาษณ์. 2543) กล่าวถึง "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ว่า หมายถึง ศีลของผู้ประกอบวิชาชีพนี้ เป็นกรอบแห่งการปฏิบัติซึ่งจำเป็นต้องมี เนื่องจากยอมรับว่าหนังสือพิมพ์เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งจำเป็นจะต้องมีเสรีภาพในการประกอบวิชาชีพซึ่งหมายความว่าเสรีภาพและอิสระในการหาข้อมูลและนำเสนอ แต่ในความมีเสรีภาพนั้นก็มีโอกาสก่อให้เกิดผลเสียได้ถ้าหากมีการนำเอาเสรีภาพไปใช้เกินขอบเขต ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งบุคคลหรือองค์กรอันเนื่องมาจากการกระทำที่อาจจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ เพราะฉะนั้นจริยธรรมก็จะเป็นกรอบทำให้ผู้สื่อข่าวควรจะตระหนักและดำเนินการภายใต้กรอบแห่งจริยธรรม

สรุปได้ว่า "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" เป็นหลักประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในอันที่จะปฏิบัติภารกิจของตนอย่างมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และซื่อตรงต่อวิชาชีพด้วยการนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาประสบการณ์ของตน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2.1 ความหมายของการตัดสินใจ

"การตัดสินใจ" เป็นคำซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Decision - Making" ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังนี้

โกศล สุวรรณมณี (2534 : 32) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" คือ การเลือกพฤติกรรมจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่หลายทางโดยการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเหตุผลและความเป็นไปได้และตกลงใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

กรองแก้ว อยู่สุข (2535 : 15) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง การเลือกสิ่งหนึ่งจากหลาย ๆ สิ่งหรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางที่มีอยู่

สุนทรี วัฒนพันธ์ (2535 : 37) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" คือ กระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติได้จริง

รชนา อัชชะกิจ (2539 : 82) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า เป็นพฤติกรรมขณะเมื่อบุคคลต้องเผชิญหน้ากับทางเลือกที่กำลังรอคอยการตัดสินใจตั้งแต่ 2 ทางเลือกขึ้นไปและจำเป็นต้องเลือกหนึ่งสิ่งจากหลายสิ่ง ในบางกรณีถ้ามีทางเลือกที่ดีมีประโยชน์มากกว่าหนึ่งสิ่งก็อาจจะเลือกสองสามสิ่งจากหลายสิ่งได้ เนื่องจากการตัดสินใจเป็นขั้นตอนหนึ่งที่แทรกอยู่ในทุกการกระทำ

ปรางทิพย์ อุจะรัตน์ (2541 : 21) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการคิด วิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ ระเบียบเพื่อการเลือกวิธีปฏิบัติจากหลายทางเลือกที่คิดค้นไว้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1980 : 107) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปสู่การเสี่ยงโดยมีการรวบรวมและประเมินข้อมูล มีทางเลือกหลายทางและมีสิ่งประกอบอื่น ๆ อันนำไปสู่การตัดสินใจเลือก

แฮริสัน (Harrison. 1981 : 3) อธิบายถึงความหมายของ "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง การประเมินทางเลือกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความคาดหวังในช่วงระยะเวลาหนึ่งเกี่ยวกับการดำเนินการที่จะทำให้ผู้ตัดสินใจนั้นสามารถเลือกการกระทำที่ทำให้บุคคลนั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

แบงค์ และ เกลค (Banks & Clegg. 1985 : 16) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" เป็นทักษะซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝน เมื่อแต่ละบุคคลพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ บุคคลนั้นก็สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างฉลาด

ทราเซ่ย์ (Tracey. 1991 : 85 - 86) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสิ่งที่ต้องกระทำ กำหนดตัวผู้กระทำ ระยะเวลา สถานที่ และวิธีการที่จะต้องกระทำอย่างมีจิตสำนึกและรอบคอบ

ไวห์ริช และ คุนซ์ (Weihrich & Koontz. 1993 : 199) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" เป็นเรื่องของการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกหลาย ๆ ทาง เป็นแก่นสำคัญของการวางแผน แผนการทั้งหลายจะไม่มีตัวตนขึ้นมาหากไม่มีการตัดสินใจเข้ามาเกี่ยวข้อง

กิลลี่ , สวานเบอร์กและสวานเบอร์ก , โยเดอร์ ไวส์ , มาร์ควิสและฮุสตัน , คาร์กและคอปคัท (Gillies. 1994 ; Swansburg & Swansburg. 1995 ; Yoder Wise.1995 ; Marquis & Huston.1996 ; Clark & Copcutt. 1997) ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า "การตัดสินใจ" หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกจากทางเลือกต่าง ๆ หลาย ๆ ทางเลือกโดยมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการจัดการกับปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่า "การตัดสินใจ" หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบและมีเหตุผลซึ่งเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝนเพื่อให้สามารถเลือกวิธีปฏิบัติจากหลาย ๆ ทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

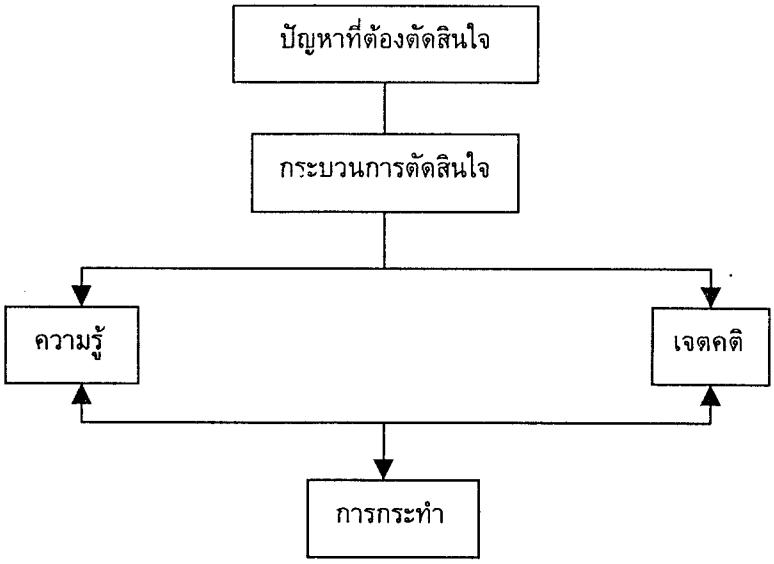
2.2 องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจ

จากที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วว่า "การตัดสินใจ" เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบและมีเหตุผล ที่สำคัญเป็นทักษะที่มนุษย์สามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ เพราะฉะนั้นการพัฒนาทักษะดังกล่าวจะต้องอาศัยองค์ประกอบต่อไปนี้ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการตัดสินใจ (Banks & Clegg. 1985 : 16 - 28)

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของกระบวนการตัดสินใจ โดยวิธีการได้มาซึ่งความรู้นั้นจะอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (scientific method) หรือที่เรียกว่า "social inquiry" เพราะเป็นวิธีการที่เป็นระบบ ตรวจสอบความถูกต้องได้ ความรู้ที่ได้มาจะอยู่ในรูปของข้อเท็จจริง (facts) มโนทัศน์ (concepts) หลักเกณฑ์ทั่วไป (generalizations) และทฤษฎี (theories) นอกจากนั้นในกระบวนการตัดสินใจบุคคลผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจจะต้องทำการคัดเลือก (select) สังเคราะห์ (synthesize) และประยุกต์ใช้ (apply) ความรู้นั้นจากหลาย ๆ แหล่งข้อมูลเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา

2. เจตคติ (Attitude) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจโดยเฉพาะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดของพฤติกรรม เมื่อบุคคลได้รับข้อมูลที่เป็นความรู้มาแล้ว บุคคลนั้นก็จะต้องนำเอาความรู้ที่อยู่ในรูปของข้อเท็จจริง มโนทัศน์ หลักเกณฑ์ทั่วไปและทฤษฎีไปเชื่อมโยงกับเจตคติของตนซึ่งจะช่วยทำให้บุคคลนั้นสามารถแยกแยะที่มา การตระหนักถึงปัญหา การระบุและกำหนดทางเลือกของเจตคติของตนก่อนที่จะตัดสินใจกระทำการใด ๆ ต่อไป

เพราะฉะนั้นสรุปว่า "กระบวนการตัดสินใจ" ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ องค์ประกอบด้านความรู้ เป็นองค์ประกอบที่ช่วยในการกำหนดทางเลือกและการคาดการณ์ล่วงหน้า รวมทั้งช่วยทำให้บุคคลสามารถเข้าใจถึงเจตคติของตนได้อย่างชัดเจน ตลอดจนรู้ว่าเจตคติอะไรที่บุคคลพิจารณาว่าสำคัญที่สุด และองค์ประกอบด้านเจตคติซึ่งเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล ฉะนั้นการตัดสินใจจึงต้องอาศัยความรู้และเจตคติเพื่อนำมาสู่การกระทำ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจ

จากภาพประกอบ 2 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการตัดสินใจจะต้องอาศัยองค์ประกอบด้านความรู้และองค์ประกอบด้านเจตคติซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่อยู่ภายในตัวบุคคลนำมาใช้เป็นองค์ประกอบร่วมกันในการกำหนดการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การกระทำต่อไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อย้อนพิจารณาถึงองค์ประกอบของจริยธรรมซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบภายใน ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้ เจตคติของบุคคล กับองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ องค์ประกอบทางพฤติกรรมดังที่กล่าวข้างต้น จะพบว่าองค์ประกอบของจริยธรรมสอดคล้องกับองค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม หมายถึง กระบวนการตัดสินใจที่จะต้องอาศัยองค์ประกอบภายใน คือ องค์ประกอบด้านความรู้และองค์ประกอบด้านเจตคติของบุคคลมาเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจร่วมกันเพื่อนำไปสู่การกระทำเพื่อแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของผู้สื่อข่าว

2.3 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

เบอร์กแมน (Bergman. 1973) กล่าวว่า การเผชิญกับความขัดแย้งทางด้านจริยธรรมและตัดสินใจแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้นจะมีหลายขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. พิจารณาปัญหาให้ชัดเจนว่าปัญหาคืออะไร
2. รวบรวมข้อมูลความเป็นจริงทั้งหมดที่เกิดขึ้น
3. พยายามทำความเข้าใจกับสถานการณ์ให้ชัดเจน โดยใช้แนวคิดทางปรัชญาและความรู้ด้านต่าง ๆ
4. ศึกษาทำทางเลือกในการแก้ไขปัญหา
5. จัดการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ
6. ประเมินผลจากการตัดสินใจ
7. สรุปเหตุการณ์ทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในอนาคตหากเกิดเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันอีก

เคอร์ทิน (Curtin. 1978 : 12 - 17) กล่าวถึง "ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม" ดังนี้

1. พิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาให้มากที่สุด
2. ทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจน และจำแนกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมว่าเป็นเรื่องใด เช่น เป็นความขัดแย้งระหว่างการบอกความจริงและการปกปิดความจริง เป็นต้น
3. พิจารณาว่ามีใครเกี่ยวข้องกับปัญหาบ้างเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
4. จำแนกทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมดว่ามีอะไรบ้าง มีข้อดีข้อเสียและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอะไรบ้าง
5. ประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาใช้ประกอบการตัดสินใจ
6. หาข้อสรุปโดยพิจารณาจากความคาดหวังของสังคมและกฎหมาย ทั้งกฎหมายทั่วไปและกฎหมายวิชาชีพด้วย
7. ดำเนินการแก้ปัญหาหลังจากที่พิจารณาและสรุปทางเลือกแล้ว

เจมตั้น (Jameton. citing Fry. 1991. Ethical in Health Care Delivery) กล่าวถึง "แนวทางการตัดสินใจทางจริยธรรม" ว่ามี 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การระบุปัญหา หมายถึง การทำความเข้าใจว่าในสถานการณ์นี้มีประเด็นอะไรที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง และบุคคลควรจะตรวจสอบความสัมพันธ์ของตนเองกับปัญหาและประเมินการใช้เวลาสำหรับกระบวนการตัดสินใจ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้บุคคลตอบคำถามทางจริยธรรมได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่ควรทำ และบทบาทของบุคคลในสถานการณ์นั้นควรเป็นอย่างไร

2. การรวบรวมข้อมูล เช่น บุคคลสำคัญของเรื่องคือใคร เรื่องราวข้อขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นมาอย่างไรซึ่งจะช่วยบุคคลตอบคำถามว่ากระบวนการตัดสินใจนี้เกี่ยวข้องกับใครและใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

3. การระบุทางเลือกในการตัดสินใจที่เป็นไปได้ทั้งหมดและตรวจสอบการกระทำและผลลัพธ์ของการกระทำที่เป็นทางเลือกเหล่านั้น ผลกระทบที่สำคัญของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลต่อการตัดสินใจควรมีการอภิปราย ขั้นตอนนี้ช่วยในการตอบคำถามว่าการกระทำแบบใดถูกต้อง ทฤษฎีทางจริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้ตัดสินใจจะนำมาใช้ในการพิจารณาการกระทำและประเมินคุณค่าของการกระทำนั้น

4. การคิดเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมให้ชัดเจน หมายความว่า บุคคลควรพิจารณาหลักการจริยธรรมที่สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์การกระทำดังกล่าว ช่วยให้บุคคลตอบคำถามได้ว่ากฎต่างๆ นำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้อย่างไร คำตอบของคำถามนี้ต้องการการไตร่ตรองด้วยเหตุผลอย่างรอบคอบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกฎและหลักการต่างๆซึ่งอาจจะขัดแย้งกันถ้าการกระทำหนึ่งถูกเลือกมากกว่าการกระทำอื่นๆ

5. การตัดสินใจกระทำ โดยเลือกการกระทำที่ประเมินแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่ควรทำซึ่งเป็นการตอบคำถามทางจริยธรรมว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดที่ควรทำในสถานการณ์นี้

6. ประเมินการกระทำและผลลัพธ์ของการกระทำที่ตัดสินใจไปแล้ว โดยเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ในสถานการณ์อื่นๆซึ่งจะนำไปสู่การตอบคำถามว่าควรจะปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจอย่างไรในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันและอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต สิ่งนี้จะช่วยในการพิจารณาว่าจะสามารถสรุปเป็นแนวทางทั่วไปในการตัดสินใจกับสถานการณ์อื่นๆได้หรือไม่

ไอเคน และ คาทาลาโน (Aiken & Catalano. 1994 : 31 - 35) กล่าวว่า "ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม" ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. รวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความชัดเจนในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด

2. ระบุปัญหาจริยธรรมให้ชัดเจนว่ามีความขัดแย้งในหลักการจริยธรรมอะไร

3. พิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมดในการจัดการกับปัญหา

4. วิเคราะห์ผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมาจากการกระทำแต่ละการกระทำ

5. ตัดสินใจกระทำการ

เพราะฉะนั้นสรุปได้ว่า "ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม" ประกอบด้วย

1. การระบุปัญหา เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ให้ได้ว่าสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาบ้าง

2. การวินิจฉัยปัญหา เป็นการวิเคราะห์และทำความเข้าใจในปัญหานั้นให้ชัดเจนขึ้น

3. การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ เป็นการพิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้เปรียบเทียบผลดี ผลเสียของทางเลือกแต่ละทางเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด

4. การตัดสินใจปฏิบัติ เป็นการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อนำไปปฏิบัติ

5. การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติที่ได้ตัดสินใจเลือก

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม (Ethical Decision - Making Process) เป็นสิ่งที่จำเป็น ซึ่งมักจะปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือในบริบทที่มีความขัดแย้ง โดยที่ความขัดแย้งนั้นอาจจะอยู่ภายในตัวบุคคลในฐานะที่บุคคลนั้นพยายามที่จะตัดสินใจว่าอะไรคือแนวทางของการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือความขัดแย้งนั้นอาจจะอยู่ระหว่างความคิดเห็นของตนเองกับความคิดเห็นของบุคคลอื่นๆ ทางเลือกก็อยู่ระหว่างการไม่กระทำและการเผชิญหน้ากับบุคคลอื่น ๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน (Newman & Brown. 1996 : 95)

ลักษณะที่สำคัญของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม คือ ความเต็มใจที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคคลอื่น สิ่งที่ทำให้การตัดสินใจทางจริยธรรมยุ่งยากอย่างชัดเจน คือ เมื่อบุคคลในฐานะของผู้ตัดสินใจต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ซึ่งผลประโยชน์ของตนไปแข่งขันกับผลประโยชน์ของคนอื่น ๆ หรือเมื่อการตัดสินใจของตนมีผลต่อผลประโยชน์ของบุคคลอื่นทั้งอย่างแน่ชัดและไม่แน่ชัด บุคคลนั้นจึงต้องการหลักการบางอย่างสำหรับทำการตัดสินใจ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมควรจะกระทำบนพื้นฐานของเหตุผล (reason) ค่อนข้างมากกว่าจะเป็นเรื่องของอำนาจ (authority) (Bowie. 1985 : 1) รวมถึงการเลือกโดยเจตนาจากลำดับของการกระทำที่ยอมรับได้และสามารถที่จะพิสูจน์โดยเปิดเผยกับคนทั่วไปว่าทางเลือกนั้นถูกต้อง (Black , Steel & Barney. 1995 : 51) ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงเป็นความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางจริยธรรม เป็นการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักวิทยาศาสตร์

การตัดสินใจทางจริยธรรมมีองค์ประกอบหลายประการและไม่มีการตัดสินใจเพียงวิธีเดียวหรือทางเลือกเดียวที่เหมาะสมและใช้ประโยชน์ได้กับผู้สื่อข่าวทุกคน การเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจจึงต้องพิจารณาถึงวิธีการ ทฤษฎี หลักจริยธรรม ตลอดจนบริบทในการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม

เพราะฉะนั้นในการทำงานด้านหนังสือพิมพ์ กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานของผู้สื่อข่าว เนื่องจากผู้สื่อข่าวจะต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่ตลอดเวลาในทุก ๆวันและต้องเป็นผู้ตัดสินใจในประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้น ดังนั้นการพัฒนากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะออกไปเป็นผู้สื่อข่าวในอนาคต ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ (excellent journalism) เท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยจริยธรรมในวิชาชีพด้วย (ethical journalism)

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นการตัดสินใจที่มีลักษณะเฉพาะตัว คือ การตัดสินใจส่วนมากใช้ความรวดเร็วและกระทำในระยะเวลาอันสั้น เป็นการตัดสินใจแบบวันต่อวัน เนื่องจากธุรกิจหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องทำแข่งกับเวลา มีการแข่งขันสูงในเรื่องของความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ จึงทำให้ผู้สื่อข่าวมีเวลา (time) เพียงเล็กน้อยในการพิจารณาถึงแนวทางการปฏิบัติงาน เวลาในการตอบสนองการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงสั้นมาก (Huddleston. 1998 : 7)

ฟิงค์ (Fink. 1995 : 23) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนี้

1. เวลา (deadline) เนื่องจากงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องแข่งกับเวลาเพื่อให้ได้ข่าวสดและทันเหตุการณ์ ดังนั้นเวลาที่สั้นจึงทำให้มีเวลาในการตัดสินใจเพื่อตรวจสอบข้อมูลได้น้อย การตัดสินใจจะกระทำอย่างรวดเร็ว

2. ผู้อ่าน (readers) เนื่องจากการดำเนินงานด้านหนังสือพิมพ์อยู่ในรูปของธุรกิจเอกชน ดังนั้นการนำเสนอข่าวจึงต้องตอบสนองความต้องการของผู้อ่านเป็นหลักมากกว่าที่จะตัดสินใจว่าอะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะกระทำ

3. ภูมิหลังและประสบการณ์ (background and experiences) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในแง่ที่บุคคลจะพิจารณาสิ่งต่าง ๆ และตัดสินใจกระทำอย่างไรในฐานะของผู้สื่อข่าว

สรุปได้ว่า "แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์" เป็นแนวคิดที่วางอยู่บนพื้นฐานการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญในการทำงานของผู้สื่อข่าว โดยมีปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ภูมิหลังและประสบการณ์ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ เวลากับผู้อ่าน

2.5 แนวคิดกล่องพอตเตอร์ (Potter Box Approach)

ดร.ราล์ฟ พอตเตอร์ (Ralph Potter) แห่ง "Harvard Divinity School" ผู้คิดค้นโมเดลของการตัดสินใจทางจริยธรรมที่เรียกว่า "แนวคิดกล่องพอตเตอร์" (Potter Box Approach) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดในการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ช่วยให้ผู้สื่อข่าวมีการตัดสินใจที่เป็นระบบเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ อันส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

แนวคิดกล่องพอตเตอร์ จะประกอบด้วย 4 มิติที่สำคัญ ได้แก่ (Seib & Fitzpatrick.1997 : 7 - 17)

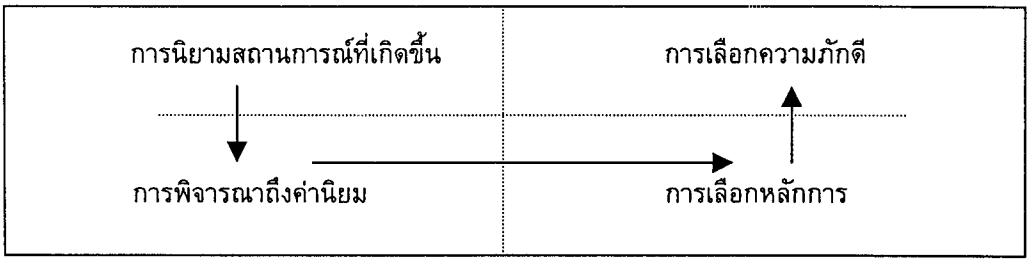
1. การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Define Situation) เป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องตระหนักและเข้าใจอย่างชัดเจนในองค์ประกอบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงแต่ละกรณี

2. การพิจารณาถึงค่านิยม (Identify Values) ค่านิยมจะแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่บุคคลเห็นว่าสำคัญ แต่ละบุคคลมีระบบค่านิยมที่สะท้อนถึงการอบรมสั่งสอนและประสบการณ์ ค่านิยมช่วยปกป้องบุคคลจากการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานอคติส่วนตัว (personal biases) และกระตุ้นการกระทำของมนุษย์ ดังนั้นระบบค่านิยมจึงช่วยจัดเตรียมพื้นฐานของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

3. การเลือกหลักการ (Select Principles) หลักการช่วยชี้แนะการตัดสินใจที่มีเหตุผลในการอธิบายการเลือกกระทำของผู้สื่อข่าว หากปราศจากหลักการผู้สื่อข่าวก็จะใช้สามัญสำนึก (common sense) ในการตัดสินใจ

4. การเลือกความภักดี (Choose Loyalties) เป็นการพิจารณาว่าผู้สื่อข่าวเลือกที่จะภักดีต่อใคร ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการเลือกความภักดีจึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบอย่างละเอียด

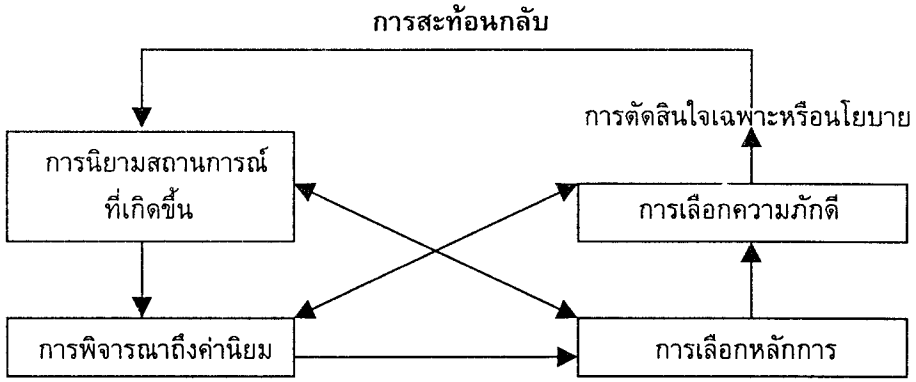
สรุปว่า "แนวคิดกล่องพอตเตอร์" เป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้สื่อข่าวพิจารณาถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ค่านิยมที่สำคัญ หลักการ และการเลือกความภักดีซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่นำไปสู่การตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แนวคิดกล่องพอตเตอร์

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่า ระบบของการตัดสินใจจะเริ่มต้นตั้งแต่การแสวงหาหลักฐานเบื้องต้นแล้วสร้างโมเดลที่เชื่อมโยงจุดต่างๆ ในระบบเข้าด้วยกัน ระบุชี้ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร จะใช้ค่านิยมอะไรมาตัดสิน จากนั้นก็เลือกหลักการใดหลักการหนึ่งและเลือกว่าจะทำเพื่อใครซึ่งถือว่าเป็นระบบการตัดสินใจของแต่ละบุคคลซึ่งย่อมจะต้องแตกต่างกันไป

เมื่อพิจารณาแต่ละมิติอย่างละเอียดของแนวคิดกล่องพอตเตอร์ พบว่า แต่ละมิติจะมีลักษณะที่เป็นระบบเชื่อมโยงกันเป็นวงกลม (Christians, Fackler & Rotzoll. 1995 : 6) ดังภาพประกอบ 4

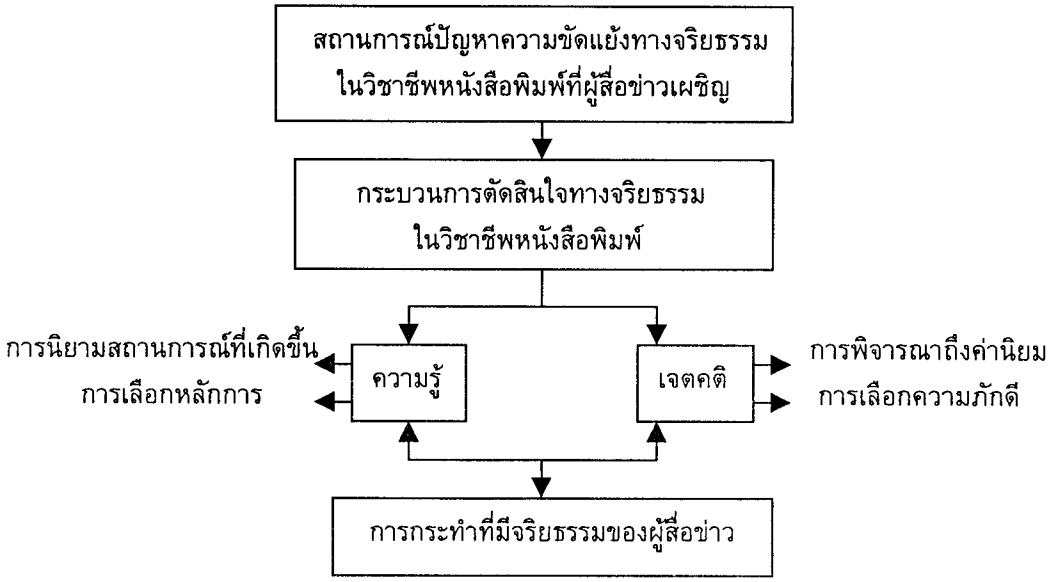

ภาพประกอบ 4 รายละเอียดของแนวคิดกล่องพอตเตอร์

จากภาพประกอบ 4 การเคลื่อนย้ายจากมิติหนึ่งไปสู่อีกมิติหนึ่ง จะทำให้มองเห็นระบบการคิดที่ชัดเจนขึ้น ในขณะเดียวกันถ้ามิติไหนยังมีปัญหาก็จะพิจารณามิตินั้นให้ลึกซึ้งมากขึ้นจะทำให้ได้รายละเอียดที่มากขึ้นและมุมมองที่ลึกซึ้งขึ้น

เพราะฉะนั้นสรุปว่า "แนวคิดกล่องพอตเตอร์" จะมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคิดตามไปตามเงื่อนไขของเวลาและผลกระทบที่เกิดขึ้น ในแต่ละครั้งที่ผู้สื่อข่าวตัดสินใจ การตัดสินใจครั้งที่ 1 ก็คือการตัดสินใจในรอบที่ 1 เกิดผลดีร้ายอย่างไรก็นำมาพิจารณามองภาพสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบใหม่แล้วนำมาตัดสินใจในครั้งที่ 2 เป็นการตัดสินใจรอบที่ 2 ผู้สื่อข่าวก็จะกระทำอย่างนี้ไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ว่าสถานการณ์นั้นจะคลายตัวแล้วสิ้นสุดลงเมื่อใด

จากภาพประกอบ 2 ที่แสดงถึงองค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจสามารถนำมาเชื่อมโยงกับภาพประกอบ 3 ที่เป็นแนวคิดกล่องพอตเตอร์ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จากภาพประกอบ 5 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้สื่อข่าวเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวจะดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในกระบวนการดังกล่าวจะต้องอาศัยความรู้ซึ่งประกอบด้วยการนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและการเลือกหลักการ และเจตคติซึ่งประกอบด้วยการพิจารณาถึงค่านิยมและการเลือกความภักดีนำมาเป็นข้อมูลร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เพื่อนำไปสู่การกระทำที่มีจริยธรรมของผู้สื่อข่าว

ในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบภายในที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความรู้และองค์ประกอบด้านเจตคตินั้น เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบจะประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านความรู้

จะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Define Situation) และการเลือกหลักการ (Select Principles) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Define Situation) เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้สื่อข่าวจะต้องศึกษาถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นและทำการรวบรวมข้อมูลให้ได้รายละเอียดมากที่สุดโดยคำนึงถึงหลักดังต่อไปนี้

1.1 5W's+H (ถาวร บุญปวัตน์. 2538 : 104 - 105)

1.1.1 ใคร (Who) ซึ่งเป็นตัวบุคคลที่ตกเป็นข่าว แต่บางครั้งก็อาจเป็นสัตว์ อาคารสถานที่ซึ่งเป็นประธานข่าว แต่ทั้งสัตว์และอาคารสถานที่ก็ต้องมีตัวบุคคลเกี่ยวข้องด้วยเพียงแต่ตัวบุคคลเป็นส่วนประกอบ เช่น กรณีสัตว์ในสวนสัตว์ออกลูกแล้วคนสนใจ หรือตึกพัง เป็นต้น สำหรับตัวบุคคลนั้นยังต้องมีการขยายความถึงยศ ตำแหน่งหรือฐานะด้วย

1.1.2 ทำอะไร (What) เฉพาะ "ใคร" อย่างเดียวไม่เป็นข่าว ต้องมีการกระทำด้วยว่าใครผู้นั้นทำอะไรจึงได้ตกเป็นข่าวขึ้นมาได้

1.1.3 ที่ไหน (Where) นอกจากคนต้องการรู้ว่าใคร ทำอะไรแล้ว ยังต้องการรู้ต่อไปว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหนด้วย ถ้าไม่มีที่ไหนด้วย ข่าวนั้นก็จะเลื่อนลอย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจะสนใจมากขึ้นถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน

1.1.4 เมื่อไร (When) คนอ่านข่าวยังต้องการทราบต่อไปว่าเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นเมื่อไร ถ้านานมาแล้วคนอ่านข่าวอาจจะไม่สนใจ เหตุการณ์ที่กระตุ้นความอยากรู้มากที่สุด คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ วัน เวลา จึงเป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดความตื่นเต้นต่อเหตุการณ์และการมีวัน เวลา ข่าวยิ่งมีความหนักแน่นมากขึ้นไม่ใช่เรื่องกุขึ้น

1.1.5 ทำไม (Why) เพียงแต่รู้ว่าใคร ทำอะไร ไม่เป็นที่น่าสนใจเสมอไปเพราะคนเราทำอะไรต่อมิอะไรกันทุกวันในที่ทุกหนทุกแห่ง ความสำคัญของการทำอะไรจึงขึ้นอยู่กับการทำอะไรนั้นทำให้อะไรเกิดขึ้นติดตามมาหรืออาจจะกล่าวได้ว่าทำไมจึงทำให้ตกเป็นข่าว

1.1.6 อย่างไร (How) เป็นการเล่าถึงความละเอียดในเหตุการณ์ว่าเกิดขึ้นอย่างไรดำเนินอย่างไรและมีจุดจบอย่างไร

1.2 การแสวงหาข้อมูลข่าวจากแหล่งข่าวต่าง ๆ สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทดังนี้

1.2.1 การแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ ได้แก่ (มาลี บุญศิริพันธ์. 2537 : 31 - 33)

1.2.1.1 แหล่งข่าวภายใน (Internal News Source) หมายถึง แหล่งข่าวที่มีอยู่ภายในขอบเขตรัศมีการทำงานและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ซึ่งอาจอยู่ประจำในที่ต่าง ๆและมักเป็นแหล่งข่าวภายในเขตประเทศไทย นั่นคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุก ๆแห่งภายในขอบเขตของประเทศหรือข้อมูลที่ได้จากแหล่งหนึ่งแหล่งใดในประเทศนับเป็นแหล่งข่าวภายในซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

- แหล่งข่าวประจำ หมายถึง บุคคล สถานที่ซึ่งหนังสือพิมพ์ส่งผู้สื่อข่าวไปประจำตามแหล่งนั้น ๆ เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวง ทบวง กรม สถานีตำรวจ ศาลากลางจังหวัด ศาล เป็นต้น ถ้าแยกประเภทของข่าวแล้วอาจกำหนดตามสายของรายงานข่าว เช่น สายทำเนียบรัฐบาล สายรัฐสภา สายกระทรวงมหาดไทย สายกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น ผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบจะไปสื่อข่าว สัมภาษณ์หรือแสวงหาข่าวมาจากแหล่งข่าวประจำเป็นประจำทุกวัน

- แหล่งข่าวพิเศษ เป็นแหล่งข่าวที่ไม่ได้อยู่ประจำที่ อาจอยู่ ณ สถานที่เกิดเหตุหรือผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เห็นเหตุการณ์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มักจะให้ความเห็นเมื่อได้รับการซักถามจากผู้สื่อข่าวก่อนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

นอกจากนั้น แหล่งข่าวพิเศษอาจหมายถึงแหล่งข่าวที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวเป็นการส่วนตัว หรืออาจจะเป็นพลเมืองดีเขียนจดหมายร้องทุกข์ หรือโทรศัพท์มาชี้เบาะแสการกระทำที่แสวงหาผลประโยชน์จากสาธารณชนของบุคคลบางคน บางกลุ่มให้หนังสือพิมพ์ตีแผ่

พฤติกรรมดังกล่าว ข่าวที่หนังสือพิมพ์ได้รับจากแหล่งข่าวพิเศษเรียกว่า "ทิป" (Tip) ส่วนบุคคลที่แจ้งเบาะแสหรือทิปให้หนังสือพิมพ์ทราบเรียกว่า "Tipster" แต่หนังสือพิมพ์จำเป็นจะต้องระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากทิปบางชิ้นอาจจะมีข้อมูลที่ไม่ถูกถ้วนก็ได้ (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 45 - 46)

- สำนักข่าว มีหน้าที่รวบรวม แจกจ่ายข้อมูลที่น่าสนใจของเหตุการณ์ทั้งหมดให้แก่สมาชิก ข่าวที่ได้มักเป็นข่าวที่สามารถบอกล่วงหน้าได้ มีกำหนดการล่วงหน้า เช่น การประชุม การแถลงข่าว เป็นต้น ตัวอย่างสำนักข่าวที่สำคัญ คือ สำนักข่าวไทย (Thai News Agency) ทำหน้าที่แจกจ่ายข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกประจำ

- ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัด ผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่ตามจังหวัดต่างๆถือเป็นแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์โดยส่งข่าวเข้ามาทางจดหมาย โทรศัพท์ หรือทางโทรสารตามแต่กรณี

- เอกสารเผยแพร่ หนังสือพิมพ์จะได้รับเอกสารเผยแพร่ (Press Release) มากมายจากหน่วยงานทั้งราชการและเอกชน ถ้าข่าวดีมีคุณค่าก็จะได้รับการตีพิมพ์ ในบางครั้งเอกสารเหล่านี้กลายเป็นแหล่งข่าวสำคัญ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแม่นยำในการพิจารณาคุณค่าข่าวและความไวต่อข่าวของผู้สื่อข่าว

- บริษัท ห้างร้าน เอกชน เนื่องจากเศรษฐกิจกำลังมีบทบาทสำคัญในสังคม แหล่งข่าวที่มีส่วนสัมพันธ์กับความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ ได้แก่ บริษัท โรงงานต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานเอกชนจึงเป็นแหล่งข่าวอีกแหล่งหนึ่งในการรวบรวมข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ

- บุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์หรือได้รับความเดือดร้อน ถือเป็นแหล่งข่าวที่ดีของหนังสือพิมพ์ได้ โดยโทรศัพท์แจ้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้น แจ้งข่าวเพลิงไหม้ ข่าวฆาตกรรม เป็นต้น ซึ่งหลายครั้งกลายเป็นข่าวใหญ่ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์

1.2.1.2 แหล่งข่าวภายนอก (External News Sources) หมายถึงแหล่งข่าวที่อยู่นอกรัศมีการทำงานและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ ปกติจะหมายถึงแหล่งข่าวนอกประเทศซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากสำนักข่าวต่างประเทศทำหน้าที่รวบรวมข่าวจากทั่วโลกส่งมาทางเครื่องมือสื่อสาร เพื่อดำเนินการขายข่าวให้แก่สมาชิกลูกค้าซึ่งหนังสือพิมพ์จะเป็นสมาชิกของสำนักข่าวเหล่านี้ ปัจจุบันสำนักข่าวต่างประเทศที่มีบทบาททำหน้าที่บริการข่าวสารให้แก่สมาชิกทั่วโลก ได้แก่

- สำนักข่าวเอ.พี. (A.P. = Associated Press News Agency) ของสหรัฐอเมริกา

- สำนักข่าวยูพีไอ (UPI = United Press International News Agency) ของสหรัฐอเมริกา

- สำนักข่าวซีเอ็นเอ็น (CNN = Cable News Network) ของสหรัฐอเมริกา

- สำนักข่าวเอเอฟพี (AFP = Agence France Presse News Agency) ของฝรั่งเศส

- สำนักข่าวทาสส์ (Tass = Telegratnoie Agentsvo Sovietskovo Soyuza) ของโซเวียต

- สำนักข่าวซินหัว (Shin - Hua or New China News Agency) ของจีน

1.2.2 การแบ่งตามที่มาหรือต้นตอของแหล่งข่าว ได้แก่ (พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. 2539 : 55 - 56)

1.2.2.1 แหล่งข่าวเปิด (Open News Sources) หมายถึง รายละเอียดของข่าวที่ได้มาโดยเปิดเผย มีการระบุผู้เปิดเผยข่าว ผู้ให้สัมภาษณ์เรื่องต่างๆ ผู้ร่วมอภิปราย ผู้ร่วมประชุม หรือผู้ปาฐกถา เช่น มีการระบุชื่อ ตำแหน่ง อาชีพ เป็นต้น เพื่อเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่ได้รับการเปิดเผยจากแหล่งข่าว

1.2.2.2 แหล่งข่าวปิด (Confidential News Sources) หมายถึง รายละเอียดของข่าวที่ได้มาจากผู้ชี้เบาะแสของข่าว (Tipster) โดยผู้ให้ข่าวมีเงื่อนไขที่จะให้ผู้เสนอข่าวไม่เปิดเผยชื่อ นามสกุล อาชีพ หรือที่มาของแหล่งข่าว เพราะเกรงว่าจะมีผลเสียหาย เสียประโยชน์หรือเกิดอันตรายแก่ผู้ให้ข่าวหรือครอบครัวได้ ดังนั้นการรายงานจะระบุเพียงว่า "จากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้" หรือ "จากแหล่งข่าวใกล้ชิด"

อย่างไรก็ตามผู้ได้รับเบาะแสข่าวจากแหล่งข่าวปิด ไม่ควรรีบร้อนเสนอ ต้องใช้วิธีสืบเสาะข้อเท็จจริงเพื่อหาข้อมูลให้พร้อมก่อนที่จะเรียบเรียงเป็นข่าว เรียกการรายงานข่าวแบบนี้ว่า "การรายงานข่าวเชิงสืบสวน" (Investigative Reporting)

1.2.3 การแบ่งตามสภาพของแหล่งข่าว ได้แก่ (Metzler. 1986 : 143 ; Itule & Anderson. 1994 : 182 ; Mencher. 1997 : 307)

1.2.3.1 แหล่งข่าวบุคคล (Human Sources) หมายถึง บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือภูมิหลังต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้น เช่น ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจรับผิดชอบ ผู้อ่าน พยานบุคคลหรือประชาชนที่อยู่ในเหตุการณ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแหล่งข่าวบุคคลมักเชื่อถือได้น้อยกว่าแหล่งข่าวที่มิใช่บุคคล เนื่องจากแหล่งข่าวบุคคลจะมีเรื่องการปกป้องผลประโยชน์ของตน ขาดการฝึกฝนในการเป็นนักสังเกตการณ์ที่ดี บางครั้งจะให้ข้อมูลกับผู้สื่อข่าวในสิ่งที่แหล่งข่าวคิดว่าเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวต้องการจะฟัง รวมทั้งปัญหาในแง่การโกหกหลอกลวงของแหล่งข่าว ดังนั้นหากผู้สื่อข่าวต้องการข้อมูลจากแหล่งข่าวบุคคล ผู้สื่อข่าวก็ควรจะต้องเลือกแหล่งข่าวโดยพิจารณาจากความรู้และความสามารถในฐานะผู้สังเกตการณ์ ผู้ตีความหมาย และผู้ทำนายเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ตลอดจนคำนึงถึงเรื่องความสัตย์ซื่อ ความมีเหตุผล เป็นต้น

1.2.3.2 แหล่งข่าวทางด้านวัตถุ (Physical Sources) เป็นเอกสารบันทึกตลอดจนเอกสารอ้างอิงต่างๆที่สำคัญ ได้แก่

- รายงานประจำปี (annual report) โดยปกติบริษัทหรือองค์กรต่าง ๆ จะจัดทำรายงานประจำปีที่จะเป็นการบอกถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบปีซึ่งผู้สื่อข่าวสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการเขียนข่าวที่เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือองค์กรนั้นได้ นอกจากนั้นจากการรวบรวมรายงานประจำปีต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการรายงานข่าวเพื่อดูแนวโน้มการดำเนินกิจการของบริษัทหรือองค์กรได้ด้วย

- เอกสารบันทึกของศาล (court records) ได้แก่ คำฟ้องร้องคดีต่าง ๆ คำสั่งศาล คำพิพากษาคดี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาคดี เป็นต้น ล้วนสามารถนำมาเขียนเป็นข่าวได้ เช่น การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

- เอกสารบันทึกของตำรวจ (police records) ส่วนใหญ่มักจะเป็นแหล่งข่าวที่สำคัญของผู้สื่อข่าวอาชญากรรม เช่น บันทึกประจำวันของตำรวจ รายงานอุบัติเหตุ เป็นต้น

- เอกสารบันทึกส่วนบุคคล (personal records) ได้แก่ เอกสารบันทึกการเกิด การตาย การแต่งงาน การหย่าร้าง ใบขับขี่รถยนต์ เอกสารการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

- รายงานการวิจัย (research reports) ได้แก่ ข้อมูลการวิจัยจากหน่วยงานรัฐบาล วิทยาลัย มหาวิทยาลัย องค์กรวิจัยของเอกชน องค์กรทางการเมือง วารสารทางวิชาการ

- ข่าวตัด (clippings) เป็นข่าวสำคัญที่ตัดมาจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ และแยกเก็บเป็นแฟ้มข่าวเฉพาะเรื่อง โดยสามารถค้นหาได้จากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของผู้สื่อข่าว การที่ผู้สื่อข่าวสามารถรู้ภูมิหลังของบุคคลหรือเรื่องราวจากข่าวตัดก่อนที่จะไปทำข่าวต่อไปนั้นจะช่วยให้ผู้สื่อข่าวประหยัดเวลาในระหว่างการสัมภาษณ์ สามารถใช้การสัมภาษณ์เพื่อยืนยันข้อมูลที่เป็นภูมิหลังหรือค้นหาข้อมูลให้ละเอียดขึ้นได้

นอกจากนั้นก็ยังมีเอกสารที่ดิน (real estate records) เอกสารทางด้านภาษี (tax records) เอกสารบันทึกทางธุรกิจ (business records) เช่น ใบอนุญาตการก่อสร้าง ใบจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ผู้สื่อข่าวสามารถนำมาใช้เพื่อประกอบการรายงานข่าวเพื่อช่วยให้ข่าวมีสีสัน น่าสนใจและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2. การเลือกหลักการ (Select Principles) ประกอบด้วย 2 หลักการที่สำคัญคือ

2.1 ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จากการศึกษาทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากตำราทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า ทฤษฎีจริยธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของผู้สื่อข่าวหากเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในการทำงานด้านข่าวนั้นประกอบด้วยทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำคัญ 2 ทฤษฎีซึ่งสามารถสรุปดังตาราง 1

ตาราง 1 ประเภทของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ผู้นำทฤษฎี	หลักการ
ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติ (Deontological Ethical Theories or Act - Oriented Theories)	อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant) อริสโตเติ้ล (Aristotle) จอห์น รอลส์ (John Rawls) วิลเลี่ยม เดวิด ร็อสส์ (William David Ross)	คำสั่งแบบเด็ดขาด (categorical imperatives) ทางสายกลาง (golden mean) ม่านแห่งความไม่รู้ (veil of ignorance) เป็นหน้าที่เฉพาะหน้า (prima facie duties)
ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นผลที่ตามมา (Teleological Ethical Theories or Consequence - Based Theories)	สำนักประโยชน์นิยม (Utilitarianism) กลุ่ม Judeo - Christian	หลักการของอรรถประโยชน์ (principle of utility) ให้รักเพื่อนมนุษย์เท่าๆ กับรักตัวเอง (love neighbor as thy self)

ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติ (Deontological Ethical Theories or Act - Oriented Theories)

คำว่า "Deontological" มาจากคำในภาษากรีกว่า "Deon" หมายถึง "Duty" ดังนั้น ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่จึงเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนเรื่องของหน้าที่ในฐานะที่เป็นเกณฑ์สำคัญของการตัดสินใจทางจริยธรรม นั่นคือ การกระทำที่ถูกต้องไม่ได้ตัดสินที่ผลของการกระทำ แต่โดยอาศัยเหตุผลของหน้าที่เป็นตัวตัดสินการกระทำ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงไม่เห็นด้วยในการใช้วิธีการ (means) ที่ไม่ถูกต้องเพื่อบรรลุเป้าหมาย (ends) เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่สิ่งที่พิสูจน์ว่าวิธีการนั้นถูกต้อง

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติ พบว่า ในส่วนของข้อดี คือ สามารถให้ภาพที่ชัดเจนของสิ่งที่คาดหมายไว้และเป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ผูกพันโดยสัญญาและโดยวิชาชีพ ส่วนข้อเสีย คือ ให้ความสำคัญกับกฎ (rules) มากจนเกินไปและอาจจะไม่สนใจถึงความจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ (Newman & Brown. 1996 : 36)

ทฤษฎีที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัตินี้มีนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงอยู่หลายท่านซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของผู้สื่อข่าวโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน กล่าวว่า จริยธรรมไม่ได้วางอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึก (feelings) แต่วางอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล (reason) จริยธรรมจะต้องไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีลักษณะไม่แน่นอน (contingent) ซึ่งอยู่บนรากฐานของธรรมชาติมนุษย์โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้สึก แต่จะต้องมีลักษณะจริงแท้ (absolute) และเป็นอิสระจากจิตของมนุษย์ (Pojman. 1995 : 255) การกระทำที่มีคุณค่าทางจริยธรรม คือ การทำตามกฎสัมบูรณ์ (absolute - law) ซึ่งจะไม่มีกรณียกเว้น คือ ถ้าการกระทำนั้นถูกก็จะต้องถูกเสมอไปจะมีกรณียกเว้นที่ผิดไม่ได้ (ชัชชัย คุ้มทวีพร. 2540 : 123) ดังนั้นค่าทางจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่คงที่ แน่นอน ตายตัวภายในตัวของมันเอง มนุษย์แต่ละคนมีมโนธรรมอยู่ในใจ ถ้ามนุษย์พัฒนาจิตใจของตนเองด้วยการฝึกให้รู้จักคิดในสิ่งที่ถูกต้อง ตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องอยู่เสมอแล้ว มนุษย์ก็สามารถเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องได้และถือว่าความดีมิใช่เป็นสิ่งเดียวกับสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุข (อำนวย ยัสโยธา. 2541 : 10)

ค้านท์กล่าวว่าไม่มีอะไรในโลกนี้ที่จะถูกเรียกขานว่า "ความดี" (good) โดยปราศจากเงื่อนไขยกเว้น "เจตนาดี" (good will) เพราะความเฉลียวฉลาด ความรอบรู้ ไหวพริบ ความสัตย์ซื่อ และพรสวรรค์อื่น ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ดี แต่ในบางสถานการณ์สิ่งเหล่านี้ก็อาจจะกลายเป็นสิ่งที่เลวร้ายและอันตรายเป็นอย่างยิ่งหากปราศจากเจตนาดี (Pojman. 1995 : 256 - 257)

ค้านท์ให้คำจำกัดความของคำว่า "เจตนา" (will) ว่า หมายถึง ความสามารถในการใช้เหตุผลของบุคคลที่จะตัดสินใจว่าเขาควรจะกระทำอะไร (เนื่องน้อย บุณยเนตร. 2539 : 19) ดังนั้นเจตนาของบุคคลที่ถือว่าดี ไม่ใช่เนื่องมาจากผลที่ตามมา (consequence) ไม่ว่าผลที่ตามมานั้นจะเป็นประโยชน์หรือเป็นโทษ และไม่ว่าผลที่ตามมานั้นจะตกแก่ตัวเองหรือผู้อื่น และไม่ใช่เนื่องมาจากว่าสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ แต่เป็นสิ่งที่ดีในตัวของมันเอง (Englehardt & Schmeltckopf. 1992 : 27) เจตนาของการกระทำ จึงเป็นสิ่งที่ตายตัวติดอยู่กับการกระทำนั้นตลอดเวลาและเป็นเกณฑ์ตายตัวที่ตัดสินว่าการกระทำนั้นมีค่าทางจริยธรรมหรือไม่ ดังนั้นเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมจึงมีเพียงเกณฑ์เดียว นั่นคือ การปฏิบัติที่ดี คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี (good will)

ในทัศนะของค้านท์ คำว่า "เจตนาดี" จึงหมายถึง เจตนาที่เกิดจากแรงจูงใจปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งเป็นเรื่องของเหตุผลโดยไม่นำเอาอารมณ์และความรู้สึก ไม่ว่าจะทางบวก

หรือทางลบเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ นั่นคือ มิใช่เกิดจากแรงจูงใจอื่นๆนั่นเอง การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ ดังนั้นการปฏิบัติตามหน้าที่กับการปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดีจึงเป็นสิ่งเดียวกัน

เพราะฉะนั้น ค้านท์จึงมองว่าเงื่อนไขของการปฏิบัติที่ดีในแง่จริยธรรมนั้น หมายถึง (Hinman. 1994 : 194 - 211)

1. การปฏิบัติมีค่าทางจริยธรรมถ้าการปฏิบัตินั้นกระทำเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน้าที่ ค้านท์อธิบายว่าค่าทางจริยธรรมของการปฏิบัติขึ้นกับเหตุผลซึ่งได้กระทำ คงไม่เพียงพอที่จะคำนึงว่าการปฏิบัตินั้นสอดคล้องกับหน้าที่ แต่ต้องคำนึงว่าการปฏิบัตินั้นกระทำเพื่อประโยชน์ต่อหน้าที่ นั่นคือ การปฏิบัตินั้นจะต้องกระทำเพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะปฏิบัติ (the right thing to do) มิใช่เป็นผลที่ตามมาจากการปฏิบัติ

ค้านท์เชื่อว่าภาระผูกพันทางจริยธรรม (moral obligation) เป็นสิ่งแท้จริงในแง่ของจริยธรรม อะไรก็ตามที่เราควรจะปฏิบัติ เราก็ควรจะปฏิบัติด้วยความจริงใจ ดังนั้นปรัชญาทางจริยธรรมของค้านท์ในแง่นี้จึงมีความสำคัญ เพราะการปฏิบัติที่เป็นเพราะความเคารพในกฎศีลธรรมเป็นการปฏิบัติที่เรียกว่ามีคุณค่าทางจริยธรรม

นอกจากนั้นแล้ว ค้านท์เชื่อว่าการปฏิบัติที่มีคุณค่าทางจริยธรรมหากปฏิบัติด้วยเจตนาหรือแรงจูงใจ (motive) ที่ถูกต้องเท่านั้นซึ่งหมายถึง "เจตนาดี" นั่นเอง ดังนั้นการมีเจตนาที่ถูกต้อง คือ ปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง (หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าถูกต้อง) เพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องทางจริยธรรมที่จะปฏิบัติ คำกล่าวของค้านท์ คือ การปฏิบัติเป็นเพราะหน้าที่ เป็นเพราะความเกี่ยวพันและความเคารพในหลักจริยธรรม บุคคลซึ่งปฏิบัติเพราะเจตนาที่จะทำสิ่งถูกต้องถือว่าการปฏิบัตินั้นมีค่าทางจริยธรรม

การปฏิบัติที่มีค่าทางจริยธรรมนั้น จะต้องไม่กระทำเป็นเพราะแรงจูงใจที่ถูกต้องหรือเหตุผลของการปฏิบัติที่ดีทางจริยธรรมเท่านั้น แต่จะต้องปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้องด้วย ค้านท์ไม่เชื่อว่าจริยธรรมเป็นการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี เราอาจจะกระทำสิ่งที่มีผลที่ดีแต่ถ้าเราทำเพราะแรงจูงใจที่ผิด การกระทำนั้นก็ไม่มีค่าทางจริยธรรม อย่างไรก็ตามไม่ได้มีแรงจูงใจเท่านั้นที่มีความสำคัญ สำหรับค้านท์เราจะต้องทำสิ่งที่ถูกต้องด้วย การปฏิบัติโดยตัวมันเองจะต้องถูกต้องในแง่ของจริยธรรมทั้งการปฏิบัติและแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กันในแง่ของจริยธรรม ในความหมายของค้านท์เราจะต้องไม่ปฏิบัติเพราะหน้าที่เท่านั้น (มีแรงจูงใจที่ถูกต้อง) แต่ขึ้นอยู่กับหน้าที่ด้วย หรือในฐานะที่เป็น "duty requires" คือ ปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง (MacKinnon. 1995 : 60)

2. การปฏิบัติเป็นความถูกต้องทางจริยธรรมถ้าหลักการของการปฏิบัติอยู่ในฐานะที่เป็นกฎสากล ค้านท์กล่าวว่าอะไรที่ยุติธรรมถูกต้องสำหรับบุคคลหนึ่งย่อมจะต้องยุติธรรมถูกต้องสำหรับทุกคนด้วย ถ้ากฎใช้กับบุคคลหนึ่ง กฎนั้นก็ควรใช้กับบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน ในความหมายนี้ก็คือเราจะต้องปฏิบัติกับทุกคนอย่างยุติธรรม (impartially) ค้านท์อธิบายว่าหลักการของความยุติธรรมเป็นหลักการแรกของการมีเหตุผลทางจริยธรรม (moral reasoning) และที่สำคัญกฎที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะต้องใช้ได้กับทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีลักษณะเป็นกฎสากล (universal law or universalizability) ดังที่ค้านท์เรียกว่า "กระทำตามคำสั่งเด็ดขาด" (categorical imperatives) คือ ทำตามกฎนั้นอย่างไม่มีเงื่อนไข กล่าวคือ เป็นการกระทำที่เกิดจากเหตุผล รู้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับมนุษย์ที่พึงจะกระทำ เป็นการกระทำความดีเพื่อความดีโดยไม่มีจุดมุ่งหมายอื่นใด (MacKinnon. 1995 : 61)

เพราะฉะนั้นหลักการ (maxim) จึงเป็นรากฐานของการปฏิบัติ เป็นตัวประสานซึ่งเชื่อมเหตุผลส่วนบุคคล (subjective reasons) ที่สนับสนุนการปฏิบัติของเราไปสู่ระบบของเหตุผลที่

ประกอบเป็นหลักเกี่ยวกับจริยธรรม (ethical standpoint) ถ้าหลักการนั้นเป็นที่ยอมรับอย่างเสมอต้นเสมอปลาย (consistency) และอย่างมีเหตุผล (rationally) สำหรับทุกคน หลักการนั้นก็อยู่ในฐานะเป็นกฎสากล เช่นนั้นแล้วการปฏิบัตินั้นก็ยอมรับได้ในแง่ของจริยธรรม

3. การปฏิบัติที่กระทำกับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นตนเองหรือบุคคลอื่น อย่าถือว่าเขาเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น แต่ให้ถือว่าเขาเป็นจุดหมายอยู่ในตัวเอง ค้านท์มองว่าสิ่งหนึ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญสุดของมนุษย์ คือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย (goal) ด้วยตนเอง เป็นอิสระปกครองตนเอง (autonomous) มนุษย์จึงแตกต่างจากวัตถุสิ่งของโดยที่วัตถุสิ่งของไม่สามารถที่จะเลือกว่าต้องการทำอะไร แต่ในขณะที่มนุษย์สามารถที่จะเลือกวางแผนชีวิตของตนเองได้ตลอดจนมีเหตุผลของตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นการไม่เหมาะสมที่จะใช้มนุษย์ในฐานะที่เป็นเพียงวัตถุสิ่งของเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนและโดยไม่คำนึงถึงความปรารถนาของพวกเขาเอง

ดังนั้นจากหลักการของค้านท์ที่กล่าวว่า "การปฏิบัติที่กระทำกับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นตนเองหรือบุคคลอื่นอย่าถือว่าเขาเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น แต่ให้ถือว่าเขาเป็นจุดหมายอยู่ในตัวเอง" ได้แสดงให้เห็นสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นการบอกให้รู้ว่าเราควรจะปฏิบัติกับตัวเองให้ดีเท่าๆ กับการปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างไร

2. เป็นการบอกให้รู้ว่าให้ปฏิบัติกับตัวเราเองและคนอื่นๆ ในฐานะที่เป็นจุดหมายมากกว่าเป็นเครื่องมือเท่านั้น

ค้านท์เชื่อว่าเราควรจะปฏิบัติกับมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์มีค่าในตัวเอง (intrinsic value) มิใช่ในฐานะที่มนุษย์มีค่าเป็นเครื่องมือ (instrumental value) เท่านั้น ลักษณะเช่นนี้ถือเป็นความผิดเพราะเป็นการปฏิบัติที่ขาดความเคารพในตัวมนุษย์ (MacKinnon. 1995 : 62)

เพราะฉะนั้นกล่าวสรุปได้ว่า "ทฤษฎีจริยธรรมของค้านท์" เป็นจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติโดยมองว่าค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่จริงแท้ แน่นอนตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลง และเป็นอิสระมิได้ขึ้นอยู่กับอารมณ์หรือความต้องการของมนุษย์โดยมีเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมเพียงเกณฑ์เดียว คือ "เจตนา" โดยถือว่าการปฏิบัติที่ดี คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ การปฏิบัติตามหน้าที่ คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเหตุผล การปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักเหตุผล คือ การปฏิบัติที่เคารพในกฎศีลธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นกฎสากลและถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่มีค่าในตัวเอง ดังนั้นจึงไม่สามารถนำตัวมนุษย์ไปเป็นเครื่องมือเพื่อวัตถุประสงค์ใดๆ

2. อริสโตเติ้ล (Aristotle) ทฤษฎีจริยธรรมของอริสโตเติ้ลที่เรียกว่า "Virtue - Based Ethics" หรือเรียกว่า "Aretatic Ethics" (เป็นคำที่มาจากภาษากรีก คือ "arete" หมายถึง "excellence" หรือ "virtue") จะเกี่ยวพันกับคำตอบของคำถามที่ว่า "คนประเภทไหนที่ฉันควรจะเป็น" (What kind of person should I be ?) จริยธรรมจึงมุ่งที่ลักษณะนิสัย (character) นั่นคือ อริสโตเติ้ลให้ความสนใจเรื่องของคุณธรรม (virtues) ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้แต่ละคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (well - being) ซึ่งในภาษากรีกใช้คำว่า "eudaimonia" หมายถึง "happiness" หรือ "flourishing"

อริสโตเติ้ลให้คำจำกัดความของคำว่า "คุณธรรม" (virtue) ว่า หมายถึงสิ่งต่อไปนี้ (Hinman. 1994 : 287 - 299)

1. นิสัยโดยจิตวิญญาณ (Habits of the Soul) อริสโตเติ้ลกล่าวว่า "คุณธรรม" เป็นสิ่งที่เรียกว่า "hexis" คือ นิสัย (habit or disposition) โดยมองว่าคนเราไม่ได้เกิดมาพร้อมกับคุณธรรม

คุณธรรมมิใช่สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่คุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้โดยการปฏิบัติ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับจริยธรรมสำหรับอริสโตเติ้ลแล้วจึงมุ่งที่การพัฒนาลักษณะนิสัยที่เป็นรากฐานของบุคคลซึ่งเป็นสิ่งที่เรียกว่า "จิตวิญญาณ" (soul)

2. ความรู้สึกและการปฏิบัติ (Feeling and Action) อริสโตเติ้ลกล่าวว่าคุณธรรมไม่ใช่สภาวะของการปฏิบัติในรูปแบบเฉพาะเท่านั้น คุณธรรมจะรวมถึงความรู้สึก (feeling) เท่า ๆ กับการปฏิบัติ (action) ด้วย ผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นไม่เพียงแต่จะกระทำในรูปแบบที่แน่นอนที่จะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดของคนอื่นๆ เท่านั้น แต่จะต้องมีรูปแบบของความรู้สึกที่แน่นอนเกี่ยวกับความเจ็บปวดนั้น ดังนั้นการให้คำจำกัดความของคุณธรรมโดยครอบคลุมถึงความรู้สึกจึงเป็นสิ่งสำคัญ การอธิบายถึงการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องจึงมิได้มองข้ามในเรื่องของอารมณ์แต่อย่างใด ขณะที่ทฤษฎีจริยธรรมของค้านท์จะกีดกันในเรื่องของความรู้สึกออกจากการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรม

3. ค้นหาวิธีการที่สัมพันธ์กับตัวเราเอง (Seeking the Mean Relative to Ourselves) อริสโตเติ้ลกล่าวว่าคุณธรรมจะหมายรวมถึงการค้นหาวิธีการที่เป็นสิ่งที่อยู่กึ่งกลางระหว่างสิ่งที่มีมากเกินความจำเป็นกับสิ่งที่อยู่ในภาวะที่ขาดแคลน เช่น ความกล้าหาญอยู่กึ่งกลางระหว่างความขี้ขลาดและความบ้าบิ่น เป็นต้น

4. การให้คำจำกัดความถึงวิธีการโดยเหตุผลและผู้ที่มองการณ์ไกล (Defining the Mean Through Reason and the Prudent Person) อริสโตเติ้ลกล่าวว่าในการกำหนดวิธีการคืออะไรนั้น จะต้องผ่านทางเหตุผลและผ่านการสังเกตการณ์จากผู้ที่มองการณ์ไกล (prudent person) นั่นคือ การดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักของจริยธรรมต้องการทั้งหลักการ (principle) และบุคคล (person) มากกว่าที่จะเลือกเพียงอันใดอันหนึ่งหรือเลือกอันอื่นๆและอริสโตเติ้ลมองทั้งหลักการและบุคคลในฐานะที่เป็นสิ่งที่ช่วยให้สมบูรณ์ขึ้นเรียกว่า "complementary"

เพราะฉะนั้นสรุปได้ว่า "คุณธรรม" เป็นนิสัยโดยจิตวิญญาณที่เรียนรู้ได้โดยการปฏิบัติ ให้ความสำคัญทั้งในด้านความรู้สึกและการปฏิบัติ รวมทั้งเป็นการค้นหาวิธีการที่สัมพันธ์กับตัวเราเองโดยผ่านทางเหตุผลและผู้ที่มองการณ์ไกล

ทฤษฎีจริยธรรมของอริสโตเติ้ลมองว่าสิ่งที่เป็นพลังดึงดูดใจที่สำคัญสุด คือ วิธีการที่สนับสนุนความเจริญงอกงามของมนุษย์ (human flourishing) จริยธรรมของอริสโตเติ้ลเกี่ยวพันอย่างมากกับคำถามที่ว่า "อะไรที่สนับสนุนความสุขหรือความเจริญงอกงามของมนุษย์" "อะไรที่ทำให้ชีวิตมนุษย์เปี่ยมไปด้วยความสุข" ดังนั้น "คุณธรรม" จึงเป็นความดีเลิศของลักษณะนิสัย (excellences of character) ที่สนับสนุนความเจริญงอกงามของมนุษย์ ในขณะที่ความชั่วร้าย (vices) เป็นข้อด้อยของลักษณะนิสัยที่ขัดขวางความเจริญงอกงาม

อริสโตเติ้ลกล่าวถึง "ความเจริญงอกงามของมนุษย์" ไว้ 2 แนวทาง คือ

1. มองว่าความเจริญงอกงามอยู่ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ (functional context) ยกตัวอย่างเช่น กีตาร์ที่ดีนั้นจะต้องสามารถใช้เล่นดนตรีได้ ดวงตาที่ดี คือ ดวงตาที่ทำให้เราสามารถมองเห็นได้ดี เป็นต้น ในทำนองเดียวกันคุณธรรมของมนุษย์จะต้องเป็นสภาพหรือเป็นนิสัยซึ่งทำให้มนุษย์ดีและทำให้มนุษย์ปฏิบัติหน้าที่ของเขาเป็นอย่างดี

ดังนั้นเมื่อความเจริญงอกงาม หมายถึง หน้าที่ (function) อริสโตเติ้ลจึงมีแนวโน้มที่จะเน้นย้ำถึงวิธีการที่ความสุขจะสัมพันธ์กับความรอบรู้ในทางปฏิบัติ (practical wisdom) อริสโตเติ้ลกล่าวว่าคนที่รอบรู้ในทางปฏิบัติจะเป็นบุคคลที่มีความรอบคอบเป็นอย่างดีเกี่ยวกับว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีสำหรับชีวิตเขาทั้งหมด ไม่ใช่ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีในบางส่วนเท่านั้นหรืออะไรเป็นสิ่งที่ได้ประโยชน์ แต่ละบุคคลต้อง

ค้นหาความเจริญงอกงามที่เป็นปัจจัยสำคัญในทางการเมืองและทางสังคม ดังนั้นแนวคิดเกี่ยวกับความเจริญงอกงาม คือ มนุษย์จะอยู่รวมกันอย่างแน่นแฟ้นโดยธรรมชาติและการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตร่วมกันจึงเป็นส่วนสำคัญของชีวิตที่เป็นสุข (happy life) ความสุข (happiness) หรือความเจริญงอกงาม (flourishing) จะเป็นไปไม่ได้หากปราศจากสังคม

อย่างไรก็ตามมีข้อพึงระวังว่าจากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น คือ การเล่นดนตรีนั้นเป็นวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของมนุษย์โดยเฉพาะ ขณะที่มนุษย์ไม่ได้มีหน้าที่ที่ชัดเจนหรือเข้าใจได้ง่ายเหมือนหน้าที่ของกีตาร์

2. ความเจริญงอกงาม หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะ (exercise of unique properties) เช่น ต้นพลัมจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ ออกลูกเป็นผลพลัม เพราะฉะนั้นต้นพลัมที่ดีจะต้องออกลูกเป็นผลพลัมอย่างดี ในทำนองเดียวกันคุณลักษณะพิเศษเฉพาะที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น คือ ความสามารถในการใช้เหตุผล (reason) หรือการใช้ความคิด (think) เพราะฉะนั้นมนุษย์ที่ดีจะต้องเป็นบุคคลผู้ซึ่งคิดอย่างมีเหตุผลเป็นอย่างดี ดังนั้นความเจริญงอกงามของมนุษย์จึงหมายถึงการมีเหตุผล (reasoning) หรือการใช้ความคิด (thinking)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความเจริญงอกงามของมนุษย์ไม่ว่าจะมองในฐานะที่เป็นหน้าที่ (function) หรือในฐานะที่เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะ (uniqueness) ล้วนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญ "คุณธรรม" จะเป็นพลังของลักษณะนิสัยที่จะสนับสนุนความเจริญงอกงามของมนุษย์

เพราะฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมจะต้องเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับคุณธรรม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขอันเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงปรารถนาและอุดมคติที่เกี่ยวกับจริยธรรมนั้นควรจะมุ่งที่การกระทำของบุคคลที่มาจากทั้งสมอง (head) และหัวใจ (heart) มาจากทั้งเหตุผล (reason) และความรู้สึก (feeling)

อริสโตเติ้ลกล่าวว่าคุณธรรมทางจริยธรรม (moral virtues) แตกต่างจากคุณธรรมทางปัญญา (intellectual virtues) โดยที่คุณธรรมทางปัญญาจะถูกสอนโดยตรง ส่วนคุณธรรมทางจริยธรรมจะต้องมีชีวิตอยู่เพื่อที่จะเรียนรู้ จากการมีชีวิตที่ดีนั้นเราก็จะได้เรียนรู้ถึงลักษณะนิสัยที่ถูกต้องซึ่งลักษณะนิสัยที่ถูกต้องก็เป็นคุณธรรมและการดำรงชีวิตที่อยู่บนหลักของจริยธรรมที่ขึ้นอยู่กับทางสายกลาง (golden mean) (Pojman. 1995 : 318)

อริสโตเติ้ลกล่าวว่า "ทางสายกลาง" ไม่ได้หมายถึงการรอมชอมกับความชั่วร้าย แต่หมายถึงจุดใดจุดหนึ่งที่พอดีซึ่งเราไม่สามารถหาอะไรมาเพิ่มเพราะหากเพิ่มก็จะล้น หรือดึงอะไรออกไปไม่ได้อีกแล้วเพราะดึงออกไปก็จะขาด ดังนั้นจุดกึ่งกลางที่เหมาะสม คือ จุดในจินตนาการของตัวเอง เป็นจุดที่ไม่ใช่เหมาะสมในตัวเองเท่านั้นแต่ยังเป็นจุดที่เหมาะสมในกาละ เทศะ และเหมาะสมกับพลเมืองในสังคม มีเหตุผลที่ดี และมีวิธีการที่น่ายกย่อง (สุกัญญา สุดบรรทัด. 2532 : 22)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีจริยธรรมของอริสโตเติ้ลที่เรียกว่า "Virtue - Based Ethics" นั้นเป็นทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นในเรื่องของ "คุณธรรม" ซึ่งถือว่าเป็นพลังของลักษณะนิสัยที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความสุขหรือก่อให้เกิดความเจริญงอกงามโดยอยู่บนทางสายกลาง

3. จอห์น รอลส์ (John Rawls) เป็นนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงในแนวคิดที่เรียกว่า "Egalitarianism" ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าปัจเจกบุคคลควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของสิทธิและโอกาส โดยได้กล่าวถึงหลักความยุติธรรมในหนังสือที่ชื่อว่า "A Theory of Justice" (Day. 1997 : 55)

หลักความยุติธรรมของรอลส์เป็นผลมาจากข้อตกลงที่ยุติธรรม โดยรอลส์จะสมมติให้บุคคลเข้ามาอยู่ในจุดเริ่มต้นที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นสถานการณ์สมมติที่เรียกว่า"สถานภาพเริ่มแรก" (original position)ที่บุคคลได้กลับสู่สภาวะที่เท่าเทียมกันในการเลือกหลักการทางจริยธรรมโดยให้ทุกคนอยู่เบื้องหลัง "ม่านแห่งความไม่รู้" (veil of ignorance) (Fox , et al. 1990 : 135) นั่นคือ บุคคลจะไม่รู้ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตนเอง เช่น สถานภาพทางสังคม ระดับปัญญา เป็นต้น ซึ่งถือว่าลักษณะเฉพาะเหล่านี้เป็นลักษณะที่มนุษย์บังเอิญได้มาทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นความบังเอิญทางชาติกำเนิดหรือความบังเอิญทางธรรมชาติ

ดังนั้นแม้ว่าบุคคลไม่รู้ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตนเอง แต่ก็รู้ว่าคนในโลกนี้จะต้องมีความต้องการที่แตกต่างกันและความต้องการที่แตกต่างกันนี้อาจทำให้ไม่สามารถแบ่งผลประโยชน์ให้กับทุกคนได้ ฉะนั้นบุคคลเหล่านี้จึงต้องตกลงหาหลักความยุติธรรมที่จะเป็นแนวทางในการตัดสินความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้เองรอลส์จึงเชื่อว่าบุคคลจะเลือกหลักความยุติธรรมที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ของทุกกลุ่มไม่ว่าคนกลุ่มนั้นจะมีลักษณะเฉพาะอย่างไรก็ตาม

รอลส์กล่าวถึงหลักความยุติธรรมใน 2 ลักษณะที่ค่อนข้างจะต่างกัน คือ (เนื่อง น้อย บุณยเนตร. 2539 : 180 -181)

1. หลักการที่ให้ความเสมอภาคในการแบ่งสรรสิทธิและหน้าที่พื้นฐานต่าง ๆ นั่นก็คือ หลักเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน

2. หลักการที่ถือว่าความไม่เสมอภาคต่างๆทางสังคมและทางเศรษฐกิจจะชอบธรรมก็ต่อเมื่อความไม่เสมอภาคเหล่านี้ยังผลให้เกิดการชดเชยประโยชน์แก่ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่สมาชิกที่เสียเปรียบที่สุดของสังคม

หลักการทั้ง 2 จะช่วยประกันว่าปัจจัยพื้นฐาน (primary goods) จะมีการแบ่งปันกันอย่างเท่าเทียม นอกเสียจากว่าการแบ่งปันที่ไม่เท่าเทียมจะเป็นประโยชน์แก่คนที่เสียเปรียบที่สุดในสังคม ทั้งนี้เพราะผู้ที่อยู่ในม่านแห่งความไม่รู้ทุกคนรู้ดีว่าไม่ว่าเขาจะเป็นใคร การที่เขาจะมีชีวิตที่ดีได้นั้น เขาจะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้อื่นที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ดังนั้นถ้าคนเสียเปรียบในสังคมมิได้รับการชดเชยให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น หรือมิได้รับการชดเชยให้สามารถได้มาซึ่งสิ่งที่นำไปสู่การบรรลุถึงจุดหมายในชีวิตของเขาแล้ว ความร่วมมือโดยสมัครใจก็จะไม่เกิดและหากเป็นเช่นนั้นคนทั้งหมดในสังคมซึ่งรวมถึงเขาด้วยก็มิอาจจะได้มาซึ่งจุดหมายในชีวิตได้

สรุปได้ว่า ตามแนวคิดของรอลส์เชื่อว่าสถานภาพเริ่มแรกเป็นเงื่อนไขที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักความยุติธรรมที่เท่าเทียมกันที่อยู่เบื้องหลังม่านแห่งความไม่รู้ (veil of ignorance) ซึ่งจะกระตุ้นพัฒนาระบบจริยธรรมโดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน นั่นคือ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่แต่ละบุคคลสมควรจะได้รับมากกว่าสิทธิพิเศษต่างๆ

4. วิลเลี่ยม เดวิด ร็อสส์ (William David Ross) เป็นผู้วางรากฐานทฤษฎีจริยธรรมที่เรียกว่า "Pluralistic Theory of Value" (Patterson & Wilkins. 1998 : 12 -13) โดยมีความเชื่อว่าคุณค่าทางจริยธรรม (ethical value) ย่อมมีมากกว่าหนึ่งคุณค่าที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ดังนั้นจึงต้องตระหนักถึงคุณค่าทางจริยธรรมที่อาจจะขัดแย้งกันตลอดจนให้มีการเปรียบเทียบและชั่งน้ำหนักคุณค่าทางจริยธรรมเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจทางจริยธรรมที่ดีกว่า ร็อสส์เรียกคุณค่าทางจริยธรรมเหล่านี้ว่า "หน้าที่" (duty) ซึ่งมิใช่หน้าที่ที่มาจากผลการกระทำแต่มาจากลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่โดยแบ่งหน้าที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. Prima facie duties หมายถึง เป็นหน้าที่เฉพาะหน้า คือ หน้าที่ที่ดูเหมือนถูกต้อง เนื่องมาจากลักษณะของการกระทำโดยตัวของมันเอง เช่น การรักษาสัญญา เป็นต้น

2. Proper duties หมายถึง หน้าที่ที่สำคัญสุดที่กระทำในสถานการณ์เฉพาะ

จากหน้าที่ทั้ง 2 ประเภท ร็อสส์ (Ross. 1939 : 92) เสนอแนะว่าลำดับที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้าจะเป็นตัวกำหนดลำดับก่อนหลังของการกระทำ ดังนั้นหน้าที่ซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะหน้าจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำต่อไปยกเว้นว่าสิ่งที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้าขัดแย้งกับหน้าที่ที่สำคัญเท่ากันหรือสำคัญกว่าในสถานการณ์เฉพาะ

เพราะฉะนั้นค่าทางจริยธรรม คือ การกระทำตามความสำนึกในหน้าที่ แต่หน้าที่ที่สำนึกได้ไม่สามารถเป็นกฎสากลสำหรับทุกคนและไม่สามารถเป็นกฎสำหรับทุกครั้งในบุคคลคนเดียวกัน เพราะหน้าที่ที่เราสำนึกแต่ละครั้งนั้นเป็นหน้าที่เฉพาะหน้าอาจจะขัดแย้งกับหน้าที่ที่สำนึกได้ในครั้งก่อน ๆ ก็ได้ หน้าที่เฉพาะหน้า ได้แก่ หน้าที่ที่สำนึกได้ในสิ่งแวดล้อมที่กำหนด เช่น ครั้งหนึ่งเราอาจจะสำนึกได้ว่าการโกหกเป็นความประพฤติที่ไม่ดีเพราะขัดต่อความสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องซื่อสัตย์ต่อความจริง แต่อีกครั้งหนึ่งอาจจะสำนึกได้ว่าการโกหกเป็นความประพฤติดีเพราะสำนึกได้ว่าจะต้องช่วยชีวิตผู้เคราะห์ร้ายด้วยการโกหก เป็นต้น (กีรติ บุญเจือ. 2538 : 53)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงแนวคิดในเรื่องของหน้าที่ที่หลากหลาย (multiple duties) ของร็อสส์ พบว่า มุ่งให้ผู้สื่อข่าวตระหนักและพิจารณาถึงลักษณะที่สำคัญของสถานการณ์โดยไม่สูญเสียคุณค่าของหลักการที่ตามมา

ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นผลที่ตามมา (Teleological Ethical Theories or Consequence - Based Theories)

คำว่า "Teleological" มาจากคำในภาษากรีก คือ "Telos" หมายถึง "goal - directed" ดังนั้นจึงเป็นทฤษฎีจริยธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่คำนึงถึงผลที่ตามมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินการกระทำว่าดีหรือไม่ดีมากกว่าเจตนาหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ การตัดสินใจที่ถูกต้องทางจริยธรรมจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด

ในการพิจารณาถึงข้อดีของทฤษฎีจริยธรรมนี้ กล่าวได้ว่า มีความยืดหยุ่นและมีอิสระในการเสนอทางออกเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมมากกว่าทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่โดยการระบุทางเลือกต่าง ๆ ประเมินผลที่เป็นไปได้และวิเคราะห์แต่ละทางเลือกในจุดที่จะมีผลกระทบกับคนอื่น ๆ รวมทั้งจัดเตรียมวิธีการที่มีเหตุผล ช่วยทำให้บุคคลหลุดพ้นจากความยุ่งเหยิงของความขัดแย้งของกฎต่าง ๆ (Day. 1997 : 58 - 59) ส่วนข้อเสีย คือ เป็นการยากที่จะประเมินผลกระทบทั้งหมด นอกจากนั้นสามารถส่งผลต่อการตัดสิทธิ์ในสิทธิของบุคคลบางกลุ่ม รวมทั้งเป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีและสิ่งที่ดีของใครที่มีสิทธิ์ก่อน ยิ่งกว่านั้นการได้รับสิ่งที่ดีสุดสำหรับคนจำนวนมากที่สุดก็อาจจะมิใช่การตัดสินใจทางจริยธรรมที่ดีสุด เนื่องจากว่าอาจจะไม่ยุติธรรมกับคนที่ถูกโจมตีได้ง่าย (Newman & Brown. 1996 : 36)

ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นผลที่ตามมา แบ่งออกเป็น 2 สำนักทางความคิดที่สำคัญซึ่งมีผลเกี่ยวข้องโดยตรงในการใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจทางจริยธรรมของผู้สื่อข่าวโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **สำนักประโยชน์นิยม (Utilitarianism)** เป็นสำนักทางความคิดที่เน้นแนว "consequentialism" คือ การวินิจฉัยคุณค่าในทางจริยธรรมซึ่งอยู่บนพื้นฐานการเน้นผลที่ตามมา (consequences) โดยมองการกระทำว่าถูกต้องเมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดสิ่งที่ดีที่เป็นไปได้มากที่สุดกับ

คนจำนวนมากที่สุด กล่าวคือ เป็นการวิเคราะห์ถึงผลประโยชน์และความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับทุก ๆ คน รวมทั้งตนเองที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจและเลือกวิถีทางของการกระทำที่มีผลต่อผลที่ตามมาที่เอื้อประโยชน์ให้กับคนจำนวนมากที่สุดนั่นเอง โดยทั่วไปแล้วสำนักประโยชน์นิยมจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ประโยชน์นิยมเน้นการกระทำ (act utilitarianism) หมายถึง การตัดสินความถูกต้องหรือความไม่ถูกต้องของการกระทำโดยพิจารณาผลที่ตามมาของการกระทำโดยเฉพาะ แนวคิดนี้การตัดสินใจจึงวางอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์เฉพาะมากกว่าค้นหากฎที่นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันทั้งหมด

1.2 ประโยชน์นิยมเน้นกฎ (rule utilitarianism) หมายถึง การตัดสินความถูกต้องหรือความไม่ถูกต้องของการกระทำโดยพิจารณาที่กฎต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่ตายตัว เป็นการเน้นหนักความสำคัญของความเป็นสากลของกฎ โดยเชื่อว่ากฎนั้นถ้าปฏิบัติกันอย่างสากลแล้วจะก่อให้เกิดความสุข เพราะฉะนั้นการกระทำที่สอดคล้องกับกฎเท่านั้นจึงเป็นการกระทำที่ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดของสำนักประโยชน์นิยม กล่าวได้ว่า นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คือ จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) ซึ่งเป็นนักปรัชญาชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และถือว่าเป็นผู้วางรากฐานของแนวคิดประโยชน์นิยมให้รัดกุมยิ่งขึ้น

มิลล์กล่าวว่าจริยธรรมไม่ใช่ความรู้สึกที่เกิดจากมโนธรรม ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ แต่จริยธรรมเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์พัฒนาตนเองและเรียนรู้จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (สิวลี ศิริไล. 2539 : 48) ดังนั้นค่าทางจริยธรรมจึงเกิดจากความต้องการของมนุษย์ นอกจากนี้ยังมองว่าจารีตประเพณี กฎหมาย และคำสอนของศาสนาล้วนเป็นเครื่องมือเพื่อนำความสุขมาสู่มนุษย์ ดังนั้นการปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ถือว่าขัดแย้งกับหลักการของประโยชน์นิยม แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่การละเมิดจารีตประเพณี กฎหมาย และหลักคำสอนแล้วก่อให้เกิดผลของความสุขมากกว่า ประโยชน์นิยมก็ถือว่าการละเมิดดังกล่าวเป็นการกระทำที่ดี (อำนวย ยัสโยธา. 2541 : 9) ดังนั้นค่าทางจริยธรรมไม่มีอยู่จริง มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ไม่คงที่ขึ้นกับสภาพแวดล้อมและกาลเวลา

ในงานเขียนของมิลล์ คือ "Utilitarianism" นั้น ได้มีการกล่าวถึงหลักการพื้นฐาน 2 ประการของประโยชน์นิยม คือ (Beauchamp & Walters. 1982 : 13)

1. พื้นฐานของหลักการของอรรถประโยชน์ มิลล์กล่าวว่าหลักการของอรรถประโยชน์ (principle of utility) หรือหลักมหสุข (The Greatest Happiness Principle) เป็นหลักพื้นฐานของจริยธรรม คือ การกระทำที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่การกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่ตรงข้ามกับความสุข ความสุขและการหลุดพ้นจากความเจ็บปวดเป็นเป้าหมายเดียวเท่านั้นที่เป็นสิ่งพึงปรารถนา เพราะฉะนั้นสิ่งที่น่าปรารถนาทั้งหมดซึ่งมีมากมายเป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนาเพราะตัวมันเองให้ความสุข หรือในฐานะที่เป็นวิธีการที่นำไปสู่ความสุขและหลุดพ้นจากความเจ็บปวด อรรถประโยชน์ (utility) จึงมีความหมายเดียวกับความสุข (pleasure)

ดังนั้นประโยชน์นิยมจึงยึดมั่นที่ผลที่ตามมาและผลที่ตามมาเท่านั้นที่กำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งถูกต้องหรือไม่ถูกต้องทางจริยธรรม กล่าวคือ ประโยชน์นิยมเชื่อว่าการกระทำจะถูกต้องทางจริยธรรม เมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุดซึ่งมิลล์เรียกหลักการนี้ว่า "หลักมหสุข" โดยมิลล์ย้ำว่า หมายถึง ความสุขส่วนรวม การกระทำใดก่อให้เกิดผล คือ ความสุขมากที่สุดมีคุณภาพสูงและต่อคนจำนวนมากที่สุด การกระทำนั้นถือว่าถูกต้อง และมิลล์ยอมรับว่าความสุขทางใจมีความเหนือกว่าความสุขทางกาย

อย่างไรก็ตาม การกระทำบางอย่างอาจจะก่อให้เกิดผลทั้งความสุขและความทุกข์ปนกันก็ต้องคำนวณดูว่าระหว่างความสุขกับความทุกข์นั้นอะไรจะให้ผลมากกว่ากัน ถ้าปรากฏผลที่ตามมานั้นก่อให้เกิดความสุขมากกว่าความทุกข์ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี และบางกรณีพบว่าการกระทำล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ทั้งสิ้นก็จะต้องเลือกการกระทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุด และในการคำนวณผลที่ตามมา ทุกคนที่ได้รับผลที่ตามมาต้องนำมาพิจารณา ดังนั้นประโยชน์นิยมจึงเห็นว่าบุคคลควรถูกถือว่าเป็นจุดหมายของการกระทำมิใช่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือเท่านั้น

นอกจากนั้นประโยชน์นิยมถือว่าผลที่ตามมา คือ ความสุขสำคัญกว่าเจตนาหรือแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการกระทำนั้นขึ้น (วิทย์ วิศทเวทย์. ม.ป.ป. : 56) เพราะเจตนาหรือแรงจูงใจเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ยาก ตัวผู้กระทำเองเท่านั้นที่รู้ การประเมินค่าทางจริยธรรมของการกระทำเป็นการพิจารณาการกระทำและผลที่ตามมาที่มีต่อความสุขของคน ขณะที่เจตนาหรือแรงจูงใจมิได้มีความสำคัญต่อการประเมินค่าทางจริยธรรมของการกระทำเพราะมิใช่ส่วนหนึ่งของการกระทำ

มิลล์เชื่อว่าถ้าความสุข (pleasure) เป็นหลักการ ดังนั้นความสุขก็ต้องกำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีโดยไม่คำนึงว่าเป็นความสุขของใคร พิจารณาความสุข ความทุกข์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีลักษณะเป็นกฎคำสั่งเด็ดขาด เมื่อใดก็ตามที่ใครกล่าวว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งดี ก็หมายถึงว่า เป็นสิ่งที่น่าพอใจ ถ้าใครปรารถนาที่จะกระทำความดี ถ้าเป็นเช่นนั้นเขาควรจะมีจุดประสงค์เพื่อก่อให้เกิดความสุข ดังนั้นในทัศนะของมิลล์ "ความสุข" ก็หมายถึง "ความดี" (good) (Fox , et al. 1990 : 97)

2. พื้นฐานของจิตวิทยาในธรรมชาติมนุษย์ หลักพื้นฐานนี้มาจากความเชื่อของมิลล์ที่ว่าทุกคนส่วนใหญ่มีความปรารถนาพื้นฐานเพื่อความเป็นเอกภาพ (unity) และความกลมกลืน (harmony) ในความเป็นมนุษย์ โดยมิลล์ใช้ความรู้สึกทางสังคมของมนุษย์ในการพิสูจน์ถึงหลักการของอรรถประโยชน์ โดยมองว่าความรู้สึกทางสังคมซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นจนทำให้เราไม่อาจจะคิดถึงแต่เพียงตนเอง แต่จะต้องคิดถึงตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวมเสมอ นั่นคือ การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเราและในการอยู่ร่วมกันนี้เราจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความสุขของทุกคน

เพราะฉะนั้นกล่าวโดยสรุปแล้ว "ทฤษฎีจริยธรรมของสำนักประโยชน์นิยม" ซึ่งมีมิลล์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยมองว่าค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา ดังนั้นเกณฑ์ตัดสินค่าทางจริยธรรมจึงมีได้หลายเกณฑ์โดยอยู่บนพื้นฐานการเน้นที่ผลที่ตามมาซึ่งผลที่ตามมาจะถูกต้องตามหลักจริยธรรมเมื่อผลที่ตามมานั้นก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด

2. กลุ่ม Judeo - Christian มีหลักความเชื่อพื้นฐานที่ว่า "ให้รักเพื่อนมนุษย์เท่า ๆ กับรักตัวเอง" (love neighbor as thy self) ดังนั้นตามแนวคิดนี้การตัดสินใจทางจริยธรรมควรวางอยู่บนพื้นฐานของการให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลในฐานะที่เป็นเป้าหมายมากกว่าเป็นเพียงวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย บุคคลทุกคนไม่ว่าจะมีฐานะรวยจน ดำขาว มีชื่อเสียงหรือธรรมดาควรจะได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพของบุคคล (Day. 1997 : 53)

สรุปได้ว่า ปรัชญาของการเคารพบุคคลเป็นฐานของการตัดสินใจทางจริยธรรมในกลุ่ม Judeo - Christian

จากการศึกษาทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ดังที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปลักษณะที่สำคัญของแต่ละทฤษฎี ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ทฤษฎีจริยธรรม	ลักษณะสำคัญของจริยธรรม				
	จุดเน้นของจริยธรรม	ค่าทางจริยธรรม	เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม	ความเคารพในตัวมนุษย์	กฎจริยธรรม
<u>มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติ</u> อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant)	เจตนาของการปฏิบัติเป็นตัวตัดสินการกระทำ (หลักการสำคัญกว่าผลที่เกิดขึ้น)	เป็นสิ่งที่จริงแท้ (absolute) แน่นอน ตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลง	มีเพียงเกณฑ์เดียว คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดีหรือการปฏิบัติตามหน้าที่	มนุษย์มีค่าในตัวเอง (intrinsic value) มิใช่เป็นเครื่องมือของบุคคลอื่น	มีลักษณะเป็นกฎสากลที่เรียกว่ากระทำตามคำสั่งเด็ดขาด (categorical imperatives)
อริสโตเติ้ล (Aristotle)	ลักษณะนิสัย (character) ด้านคุณธรรมของบุคคลเป็นตัวตัดสินการกระทำ	คุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้โดยการปฏิบัติ	-	มนุษย์อยู่รวมกันอย่างแน่นแฟ้นโดยธรรมชาติและการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตร่วมกัน มนุษยที่ดีจะต้องเป็นบุคคลผู้ซึ่งคิดอย่างมีเหตุผลเป็นอย่างดี	คุณธรรมเป็นเป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้คนดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขโดยอยู่บนทางสายกลาง
จอห์น รอลส์ (John Rawls)	ความยุติธรรมเกิดขึ้นทุกส่วนของสังคม	-	หลักความยุติธรรม	ปัจเจกบุคคลควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	สถานภาพเริ่มแรกเป็นเงื่อนไขที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักความยุติธรรมที่เท่าทียมกันที่อยู่เบื้องหลังม่านแห่งความไม่รู้ (Veil of ignorance)

ตาราง 2 (ต่อ)

ทฤษฎีจริยธรรม	ลักษณะสำคัญของจริยธรรม				
	จุดเน้นของจริยธรรม	ค่าทางจริยธรรม	เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม	ความเคารพในตัวมนุษย์	กฎจริยธรรม
วิลเลี่ยม เดวิด ร็อสส์ (William David Ross)	การเน้นความสำคัญของหน้าที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้า (Prima facie duties)	การกระทำตามความสำนึกในหน้าที่ซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะหน้า	ลำดับหน้าที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้าเป็นตัวกำหนดลำดับก่อนหลังของการกระทำ	-	การกระทำตามความสำนึกในหน้าที่ไม่มีลักษณะเป็นกฎสากล
<u>มุ่งเน้นผลที่ตามมา</u> สำนักประโยชน์นิยม (Utilitarian ism)	ผลที่ตามมาที่ก่อให้เกิดความสุขแก่คนจำนวนมากที่สุดเป็นตัวตัดสินการกระทำ (ผลที่เกิดขึ้นสำคัญกว่าหลักการ)	เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา	มีได้หลายเกณฑ์โดยอยู่บนพื้นฐานการเน้นที่ผลที่ตามมา	บุคคลเป็นจุดหมายของการกระทำ มิใช่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือของบุคคลอื่นเท่านั้น บุคคลอยู่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความสุขของทุกคน	มีลักษณะเป็นกฎคำสั่งเด็ดขาด คือมองว่าความสุขเป็นหลักการดังนั้นจึงพิจารณาความสุข ความทุกข์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
กลุ่ม Judeo - Christian	การให้รักเพื่อนมนุษย์เท่า ๆกับรักตัวเอง	-	การให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลอื่น	บุคคลทุกคนควรได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพของบุคคล	การให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลในฐานะที่เป็นเป้าหมายมากกว่าวิธีการ

2.2 บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ในสังคมระบอบประชาธิปไตย "หนังสือพิมพ์" ถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่สายตาประชาชน ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537 : 5) กล่าวถึงหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ คือ

1. ให้ข่าวสาร (To inform) ถือเป็นหน้าที่หลักที่จะต้องแสวงหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (facts) มารายงานให้ประชาชนได้ทราบ โดยการรายงานข่าวนั้นจำเป็นต้องให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อผู้อ่านจะได้รับทราบเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างถูกต้อง สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ได้ด้วยตนเองต่อไป

2. ให้ข้อเสนอแนะ (To give opinion) หน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะ หรือการชี้แนะแนวทางนั้นต้องไม่ใช่การเสนอแนะในรายงานข่าว เพราะข่าวนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงล้วนๆ การเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือต่อข่าวที่ได้รับการรายงานไปแล้วกระทำโดยผ่านทางคอลัมน์อื่น ๆ เช่น บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น

3. ให้ความบันเทิง (To entertain) ความบันเทิงที่ผู้อ่านจะได้จากการอ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ความรู้สึก และพักผ่อนสมองไปในเวลาเดียวกัน

4. เป็นสื่อในการโฆษณา (To advertise) หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถให้ข่าวสาร เป็นสื่อกลางนำเสนอสินค้าธุรกิจให้ผู้อ่านได้มีโอกาสรับรู้และตัดสินใจเลือกซื้อ ถือว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของหนังสือพิมพ์

แฮทช์ และ อิงลิช (Hach & English. 1963 : 242) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ

1. การเสนอข่าวสารด้วยความเที่ยงธรรมและถูกต้อง
2. การวิจารณ์ข่าวเพื่อช่วยให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจข่าวได้อย่างละเอียด
3. การให้ความบันเทิงเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อนหย่อนใจ
4. การช่วยเหลือแนะนำผู้อื่น เช่น คอลัมน์ตอบปัญหาหรือแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ
5. การโฆษณาซึ่งถือเป็นการบริการแก่สาธารณชนทางอ้อม

แม็คเควล (McQuail. 1994 : 97) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ไว้ 5 ประการ คือ

1. การให้ข่าวสาร (Information) ได้แก่
   1.1 การให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานการณ์ในสังคมและในโลก
   1.2 บอกให้ทราบถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของกระแสอำนาจทางการเมือง
   1.3 ช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ การปรับตัว และสร้างความก้าวหน้าต่าง ๆ ของสังคม
2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) ได้แก่
   2.1 อธิบาย ให้ความหมาย แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร รวมทั้งนำเสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
   2.2 ให้ความสนับสนุนแก่อำนาจและบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับ
   2.3 การมีส่วนร่วมในการขัดเกลาสังคม (socialization)
   2.4 การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน
   2.5 การสร้างความปรองดองทางความคิด (consensus)
   2.6 การมีส่วนในการจัดระเบียบของสังคมเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสถานภาพต่าง ๆ ของสังคม

3. ความต่อเนื่อง (Continuity) ได้แก่

3.1 แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลักและมีส่วนช่วยพัฒนาวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังก่อตัวขึ้น

3.2 บำรุงรักษาและธำรงไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคนทั่วไป (commonality of values)

4. ความบันเทิง (Entertainment) ได้แก่

4.1 ให้ความบันเทิง ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน

4.2 เสนอวิธีการผ่อนคลายเพื่อลดความตึงเครียดทางสังคม

5. ระดมสรรพกำลัง (Mobilization) ได้แก่

5.1 การรณรงค์ด้านการเมือง สงคราม

5.2 การพัฒนาเศรษฐกิจ การจ้างงาน และศาสนาเพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนรวม

ดังนั้นสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

1. การให้ข่าวสาร ได้แก่ การรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งใกล้ตัวและไกลตัวของผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบเหตุการณ์ได้อย่างทันท่วงทีซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์

2. การให้ความคิดเห็น ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ โดยผ่านทางคอลัมน์ต่าง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ที่เป็นข่าว

3. การให้การศึกษา ได้แก่ การให้เนื้อหาสาระต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านรวมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม

4. การให้ความบันเทิง ได้แก่ การให้ความสนุกสนานและผ่อนคลายความตึงเครียด

องค์ประกอบด้านเจตคติ

จะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ การพิจารณาถึงค่านิยม (Identify Values) และการเลือกความภักดี (Choose Loyalties) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การพิจารณาถึงค่านิยม (Identify Values) ค่านิยมเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสิ่งใดหรือกระทำการใดๆ ในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล (Davis & Aroskar. 1991 : 19) ค่านิยมเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดการหาทางเลือกในการตัดสินใจและค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังมาและเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยในการตัดสินใจ คือ "ค่านิยมวิชาชีพ" (Professional Values) (Viens. 1992)

คำว่า "ค่านิยม" ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานไม่ได้อธิบายไว้ทั้งคำแต่แยกอธิบายไว้เป็น 2 คำ ดังนี้

"ค่า" หมายถึง คุณประโยชน์ในตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งคิดเป็นเงินไม่ได้ และคุณประโยชน์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจคำนวณหรือประเมินเป็นราคาได้ หรือจำนวนเงิน หรือสิ่งอื่นที่จ่ายให้หรือรับไป เช่น ค่าจ้าง ค่าเช่า

"นิยม" หมายถึง การกำหนด ชมชอบ ยอมรับนับถือ ชื่นชมยินดี

สำหรับพจนานุกรมของเวบสเตอร์ ได้ให้ความหมายของคำว่า "ค่านิยม" ซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Value" หมายถึง

1. สิ่งที่มีค่าเทียบเท่ากับเงิน เช่น สินค้าซึ่งสามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยนได้

2. ค่าของสิ่งของที่เป็นเงินหรือสินค้าในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เช่น ราคาของในตลาด

3. ค่าหรือราคาที่ได้จากการประเมิน

4. คุณภาพของสิ่งของตามที่คิดซึ่งอาจจะมีค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความปรารถนาประโยชน์การประเมินค่าหรือการให้ความสำคัญ

5. คุณค่าหรือสิ่งที่พึงปรารถนาที่มีค่าในตัวเอง

6. หลักการ เป้าหมาย หรือมาตรฐานของสังคมที่บุคคล กลุ่มสังคมยึดถือหรือยอมรับ

ชัยพร วิชชาวุธ , ธีรพร อุวรรณโณ และพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2531 : 7) อธิบายว่า "ค่านิยม" หมายถึง คุณค่า หรือความสำคัญที่บุคคลหนึ่งให้กับสิ่งหนึ่งๆ จริยธรรมก็เป็นส่วนหนึ่งของค่านิยม เป็นค่านิยมเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความถูกผิดของพฤติกรรม ดังนั้นจึงมีผู้เรียกจริยธรรมอีกชื่อหนึ่งว่า "ค่านิยมจริยธรรม"

สิวลี ศิริไล (2539 : 77) กล่าวว่า "ค่านิยม" หมายถึง สิ่งที่นิยมยึดถือประจำใจที่ช่วยตัดสินใจการเลือก ตราบใดที่มนุษย์ต้องเลือกตัดสินใจในการกระทำอยู่ มนุษย์ต้องอาศัยคุณค่าประจำตัวเป็นเครื่องกำหนด แม้แต่สิ่งที่เคยทำจนเคยชินเป็นนิสัยก็มีคุณค่าที่ช่วยให้ทำเช่นนั้นกำหนดอยู่

ถ้าพิจารณาในระดับสังคม "ค่านิยม" คือ สิ่งที่สังคมกลุ่มหนึ่งๆ เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การกระทำ น่ากระทำ น่ายกย่องหรือเห็นว่าถูกต้อง ดังนั้นด้วยคำอธิบายดังกล่าวนี้ "ค่านิยม" ในอีกความหมายหนึ่ง คือ การให้คุณค่าแก่สิ่งต่าง ๆ โดยความรู้สึกชอบ พอใจ ยอมรับ ซึ่งมีลักษณะทั้งในทางบวกและลบก็ได้

ดังนั้นคำว่า "ค่านิยม" จึงมีความหมาย 2 ประการ คือ

1. หมายถึง ความเชื่อหรือสิ่งที่บุคคลยึดถือ ยอมรับหรือให้ความสำคัญ มีทั้งทางบวกและทางลบ ช่วยในการตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ

2. หมายถึง การให้คุณค่าแก่สิ่งต่างๆโดยมีการจัดลำดับคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นว่าสิ่งใดมีคุณค่ามากน้อยหรือไม่มีคุณค่า

บลูม , แครทวอล และมาเซีย (Bloom , Kratwohl & Masia. 1964) และราทส์ , ฮาร์มิน และไซมอน (Raths , Harmin & Simon. 1966) กล่าวว่า "ค่านิยม" เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้ได้และพัฒนาได้จากประสบการณ์ส่วนบุคคล การตระหนักรู้ด้วยตนเอง การใช้สติปัญญาคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผลตลอดจนได้รับการถ่ายทอดอบรมและปลูกฝังจากกระบวนการทางสังคม ก่อรูปเป็นพื้นฐานในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ และคงอยู่เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสอดคล้องกัน

เพราะฉะนั้น ตามความหมายของ "ค่านิยม" ข้างต้นนำมาอธิบายความหมายของ "ค่านิยมวิชาชีพ" ว่า หมายถึง ความเชื่อหรือการกระทำหรือสิ่งที่ผู้ประกอบวิชาชีพยึดถือ ยอมรับ หรือให้ความสำคัญ นำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับที่เอดดี้ และคณะ (Eddy et al. 1994 : 254) เสนอไว้ว่า "ค่านิยมวิชาชีพ" หมายถึง มาตรฐานการปฏิบัติงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพและกลุ่มคนในระดับวิชาชีพยอมรับ ค่านิยมนี้ให้กรอบแนวคิดในการประเมินความเชื่อและเจตคติซึ่งมีอิทธิพลต่อการกระทำพฤติกรรม ดังนั้น "ค่านิยมวิชาชีพ" จะเห็นได้ชัดเจนจากจริยธรรมวิชาชีพซึ่งเป็นมาตรฐานที่ผู้ประกอบวิชาชีพยึดถือ เพราะเมื่อผู้สื่อข่าวเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้สื่อข่าวจะต้องมีการให้คุณค่าและเลือกคุณค่าในการกระทำแต่ละอย่างที่เป็นทางเลือกนั้นโดยค่านิยมที่ผู้สื่อข่าวยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ คือ "ค่านิยมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" (Journalistic Values) ซึ่งถือเป็นแนวทางที่สำคัญของผู้สื่อข่าวในการหาทางเลือกการตัดสินใจเพื่อจัดการกับความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้น

ในการอธิบายถึง "ค่านิยมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" หรือ "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์และองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งของไทยและต่างประเทศเพื่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

สุภา ศิริมานนท์ (2530 : 19 - 25) เสนอหลักจริยธรรมในการเสนอข่าวไว้ดังนี้

1. หลักว่าด้วยความจริงที่จริงแท้ (Objectivity) หรือ "ความเป็นกลาง" ประชาชนจะคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอข่าวที่หมดจด ครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นแง่ใดของข่าว ผู้สื่อข่าวต้องไม่สอดแทรกทรรศนะส่วนตัวหรือความรักความชังใดๆ เข้าไปในข่าวนั้นๆ ซึ่งลักษณะของความจริงที่จริงแท้นั้นมีอยู่ 5 ประการ คือ

1.1 ความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หากข่าวที่นำเสนอเป็นเหตุการณ์ของ 2 ฝ่ายหรือหลายฝ่าย ผู้สื่อข่าวต้องนำเสนอข่าวของทุกฝ่ายให้หมดและให้สมดุล

1.2 ความปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ การที่ผู้สื่อข่าวมีส่วนอยู่ในองค์กรหรือหน่วยงานใดๆย่อมเป็นไปได้ที่เมื่อผู้สื่อข่าวต้องทำข่าวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ขององค์กร หรือหน่วยงานนั้น ๆ ผู้สื่อข่าวมักจะถูกสงสัยในทันทีว่าทำข่าวเอนเอียงไปยังองค์กรของตน หรือแม้กระทั่งการทำข่าวที่ไม่ใช่องค์กรของตนก็มีความเป็นไปได้ที่ผู้สื่อข่าวจะถูกสงสัยว่าทำข่าวโจมตีหน่วยงานตรงข้ามได้ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวในด้านนี้เป็นอย่างสูง

1.3 การให้โอกาสในการปฏิเสธข้อกล่าวหาแก่แหล่งข่าวที่ถูกกล่าวหา

1.4 การละเว้นความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด เสนอข่าวที่เข้าข้างคนรู้จักหรือผู้ที่คลุกคลีอยู่ด้วยเสมอ

1.5 การละเว้นจากความเคียดแค้นพยาบาท ไม่เสนอข่าวโจมตีบุคคลหนึ่ง ๆ เนื่องเพราะผู้สื่อข่าวนั้นมีข้อพิพาทหรือขัดแย้งไม่ลงรอยกันเป็นการส่วนตัว

2. หลักว่าด้วย "ความสัตย์ซื่อ" หรือ "ความสัตย์จริง" (Honesty)

2.1 ข่าวไม่ใช่นวนิยาย ไม่ใช่ภาพยนตร์เพื่อความบันเทิง การนำเสนอข่าวที่ดึงดูดใจผู้อ่าน คือ การเสนอข่าวที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง การนำเสนอที่มุ่งเน้นการสร้างความตื่นเต้นราวปาฏิหาริย์หรือนอกลู่นอกทางย่อมนำความเสื่อมเสียมาสู่ผู้สื่อข่าว ดังนั้นจึงต้องเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริงมิใช่เสนอนวนิยาย

2.2 ผู้สื่อข่าวต้องรักษาวาจาที่ได้ให้คำมั่น หรือที่ได้ตกปากลงคำกับใครเขาไว้ กล่าวคือ ถ้าหากผู้สื่อข่าวได้รับปากกับผู้ให้ข่าวสารไม่ว่ารายใดว่าจะไม่เสนอรายงานข่าวสารเรื่องนั้นในหน้ากระดาษของหนังสือพิมพ์ก็จะต้องปฏิบัติตามคำมั่นสัญญานั้น ๆ อย่างเคร่งครัด

3. หลักว่าด้วย "ความบังควรและไม่บังควรซึ่งมนุษย์พึงปฏิบัติต่อมนุษย์" (Human Decency) เป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังหลัก ๆ 3 ประการ คือ

3.1 การมีอคติต่อคนที่ต่างเชื้อชาติ ต่างภาษา ถ้าบุคคลเหล่านั้นกระทำผิด สิ่งที่ข่าวนำเสนอต้องอยู่เฉพาะตัวผู้กระทำผิด ห้ามมิให้กระทบต่อเชื้อชาติของเขา

3.2 การมีอคติต่อคนต่างศาสนา ไม่ว่าข่าวที่นำเสนอหรือบุคคลที่อยู่ในข่าวจะนับถือศาสนาเดียวกับผู้สื่อข่าวหรือคนส่วนใหญ่หรือไม่ ข่าวที่นำเสนอต้องให้ความเคารพต่อศาสนานั้นอย่างเท่าเทียมกัน ห้ามดูหมิ่น ถากถางความเชื่อถือทางศาสนาของคนเหล่านั้นและในการนำเสนอต้องนำเสนอถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เช่น พิธีกรรม สมณศักดิ์

3.3 ไม่ว่าจะทำข่าวใด ๆ ก็ตาม ผู้สื่อข่าวต้องไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคาย รุนแรงกับผู้ที่ตกเป็นข่าวหรือกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ

4. หลักว่าด้วย "การไม่คัดลอกเรื่องของคนอื่นและทึกทักว่าเป็นของตัว" (Plagiarism) ผู้สื่อข่าวใช้ข้อมูลจากผู้สื่อข่าวคนอื่นเป็นเบาะแสในการทำข่าวได้ แต่ผู้สื่อข่าวคัดลอกข่าวคนอื่นมาไม่ได้ การคัดลอกนี้ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระของข่าวไม่ว่าจะเฉพาะประเด็นสำคัญหรือลอกมาคำต่อคำแล้วนำมาใส่ชื่อตัวเองไว้เป็นการผิดหลักจริยธรรมของผู้สื่อข่าวอย่างร้ายแรง

แลมเบ็ธ (Lambeth. 1986 : 29 - 37) ได้เสนอกรอบของจริยธรรมดังต่อไปนี้

1. หลักการของการพูดความจริง (The Principle of Truth Telling) เป็นหลักการในการแสวงหาข่าวสารที่ถูกต้อง ปราศจากอคติและนำเสนออย่างยุติธรรม มีการตรวจสอบแล้วตรวจสอบอีกเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลนั้นถูกต้องอย่างแท้จริง แม้จะมีความจำเป็นในเรื่องของเวลาที่ต้องนำเสนอข่าวให้ทันแต่เวลาก็มิใช่ข้ออ้างที่จะเสนอข่าวโดยไม่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน ข้อเท็จจริงหรือความจริงที่ปิดบังอยู่นั้นสามารถเปิดเผยด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น ผู้สื่อข่าวจะต้องตระหนักและเข้าใจถึงข้อเท็จจริง บริบทและความเป็นจริงของสังคม

2. หลักการของความยุติธรรม (The Principle of Justice) ประกอบด้วย

2.1 ไม่มีเนื้อหาข่าวใดที่ยุติธรรมถ้าเนื้อหานั้นละเว้นข้อเท็จจริงที่สำคัญ ดังนั้น "ความยุติธรรม" หมายถึง ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข่าว (completeness)

2.2 ไม่มีเนื้อหาข่าวใดที่ยุติธรรมถ้าเนื้อหานั้นประกอบด้วยข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องมาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนั้น "ความยุติธรรม" หมายถึง ความตรงประเด็น (relevance)

2.3 ไม่มีเนื้อหาข่าวใดที่ยุติธรรมถ้าเนื้อหานั้นสร้างความเข้าใจผิดหรือหลอกลวงผู้อ่าน ดังนั้น "ความยุติธรรม" หมายถึง ความสัตย์ซื่อ (honesty) ต่อผู้อ่าน

2.4 ไม่มีเนื้อหาข่าวใดที่ยุติธรรมถ้าผู้สื่อข่าวมีอคติ ดังนั้น "ความยุติธรรม" หมายถึง ความตรงไปตรงมา

3. หลักการของเสรีภาพ (The Principle of Freedom) เป็นหลักการที่สำคัญยิ่งของความยุติธรรม ในสังคมตะวันตกเชื่อว่าการลิดรอนเสรีภาพของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป็นสิ่งร้ายแรงที่สุดของความอยุติธรรม

4. หลักการของความมีมนุษยธรรม (The Principle of Humaneness) ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่ลร้างความเสียหายให้บุคคลอื่น ต้องตัดสินใจว่าจะปิดกั้นข่าวนั้นหรือไม่ หรือถ้าจะนำเสนอข่าวนั้นจะนำเสนออย่างไรโดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม

5. หลักการของผู้พิทักษ์ (The Principle of Stewardship) ผู้สื่อข่าวจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น

เซิร์บ และ ฟิซแพทริค (Seib & Fitzpatrick. 1997 : 9 - 10) กล่าวถึงหลักจริยธรรมที่สำคัญของผู้สื่อข่าวดังนี้

1. การพูดความจริง (Truth - telling) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าวให้ครอบคลุมทุกประเด็น การนำเสนอข่าวที่บิดเบือนจะทำให้เกิดผลกระทบกับผู้อ่านในแง่การนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ

2. ความถูกต้อง (Accuracy) การได้มาซึ่งความถูกต้องเป็นความรับผิดชอบที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว ได้แก่

2.1 การพาดหัวข่าวและภาพควรสะท้อนเนื้อหาข่าวที่นำเสนออย่างถูกต้อง

2.2 เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์

2.3 มีการระบุแหล่งข่าวเพื่อให้ข่าวน่าเชื่อถือ

2.4 ควรมีการอ้างอิงคำพูดของแหล่งข่าว ยกเว้นกรณีเพื่อปิดบังหลักฐานของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าว

2.5 การรายงานข่าวที่กระจ่าง ไม่คลุมเครือ หรือสร้างความเข้าใจผิด คำนึงถึงรายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อหาข่าว เช่น ชื่อ นามสกุล อายุ สถานที่ เวลา ยศศักดิ์ เป็นต้น

2.6 ข่าวทุกข่าวควรหลุดพ้นจากข้อผิดพลาดหรือความไม่ถูกต้อง ควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ข่าว หากเกิดข้อผิดพลาดต้องรีบแก้ไขอย่างรวดเร็วและตรงไปตรงมา

3. ความเที่ยงธรรม (Fairness) เป็นการรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริงโดยไม่นำเอาความคิดเห็นหรืออคติส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

4. ความสมดุล (Balance) หมายถึง การรายงานข่าวโดยเฉพาะกรณีที่เป็นข่าวความขัดแย้งต้องเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้รับการรายงานข้อเท็จจริงอย่างเท่าเทียมกัน เน้นในเรื่องการเลือกข้อเท็จจริงอันเป็นผลของเหตุการณ์อย่างถูกต้องเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

เดย์ (Day. 1997 : 72 - 194) กล่าวถึงจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สำคัญ ได้แก่

1. หลักการของความเป็นจริง (Truth) ประกอบด้วย

1.1 การรายงานจะต้องแม่นยำถูกต้อง (accurate) ข้อเท็จจริงของข่าวควรได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถ้ามีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อเท็จจริงควรเปิดเผยให้ผู้อ่านรับทราบ ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องสามารถทำลายความน่าเชื่อถือของธุรกิจหนังสือพิมพ์

1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นจริง ควรจะกระตุ้นความเข้าใจ (promote understanding) เนื่องด้วยข้อจำกัดของด้านเวลาและระยะทางจึงเป็นไปไม่ได้ที่ผู้อ่านจะเกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมในสถานการณ์นั้น ๆ เป้าหมายการรายงานควรจะให้คำอธิบายที่สมบูรณ์และที่จำเป็นที่สุดที่ผู้อ่านโดยเฉลี่ยจะเข้าใจข้อเท็จจริงและบริบทของข้อเท็จจริง

1.3 ความยุติธรรมและความสมดุล (fair and balance) แนวคิดนี้เป็นการรวมถึงสิ่งที่มากกว่าการที่ผู้สื่อข่าวหลีกเลี่ยงความมีอคติถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะน่าพึงพอใจ

2. สิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ค่านิยมทางจริยธรรมที่ช่วยจัดเตรียมพื้นฐานในเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล คือ

2.1 พื้นฐานความเชื่อในเรื่องของการเคารพบุคคล (respect for persons) ในฐานะที่เป็นเป้าหมายโดยตัวมันเอง อย่างไรก็ตามเมื่อการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลจึงกลายเป็นประเด็นความสนใจของสาธารณชนอย่างไม่ได้ตั้งใจ ดังนั้นเป้าหมายก็ควรจะได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

2.2 ประโยชน์ในทางสังคม (social utility) ผู้สื่อข่าวจะต้องตัดสินใจว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นหรืออย่างน้อยที่สุดเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน

2.3 พื้นฐานความเชื่อในเรื่องของความยุติธรรม (justice) ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจที่วางอยู่บนพื้นฐานของสิทธิหรือสิ่งที่บุคคลสมควรที่จะได้รับภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม การล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลมี 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การรวบรวมเอกสารลับเฉพาะของบุคคลโดยใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือผิดหลักการ ได้แก่ การดักฟังทาง

โทรศัพท์ การติดตั้งเครื่องดักฟังในที่ลับ เป็นต้น ลักษณะที่ 2 คือ การเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลลับเฉพาะโดยไม่ได้รับการยินยอม ได้แก่ เรื่องทางการเงินและภาษี เอกสารทางการแพทย์ เอกสารทางอาชญากรรม เป็นต้น และลักษณะที่ 3 คือ การล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลโดยผู้สื่อข่าว ได้แก่ การบุกรุกเข้าไปในชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่น และการทำให้ชื่อของบุคคล ภาพ และเรื่องราวได้รับความเสียหาย (Belsey & Chadwick. 1992 : 78 - 79)

3. การรักษาคำมั่นสัญญา (Confidentiality) เป็นเรื่องของการปกป้องแหล่งข่าวโดยความสัมพันธ์ที่เป็นที่ไว้วางใจระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าวจะเกิดขึ้นใน 3 สถานการณ์ คือ

3.1 คำมั่นสัญญาที่ชัดเจน เมื่อผู้สื่อข่าวสัญญาปิดบังชื่อแหล่งข่าวก็เป็นข้อผูกมัดด้วยคำพูด ดังนั้นเงื่อนไขของคำมั่นสัญญาควรชัดเจนทั้งผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าว

3.2 ความภักดี (loyalty) ไม่ได้วางอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์อย่างแท้จริง แต่อยู่ที่การสะท้อนถึงความรู้สึกของหน้าที่มากกว่า

3.3 กฎหมาย (law) สังคมกำหนดว่าความสัมพันธ์บางอย่างสำคัญที่สมควรจะได้รับการปกป้องตามกฎหมาย ในปัจจุบันรัฐและศาลยอมรับโดยปริยายในบทบาทของสื่อในฐานะที่เป็นตัวแทนของสาธารณชน

4. ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ (Conflicts of Interest) แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

4.1 ความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง (conflicting relationship) ประกอบด้วย

4.1.1 ของขวัญ (gifts) ความรับผิดชอบที่สำคัญสุดของผู้สื่อข่าว คือ ผู้อ่าน ดังนั้นเมื่อผู้สื่อข่าวยอมรับผลประโยชน์ ของขวัญ หรือการชดเชยพิเศษอื่นๆ จากแหล่งข่าวจะก่อให้เกิดคำถามที่สำคัญที่เกี่ยวกับความเป็นกลาง (objectivity) ถึงแม้ว่าสิ่งที่ให้ฟรีอาจจะไม่ได้สร้างปัญหา แต่ในสายตาของสาธารณชนความไม่จำเอียงโดยอาชีพของผู้สื่อข่าวก็สามารถถูกทำลายลงได้ รวมทั้งการยอมรับสิ่งของที่มีมูลค่าก็จะก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

4.1.2 ความสัมพันธ์ส่วนตัว (personal relationships) ผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็นมนุษย์ย่อมมีการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าว จึงอาจจะพบว่าเป็นการยากที่ผู้สื่อข่าวจะคงความรู้สึกของความไม่ลำเอียง ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงควรที่จะหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าว

4.2 ความขัดแย้งของการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ (conflicting public participation) ประกอบด้วย 2 มุมมองในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ

4.2.1 องค์กรข่าวไม่เห็นด้วยกับการเป็นสมาชิก หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรชุมชน

4.2.2 องค์กรข่าวที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในชุมชน และเพื่อการสร้างแหล่งข่าว

อย่างไรก็ตามผู้สื่อข่าวไม่สามารถตัดขาดจากโลกภายนอกและยกเลิกการเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ดังนั้นในสังคมสมัยใหม่การหลีกเลี่ยงในเรื่องของความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ทั้งหมดอาจจะเป็นไปไม่ได้ แต่ผู้สื่อข่าวยังคงอยู่ภายใต้ภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมที่จะเปิดเผยเรื่องของความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

4.3 ผลประโยชน์ที่ได้มาและวาระข่าวสารที่ซ่อนเร้น (vested interest and hidden agendas) ความขัดแย้งระหว่างหน้าที่โดยอาชีพของผู้สื่อข่าวกับผลประโยชน์ส่วนบุคคลและวาระข่าวสารได้ก่อให้เกิดคำถามขึ้น เช่น ผู้สื่อข่าวสายการเงินไม่ควรจะเล่นหุ้นอย่างชัดเจน หมายความว่า ผู้สื่อข่าว

ควรจะหลีกเลี่ยงธุรกิจโดยสิ้นเชิงหรือไม่ ดังนั้นประเด็นทางจริยธรรมจึงเกิดขึ้นเสมอในระดับซึ่งเป็นความสัมพันธ์ภายนอกกับผลประโยชน์ที่ได้มาซึ่งเป็นไปได้ที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้สื่อข่าว

จากลักษณะของความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สื่อข่าวควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมภายนอกที่อาจจะขัดแย้งกับความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

2. ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่เข้าไปมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับแหล่งข่าว

3 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่เข้าไปลงทุน หรือดำเนินกิจการธุรกิจภายนอกที่จะนำมาสู่ความขัดแย้งกับหน้าที่ของตน

4. ผู้สื่อข่าวไม่ควรจะเขียน รายงานข่าว ถ่ายภาพเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับตนหรือกับบุคคลที่ผู้สื่อข่าวมีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ใกล้ชิด

5. ผู้สื่อข่าวจะต้องหลีกเลี่ยงของขวัญ ส่วนลดของการเดินทางท่องเที่ยว การแสดงสินค้า งานเลี้ยง สิ่งอำนวยความสะดวก หรืออัตราส่วนลดสำหรับผู้สื่อข่าว

6. ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นอิสระจากข้อผูกพันกับแหล่งข่าวและผลประโยชน์พิเศษเฉพาะ

นอกจากนั้นในส่วนขององค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของไทยได้มีการกำหนดจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สำคัญ ได้แก่

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้ประกาศจริยธรรมขึ้นเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2510 โดยกำหนดหลักจริยธรรมของผู้สื่อข่าวไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบันประเทศชาติ ศาสนาและราชบัลลังก์ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ "กิจญาน"

2. ความมีเสรีภาพ ได้แก่ ความมีเสรีภาพที่มีความรับผิดชอบกำกับ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ "ปวารณาหรือธรรมาธิปไตย"

3. ความเป็นไท ได้แก่ การไม่ตกเป็นทาสของใครทั้งกายและใจโดยอามิสสินจ้าง ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ "การไม่ตกเป็นทาสของอกุศลมูล"

4. ความจริงใจ ไม่มีเจตนาบิดเบือนข้อเท็จจริง ผิดพลาดในเรื่องใดต้องรับฟังและแก้ไข ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาว่าด้วย "สัจจะ"

5. ความเที่ยงธรรม ได้แก่ ความไม่ลำเอียง ไม่เข้าใครออกใคร ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนาที่ว่า "ไม่มีฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะรัก) โทสาคติ (ลำเอียงเพราะชัง) ภยาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว) และโมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลง)"

6. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ปฏิบัติตัวอย่างดีงาม ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่มีความสำคัญต่อส่วนรวม ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ "สุปฏิบัติ"

7. ความมีมรรยาท ไม่ใช้ภาษาที่หยาบโลน ลามกอนาจาร ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ "อาจารสมบัติ"

สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ได้กำหนดหลักจริยธรรมสำหรับผู้สื่อข่าว 6 ประการ ดังนี้

1. จักต้องส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น

2. จักต้องให้ประชาชนทราบเฉพาะข่าวที่เป็นจริง การเสนอข่าวสารใด ๆ ออกพิมพ์โฆษณาเผยแพร่ ถ้าปรากฏว่าไม่ตรงกับความเป็นจริงต้องรีบจัดการให้ถูกต้องโดยไว

3. ในการจะให้ได้ข่าว ภาพ หรือเอกสารใดๆมาเป็นของตนเพื่อประโยชน์ต่อการเสนอข่าว จักต้องใช้วิธีการที่สุภาพและซื่อสัตย์เท่านั้น

4. จักต้องเคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าวและรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว

5. จักต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยมุ่งหวังสาธารณะประโยชน์ ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวหรือหมู่คณะโดยไม่ชอบธรรม

6. จักต้องไม่กระทำการที่บั่นทอนเกียรติหรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ (The Press Council of Thailand) ได้กำหนดข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยมีรายละเอียดปรากฏในหมวด 2 หมวด 3 และหมวด 4 ดังนี้

หมวด 2 จริยธรรมของหนังสือพิมพ์

ข้อ 4 หนังสือพิมพ์ต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำและครบถ้วน

ข้อ 5 หนังสือพิมพ์ต้องนำเสนอข่าวเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือหมู่คณะ

ข้อ 6 หนังสือพิมพ์ต้องแสดงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย

ข้อ 7 หนังสือพิมพ์ต้องไม่แต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนคลาดเคลื่อน หรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 8 หนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการเสนอข่าวเพราะความลำเอียง หรือมีอคติจนเป็นเหตุให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนหรือเกินจากความเป็นจริง

ข้อ 9 หนังสือพิมพ์ต้องไม่สอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว

ข้อ 10 เมื่อคัดลอกข้อความใดจากหนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หรือแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

ข้อ 11 การเสนอข่าวที่มีการพาดพิงอันอาจเกิดความเสียหายแก่บุคคล หรือองค์กรใด ๆ ต้องแสดงถึงความพยายามในการเปิดโอกาสให้ฝ่ายที่ถูกกล่าวหาแสดงข้อเท็จจริงด้วย

ข้อ 12 ในกรณีที่มีการเสนอข่าวผิดพลาด หนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

ข้อ 13 หนังสือพิมพ์ต้องไม่เสนอข่าวโดยเลื่อนลอยปราศจากแหล่งที่มา พึงระบุชื่อบุคคลที่ให้สัมภาษณ์หรือให้ข่าวอย่างเปิดเผย เว้นแต่จะมีเหตุอันควรปกปิดเพื่อสวัสดิภาพและความปลอดภัยของแหล่งข่าวและต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

ข้อ 14 หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดชื่อและฐานะของบุคคลที่ให้ข่าวไว้เป็นความลับ หากได้ให้คำมั่นแก่แหล่งข่าวนั้นไว้

หนังสือพิมพ์ต้องปกปิดนามปากกา หรือนามแฝง ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์นั้นไว้เป็นความลับ

ข้อ 15 ในการเสนอข่าวหรือภาพใดๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงมิให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้ความคุ้มครองอย่างเคร่งครัดต่อสิทธิมนุษยชนของเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส

ในการเสนอข่าวตามวรรคแรกต้องไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดแก่เด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาสนั้นไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง

ข้อ 16 การพาดหัวข่าว และความนำของหนังสือพิมพ์ต้องไม่เกินไปจากข้อเท็จจริงในข่าวและต้องสะท้อนใจความสำคัญหรือเนื้อหาหลักของข่าว

ข้อ 17 หนังสือพิมพ์จะต้องไม่เสนอภาพข่าวที่อุจาด ลามกอนาจาร หรือน่าหวาดเสียว โดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของสาธารณชนอย่างถี่ถ้วน

ข้อ 18 ในการแสดงความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์ หนังสือพิมพ์ต้องให้ความเที่ยงธรรมแก่ฝ่ายที่ถูกพาดพิงเสมอ

ข้อ 19 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดว่าเป็นประกาศโฆษณาจะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวหรือความคิดเห็นมิได้

หมวด 3 จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 20 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการใด ๆ อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ

ข้อ 21 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องไม่อวดอ้าง หรืออาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ 22 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต้องละเว้นการรับอามิสสินจ้างอันมีค่า หรือผลประโยชน์ใด ๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

หมวด 4 แนวปฏิบัติของหนังสือพิมพ์และผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ 23 ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์พึงละเว้นการรับอภิสิทธิ์ หรือตำแหน่ง เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดอันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ 24 การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์พึงตระหนักถึงความสำคัญของข่าวต่อสาธารณชน และไม่เสนอข่าวในทำนองชวนเชื่อในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

ข้อ 25 การได้มาซึ่งข่าวสาร หนังสือพิมพ์พึงใช้วิธีที่สุภาพและซื่อสัตย์

ข้อ 26 ในการแสดงความคิดเห็น หนังสือพิมพ์พึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจและไม่มีพันธะกรณีอื่นใดนอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชนโดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

ข้อ 27 หนังสือพิมพ์พึงละเว้นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่กรณีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ข้อ 28 หนังสือพิมพ์พึงใช้ความระมัดระวังอย่างรอบคอบ ให้ประกาศโฆษณาทั้งหลายอยู่ภายในขอบเขตของศีลธรรมและวัฒนธรรม

หนังสือพิมพ์พึงระมัดระวังที่จะไม่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่น่าสงสัยว่าจะเป็นภัยแก่สังคมหรือสาธารณชน

ข้อ 29 หนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงการเผยแพร่ประกาศโฆษณาที่มีเหตุให้น่าเชื่อว่าเจ้าของประกาศโฆษณานั้นเจตนาจะทำให้ผู้อ่านหลงเชื่อในสิ่งที่งมงาย

ข้อ 30 ภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์พึงหลีกเลี่ยงคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายเหยียดหยาม

ส่วนองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของต่างประเทศที่มีการกำหนดหลักจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สำคัญ ได้แก่

The American Society of Newspaper Editors (ASNE) ได้กำหนดหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้ (Meyer. 1987 : 249 - 250)

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการรวบรวมและเผยแพร่ข่าวและความคิดเห็นโดยการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและทำให้ประชาชนสามารถตัดสินใจในประเด็นปัญหานั้น

ผู้สื่อข่าวที่ใช้อำนาจของบทบาทวิชาชีพในทางที่ผิดเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองหรือเพื่อวัตถุประสงค์ที่ไม่เหมาะสมย่อมเชื่อถือไม่ได้ในการที่จะได้รับความไว้วางใจจากสาธารณชน

2. เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ (Freedom of the Press) เสรีภาพของหนังสือพิมพ์เป็นของประชาชนซึ่งจะต้องได้รับการคุ้มครองในฐานะที่เป็นสิทธิของมนุษย์ที่จำเป็นที่สุด เป็นสิทธิที่แน่นอนที่จะอภิปรายอะไรก็ตามที่จะไม่ถูกยับยั้งอย่างชัดเจนโดยกฎหมายรวมถึงข้อบังคับที่มีลักษณะจำกัด ผู้สื่อข่าวจะต้องเตรียมพร้อมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เห็นว่าเรื่องที่ถือว่าสำคัญของสาธารณชนจะต้องได้รับการเผยแพร่ในทางสาธารณะ ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังผู้ซึ่งอาจจะใช้หนังสือพิมพ์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

3. ความเป็นอิสระ (Independence) หมายถึง ความเป็นอิสระจากข้อผูกพันทั้งหมดยกเว้นในเรื่องของความแม่นยำ (fidelity) ที่มุ่งไปสู่ผลประโยชน์ของสาธารณชนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ผู้สื่อข่าวจะต้องหลีกเลี่ยงความไม่เหมาะสมและการปรากฏตัวของความไม่เหมาะสมเท่าๆ กับความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ หรือการปรากฏตัวของความขัดแย้ง ผู้สื่อข่าวไม่ควรจะยอมรับบางสิ่งบางอย่างหรือดำเนินกิจกรรมที่จะประนีประนอมหรือดูเหมือนเป็นการประนีประนอมกับการยึดถือหลักคุณธรรมของผู้สื่อข่าว

4. ความจริงและความถูกต้อง (Truth and Accuracy) การยึดมั่นที่ดีกับผู้อ่านเป็นพื้นฐานของหนังสือพิมพ์ที่ดี ความพยายามทุกอย่างจะต้องกระทำเพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อหาข่าวถูกต้องเป็นอิสระจากอคติและทุกกรณีต้องนำเสนออย่างยุติธรรม บทความที่เกี่ยวกับบทบรรณาธิการ การวิเคราะห์และการแสดงความคิดเห็นควรจะยึดถือมาตรฐานเดียวกันในเรื่องของความถูกต้องด้วยความเอาใจใส่กับข้อเท็จจริงในฐานะของการรายงานข่าว ความบกพร่องที่สำคัญของข้อเท็จจริงเท่า ๆ กับความบกพร่องของการละเว้นควรจะทำให้ถูกต้องโดยทันทีและอย่างเด่นชัด

5. ความไม่มีอคติ (Impartiality) ควรมีการแยกอย่างชัดเจนสำหรับผู้อ่านระหว่างการรายงานข่าว (news reports) และการแสดงความคิดเห็น (expressions of opinion) การรายงานข่าวควรจะเป็นอิสระจากความคิดเห็นหรืออคติ บทความซึ่งประกอบด้วยความคิดเห็นหรือการตีความหมายส่วนบุคคลควรจะแยกออกมาอย่างชัดเจน

6. ความเที่ยงธรรม (Fair Play) ผู้สื่อข่าวควรจะเคารพสิทธิของประชาชนรวมถึงในข่าว ปฏิบัติตามมาตรฐานทั่วไปในเรื่องของความสุภาพและยืนหยัดให้เหตุผลกับสาธารณชนด้วยความยุติธรรมและความถูกต้องของการรายงานข่าว

บุคคลที่ถูกกล่าวหาในที่สาธารณะควรจะได้รับโอกาสอย่างเร็วที่สุดในการชี้แจงข้อกล่าวหา

คำมั่นสัญญาในเรื่องของความลับกับแหล่งข่าวจะต้องได้รับการเคารพ และดังนั้นจึงไม่ควรจะให้คำมั่นสัญญาโดยง่ายๆ ยกเว้นว่ามีความจำเป็นที่ชัดเจนที่จะต้องผดุงไว้ซึ่งความเชื่อถือแหล่งข่าวก็ควรจะมีการระบุชื่อ

The Society of Professional Journalists , Sigma Delta Chi (SPJ) ได้กำหนดหลักจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้ (Black , Steel & Barney. 1995 : 6 - 8)

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง สิทธิของสาธารณชนที่จะรู้เหตุการณ์ที่สำคัญเกี่ยวกับสาธารณะและความเอาใจใส่เป็นภาระหน้าที่ที่สำคัญของหนังสือพิมพ์

ผู้สื่อข่าวที่ใช้สถานภาพทางวิชาชีพของตนในฐานะเป็นตัวแทนของสาธารณชนเพื่อผลประโยชน์ของตัวเองจะเป็นการทำลายความเชื่อถืออย่างสูง

2. เสรีภาพของหนังสือพิมพ์ (Freedom of the Press) หมายถึง สิทธิของประชาชนที่จะต้องมีเสรีภาพและความรับผิดชอบที่จะอภิปราย สอบถาม และการกระทำที่แสดงข้อคิดเห็นที่ขัดแย้ง ผู้สื่อข่าวต้องสนับสนุนสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นความคิดเห็นส่วนน้อยและให้สิทธิที่จะเห็นด้วยกับคนส่วนใหญ่

3. หลักจรรยา (Ethics) หมายถึง ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นอิสระจากข้อผูกพันของผลประโยชน์อื่น ๆ มากกว่าสิทธิของสาธารณชนที่จะรู้ความจริง

3.1 ของขวัญ ค่าเดินทางฟรี สิทธิพิเศษที่เป็นอันตรายต่อการยึดถือหลักคุณธรรมของผู้สื่อข่าวไม่มีคุณค่าอะไรที่จะได้รับการยอมรับ

3.2 การจ้างงานภายนอก อิทธิพลทางการเมือง อำนาจควบคุมของบริษัทธุรกิจและการช่วยเหลือขององค์กรชุมชน ควรหลีกเลี่ยงถ้าเป็นอันตรายต่อการยึดถือหลักคุณธรรมของผู้สื่อข่าว

3.3 ข่าวที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นความลับไม่ควรตีพิมพ์โดยปราศจากการยืนยันของการกล่าวอ้างของแหล่งข่าวที่จะนำไปสู่คุณค่าของข่าว

3.4 ผู้สื่อข่าวต้องค้นหาข่าวที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรค

3.5 ผู้สื่อข่าวต้องยอมรับจริยธรรมของคนข่าวที่จะปกป้องแหล่งข้อมูล

3.6 การขโมยคัดลอกผลงานเป็นสิ่งที่ไม่ซื่อสัตย์และไม่สามารถจะยอมรับได้

4. ความถูกต้องและความเป็นกลาง (Accuracy and Objectivity)

4.1 ความจริงเป็นเป้าหมายอันสูงสุด

4.2 ความเป็นกลางในการรายงานข่าวเป็นเป้าหมายของผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในวิชาชีพ เป็นมาตรฐานของการปฏิบัติที่ต้องพยายามอย่างมาก

4.3 ไม่มีการกล่าวขอโทษสำหรับความไม่ถูกต้องหรือขาดความสมบูรณ์

4.4 หัวข่าวหนังสือพิมพ์ควรเหมาะสมตามเนื้อหาข่าว ควรให้ภาพของเหตุการณ์ที่ถูกต้อง และไม่ควรเน้นเหตุการณ์ที่อยู่นอกเหนือบริบท

4.5 ต้องแยกความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างการรายงานข่าว และการแสดงความคิดเห็น โดยการรายงานข่าวควรจะเป็นอิสระจากความคิดเห็นหรืออคติและเสนอกรณีทั้งหมดของประเด็นปัญหา

4.6 ผู้สื่อข่าวต้องสำนึกถึงความรับผิดชอบในการเสนอบทวิเคราะห์ และความคิดเห็นทางบทบรรณาธิการในเหตุการณ์เกี่ยวกับสาธารณะ

5. ความเที่ยงธรรม (Fair Play) ผู้สื่อข่าวต้องแสดงถึงความเคารพในเกียรติ ความเป็นส่วนตัว สิทธิของบุคคลในการรวบรวมและการนำเสนอข่าว

5.1 การสื่อข่าวต้องป้องกันการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคล

5.2 ไม่ควรส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นในรายละเอียดของอาชญากรรม

5.3 ทำการตรวจแก้ข้อผิดพลาดอย่างรวดเร็วและสมบูรณ์

5.4 ผู้สื่อข่าวต้องสามารถอธิบายกับสาธารณชนในการรายงานข่าวของตนได้และสาธารณชนต้องได้รับการสนับสนุนในการแสดงความคิดเห็น

6. การให้คำมั่นสัญญา (Pledge) มุ่งรักษาและสนับสนุนความไว้วางใจและการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้สื่อข่าวและประชาชน

The Associated Press Managing Editors Association Code of Ethics ได้กำหนดหลักจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนี้ (Meyer. 1987 : 250 - 252)

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หนังสือพิมพ์ที่ดี คือ ยุติธรรม (fair) ถูกต้อง (accurate) สัตย์ซื่อ (honest) รับผิดชอบ (responsible) เป็นอิสระ (independent) และสุภาพ (decent)

ควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่จะขัดแย้งกับความสามารถในการรายงาน และนำเสนอข่าวด้วยลักษณะที่ยุติธรรม (fair) และไม่อคติ (unbiased)

หนังสือพิมพ์ควรจะส่งเสริมการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ในทุกส่วนของสังคม ในบทบรรณาธิการควรจะสนับสนุนรูปแบบใหม่ที่จำเป็นหรือสิ่งใหม่ที่เป็นผลประโยชน์ของสาธารณชน ควรจะเปิดเผยการกระทำที่ผิดหรือการใช้อำนาจที่เกี่ยวกับสาธารณะหรือส่วนบุคคลในทางที่ผิด แหล่งข่าวควรจะถูกเปิดเผยยกเว้นว่ามีเหตุผลที่ชัดเจนที่จะไม่กระทำเช่นนั้น เมื่อจำเป็นที่จะต้องปกป้องความลับของแหล่งข่าวเหตุผลก็ควรจะได้รับการอธิบาย

หนังสือพิมพ์ควรจะให้ภูมิหลัง ด้วยข้อเท็จจริง การบรรยายโดยรวม ถ้าหนังสือพิมพ์รู้ว่าไม่ถูกต้องหรือทำให้เข้าใจผิดควรจะสนับสนุนสิทธิของการพูดโดยเสรีและควรจะเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของแต่ละบุคคล

สิทธิในการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับเรื่องราวที่สำคัญเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

2. ความถูกต้อง (Accuracy) หนังสือพิมพ์ควรจะต่อสู้กับความไม่ถูกต้อง (inaccuracies) ความสะเพร่า (carelessness) อคติ (bias) หรือการบิดเบือน (distortion) ไม่ว่าจะโดยการเน้นหรือการละเว้นควรจะยอมรับความผิดพลาดที่สำคัญทั้งหมด แก้ไขความผิดพลาดโดยทันทีและอย่างเด่นชัด

3. ความสัตย์ซื่อ (Integrity) หนังสือพิมพ์ควรจะพยายามอย่างมากที่จะปฏิบัติต่อปัญหาอย่างยุติธรรมและไม่มีอคติในการจัดการกับเรื่องราวที่ขัดแย้ง

หนังสือพิมพ์ควรจะรายงานข่าวโดยปราศจากการถือว่าเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ควรจะเสนอข่าวที่เป็นที่ชื่นชอบกับผู้โฆษณาหรือกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ ควรจะรายงานเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา

ความเกี่ยวพันกับชุมชน ธุรกิจ หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลไม่ควรจะเป็นสาเหตุให้หนังสือพิมพ์บิดเบือนหรือเกิดเป็นตัวอย่างที่ผิดในข้อเท็จจริง

4. ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) หนังสือพิมพ์และสมาชิกกองบรรณาธิการควรจะเป็นอิสระในข้อผูกพันกับแหล่งข่าวและผลประโยชน์เฉพาะ แม้ว่าการปรากฏตัวของข้อผูกพันหรือความขัดแย้งของผลประโยชน์ก็ควรจะหลีกเลี่ยง

หนังสือพิมพ์ไม่ควรจะยอมรับค่าตอบแทนจากแหล่งข่าวหรือภายนอกวิชาชีพอื่น ๆ ของขวัญและค่าธรรมเนียมหรือส่วนลดการเดินทาง การแสดง สินค้าและบ้านพัก ไม่ควรจะยอมรับ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวเนื่องกับการรายงานข่าว ผู้สื่อข่าวควรจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ความกรุณาพิเศษและการปฏิบัติเฉพาะสำหรับสมาชิกของหนังสือพิมพ์ควรจะหลีกเลี่ยง นอกจากนั้นการรวมถึงในบางสิ่ง เช่น ทางการเมือง เรื่องที่เกี่ยวกับชุมชน การสาธิต และสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในสังคมซึ่งสามารถเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ หรือการปรากฏตัวของความขัดแย้งควรจะหลีกเลี่ยง

การจ้างงานภายนอกโดยแหล่งข่าว เป็นความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ที่ชัดเจนและการจ้างงานโดยแหล่งข่าวที่เป็นไปได้ควรจะหลีกเลี่ยง

การลงทุนที่เกี่ยวกับการเงินโดยสมาชิกกองบรรณาธิการ หรือผลประโยชน์ทางธุรกิจภายนอกอื่น ๆ ซึ่งสามารถขัดแย้งกับความสามารถของหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าวก็ควรจะหลีกเลี่ยง

เนื้อหาไม่ควรจะเขียนหรือบรรณาธิกรณ์แรกเริ่มโดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้รางวัล การแข่งขันทางหนังสือพิมพ์ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อหวังได้กำไรหรืออื่นๆ ที่สะท้อนถึงความไม่เหมาะสมของหนังสือพิมพ์หรือวิชาชีพควรจะหลีกเลี่ยง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า "หลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ในมุมมองของนักวิชาการและองค์กรหนังสือพิมพ์ทั้งของไทยและต่างประเทศที่กำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่

1. ความรับผิดชอบ
2. ความสัตย์ซื่อ
3. ความยุติธรรม
4. ความถูกต้องแม่นยำ
5. ความเป็นกลาง
6. ความสมดุล
7. ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์
8. สิทธิส่วนบุคคล

2. การเลือกความภักดี (Choose Loyalties)

คริสเตียน , แฟรคเลอร์ และร็อทโซล (Christians , Fackler & Rotzoll. 1995 : 101) กล่าวถึงการเลือกความภักดีของผู้สื่อข่าวว่าประกอบด้วยลักษณะดังนี้

1. ต่อตนเองและมโนสำนึกของตนเอง หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงตัวเองเป็นหลัก
2. ผู้อ่าน หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงผู้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นหลัก
3. องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงองค์กรหนังสือพิมพ์ที่ตนสังกัดเป็นหลัก
4. เพื่อนร่วมวิชาชีพ หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพื่อนร่วมวิชาชีพเป็นหลัก
5. สังคม หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงสังคมเป็นหลัก

เช่นเดียวกับที่เซิร์บ และ ฟิซแพทริค (Seib & Fitzpatrick. 1997 : 16) กล่าวว่า การเลือกความภักดีมีความสำคัญต่อการตัดสินใจทางจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ได้แก่ การเลือกความภักดีต่อสังคม วิชาชีพ นายจ้าง หรือต่อตนเอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตร

3.1 ความหมายของการบูรณาการ

กาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 183) กล่าวถึง "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง กระบวนการหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางจิตพิสัยและพุทธิพิสัย หรือกระบวน

การ หรือการปฏิบัติในอันที่จะรวบรวมความคิด มโนภาพ ความรู้ เจตคติ ทักษะ และประสบการณ์ในการแก้ปัญหาเพื่อให้ชีวิตมีความสมดุลนั่นเอง

กรมการฝึกหัดครู (2527 : 30) ให้คำจำกัดความของ "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง เป็นการรวมประสบการณ์ในการเรียนรู้โดยคัดเลือกตัดตอนมาจากหลาย ๆ สาขาวิชามาจัดเข้าเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่การจัดเนื้อหาบูรณาการเข้าด้วยกันเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและต่อพัฒนาการของผู้เรียน ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียน จุดมุ่งหมายที่สำคัญในการบูรณาการเนื้อหาวิชาตลอดจนประสบการณ์เข้าด้วยกันนี้เน้นที่ตัวผู้เรียนและปัญหาสังคมเป็นสำคัญ

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 30) อธิบายถึง "การบูรณาการ" ว่า เป็นการรวมประสบการณ์ในการเรียนรู้โดยผู้ทำหลักสูตรได้คัดเลือกตัดตอนมาจากหลาย ๆสาขาวิชามาจัดเข้าเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตและต่อพัฒนาการของผู้เรียนโดยผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียน

พระเทพเวที (2531 : 9) ให้ความหมายของ "การบูรณาการ" ว่า เป็นการทำให้หน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์อิงอาศัยกันอยู่เข้ามาร่วมกันทำหน้าที่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียว

เรณุมาศ วิจิตรรัตนะ (2535 : 21) กล่าวถึง "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง การรวมเนื้อหา 2วิชาหรือมากกว่าเข้าด้วยกันเพื่อสร้างขอบเขตการเรียนรู้ที่มีความหมายซึ่งจะช่วยให้การบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้ในตัวผู้เรียนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

วิชัย ดิสสระ (2535 : 23) ให้ความหมายของ "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง การรวมประสบการณ์เรียนรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ประสบการณ์ดังกล่าวเป็นประสบการณ์ที่คัดเลือกมาจากหลายสาขาวิชาแล้วจัดเป็นกลุ่มหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ เป็นการบูรณาการเนื้อหาเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์สัมพันธ์และต่อเนื่อง มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิต

ดุษฎี สีตลวรางค์ (2538 : 47) อธิบายว่า "บูรณาการ" เป็นศัพท์บัญญัติที่มุ่งให้มีความหมายตรงกับคำว่า "Integration" ในภาษาอังกฤษ ศัพท์นี้ได้อธิบายไว้ในภาษาเดิมว่าเป็นคำนามที่ใช้ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย กระบวนการ และผลผลิตทางการศึกษาโดยแนวคิดนี้อธิบายผู้เรียนแต่ละคนในลักษณะองค์รวม (Individual as a Whole) ส่วนในภาษาไทยนั้น "บูรณาการ" หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ การทำให้เต็มหน่วยเบ็ดเสร็จในตัว สมดุล และนำไปใช้ประโยชน์ได้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 46) ให้ความหมายของ "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง การนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานกันเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ

อรทัย มูลคำ และคณะ (2542 : 10) กล่าวถึง "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง การนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน

ไทเลอร์ (Tyler. 1949 : 85) ได้ให้คำจำกัดความของ "การบูรณาการ" ว่า เป็นความสัมพันธ์ในแนวราบของประสบการณ์การเรียนรู้จากหลักสูตรโดยที่การจัดระบบของประสบการณ์การเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองและพฤติกรรมจากความสัมพันธ์ของสาขาวิชาที่แตกต่างกันเพิ่มมากขึ้น

ทาบา (Taba. 1962 : 298) ให้ข้อคิดเกี่ยวกับ "การบูรณาการ" ว่า เป็นความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เมื่อหลักการและเนื้อหาสาระของสาขาวิชาหนึ่งสามารถจะมีความสัมพันธ์กับสาขาวิชาอื่น ๆ โดยการประยุกต์ให้เกิดความรู้ใหม่ขึ้นมา

กู๊ด (Good. 1973) อธิบายความหมายของ "การบูรณาการ" ว่า หมายถึง ขบวนการหรือการปฏิบัติในการที่จะรวมรายวิชาต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเข้าด้วยกันแล้วนำมารายงานผลหรือแสดงออกในเชิงที่เป็นกิจกรรมหรือโครงการเดียวกัน

สรุปได้ว่า "การบูรณาการ" หมายถึง การจัดรวมเนื้อหาความรู้ ตลอดจนประสบการณ์การเรียนรู้ต่างๆตั้งแต่ 2 วิชาเข้าด้วยกันเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่ต่อเนื่องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

เพราะฉะนั้น "หลักสูตรการบูรณาการ" จึงเป็นหลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ตั้งแต่ 2 วิชามาหลอมรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์ต่อเนื่องกันและสอดคล้องกันกับโลกของความเป็นจริง

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า "หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์" ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นจัดว่าเป็นหลักสูตรบูรณาการที่นำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มาบูรณาการเข้ากับเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว1 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรอบรู้และเข้าใจลักษณะความเป็นจริงของการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

3.2 แนวคิดพื้นฐานของการบูรณาการหลักสูตร

ยูเนสโก (เรณุมาศ วิจิตรรัตนะ. 2535 : 17 - 19 ; citing UNESCO. 1981. Report Finalization Meeting. p. 4 - 7) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานของการบูรณาการหลักสูตรว่ามาจากเหตุผลที่จำเป็น 3 ประการดังนี้ คือ

1. เหตุผลทางด้านจิตวิทยาและเหตุผลในการสอน เนื่องด้วยความรู้ที่แยกเป็นส่วน ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาสาระนั้น (Subject - Based Curriculum) ไม่สามารถบรรลุความต้องการทางด้านจิตวิทยาของผู้เรียนได้ และไม่ก่อให้เกิดความท้าทายในจิตใจของผู้เรียนมากพอที่จะสร้างจิตใจในการใฝ่รู้และแสวงหา (inquiring mind) ให้กับผู้เรียน แต่การเรียนรู้จะเป็นไปด้วยดีเมื่อผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีโอกาสที่จะแสวงหาคำตอบต่อคำถามที่สนใจ โดยที่การบูรณาการหลักสูตรจะให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการที่จะสำรวจและแสดงตนเองในส่วนที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงซึ่งอยู่บนแนวคิดที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนั้นการบูรณาการหลักสูตรยังอยู่บนพื้นฐานของความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับธรรมชาติของการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาถูกพิจารณาว่าได้สร้างสิ่งกีดกั้นระหว่างโครงสร้างความรู้ มีช่วงจำกัดของข้อมูล การแบ่งข้อความรู้ออกเป็นวิชาต่าง ๆ ไม่ได้ชี้ให้เห็นถึงภาพความเป็นจริงที่เหมาะสม หรือความเป็นจริงของความเข้าใจที่เป็นธรรมชาติของผู้เรียน การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ รวมทั้งการแสวงหาความรู้ที่เป็นไปเองโดยธรรมชาติ

2. เหตุผลทางสังคมวิทยา ความรู้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อเมื่อความรู้นั้นได้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนหรือสร้างความเป็นเอกภาพของสังคม หลักสูตรควรจะเป็นศูนย์กลางความต้องการต่าง ๆ ของผู้เรียน แต่โครงสร้างของความรู้และการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในขณะเดียวกันไม่สามารถจะเป็นไปได้โดยสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าความรู้จากหลักสูตรบูรณาการจะเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและความคาดหวังของสังคมได้

3. เหตุผลทางการบริหาร การบูรณาการหลักสูตรเป็นการลดจำนวนหนังสือ ตำราที่ใช้ในการเรียนการสอนซึ่งหมายถึงการลดค่าใช้จ่ายทางด้านการศึกษาลงอย่างมาก เพราะการพิมพ์ตำราที่แยกเป็นวิชาเดี่ยว ๆ ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากและยังช่วยแก้ปัญหาการขาดผู้สอนอีกด้วย

อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากเหตุผลข้างต้นแล้ว ยังพบว่าการจัดหลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชาเป็นอิสระไม่เกี่ยวข้องกันนั้นได้ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญดังนี้ (พรชัย หนูแก้ว. 2541 : 31 ; citing Paitoon Sinlarat. 1976. General Education : Developing a Program for Thai Universities. p. 123 - 124)

1. ผู้เรียนในแต่ละสาขาวิชาจะจำกัดความรู้และความสนใจอยู่แต่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของตนเท่านั้น และเมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปทำงานในสังคมก็มักจะมองปัญหาที่เกิดขึ้นในกรอบของสาขาวิชาที่เคยเรียนมาเท่านั้น

2. การจัดหลักสูตรที่แยกสาขาวิชาออกจากกันอย่างอิสระ ไม่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นใหม่ๆได้ เพราะการเข้าใจและการมองเห็นหนทางในการแก้ปัญหาจะต้องอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชามาผสมผสานกัน

3. การปลูกฝังผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ นั้น จะต้องอาศัยวิธีการที่สอดคล้องและเหมาะสมด้วยการบูรณาการทั้งความรู้ ความคิด และกิจกรรมต่างๆที่จำเป็นเข้าด้วยกัน จึงจะเป็นวิธีการสร้างความเหมาะสมขึ้นมาได้

เพราะฉะนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะของการบูรณาการ เพราะทำให้ผู้เรียนสามารถหาแนวทางการนำความรู้ไปใช้เพิ่มทักษะและความเข้าใจได้ดีกว่าการสอนเป็นรายวิชา ช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาและตัดสินใจได้ ที่สำคัญในสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ดังนั้นการที่ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาที่ตายตัวในแต่ละวิชาจึงไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.3 ลักษณะสำคัญของการบูรณาการหลักสูตร

ยูเนสโก (เรณุมาศ วิจิตรรัตนะ. 2535 : 27 - 29 ; citing UNESCO. 1981. Report Finalization Meeting. p. 7 - 10) แบ่งลักษณะสำคัญของการบูรณาการหลักสูตรออกเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

1. การบูรณาการความรู้และกระบวนการเรียนรู้ (Integration of knowledge and Learning Process) องค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร คือ ความรู้และกระบวนการ ในสังคมสมัยใหม่นั้นปัญหามีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และข้อความรู้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมากมายและรวดเร็ว การจัดหลักสูตรจึงเปลี่ยนจากการที่เน้นความรู้มาเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาวิธีการแสวงหาและการได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการโดยกระบวนการของการกระทำ

2. การบูรณาการความรู้ ความคิด และเจตคติ (Integration of Cognition and Affect) ได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่าในสภาพความเป็นจริงของกระบวนการเรียนการสอน จุดประสงค์ของการศึกษาด้านจิตพิสัย (affective domain) ได้รับความสนใจน้อยกว่าด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) โดยหลักการแล้วจะต้องให้ความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นการบูรณาการหลักสูตรจึงควรบูรณาการการจัดการศึกษาทั้งด้านความรู้ ความคิด และด้านเจตคติเข้าด้วยกัน

3. การบูรณาการความรู้กับการกระทำ (Integration of Knowledge and Conduct) ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการกระทำควรได้รับความสนใจเช่นเดียวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับเจตคติ การแยกความรู้ออกจากการกระทำจะเป็นการแบ่งหลักสูตรออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งอยู่บนพื้นฐานของความรู้ และอีกส่วนหนึ่งอยู่บนพื้นฐานของการกระทำแต่ทั้งสองส่วนก็เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเดียวกัน ดังนั้นจึงควรบูรณาการความรู้กับการกระทำเข้าด้วยกัน

4. การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของผู้เรียน (Integration of School Learning with the Actual Life of the Learners) ในการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่าง ๆ เพื่อบรรลุ

เป้าหมายที่แท้จริงของการบูรณาการของหลักสูตรนั้น สิ่งที่สอนในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาควรเป็นสิ่งที่มีความหมายและเป็นสิ่งที่จะช่วยเหลือผู้เรียนในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตภายนอกโรงเรียน รูปแบบของการบูรณาการหลักสูตรบางรูปแบบจึงพยายามเน้นกระบวนการสอนตามความสนใจ ความต้องการของผู้เรียนและสอนสิ่งที่เป็นจริงในชีวิต

5. การบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ (Integration of Subject Areas) การบูรณาการเนื้อหาวิชาในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นการบูรณาการเพื่อให้เป็นเนื้อหาวิชาใหม่ที่ติดต่อเชื่อมโยงเข้าเป็นเรื่องราวเดียวกันและการบูรณาการหลักสูตรในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบที่สำคัญและนิยมใช้กันมากในการสอนเนื้อหาวิชา ผู้สอนไม่ควรเอาความคิดทั้งหมดเข้าไปไว้ในความรู้เนื้อหาเดี่ยวๆ แต่ควรจะให้ความสนใจและทุ่มเทไปที่กระบวนการสืบสวนสอบสวนให้มากที่สุด ไม่แบ่งแยกเนื้อหาในสาขาวิชาต่างๆซึ่งมีแนวโน้มจะรวมเข้าด้วยกันได้โดยเน้นข้อเท็จจริง แนวคิด และหลักการต่างๆ ในการจัดการศึกษากระบวนการทางด้านเจตคติและการกระทำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเช่นเดียวกับเนื้อหาความรู้

3.4 ประเภทของการบูรณาการหลักสูตร

เสริมศรี ไชยศร และคณะ (2526 : 55) ได้แบ่งลักษณะของการบูรณาการหลักสูตรออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การบูรณาการเชิงเนื้อหา คือ การผสมผสานเนื้อหาวิชาของการหลอมรวมแบบแกนหรือแบบสหวิทยาการ จะเป็นหน่วยก็ได้หรือจะเป็นโปรแกรมก็ได้ นอกจากนี้อาจจะเป็นการผสมผสานของเนื้อหาวิชาในแง่ของทฤษฎีกับการปฏิบัติ หรือเนื้อหาวิชาที่สอนกับชีวิตจริง

2. การบูรณาการเชิงวิธีการ คือ การผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ โดยใช้สื่อประสมและใช้วิธีการประสมให้มากที่สุด

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 47) และ อรทัย มูลคำ และคณะ (2542 : 13) กล่าวว่า "การบูรณาการหลักสูตร" แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary) ได้แก่ การสร้างหัวเรื่อง (Theme) ขึ้นมาแล้วนำความรู้จากวิชาต่างๆมาโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่องนั้น ซึ่งบางครั้งก็อาจจะเรียกวิธีบูรณาการแบบนี้ว่า "สหวิทยาการแบบมีหัวข้อ" (Themetic Interdisciplinary Studies) หรือ "การบูรณาการที่เน้นการนำไปใช้เป็นหลัก" (Application - First Approach)

2. แบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary) ได้แก่ การนำเรื่องที่ต้องการจะจัดให้เกิดบูรณาการไปสอดแทรก (infusion) ไว้ในวิชาต่างๆ ซึ่งบางครั้งก็อาจจะเรียกวิธีบูรณาการแบบนี้ว่า "การบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก" (Discipline - First Approach)

อัญชลี สารรัตนะ (2542 : 29 - 30) แบ่งการบูรณาการหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การบูรณาการภายในวิชา (Single Subject Integration) เป็นการนำเนื้อหาภายในวิชาเดียวไปสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตจริงในบริบทที่มีความหมายซึ่งจะทำให้การเรียนของผู้เรียนมีความหมาย

2. การบูรณาการระหว่างวิชา โดยการเชื่อมโยงหรือรวมศาสตร์ต่างๆตั้งแต่ 2 สาขาขึ้นไปภายใต้หัวเรื่อง (Theme) เดียวกัน เป็นการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในศาสตร์หรือความรู้ในวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไปเพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและใกล้เคียงกับชีวิตจริง แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ

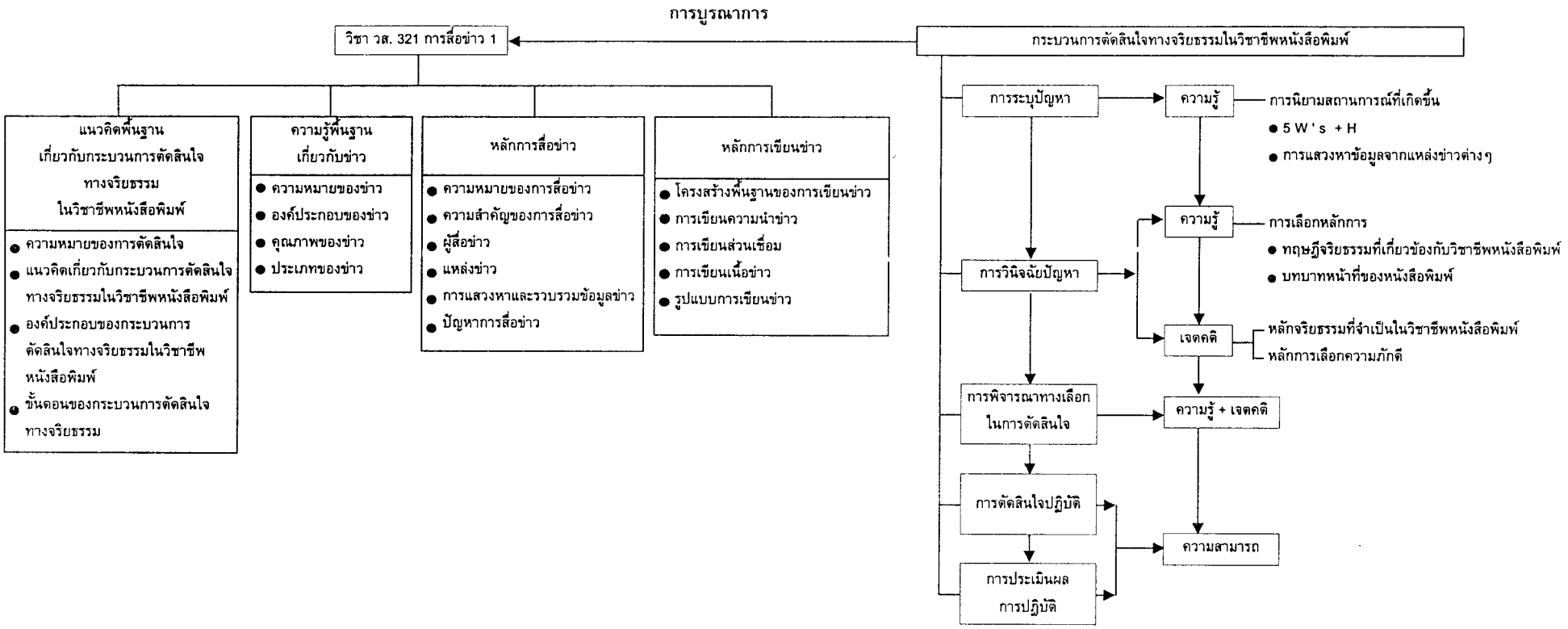
2.1 แบบสอดแทรก (Infusion) คือ ผู้สอนในวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ เข้าไปในการสอนของตน เป็นการวางแผนการสอนและสอนโดยครูเพียงคนเดียว

2.2 แบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) คือ ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากันต่างคนต่างสอนแต่ต้องวางแผนการสอนร่วมกันโดยมุ่งสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาเดียวกัน (Theme / Concept / Problem) ระบุสิ่งที่ร่วมกันและตัดสินใจร่วมกันว่าจะสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหานั้น ๆ อย่างไรในวิชาของแต่ละคน งานที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำจะแตกต่างกันไปในแต่ละวิชา แต่ทั้งหมดจะต้องมีหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาร่วมกัน

2.3 แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) การบูรณาการแบบนี้คล้าย ๆ กับการบูรณาการแบบคู่ขนาน กล่าวคือ ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปสอนต่างวิชากัน มุ่งสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาเดียวกัน ต่างคนต่างแยกกันสอนเป็นส่วนใหญ่ แต่มีการมอบหมายงานหรือโครงการ (Project) ร่วมกันซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงสาขาวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน ผู้สอนทุกคนจะต้องวางแผนร่วมกันเพื่อที่จะระบุว่าจะสอนหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหานั้นๆ ในแต่ละวิชาอย่างไรและวางแผนสร้างโครงการร่วมกัน (หรือกำหนดงานที่จะมอบให้ผู้เรียนทำร่วมกัน) และกำหนดว่าจะแบ่งโครงการนั้นออกเป็นโครงการย่อย ๆ ให้ผู้เรียนปฏิบัติในแต่ละรายวิชาอย่างไร

2.4 แบบข้ามวิชาหรือสอนเป็นคณะ (Transdisciplinary Instruction) เป็นการบูรณาการแบบครูที่สอนวิชาต่าง ๆ จะร่วมกันสอนเป็นคณะหรือเป็นทีมร่วมกัน วางแผนปรึกษาหารือร่วมกันและกำหนดหัวเรื่อง / ความคิดรวบยอด / ปัญหาร่วมกันและร่วมกันดำเนินการสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน

จากประเภทของการบูรณาการหลักสูตรดังที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า "การบูรณาการหลักสูตร" มีการแบ่งออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ การบูรณาการเชิงเนื้อหากับการบูรณาการเชิงวิธีการ แบบสหวิทยาการหรือการบูรณาการที่เน้นการนำไปใช้กับแบบพหุวิทยาการหรือการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก และการบูรณาการภายในวิชากับการบูรณาการระหว่างรายวิชา โดยทุกประเภทของการบูรณาการหลักสูตรล้วนต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้จะเป็นการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก เนื่องจากเป็นหลักสูตรที่นำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาวส.321 การสื่อข่าว 1 ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 แนวคิดการบูรณาการกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1

จากภาพประกอบ 6 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การระบุปัญหา เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงหลักการของ 5 W 's + H และการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ

2. การวินิจฉัยปัญหา เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ การเลือกหลักการซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งประกอบด้วยหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี

3. การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่อาศัยความรู้และเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เพื่อนำไปสู่แนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทางของการตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4. การตัดสินใจปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

5. การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาผลจากความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ เป็นการพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

จากขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ดังที่กล่าวข้างต้นจะนำเข้าไปสอดแทรกในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ซึ่งประกอบด้วยโครงสร้างเนื้อหาวิชา 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ประกอบด้วย ความหมายของการตัดสินใจ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

ส่วนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว ประกอบด้วย ความหมายของข่าว องค์ประกอบของข่าว คุณภาพของข่าว และประเภทของข่าว

ส่วนที่ 3 หลักการสื่อข่าว ประกอบด้วย ความหมายของการสื่อข่าว ความสำคัญของการสื่อข่าว ผู้สื่อข่าว แหล่งข่าว การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว และปัญหาการสื่อข่าว

ส่วนที่ 4 หลักการเขียนข่าว ประกอบด้วย โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว การเขียนความนำข่าว การเขียนส่วนเชื่อม การเขียนเนื้อข่าว และรูปแบบการเขียนข่าว

3.5 หลักการสำคัญของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก

ในการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลักจะต้องคำนึงถึงหลักการสำคัญดังนี้ (อรทัย มูลคำ และคณะ. 2542 : 13)

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างกระตือรือร้น

2. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานกลุ่มด้วยตนเอง โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ หลากหลายในการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างแท้จริงด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม เข้าใจง่าย ตรงกับความเป็นจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผลและส่งเสริมให้มีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจนเกิดความสามารถและทักษะที่ติดเป็นนิสัย

4. จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกกล้าคิด กล้าทำ โดยส่งสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสที่จะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเองต่อสาธารณชนหรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนทั้งนี้เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

5. เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม ให้ผู้เรียนสามารถจำแนกแยกแยะความถูกต้องดีงามและความเหมาะสมได้ สามารถขจัดความขัดแย้งได้ด้วยเหตุผล มีความกล้าหาญทางจริยธรรมและแก้ไขปัญหาด้วยปัญญาและสามัคคี

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

4.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 30) กล่าวว่า คำว่า "การพัฒนา" เป็นคำที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Development" ซึ่งมีความหมายที่เด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก หมายถึง ทำให้ดีขึ้น หรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่ง หมายถึง ทำให้เกิดขึ้น โดยเหตุนี้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรจึงอาจมีความหมายได้ 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ความหมายแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และอีกความหมายหนึ่ง คือ การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

ลูลลา (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 14 -15 ; citing Lulla. 1969. Journal of Regional College of Education. p. 56 - 60) กล่าวว่า "การพัฒนาหลักสูตร" ประกอบด้วย 3 มิติ คือ

1. การวางแผนจัดทำหรือยกร่างหลักสูตร (Curriculum Planning) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การกำหนดการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

2. การใช้หลักสูตร (Curriculum Implementation) ประกอบด้วย การจัดทำวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ ที่ช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ การเตรียมบุคลากร การบริหารหลักสูตร และการดำเนินการสอนตามหลักสูตร

3. การประเมินผลหลักสูตร (Curriculum Evaluation) ประกอบด้วย การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

เซเลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor & Alexander. 1974 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของ "การพัฒนาหลักสูตร" ว่า หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย การพัฒนาหลักสูตรจะรวมไปถึงการผลิตเอกสารต่างๆ สำหรับผู้เรียนด้วย

โอลิวา (Oliva. 1988 : 26) กล่าวว่า "การพัฒนาหลักสูตร" (Curriculum Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงและการทำให้หลักสูตรดีขึ้น เป็นคำที่มีความหมายรวมตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร (planning) การใช้หลักสูตร (implementation) และการประเมินหลักสูตร (evaluation) บางครั้งจะใช้คำว่า การปรับปรุงหลักสูตร (curriculum improvement) ในความหมายเดียวกับคำว่าการพัฒนาหลักสูตร

ดังนั้นสรุปได้ว่า "การพัฒนาหลักสูตร" หมายถึง การจัดทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยที่การพัฒนาหลักสูตรทั้ง 2 รูปแบบ จะประกอบด้วย การวางแผนหลักสูตร การใช้หลักสูตร และการประเมินผลหลักสูตร

4.2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งเปรียบเสมือนพิมพ์เขียวที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้สามารถที่จะพัฒนาได้อย่างรวดเร็วและมีทิศทางที่ชัดเจน โดยทั่วไปรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรมีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

ไทเลอร์ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 8 , 10 ; citing Tyler. 1949. Basic Principles of Curriculum and Instruction. p. 1) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ในหนังสือที่ชื่อว่า "Basic Principles of Curriculum and Instruction" ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบแรกที่ได้เสนอการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบโดยเชื่อมโยงหลักสูตรและการเรียนการสอนเข้าไว้ด้วยกัน และเน้นจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ โดยไทเลอร์ได้เสนอกระบวนการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของ "วิธีแนวทาง - จุดหมายปลายทาง" (means - ends approach) เป็นหลักการและเหตุผลในการสร้างหลักสูตรที่เรียกว่า "Tyler 's rationale" คือ กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าในการจัดหลักสูตรและการสอนนั้นควรจะตอบคำถามที่เป็นพื้นฐาน 4 ประการดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาควรจะแสวงหา
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่สถาบันการศึกษาควรจัดขึ้นเพื่อช่วยให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ
4. จะชี้ชัดได้อย่างไรว่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้ได้บรรลุตามที่กำหนดไว้

ไทเลอร์เน้นว่าคำถามทั้ง 4 ข้อนั้นจะต้องถามเรียงลำดับกันลงมา เพราะฉะนั้นการตั้งจุดมุ่งหมายจึงเป็นขั้นที่สำคัญที่สุด เพราะคำตอบอีก 3 ข้อนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์จะเป็นไปตามลำดับขั้นดังนี้ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 10 ; บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 73)

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เริ่มด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายชั่วคราว โดยอาศัยแหล่งข้อมูลที่จะเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ 3 แหล่ง คือ จากการศึกษาตัวผู้เรียน จากการศึกษาสังคม และจากข้อเสนอแนะของนักวิชาการ หลังจากที่ได้จุดมุ่งหมายชั่วคราวมาเป็นจำนวนมากแล้วซึ่งอาจมีมากเกินกว่าที่จะจัดเข้าไว้ในหลักสูตรได้ทั้งหมด จึงควรมีการพิจารณากลั่นกรองเลือกเฉพาะจุดมุ่งหมายที่สำคัญและสอดคล้องกันโดยพิจารณาจากปรัชญาการศึกษา ปรัชญาสังคม และจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายขั้นสุดท้ายซึ่งจะเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

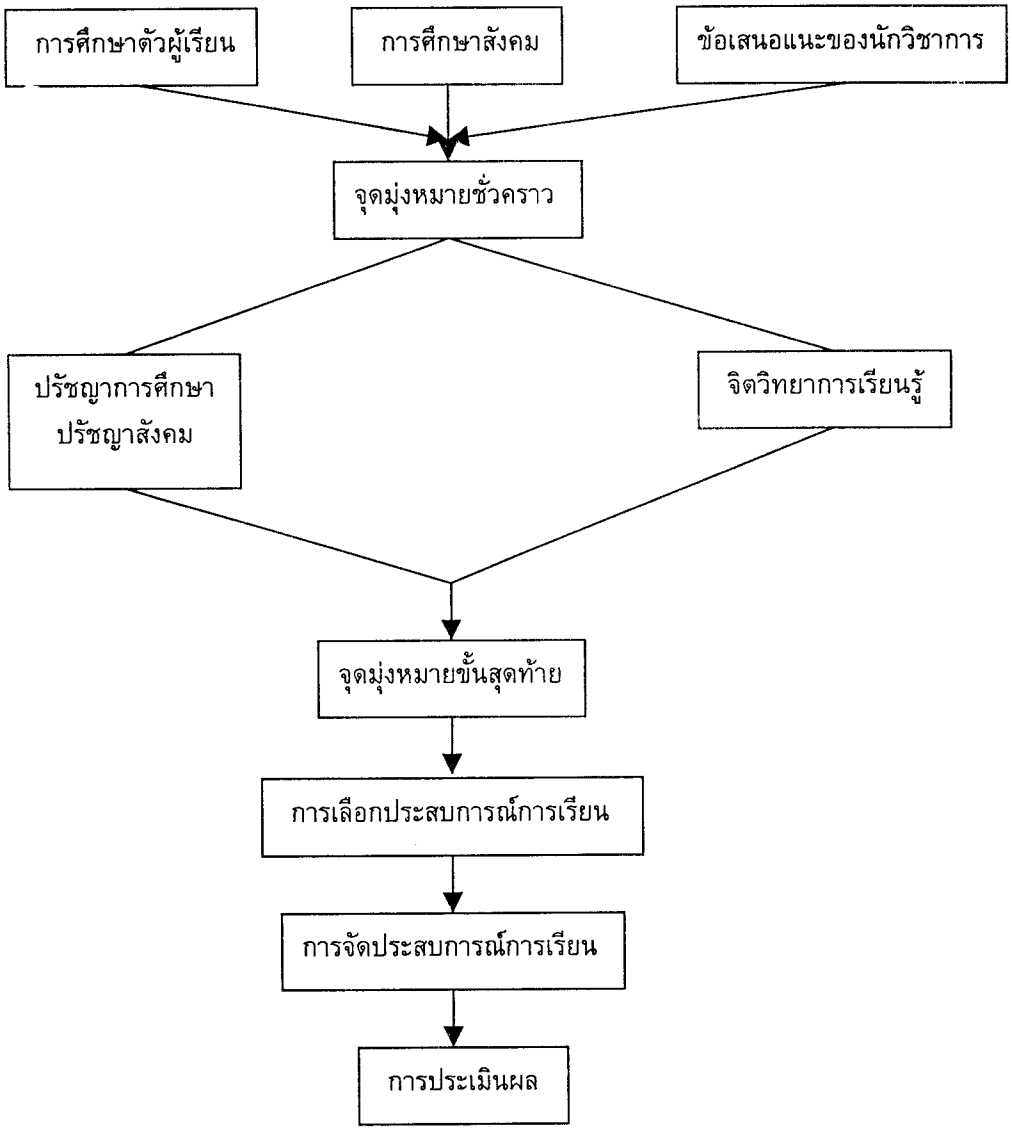
2. การเลือกประสบการณ์การเรียน หลังจากกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้ว ขั้นต่อมา คือ การเลือกประสบการณ์การเรียนซึ่งหมายรวมถึงเนื้อหาและกิจกรรมการเรียน ซึ่งควรเลือก

ประสบการณ์การเรียนที่ให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามจุดมุ่งหมาย ประสบการณ์การเรียนควรเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียนและอยู่ในขอบข่ายความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งการเลือกประสบการณ์การเรียนที่สามารถนำไปสู่จุดมุ่งหมายหลาย ๆ อย่างได้

3. การจัดประสบการณ์การเรียน เป็นการนำประสบการณ์การเรียนที่เลือกไว้มาจัดให้แก่ผู้เรียนโดยคำนึงถึงความต่อเนื่องกัน (continuity) การเรียงลำดับขั้นตอน (sequence) และการบูรณาการ (integration) ของประสบการณ์เหล่านั้น

4. การประเมินผล เป็นกระบวนการที่จะตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนที่จัดขึ้นนั้นได้ผลที่พึงปรารถนาจริง ๆ หรือไม่และได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์สามารถแสดงได้ ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์

2. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของทาบา

ทาบา (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 12 ; citing Taba. 1962. Curriculum Development : Theory and Practice. p. 422 - 425) เชื่อว่าผู้มีหน้าที่สอนในหลักสูตรควรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วยซึ่งเรียกวิธีการนี้ว่า "grass - roots approach" หรือ "วิธีการจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน" โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 74 - 75)

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์สภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม รวมทั้งศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนธรรมชาติของความรู้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์

ขั้นที่ 2 การกำหนดจุดประสงค์ของการศึกษา โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 เป็นหลักในการพิจารณา

ขั้นที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับความต้องการและความจำเป็นของสังคมโดยคัดเลือกมาให้เรียนเฉพาะที่ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 4 การจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของเนื้อหาวิชาที่คัดเลือกมาเพื่อความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขั้นที่ 5 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียน โดยอาศัยความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และวิธีสอนแบบต่าง ๆ เป็นแนวทางเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษาและเนื้อหาวิชา

ขั้นที่ 6 การจัดระเบียบ ลำดับ และขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนเพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 7 การประเมินผล เป็นขั้นที่จะทำให้ทราบว่าการพัฒนาหลักสูตรประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยปกติจะพิจารณาจากผลของการใช้หลักสูตร นั่นคือ พิจารณาว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เนื้อหาวิชา และกระบวนการเรียนการสอนมีความเหมาะสมเพียงใด

ขั้นที่ 8 การตรวจสอบความคงที่และความเหมาะสมในแต่ละขั้นตอนโดยตรวจสอบตามแนวของคำถามที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

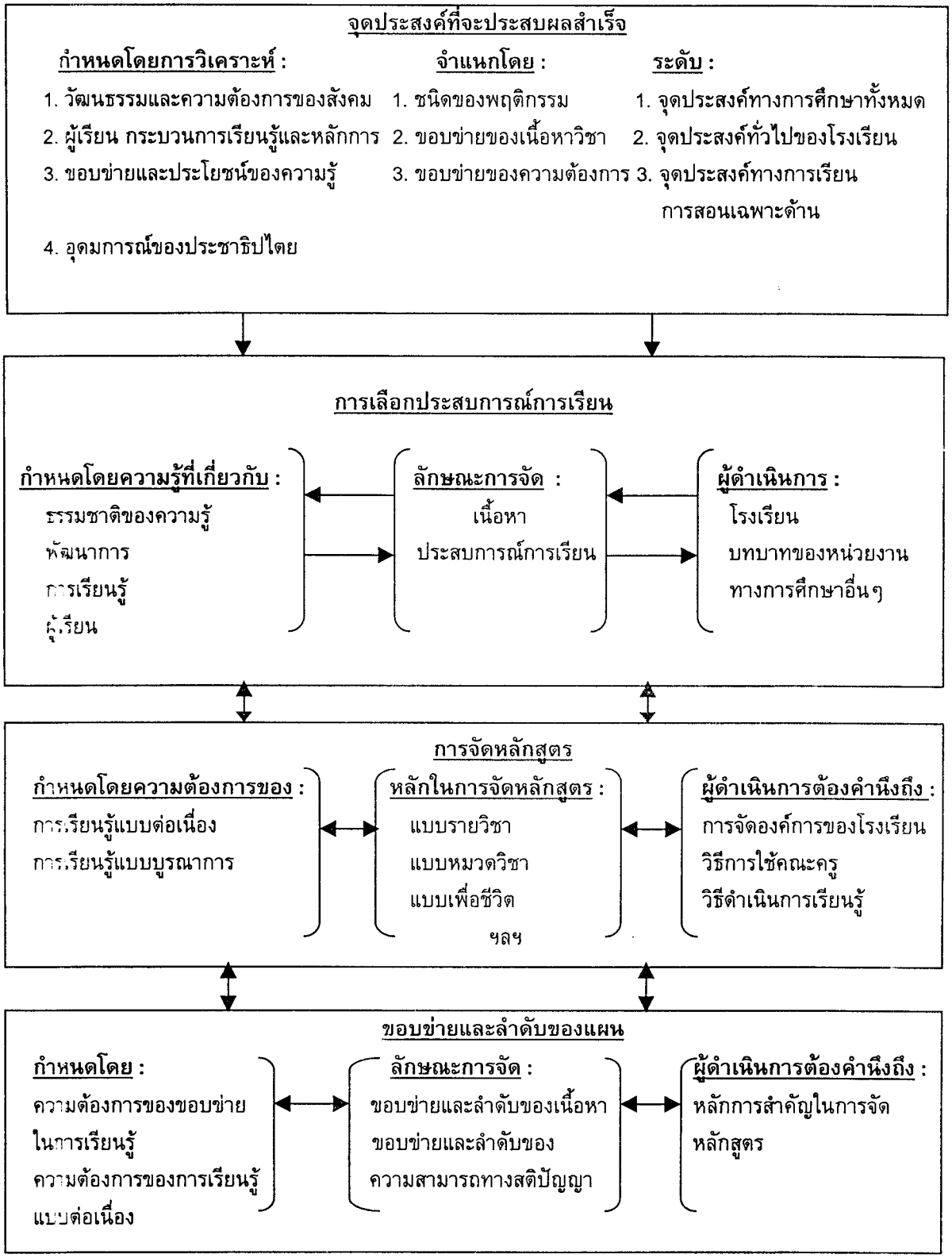
8.1 เนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์หรือไม่

8.2 ประสบการณ์การเรียนได้ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์หรือไม่

8.3 ประสบการณ์การเรียนที่จัดขึ้นมีความเหมาะสมเพียงใด

ฯลฯ

ทาบาได้เสนอรูปแบบในการวางแผนจัดสร้างหลักสูตร ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 รูปแบบในการวางแผนหลักสูตรของทาบา

3. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ , อเล็กซานเดอร์ และเลวิส

เซเลอร์ , อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. 2537 : 51 - 52 ; citing Oliva. 1992. Developing the Curriculum. p.163) ต่างร่วมกันคิดรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรหรือเรียกว่า "กระบวนการวางแผนหลักสูตร" ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดเป้าประสงค์และจุดประสงค์ (Goals and Objectives) นักพัฒนาหลักสูตรต้องเริ่มจากเป้าประสงค์ทางการศึกษาซึ่งเป็นหลักกว้างๆก่อน จากนั้นจึงกำหนดจุดประสงค์เฉพาะที่ต้องการให้บรรลุผลเป้าประสงค์หลักนั้นๆโดยพยายามให้เป้าประสงค์ทางการศึกษาครอบคลุม 4 ประเด็น คือ พัฒนาการส่วนบุคคล สมรรถภาพทางสังคม ทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

2. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Designing) เป็นขั้นตอนของการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตรโดยอาศัยหลักวิชาการต่างๆภายใต้ความรับผิดชอบของนักพัฒนาหลักสูตร พร้อมทั้งพิจารณาปัจจัยแวดล้อมทางด้านการเมืองและสังคมประกอบการตัดสินใจเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นขั้นสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้ที่มีบทบาท คือ ผู้สอนซึ่งจะพิจารณาเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรแล้วตัดสินใจเลือกรูปแบบการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนซึ่งตัวเอกสารหลักสูตรควรระบุแนวทางให้ผู้สอนเกิดความเข้าใจ พร้อมทั้งให้อิสระและความยืดหยุ่นแก่ผู้สอนและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นขั้นตอนที่เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน และนักพัฒนาหลักสูตรโดยมี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (รวมทั้งเป้าหมายและจุดประสงค์) การประเมินประสิทธิภาพการสอน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 การประเมินหลักสูตร เป็นกระบวนการประเมินที่นักพัฒนาหลักสูตรจะพิจารณาว่าการนำหลักสูตรไปใช้มีประสิทธิภาพเพียงใด มีผลสำเร็จระดับใด

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์ , อเล็กซานเดอร์ และเลวิส สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของเซเลอร์, อเล็กซานเดอร์ และเลวิส

4. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 5 - 23) เสนอแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรซึ่งประกอบด้วยระบบที่สัมพันธ์กัน 3 ระบบ คือ

1. ระบบการร่างหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 สิ่งกำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆที่จะนำมาใช้สำหรับการพัฒนาหลักสูตร อาจเริ่มจากการทำการศึกษาหรือวิจัยเพื่อทราบข้อเท็จจริงหลายๆอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ต้องการทราบสภาพความต้องการของสังคมในด้านการศึกษา ต้องการทราบสภาพการศึกษาในปัจจุบัน แนวโน้มของสังคมและความต้องการทางการศึกษาในอนาคต การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดหลักสูตรประกอบด้วยสิ่งกำหนดทางวิชาการ สิ่งกำหนดทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ และสิ่งกำหนดทางการเมือง

1.2 รูปแบบหลักสูตร หลังจากศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากสิ่งกำหนดหลักสูตรแล้วก็เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตร เช่น หลักสูตรแบบบูรณาการ เป็นต้น รูปแบบหลักสูตรโดยส่วนรวมจะประกอบด้วยโครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตรซึ่งจะสะท้อนให้เห็นภาพรวมและมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหลักสูตร

1.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เมื่อร่างหลักสูตรเสร็จเรียบร้อยแล้วก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้จะต้องตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขบางส่วนก่อนนำไปใช้จริง การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรทำได้หลายวิธี เช่น การประชุมสัมมนาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้นตรวจสอบ การวิจัยเอกสารหลักสูตรโดยใช้เทคนิคเดลฟาย การทดลองใช้หลักสูตรแบบนำร่องเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร

1.4 การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ การปรับแก้หลักสูตรจะต้องจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจนจะทำให้การปรับแก้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

2. ระบบการใช้หลักสูตร มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 การขออนุมัติหลักสูตร เมื่อได้ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและปรับแก้หลักสูตรเรียบร้อยก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้จะต้องนำหลักสูตรเสนอหน่วยงานเพื่อให้ความเห็นชอบหลักสูตร หากเมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงจะรับสมัครผู้เรียนและจัดดำเนินการเรียนการสอนได้

2.2 การวางแผนการใช้หลักสูตร จะทำควบคู่ไปกับการขออนุมัติใช้หลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์หลักสูตร การเตรียมงบประมาณ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร วัสดุหลักสูตร บริการสนับสนุนและอาคารสถานที่ ระบบบริหารหลักสูตรของสถาบันการศึกษา การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้สอน และการประเมินผลและติดตามการใช้หลักสูตร

2.3 ขั้นดำเนินการใช้หลักสูตรหรือการบริหารหลักสูตร ขั้นตอนนี้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ ที่ว่าเป็นศาสตร์นั้น หมายถึง การวางแผนใช้อย่างเป็นระบบและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษามาช่วยเสริม ส่วนที่ว่าเป็นศิลปะนั้น หมายถึง ผู้ใช้ในที่นี้รวมทั้งผู้บริหารและผู้สอนจะมีบทบาทมากในการที่จะทำให้หลักสูตรบรรลุความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ดังที่กล่าวว่าหลักสูตรแม้จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างใดถ้าผู้สอนไม่สนใจ ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรใหม่นั้นก็ไม่มีความหมายและไม่ได้ผลตามสิ่งที่หลักสูตรคาดหวัง

3. ระบบการประเมินหลักสูตร มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

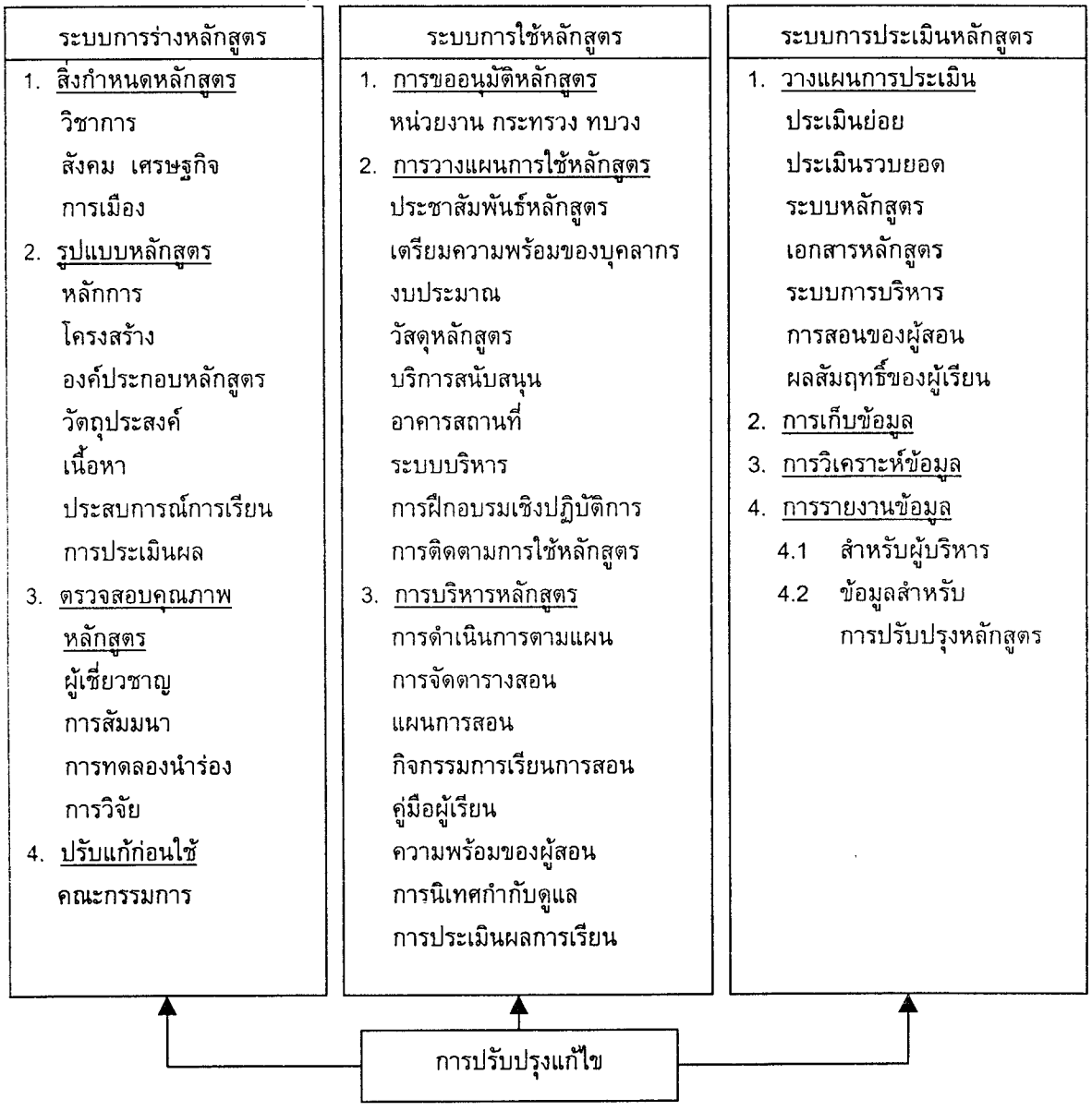
3.1 การวางแผนการประเมินหลักสูตร เป็นการพิจารณาว่าจะประเมินหลักสูตรในส่วนใดบ้าง เช่น ประเมินเอกสารหลักสูตร ประเมินระบบหลักสูตร ประเมินระบบการบริหารหลักสูตร ประเมินระบบการเรียนการสอน ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ประเมินการสอนของผู้สอน ประเมินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา และประเมินการยอมรับหลักสูตรจากผู้ปกครองหรือชุมชน เป็นต้น

3.2 การเก็บข้อมูล ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลจากแหล่งนั้นๆ ตลอดจนการจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การกำหนดว่ามีข้อมูลอะไรบ้างที่สำคัญในการช่วยตัดสินใจ การจัดทำระบบข้อมูลซึ่งช่วยจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่และสังเคราะห์ข้อมูลได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3.4 การรายงานข้อมูล ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วโดยใช้การตีความอธิบายลงสรุปเกี่ยวกับข้อมูลนั้นเพื่อพิจารณาประกอบการตัดสินใจว่าหลักสูตรนี้มีคุณค่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือว่าจะต้องปรับปรุงแก้ไขส่วนใดของระบบหลักสูตรต่อไป

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่ สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่

4.3 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่นำเสนอข้างต้น สรุปว่า "การพัฒนาหลักสูตร" จะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรซึ่งมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ถือเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตร เนื่องจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานจะช่วยกำหนดองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสมและทำให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2537 : 25)

1.1 ข้อมูลพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร

ไทเลอร์ (วิชัย ดิสสระ. 2535 : 32 ; citing Tyler. 1949. Basic Principles of Curriculum and Instruction) กล่าวว่าข้อมูลพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรจะมาจากแหล่งต่าง ๆ 3 แหล่ง โดยแหล่งแรก คือ สังคม ได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อและแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตในสังคม โครงสร้างที่สำคัญทางสังคมและความมุ่งหวังทางสังคม แหล่งที่ 2 คือ ผู้เรียน ได้แก่ ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและความคาดหวังถึงคุณลักษณะของผู้เรียน และแหล่งที่ 3 คือ ข้อเสนอแนะของนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาซึ่งข้อมูลพื้นฐานจากทั้ง 3 แหล่งจะนำมากำหนดเป็นจุดมุ่งหมายชั่วคราวของหลักสูตร หลังจากนั้นต้องอาศัยข้อมูลทางด้านปรัชญาการศึกษา ปรัชญาทางสังคมและจิตวิทยาการเรียนรู้เพื่อกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสูตรต่อไป เช่นเดียวกับทาบา (Taba. 1962) สรุปว่าข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร คือ การวิเคราะห์สังคม การศึกษาพัฒนาการของผู้เรียน การศึกษาในเรื่องของกระบวนการเรียนรู้และธรรมชาติของความรู้

ส่วนเซเลอร์และอเล็กซานเดอร์ (วิชัย ดิสสระ. 2535 : 35 ; citing Saylor & Alexander. 1974. Planning Curriculum for School. p. 7) กล่าวว่ากระบวนการวางแผนพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ คือ การคำนึงถึงตัวผู้เรียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสังคมมองเห็นว่าผู้เรียนคืออะไร มีส่วนเกี่ยวข้องกับสังคมอย่างไรบ้าง สังคมต้องการอะไรจากผู้เรียนและผู้เรียนมีความต้องการอะไรทั้งในแง่ของส่วนบุคคลและสังคม การคำนึงถึงหน้าที่และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาว่าคืออะไร สถานศึกษามีแนวคิดและยึดปรัชญาการศึกษาในสาขาใดและมีแนวปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายนั้นอย่างไร การคำนึงถึงธรรมชาติของความรู้นั้นว่าเป็นอย่างไร ขอบข่ายของความรู้ที่จำเป็นจะต้องศึกษานั้นมีมากน้อยแค่ไหน อย่างไรอะไรเป็นสิ่งจำเป็นก่อนและหลังหรือลำดับของความรู้เป็นอย่างไร และสุดท้าย คือ การคำนึงถึงกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไร ลำดับหรือขั้นตอนของการเรียนรู้เป็นอย่างไร ขณะที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 6) กล่าวว่าการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการกำหนดหลักสูตรจะประกอบด้วยสิ่งกำหนดทางวิชาการ สิ่งกำหนดทางสังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ และสิ่งกำหนดทางการเมือง

ดังนั้นสรุปว่า "ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาหลักสูตร" จะประกอบด้วยข้อมูลพื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง ข้อมูลพื้นฐานของผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ ข้อมูลพื้นฐานทางปรัชญาการศึกษา ปรัชญาทางสังคมและจิตวิทยาการเรียนรู้ ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานจากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชานั้น ๆ

1.2 วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 195) กล่าวว่าวิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอาจจะทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือใช้ทั้ง 2 กรณีประกอบกันดังนี้

1. การศึกษาโดยทางตรง ได้แก่

1.1 สอบถามโดยใช้แบบสอบถามในลักษณะของการวิจัยสำรวจ (survey research)

1.2 ทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 การสังเกตกิจกรรมหรือเหตุการณ์ต่างๆในลักษณะของการวิจัยเชิงมนุษยวิทยา (anthropological approach)

1.4 การระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง (brainstorming)

2. การศึกษาโดยทางอ้อม ได้แก่

2.1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร

2.2 การรับฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ

2.3 การวิเคราะห์ตัวชี้นำ (indicator) ที่สำคัญ

ขณะที่ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 44 - 45) กล่าวถึงการศึกษาและหาข้อมูลพื้นฐานจากแหล่งต่าง ๆ สามารถทำได้หลายวิธี คือ

1. วิธีการประชุมระดมความคิดเห็นหรือระดมสมอง (brainstorming) โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นอย่างเสรีและเต็มที่ในเวลาที่กำหนดไว้ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง เหมาะสม กฎเกณฑ์หรือความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากกว่าการนำไปปฏิบัติได้ เมื่อได้ความคิดเห็นต่าง ๆ มากเพียงพอแล้วจึงค่อยทบทวนพิจารณาและตัดสินคัดเลือกเอาเฉพาะความคิดเห็นที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์

2. วิธีการสำรวจ (survey) ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การศึกษาจากรายงานหรือเอกสารต่างๆ การใช้แบบสำรวจ และการรับฟังความคิดเห็นจากสื่อมวลชน และสาธารณชน โดยผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอาจเลือกเอาวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายๆวิธีประกอบกันก็ได้

2. การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร เป็นการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรโดยมีแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2518 : 9) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรจะมี 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความมุ่งหมาย (objectives)
2. เนื้อหา (content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation)
4. การประเมินผล (evaluation)

กาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 11) กล่าวว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. ความมุ่งหมาย (objectives)
2. เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ (subject matter and experience)
3. วิธีการสอน (method)

4. วัสดุอุปกรณ์การสอน (materials)
5. กิจกรรมการเรียนการสอน (activities)
6. การประเมินผล (evaluation)

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 244) กล่าวถึงองค์ประกอบที่จำเป็นของหลักสูตร คือ

1. เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. เนื้อหาสาระและประสบการณ์
4. การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
5. การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาการในชุมชน
6. การประเมินผล
7. การเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน

อรวรรณ พนาพันธ์ (2535) กล่าวว่าหลักสูตรแม้จะมีหลายรูปแบบแต่ควรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ (objective) คือ สิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีพฤติกรรมเป็นไปตามที่มุ่งหวังจะให้เกิดขึ้น

2. เนื้อหาวิชา (contents) คือ สิ่งที่ได้เลือกสรรและจัดเนื้อหาวิชาความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้โดยต้องพิจารณาว่าเนื้อหาสาระใดควรจะนำไปสอบก่อน - หลังพร้อมทั้งกำหนดเวลาในการเรียนการสอนแต่ละเนื้อหาด้วย

3. การนำหลักสูตรไปใช้ (curriculum implementation) คือ การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนว่าจัดกิจกรรมอะไรบ้าง ใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์อะไร แหล่งวิทยาการที่ไหน อย่างไร จึงจะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้

4. การประเมินผล (evaluation) คือ การแสวงหาคำตอบว่าหลักสูตรสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

ไทเลอร์ (Tyler. 1949 : 96) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 องค์ประกอบ คือ

1. จุดประสงค์
2. เนื้อหาวิชา
3. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้
4. การประเมินผล

ทาบา (Taba. 1962 : 442) กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นจะประกอบด้วย

1. วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา
2. เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนสำหรับการสอนแต่ละวิชา
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรดังที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า โดยทั่วไปหลักสูตรจะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอนซึ่งแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นความประสงค์หรือความต้องการทางการศึกษาของสังคมซึ่งหลักสูตรมุ่งจะสนองหรือมุ่งให้เป็นไปตามนั้น (บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 10) ดังนั้นการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจึงเป็นการตอบคำถามว่าจะจัดการศึกษาเพื่ออะไร ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไรซึ่งปกติการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต้องคำนึงถึงปรัชญาของแต่ละสังคมเป็นหลัก (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2528 : 6 - 7)

1.1 หลักการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ธำรง บัวศรี (2542. 165 - 169) กล่าวว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีหลักสำคัญที่พึงยึดถือดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับปรัชญาหรืออุดมการณ์ของสังคม
2. ต้องสอดคล้องและส่งเสริมค่านิยมของสังคม
3. ต้องมุ่งสนองความต้องการและแก้ปัญหาของสังคม
4. ต้องสนองความต้องการของผู้เรียน
5. ต้องสอดคล้องและส่งเสริมจุดหมายของหลักสูตรระดับอื่นด้วย
6. ต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้
7. ต้องให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและสังคม
8. ต้องให้มีความสมดุลระหว่างความรู้และทักษะ และระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

ขณะที่ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 68 - 69) ได้เพิ่มเติมหลักสำคัญในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ

1. ต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป
2. ต้องมีความสำคัญหรือคุณค่าต่อผู้เรียน
3. ต้องใช้ภาษาที่ชัดเจน
4. ต้องมีการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ทักษะ และเจตคติ
5. ต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริง
6. ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

1.2 ความสำคัญและบทบาทของจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2537 : 100) กล่าวถึงความสำคัญและบทบาทของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. เป็นแนวทางให้เกิดการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อค้นหาความต้องการจำเป็นที่ยังค้นไม่พบ (unmet needs) ได้แก่ ความต้องการจำเป็นทางสังคม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและความต้องการจำเป็นในอนาคต

2. เป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้จริงโดยมุ่งพิจารณาความครบถ้วน ครอบคลุมตามปรัชญาและความต้องการจำเป็นหรือไม่

3. เป็นแนวทางในการชี้แนะ กำกับและตรวจสอบกระบวนการหรือขั้นตอนในการสร้างหลักสูตรในแต่ละขั้น เช่น การเลือก การกำหนดหรือออกแบบ และการจัดเรียงลำดับเนื้อหามวลประสบการณ์ กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นต้น

4. เป็นแนวทางในการชี้แนะ กำกับ และตรวจสอบการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น การกำหนดจุดประสงค์การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือก การใช้และผลิตสื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น

5. เป็นแนวทางในการกำกับและตรวจสอบการประเมินหลักสูตรว่ามีคุณภาพหรือประสิทธิภาพหรือไม่โดยพิจารณาว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

6. บ่งบอกให้ผู้เรียนและสาธารณชนได้ทราบว่าหลักสูตรนั้นๆ มีความคาดหวังอะไรเพื่อผู้เรียนจะได้เตรียมตัวล่วงหน้าและสาธารณชนจะได้วิพากษ์ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่กับบริบททางสังคมในขณะนั้น

2. เนื้อหาวิชา หมายถึง เนื้อหาสาระหรือความรู้และยังรวมถึงประสบการณ์ของการเรียนรู้ด้วย (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2528 : 50) ถือเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตรเพราะเป็นที่รวมของจุดมุ่งหมาย แนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดจนแนวทางในการวัดและประเมินผล (จันทิภา ลิมปิเจริญ. 2526 : 165)

2.1 หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชา

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 34 - 36) และใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 82 - 83) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาดังนี้

1. มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความกว้างและความลึกซึ้ง โดยความกว้าง หมายถึง การที่มีความรู้ต่าง ๆ อย่างครอบคลุม ส่วนความลึกซึ้ง หมายถึง การที่มีเนื้อหาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียด ทุกแง่ทุกมุม ดังนั้นจึงต้องพิจารณา 2 ส่วนให้มีความสมดุล

2. มีความถูกต้องทันสมัย

3. มีความน่าสนใจ โดยเนื้อหาวิชาควรมีความรู้หลายๆประเภท มีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และสร้างความเข้าใจในการเรียนมากขึ้น

4. เป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ ควรกำหนดเนื้อหาวิชาที่มีความยากง่ายและสอดคล้องเหมาะสมกับวัยหรือลำดับขั้นของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สมอง และจิตใจ รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเพื่อไม่ให้เกินความสามารถของผู้เรียนที่สำคัญต้องทำให้สิ่งที่จะเรียนเชื่อมโยงกับสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนไปแล้ว

5. สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหาวิชาควรจะมีความสอดคล้องและตอบสนองจุดประสงค์

6. เป็นสิ่งที่มีประโยชน์แก่ผู้เรียน เนื้อหาวิชาควรมีประโยชน์ที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน มีประโยชน์ต่อผู้เรียนและพัฒนาสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต

7. เป็นสิ่งที่สามารถจัดให้ผู้เรียนได้ โดยพิจารณาในแง่ของความพร้อมด้านเวลา บุคลากรผู้สอน วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ

เช่นเดียวกับที่ทาบา (กาญจนา คุณารักษ์. 2527 : 66 - 68 ; citing Taba. 1962. Curriculum Development : Theory and Practice. p. 267 - 284) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหาวิชาไว้ 6 ประการ คือ

1. มีความเชื่อถือได้และเป็นแก่นสารของความรู้ในแต่ละสาขาวิชา หมายถึง ความทันสมัยและถูกต้องของเนื้อหาวิชา

2. มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนกับสภาพความเป็นจริงในสังคม

3. มีความสมดุลระหว่างความกว้างขวางและความลึกซึ้งของเนื้อหาวิชา โดยความกว้างขวาง หมายถึง การให้ข้อมูลและความคิดเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆอย่างเพียงพอที่ให้ผู้เรียนเกิดมโนมติและมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ส่วนความลึก หมายถึง ขอบเขตที่นำไปสู่ความครอบคลุมของกระบวนการใช้สมองโดยความรู้ที่เป็นประโยชน์จริง ๆนำไปสู่ความจดจ่อหรือความเข้มในสาขานั้น ๆ

4. มีความครอบคลุมจุดประสงค์ หมายถึง เนื้อหาวิชาสามารถสนองจุดประสงค์ได้หลายประการ

5. สอดคล้องกับความสามารถในการเรียนรู้และการปรับประสบการณ์ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านสมองและสภาพร่างกายของผู้เรียน รวมทั้งคำนึงถึงพื้นฐานเดิมของผู้เรียนด้วย นั่นคือ ต้องยึดหลักว่าความรู้และประสบการณ์ในอดีตของผู้เรียน เนื้อหาวิชา และประสบการณ์ใหม่ที่จะนำมาถ่ายทอดและผลของการเรียนที่มุ่งหวังนั้นต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน

6. เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นและความสนใจของผู้เรียน โดยใช้ความสนใจของผู้เรียนเป็นจุดเริ่มต้น เป็นแรงจูงใจในการเรียน และผู้สอนต้องโน้มน้าวความสนใจของผู้เรียนให้ไปสู่ทิศทางที่พึงประสงค์ด้วย

2.2 หลักเกณฑ์การจัดระเบียบเนื้อหาวิชา

สุมิตร คุณากร (2518 : 102 - 103) จันทิภา ลิมปิเจริญ (2526 : 181) จีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2532 : 56) บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 36 - 38) และไทเลอร์ (Tyler. 1949) กล่าวถึงหลักเกณฑ์การจัดระเบียบเนื้อหาวิชาที่มีลักษณะสอดคล้องกันดังนี้

1. จัดลำดับจากง่ายไปหายาก หมายถึง เรียงลำดับเนื้อหาที่สลับซับซ้อนน้อยไปหาเนื้อหาที่สลับซับซ้อนมากหรือเรียงจากเนื้อหาที่เป็นที่เข้าใจง่ายไปสู่เนื้อหาที่เข้าใจยาก

2. จัดลำดับโดยยึดความจำเป็นที่ต้องเรียนก่อนหลัง โดยยึดหลักว่าเนื้อหาใดเป็นพื้นฐานในการเรียนก็ควรจัดไว้ก่อน เรียงตามลำดับความจำเป็น

3. จัดลำดับจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อยหรือจากส่วนรวมไปหาส่วนย่อย ทำให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมหรือโครงสร้างของเรื่องที่จะเรียนทั้งหมดก่อนศึกษารายละเอียดในแต่ละด้าน

4. จัดลำดับโดยยึดกาลเวลาเป็นหลัก การจัดเนื้อหาแบบนี้มักคำนึงถึงเหตุการณ์ที่เกิดเป็นสำคัญ โดยเรื่องใดเกิดก่อนก็จัดให้เรียนก่อน เรื่องใดเกิดหลังก็จัดให้เรียนตามมา

5. จัดลำดับจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่ไกลตัว ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ เอื้อต่อการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

6. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความต่อเนื่องเพื่อให้เอื้อต่อการสะสมความรู้ ทำให้เกิดความมั่นคงและเพียงพอสำหรับการที่จะเรียนในชั้นต่อๆไปอย่างสัมฤทธิ์ผล โดยความต่อเนื่องควรมีทั้งภายในวิชานั้น ๆ และระดับชั้นนั้น ๆ

7. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความสัมพันธ์กัน โดยเป็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน เพื่อมุ่งให้เกิดบูรณาการของความรู้และการถ่ายโอนความรู้จากวิชาหนึ่งไปสู่อีกวิชาหนึ่ง

3. กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การสอนที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมทั้งของผู้เรียนและผู้สอนที่เหมาะสมจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 72 - 75) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร โดยหลักสูตรปัจจุบันมุ่งหวังให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการคิด การแก้ปัญหา เป็นต้น ดังนั้นผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการคิด วิธีการทำ วิธีการแก้ปัญหาและสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนที่มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ใช้วิธีสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณสมบัติตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอน เช่น การสอนมีจุดประสงค์เน้นพฤติกรรมด้านทักษะ ดังนั้นผู้สอนต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ

3. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน

4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อหาวิชา เช่น เนื้อหาวิชาประเภทการแก้ปัญหาก็ต้องให้ผู้เรียนได้คิดแก้ปัญหาและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหานั้น

5. จัดกิจกรรมให้มีลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ไม่สับสน และสามารถโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาที่เรียนได้ การจัดลำดับขั้นตอนควรเริ่มจากง่ายไปยาก รูปธรรมไปนามธรรม ใกล้ตัวไปไกลตัว และส่วนรวมไปส่วนย่อยจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

6. จัดกิจกรรมให้น่าสนใจโดยใช้สื่อการสอนที่เหมาะสม

7. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก ส่วนตัวความรู้เป็นผลพลอยได้จากการกระทำกิจกรรม โดยระหว่างการทำกิจกรรม ผู้เรียนจะเกิดการพัฒนาตนเองทางการคิด การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน การวางแผนจัดการและเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่เรียกว่า "เรียนรู้วิธีการหาความรู้"

8. จัดกิจกรรมโดยใช้วิธีการที่ท้าทายความคิดความสามารถของผู้เรียน ฝึกฝนวิธีการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียนและได้รับประโยชน์จากการเรียนอย่างแท้จริง

9. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนและเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

10. จัดกิจกรรมโดยให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์ สนุกสนาน และเป็นกันเอง เพราะทำให้ผู้เรียนเรียนด้วยความสุข สบายใจ ไม่ตึงเครียด อันส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

11. จัดกิจกรรมแล้วต้องมีการวัดผลการใช้กิจกรรมนั้นทุกครั้งเพื่อค้นหาข้อดี ข้อบกพร่อง แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขสำหรับใช้ในครั้งต่อไป ในการวัดผลควรมีทั้งการวัดผลระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมและภายหลังการทำกิจกรรม โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการสังเกต ซักถาม ตรวจสอบผลงาน หรือทดสอบ เมื่อวัดผลแล้วถ้าพบว่ากิจกรรมนั้นทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีก็สามารถนำไปใช้ต่อได้ แต่ถ้าผู้เรียนพบปัญหาขณะปฏิบัติกิจกรรม ผู้สอนควรได้วิเคราะห์หาสาเหตุและแก้ไขให้ตรงจุด

4. สื่อการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ เจตคติ และทักษะให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนการสอนและตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542 : 118) กล่าวถึงการเลือกสื่อการเรียนการสอนว่ามีหลักสำคัญในการเลือกดังนี้

1. ต้องตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา
2. ต้องเหมาะสมกับวัย พื้นฐานประสบการณ์และจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. ต้องเหมาะสมกับผู้เรียนทั้งด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจ
4. ต้องเหมาะสมทั้งในด้านค่าใช้จ่ายและการปฏิบัติ
5. ต้องหาได้ง่าย

5. การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และทักษะที่สำคัญเพียงพอหรือไม่ ตลอดจนเพื่อวินิจฉัยจุดเด่นและจุดด้อยของผู้เรียนโดยสังเกตจากสัมฤทธิ์ผลที่แสดงออกมา และเพื่อบ่งชี้ถึงระดับสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนแต่ละคน (กาญจนา คุณารักษ์. 2527 : 148) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ประเมินว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่

5.1 ประเภทของการประเมินผลการเรียนการสอน

กาญจนา คุณารักษ์ (2527 : 148 - 149) และจีระพันธุ์ พูลพัฒน์ (2532 : 220 - 221) แบ่งประเภทของการประเมินผลการเรียนการสอนออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน หรือการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) โดยมีจุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอน มีความหมายครอบคลุมดังนี้

1.1 การประเมินผลก่อนเรียน เป็นการตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของผู้เรียนก่อนสอนแล้วประเมินผลการตรวจสอบนั้นว่าควรจะปฏิบัติต่อผู้เรียนอย่างไรก่อนที่จะลงมือสอนหรือจะวางแผนการสอนอย่างไรจึงจะเกิดผลดีที่สุด

1.2 การประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้เพียงใดหรือไม่ แล้วนำผลการประเมินมาพิจารณาว่าจะปรับปรุงตัวผู้เรียนอย่างไร (ปรับปรุงการเรียน) จะหางานอะไรให้ทำ หรือจะให้ค้นคว้าอะไรเพิ่มเติม จะปรับปรุงแผนการสอนและวิธีการสอนอย่างไร (ปรับปรุงการสอน) ผู้เรียนจึงจะเรียนได้ดีและมีความเข้าใจ

2. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน (Summative Evaluation) โดยมีจุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินผลการเรียน มีความหมายครอบคลุมถึงการประเมินผล 2 ประการ คือ

2.1 การประเมินระหว่างภาคเรียน ให้ครอบคลุมจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของรายวิชาออกมาเป็นคะแนนระหว่างภาค

2.2 การประเมินผลปลายภาค โดยประเมินผลตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สำคัญ ๆ เมื่อสิ้นภาคเรียน

การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนใน 2 ลักษณะนี้เพื่อที่จะนำคะแนนที่ได้จากการประเมินไปรวมกันตามอัตราส่วนของแต่ละรายวิชาแล้วตัดสินให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5.2 วิธีการประเมินผลการเรียนการสอน

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 98 -101) กล่าวถึงวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนว่าจำแนกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การวัดโดยใช้การทดสอบ (Testing Technique) เป็นการวัดโดยมีแบบทดสอบ (Test) เป็นเครื่องมือในการวัดแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะทางด้านความรู้ ความคิด และความสามารถหรือพุทธิพิสัยและทักษะพิสัย แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นเอง (Teacher - made Test) และแบบทดสอบมาตรฐานซึ่งเป็นแบบทดสอบที่สร้างและผ่านกระบวนการพัฒนาจนมีคุณภาพได้มาตรฐาน ส่วนใหญ่จะใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์แบบรวบยอด

1.2 แบบทดสอบวัดความถนัดและเชาว์ปัญญา (Aptitude and Intelligence Test) เป็นข้อสอบที่มุ่งวัดคุณลักษณะทางด้านพุทธิพิสัยและทักษะพิสัย เป็นข้อสอบที่วัดความสามารถของผู้เรียนว่าจะเรียนได้มากน้อยแค่ไหนหรือมีความถนัดในทางใด

1.3 แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (Personality Test) เป็นเครื่องมือในการวัดคุณลักษณะด้านความรู้สึกหรือจิตพิสัย เช่น เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น และวัดบุคลิกภาพของบุคคล

ส่วนรูปแบบของข้อสอบมี 3 รูปแบบ คือ ข้อสอบแบบปากเปล่า (oral test) ข้อสอบแบบข้อเขียน (written test) ซึ่งแบ่งเป็นแบบอัตนัยและแบบปรนัย และข้อสอบภาคปฏิบัติ (performance test)

2. การวัดโดยไม่ใช้การทดสอบ (Non - testing Technique) แบ่งออกเป็น

2.1 การสอบถาม (Questioning) มักใช้ถามข้อเท็จจริงและความคิดเห็นต่าง ๆ เช่น แบบสอบถามแบบปิด แบบสอบถามแบบเปิด

2.2 การสัมภาษณ์ (Interview) เช่น การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ

2.3 การสังเกต (Observation) มักใช้วัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย และทักษะพิสัย ในการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนนั้น ผู้สอนอาจจะเฝ้าดูพฤติกรรมต่างๆโดยที่ไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการสังเกตไว้ล่วงหน้า แต่จะจดบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้ทั้งหมด หรือผู้สอนจะเฝ้าดูอย่างมีการเตรียมการในสิ่งที่ต้องการสังเกตแล้วจดบันทึกเฉพาะข้อมูลที่ต้องการศึกษาเท่านั้น

2.4 การวัดผลงาน (Product Evaluation) โดยผู้เรียนต้องมีผลงานที่ใช้วัด ส่วนผู้ประเมินต้องตั้งเกณฑ์ในการวัดล่วงหน้าซึ่งในแต่ละเกณฑ์อาจมีน้ำหนักเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้

5.3 ประโยชน์ของการประเมินผลการเรียนการสอน

สุจินต์ วิศวธีรานนท์ (2526 : 230 - 231) กล่าวว่าการประเมินผลการเรียนการสอนมีประโยชน์ที่สำคัญดังนี้

1. ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 ด้านผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนได้รับรู้ความสามารถของตนเองโดยเปรียบเทียบกับจุดประสงค์ของการสอนว่าตนบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ มีอะไรที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เป็นการสร้างแรงจูงใจและลักษณะนิสัยให้ผู้เรียนรู้จักสำรวจตนเองและประเมินตนเองอยู่เสมอทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง

1.2 ด้านผู้สอน ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1.2.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดและปรับปรุงจุดประสงค์การเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้นจากการประเมินผลก่อนเรียน (Pre - test)

1.2.2 ทำให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2.3 ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

1.2.4 ช่วยให้ผู้สอนสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนได้ตรงจุด

1.2.5 ช่วยให้การรายงานผลการเรียนให้แก่ผู้ปกครองได้อย่างมีหลักเกณฑ์

2. ประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ด้านดังนี้

2.1 ด้านการแนะแนว ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

2.1.1 ช่วยให้ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวผู้เรียนตลอดจนปัญหาและข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยเหลือให้ปรับตัวได้

2.1.2 ช่วยในการสำรวจความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

2.1.3 ช่วยในการแนะแนวด้านการเรียนและการอาชีพ

2.1.4 ช่วยให้รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อใช้เป็นระเบียนสะสม

2.1.5 ช่วยให้ผู้สอนและผู้เรียนเห็นปัญหาร่วมกัน และร่วมมือในการแก้ปัญหา

2.1.6 ส่งเสริมลักษณะเด่นของผู้เรียน

2.2 ด้านการบริหาร ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

2.2.1 ช่วยในการคัดเลือกผู้เรียนเพื่อเข้าศึกษา

2.2.2 ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องต่าง ๆของการเรียนการสอนเพื่อจะได้ทำการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

2.2.3 ช่วยให้รู้ถึงสถานภาพทางการศึกษาที่แท้จริงของสถานศึกษา

2.2.4 ช่วยในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอน

3. การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร หลังจากร่างหลักสูตรเรียบร้อยแล้วควรที่จะมีการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรก่อนที่จะนำไปใช้ เพื่อจะได้รับทราบข้อบกพร่องและปรับปรุงแก้ไข

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 246) ได้เสนอวิธีการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรดังนี้

1. การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ประการ คือ

1.1 การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรโดยนักพัฒนาหลักสูตร ซึ่งเป็นผู้ร่างหลักสูตรเอง เป็นการศึกษาวิเคราะห์ตรวจสอบอย่างละเอียดภายหลังการเขียนหลักสูตรเสร็จสิ้นแล้วประมาณ 2 - 3 สัปดาห์ ซึ่งจะทำให้หลักสูตรที่เขียนขึ้นมีความบกพร่องน้อยที่สุด

1.2 การตรวจสอบเอกสารหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรทั่วไปและผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของวิชาต่าง ๆที่บรรจุไว้ในหลักสูตร

2. การทดลองใช้หลักสูตร อาจจะทำการทดลองหลักสูตรทั้งระบบกับกลุ่มทดลองในขอบเขตที่จำกัดหรืออาจจะเลือกเอาเฉพาะตอนใดตอนหนึ่งของหลักสูตรมาทำการทดลองใช้กับกลุ่มทดลองก็ได้ ขณะที่มีการทดลองใช้หลักสูตร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรจะต้องคอยให้คำแนะนำ ชี้แจง รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อจะได้นำข้อมูลต่าง ๆมาเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงแก้ไขโครงร่างหลักสูตรให้มีความเหมาะสมก่อนมีการนำไปใช้จริงต่อไป

3. การประเมินหลักสูตรโดยใช้เทคนิคปุยแซงค์ (Puissance Analysis Technique) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ 3 ส่วนของหลักสูตร คือ จุดมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนการสอนว่ามีคุณค่า มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยการวิเคราะห์อาจจะประเมินทั้ง 3 ส่วนรวมกันหรืออาจจะดำเนินการวิเคราะห์ส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตรเพียงส่วนเดียวก็ได้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 14) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรทำได้หลายวิธี เช่น ใช้วิธีการประชุมสัมมนาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ตรงในเรื่องนั้นตรวจสอบ การวิจัยเอกสารหลักสูตรโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) การทดลองใช้หลักสูตรแบบนำร่อง และการวิจัย

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2537 : 124 -126) กล่าวถึงกระบวนการของการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรดังนี้

1. การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร เป็นขั้นตอนแรกหลังจากที่ร่างหลักสูตรเสร็จแล้ว เป็นการตรวจหาว่าส่วนใดของเอกสารหลักสูตรมีความสมบูรณ์ มีความชัดเจน หรือส่วนใดมีความบกพร่อง ไม่กระจ่าง อาจสื่อความหมายผิด สิ่งที่พิจารณา คือ ความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร ได้แก่ ความสอดคล้องระหว่างจุดหมาย เป้าประสงค์ จุดประสงค์ โครงสร้างและรูปแบบ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล นอกจากนี้รวมถึงคำอธิบาย คู่มือการใช้ คู่มือการประเมิน เป็นต้น ส่วนวิธีการตรวจสอบเอกสารหลักสูตรสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

1.1 โดยคณะทำงานหรือคณะกรรมการร่างหลักสูตร ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้จัดทำหรือสร้างหลักสูตรเป็นผู้ตรวจสอบทบทวนหรือประเมินผลงานของตนเอง หากคณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยอนุกรรมการหรือกลุ่มทำงานหลาย ๆ ชุด อาจให้แต่ละชุดตรวจสอบและประเมินผลงานของตนในแง่หลักทฤษฎีและความเป็นไปได้ของการปฏิบัติภายใต้บริบทของสังคมนั้นๆ

1.2 โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ เมื่อคณะกรรมการร่างหลักสูตรได้ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงเอกสารหลักสูตรแล้ว ขั้นต่อไป คือ การให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาทั้งในระดับวงกว้างและระดับเฉพาะทางตรวจสอบเอกสารหลักสูตรอีกครั้ง

1.3 การจัดสัมมนาเพื่อฟังเสียงสาธารณชน ผู้ร่วมสัมมนา ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยเฉพาะผู้ปฏิบัติ เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิในแขนงวิชาการด้านอื่นที่มิใช่การศึกษาแต่เป็นผู้สนใจ นอกจากนี้ยังรวมถึงกลุ่มอาชีพต่างๆ และผู้ปกครองเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันจะนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบให้สมบูรณ์

2. วิธีการทดลองนำร่อง (Pilot Study) เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติจริง โดยทำการทดลองกับสถานศึกษาจำนวนไม่มากนักประมาณ 3 - 5 แห่ง ทั้งนี้เพราะต้องการควบคุมและกำกับอย่างใกล้ชิด โดยต้องสรรหาสถานศึกษาที่เป็นตัวแทนของสถานศึกษาอื่น ๆ จัดเตรียมสื่อ กิจกรรมการเรียนการสอน บุคลากร แหล่งทรัพยากรต่างๆ กระบวนการติดตามผล เป็นต้น ขั้นนี้นับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งขั้นตอนหนึ่ง เพราะผลการทดลองในขั้นนี้จะตอบคำถามเบื้องต้นว่าหลักสูตรต้นแบบมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด เหมาะกับสภาพของระบบการบริหารการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและบริบทของสังคมมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวางแผนอย่างดีรวมทั้งข้อมูลที่ต้องการตรวจสอบว่าหลักสูตรมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติเพียงใด ข้อมูลที่นักพัฒนาหลักสูตรมุ่งศึกษามักมี 2 ส่วน

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร เป็นส่วนที่เกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้โดยบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูประจำกลุ่มวิชา ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวหรือวัดผล เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน การสังเกตผลการปฏิบัติงานของบุคลากรดังกล่าว รายงาน หรือเอกสารของโรงเรียน เป็นต้น

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน โดยพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งทางด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบทดสอบ แบบวัดทัศนคติ แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน เป็นต้น

เพราะฉะนั้น ผลการศึกษาของโครงการทดลองนำร่องจะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองภาคสนาม

3. วิธีการทดลองภาคสนาม (Field Experiment) เป็นการนำหลักสูตรต้นแบบที่ปรับปรุงแก้ไขจากการทดลองนำร่องมาทดลองใช้ในวงกว้างขึ้น คือ ทดลองกับสถานศึกษา 3 แห่งขึ้นไปเพื่อทดสอบความเป็นไปได้ของการนำหลักสูตรไปใช้กับสภาพสังคมที่แท้จริง คือ ในวงกว้างโดยครอบคลุมทุกภูมิภาค ทุกประเภทของสถานศึกษา การทดลองภาคสนามอาจกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น

3.1 การประเมินผู้เรียน อาจพิจารณาจาก

3.1.1 ความก้าวหน้าในการเรียน โดยใช้การประเมินผลย่อย (Formative Evaluation)

3.1.2 ผลการเรียนปลายภาค โดยใช้การประเมินผลรวม (Summative Evaluation)

3.1.3 สมรรถภาพหรือทักษะเฉพาะด้าน โดยมีแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเฉพาะ เช่น แบบวัดทักษะการแก้ปัญหา เป็นต้น

3.1.4 อุปนิสัยและพฤติกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาสังคม โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมเฉพาะด้าน เช่น พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ หรือใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น

3.2 การประเมินกระบวนการบริหารหลักสูตร คือ การประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เช่น สังเกตพฤติกรรมการสอนหรือรูปแบบการสอนของครูซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่ง

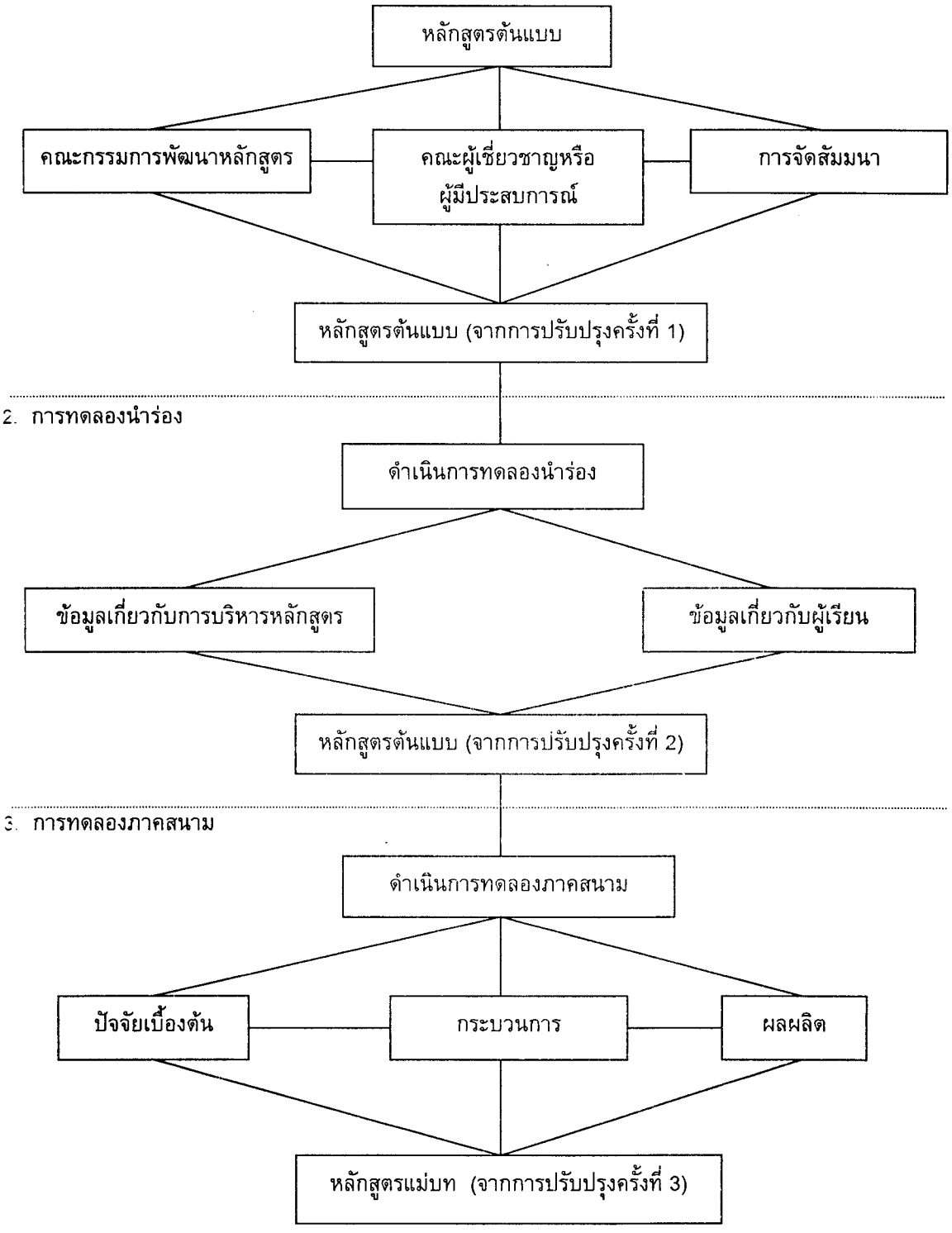
3.3 การประเมินหลักสูตรทั้งระบบ ทั้งปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

3.4 การจัดสัมมนาเพื่อระดมความคิดและรับฟังข้อวิพากษ์จากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในสังคม

เมื่อทำการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรก็จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรต้นแบบในทุก ๆขั้นตอนจึงได้หลักสูตรแม่บทเพื่อนำไปใช้ต่อไป

จากรายละเอียดขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรดังที่กล่าวข้างต้น สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 11

1. การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร

ภาพประกอบ 11 ขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

4. การทดลองใช้หลักสูตร ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในการชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรโดยตรง ในขั้นตอนนี้จะเป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสูงสุดกับตัวผู้เรียน

สงัด อุทรานันท์ (2532 : 264 - 271) กล่าวว่าโดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1. งานบริหารและบริการหลักสูตร ได้แก่ งานเตรียมบุคลากร การจัดผู้สอนเข้าสอนตามหลักสูตร การบริหารและบริการวัสดุหลักสูตร ได้แก่ เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ

2. งานดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตร ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

3. งานสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร ได้แก่ การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

5. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร โดยการประเมินผลหลักสูตรนั้นจะช่วยในการหาคำตอบได้ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นอย่างไร สามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด มีข้อดีและข้อด้อยอย่างไร ตลอดจนผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไรเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลหลักสูตรมาใช้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมและคุณภาพดียิ่งขึ้น

5.1 จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 218) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรดังนี้

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรหรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยตรวจสอบดูว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งเป็นระยะของการพัฒนาหลักสูตรและการตรวจสอบหลักสูตรตามลำดับ

2. เพื่อวัดผลดูว่าการวางเค้าโครงและรูปแบบระบบของหลักสูตร รวมทั้งวัสดุประกอบหลักสูตรและการบริหารและการบริการหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องแล้วหรือไม่

3. การประเมินผลจากตัวผู้เรียนเองหรือการประเมินผลผลิตเพื่อตรวจสอบดูว่ามีลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด

ส่วนใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 192 - 193) กล่าวในทำนองเดียวกันว่าการประเมินผลหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆของหลักสูตร ซึ่งมักจะดำเนินการในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหา การวัดผล เป็นต้น มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใด และมีปัญหาอุปสรรคอะไร จะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันท่วงที

2. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศ กำกับ ดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้จะได้ช่วยปรับปรุงหลักสูตรให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3. เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีก หรือควรยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วนหรือยกเลิกทั้งหมด โดยจะดำเนินการหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งแล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สนองความต้องการของสังคมเพียงใดและเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อไปหรือไม่

4. เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่ามีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้ว หรือไม่ อย่างไร โดยจะดำเนินการในขณะที่มีการนำหลักสูตรไปใช้หรือหลังจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่งก็ได้

ขณะที่เซเลอร์ , อเล็กซานเดอร์ และเลวิส (Saylor , Alexander & Lewis.1981 : 317) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรเพื่อดูว่าหลักสูตรนั้นได้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ จุดมุ่งหมายเหล่านั้นมีความเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด หลักสูตรเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนที่ใช้หลักสูตรนั้นหรือไม่ วิธีการเรียนการสอนที่เลือกใช้นั้นเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายหรือไม่ การเลือกเนื้อหาได้กระทำอย่างดีที่สุดแล้วหรือไม่ อุปกรณ์สื่อการเรียนที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนนั้นเหมาะสมและดีที่สุดแล้วหรือไม่ นอกจากนั้นยังรวมถึงการประเมินการบริหารหลักสูตรและการบริการวิชาการของสถาบันการศึกษานั้นด้วย

สำหรับแมคนีล (McNeil. 1977 : 134) มีความเห็นว่าการประเมินผลหลักสูตรควรจะตอบคำถาม 2 ประการ คือ

1. หลักสูตร รายวิชา และกิจกรรมการเรียนที่ได้พัฒนาและจัดทำขึ้นนั้นได้ให้ผลตามที่ปรารถนาหรือไม่

2. จะปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดีที่สุดอย่างไร

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรดังที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า "การประเมินผลหลักสูตร" มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร อันได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ตลอดจนระบบการบริหารและการบริการหลักสูตร เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่และจะปรับปรุงหลักสูตรนั้นให้ดีที่สุดอย่างไร

5.2 ประเภทของการประเมินผลหลักสูตร

วิชัย ดิสสระ (2535 : 116) และสุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2537 : 182) กล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วการประเมินผลหลักสูตรโดยคำนึงถึงช่วงเวลาของการประเมินจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. การประเมินผลหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปปฏิบัติ (Pre - Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรหลังจากได้วางแผนพัฒนาหลักสูตรแล้วเพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฉบับร่างและองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยเป็นการพิจารณาวิเคราะห์ความสมเหตุสมผลหรือความเชื่อมั่นของสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกับความน่าจะเป็นว่ามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่อย่างไรโดยอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพัฒนาหลักสูตร ทางด้านเนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอนและการวัดผล เป็นต้น

2. การประเมินผลหลักสูตรระหว่างการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ (On going or Formative Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพหรือคุณค่าของหลักสูตรในขณะที่ดำเนินการใช้หลักสูตร โดยพิจารณาวิเคราะห์ดูว่าตัวหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่กำลังปฏิบัติอยู่นั้นเป็นอย่างไร มีข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของการปฏิบัติอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้นักพัฒนาหลักสูตรสามารถพิจารณาวิเคราะห์และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่นำไปใช้ได้มีความสมเหตุสมผลกับหลักการและเหตุผลในขณะวางแผนหลักสูตร

สำหรับแนวทางในการประเมินผลหลักสูตรระหว่างการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือในระหว่างการจัดการเรียนการสอนนั้นมีแนวทางการดำเนินงาน 2 ประการดังนี้ (ชูศรี สุวรรณโชติ. 2542 : 216)

2.1 การประเมินผลในทุกขั้นตอนของการใช้หลักสูตร หมายถึง การประเมินผลทุกบทเรียนด้วยการพิจารณาทุกจุดของหลักสูตรไม่ว่าจะเป็นหลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ตลอดจนเนื้อหา กิจกรรมที่หลักสูตรได้กำหนดไว้อันเป็นแนวทางที่ประเมินผลหลักสูตรที่ดีที่สุดเพราะทำให้เกิดความมั่นใจในหลักสูตรที่นำมาใช้และที่สำคัญ คือ ผู้ใช้หลักสูตรจะได้รายละเอียดที่สุดในการประเมินผลและสามารถพัฒนาหลักสูตรต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การประเมินผลเป็นระยะๆในระหว่างการใช้หลักสูตรนั้น การประเมินผลเช่นนี้ผู้ใช้หลักสูตรจะกำหนดหรือร่วมกันกำหนดให้มีการประเมินผลหลักสูตรตามโอกาสอันควร อาจจะเป็นครึ่งบทเรียน หรือครึ่งหลักสูตร หรือเมื่อจบบทเรียนนั้นๆ หรืออาจจะเป็นหนึ่งภาคเรียน หรือหนึ่งปีการศึกษาสุดแล้วแต่มีข้อตกลงกัน การประเมินผลแบบนี้จะได้รายละเอียดต่างๆลดน้อยลง แต่มีผลดีที่ทุกคนมีโอกาสมาพิจารณาร่วมกันซึ่งทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปอย่างกว้างขวาง

3. การประเมินผลหลักสูตรหลังจากนำหลักสูตรไปปฏิบัติ (Summative Evaluation) เป็นการประเมินหลักสูตรในช่วงเวลาที่หลักสูตรได้นำไปใช้แล้วหรือเป็นการประเมินผลจบโครงการของหลักสูตรนั้น ๆ โดยเป็นการวิเคราะห์หาผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน นั่นคือ เป็นการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ กระบวนการเรียนการสอนและผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน โดยอาศัยแบบสอบถามชนิดต่างๆเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลของการเรียนของผู้เรียน ความคิดเห็นของผู้เรียน ผู้สอน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ขณะที่ชูศรี สุวรรณโชติ (2542 : 218 - 219) สรุปว่าการประเมินผลหลักสูตรจะต้องกระทำเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลการเรียน เป็นการพิจารณาเพื่อให้ได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และจากผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนี้จะเป็นเครื่องชี้ได้ว่าหลักสูตรนั้นได้จัดขึ้นถูกต้องหรือตรงกับสภาวะต่าง ๆ ที่สังคมต้องการหรือไม่เพียงใด หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการประเมินผลผู้เรียนเป็นการทำให้ทราบถึงผลกระทบต่อสังคมหรือทราบถึงผลผลิตจากหลักสูตร

2. การประเมินผลตัวหลักสูตร เป็นการประเมินผลเพื่อจะได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรที่ได้นำมาใช้กับผู้เรียน ซึ่งจะทำให้สามารถนำผลจากการประเมินผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรที่จะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการประเมินผลหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้งในช่วงก่อนนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ระหว่างการนำหลักสูตรไปปฏิบัติซึ่งจะเป็นการประเมินผลการเรียนและหลังจากนำหลักสูตรไปปฏิบัติซึ่งจะเป็นการประเมินผลการเรียนและประเมินผลตัวหลักสูตร

5.3 สิ่งที่ต้องประเมินผลในระบบหลักสูตร

ในการประเมินผลหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปปฏิบัติ การประเมินระหว่างการนำหลักสูตรไปปฏิบัติและการประเมินหลังจากนำหลักสูตรไปปฏิบัตินั้น สงัด อุทรานันท์ (2532 : 279 - 280) และใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 195 - 197) กล่าวในทำนองเดียวกันว่าสิ่งสำคัญที่ต้องประเมินผลในระบบหลักสูตรมีดังนี้

1. การประเมินเอกสารหลักสูตร เป็นการตรวจสอบคุณภาพขององค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรว่าจุดหมาย จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหาสาระ และวิธีการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้อง เหมาะสม ครอบคลุมและถูกต้องตามหลักการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ภาษาที่ใช้สามารถสื่อให้เข้าใจและมีความชัดเจนในการนำไปสู่การปฏิบัติหรือไม่ หลักสูตรที่สร้างขึ้นเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่และความต้องการของสังคมมากน้อยเพียงใด การประเมินเอกสารหลักสูตรนี้มักใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และใช้วิธีให้ผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เกี่ยวข้องดำเนินการประเมิน นอกจากนี้ยังสามารถใช้วิธีอื่นๆ เช่น การใช้การสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถามโดยกำหนดรายการและระดับที่ต้องการประเมิน เป็นต้น

2. การประเมินการใช้หลักสูตร เป็นการตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีกับสถานการณ์จริงเพียงใด การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรทำอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคอะไรในการใช้หลักสูตรเพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ วิธีการประเมินอาจจะใช้การสังเกต สัมภาษณ์ และส่งแบบสอบถามให้ผู้ใช้ คือ ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน เป็นต้น การประเมินการใช้หลักสูตรอาจประเมินการใช้หลักสูตรทั้งหมดก็ได้ หรืออาจประเมินเพียงบางส่วนของการใช้หลักสูตร เช่น การประเมินเฉพาะประสิทธิภาพการสอนของผู้สอน หรือบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียน

3. การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตร เป็นการตรวจสอบสัมฤทธิผลของผู้เรียนซึ่งประกอบด้วยสัมฤทธิผลทางวิชาการ (academic achievement) ได้แก่ ความรู้ ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ ที่เรียนและสัมฤทธิผลที่ไม่ใช่ทางวิชาการ (non - academic achievement) ได้แก่ บุคลิกภาพ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น การประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตรนั้นนอกจากจะประเมินผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่แล้วยังควรติดตามผลความก้าวหน้าของผู้สำเร็จการศึกษาว่าสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการทำงานหรือศึกษาต่อหรือไม่เพียงใด มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะแก้ปัญหาได้ดีหรือไม่ โดยติดตามสอบถามจากผู้เรียน ผู้สำเร็จการศึกษา นายจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การส่งแบบสอบถาม เป็นต้น

4. การประเมินระบบหลักสูตร ในการประเมินผลหลักสูตรหากประเมินในแต่ละส่วนอาจทำให้มองเห็นภาพรวมไม่ชัดเจนและไม่ถูกต้องจึงควรมีการประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบพร้อมกันไป เพราะการประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิผลของหลักสูตรเป็นสิ่งที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

ส่วนโบแชมป์ (Beauchamp . 1975 : 170 - 171) มีความเห็นว่าในการประเมินผลหลักสูตรนั้นอย่างน้อยที่สุดจะต้องให้ครอบคลุมใน 4 ด้านดังนี้

1. ประเมินผลการใช้หลักสูตรของผู้สอน
2. ประเมินผลรูปแบบของหลักสูตร
3. ประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
4. ประเมินระบบหลักสูตร

ขณะที่แพร็ท (Pratt . 1980 : 409 - 419) เสนอว่าการประเมินผลหลักสูตรมีลักษณะสำคัญที่ต้องประเมินดังนี้

1. การประเมินภายในตัวหลักสูตร โดยจะต้องพิจารณาสิ่งต่างๆที่กำหนดไว้ คือจุดมุ่งหมาย เหตุผลของการสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์ เกณฑ์การประเมินผลการเรียน การจัด

ระดับผลการเรียน สภาวะแวดล้อม คุณลักษณะของผู้เรียน การสอน การแก้ปัญหาความแตกต่างของผู้เรียน การจัดการทรัพยากร การทดลองใช้หลักสูตร การประเมินโปรแกรมของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และผลผลิตจากหลักสูตรซึ่งการประเมินในขั้นนี้จะกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น ผู้สอน บุคลากรในชุมชน

2. การประเมินการทดลองใช้หลักสูตร มีการดำเนินงาน 2 ขั้น คือ การทดสอบกับกลุ่มเล็ก (pilot testing) และการทดสอบจริง (field testing)

3. การประเมินผลโปรแกรม เป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรหลังจากที่ได้นำหลักสูตรไปใช้จริงแล้ว ซึ่งการประเมินลักษณะนี้จะต้องประเมินหลาย ๆ ด้านทั้งจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผลการเรียนของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้เรียน การสอน และการจัดการทรัพยากร

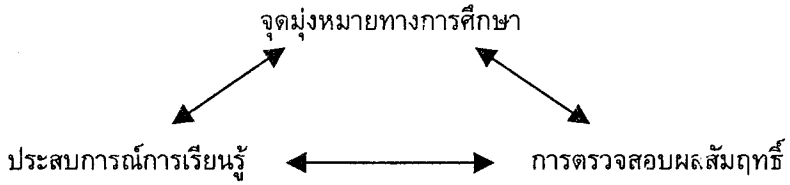
ดังนั้นสรุปได้ว่า "สิ่งที่ต้องประเมินผลในระบบหลักสูตร" ได้แก่ การประเมินเอกสารหลักสูตรโดยพิจารณาจากรายละเอียดต่าง ๆของงค์ประกอบของหลักสูตร การประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลตัวผู้เรียนทั้งในด้านผลการเรียนและคุณลักษณะของผู้เรียน รวมทั้งการประเมินระบบหลักสูตร

5.4 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตร

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรมีหลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีจุดเน้นที่แตกต่างกันที่สำคัญ ได้แก่

5.4.1 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler ' s Model of Evaluation)

ไทเลอร์เป็นผู้ที่วางรากฐานการประเมินผลหลักสูตรโดยมีแนวความคิดว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ความสัมพันธ์นี้นิยมเรียกกันว่า "ห่วงวงกลมของไทเลอร์" (ธำรง บัวศรี. 2542 : 333) ดังภาพประกอบ 12

ภาพประกอบ 12 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของไทเลอร์

จากภาพประกอบ 12 แสดงให้เห็นว่าการประเมินผลหลักสูตรในรูปแบบของไทเลอร์นั้น เป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ ดังนั้นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดหลักสูตร คือ ผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเมื่อเรียนจบหลักสูตรแล้วอย่างไร และพยายามจัด

ประสบการณ์การสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ บทบาทของการประเมินผลหลักสูตรจึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ ดังนั้นแนวคิดของไทเลอร์เกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรจึงยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model) และเห็นว่าการประเมินผลหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและของการประเมินคุณค่าของหลักสูตรด้วยโดยมีการจัดลำดับขั้นตอนการเรียนการสอนและการประเมินผลดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้างๆ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆในการกำหนดจุดมุ่งหมาย คือ ผู้เรียน สังคม และเนื้อหาสาระ ส่วนปัจจัยที่กำหนดขอบเขตของจุดมุ่งหมาย คือ จิตวิทยาการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษา

2. กำหนดจุดประสงค์เฉพาะหรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดภายหลังจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

4. เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะทำให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

5. ประเมินผลโดยการตัดสินด้วยการวัดผลทางการศึกษา หรือการทดสอบสัมฤทธิผลในการเรียน

6. ถ้าไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมายก็อาจจะใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการกำหนดจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร

ดังนั้นในการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์จะยึดความสำเร็จของผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ โดยอาศัยการวัดพฤติกรรมก่อนและหลังเรียน (Pre - Post Measurement) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่าความสำเร็จระดับใดจึงถือว่าประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 223 - 226)

5.4.2 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสคริฟเวน (Scriven ' s Model of Evaluation)

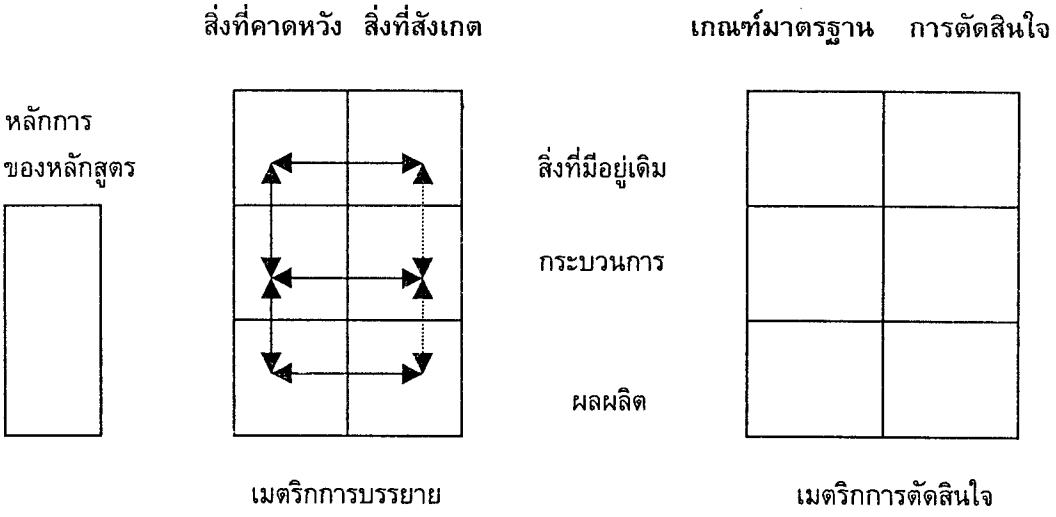
แนวคิดในการประเมินผลหลักสูตรของสคริฟเวนเป็นรูปแบบการประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมาย (Goal - Free Evaluation Model) โดยมองว่าการประเมินผลไม่ควรคำนึงถึงแต่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ก่อน เพราะจะก่อให้เกิดความลำเอียงในการประเมินว่าจะต้องตรวจสอบให้ตรงกับจุดประสงค์ให้ได้เท่านั้น ทำให้ประเมินในสิ่งที่เกิดขึ้นจริงไม่ได้ครบถ้วน แต่ผู้ที่ทำการประเมินควรประเมินผลสิ่งที่เกิดขึ้นตามสภาพความเป็นจริง เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากหลักสูตรทั้งที่คาดหวังไว้และไม่คาดหวังไว้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 231) ซึ่งจะทำให้สามารถตรวจสอบวิธีการหรือกระบวนการและผลพวงที่ได้รับด้วย ดังนั้นแทนที่จะจำกัดคำถามว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ก็จะขยายออกไปว่าสิ่งที่ประเมินนั้นดีมีคุณค่าเพียงใด คุ้มกับการลงทุนหรือไม่ (ธำรง บัวศรี. 2542 : 338) นอกจากนั้นผู้ประเมินควรมีความเป็นอิสระในการเก็บข้อมูลทุกชนิดที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สังเกตได้และข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมักเป็นข้อมูลในลักษณะเชิงคุณภาพ

จากแนวความคิดของสคริฟเวนที่เน้นในเรื่องคุณค่าของสิ่งที่ประเมินผล ทำให้เกิดการประเมินผลที่สำคัญ 2 อย่าง คือ การประเมินผลย่อยและการประเมินผลรวมซึ่งทำให้สามารถประเมินผลได้ทุกขณะและเป็นการส่งเสริมการนำเอาวิธีการและเทคนิคหลายอย่างมาใช้

5.4.3 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสเตค (The Stake ' s Congruence Contingency)

สเตคให้ความหมายของการประเมินผลหลักสูตรว่าเป็นการบรรยาย และตัดสินคุณค่าของหลักสูตรซึ่งเน้นเรื่องการบรรยายสิ่งที่จะถูกประเมินโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า (ขนิษฐา วิทยาอนุมาศ และ ณัฐฏา สรรพศรี. 2537 : 178) ดังนั้นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสเตคจึงเป็นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก (Criterion Model)

จุดมุ่งหมายในการประเมินผลหลักสูตรของสเตคจะเป็นการประเมินส่วนประกอบของการจัดการเรียนการสอนหลาย ๆ ส่วนไม่เพียงแต่จะพิจารณาเฉพาะผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรเท่านั้น เพราะหากพิจารณาแต่ผลลัพธ์ของการใช้หลักสูตรอย่างเดียวจะไม่ได้รับข้อมูลเพียงพอในการที่จะตัดสินว่าหลักสูตรนั้นดีหรือไม่ดี และจะมองไม่เห็นช่องทางที่ชัดเจนและครอบคลุมในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539 : 232) ดังนั้นในการประเมินผลหลักสูตรจะต้องมีกิจกรรมหลัก 2 ส่วน คือ การบรรยาย (Description) และการตัดสินใจ (Judgement) ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการของหลักสูตร ดังภาพประกอบ 13

ภาพประกอบ 13 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสเตค

โดยที่ ◄——► หมายถึง ความสอดคล้อง

↕ หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงเหตุผล

⋮ หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงประจักษ์

จากภาพประกอบ 13 สามารถอธิบายรายละเอียดต่างๆ ดังนี้ (สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. 2537 : 186 - 188)

ส่วนที่ 1 เมื่อพิจารณาตามแนวนอน

ข้อมูลที่ใช้ในการบรรยายหรือการตัดสินใจจะประกอบด้วยข้อมูล 3 ชนิด คือ

1. สิ่งที่มีอยู่เดิม (Antecedents) หมายถึง สภาพการณ์หรือเงื่อนไขที่มีอยู่ก่อนหรือเกิดขึ้นก่อนที่จะเริ่มกระบวนการสอนตามหลักสูตรที่ต้องการประเมินซึ่งเรียกว่า "สภาพก่อนการใช้หลักสูตร" ซึ่งอาจมีความเกี่ยวข้องกับผลผลิต อันได้แก่ สภาพของผู้เรียนก่อนเรียน เช่น ความถนัด ความสนใจและความต้องการ ความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิม

2. กระบวนการ (Transactions) หมายถึง กระบวนการเรียนการสอนนั่นเอง ซึ่งก็คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้ปกครองกับผู้สอน และกิจกรรมต่างๆในการเรียนการสอนซึ่งเรียกว่า "การดำเนินการใช้หลักสูตร"

3. ผลผลิต (Outcomes) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาซึ่งเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งทางด้านความสามารถทางสมอง ทางการปฏิบัติ ทัศนคติและค่านิยม ความสามารถในการถ่ายโอนความรู้ ความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ รวมถึงผลกระทบของการสอนที่มีต่อผู้สอน ผู้บริหารและชุมชน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 เมื่อพิจารณาตามแนวดิ่ง

1. หลักการของหลักสูตร (Rationale) เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงปรัชญา เป้าประสงค์ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นสิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดสิ่งที่คาดหวัง (Intents) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมตริกการบรรยาย

2. เมตริกการบรรยาย (Description Matrix) เป็นส่วนที่ใช้บรรยายภาพรวมข้อมูลที่ได้จากการประเมินซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1 สิ่งที่คาดหวัง (Intents) หมายถึง สิ่งที่มุ่งหวังว่าจะเกิดตามความมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งได้มาจากการพิจารณาหลักการและเหตุผลหรือจากเป้าประสงค์และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร บางครั้งจึงเรียกสิ่งที่คาดหวังว่า "สิ่งที่ต้องการประเมิน"

2.2 สิ่งที่สังเกตได้หรือสิ่งที่เป็นจริง (Observations) หมายถึง ข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิควิธีต่างๆ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม การใช้แบบทดสอบ บันทึกรายงานต่างๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การบรรยายข้อมูลที่ได้จากการประเมินมีหลักการวิเคราะห์อยู่ 2 แนวทาง โดยแนวทางแรก คือ หาความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้องระหว่างสิ่งที่มีอยู่เดิม กระบวนการ และผลผลิตของสิ่งที่คาดหวังหรือสิ่งที่สังเกต โดยเมื่อพิจารณาเฉพาะสิ่งที่คาดหวังจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีอยู่เดิม กระบวนการ และผลผลิตเป็นความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ขณะที่เมื่อพิจารณาเฉพาะสิ่งที่สังเกตจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่มีอยู่เดิม กระบวนการ และผลผลิตจะเป็นความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ ส่วนแนวทางที่ 2 คือ หาความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่สังเกตของสิ่งที่มีอยู่เดิมหรือกระบวนการหรือผลผลิต

3. เมตริกการตัดสินใจ (Judgement Matrix) เป็นส่วนของการตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1 เกณฑ์มาตรฐาน (Standards) หมายถึง ตัวบ่งชี้ว่าหลักสูตรมีคุณภาพหรือไม่ ดังนั้นเกณฑ์มาตรฐานที่ดีควรมีความชัดเจนและมีความสมเหตุสมผลเพื่อสะดวกต่อการตัดสิน โดยแบ่งเกณฑ์มาตรฐานออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1.1 เกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standards) เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งขึ้นตามความคิดเห็นของบุคคล เช่น คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

3.1.2 เกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standards) เป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ยึดเอาลักษณะของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งมาเป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ

3.2 การตัดสินใจ (Judgement) หมายถึง การพิจารณาว่าหลักสูตรมีคุณภาพเพียงใด คือ มีจุดเด่น จุดด้อยตรงจุดใดและมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาหรือล้มเลิกโดยพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการบรรยายเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ดังนั้นจึงเกิดการเปรียบเทียบ 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 การเปรียบเทียบสัมบูรณ์ (Absolute Comparison) เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการประเมินกับเกณฑ์มาตรฐานสัมบูรณ์

3.2.2 การเปรียบเทียบสัมพัทธ์ (Relative Comparison) เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการประเมินกับข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานสัมพัทธ์

5.4.4 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม (The Stufflebeam ' s Model)

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีมเป็นรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision - Making Model) ซึ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายในชื่อว่า "CIPP Model" โดยหลักการสำคัญของการประเมินผลหลักสูตรตามรูปแบบนี้มุ่งประเมินสภาพการณ์ต่าง ๆของหลักสูตร 4 ส่วนด้วยกัน คือ (นิศารัตน์ ศิลปเดช. 2536 : 90)

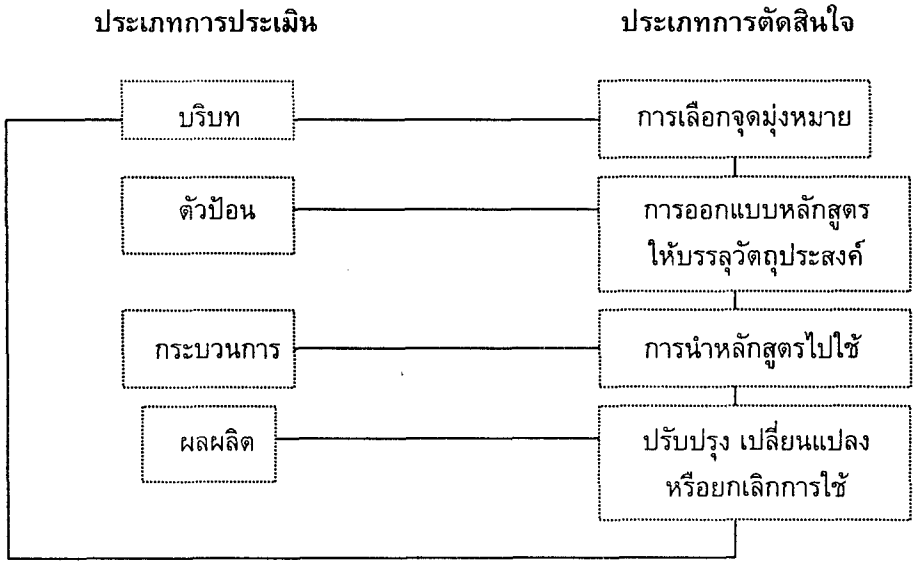
1. การประเมินบริบท (Context - C) ซึ่งได้แก่ สภาพสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และความต้องการของคนในชุมชน แนวคิดและปรัชญาในการจัดการศึกษาต่าง ๆซึ่งบริบทเหล่านี้จะนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เหมาะสม

2. การประเมินปัจจัยตัวป้อน (Input - I) ได้แก่ ปัจจัยต่าง ๆที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นต้นว่า ความพร้อมในด้านตัวผู้สอน ผู้บริหาร อาคารเรียน งบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process - P) ได้แก่ กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งจะครอบคลุมกระบวนการบริหารและบริการหลักสูตร กระบวนการสอนของครู กระบวนการเรียนของผู้เรียน เป็นต้น

4. การประเมินผลผลิต (Product - P) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนซึ่งเกิดกับผู้เรียนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ทั้งนี้โดยนำไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายของหลักสูตร หรือความคาดหวังของสังคม ซึ่งจะทำให้ทราบว่าหลักสูตรบรรลุผลตามหลักการและจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด

จากรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 14

ภาพประกอบ 14 รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีม

รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีมนี้ แสดงให้เห็นว่าหลังจากการประเมินหลักสูตรทั้ง 4 ส่วนแล้วจะทำให้เกิดขั้นตอนที่จะต้องตัดสินใจอยู่ 4 ขั้นตอน คือ (วิชัย ดิสสระ. 2535 : 123)

1. การตัดสินใจทางด้านการวางแผนซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการประเมินบริบท
2. การตัดสินใจทางด้านการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรหลังจากการประเมินปัจจัยตัวป้อน
3. การตัดสินใจทางด้านการนำไปใช้หลังจากการประเมินกระบวนการ
4. การตัดสินใจทางด้านการนำไปใช้ใหม่หลังจากการประเมินผลผลิต

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการประเมินผลหลักสูตรของสตัฟเฟิลบีมนี้เป็นการประเมินหลักสูตรทั้งระบบทำให้สามารถประเมินข้อมูลต่าง ๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ครอบคลุมมากที่สุด

จากรูปแบบการประเมินผลหลักสูตรดังที่กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า "รูปแบบการประเมินผลหลักสูตร" แบ่งออกเป็นหลายรูปแบบ ได้แก่ รูปแบบที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก รูปแบบที่ไม่ยึดเป้าหมาย รูปแบบที่ยึดเกณฑ์เป็นหลัก และรูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจซึ่งแต่ละรูปแบบมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการประเมินผลแตกต่างกันไป แต่ทุกรูปแบบล้วนมีเป้าหมายที่เหมือนกัน คือ มุ่งที่ประสิทธิภาพของหลักสูตรนั่นเอง สำหรับการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินผลหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์ซึ่งยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก เนื่องจากว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยอาศัยการทดสอบก่อนและหลังการเรียน รวมทั้งมีการกำหนดเกณฑ์ล่วงหน้าในการประเมินถึงผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

5.5 ประโยชน์ของการประเมินผลหลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 197) กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผลหลักสูตรดังนี้

1. ทำให้ทราบว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีจุดดีหรือจุดเสียตรงไหน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงได้ถูกจุดส่งผลให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น
2. ช่วยส่งเสริมและปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลจะชี้ให้เห็นถึงข้อดีข้อเสียที่เกิดขึ้นจึงสามารถช่วยในการวางแผนการเรียนการสอน
3. ช่วยในการส่งเสริมการเรียนของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนสามารถทราบระดับการเรียนและการพัฒนาของตนซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนได้ทางหนึ่ง
4. ช่วยในการปรับปรุงการบริหารในสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของบุคลากร
5. ช่วยในการแนะแนวทั้งด้านการเรียนและอาชีพแก่ผู้เรียน
6. ช่วยชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนา

5. ปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม (Progressivism)

ปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม (Progressivism) มีความเชื่อว่ากระบวนการเรียนการสอนยึดหลักความสนใจของผู้เรียนที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ด้วยเหตุนี้วิธีการเรียนการสอนจึงอาศัยการอภิปรายซักถามและการถกปัญหาร่วมกัน ซึ่งเป็นลักษณะของการจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะพิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาโดยอาศัยประสบการณ์และผลที่เกิดจากการทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีความสามารถที่จะควบคุมการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงตนเองให้อยู่กับสังคมได้อย่างมีความสงบสุข แนวคิดที่สำคัญของปรัชญากลุ่มนี้ ได้แก่ (วิชัย ดิสสระ. 2535 : 47 - 48)

1. ประสบการณ์ของมนุษย์เป็นพื้นฐานของความรู้
2. สถานการณ์ของทุกสิ่งในโลกนี้กำลังเปลี่ยนแปลง
3. กระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์จะทำให้ผู้เรียนรู้ว่าจะคิดอย่างไร
4. กระบวนการเรียนรู้นั้น การมีส่วนร่วมเน้นการคิดอย่างไรมากกว่าคิดอะไร
5. กระบวนการศึกษาเน้นกระบวนการของกลุ่มและมาตรฐานของกลุ่ม

ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยึดตามแนวคิดปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม เนื่องจากสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรของผู้วิจัยที่เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

6. ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา(Cognitive Information Processing Theory)

ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญาเป็นทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมทางด้านปัญญาของมนุษย์ว่าเกิดจากการผสมผสานทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ระหว่างทฤษฎีของกลุ่มวัดผลทางจิต (Psychometric) ทฤษฎีจิตวิทยาการรู้คิดของกลุ่มเพียเจท์ (Piagetian) และทฤษฎีประมวลผลข้อมูล (Information Processing) (สำเริง บุญเรืองรัตน์. ม.ป.ป. : 21) โดยสาระสำคัญของทฤษฎีจะกล่าวถึงองค์ประกอบเชิงระบบของกระบวนการประมวลผลทางปัญญาและกระบวนการประมวลผลทางปัญญาและการเรียนรู้ดังนี้

1. องค์ประกอบเชิงระบบของกระบวนการประมวลผลทางปัญญา แบบจำลองระบบประมวลผลในสมองมนุษย์มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ (กรมวิชาการ. 2537 : 26 - 30)

1.1 หน่วยความจำสำรอง ทำหน้าที่รับข้อมูลจากประสาทสัมผัสโดยข้อมูลจะอยู่ในหน่วยความจำส่วนนี้เป็นระยะเวลาสั้นๆ เพื่อให้สมองจำแนกจัดประเภทและใส่รหัสก่อนที่จะส่งต่อให้หน่วยความจำชั่วคราวเพื่อทำการประมวลผลต่อไป

1.2 หน่วยความจำชั่วคราว เป็นพื้นที่ที่กระบวนการประมวลผลเกิดขึ้นโดยรับข้อมูลจากสภาพแวดล้อมโดยผ่านหน่วยความจำสำรอง และเรียกใช้ข้อมูลจากหน่วยความจำถาวรในรูปของข้อมูลเพิ่มเติมกรรมวิธีและกรอบการวิเคราะห์ การประมวลผลอาจเป็นกระบวนการง่ายๆไปจนถึงการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน การประมวลผลที่เกิดขึ้นในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1.2.1 แบบที่ต้องควบคุม ซึ่งการค้น การเลือก และการจัดลำดับ ตลอดจนการใช้กรรมวิธีแต่ละขั้นตอนต้องอยู่ในการควบคุมดูแลของสมอง

1.2.2 แบบอัตโนมัติ ซึ่งสามารถตอบสนองได้เหมือนปฏิกิริยาสะท้อนโดยแทบไม่ต้องให้สมองสั่งการหรือควบคุมดูแล แต่เกิดจากการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอเป็นเวลานาน

1.3 หน่วยความจำถาวร เป็นที่เก็บข้อมูลความรู้ที่ผ่านกระบวนการประเมินผลในหน่วยความจำชั่วคราว การจัดเก็บมีลักษณะถาวร สามารถปรับรูปแบบหรือโครงสร้างได้เรื่อย ๆ อันเป็นผลจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ข้อมูลความรู้ที่จัดเก็บในหน่วยความจำนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.3.1 ความรู้เชิงเนื้อหา (Declarative Knowledge) เป็นข้อมูลความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความหมายหรือความคิดรวบยอดหรือลักษณะของสิ่งของหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถเรียกขึ้นมาใช้ได้เมื่อหน่วยความรู้ใดๆในแต่ละเครือข่ายได้รับการกระตุ้นซึ่งทำให้หน่วยความรู้อื่น ๆ ภายในเครือข่ายเกิดการตื่นตัวด้วย โดยลักษณะการเชื่อมต่อของหน่วยความรู้มี 2 รูปแบบ คือ การเชื่อมต่อแบบนิทาน ได้แก่ หน่วยความรู้ที่เชื่อมต่อกับข้อมูลอื่นๆในเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมซึ่งการเรียกใช้ความรู้ต้องใช้ข้อมูลในบริบทเป็นตัวกระตุ้น และการเชื่อมต่อด้วยความหมายซึ่งมีลักษณะการเชื่อมต่อในรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงความหมายกับความคิดรวบยอดอื่นๆในเครือข่ายสามารถเรียกใช้ได้ในขอบเขตและสถานการณ์กว้างขวาง

1.3.2 ความรู้เชิงกรรมวิธี (Procedural Knowledge) เป็นความรู้เกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติและกระบวนการแก้ปัญหา ความรู้ประเภทนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับทักษะ เป็นความรู้ที่พัฒนามาจากบางส่วนของความรู้เชิงเนื้อหาและจะมีการพัฒนาต่อไปเรื่อยๆตามประสบการณ์หรือการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น ความรู้เชิงกรรมวิธีสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ กระบวนการทางปัญญาหรือทักษะทางปัญญาซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ปัญหาหรือการปฏิบัติงาน และกรอบการวิเคราะห์ซึ่งเป็นโครงสร้างระดับสูงของสติปัญญา มีลักษณะเป็นเครือข่ายของระบบความสัมพันธ์ชั้นสูงระหว่างความคิดรวบยอดที่เป็นความรู้เชิงเนื้อหาและกระบวนการทางปัญญาที่เป็นความรู้เชิงกรรมวิธี

2. กระบวนการประมวลผลทางปัญญา ผลของการประมวลผลข้อมูลทางปัญญาทำให้เกิดโครงสร้างของความรู้ ทักษะกระบวนการทางปัญญา และกรอบการวิเคราะห์ (สำเริง บุญเรืองรัตน์. ม.ป.ป. : 24) ซึ่งทั้ง 3 ประการสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2537 : 30 - 33)

2.1 การพัฒนาโครงสร้างของความรู้ เมื่อหน่วยความจำถาวรรับข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลขั้นต้นในหน่วยความจำชั่วคราวและจัดเก็บในรูปของหน่วยความรู้ ซึ่งในระยะแรกหน่วยความรู้ต่างๆจะถูก

เก็บอย่างโดดเดี่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน หน่วยความรู้ต่างๆเหล่านี้จะถูกเรียกนำมาใช้ในการประมวลผลข้อมูลใหม่ที่รับเข้ามาโดยใช้กระบวนการทางปัญญา พื้นฐานที่จัดเก็บในหน่วยความจำถาวรโดยลักษณะนี้ความสัมพันธ์ต่าง ๆ จะเกิดขึ้นกลายเป็นสายใยที่เชื่อมต่อระหว่างหน่วยความรู้ต่าง ๆทั้งหน่วยความรู้ใหม่ และเก่า หน่วยความรู้ที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดจะมีการรวมตัวเป็นกลุ่มกลายเป็นหน่วยความรู้เดียวกัน ผลจากการจัดกลุ่มและการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์เป็นระบบที่ซับซ้อนจะนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างของความรู้

2.2 การพัฒนาทักษะกระบวนการทางปัญญา โดยความรู้ที่เก็บอยู่ในหน่วยความจำถาวรมีทั้งความรู้เชิงเนื้อหาและความรู้เชิงกรรมวิธี ในระยะแรกความรู้เชิงกรรมวิธีจะถูกจัดเก็บในรูปแบบของความรู้เชิงเนื้อหาก่อนและสามารถนำไปใช้ได้โดยอาศัยทักษะการแก้ปัญหาทั่วไปที่มีอยู่แล้วในหน่วยความจำถาวร อย่างไรก็ตามเมื่อบุคคลได้ฝึกฝนและมีประสบการณ์จนเกิดทักษะในการแก้ปัญหาในแต่ละสาขาวิชามากขึ้น ความรู้เชิงกรรมวิธีที่จัดเก็บในรูปความรู้เชิงเนื้อหาจะค่อย ๆเปลี่ยนรูปเป็นความรู้เชิงกรรมวิธีที่แท้จริง

2.3 การพัฒนากรอบการวิเคราะห์ เป็นโครงสร้างระดับสูงของสติปัญญา ประกอบด้วยเครือข่ายของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยความรู้ต่าง ๆทั้งความรู้เชิงเนื้อหาและความรู้เชิงกรรมวิธีซึ่งจะถูกจัดเก็บเป็นข้อมูลประเภทหนึ่งในหน่วยความจำถาวร สามารถเรียกกลับมาใช้เป็นกรอบช่วยในการตีความหรือกำหนดแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหา จึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์และมีบทบาทสำคัญในการจัดและปรับองค์ประกอบโครงสร้างความรู้ โดยจะมีการพัฒนาควบคู่ไปกับความเชี่ยวชาญที่มีเพิ่มขึ้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า "ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา" เป็นการอธิบายถึงกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลในลักษณะของการประมวลผลข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการคิด แก้ปัญหา และการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งในการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้จะใช้ทฤษฎีดังกล่าวเป็นแนวทางในการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยมุ่งเน้นในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในรูปขององค์ประกอบเชิงระบบของกระบวนการประมวลผลทางปัญญาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างของความรู้ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางปัญญา และการพัฒนากรอบการวิเคราะห์ต่อไป

7. การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก(Problem - Based Learning)

7.1 ความหมายของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

เฉลิม วราวิทย์ (2531 : ค) , ยุวดี ฦาชา (2536 :18) , ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา (2536 : 40) และเรณา พงษ์เรืองพันธ์ (2537 : 7) กล่าวว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ปัญหาโดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่มผู้เรียนโดยผู้สอนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องน้อยที่สุด

บุญนาท ลายสนิทเสรีกุล (2531 : 554) กล่าวถึง "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" ว่าเป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะทั้งในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองควบคู่กันไป การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักโดยสอดแทรกแนวคิดเชิงคุณธรรมและจริยธรรมของวิชาชีพไว้อย่างต่อเนื่อง เน้นการเรียนที่ใช้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student - Centered)

ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์ (2538 : 1) กล่าวว่า องค์การอนามัยโลกได้อธิบายความหมายของ "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" ว่า เป็นกระบวนการที่นักศึกษาเกิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดของปัญหา

สุมนา อัศวปยุกต์กุล (2538 : 1) อธิบายว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อแก้ปัญหาหรือปรับปรุงสถานการณ์นั้นให้ดีขึ้น ทั้งนี้โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจถึงสิ่งที่ต้องการแสวงหาและรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นทีมภายในกลุ่มผู้เรียนโดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ (facilitator)

ไพลิน นุกูลกิจ (2539 : 5) ได้ให้ความหมายของ "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" ว่า เป็นวิธีการที่ใช้ปัญหา / สถานการณ์เป็นจุดเริ่มต้นในการระบุความต้องการ (Need) การเรียนรู้ ผลจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักจะมาจากกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในสถานการณ์และสามารถแก้ปัญหา

บาร์โรว์และแทมบลิน (Barrows & Tamblyn.1980 : 12) กล่าวว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" เป็นเทคนิคการสอนใหม่วิธีหนึ่งที่นักศึกษาใช้ปัญหาผู้ป่วย ปัญหาการให้บริการสาธารณสุขหรือปัญหาเกี่ยวกับการวิจัยมาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความอยากเรียนและเรียนในเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับปัญหาที่กำลังประสบอยู่ ในขณะเดียวกันนักศึกษายังได้มีโอกาสพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาของตนเองอีกด้วย ดังนั้นการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักจึงมีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอยู่ 2 ประการ คือ นักศึกษาสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาการได้ตามที่ต้องการและนักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา

ชมิดท์ (Schmit. 1983 : 11) อธิบายว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความรู้ที่จะแก้ปัญหาได้ด้วยการจัดสถานการณ์ที่จะสนับสนุนให้เกิดความรู้ได้ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการกระตุ้นความรู้เดิม ขั้นเสริมความรู้ใหม่ และขั้นต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ซึ่งความเข้าใจจะสมบูรณ์โดยการกระทำต่าง ๆ เช่น การตอบคำถาม การจดบันทึก เป็นต้น

เฮสซามิ (Hessami. 1994 : 373) กล่าวถึง "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" ว่าไม่เพียงแต่จะเพิ่มความรู้ หลักการ แต่จะมีส่วนช่วยสอนให้ผู้เรียนได้ทราบถึงเทคนิคการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี และกลไกการทำงานเป็นกลุ่ม

บรานและแฟร์แบงค์ (Barnes & Fairbanks. 1997 : 54) กล่าวว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" เป็นกระบวนการของการต้องการความรู้และทักษะการแก้ปัญหา มีโครงการที่เฉพาะในสถาบันการศึกษา เช่น แพทย์ พยาบาล และสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพที่เกี่ยวข้อง

สแลคและแมคอีแวน (Slack & MaEwen. 1997 : 40) กล่าวว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" เป็นวิธีการสอนที่ใช้ปัญหาผู้ป่วยในการกระตุ้นการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานและวิทยาศาสตร์ในคลินิกและทักษะการแก้ปัญหา

ดังนั้นสรุปได้ว่า "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" เป็นวิธีการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ใหม่ด้วยตนเองและใช้ความรู้เดิมที่มีอยู่ในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ผู้เรียนจะต้องพบในการปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้สอนมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องน้อยที่สุด ดังนั้นการเรียนการสอนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้ตามที่ต้องการ พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการทำงานเป็นกลุ่ม

7.2 แนวคิดและหลักการพื้นฐานของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

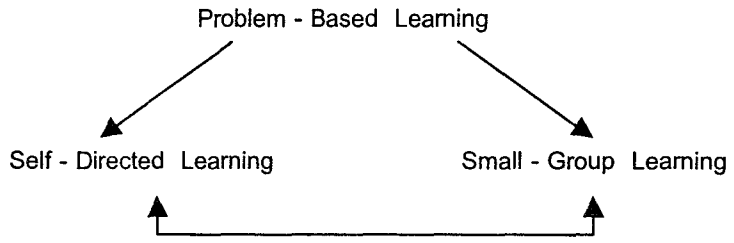
การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้อยู่ 2 ประการดังนี้ (ทองจันทร์ หงส์ลดารมภ์. 2531 ; อ้างอิงจากทองสุข คำธนะ. 2538. ผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. หน้า 51 - 53)

1. การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ทฤษฎีมนุษย์นิยมของโรเจอร์ (Roger. 1969) มีความเชื่อว่าเป้าหมายของการศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเห็นการเปลี่ยนแปลงในโลกและเกิดการเรียน รู้ ด้วยคนเราอยู่ในโลกที่สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องได้อย่างมั่นคงนั้น คนต้องเรียนรู้ว่าจะเรียนรู้ได้อย่างไร เนื่องจากไม่มีความรู้ใดที่มั่นคง ดังนั้นการที่บุคคลรู้ถึงกระบวนการแสวงหาความรู้เท่านั้นจะทำให้เกิดพื้นฐานที่มั่นคง ซึ่งโรเจอร์ได้เน้นความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เพราะถือว่าในการเปลี่ยนแปลงนั้นกระบวนการสำคัญกว่าความรู้ที่หยุดนิ่ง เป้าหมายการศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้บุคคลมีพัฒนาการและเจริญเติบโตไปสู่การทำงานได้เต็มศักยภาพ

ดังนั้นกิจกรรมของผู้สอนที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษา คือ การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้โดยอาศัยวิธีการของการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ (Experiential Learning) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้แบบประสบการณ์และให้อิสระในการเรียนรู้ (ยุวดี ฦาชา. 2536 : 20)

2. การเรียนรู้แบบเอกัตภาพ (Individualized Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่นำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือการจัดการเรียนการสอนที่คล้ายคลึงกันให้แก่กลุ่มผู้เรียน เทคนิคการสอนอาจใช้อย่างเดียวหรือหลายอย่างร่วมกันโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนระบุเป้าหมาย เลือกวิธีการเรียน เลือกสื่อ และอุปกรณ์การเรียนให้เหมาะกับผู้เรียนแต่ละคน

ดังนั้น แม้ว่าการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักจะใช้ทั้งหลักการของการเรียนรู้แบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ แต่อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญ คือ จะต้องให้ผู้เรียนผ่านกลไกพื้นฐานในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างครบถ้วน 3 ประการ (กระทรวงสาธารณสุข. 2530 ; อ้างอิงจากผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. 2536. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล. หน้า 42 - 44) ดังภาพประกอบ 15

ภาพประกอบ 15 กลไกพื้นฐานในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

จากภาพประกอบ 15 แสดงให้เห็นว่ากลไกพื้นฐานในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักประกอบด้วย

1. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้ "ปัญหา" เป็นหลักในการแสวงหาความรู้ด้วยกลวิธีหาข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐานอันเป็นการแก้ปัญหานั้นโดยผู้เรียนจะต้องนำปัญหามาเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ความคิดที่มีเหตุมีผลและการแสวงหาความรู้ใหม่ กระบวนการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถเกิดขึ้นได้กับการเรียนรายบุคคลหรือการเรียนกลุ่มย่อยได้ แต่การเรียนแบบกลุ่มย่อยจะช่วยให้รวบรวมแนวความคิดในการแก้ปัญหาได้กว้างขวางมากกว่า

2. การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Self - Directed Learning) คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการใช้ความรู้ความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบทั้งในด้านการกำหนดการดำเนินงานของตนเอง ยอมรับความรับผิดชอบตนเองที่มีต่อกลุ่ม คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง การประเมินผลตนเองตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์งานของตนเองด้วย

3. การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย (Small - Group Learning) เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นทีมและยอมรับประโยชน์ของการทำงานร่วมกัน ได้ค้นคว้าหาแนวความคิดใหม่ ๆ ดังนั้นการเรียนเป็นกลุ่มย่อยนี้ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลของการเรียนรู้ที่พึงประสงค์หลายอย่าง เช่น

3.1 ผู้เรียนมีโอกาสได้อภิปรายโต้เถียงระหว่างกันและกัน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

3.2 ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐานในการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยการทำงานเป็นกลุ่มซึ่งการเรียนรู้นี้จะทำให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะทำงานเป็นทีมกับคนอื่นในอนาคต

3.3 ผู้เรียนมีโอกาสได้เรียนรู้จากเพื่อนที่มีภูมิหลังต่างๆ กัน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนเรื่องต่าง ๆ ได้หลาย ๆ แนวความคิดและมีความรู้ความเห็นที่กว้างไกลออกไปได้

3.4 ผู้เรียนมีโอกาสได้รับทราบการประเมินผลการเรียน และพฤติกรรมของตนเองจากตนเอง จากเพื่อน และจากครูได้อย่างดีภายใต้บรรยากาศของมิตรภาพ

7.3 องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. 2536 : 41 - 42 ; ยุวดี ฦาชา. 2536 : 249 - 250 ; ทองสุข คำธนะ. 2538 : 50)

1. เป็นการเรียนที่ใช้เทคนิคการสอนกลุ่มย่อย ซึ่งผู้เรียนจะเรียนด้วยกันเป็นกลุ่มประมาณ 6 - 8 คน และจะมีการอภิปรายถกเถียงในกลุ่มเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ไปด้วยกัน

2. เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การเรียนการสอนจัดขึ้นโดยเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดสิ่งที่ตนต้องการจะเรียน และผู้เรียนจะต้องได้รับการอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เกิดขึ้นที่ตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. เป็นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่บูรณาการ ทั้งนี้ปัญหาที่นำมาใช้เป็นสื่อในการเรียนจะเป็นปัญหาทางวิชาชีพที่บูรณาการด้วยตัวของมันเองโดยอัตโนมัติ การที่ผู้เรียนจะแก้ปัญหาทางวิชาชีพได้ต้องอาศัยความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพหลายวิชามาบูรณาการเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งการเรียนแบบนี้เน้นที่ปัญหาเป็นพื้นฐาน

มาก่อน การที่จะแก้ปัญหาได้สำเร็จต้องมีความรู้เรื่องต่างๆ อย่างไรก็ตามลักษณะของความรู้ที่เกิดการเรียนรู้ขึ้นจึงเป็นความรู้ในขั้นนำมาใช้ซึ่งต้องผ่านการบูรณาการมาแล้ว

4. ปัญหาที่นำมาใช้เป็นหลักในการเรียนรู้ จะนำมาให้ผู้เรียนได้เรียนและขบคิดแก้ปัญหาก่อนจะไปค้นคว้าหาความรู้เนื้อหาวิชาการ และเมื่อผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จนเป็นที่เข้าใจดีแล้วผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ตั้งไว้ทันที การเรียนโดยวิธีนี้จึงเท่ากับเป็นการทดสอบความรู้อย่างฉับพลัน ผู้เรียนจะเห็นประโยชน์ของการเรียนและการค้นคว้าหาความรู้ในแง่ของการนำไปใช้ตลอดเวลาของการเรียน

5. เป็นการเรียนที่ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการกำหนดเนื้อหาวิชาที่จะเรียนเฉพาะที่เหมาะสมจะนำไปแก้ปัญหาที่ตั้งขึ้นไว้ ผู้เรียนจะเป็นผู้ควบคุมอัตราในการเรียนและลำดับขั้นตอนในการเรียนของตนเองและกลุ่มด้วยตนเองทั้งสิ้น

6. เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะประเมินผลสัมฤทธิ์ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากในขั้นตอนของการเรียนผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้ที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่ตั้งขึ้นไว้ให้ได้ เมื่อกำหนดเรื่องที่ต้องการเรียนและไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมาแล้วต้องนำความรู้นั้นมาใช้ในการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะรับรู้ได้ว่าตนเองเกิดการเรียนรู้ขึ้นแล้วหรือยังจากการที่ตนสามารถแก้ปัญหาได้หรือไม่ โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นผู้เรียนจึงเป็นผู้ที่รู้ดีว่าตนเกิดสัมฤทธิ์ผลในการเรียนอย่างไร

7.4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

เนื่องจากการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น เป็นการเรียนที่มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และนำความรู้นั้นมาแก้ปัญหาที่ได้รับ ฉะนั้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ (เฉลิม วราวิทย์. 2531 ; อ้างอิงจากผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. 2536. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล. หน้า 44 - 45)

1. การเตรียมแผนการสอน ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาพื้นฐานที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาความรู้ การสร้างปัญหาที่สอดคล้องกับความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในชุมชนหรือสังคม และแนวทางการประเมินผลเพื่อเสริมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และการแสวงหาความรู้ด้วยตัวผู้เรียนเอง

2. การบริหารการเรียนการสอน ขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนซึ่งเตรียมไว้ในขั้นตอนที่ 1 มาใช้กับผู้เรียน เนื่องจากการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ฉะนั้นผู้เรียนจะผ่านกระบวนการเรียนที่สำคัญ 3 ประการ คือ

2.1 การระบุปัญหา (Problem Identification) เมื่อผู้เรียนได้รับปัญหาจากอาจารย์ผู้สอน ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาความรู้ให้ได้ว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไรโดยใช้กระบวนการคิดที่มีเหตุผลด้วยวิธีการเชื่อมโยงความรู้เดิมมาประยุกต์ใช้กับปัญหาเพื่อให้เกิดแนวความคิดใหม่

2.2 การเรียนการสอนในกลุ่มย่อย (Small Group Tutorial Learning) การจัดผู้เรียนให้เรียนเป็นกลุ่มย่อยเป็นวิธีการจัดที่เหมาะสมที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดมความรู้เดิมมาช่วยกันแก้ปัญหาและเกิดความรู้ใหม่ ในเวลาเดียวกันผู้เรียนและผู้สอนมีกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดไปในทางที่กำหนดไว้ ในระยะนี้ผู้เรียนจะกำหนดแนวทางการค้นหาความรู้เพื่อนำมาแก้ปัญหาต่อไปด้วยการแบ่งภาระหน้าที่ให้สมาชิกกลุ่มไปศึกษาหาความรู้

2.3 การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (Self - Directed Learning) ผู้เรียนแต่ละคนจะช่วยกันไปแสวงหาความรู้และจะต้องรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเองที่มีต่อกลุ่ม เลือกประสบการณ์

การเรียนรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ที่หามาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันกับสมาชิกกลุ่มเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ระยะนี้ผู้เรียนจะมีโอกาสประเมินผลงานของตนเองและวิพากษ์วิจารณ์งานของตนเองและผู้อื่นด้วย

3. การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง (Self Evaluation) และประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่ม (Peer Evaluation) ฉะนั้นการประเมินผลจึงนิยมใช้เพื่อการประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้รู้ว่าตนเรียนรู้อะไรและบกพร่องในจุดใดเพื่อจะได้พยายามศึกษาให้สมบูรณ์ ผู้สอนจะทำการประเมินผลโดยเน้นที่กระบวนการเรียนของผู้เรียน (Learning Process) และนำข้อมูลมาบอกผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนต่อไปมากกว่าที่จะประเมินผลรวมแต่เพียงอย่างเดียว

7.5 ขั้นตอนการดำเนินการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีขั้นตอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนดังนี้ (ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. 2536 : 50 - 52 ; ยุวดี ฦาชา. 2536 : 263 - 265 ; ทองสุข คำธนะ. 2538 : 55 - 57 ; ชุติมา ปัญญาพินิจนุกูร. 2540 : 78 - 79 ; อติญาณ์ ศรเกษตริน. 2543 : 83 - 84)

1. ด้านผู้เรียน มีการดำเนินการเรียนตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 ทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่างๆ ของคำและแนวคิด (Clarify Terms and Concepts) โดยกลุ่มผู้เรียนจะต้องพยายามทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับเสียก่อน หากมีคำข้อความหรือแนวความคิดตอนใดที่ยังไม่เข้าใจจะต้องพยายามหาคำอธิบายให้ชัดเจนโดยอาจจะอาศัยความรู้พื้นฐานของสมาชิกในกลุ่มหรือจากเอกสาร ตำราอื่นๆ ที่มีคำอธิบาย

1.2 ระบุตัวปัญหา (Define the Problem) ขั้นตอนนี้เป็นการระบุปัญหาและให้คำอธิบายของปัญหาทั้งหมดโดยสมาชิกกลุ่มจะต้องมีความเข้าใจต่อปัญหาที่ถูกต้องสอดคล้องกันโดยอย่างน้อยที่สุดจะต้องเข้าใจว่ามีเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ใดถูกกล่าวถึงหรืออธิบายอยู่ในปัญหานั้นบ้าง

1.3 วิเคราะห์ปัญหาและตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับปัญหา (Analyze the Problem and Formulate Hypotheses) การวิเคราะห์ปัญหาจะได้มาซึ่งความคิดและข้อสนับสนุนเกี่ยวกับโครงสร้างของปัญหาทั้งนี้โดยอาศัยพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน รวมทั้งความคิดอย่างมีเหตุผลในการสรุปรวบรวมความคิดเห็น ความรู้ และแนวความคิดของสมาชิกภายในกลุ่มเกี่ยวกับกระบวนการและกลไกที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหา นั่นคือ พยายามสร้างสมมติฐานอันสมเหตุสมผลสำหรับปัญหานั้นๆโดยการแสดงความคิดเห็นแบบระดมสมอง นับเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะทำให้สมาชิกของกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเพื่อให้ได้มาซึ่งสมมติฐานเท่าที่จะมากได้

1.4 จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน (Identify the Priority of Hypotheses) จากสมมติฐานต่าง ๆ ที่ได้มานั้น กลุ่มจะต้องนำมาพิจารณาจัดลำดับความสำคัญอีกครั้งโดยอาศัยข้อสนับสนุนจากข้อมูลความจริงและความรู้จากสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อพิจารณาหาข้อยุติสำหรับสมมติฐานที่ปฏิเสธได้และคัดเลือกสมมติฐานที่ต้องแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป

1.5 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Formulate Learning Objectives) เมื่อกลุ่มอภิปรายและตัดสินว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นและยังขาดอยู่ทำให้ไม่สามารถตอบคำถามหรือสมมติฐานที่ตั้งขึ้นได้ กลุ่มจะช่วยกันกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อไปค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทดสอบสมมติฐานที่คัดเลือกไว้

1.6 การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม (Collect Additional Information Outside the Groups) จากวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สมาชิกแต่ละคนของกลุ่มจะมีหน้าที่

รับผิดชอบในการไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่มโดยสามารถหาได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากตำรา เอกสารทางวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆที่เกี่ยวข้องซึ่งการทำงานจะทำเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ หากมีเวลาน้อยจำเป็นต้องแยกเป็นรายบุคคลไปช่วยกันหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ แล้วกลับมาพบกันในกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

1.7 สังเคราะห์และทดสอบข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพิ่มเติม (Synthesize and Test the Newly Acquired Information) กระบวนการของการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นหลักจะสมบูรณ์ได้โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่วางไว้ โดยสมาชิกของกลุ่มแต่ละคนจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาเสนอต่อสมาชิกอื่นในกลุ่มเพื่อพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้มาเพียงพอต่อการพิสูจน์สมมติฐานหรือไม่ ดังนั้นกลุ่มอาจจะพบว่ามีข้อมูลบางส่วนไม่สมบูรณ์จำเป็นจะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกก็ได้

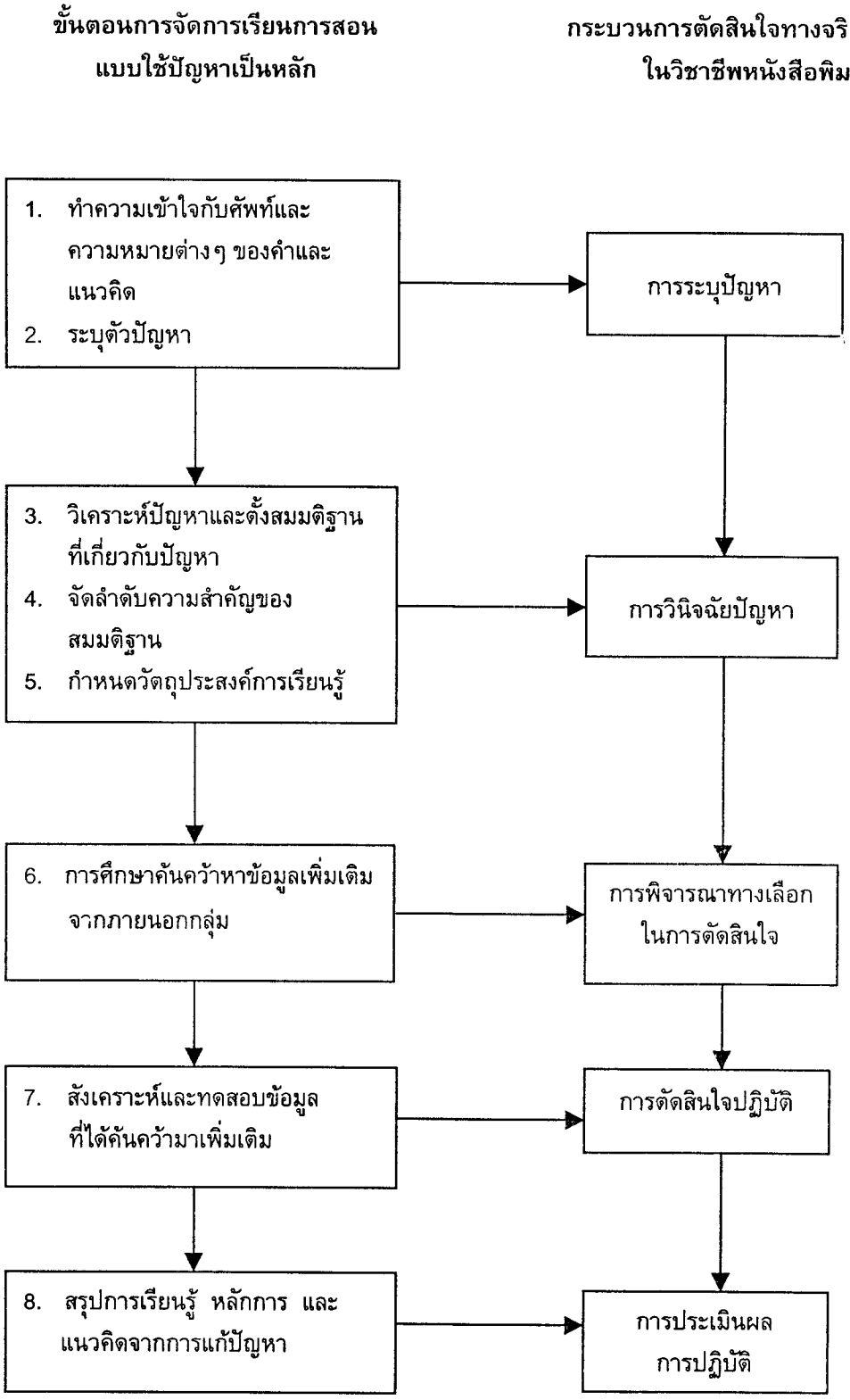
1.8 สรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหา (Identify Generalization and Principles Derived from Studying this Problem) กระบวนการจะสิ้นสุดเมื่อกลุ่มสามารถหาข้อมูลครบถ้วนต่อการพิสูจน์ข้อสมมติฐานทั้งหมดได้และสามารถสรุปได้ถึงหลักการต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาปัญหานี้ รวมทั้งเห็นแนวทางในการนำความรู้และหลักการนั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไปได้

2. ด้านผู้สอน บทบาทของผู้สอนจะแตกต่างไปจากการเรียนการสอนแบบเดิม คือ ผู้สอนจะไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญที่ทำหน้าที่ให้ความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่จะเป็นผู้จัดประสบการณ์กระตุ้น จูงใจให้ผู้เรียนมีความตั้งใจในการเรียนและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้โดยมีบทบาทเกี่ยวข้องในการเรียนการสอนเฉพาะบางขั้นตอนเท่านั้น คือ

2.1 ขั้นตอนการตั้งสมมติฐานเพื่อแก้ปัญหา ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความคิดเพื่อให้ผู้เรียนทำการคัดเลือกว่าสมมติฐานใดน่าจะเหมาะในการแก้ปัญหาและแสวงหาความรู้

2.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องเข้าร่วมสังเกตพิจารณาการวิเคราะห์ สังเคราะห์ตลอดจนกลวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนพิจารณาความถูกต้องและความเพียงพอของข้อมูล ผู้สอนจะต้องพยายามให้ผู้เรียนมองผลการปฏิบัติงานของตนว่าสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องหรือไม่ ผู้สอนจะไม่ตัดสินว่าการแก้ปัญหานั้นถูกหรือผิด แต่จะกระตุ้นทางอ้อมเพื่อให้ผู้เรียนเห็นว่าการแก้ปัญหาบางจุดยังไม่ถูกต้อง และผู้สอนจะต้องหาทางกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินผลตนเองตลอดกระบวนการศึกษาที่ได้ปฏิบัติมา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังภาพประกอบ 16

ภาพประกอบ 16 แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จากภาพประกอบ 16 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จะประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอนซึ่งแต่ละขั้นตอนจะใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักดังนี้

1. การระบุปัญหา จะเป็นการให้นักศึกษาทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่าง ๆ ของคำและแนวคิด ตลอดจนการระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดเป็นกรณีศึกษา

2. การวินิจฉัยปัญหา หลังจากที่นักศึกษาได้ทำการระบุปัญหาแล้ว ขั้นต่อมา คือ การวินิจฉัยปัญหาโดยนักศึกษาจะต้องทำการวิเคราะห์ปัญหาและตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม

3. การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ เมื่อนักศึกษาทำการวินิจฉัยปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดให้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้ นักศึกษาจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม

4. การตัดสินใจปฏิบัติ โดยนักศึกษาจะทำการสังเคราะห์และทดสอบข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพิ่มเติมเพื่อนำมาสู่การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

5. การประเมินผลการปฏิบัติ จะเป็นการให้นักศึกษาสรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดเพื่อพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

7.6 การประเมินผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนี้ เป็นการเรียนในลักษณะกลุ่มย่อยที่ผู้เรียนเป็นผู้ชี้นำการเรียนรู้ของตนเอง และผู้เรียนจะต้องเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละบทเรียนไปพร้อม ๆ กันทั้งกลุ่ม ดังนั้นการประเมินผลจึงเป็นแบบอิงเกณฑ์มากกว่าอิงกลุ่ม บูแจ็คและลิดเดิล (Bujack & Little. 1988 ; อ้างอิงจากชุติมา ปัญญาพินิจนุกูร. 2540. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลโดยบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและการเน้นปัญหาเป็นหลัก. หน้า 80) กล่าวว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องประเมินในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีดังนี้

1. ความสามารถในการบูรณาการและใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ความสามารถในการให้เหตุผลได้อย่างสมเหตุสมผลและเป็นระบบ
3. ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้นการประเมินผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สิ่งที่จะต้องประเมินในตัวผู้เรียนมีดังนี้ (ทองสุข คำธนะ. 2533 : 76 - 80)

1. การประเมินสมรรถภาพในการใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ ในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น สมรรถภาพในการใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ หมายถึง ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่เพียงพอของผู้เรียนในการที่จะค้นคว้าหาความรู้ แสวงหาแหล่งความรู้ซึ่งต้องอาศัยความสามารถในการแยกแยะและวิเคราะห์ข้อมูล การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การให้เหตุผล การคิดอย่างละเอียดรอบคอบ การสรุป ดังนั้นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้และกระบวนการแก้ปัญหาเป็นเรื่องเดียวกัน นั่นคือ ผู้เรียนที่เรียนแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ได้โดยการเรียนไปตามลำดับขั้นของกระบวนการแก้ปัญหาซึ่งเมื่อการแก้ปัญหาดำเนินไปถึงขั้นของการตั้งสมมติฐานแล้ว ขั้นต่อไป คือ การวิเคราะห์สมมติฐานว่าตามความรู้ที่ตนมีจะตัดสินสมมติฐานว่าอย่างไร จะยอมรับหรือไม่ยอมรับสมมติฐานนั้น ถ้ามีความรู้ไม่เพียงพอที่จะตัดสินได้ต้องไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เรื่องที่จะเรียนรู้ คือ

อะไร จะตั้งวัตถุประสงค์ของการเรียนอย่างไร เมื่อเรียนรู้เรื่องเหล่านั้นแล้วจึงจะอธิบายและยืนยันสมมติฐานได้ การแก้ปัญหาจึงจะทำได้เป็นผลสำเร็จในตอนนี้ ความสามารถในการแก้ปัญหาและใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้นี้ สามารถประเมินได้ทุกครั้งที่เกิดกระบวนการกลุ่มย่อย เมื่อผู้เรียนมารวมกลุ่มอภิปรายถกเถียงกันตามข้อมูลที่มีในบทเรียน ผู้เรียนจะแสดงความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างมีขั้นตอนออกมาให้เห็น การประเมินตนเองและการสังเกตของผู้สอนจะบอกได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถด้านนี้อย่างไรโดยใช้เครื่องมือในการประเมินซึ่งเป็นข้อความแบบรายการสังเกตหรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และทุกครั้งที่มีการเข้ากลุ่มย่อยควรนำรายการประเมินความสามารถในการค้นคว้าด้วยตนเองให้ทุกคนได้ประเมินซึ่งกันและกันเพื่อเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับให้ผู้เรียนทุกคนมีข้อมูลสำหรับการพัฒนาความสามารถในด้านนี้

2. การประเมินความสามารถในการชี้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น สมรรถภาพในการชี้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ที่เพียงพอของผู้เรียนในการที่จะตัดสินใจกำหนดสิ่งที่ตนต้องการที่จะเรียนรู้ ตรวจสอบตนเองได้ถูกต้องว่าได้มีกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นและประเมินตนเองได้ตรงกับการประเมินของผู้สอนว่าตนรู้ในเรื่องนั้นเพียงใด ดังนั้นผู้ที่จะมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้จะต้องมีความสามารถ 2 อย่าง คือ การมองตนเองได้ถูกต้อง (self reflection) และการประเมินตนเองได้ถูกต้อง (self evaluation) การประเมินความสามารถด้านนี้ต้องอาศัยการสังเกตการทำงานและกระบวนการเรียนของผู้เรียน และใช้เครื่องมือในการช่วยประเมินเช่นเดียวกับความสามารถในการใช้กระบวนการค้นคว้าหาความรู้ ต่างกันแต่เพียงข้อความที่เป็นรายการสังเกตต้องสร้างตามกรอบแนวคิดของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3. การประเมินสมรรถภาพในการทำงานกลุ่ม ในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น สมรรถภาพในการทำงานกลุ่ม หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่เพียงพอของผู้เรียนในการมีบทบาทในกลุ่ม มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เป็นผู้นำ เป็นสมาชิกกลุ่มและมีส่วนช่วยให้งานกลุ่มสำเร็จในเวลาที่กำหนด เนื่องจากการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักผู้เรียนจะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเล็กๆ ขนาด 7 - 8 คน ตลอดทั้งการเรียน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการกลุ่ม นั่นคือ การเรียนรู้ของผู้เรียนในกลุ่มจะเป็นไปได้ดีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของทุกคนภายในกลุ่ม กลุ่มจะเรียนรู้ไปพร้อมๆกันจากการช่วยกันทำงานและค้นคว้าหาความรู้ ดังนั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนแบบนี้จึงต้องประเมินกระบวนการกลุ่มด้วย

การประเมินความสามารถในการทำงานกลุ่มก็เช่นเดียวกับการประเมินสมรรถภาพด้านอื่นๆของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก เนื่องจากขณะที่การเรียนการสอนดำเนินไป ผู้เรียนต้องมีกิจกรรมของการค้นคว้าหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยตนเองและมีการอภิปรายกันในกลุ่มย่อยไปพร้อมๆ กัน การประเมินสมรรถภาพเหล่านั้นจึงทำไปในเวลาเดียวกัน ผู้ประเมิน ได้แก่ ตัวผู้เรียนเองแต่ละคนประเมินตนเองและประเมินเพื่อน ผู้สอนประเมินผู้เรียนและในเวลาเดียวกันผู้เรียนก็ประเมินผู้สอนด้วย แบบประเมินจะเป็นแบบรายการสังเกตหรือมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

สำหรับเครื่องมือประเมินผลที่ใช้ในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่สำคัญ ได้แก่

1. แบบประเมินสามขั้น (Triple Jump Exercise) (บุญนาท ลายสนิทเสรีกุล. 2531 ; อ้างอิงจาก ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. 2536. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล. หน้า 73) เป็นเครื่องมือประเมินผลที่สร้างโดยมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดา มีลักษณะเป็นการสอบปากเปล่าที่มีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นแรกจะประเมินความสามารถในการตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูล การระบุปัญหาที่น่าจะเป็น การกำหนดหัวข้อความรู้ที่จะไปแสวงหาเพิ่มเติม ขั้นที่สองจะประเมินความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และขั้นที่สามเป็นการ

ประเมินความสามารถในการสังเคราะห์ข้อมูล การระบุปัญหาที่แท้จริงและประเมินผลความสามารถของตนเอง

ข้อดีของแบบประเมิน 3 ขั้น คือ สามารถประเมินวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้หลายอย่างในการประเมินเพียงครั้งเดียวและประเมินผลให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนได้โดยตรงทันที ส่วนข้อเสีย คือ ต้องใช้ผู้ประเมินที่มีความสามารถสูง ใช้ผู้ประเมินผลจำนวนมากโดยผู้ประเมิน 1 คนต่อผู้เรียน 1 คน และต้องใช้เวลาอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อผู้เรียน 1 คน

2. แบบสอบอัตนัยประยุกต์หรือแบบสอบเอ็ม อี คิว (Modified Essay Question : MEQ) เป็นแบบสอบที่นำเสนอกรณีศึกษา (case) ตามลำดับขั้นตอนการเกิดเหตุการณ์ แต่มิได้ให้ข้อมูลทั้งหมดครั้งเดียวเหมือนแบบสอบเรียงความ แต่ให้ข้อมูลเป็นตอนๆแล้วมีคำถามแทรกเป็นระยะๆ ผู้ตอบต้องตัดสินใจเลือกข้อมูลมาวิเคราะห์คำตอบเพื่อตอบคำถามปลายเปิดเอง (พวงแก้ว ปุณยกนก. 2531 : 28) โดยอาศัยข้อมูลที่ข้อสอบกำหนดให้ เมื่อได้คำตอบแล้ว ผู้ตอบจึงจะเปิดไปทำคำถามต่อไปซึ่งมีข้อมูลมาเสนอให้เพิ่มเติม จึงอาจทำให้ผู้ตอบรู้ตัวว่าคำตอบที่ตอบไปแล้วผิด แต่จะกลับไปแก้คำตอบที่ทำไปแล้วไม่ได้ (อาภรณ์ ชูดวง. 2535 : 36) เพราะว่าการที่กลับไปแก้คำตอบใหม่มิใช่เป็นการแก้ปัญหาแต่ถือว่าเอาข้อมูลในปัจจุบันไปแก้ไขอดีต (ไตรรงค์ เจนการ. 2530 ; อ้างอิงจากทิพย์วรรณ มูลทองชุน. 2535. การพัฒนาแบบสอบแบบเอ็ม อี คิว เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. หน้า 5) หรือจะเปิดไปดูข้อมูลของคำถามที่อยู่ถัดไปไม่ได้ ไม่มีการชี้แนะคำตอบเหมือนแบบสอบเลือกตอบ เนื่องจากผู้ตอบข้อสอบต้องสังเคราะห์คำตอบเองจึงสามารถประเมินกระบวนการคิด ตลอดจนเจตคติของผู้ตอบได้ด้วย (Knox. 1975 : 54 - 55 ; อ้างอิงจากพวงแก้ว ปุณยกนก. 2532. แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (เอ็ม อี คิว)เพื่อใช้วัดทักษะการแก้ปัญหา. หน้า 24) ดังนั้นแบบสอบเอ็ม อี คิว นอกจากจะวัดความสามารถในกระบวนการแก้ปัญหาได้ทุกขั้นตอนแล้ว ยังสามารถใช้ตรวจสอบเจตคติของผู้ตอบ (Feletti. 1980 : 933 ; อ้างอิงจากอาภรณ์ ชูดวง. 2535. การสร้างแบบสอบเอ็ม อี คิว เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. หน้า 5) เพราะฉะนั้นจึงเป็นการวัดความสามารถรวมของวัตถุประสงค์ทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ จำนวนข้อสอบควรมีประมาณ 5 - 35 ข้อ (Feletti. 1980 : 934 ; อ้างอิงจากพวงแก้ว ปุณยกนก. 2532. แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (เอ็ม อี คิว)เพื่อใช้วัดทักษะการแก้ปัญหา. หน้า 24)

เมื่อสร้างข้อสอบ เอ็ม อี คิว แล้ว ควรให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ทำข้อสอบเพื่อรวบรวมคำตอบที่เป็นไปได้และกำหนดเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ควรได้มีโอกาสพบกันเพื่ออภิปรายถึงคำตอบที่ควรเป็น (Knox. 1980 : 21 - 22 ; อ้างอิงจากพวงแก้ว ปุณยกนก. 2532. แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (เอ็ม อี คิว) เพื่อใช้วัดทักษะการแก้ปัญหา. หน้า 24) ส่วนการกำหนดเวลาในการตอบแต่ละคำถามโดยทั่วไปมักจะแบ่งเวลาช่วงละ 5 นาที แต่อาจจะมากกว่าหรือน้อยกว่านี้ก็ได้แล้วแต่ลักษณะและความยาวของคำตอบที่จะต้องตอบ

ข้อดีของแบบสอบเอ็ม อี คิว คือ

1. เป็นเครื่องมือที่ประเมินได้ทั้งแบบประเมินผลความก้าวหน้าและการประเมินผลรวบยอด
2. ใช้ทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาตั้งแต่การระบุปัญหา การวินิจฉัยปัญหา การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ การตัดสินใจปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ
3. วัดความสามารถทางสติปัญญาได้หลายระดับตั้งแต่ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การนำไปใช้ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

4. สามารถวัดความรู้ เจตคติ และทักษะในการปฏิบัติได้

ส่วนข้อจำกัดของแบบสอบเอ็ม อี คิว คือ

1. มีความยุ่งยากในการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน
2. ใช้เวลาในการตรวจข้อสอบมากกว่าแบบปรนัย
3. การสอบไม่อนุญาตให้ผู้สอบกลับมาแก้ไขคำตอบในข้อต้น ๆ เมื่อได้ทำผ่านมาแล้ว
4. ครอบคลุมเนื้อหาได้ไม่กว้างเท่าข้อสอบแบบปรนัย
5. ผู้สอบอาจแอบพลิกกระดาษไปข้างหน้า / ย้อนหลังได้
6. คำตอบที่กำหนดไว้อาจไม่เจาะจงประกอบกับผู้ตอบไม่ทราบว่าจะต้องตอบลึกซึ้งมากน้อยเพียงใด

3. แบบประเมินผลการสอน (The Tutorial Evaluation) (บุญนาท ลายสนิทเสรีกุล. 2531 ; อ้างอิงจากผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. 2536. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล. หน้า 80 - 81) พัฒนาโดยมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดา และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนิวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะเป็นการประเมินโดยการสังเกตใช้แบบมาตราประมาณค่าเป็นเครื่องมือประเมิน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน เป็นข้อมูลเอกสารที่บันทึกเกี่ยวกับพฤติกรรมในการทำงานกลุ่มของผู้เรียนแต่ละคน กลุ่มผู้เรียน และผู้สอน เพื่อใช้ประกอบการประเมินผลรวมเมื่อสิ้นสุดหน่วยการเรียนและการประเมินผลแบบนี้จะได้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนในด้านการประเมินผลตนเองและเพื่อนร่วมงาน

ข้อดีของแบบประเมินผลการสอน คือ สามารถให้ข้อมูลป้อนกลับทันทีในการประเมินผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน และผู้สอน ใช้เป็นการประเมินความก้าวหน้าและการประเมินผลรวมได้ ในส่วนของแบบมาตราประมาณค่าเป็นเครื่องมือที่สร้างง่าย ใช้เวลาน้อย สะดวกในการตอบ สามารถวัดคุณลักษณะต่างๆได้หลายชนิด ส่วนข้อเสีย คือ ผู้ประเมินต้องมีความสามารถที่จะประเมินผลผู้เรียนว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ในส่วนของแบบมาตราประมาณค่านั้น การให้คะแนนขึ้นอยู่กับผู้ประเมินซึ่งอาจมีความลำเอียงในการให้คะแนน การใช้ภาษาหรือคำถามในแบบมาตราประมาณค่า และการแกล้งตอบของผู้ตอบจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ง่าย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสอบเอ็ม อี คิว เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เพราะแบบสอบเอ็ม อี คิว นี้สามารถทดสอบความรู้ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้ดี เหมาะสมกับการวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งต้องผสมผสานความรู้ทางด้าน 5 W ' s + H การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ หลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และหลักการเลือกความภักดี

7.7 ประโยชน์ของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

การนำการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ในการเรียนการสอนจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้ (ทองสุข คำธนะ. 2538 : 80)

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ในด้านต่างๆ คือ การเรียนรู้เชิงความคิด (cognitive learning) ซึ่งเป็นความคิดเชิงวิเคราะห์และเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้เชิงเจตคติ (affective learning)

2. ผู้เรียนได้เรียนรู้พื้นฐานในการแก้ไขปัญหาโดยตรง ทำให้พัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา สามารถถ่ายโยงความรู้ไปสู่การแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในวิชาชีพและชีวิตประจำวันได้

3. พัฒนาทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4. พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. พัฒนาทักษะความมีเหตุผล

6. พัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์

7. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้อย่างมีโครงสร้าง ง่ายต่อการระลึกได้และนำออกมาใช้ได้ง่าย

8. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนี้เหมาะกับหลักสูตรและวิชาที่มีความต้องการความเป็นบูรณาการ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

กมลา สุวรรณธรรมา (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้และสิทธิส่วนบุคคลและอิทธิพลของภาพลักษณ์ต่อการประเมินเหตุการณ์ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล" โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ จำนวน 50 คน และประชาชนทั่วไป จำนวน 220 คน เกี่ยวกับขอบเขตสิทธิส่วนบุคคลของคนทั่วไป ของบุคคลสาธารณะ และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เพื่อสนองสิทธิในการรับรู้และสิทธิส่วนบุคคลของหนังสือพิมพ์ รวมทั้งทดสอบอิทธิพลของภาพลักษณ์ต่อการประเมินเหตุการณ์ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วยแบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน และนักศึกษาจากสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าข้อมูลส่วนตัวในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพ ที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์ เรื่องราวส่วนตัวต่างๆ มีความเหมาะสมในการปกปิดหรือเปิดเผยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น แต่ในเรื่องเกี่ยวกับคดีความเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะเปิดเผยตัวต่อผู้เกี่ยวข้องหรือต่อสาธารณชนได้ นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐและดารามีขอบเขตข้อมูลส่วนตัวน้อยที่สุด ส่วนประชาชนมีขอบเขตข้อมูลส่วนตัวมากที่สุดโดยแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เรื่องที่สามารถเปิดเผยได้มากที่สุด คือ เรื่องการเงิน อันดับสอง คือ สุขภาพ อันดับสาม คือ พฤติกรรมประหลาดและประวัติส่วนตัว และเรื่องที่ควรเปิดเผยน้อยที่สุด คือ เรื่องความรัก โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในการประเมินผลการทำงานของหนังสือพิมพ์ ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่และทักษะของหนังสือพิมพ์เป็นไปในทางบวก ส่วนเรื่องสิทธิส่วนบุคคลเป็นไปในทางลบ

ส่วนภาพลักษณ์มีอิทธิพลต่อการประเมินเหตุการณ์และละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยถ้าเป็นเหตุการณ์ของบุคคลที่ชอบจะให้คะแนนจริยธรรมในการหาข่าวและความยุติธรรมต่อผู้ตกเป็นข่าวน้อยกว่าเรื่องของบุคคลที่ไม่ชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ และถ้าหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวเป็นหนังสือพิมพ์ที่ชอบจะให้คะแนนจริยธรรมและความยุติธรรมสูงกว่าหนังสือพิมพ์ที่ไม่ชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

พิมพ์พร ยิ่งยง (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง "ข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน : วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน" ผลการวิจัยพบว่า ตลอดช่วงปี พ.ศ. 2539 ข่าวสดนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศมากกว่ามติชน ทั้งนี้ข่าวสดนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศ

จำนวน 30 ชิ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 4.26 ของจำนวนชิ้นข่าวทั้งหมด เฉลี่ยประมาณเดือนละ 3 ครั้ง และเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศเป็นส่วนใหญ่ ส่วนมติชนมีการนำเสนอเพียง 11 ชิ้น หรือคิดเป็นร้อยละ 3.65 ของจำนวนชิ้นข่าวทั้งหมด เฉลี่ยประมาณเดือนละ 1 ชิ้น และนำเสนอข่าวทางเพศเกี่ยวกับพฤติกรรมการข่มขืนเด็กมากที่สุด สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาความรุนแรง พบว่า ข่าวสดนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงมากกว่ามติชน โดยมีจำนวน 165 ชิ้น หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 14 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 23.24 ส่วนมติชนมีการนำเสนอเพียง 72 ชิ้น หรือเฉลี่ยเดือนละประมาณ 6 ชิ้น คิดเป็นร้อยละ 10.98 โดยหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับนำเสนอความรุนแรงเป็นเรื่องเกี่ยวกับทำร้ายร่างกายของสิ่งมีชีวิตโดยใช้อาวุธหรืออุปกรณ์ต่างๆ ประกอบมากที่สุด ส่วนการใช้ภาษาในข่าวเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงนั้น พบว่า ข่าวสดมีการใช้ภาษาที่หวือหวาและเร้าอารมณ์มากกว่ามติชน

จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวและหัวหน้าข่าว พบว่า หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับมีกระบวนการคัดเลือกและนำเสนอข่าวที่คล้ายคลึงกัน คือ ให้ความสำคัญกับข่าวที่มีผลกระทบต่อคนในสังคม นอกจากนี้ยังคำนึงถึงนโยบายด้านศีลธรรมจรรยาบรรณ เช่น การระบุรายละเอียดของผู้ตกเป็นข่าวไม่ว่าจะเป็นชื่อนามสกุล ที่อยู่ เป็นต้น ส่วนนโยบายด้านกฎหมายนั้นจะคำนึงในเรื่องกฎหมายหมิ่นประมาทและการละเมิดโดยเฉพาะการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลซึ่งต้องอาศัยการเสี่ยงในประเด็นนี้ และประเด็นสิทธิส่วนบุคคลถือว่าเป็นประเด็นสำคัญสำหรับหนังสือพิมพ์แต่ไม่ถือว่าเป็นประเด็นหลัก เพราะภาระหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ คือ การรายงานข้อเท็จจริงแก่สังคม และถ้าบุคคลผู้ตกเป็นข่าวเป็นบุคคลสาธารณะบางครั้งบุคคลนั้นก็ต้องยอมสูญเสียสิทธิส่วนบุคคลบ้างแต่สิ่งสำคัญสุดในการพิจารณานำเสนอข่าว คือ การต้องหาความพอดีให้ได้ระหว่างสิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์

ศรีลักษณ์ ศิลปี (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง "ปัญหาทางด้านจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวอาชญากรรม" ผลการวิจัยพบว่า นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าพวกเขามีปัญหาในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม ได้แก่ การนำเสนอรายละเอียดของผู้ตกเป็นข่าวและภาพในคดีทางเพศโดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน การนำเสนอข่าวดังกล่าวจำเป็นต้องเสนออย่างมีข้อจำกัดซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์การเสนอข่าวอาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์ในส่วนที่เป็นรายละเอียดเบื้องต้นของผู้ตกเป็นข่าว ได้แก่ ชื่อ ที่อยู่ สถานศึกษา / สถานที่ทำงาน รวมทั้งภาพผู้ตกเป็นข่าว เพราะสิ่งเหล่านี้อาจทำให้เขาเสื่อมเสียชื่อเสียงหรืออนาคต

สำหรับแรงจูงใจที่นักหนังสือพิมพ์ใช้เมื่อพวกเขาต้องเผชิญกับปัญหาทางจริยธรรมในการเสนอข่าวอาชญากรรมนั้น นักหนังสือพิมพ์เห็นว่ามาตรฐานทางวิชาชีพเป็นเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดที่เขายึดถือ แต่เมื่อถูกสัมภาษณ์โดยใช้กรณีข่าวสมมติที่สร้างจากข่าวอาชญากรรมที่เคยตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นลักษณะของสถานการณ์ทางจริยธรรมที่ยากต่อการตัดสินใจ ผลปรากฏว่าการทำให้ข่าวมีความน่าเชื่อถือต่อสายตาผู้อ่านเป็นสิ่งที่นักหนังสือพิมพ์ยึดถือเป็นเกณฑ์ที่สำคัญที่สุด ดังนั้นแม้ว่านักหนังสือพิมพ์จะตั้งกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการเสนอข่าวอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นปัญหาทางจริยธรรมไว้ แต่ในแง่ของการปฏิบัติจริงนั้นพวกเขาไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้ ทั้งนี้เพราะปัจจัยในเรื่องการแข่งขันกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นและการที่ผู้อ่านให้การยอมรับการนำเสนอข่าวในลักษณะเดิมเป็นอย่างดี จึงทำให้นักหนังสือพิมพ์ไม่ได้ตระหนักในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวหรืออันตรายที่พวกเขาอาจได้รับมากเท่าใดนัก

อังธิดา ลิมป์ปัทมปาณี (2540 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของหนังสือพิมพ์ต่อนักการเมือง ศิลปินนักแสดง นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป" ผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นปัญหาแต่ละกลุ่มดังนี้

กลุ่มนักการเมือง หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวที่ละเมิดหรือหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล 3 ประเด็น คือ

1. การทำหน้าที่ของนักการเมืองในตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารประเทศอันมีความไม่ชอบมาพากลหรือบกพร่องต่อหน้าที่
2. ความเคลื่อนไหวของนักการเมืองที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมืองหรือผลประโยชน์ที่ไม่ถูกต้อง
3. เรื่องส่วนตัวที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่

ประเด็นปัญหาทั้ง 3 ประเด็นนี้ล้วนเป็นประเด็นที่ทำให้ผู้ตกเป็นข่าวในกลุ่มนี้ฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ แต่มีข้อสังเกตว่าไม่ปรากฏการฟ้องร้องของกลุ่มนี้ในประเด็นปัญหาเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวหรือเรื่องที่เกี่ยวกับชู้สาวหรือความสัมพันธ์ครอบครัวที่ไม่ใช่ลักษณะผัวเดียวเมียเดียวทั้งที่เป็นปัญหาทางจริยธรรมวารสารศาสตร์และทางกฎหมายในเรื่องละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ประเด็นนี้นักวิชาชีพส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเพราะเป็นเรื่องจริง ถ้าผู้ตกเป็นข่าวฟ้องร้องก็แพ้เพราะต้องไปพิสูจน์ความจริง การฟ้องร้องในเรื่องดังกล่าวจึงมีน้อย

กลุ่มศิลปินนักแสดง หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวละเมิดหรือหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจนทำให้ผู้ตกเป็นข่าวฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ในประเด็นเรื่องพฤติกรรมส่วนตัวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเพศ ข้อสังเกตกลุ่มนี้จะมีสถิติการฟ้องร้องหนังสือพิมพ์น้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น คือ เพียง 6 กรณี หรือคิดเป็นร้อยละ 7 ของคดีทั้งหมดในระหว่างปี 2536 - 2540 นอกจากนี้ประเด็นการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ยังมีลักษณะเป็นเรื่องส่วนตัวจำนวนมาก แต่ผู้ตกเป็นข่าวกลุ่มนี้ไม่ได้ฟ้องร้อง ประเด็นนี้นักวิชาชีพให้เหตุผลว่าปัญหาอย่างหนึ่งของวงการบันเทิง คือ กลไกของธุรกิจบันเทิงมักทำให้ดารานักร้องเป็นธุรกิจสินค้า เมื่อเป็นสินค้าจุดขายไม่ต้องอาศัยความสามารถก็ได้ แต่อาจอยู่ที่ตัวดารานักร้องที่ขายความเป็นตัวตนของบุคคลจึงต้องขายความเป็นส่วนตัว มีเจตนาขายความเป็นส่วนตัว เมื่อเป็นเช่นนี้ตลาดประชาชนที่บริโภคเรื่องบันเทิงก็สนใจความเป็นส่วนตัว กลไกนี้จึงดึงให้คนทุกฝ่ายเข้าไปอยู่ในเรื่องเดียวกัน ข่าวกับการสร้างข่าวจึงปะปนกัน

กลุ่มนักธุรกิจ หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวละเมิดหรือหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลจนทำให้ผู้ตกเป็นข่าวฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ใน 4 ประเด็น คือ

1. ความขัดแย้งผลประโยชน์ทางธุรกิจ
2. การทำธุรกิจที่มีความไม่ชอบมาพากลหรือมีผลกระทบต่อประชาชน
3. เรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวกับการทำธุรกิจ
4. เรื่องส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางอาญา

กลุ่มนี้ปรากฏว่าผู้ตกเป็นข่าวฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ในประเด็นดังกล่าว โดยประเด็นปัญหามีความเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจที่ตนเองทำอยู่ ผู้ตกเป็นข่าวกลุ่มนักธุรกิจมีความคิดเห็นว่าเรื่องส่วนตัวของนักธุกิจอาจจะโยงเข้าสู่เรื่องประโยชน์ของประชาชนได้ แต่หนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบข่าวให้ถูกต้องก่อน เพราะอาจเป็นการเข้าใจผิดได้ทำให้เกิดความเสียหายต่อธุรกิจทั้งปัจจุบันและอนาคต ขณะเดียวกันนักวิชาชีพต่างมองว่าภาครัฐตามธุรกิจภาคเอกชนไม่ทัน รัฐดูแลไม่ทั่วถึง ทำให้บ่อยครั้งมีการเอารัดเอาเปรียบผู้บริโภค หนังสือพิมพ์จึงต้องเป็นที่พึ่ง เพราะบทบาทประการหนึ่ง คือ ดูแลสังคม ต้องคอยเตือนไม่ให้ผู้บริโภคหลงกลธุรกิจที่ไม่ชอบมาพากลหรือไม่เป็นธรรมเหล่านั้น นอกจากนี้การนำเสนอข่าวของกลุ่มนักธุรกิจนี้มีความก้ำกึ่งอยู่ระหว่างความเป็นส่วนตัวกับการเปิดเผยต่อสาธารณะ เพราะการทำธุรกิจเป็นเรื่องส่วนตัวเว้นแต่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวมหรือมีผลกระทบต่อส่วนรวมหรือไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคจำเป็นต้องนำเสนอ

กลุ่มประชาชนทั่วไป ประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวละเมิดหรือหมิ่นเหม่ต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มประชาชนทั่วไปจนทำให้ผู้ตกเป็นข่าวฟ้องร้องหนังสือพิมพ์มีดังนี้

กลุ่มอาชีพข้าราชการ ตำรวจ ทหาร มี 3 ประเด็น คือ

1. พฤติกรรมส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่
2. การปฏิบัติหน้าที่อันมีความไม่ชอบมาพากลหรือบกพร่องต่อหน้าที่หรือไม่เป็นธรรม
3. ความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับผู้ตกเป็นข่าว

กลุ่มที่เป็นบุคคลทั่วไป มี 2 ประเด็น คือ

1. ความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับผู้ตกเป็นข่าว
2. การเปิดเผยเรื่องสามี - ภรรยาหรือฐานะทางการเงิน

กลุ่มประชาชนที่เป็นพระสงฆ์ เป็นประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ลักษณะชู้สาวทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อวงการพุทธศาสนา

กลุ่มที่น่าสนใจ คือ กลุ่มประชาชนที่เป็นบุคคลทั่วไป กลุ่มนี้หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวประเด็นที่เป็นความอาญาที่เกี่ยวกับผู้ตกเป็นข่าวซึ่งนักวิชาชีพต่างให้ความเห็นในประเด็นนี้ตรงกันว่าโดยส่วนใหญ่แล้วประชาชนทั่วไปน่าจะมีสิทธิส่วนบุคคลมากที่สุดเมื่อเทียบกับสิทธิการเสนอข่าวในกลุ่มอื่นๆ เว้นแต่ว่าเป็นเรื่องเข้าข่ายผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรม เพราะประชาชนทั่วไปไม่มีคุณค่าความเป็นข่าวในแง่ตัวบุคคลหรือชื่อเสียง จึงต้องอาศัยเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลเป็นสิ่งพิจารณาแทน

จินตนา ตันสุวรรณนนท์ (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์"โดยสัมภาษณ์เจาะลึกบรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน ข่าวสด เดลินิวส์ และแนวหน้า ชื่อฉบับละ 1 คน รวมเป็นจำนวน 5 คน และสำรวจความคิดเห็นผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน ข่าวสด เดลินิวส์ และแนวหน้า จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหลัก 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยภายนอก ปัจจัยที่นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นว่ามีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยในด้านความคลุมเครือของปัญหาทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ รองลงมา คือ ปัจจัยอันเกิดจากธรรมชาติในการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์ (ข้อจำกัดด้านเวลา) และปัจจัยในด้านมาตรการและกลไกในการตรวจสอบควบคุมกันเองในแวดวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ปัจจัยในด้านผู้อ่านก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ จะเห็นได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยภายนอก

ในส่วนของทัศนคติและความคิดเห็นของนักหนังสือพิมพ์ที่มีต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พบว่า นักหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในทางบวก โดยเห็นว่าจริยธรรมมีประโยชน์ช่วยในการเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในกรณีที่เกิดปัญหาทางจริยธรรมขึ้น และจริยธรรมยังสามารถควบคุมความประพฤติให้นักหนังสือพิมพ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

ในส่วนของการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักหนังสือพิมพ์ที่มีสถานภาพ ภูมิหลังทางการศึกษา และระดับความรู้เกี่ยวกับจริยธรรมที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน

ธิดารัตน์ น้อยสุวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเรื่องการรับผลประโยชน์ตอบแทนกับการรับตามธรรมเนียมไทยของนักหนังสือพิมพ์ระดับบริหารและนักหนังสือพิมพ์ระดับปฏิบัติการในเขตกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเรื่องการรับผลประโยชน์ตอบแทนกับการรับตามธรรมเนียมไทยของนักหนังสือพิมพ์ระดับบริหารและนักหนังสือพิมพ์ระดับปฏิบัติการไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนักหนังสือพิมพ์ระดับบริหารกับนักหนังสือพิมพ์ระดับปฏิบัติการมีความไม่แตกต่างกันในด้านประสบการณ์การทำงาน อายุ การศึกษา ส่วนนักหนังสือพิมพ์ที่มีอายุงานตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไปมีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการรับผลประโยชน์ตอบแทนกับการรับตามธรรมเนียมแตกต่างจากนักหนังสือพิมพ์ที่

มีอายุการทำงานไม่เกิน 4 ปี ซึ่งจากการศึกษาค่าเฉลี่ยในแบบสอบถามแต่ละข้อ พบว่า นักหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มมองว่าการรับสิ่งของใดๆ รวมทั้งการรับบัตรฟรี หรือของชำร่วยเป็นการรับผลประโยชน์ตอบแทน นอกจากนั้นยังพบว่า นักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนและนักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาอื่นมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการรับผลประโยชน์ตอบแทนกับการรับตามธรรมเนียมแตกต่างกัน หากดูจากค่าเฉลี่ยแล้วจะเห็นว่านักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนจะลงความเห็นในกรณีกำกึ่งระหว่างการรับผลประโยชน์ตอบแทนกับการรับตามธรรมเนียมว่าเป็นการรับผลประโยชน์ตอบแทน แต่สำหรับสถานการณ์ที่เป็นการรับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างชัดเจน นักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาอื่นจะมีระดับของความเห็นด้วยว่าเป็นการรับผลประโยชน์ตอบแทนที่เข้มข้นกว่านักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน อาจกล่าวได้ว่านักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชนมีแนวโน้มจะปฏิเสธการรับสิ่งของต่างๆ จากแหล่งข่าวมากกว่านักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาอื่น ในขณะเดียวกันนักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาอื่นก็มีแนวโน้มต่อต้านการรับผลประโยชน์ตอบแทนในรูปเงินทองหรือหุ้นอย่างรุนแรงมากกว่านักหนังสือพิมพ์ที่จบการศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน

เลอลักษณ์ รอดเรือง (2541 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "การตกเป็นเหยื่อจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน" โดยทำการวิเคราะห์ข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ชื่อฉบับ คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ และข่าวสด รวม 1,095 ฉบับ ผลการวิจัยพบว่า มีการรายงานที่ก่อให้เกิดเหยื่อ 213 ข่าว แบ่งเป็น การตกเป็นเหยื่อเผยแพร่ 5 ข่าว การตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนจากภาพ 140 ภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพข่าวอาชญากรรม และจากรายละเอียดของข่าว 38 ข่าว ไทยรัฐนำเสนอข่าวที่ก่อให้เกิดเหยื่อมากที่สุด รองลงมา คือ เดลินิวส์ และข่าวสด

ด้านความตระหนักของผู้อ่านเกี่ยวกับข่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดเหยื่อนั้น พบว่า ผู้อ่านมีความตระหนักถึงผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ผู้ตกเป็นข่าว แม้จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์มีจริยธรรมต่ำก็ตาม แต่ก็เห็นว่าการนำเสนอข่าวมีประโยชน์ต่อสาธารณชนมากกว่า

ส่วนกฎหมายและจริยธรรม พบว่า มีกฎหมายควบคุมการรายงานข่าวในลักษณะที่ทำให้เกิดเหยื่อเผยแพร่และมีบทลงโทษที่ชัดเจนและค่อนข้างสูง ส่วนลักษณะการตกเป็นเหยื่อซ้ำซ้อนนั้นในส่วนของผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนมีกฎหมายควบคุมและบทลงโทษชัดเจน แต่ไม่รุนแรงเท่าลักษณะการตกเป็นเหยื่อเผยแพร่ ส่วนการนำเสนอภาพและการเสนอรายละเอียดของผู้ถูกล่วงละเมิดทางเพศไม่มีกฎหมายควบคุม การรายงานข่าวคงมีแต่จริยธรรมที่ควบคุมและไม่มีบทลงโทษใดๆ

สุวัฒน์ ทองธนากุล (2541 - 2542 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "ปัญหาด้านจริยธรรมและบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับด้านจริยธรรมของหนังสือพิมพ์" โดยใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ด้วยแบบสอบถามโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักหนังสือพิมพ์ จำนวน 30 คน และกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์ที่เป็นผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรป้องกันราชอาณาจักรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 41 และหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 11 รวมทั้งสิ้น 158 คน ผลการวิจัยพบว่า นักหนังสือพิมพ์มักจะต้องเผชิญกับการตัดสินใจทางจริยธรรมอยู่เสมอซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและซับซ้อน การตัดสินใจทางจริยธรรมนี้เป็นเหตุการณ์ที่นักหนังสือพิมพ์มีโอกาสเผชิญในการทำงานประจำวัน ไม่ว่าจากการเขียนข่าว การบรรณาธิกรณ์หรือการพิจารณาคัดเลือกภาพที่ลงตีพิมพ์โดยที่ปัญหาทางด้านจริยธรรมของหนังสือพิมพ์จากการศึกษาสามารถแจกแจงได้ดังต่อไปนี้

1. ความตระหนักถึงจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ จากการสำรวจพบว่า กลุ่มวิชาชีพหนังสือพิมพ์เห็นว่าหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันมีความตระหนักถึงจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพระดับปานกลาง ในขณะที่กลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีความตระหนักถึงจริยธรรมน้อย

นอกจากนี้จากการทดสอบแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจทางจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เมื่อต้องตัดสินใจทางจริยธรรมในการทำหน้าที่สื่อมวลชนทั้งกลุ่มนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์และกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์มีแรงจูงใจทางจริยธรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญสูงสุดกับสามัญสำนึกทางจริยธรรม (ร้อยละ 25.74) รองลงมา คือ มาตรฐานในวิชาชีพ (ร้อยละ 24.26) และหลักกฎหมาย (ร้อยละ 17.82) แต่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์จะคำนึงถึงมาตรฐานในวิชาชีพสูงสุด (ร้อยละ 25.00) รองลงมา คือ สามัญสำนึกทางจริยธรรม (ร้อยละ 21.43) และคำนึงถึงหลักกฎหมายเป็นอันดับ 3 เช่นเดียวกัน (ร้อยละ 19.64)

2. ปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจริงกับหนังสือพิมพ์ นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์เห็นว่าปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาการวางตัวไม่เป็นกลาง / วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีอคติ (ร้อยละ 29.63) ปัญหาการรับซองขาว / อามิสสินจ้าง (ร้อยละ 16.67) และปัญหาการเสนอข่าวบิดเบือน (ร้อยละ 13.89) ในขณะที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาการวางตัวไม่เป็นกลาง / วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีอคติ (ร้อยละ 34.27) การเสนอข่าวบิดเบือน (ร้อยละ 22.78) และการเสนอข่าวละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (ร้อยละ 16.13) ตามลำดับ

3. ปัญหาทางด้านจริยธรรมที่ร้ายแรง แม้นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์และผู้อ่านหนังสือพิมพ์จะเห็นว่าปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจริงของหนังสือพิมพ์จะแตกต่างกัน แต่ทั้ง 2 กลุ่มเห็นพ้องกันว่าปัญหาการรับซองขาว / อามิสสินจ้าง ปัญหาการเสนอข่าวบิดเบือน และปัญหาการวางตัวไม่เป็นกลาง / วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีอคติของหนังสือพิมพ์เป็นปัญหาทางจริยธรรมที่ร้ายแรงที่สุด

4. สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรม นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์และผู้อ่านหนังสือพิมพ์เห็นเหมือนกันว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางจริยธรรมมากที่สุด ได้แก่ การที่นักหนังสือพิมพ์เองไม่ตระหนักถึงจริยธรรม อาชีพนักหนังสือพิมพ์มีโอกาสหาผลประโยชน์ได้ง่าย และเกิดจากการแข่งขันทางธุรกิจระหว่างหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้นักวิชาชีพหนังสือพิมพ์มองว่าการต้องทำงานแข่งกับเวลาก็เป็นสาเหตุสำคัญในอันดับต้น ๆ ในขณะที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์มองว่าการมีเสรีภาพมากเกินไปเป็นเหตุให้เกิดปัญหามากกว่า

เพ็มเบอร์ (Pember. 1968 : 14 - 24) ทำการวิจัยในเรื่อง "การปกป้องตนเองของหนังสือพิมพ์ต่อปัญหาการล่วงล้ำสิทธิส่วนตัวของผู้ตกเป็นข่าว" โดยศึกษาจากการสังเคราะห์กฎหมายในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลที่บังคับใช้อยู่และวิเคราะห์จากคดีต่างๆที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ในเรื่องสิทธิส่วนตัวนั้นจำเป็นต้องมีการสร้างความกระจ่างชัดโดยศาลก่อนที่หนังสือพิมพ์จะทำการอันถือว่าละเมิดใดๆ ก็ตาม หนังสือพิมพ์ต้องตระหนักไว้ว่าเมื่อถูกฟ้องศาลในคดีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนตัว ผู้พิพากษาหรือลูกขุนจะพิพากษาคดีโดยพิจารณาว่าอะไรที่เป็นข่าวและอะไรที่ไม่เป็นข่าว สิ่งที่ศาลจะพิจารณาว่าเป็นข่าวในคดีที่ผ่านๆ มา ได้แก่

1. เรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยชอบด้วยกฎหมาย
2. เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่นำตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับคุณค่าของข่าว โดยเหตุการณ์นั้นได้ทำให้บุคคลผู้นั้นกลายเป็นบุคคลสาธารณะไปโดยปริยาย
3. เรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลที่ทำให้ตัวเขาเองกลายเป็นบุคคลสาธารณะ (public figure)
4. เรื่องที่มาจากบันทึกสาธารณะ (public record) แต่ก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์
5. ไม่ควรนำรายละเอียดของบุคคลที่ไม่ใช่บุคคลสาธารณะไปสร้างเป็นนิยายหรือภาพยนตร์
6. ระวังการนำภาพบุคคลธรรมดาไปใช้ในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาพนั้น

7. ให้ตระหนักว่าความจริงเป็นสิ่งช่วยปกป้องหนังสือพิมพ์จากกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล และในขณะเดียวกันความจริงจากเรื่องราวของบุคคลธรรมดาจะเป็นสิ่งต้องห้ามถ้าเรื่องนั้นไม่มีคุณค่าของข่าว

วีเวอร์ และ วิลฮอยต์ (Weaver & Wilhoit. 1986 : 47) ทำการศึกษา "แหล่งอิทธิพลที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของผู้สื่อข่าว" โดยการสอบถามความคิดเห็นจากผู้สื่อข่าว จำนวน 1,000 คน ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 88.00 มาจากการเรียนรู้จากห้องข่าวในแต่ละวัน ร้อยละ 72.00 มาจากการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนจากครอบครัว ร้อยละ 61.00 มาจากบรรณาธิการอาวุโส ร้อยละ 57.00 มาจากอาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 53.00 มาจากผู้สื่อข่าวอาวุโส ร้อยละ 50.00 มาจากอาจารย์มหาวิทยาลัย ร้อยละ 35.00 มาจากการอบรมสั่งสอนทางศาสนา ร้อยละ 25.00 มาจากผู้พิมพ์ผู้โฆษณา และร้อยละ 24 มาจากครูโรงเรียนมัธยม

โวฟ, โทมาสัน และลาล็อค (Wolf , Thomason & Larocque. 1987 : 503 - 507) ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาของสิทธิการรับรู้และสิทธิส่วนบุคคลในการระบุรายละเอียดของเหยื่ออาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์" ซึ่งการระบุรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับเหยื่ออาชญากรรมอาจจะทำให้เหยื่อตกอยู่ในอันตราย ผลการวิจัยพบว่า ร้อยละ 85.00 ของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงแนวโน้มของการเพิ่มความตระหนักในเรื่องการระบุรายละเอียดของเหยื่อในคดีอาชญากรรมว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ ร้อยละ 46.00 เห็นว่าเป็นการลิดรอนสิทธิการรับรู้ของผู้อ่าน แต่มีบางส่วนกล่าวว่าแม้ลงเนื้อหาที่ละเมิดเหยื่ออาชญากรรมในข่าวไปแล้วแต่บรรณาธิการจะมีความคิดเห็นว่าสาธารณชนอาจจะแสวงหาข้อจำกัดของเขาได้เองว่าอะไรน่าจะนำมาตีพิมพ์ได้

ซิงเลทารี่ และคณะ (Singletary et al. 1990 : 964 - 972) ศึกษาเรื่อง "แรงจูงใจในการตัดสินใจทางจริยธรรม" เพื่อต้องการหาคำตอบว่าอะไรคือแรงจูงใจที่นักหนังสือพิมพ์ใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องจริยธรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ศึกษาทั้งจากกลุ่มที่เป็นนักวิชาชีพและนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านสื่อสารมวลชน โดยในการวิจัยนี้มีการจัดแบ่งแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจทางจริยธรรมออกเป็น 13 ข้อ ได้แก่ การต้องการความก้าวหน้า การอิงความคิดของเพื่อนร่วมงาน ทัศนคติที่ว่าความรู้คืออำนาจ ความสนใจของสาธารณชน การทำทุกอย่างเพื่อให้งานสำเร็จ บรรทัดฐานของสังคม สามัญสำนึกทางจริยธรรม ความเชื่อถือของประชาชน มาตรฐานของหัวหน้าหรือองค์กร มาตรฐานในวิชาชีพ การขาดความรู้หรือความสนใจในจริยธรรม หลักกฎหมาย และความเชื่อทางศาสนา

แรงจูงใจทั้งหมดนี้ถูกนำมาสร้างเป็นประโยค 77 ประโยค หรือที่เรียกว่า Q - statement โดยในครั้งแรกทดลองกับผู้สื่อข่าว จำนวน 17 คน และครั้งที่สองทดลองกับนักศึกษานิเทศศาสตร์ 49 คน หลังจากนั้นนำผลการทดลองมาผ่านการวิเคราะห์ปัจจัยโดยวิธี Q - factor Analysis หรือวิธีวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มคน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจได้ 3 กลุ่มปัจจัยดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจที่เป็น Mainstream ของสำนึกทางจริยธรรม ประกอบด้วย ความเชื่อถือของประชาชน สำนึกทางจริยธรรม ความสนใจของประชาชน มาตรฐานขององค์กรหรือนายจ้าง และมาตรฐานทางวิชาชีพ หรือกล่าวได้ว่าตัดสินใจโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อถือของประชาชนมากกว่ามาตรฐานทางวิชาชีพของตน

กลุ่มที่สอง มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจจากการแสวงหาและครอบครองจากความรู้คืออำนาจ บรรทัดฐานของสังคม ทำทุกอย่างเพื่องาน สำนึกทางจริยธรรม และการขาดความรู้ความสนใจด้านจริยธรรม หรือกล่าวได้ว่าตัดสินใจโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานทัศนคติที่วาความรู้คืออำนาจแต่ไม่สนใจความรู้เรื่องจริยธรรม

กลุ่มที่สาม เป็นกลุ่มที่จำกัดความปัจจัยที่ได้ค่อนข้างยาก แต่มีแนวโน้มที่เห็นด้วยกับความเชื่อของประชาชน ความรู้คืออำนาจ และบรรทัดฐานของสังคม

อลัน (Arant. 1991 : 238 - 252) ทำการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับ "การระบุรายละเอียดของผู้ถูกทำร้ายทางเพศ" โดยเน้นศึกษาในเรื่องสิทธิส่วนตัวของเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายกับเนื้อหาในกฎหมายรัฐธรรมนูญที่ตระหนักในเรื่องนี้ โดยศึกษาจากการวิเคราะห์บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและคดีความที่เกี่ยวข้องที่ผ่าน ๆ มา พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวกับบันทึกสาธารณะ (public record) ที่ป้องกันการระบุรายละเอียดของเหยื่อที่ถูกข่มขืนได้เพิ่มความหนักใจให้แก่เจ้าพนักงานรัฐ (public officer) และเหยื่อบางรายก็ประสบชัยชนะในการฟ้องร้องเมื่อชื่อของพวกเขาปรากฏอย่างเด่นชัดในหน้าหนังสือพิมพ์ สิ่งนี้เป็น "chilling effect" ต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากผลบังคับทางกฎหมายที่มีต่อการปกป้องการระบุรายละเอียดของเหยื่อที่ถูกข่มขืนต่อสิทธิตามตัวบทรัฐธรรมนูญก่อให้เกิดอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ความหนักใจที่เกิดขึ้น คือ ในบางครั้งเจ้าพนักงานอาจจะไม่เต็มใจที่จะเปิดเผยบันทึกของตำรวจแก่สื่อต่างๆ จึงทำให้เกิด "chilling effect" ในการรายงานข่าวอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ แม้หนังสือพิมพ์จะไม่สามารถนำเสนอรายละเอียดส่วนตัวของเหยื่อที่ถูกทำร้ายทางเพศได้อย่างเสรี แต่สิ่งที่หนังสือพิมพ์ควรตั้งคำถามก็คือหนังสือพิมพ์ควรระบุรายละเอียดของเหยื่อที่ถูกทำร้ายทางเพศในแนวทางเดียวกับที่พวกเขาได้ระบุถึงเหยื่ออาชญากรรมประเภทอื่นหรือไม่

ฮัทเดสตัน (Huddleston. 1998 : abstract) ศึกษาเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางจริยธรรมและการเสนอทางออกของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์" โดยการสำรวจความคิดเห็นบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์รายวัน ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้ข้อมูลจากอินเตอร์เน็ตซึ่งจุดเริ่มต้นและความถูกถ้วนไม่สามารถตรวจสอบได้
2. การใช้วิธีการหลอกลวงเพื่อให้ได้ข้อมูล
3. การแยกความแตกต่างของข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นของผู้สื่อข่าว
4. ผู้สื่อข่าวยอมให้อคติของตนเองมีอิทธิพลต่อเนื้อหาข่าว
5. กำหนดเรื่องที่ยากเกินที่ผู้สื่อข่าวจะไม่กระทำในการแสวงหาข่าว
6. บิดเบือนเนื้อหาโดยให้ความสำคัญมากกับประเด็นปัญหาเฉพาะ
7. กำหนดสิ่งที่ประกอบด้วยการใช้วิธีการหลอกลวงในการแสวงหาข่าว
8. ความโน้มเอียงในการรายงานข่าวการเมืองที่มุ่งเกี่ยวกับตัวบุคคลจากประเด็นปัญหา
9. การระบุสถานที่ของการขโมย
10. การรายงานข่าวเกี่ยวกับภาพลักษณ์ทางการเมืองส่วนบุคคลอย่างโจ่งแจ้ง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สรุปได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในแง่ของประเด็นปัญหาทางจริยธรรมและการวิเคราะห์เนื้อหาทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ แต่ยังไม่ปรากฏว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์แต่อย่างใด

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

พวงเพ็ญ ชุณหปราณ (2532 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการสอนในคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาล" โดยวิธีการที่ใช้เป็นการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้ทดลองสอนนักศึกษาพยาบาลในการเรียนวิชาการปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่เทียบกับการเรียนตามปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 จากวิทยาลัยพยาบาล 2 แห่ง จำนวน 4 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่านักศึกษา

พยาบาลที่เรียนตามรูปแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคลินิกดีกว่านักศึกษาพยาบาลที่เรียนตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มณีรัตน์ จรุงเดชากุล และคณะ (2533 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "ความพร้อมของนิสิตแพทย์โครงการการศึกษาแพทย์แนวใหม่ที่ใช้หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" ดำเนินการโดยให้นิสิตแพทย์โครงการการศึกษาแพทย์แนวใหม่จำนวน 2 รุ่น รวม 31 คน ประเมินตนเองจากแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการศึกษาพบว่า ความรู้พื้นฐานระดับปริญญาตรีที่ช่วยในการเรียน ได้แก่ ชีววิทยา เคมี ภาษาอังกฤษ ชีวเคมี และจุลชีววิทยา ส่วนวิชาคณิตศาสตร์และฟิสิกส์มีส่วนช่วยค่อนข้างน้อย การเตรียมความพร้อมจากชุดการเรียนที่ 1 : บทนำ การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักช่วยให้นิสิตมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับก่อนเริ่มศึกษา ความสามารถดังกล่าว ได้แก่ ความสามารถในด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาการสื่อความหมายในกระบวนการกลุ่ม

ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา (2536 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล" กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 วิทยาลัยพยาบาลคริสเตียน ในวิชาการบริหารหอผู้ป่วย ภาคทฤษฎี 2 หน่วยกิต โดยแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 18 คน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษากลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและนักศึกษากลุ่มที่เรียนแบบปกติหลังจากเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 50 ทุกคน แต่ความสามารถในการคิดวิจารณญาณของนักศึกษากลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและกลุ่มที่เรียนแบบปกติหลังการเรียนไม่พบความแตกต่างกัน

ยุวดี ฦาชา (2536 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล" กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์พยาบาล ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี จำนวน 38 คน โดยเป็นกลุ่มทดลอง 18 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักเพิ่มขึ้นจากก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ .01 ด้วยเช่นกัน ส่วนการวัดประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า ทั้งอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีสมรรถภาพในการเรียนและการสอนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักอยู่ในเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ และอาจารย์พยาบาลมีสมรรถภาพในการจัดการเรียนแบบนี้เพิ่มขึ้นกว่าก่อนฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นสมรรถภาพในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนที่หลังจากสอนนักศึกษาแล้วมีคะแนนสมรรถภาพเพิ่มขึ้นจากหลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข (2536) ทำการศึกษาสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 301 คน และอาจารย์ผู้สอน 260 คน ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบวัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์ผู้สอน และแบบสังเกตสภาพการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษานั้นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและตามการรับรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับสูง และจากการสังเกตอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ

ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยที่กำหนดและพบว่าความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านทั่วไปในชีวิตประจำวันและด้านการพยาบาลอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย

ทองสุข คำธนะ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "ผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาล บรมราชชนนี ราชบุรี จำนวน 64 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการพยาบาลผู้สูงอายุ และแบบสอบอัตนัยประยุกต์วัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลหลังการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก นักศึกษาพยาบาลรายงานว่าการเรียนการสอนวิธีนี้ทำให้ได้ฝึกการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีทักษะในการเรียนกลุ่มย่อย ได้แสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้าแสดงออก รู้วิธีการเรียนด้วยตนเอง ตลอดจนมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากกว่าวิธีการสอนแบบปกติ สำหรับอาจารย์พยาบาลนั้นรายงานเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในทำนองเดียวกัน และเพิ่มเติมว่าการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้นช่วยให้นักศึกษาพยาบาลมีความกระตือรือร้นและสนใจการเรียนสูง รวมทั้งได้เรียนรู้ในบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียดอีกด้วย

อัชฌา เอกนนท์ (2538 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง "ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนด้านพุทธิปัญญาในเรื่องการให้บริการอนามัยโรงเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและแบบปกติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นราธิวาส" กลุ่มตัวอย่าง 50 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 25 คน กลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบปกติในวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนเรื่องการให้บริการอนามัยโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถทางด้านพุทธิปัญญาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถทางด้านพุทธิปัญญาในระดับการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่าสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แซนเดอร์และคณะ (Saunder, et al. 1982 ; อ้างอิงจากบุญนาท ลายสนิทเสรีกุล. 2533. งานวิจัยเปรียบเทียบหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตระหว่างหลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและหลักสูตรปกติ. หน้า 97) ทำการศึกษา "เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและหลักสูตรปกติ" โดยได้สร้างแบบทดสอบปรนัยจำนวน 80 ข้อ คำถามครอบคลุมเกี่ยวกับ Internal Medicine นำไปทดสอบนิสิตแพทย์ชั้นปีสุดท้ายของมหาวิทยาลัยซิดนีย์ที่เรียนหลักสูตรปกติ จำนวน 243 คน กับนิสิตแพทย์มหาวิทยาลัยนิวคาสเซิลซึ่งเรียนหลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่า โดยเฉลี่ยนิสิตแพทย์มหาวิทยาลัยซิดนีย์ทำแบบทดสอบได้ร้อยละ 71 นิสิตแพทย์มหาวิทยาลัยนิวคาสเซิลทำแบบทดสอบได้ร้อยละ 67 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วู้ดเวอร์ด (Woodward. 1984 : 151) ได้เสนอผลการวิจัยในการประชุมวิจัยทางแพทยศาสตร์ศึกษาของสมาคมวิทยาลัยแพทยศาสตร์อเมริกาปี 1981 (The 1981 Conference of Research in Medical Education of the Association of American Medical Colleges) เกี่ยวกับการศึกษาจากการให้อาจารย์ที่ปรึกษาของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเมินผลความสามารถทางคลินิกของบัณฑิตแพทย์ที่มาจากคณะแพทยศาสตร์ต่างๆ ในประเทศแคนาดาขณะปฏิบัติงานในฐานะแพทย์ฝึกหัด (Intern) ระหว่างปี 1978 -1979 ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาร้อยละ 26.10 ประเมินว่าบัณฑิตแพทย์ที่จบจากมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ที่ใช้หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักปฏิบัติงานทางคลินิกได้ดีกว่ามาก เมื่อเปรียบเทียบกับบัณฑิตแพทย์ที่จบจากมหาวิทยาลัยอื่นซึ่งใช้หลักสูตรปกติ ร้อยละ 38.30 ประเมินว่าดีกว่า ร้อยละ 28.70 ประเมินว่าเท่ากัน และร้อยละ 6.90 ประเมินว่าด้อยกว่า

เคลียส์เซน และคณะ (Claessen et al. 1985 : 69) ทำการศึกษา "เปรียบเทียบความสามารถทางคลินิกของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยลิมเบอร์ก (Limberg) ที่ใช้หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักกับมหาวิทยาลัยยูเทรชต์ (Utrecht) ที่ใช้หลักสูตรแบบปกติในด้านการแก้ปัญหา" กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 2 , 3 , 4 และ 5 ของมหาวิทยาลัยทั้ง 2 แห่ง ซึ่งนิสิตจะได้รับการทดสอบให้แก้ปัญหาผู้ป่วยคนละ 2 ราย ผู้ป่วยแต่ละรายจะมีรายละเอียดบรรจุอยู่ในกระดาษ 50 แผ่น แต่ละแผ่นบรรจุ1 ข้อมูล นิสิตต้องอ่านข้อมูลดัง ๆ ทีละข้อจนครบ 50 แผ่น ผลการศึกษาพบว่า นิสิตแพทย์หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถจะจดจำข้อมูลได้มากกว่าหลักสูตรปกติ ข้อมูลชี้ให้เห็นว่านิสิตหลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถในการจัดเรียงข้อมูลให้เป็นระบบ เรียงตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาทางการแพทย์มากกว่านิสิตหลักสูตรปกติ อาจสรุปได้ว่านิสิตแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถทางคลินิกมากกว่านิสิตแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแบบปกติและยังมีความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้ป่วยได้ดีกว่า

โคลส์ (Coles. 1985 : 187) ทำการศึกษา "ลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเซ้าท์แทมตัน (Southampton) ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งใช้หลักสูตรปกติกับมหาวิทยาลัยลิมเบอร์ก (Limberg) ประเทศเนเธอร์แลนด์ ซึ่งใช้หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก" ผลการวิจัยพบว่าลักษณะการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันมากนักเมื่อเริ่มเข้ามาศึกษา แต่การบรรยายทางการศึกษาของหลักสูตรปกติจะเพิ่มลักษณะการเรียนให้พอรู้หรือให้จดจำมากขึ้นเรื่อยๆแก่นิสิตและลดลักษณะการเรียนรู้แบบเรียนให้ลึกซึ้งลงเรื่อย ๆ

สเทอร์น (Stern. 1997 : 96) ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง "การรับรู้ของนักศึกษาหลักสูตรการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก" ในสถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งโดยการประเมินหลักสูตรในนักศึกษาจำนวน 11 คน ที่เป็นทั้งเด็กที่เรียนเก่งและเรียนอ่อน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบในหลักสูตรนี้จะทำให้มีพฤติกรรมที่เป็นวิชาชีพมากขึ้นรวมไปถึงทักษะการติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีมและรวมทั้งความรับผิดชอบในวิชาชีพ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มทักษะการมีเหตุมีผลในการปฏิบัติงานโดยรวมถึงโครงสร้างสำหรับการคิดและประโยชน์ของบุคคล การรับรู้ของนักศึกษาในหลักสูตรการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักนี้นับว่าเป็นสิ่งที่มีค่า เป็นจริง และเพิ่มประสบการณ์ นักศึกษาสามารถรวบรวมจุดสำคัญรวมเข้าไปในหลักสูตรนี้ทั้งเนื้อหา การจัดชั้น รูปแบบ และบทบาทนักศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสรุปได้ดังนี้

1. ด้านประสิทธิผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า

1.1 สภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามการรับรู้ของนักศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและตามการรับรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับสูงและจากการสังเกตอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่านักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 นักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถด้านพุทธิปัญญาสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.4 นิสิตแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถทางคลินิกมากกว่านิสิตแพทย์ที่ใช้หลักสูตรแบบปกติและยังมีความสามารถในการแก้ปัญหาของผู้ป่วยได้ดีกว่า

1.5 นักศึกษาที่มีความรับผิดชอบในหลักสูตรการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักจะทำให้มีพฤติกรรมเป็นวิชาชีพมากขึ้น รวมถึงทักษะการติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความรับผิดชอบในวิชาชีพและเพิ่มทักษะการมีเหตุมีผลในการปฏิบัติงาน

2. ด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า

2.1 นักศึกษาพยาบาลที่เรียนตามรูปแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคลินิกดีกว่านักศึกษาพยาบาลที่เรียนตามแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและนักศึกษากลุ่มที่เรียนแบบปกติ หลังจากเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 ทุกคน

ดังนั้นสรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบในวิชาชีพ และเพิ่มทักษะการมีเหตุมีผลในการปฏิบัติงานด้วย

เพราะฉะนั้น จากการศึกษาสภาพปัญหาของนักศึกษาวารสารศาสตร์ทั้งจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พบว่า นักศึกษาวารสารศาสตร์ไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สาเหตุเนื่องมาจากเป้าหมายของหลักสูตรสาขาวิชาวารสารศาสตร์ไม่มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าวขาดการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนั้นจากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงนำมาสู่ความจำเป็นในการศึกษาวิจัยด้วย "การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์"

ในการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมและจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สามารถสรุปเป็นกรอบความคิดได้ว่าจริยธรรมประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ส่วนที่เป็นองค์ประกอบภายใน ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคลซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ภายในตัวบุคคล ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ และส่วนที่เป็นองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ องค์ประกอบทางพฤติกรรมซึ่งเป็นส่วนที่บุคคลแสดงออกมาและสังเกตเห็นได้ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงเป็นกระบวนการตัดสินใจที่อาศัยองค์ประกอบภายใน คือ

องค์ประกอบด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ มิติแรก ได้แก่ การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงหลักการของ 5 W 's + H คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร และการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ มิติที่ 2 ได้แก่ การเลือกหลักการซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และองค์ประกอบด้านเจตคติ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ ได้แก่ หลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี โดยทั้งองค์ประกอบด้านความรู้และเจตคติจะนำมาเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจร่วมกันเพื่อนำไปสู่การกระทำที่มีจริยธรรมในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของผู้สื่อข่าว โดยมีขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การระบุปัญหา การวินิจฉัยปัญหา การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ การตัดสินใจปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ

ส่วนทางด้านหลักสูตร พบว่า จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการหลักสูตร ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้จะใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลักโดยจะนำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 โดยมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

สำหรับในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยม ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา และการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก สรุปได้ว่าปรัชญาการศึกษากลุ่มพิพัฒนาการนิยมสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรของผู้วิจัยที่เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยอาศัยวิธีการสร้างปัญญาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาโครงสร้างของความรู้ การพัฒนาทักษะกระบวนการทางปัญญา และการพัฒนากรอบการวิเคราะห์ตามแนวคิดของทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา และใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่ ทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่างๆของคำและแนวคิด ระบุตัวปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม สังเคราะห์และทดสอบข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพิ่มเติม และสรุปการเรียนรู้ หลักการและแนวคิดจากการแก้ปัญหา

เพราะฉะนั้น จากข้อมูลทั้งหมดซึ่งได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวข้างต้นนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อตอบสนองความมุ่งหมายในการวิจัย คือ เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ให้มีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยมีความมุ่งหมายย่อยในการวิจัย 2 ประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษา ค้นคว้า และกำหนดกรอบความคิดของจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างในกระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรี และประการที่ 2 มุ่งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นผลมาจากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ส่วนกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลักโดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อนำมาใช้ในการร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง โดยขั้นตอนการศึกษาประกอบด้วย

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. การศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร เป็นการนำผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นประเด็นในการดำเนินการร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้

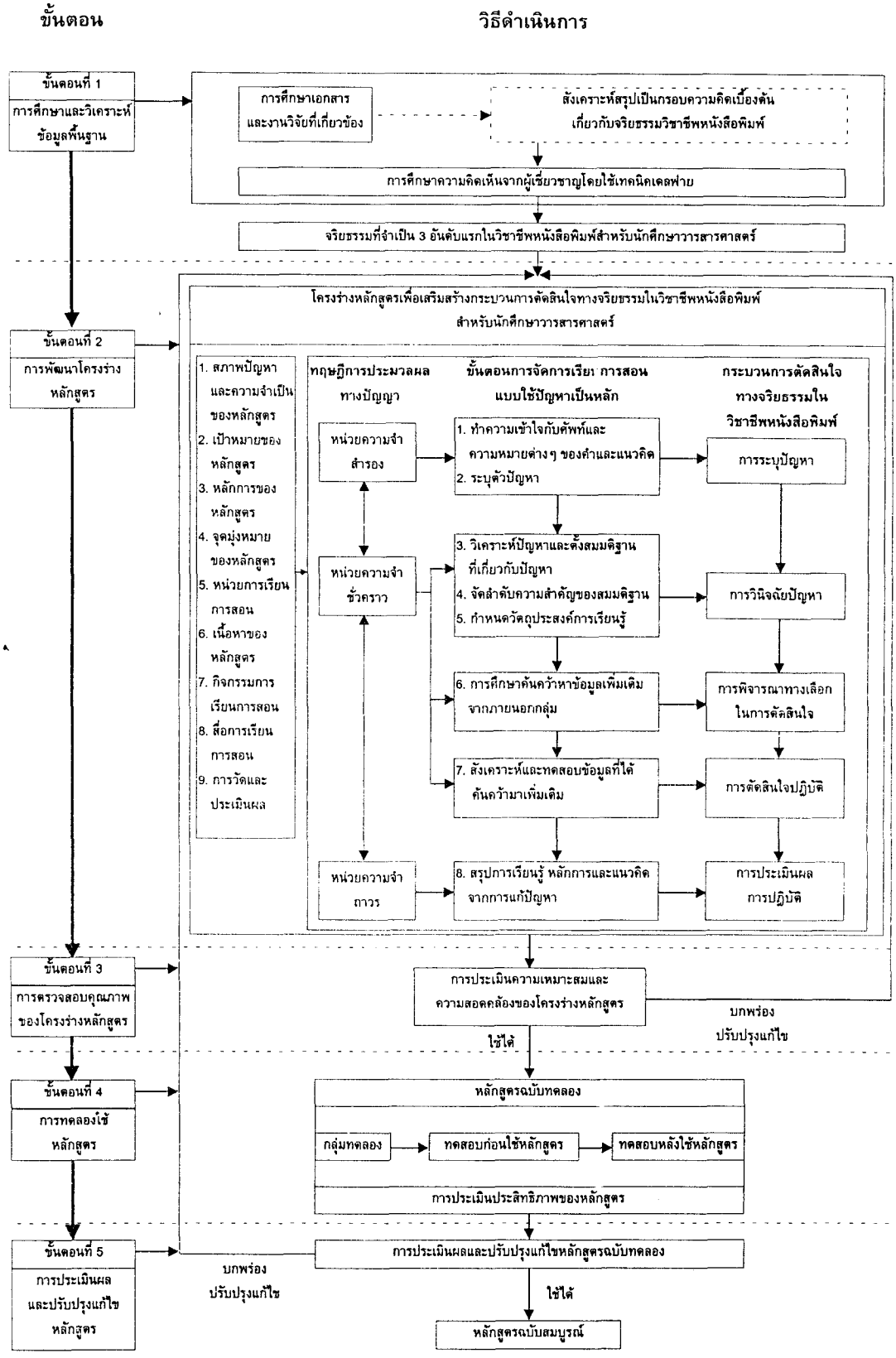
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร เป็นการประเมินโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาถึงข้อบกพร่องต่างๆ ทั้งด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรที่ควรปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้ โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญทำหน้าที่ในการตรวจสอบโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเรียบร้อยแล้วจากขั้นตอนที่ 3 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวารสารศาสตร์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เป็นการนำผลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตรมาประเมินและปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดังนั้นในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอถึงวิธีการเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินการวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ส่วนผลการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอนได้นำเสนอรายละเอียดไว้ในบทที่ 4

เพราะฉะนั้น กระบวนการวิจัยในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในครั้งนี้มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังภาพประกอบ 17

ภาพประกอบ 17 ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

จากภาพประกอบ 17 ที่แสดงถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์นั้น สามารถสรุปถึงการศึกษาในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร ดังตาราง 3

ตาราง 3 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์การวิจัย	คำถามการวิจัย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้รับ
1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน	เพื่อศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์	จริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์คืออะไร ?	1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 2. การศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique)	1. ตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. บรรณาธิการข่าว หรือหัวหน้าข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 10 คน 3. อาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ จำนวน 7 คน	ได้ทราบจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์
2. การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร	เพื่อกำหนดโครงร่างของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาให้สอดคล้องกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์	โครงร่างของหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ประกอบด้วยอะไรบ้าง ?	การวิเคราะห์เอกสาร	ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	ได้โครงร่างของหลักสูตร
3. การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร	1. เพื่อประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร 2. เพื่อประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร	1. องค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมหรือไม่ ? 2. องค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกันหรือไม่ ?	การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์	1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 2 คน 2. ผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 คน 3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 2 คน	1. ได้ทราบถึงผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร 2. ได้ทราบถึงข้อบกพร่องต่างๆ ทั้งด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรที่ควรปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

ตาราง 3 (ต่อ)

ขั้นตอนที่	วัตถุประสงค์การวิจัย	คำถามการวิจัย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	ผลที่ได้รับ
4. การทดลองใช้หลักสูตร	เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร	หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพเพียงใด ?	การวิจัยเชิงทดลองโดยมีกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ซึ่งมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง	นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	ได้ทราบถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นหลังจากที่นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด
5. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร	เพื่อประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรภายหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้	หลักสูตรที่นำไปทดลองใช้มีประสิทธิภาพหรือไม่ ?	1. การศึกษาจากเกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร 2. ข้อเสนะแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร	1. นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ 2. ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร	ได้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการร่างหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์และนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2. การศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยนำข้อสรุปที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์มากำหนดเป็นประเด็นในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ หลังจากนั้นนำกรอบแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างหลักสูตรต่อไป สำหรับขั้นตอนนี้มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 **ประชากร** คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ ได้แก่ นักวิชาชีพในองค์การหนังสือพิมพ์และอาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์

2.1.2 **กลุ่มตัวอย่าง** คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ซึ่งผู้วิจัยเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 17 คน (ภาคผนวก ง) ประกอบด้วย

2.1.2.1 นักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ จำนวน 10 คน โดยเป็นตัวแทนจากหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน ได้แก่ ตัวแทนจากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และหนังสือพิมพ์สยามรัฐ และตัวแทนจากหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ จำนวน 5 คน ได้แก่ ตัวแทนจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์แนวหน้า หนังสือพิมพ์บ้านเมือง และหนังสือพิมพ์ข่าวสด ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านข่าวอย่างน้อย 5 ปี
- เป็นผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าข่าว

2.1.2.2 อาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ จำนวน 7 คน โดยเป็นตัวแทนจากสาขาวิชาวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จำนวน 3 คน สาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 2 คน และภาควิชาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

- เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาด้านหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 3 ปี ในสาขาวิชาวารสารศาสตร์ หรือสาขาหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ หรือภาควิชาวารสารสนเทศ และหรือ
- มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยทางการหนังสือพิมพ์อย่างน้อย 2 เรื่อง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการศึกษาจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ (ภาคผนวก ก) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 **รอบที่ 1** ผู้วิจัยนำกรอบความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 คน เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว นำข้อคำถามที่ยกร่างขึ้นปรึกษาขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องทางด้านภาษา หลังจากที่ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามในรอบที่ 1 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 14 - 30 มกราคม 2544

2.2.2 **รอบที่ 2** หลังจากที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 1 จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 17 คนแล้ว ผู้วิจัยทำการรวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดและข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์มาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนออก และนำข้อความที่มีความคิดเห็นในลักษณะเดียวกันมารวมเข้าด้วยกัน สร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประเมินค่าจัดระดับความจำเป็นของแต่ละข้อความในองค์ประกอบด้านต่างๆ ของจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามในรอบที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเดิมตอบด้วยตนเองในระหว่างวันที่ 9 - 22 กุมภาพันธ์ 2544 หลังจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาทำการวิเคราะห์คำนวณหาค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) ของแต่ละข้อความและทำการแปลคำตอบในรอบนี้สรุปเป็นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 ใช้แบบสอบถามปลายเปิดโดยการยึดกรอบความคิดเบื้องต้นที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และทำหนังสือนำให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยพร้อมแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองตลอดจนกำหนดวันนัดในการส่งคืนแบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 1 ใช้ระยะเวลารวมทั้งสิ้น 17 วัน คือ ระหว่างวันที่ 14 - 30 มกราคม 2544

2.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ กำหนดวันรับคืนแบบสอบถามและดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบที่ 2 รวมทั้งสิ้น 14 วัน คือ ระหว่างวันที่ 9 - 22 กุมภาพันธ์ 2544

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาทั้ง 2 รอบดังนี้

2.4.1 **รอบที่ 1** เป็นแบบสอบถามปลายเปิดที่ให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจำแนกความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเดียวกันออกเป็นประเด็นต่างๆ และนำประเด็นเหล่านั้นไปจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2

2.4.2 **รอบที่ 2** เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งนำคำตอบจากรอบที่ 1 และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยมีเกณฑ์ให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

1 หมายถึง จริยธรรมที่เห็นว่าจำเป็นน้อยที่สุดสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2 หมายถึง จริยธรรมที่เห็นว่าจำเป็นน้อยสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

3 หมายถึง จริยธรรมที่เห็นว่าจำเป็นปานกลางสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

4 หมายถึง จริยธรรมที่เห็นว่าจำเป็นมากสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

5 หมายถึง จริยธรรมที่เห็นว่าจำเป็นมากที่สุดสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ในรอบนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตอบโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์โดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยถือเกณฑ์การแปลผลดังนี้ (ขนิษฐา วิทยาอนุมาส. 2530 : 30 - 33)

1. ค่ามัธยฐาน

ค่ามัธยฐานที่หาได้จากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1.00 - 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจริยธรรมนั้นมีความจำเป็นน้อยที่สุดสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

1.50 - 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจริยธรรมนั้นมีความจำเป็นน้อยสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจริยธรรมนั้นมีความจำเป็นปานกลางสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจริยธรรมนั้นมีความจำเป็นมากสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

4.50 - 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าจริยธรรมนั้นมีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 กับควอไทล์ที่ 3 ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ของข้อความใดมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความใดมีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นไม่สอดคล้องกัน

ดังนั้นจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ถ้าค่ามัธยฐานมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 ผู้วิจัยถือว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ รวมทั้งพิจารณาถึงความแตกต่างของข้อคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญ หากพิจารณาเห็นว่าคำตอบนั้นมีเหตุผล ผู้วิจัยได้นำมาเป็นส่วนประกอบในการกำหนดจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อกำหนดโครงร่างของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาให้สอดคล้องกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เอกสารจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถกำหนดโครงร่างของหลักสูตรดังนี้

1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป็นการพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เพื่อนำมากำหนดขอบเขตของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

2. เป้าหมายของหลักสูตร โดยกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดเป้าหมายของหลักสูตร คือ เพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว ตลอดจนเพื่อให้มีภูมิต้านทานที่ดีในการประกอบอาชีพผู้สื่อข่าว

3. หลักการของหลักสูตร เป็นการพิจารณาถึงวัตถุประสงค์กว้างๆ ของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยกำหนดให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งเป็นการศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ โดยมุ่งหวังว่าเมื่อดำเนินการตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแล้วจะบรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรที่วางไว้

5. หน่วยการเรียนการสอน มุ่งเน้นการพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยประกอบด้วยหน่วยการเรียนการสอนทั้งหมด 4 หน่วย ซึ่งในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนจะประกอบด้วยรายละเอียดของแผนการสอนดังนี้

5.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน เป็นการอธิบายถึงภาพรวมของการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

5.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สามารถระบุถึงลักษณะของการกระทำของผู้เรียนที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้

5.3 ขอบเขตเนื้อหาวิชา โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการนำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งมุ่งเน้นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกที่ได้จากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 สอดแทรกเข้าไปในขอบเขตเนื้อหาวิชาของทุกหน่วยการเรียนการสอนในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก

5.4 กิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และขอบเขตเนื้อหาวิชา โดยในการศึกษาของผู้วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถให้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนจึงมุ่งให้ผู้เรียนใช้ปัญญาเพื่อตัดสินแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามหลักการของทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญาด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning) โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษาวารสารศาสตร์รู้จักกระบวนการคิด วิเคราะห์ในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อันนำมาสู่การเสริมสร้างในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ

5.5 สื่อการเรียนการสอน โดยกำหนดให้สอดคล้องกับขอบเขตเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการสื่อข่าว 1 ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาการสื่อข่าว 1 ตลอดจนกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

5.6 การวัดและประเมินผล โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน โดยประกอบด้วยวิธีการวัดและประเมินผลดังนี้

5.6.1 การวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน โดยพิจารณาจากผลการประเมินหลังการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน แบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน และแบบการรายงานตนเอง โดยพิจารณาจากผลการสอบ การนำเสนอรายงาน และการจัดทำรายงาน

5.6.2 การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลการประเมินก่อนและหลังการเรียนจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

5.6.3 การวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

6. เนื้อหาของหลักสูตร เป็นรายละเอียดเนื้อหาวิชาทั้งหมดในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 ประกอบด้วย แผนการสอนหน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แผนการสอนหน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว แผนการสอนหน่วยที่ 3 หลักการสื่อข่าว และแผนการสอนหน่วยที่ 4 หลักการเขียนข่าว

7. กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมในภาพรวมของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมของอาจารย์และกิจกรรมของนักศึกษา

8. สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อซึ่งใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

9. การวัดและประเมินผล เป็นวิธีการวัดและประเมินผลของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินถึงคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยอาศัยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อหาข้อบกพร่องต่าง ๆทั้งด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรและทำการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประเมิน โดยเป็นการประเมินใน 2 ลักษณะ คือ

1.1 การประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร เป็นการประเมินแต่ละองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนเพียงใด ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

1.2 การประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร เป็นการประเมินว่าองค์ประกอบต่าง ๆของโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกันเพียงใดระหว่างสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

2. ผู้ประเมินโครงร่างหลักสูตร ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านละ 2 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 คน (ภาคผนวก ง) โดยทำการประเมินทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ซึ่งแบบประเมินดังกล่าวจะแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 คือ แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และเหมาะสมน้อยที่สุด ตอนที่ 2 คือ แบบประเมินความสอดคล้อง

ของโครงร่างหลักสูตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ คือ สอดคล้อง ไม่แน่ใจ และไม่สอดคล้อง โดยแบบประเมินทั้ง 2 ตอน ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเองโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตร

3.2 กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่จะทำการประเมินแล้วนำมาเขียนเป็นข้อคำถาม

3.3 นำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านละ 2 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 คน พิจารณาตรวจสอบประเด็นต่าง ๆ ของการประเมิน ลักษณะของข้อคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้

3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไว้แล้วจัดทำเป็นแบบประเมินโครงร่างหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินโครงร่างหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยดำเนินการและประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 - 30 เมษายน 2544 ได้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งสิ้น 6 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยจะเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำคำตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนนดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 214)

มีความเห็นว่า	เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

จากนั้นคำนวณค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยเทียบเกณฑ์ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	ช่วงคะแนน	4.50 - 5.00
เหมาะสมมาก	ช่วงคะแนน	3.50 - 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ช่วงคะแนน	2.50 - 3.49
เหมาะสมน้อย	ช่วงคะแนน	1.50 - 2.49
เหมาะสมน้อยที่สุด	ช่วงคะแนน	1.00 - 1.49

การกำหนดค่าเฉลี่ยของคะแนนความเหมาะสม คือ ถ้าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ถือว่าโครงร่างหลักสูตรมีคุณภาพเหมาะสมในเบื้องต้นไม่ต้องทำการปรับปรุง สำหรับข้อใดที่ได้คะแนนต่ำกว่า 3.50 ให้พิจารณาถึงเหตุผลเป็นรายข้อโดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป และหากมีข้อเสนอแนะต่าง ๆ นอกเหนือจากข้อคำถามในแบบประเมิน เมื่อมีผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปมีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยพิจารณาเพิ่มเติมข้อเสนอแนะไว้ในหลักสูตรโดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item - Objective Congruence = IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 124) ซึ่งคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

ΣR หมายถึง ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาแปลงเป็นคะแนนดังนี้

มีความเห็นว่า สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น +1

มีความเห็นว่า ไม่แน่ใจ กำหนดคะแนนเป็น 0

มีความเห็นว่า ไม่สอดคล้อง กำหนดคะแนนเป็น -1

จากนั้นนำคะแนนการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาแทนค่าในสูตรดัชนีความสอดคล้อง ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่าโครงร่างหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ไม่ต้องทำการปรับปรุง สำหรับข้อใดที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.50 ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป และถ้ามีข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญนอกเหนือจากข้อคำถามในแบบประเมินโดยที่ผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป มีความเห็นสอดคล้องกัน ผู้วิจัยพิจารณาเพิ่มเติมข้อเสนอแนะนั้นไว้ในหลักสูตรโดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการนำหลักสูตรไปใช้จริงโดยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรรวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 18 สัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 7 มิถุนายน ถึง 22 กันยายน 2544 ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงทดลองโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของผู้เรียนที่ได้รับการทดลองใช้หลักสูตร

2. แบบแผนการทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Before and After Control Group (Pretest - Posttest) Design (Kerlinger. 1964 : 335 , Campbell and Stanley. 1963 : 13) โดยกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ซึ่งมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

E	Y_b	X	Y_a
C	Y_b	$\sim X$	Y_a

เมื่อ E แทน กลุ่มทดลอง

C แทน กลุ่มควบคุม

Y_b แทน การทดสอบก่อนการทดลองหลักสูตร

Y_a แทน การทดสอบหลังการทดลองหลักสูตร

X แทน การได้รับการทดลองใช้หลักสูตร

$\sim X$ แทน การไม่ได้รับการทดลองใช้หลักสูตร

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ปีการศึกษา 2544 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม เพื่อกำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 24 คน

3.2 สุ่มเพื่อให้การทดลองโดยใช้วิธีการจับฉลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 11 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 13 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยเครื่องมือดังต่อไปนี้

4.1 หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

4.1.1 หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งผ่านการประเมินโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วประกอบด้วยสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

4.1.2 เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือผู้สอนซึ่งประกอบด้วยแผนการสอนและเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการสื่อข่าว 1

4.2 แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ใช้วัดความรู้ของนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.2.1 ศึกษาเนื้อหาวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 และจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ รวมทั้งการเรียนรู้เนื้อหาวิชาในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

4.2.2 นำข้อมูลจากขั้นตอน 4.2.1 มาสร้างแบบสอบวัดความรู้ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก

4.2.3 นำแบบสอบวัดความรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านละ 2 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 คน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตัวเลือกและตัวลวง แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4.2.4 นำแบบสอบวัดความรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 46 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนในภาษาที่ใช้ และหาคุณภาพของแบบสอบวัดความรู้เป็นรายข้อ โดยพิจารณาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายรายข้อระหว่าง 0.20 - 0.80 และค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ประคอง กรรณสูตร. 2538 : 33) และได้คัดเลือกข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ไว้ในชุดแบบสอบวัดความรู้ จำนวน 50 ข้อ (ภาคผนวก ข)

4.2.5 หาคุณภาพของแบบสอบวัดความรู้ทั้งฉบับ โดยการนำแบบสอบที่ผ่านการหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกมาแล้ว ทดสอบหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับกับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 46 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน 20 (KR - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบวัดความรู้เท่ากับ .83 (ภาคผนวก ค)

4.3 แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ใช้วัดเจตคติของนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.3.1 ศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ได้จากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ตลอดจนจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้

4.3.2 นำข้อมูลจากขั้นตอน 4.3.1 มาสร้างแบบวัดเจตคติตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งมีข้อความทั้งทางบวกและทางลบโดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ถ้ามาตรวัดเจตคติที่มีข้อความทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน

ถ้ามาตรวัดเจตคติที่มีข้อความทางลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5	คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	4.50 - 5.00
เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	3.50 - 4.49
ไม่แน่ใจ	ช่วงคะแนน	2.50 - 3.49
ไม่เห็นด้วย	ช่วงคะแนน	1.50 - 2.49
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ช่วงคะแนน	1.00 - 1.49

4.3.3 นำแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านละ 2 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 คน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4.3.4 นำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 46 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนในภาษาที่ใช้และหาคุณภาพของแบบวัดเจตคติด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยการวิเคราะห์ด้วย t - test และทำการคัดเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (ภาคผนวก ค) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 193) และได้คัดเลือกข้อความที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 30 ข้อ (ภาคผนวก ข)

4.3.5 หาคุณภาพของแบบวัดเจตคติทั้งฉบับ โดยคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach. 1971 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติเท่ากับ .82 (ภาคผนวก ค)

4.4 แบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือแบบสอบ เอ็ม อี คิว (MEQ = Modified Essay Questions) ใช้วัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจของนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.4.1 ศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ได้จากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนำมาเป็นกรอบกำหนดสถานการณ์ความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

4.4.2 รวบรวมกรณีศึกษาจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์บรรณาธิการข่าวหรือหัวหน้าข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ จำนวน 5 คน (ภาคผนวก ง) ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เพื่อนำมาสร้างสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมให้

ครอบคลุมประเด็นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมเป็นกรณีศึกษาซึ่งเป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 3 กรณี โดยแต่ละกรณีศึกษาครอบคลุมประเด็นจริยธรรมที่จำเป็น 1 เรื่อง

4.4.3 นำร่างกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขสำหรับใช้ในการสร้างแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต่อไป

4.4.4 นำร่างกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำมาสร้างเป็นข้อคำถามโดยศึกษาแนวการสร้างจากพวงแก้ว ปุณยกนก (2532) อาภรณ์ ชูดวง (2534) ทิพย์วรรณ มูลทองชุน (2535) และศรีประภา ปิยะศิริศิลป์ (2539) โดยครอบคลุมประเด็นดังนี้

4.4.4.1 การระบุปัญหา เป็นการบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด

4.4.4.2 การวินิจฉัยปัญหา เป็นการวิเคราะห์และทำความเข้าใจในปัญหาให้ชัดเจนโดยคำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี

4.4.4.3 การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ หลังจากที่รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้วก็จะระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆ แนวทาง พร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.4.4.4 การตัดสินใจปฏิบัติ เป็นการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

4.4.4.5 การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นการพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน ซึ่งช่วยให้นักศึกษามีแนวทางการตัดสินใจว่าเมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวอีกนักศึกษาจะทำอย่างไรโดยนำผลการตัดสินใจจากสถานการณ์ดังกล่าวไปใช้

4.4.5 ในแต่ละกรณีศึกษาซึ่งเป็นสถานการณ์ที่กำหนด ได้เสนอตามลำดับขั้นตอนของการเกิดเหตุการณ์ โดยให้ข้อมูลเป็นตอนๆ แล้วมีคำถามเป็นระยะๆ ว่าถ้าทราบข้อมูลที่ให้แล้วมีการตัดสินใจอย่างไร เพราะเหตุใด ถ้าไม่เพียงพอต้องการข้อมูลอะไรเพิ่มเติม เมื่อได้รับข้อมูลเพิ่มเติมสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้องมากขึ้นหรือไม่ และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร สามารถประเมินผลการกระทำได้หรือไม่ว่าก่อให้เกิดผลอย่างไรและตัดสินใจทำอย่างไร

4.4.6 เมื่อผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากกรณีศึกษาทั้ง 3 กรณีตามขั้นตอนการวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เป็นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกแล้วนำข้อคำถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบสอบเอ็ม อี คิว จำนวน 1 คน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและความตรงตามโครงสร้าง

4.4.7 นำแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว (ภาคผนวก ข) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 คน (ภาคผนวก ง) ทำการตอบแบบวัดดังกล่าวเพื่อนำคำตอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นโมเดลคำตอบ ตลอดจนหาเวลาที่เหมาะสมในการตอบข้อสอบแต่ละข้อ คำตอบใดที่ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดเห็นด้วยก็เลือกคำตอบนั้นไว้ ส่วนคำตอบใดที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นไม่ตรงกันก็นำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

4.5 แบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร ใช้ประเมินผลในขณะที่นำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

4.5.1 ศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ของหน่วยการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

4.5.2 นำข้อมูลจากขั้นตอน 4.5.1 มาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรในลักษณะแบบสอบถามความคิดเห็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยครอบคลุมองค์ประกอบของการใช้หลักสูตรที่จะประเมินซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

มีความเห็นว่า	เหมาะสมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมมาก	ให้	4	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อย	ให้	2	คะแนน
มีความเห็นว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

เหมาะสมมากที่สุด	ช่วงคะแนน	4.50 - 5.00
เหมาะสมมาก	ช่วงคะแนน	3.50 - 4.49
เหมาะสมปานกลาง	ช่วงคะแนน	2.50 - 3.49
เหมาะสมน้อย	ช่วงคะแนน	1.50 - 2.49
เหมาะสมน้อยที่สุด	ช่วงคะแนน	1.00 - 1.49

4.5.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านละ 2 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6 คน (ภาคผนวก ง) ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามและภาษาที่ใช้กับประเด็นที่ต้องการประเมินผล การตรวจสอบพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 (ภาคผนวก ข)

5. การดำเนินการทดลอง ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 1 ภาคเรียน เป็นระยะเวลา 18 สัปดาห์ คือ ระหว่างวันที่ 7 มิถุนายน ถึง 22 กันยายน 2544 โดยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยที่กลุ่มทดลองใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ส่วนกลุ่มควบคุมใช้หลักสูตรเดิม และมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีผู้วิจัยดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

6.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และแบบวัดความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้การทดสอบด้วยสถิตินันพาราเมตริก (Nonparametric Statistics) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็ก คือ จำนวน 24 คน ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 11 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 13 คน โดยการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระกัน ใช้สถิติทดสอบ คือ Mann - Whitney U Test ส่วนการทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่สัมพันธ์กัน ใช้สถิติทดสอบ คือ Wilcoxon Matched - pairs Signed - ranks Test ดังมีรายละเอียดดังนี้

6.1.1 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ Mann - Whitney U Test

6.1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้ Wilcoxon Matched - pairs Signed - ranks Test

6.2 การหาค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) ซึ่งแบ่งออกเป็น

6.2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ กำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 80 / 80 โดยใช้สูตร E_1 / E_2 (อรพรรณ พรสีมา. 2530 : 130 - 131) ซึ่งคำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$E_1 = \frac{\overline{X}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการเรียนการสอนจากทุกหน่วยการเรียนการสอน

$\overline{X}$ หมายถึง คะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของกลุ่มทดลองจากทุกหน่วยการเรียนการสอน

A หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบจากทุกหน่วยการเรียนการสอน

$$E_2 = \frac{\overline{F}}{P} \times 100$$

เมื่อ E_2 หมายถึง ค่าประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอนหลังสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตร

$\overline{F}$ หมายถึง คะแนนสอบหลังเรียนโดยเฉลี่ยของกลุ่มทดลองหลังสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตร

P หมายถึง คะแนนเต็มของการสอบหลังสิ้นสุดการทดลองใช้หลักสูตร

6.2.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

6.2.3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ กำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 80

7. การพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร การที่จะถือว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยพิจารณาดังนี้

7.1 เกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร ประกอบด้วย

7.1.1 ด้านผู้เรียน จะเป็นการพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติและความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่

7.1.1.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.1.1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7.1.2 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย

7.1.2.1 ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยประเมินด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร กำหนดเกณฑ์ความเหมาะสมอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าปานกลาง (ไม่ต่ำกว่า 2.50)

7.1.2.2 ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) ประกอบด้วย

- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ โดยค่า E_1 / E_2 กำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 80 / 80

- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยกำหนดเกณฑ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

- การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยกำหนดเกณฑ์ไม่ต่ำกว่า 80

7.2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรภายหลังจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้

วิธีการศึกษา การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะต่างๆ ในการนำไปใช้ปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยพิจารณาดังนี้

1. เกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร ได้แก่

1.1 ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย

1.2.1 ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าปานกลาง (ไม่ต่ำกว่า 2.50)

1.2.2 ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) ประกอบด้วย

1.2.2.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่า E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80

1.2.2.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

1.2.2.3 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่ต่ำกว่า 80

2. ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

หลังจากปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรแล้วก็จัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้เพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์" ผู้วิจัยนำเสนอตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 5 ผลการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

สำหรับรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในแต่ละส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากมุมมองของนักวิชาการทั้งทางด้านจิตวิทยา สังคมวิทยา ปรัชญา พุทธศาสนา การศึกษา และหนังสือพิมพ์ รวมทั้งจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สรุปได้ว่า "จริยธรรม" หมายถึง สิ่งที่เป็นความดี หลักเกณฑ์ มาตรฐาน บรรทัดฐาน และคุณค่าที่เกี่ยวข้องกับหลักประพฤติปฏิบัติของคนในสังคมซึ่งจะเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจของบุคคลเกี่ยวกับการกระทำว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร โดยอาศัยเหตุผลและประสบการณ์ที่อยู่บนพื้นฐานแห่งความดีของสังคมนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นองค์ประกอบภายใน ได้แก่ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของบุคคลซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ภายในตัวบุคคล ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ ส่วนที่ 2 เป็นองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ องค์ประกอบทางพฤติกรรมซึ่งเป็นส่วนที่บุคคลแสดง

ออกมาและสังเกตเห็นได้ สำหรับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากมุมมองของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์และนักวิชาการด้านหนังสือพิมพ์ สรุปได้ว่า จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นหลักประพฤติปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในอันที่จะปฏิบัติภารกิจของตนอย่างมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และซื่อตรงต่อวิชาชีพด้วยการนำเสนอข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน ตรงตามความเป็นจริงอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาประสบการณ์ของตน ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงเป็นกระบวนการตัดสินใจที่จะต้องอาศัยองค์ประกอบภายใน คือ องค์ประกอบด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ มิติแรก ได้แก่ การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงหลักการของ 5 W ' s + H คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร และหลักการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ มิติที่ 2 ได้แก่ การเลือกหลักการ ซึ่งประกอบด้วยทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ และองค์ประกอบด้านเจตคติ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ ได้แก่ หลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และหลักการเลือกความภักดี โดยทั้งองค์ประกอบด้านความรู้และเจตคตินำมาเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การกระทำที่มีจริยธรรมในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของผู้สื่อข่าว

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ผลการศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์และอาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ จำนวน 17 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ได้แก่ อันดับที่ 1 คือ ความถูกต้องแม่นยำ (ร้อยละ 64.71) อันดับที่ 2 คือ ความสัตย์ซื่อ (ร้อยละ 52.94) และ อันดับที่ 3 คือ สิทธิส่วนบุคคล (ร้อยละ 47.06)

ผู้วิจัยนำข้อมูลเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์และจากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญรอบที่ 1 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำผลที่ได้มาทำเทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 ซึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบด้านต่างๆ ของจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ดังนี้

1. ความถูกต้องแม่นยำ
    1.1 ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว
        1.1.1 ความถูกต้องแม่นยำเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานด้านข่าวของหนังสือพิมพ์
        1.1.2 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ต้องทำความจริงให้ปรากฏ
        1.1.3 ข่าวที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นความลับไม่ควรตีพิมพ์โดยไม่มีการยืนยันการกล่าวอ้างของแหล่งข่าว
        1.1.4 ความถูกต้องแม่นยำเป็นหลักการที่สำคัญในการนำเสนอความจริง

1.1.5 ข้อเท็จจริงของข่าวควรได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วน

1.1.6 การรายงานข่าวต้องครบถ้วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

1.1.7 ความถูกต้องแม่นยำในข้อมูลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายละเอียดปลีกย่อยเป็นหัวใจสำคัญของข่าวสาร

1.1.8 ไม่นำข้อมูลที่บิดเบือน คลุมเครือ โกหกหลอกลวง หรือสร้างความเข้าใจผิดมานำเสนอต่อผู้อ่าน

1.1.9 การนำเสนอข่าวต้องครบถ้วนตามหลัก 5 W's + H

1.1.10 รายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวต้องถูกต้องแม่นยำ เช่น ชื่อ - นามสกุล อายุ ตำแหน่ง สถานที่ วัน เวลา เป็นต้น

1.1.11 ความจริงเป็นเป้าหมายอันสูงสุดในการทำงานด้านข่าว

1.1.12 ความถูกต้องแม่นยำเป็นแกนหลักของสังคมประชาธิปไตย

1.2 เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว

1.2.1 ความเชื่อถือของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์มาจากความถูกต้องแม่นยำในการเสนอข่าว

1.2.2 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักถึงความสำคัญของข่าวที่มีต่อสาธารณชน

1.2.3 การเป็นผู้สื่อข่าวจะต้องอดทนและมุ่งมั่นที่จะค้นหาความจริงในข่าวแต่ละข่าวให้ถึงที่สุด

1.2.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นคนที่มีใจรักที่จะรู้และแสวงหาความจริง

1.3 พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว

1.3.1 สามารถระบุแหล่งข่าวที่ชัดเจนในเนื้อหาข่าวเพื่อให้ข่าวน่าเชื่อถือ

1.3.2 ข้อมูลต้องมีความชัดเจน สามารถสื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ส่งข้อมูลข่าวสาร

1.3.3 สามารถอ้างอิงคำพูดของแหล่งข่าว ยกเว้นกรณีเพื่อปิดบังหลักฐานของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าว

1.3.4 สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากหลายๆ แหล่งข่าวเพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำก่อนตีพิมพ์ เช่น การตรวจสอบจากญาติพี่น้อง บุคคลผู้ใกล้ชิดหรือผู้เกี่ยวข้อง พยานแวดล้อม เอกสารบันทึก รวมทั้งรายงานผลการวิจัยต่างๆ

1.3.5 การทำงานข่าวอย่าทำเพียงแค่ผิวเผินแต่ผู้สื่อข่าวต้องลงไปตรวจสอบเบื้องหลังของข่าวนั้นๆ อย่างถึงที่สุด

1.3.6 การรายงานข่าวหากพบว่าผิดพลาดจะต้องรีบแก้ไขโดยทันที

1.3.7 การพาดหัวข่าวและภาพควรจะสะท้อนเนื้อหาข่าวที่นำเสนออย่างถูกต้อง

1.3.8 ผู้สื่อข่าวจะต้องมองปรากฏการณ์ให้รอบด้านจึงจะเกิดความรอบคอบในการทำข่าว

1.3.9 การเขียนข่าวจะต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำ และครบถ้วน

1.3.10 การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เกินจากข้อเท็จจริงในข่าว

1.3.11 การใช้ความพยายามของผู้สื่อข่าวในการที่จะลงไปเจาะหาข้อมูลต่าง ๆโดยครบถ้วนไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมาจากแหล่งข่าวใด

2. ความสัตย์ซื่อ

2.1 ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว

2.1.1 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ไม่ชอบธรรม

2.1.2 เมื่อคัดลอกข้อความจากหนังสือพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลอื่นต้องบอกที่มาของข้อความนั้น

2.1.3 ไม่เสนอข่าวในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ

2.1.4 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวไม่ได้

2.2 เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว

2.2.1 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักว่าตนเองมีหน้าที่ในการทำงานเพื่อประชาชน

2.2.2 ผู้สื่อข่าวต้องมีความมุ่งมั่นต่อวิชาชีพ

2.2.3 ความสัตย์ซื่อต่อวิชาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้สื่อข่าว

2.2.4 การไม่รับอามิสสินจ้างเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

2.2.5 ผู้สื่อข่าวต้องเคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าว

2.2.6 ความสัตย์ซื่อต่อการนำเสนอข่าวสำหรับประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

2.2.7 ตระหนักว่าการเป็นผู้สื่อข่าวสามารถสร้างผลกระทบให้กับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าวของตน

2.2.8 การเป็นผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

2.2.9 ผู้สื่อข่าวจะต้องสำนึกถึงหน้าที่ในการเป็นสื่อมวลชนที่ดี

2.2.10 ผู้สื่อข่าวจะต้องมีอุดมการณ์ของวิชาชีพในการต่อสู้เพื่อประชาชน

2.3 พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว

2.3.1 ความสัตย์ซื่อของผู้สื่อข่าวอยู่ที่การไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง

2.3.2 ผู้สื่อข่าวจะต้องใช้วิธีการที่สุภาพและสัตย์ซื่อในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร

2.3.3 ในกรณีที่เป็นข่าวแง่ลบ ผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอข่าวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแม้ว่าข่าวนั้นจะเกี่ยวข้องกับแหล่งข่าวที่ผู้สื่อข่าวคุ้นเคยก็ตาม

2.3.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริง มิใช่เสนอนวนิยาย

2.3.5 สามารถรักษาความลับของแหล่งข่าวหากผู้สื่อข่าวได้ให้คำมั่นสัญญากับแหล่งข่าว

3. สิทธิส่วนบุคคล

3.1 ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว

3.1.1 ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาท

3.1.2 การเสนอข่าวต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน

3.1.3 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ให้ข้อเท็จจริงโดยไม่ต้องชี้นำเพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจเอง

3.1.4 กฎหมายให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล

3.1.5 การเสนอข่าวที่มีลักษณะเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านจะต้องคำนึงถึงการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วย

3.1.6 ผู้อ่านมีสิทธิที่จะใช้วิจารณญาณของตนเองในการที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแสดงประชามติ

3.1.7 สิทธิส่วนบุคคลมีความเกี่ยวพันกับกฎหมายหมิ่นประมาท

3.1.8 ผู้อ่านมีสิทธิที่จะได้รู้ข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน

3.1.9 หากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น ผู้เสียหายมีสิทธิตามกฎหมายที่จะยื่นฟ้องหนังสือพิมพ์ได้

3.1.10 เมื่อการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป้าหมายก็ควรจะได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

3.2 เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว

3.2.1 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักในสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว

3.2.2 สิทธิในการรับรู้เรื่องราวที่สำคัญของสาธารณชนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง

3.2.3 ผู้สื่อข่าวจะต้องเคารพในเกียรติ ความเป็นส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่นในการรวบรวมและการนำเสนอข่าว

3.2.4 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักในสิทธิของแหล่งข่าว

3.2.5 การเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงไม่ให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะกับเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส

3.3 พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว

3.3.1 ผู้สื่อข่าวสามารถตัดสินใจว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นหรืออย่างน้อยที่สุดเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน

3.3.2 ชื่อหรือภาพของบุคคลสาธารณะอาจนำมาใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น

3.3.3 ห้ามใช้ชื่อหรือภาพของบุคคลเพื่อผลประโยชน์ในการโฆษณาหรือวัตถุประสงค์ทางการค้าโดยไม่ได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น

3.3.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่นำเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องของผลประโยชน์ของสาธารณะมานำเสนอ

ผลการศึกษาเพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 นั้น ผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 17 คน ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่ามัธยฐาน (Mdn) ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ที่ 3 (Q_3) ค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ที่ 1 (Q_1) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) และระดับความจำเป็นของจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์จากการทำเดลฟายรอบที่ 2

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	Mdn	Q_3	Q_1	I.R.	ระดับความจำเป็น
ความถูกต้องแม่นยำ					
1. ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว					
1.1 ความถูกต้องแม่นยำเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานด้านข่าวของหนังสือพิมพ์	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ต้องทำความจริงให้ปรากฏ	5.00	5.00	4.50	0.50	มากที่สุด
1.3 ข่าวที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นความลับไม่ควรตีพิมพ์โดยไม่มีการยืนยันการกล่าวอ้างของแหล่งข่าว	4.00	4.50	3.00	1.50	มาก
1.4 ความถูกต้องแม่นยำเป็นหลักการที่สำคัญในการนำเสนอความจริง	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
1.5 ข้อเท็จจริงของข่าวควรได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วน	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.6 การรายงานข่าวต้องครบถ้วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด	4.00	4.00	3.50	0.50	มาก
1.7 ความถูกต้องแม่นยำในข้อมูลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายละเอียดปลีกย่อยเป็นหัวใจสำคัญของข่าวสาร	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
1.8 ไม่นำข้อมูลที่บิดเบือน คลุมเครือ โกหก หลอกลวง หรือสร้างความเข้าใจผิดมานำเสนอต่อผู้อ่าน	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
1.9 การนำเสนอข่าวต้องครบถ้วนตามหลัก 5 W ' s + H	4.00	5.00	3.50	1.50	มาก
1.10 รายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวต้องถูกต้องแม่นยำ เช่น ชื่อ - นามสกุล อายุ ตำแหน่ง สถานที่ วัน เวลา เป็นต้น	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
1.11 ความจริงเป็นเป้าหมายอันสูงสุดในการทำงานด้านข่าว	5.00	5.00	4.50	0.50	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	Mdn	Q_3	Q_1	I.R.	ระดับความจำเป็น
1.12 ความถูกต้องแม่นยำเป็นแกนหลักของสังคมประชาธิปไตย	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
2. เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว					
2.1 ความเชื่อถือของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์มาจากความถูกต้องแม่นยำในการเสนอข่าว	5.00	5.00	4.50	0.50	มากที่สุด
2.2 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักถึงความสำคัญของข่าวที่มีต่อสาธารณชน	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.3 การเป็นผู้สื่อข่าวจะต้องอดทนและมุ่งมั่นที่จะค้นหาความจริงในข่าวแต่ละข่าวให้ถึงที่สุด	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นคนที่มีใจรักที่จะรู้และแสวงหาความจริง	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3. พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว					
3.1 สามารถระบุแหล่งข่าวที่ชัดเจนในเนื้อหาข่าวเพื่อให้ข่าวน่าเชื่อถือ	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.2 ข้อมูลต้องมีความชัดเจน สามารถสื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ส่งข้อมูลข่าวสาร	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3.3 สามารถอ้างอิงคำพูดของแหล่งข่าว ยกเว้นกรณีเพื่อปิดบังหลักฐานของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าว	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.4 สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากหลายๆ แหล่งข่าวเพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำก่อนตีพิมพ์ เช่น การตรวจสอบจากญาติพี่น้อง บุคคลผู้ใกล้ชิดหรือผู้เกี่ยวข้อง พยานแวดล้อม เอกสารบันทึก รวมทั้งรายงานผลการวิจัยต่าง ๆ	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.5 การทำงานข่าวอย่าทำเพียงแค่ผิวเผินแต่ผู้สื่อข่าวต้องลงไปตรวจสอบเบื้องหลังของข่าวนั้นๆ อย่างถึงที่สุด	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.6 การรายงานข่าวหากพบว่าผิดพลาดจะต้องรีบแก้ไขโดยทันที	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	Mdn	Q_3	Q_1	I.R.	ระดับความจำเป็น
3.7 การพาดหัวข่าวและภาพควรจะสะท้อนเนื้อหาข่าวที่นำเสนออย่างถูกต้อง	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.8 ผู้สื่อข่าวจะต้องมองปรากฏการณ์ให้รอบด้านจึงจะเกิดความรอบคอบในการทำข่าว	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3.9 การเขียนข่าวจะต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำ และครบถ้วน	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
3.10 การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เกินจากข้อเท็จจริงในข่าว	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3.11 การใช้ความพยายามของผู้สื่อข่าวในการที่จะลงไปเจาะหาข้อมูลต่างๆ โดยครบถ้วนไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมาจากแหล่งข่าวใด	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
ความสัตย์ซื่อ					
1. ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว					
1.1 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ต่างๆ ที่ไม่ชอบธรรม	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
1.2 เมื่อคัดลอกข้อความจากหนังสือพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลอื่นต้องบอกที่มาของข้อความนั้น	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
1.3 ไม่เสนอข่าวในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.4 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวไม่ได้	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
2. เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว					
2.1 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักว่าตนเองมีหน้าที่ในการทำงานเพื่อประชาชน	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.2 ผู้สื่อข่าวต้องมีความมุ่งมั่นต่อวิชาชีพ	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.3 ความสัตย์ซื่อต่อวิชาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้สื่อข่าว	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	Mdn	Q_3	Q_1	I.R.	ระดับความจำเป็น
2.4 การไม่รับอามิสสินจ้างเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว	5.00	5.00	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5 ผู้สื่อข่าวต้องเคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าว	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.6 ความสัตย์ซื่อต่อการนำเสนอข่าวสำหรับประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.7 ตระหนักว่าการเป็นผู้สื่อข่าวสามารถสร้างผลกระทบให้กับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าวของตน	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.8 การเป็นผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.9 ผู้สื่อข่าวจะต้องสำนึกถึงหน้าที่ในการเป็นสื่อมวลชนที่ดี	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.10 ผู้สื่อข่าวจะต้องมีอุดมการณ์ของวิชาชีพในการต่อสู้เพื่อประชาชน	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3. พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว					
3.1 ความสัตย์ซื่อของผู้สื่อข่าวอยู่ที่การไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง	5.00	5.00	4.50	0.50	มากที่สุด
3.2 ผู้สื่อข่าวจะต้องใช้วิธีการที่สุภาพและสัตย์ซื่อในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.3 ในกรณีที่เป็นข่าวแง่ลบ ผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอข่าวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแม้ว่าข่าวนั้นจะเกี่ยวข้องกับแหล่งข่าวที่ผู้สื่อข่าวคุ้นเคยก็ตาม	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริงมิใช่เสนอนวนิยาย	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3.5 สามารถรักษาความลับของแหล่งข่าวหากผู้สื่อข่าวได้ให้คำมั่นสัญญากับแหล่งข่าว	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	Mdn	Q_3	Q_1	I.R.	ระดับความจำเป็น
สิทธิส่วนบุคคล					
1. ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว					
1.1 ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาท	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.2 การเสนอข่าวต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.3 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ให้ข้อเท็จจริงโดยไม่ต้องชี้นำเพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจเอง	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.4 กฎหมายให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.5 การเสนอข่าวที่มีลักษณะเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่านจะต้องคำนึงถึงการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วย	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.6 ผู้อ่านมีสิทธิที่จะใช้วิจารณญาณของตนเองในการที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแสดงประชามติ	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.7 สิทธิส่วนบุคคลมีความเกี่ยวพันกับกฎหมายหมิ่นประมาท	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
1.8 ผู้อ่านมีสิทธิที่จะได้รู้ข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
1.9 หากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น ผู้เสียหายมีสิทธิตามกฎหมายที่จะยื่นฟ้องหนังสือพิมพ์ได้	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
1.10 เมื่อการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป้าหมายก็ควรจะได้รับความเสียหายน้อยที่สุด	4.00	5.00	3.50	1.50	มาก
2. เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว					
2.1 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักในสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
2.2 สิทธิในการรับรู้เรื่องราวที่สำคัญของสาธารณชนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด

ตาราง 4 (ต่อ)

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	Mdn	Q_3	Q_1	I.R.	ระดับความจำเป็น
2.3 ผู้สื่อข่าวจะต้องเคารพในเกียรติ ความเป็นส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่นในการรวบรวมและการนำเสนอข่าว	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
2.4 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักในสิทธิของแหล่งข่าว	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
2.5 การเสนอข่าวหรือภาพใดๆ ของหนังสือพิมพ์ต้องคำนึงไม่ให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะกับเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส	5.00	5.00	4.50	0.50	มากที่สุด
3. พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว					
3.1 ผู้สื่อข่าวสามารถตัดสินใจว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นหรืออย่างน้อยที่สุดเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก
3.2 ชื่อหรือภาพของบุคคลสาธารณะอาจนำมาใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น	4.00	4.00	2.50	1.50	มาก
3.3 ห้ามใช้ชื่อหรือภาพของบุคคลเพื่อผลประโยชน์ในการโฆษณาหรือวัตถุประสงค์ทางการค้าโดยไม่ได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น	5.00	5.00	4.00	1.00	มากที่สุด
3.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่นำเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องของผลประโยชน์ของสาธารณะมานำเสนอ	4.00	5.00	4.00	1.00	มาก

จากตาราง 4 พบว่าจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลทั้งด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมมีค่ามัธยฐาน (Mdn) ตั้งแต่ 4.00 - 5.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (I.R.) มีค่าตั้งแต่ 0.00 - 1.50 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าทุกข้อความในองค์ประกอบด้านต่างๆ ของจริยธรรมดังกล่าวเป็นจริยธรรมที่มีความจำเป็นในระดับมากถึงมากที่สุดสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดโครงร่างของหลักสูตรต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นแนวทางในการร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยโครงร่างหลักสูตรประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ (ภาคผนวก จ)

1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะก้าวออกไปเป็นผู้สื่อข่าวในอนาคต ซึ่งควรได้รับการฝึกฝนเพื่อให้สามารถเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม จากการพิจารณาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนสาขาวิชาวารสารศาสตร์มิได้มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นเป้าหมายหนึ่งของหลักสูตร รวมทั้งในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าวของนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรีไม่มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหาวิชา แต่การเรียนการสอนมุ่งเน้นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎี องค์ประกอบและเทคนิคของการเขียนข่าวในรูปแบบต่างๆ ด้วยเหตุนี้เมื่อนักศึกษาวารสารศาสตร์ก้าวเข้าสู่อาชีพผู้สื่อข่าวจึงไม่สามารถที่จะเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้จึงนำมาสู่ปัญหาคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ขึ้นในลักษณะของการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 เพื่อฝึกฝนนักศึกษาวารสารศาสตร์ให้มีความรู้ เจตคติ และความสามารถในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาและองค์กรหนังสือพิมพ์ต่อไป

2. เป้าหมายของหลักสูตร

2.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2.2 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว

2.3 เพื่อให้มีภูมิต้านทานที่ดีในการประกอบอาชีพผู้สื่อข่าว

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาจากหลักสูตรเดิมในรายวิชาการสื่อข่าว 1 พบว่า เป้าหมายของหลักสูตรที่สำคัญ คือ เพื่อให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และเทคนิคการเขียนข่าวประเภทต่างๆ

3. หลักการของหลักสูตร

3.1 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก โดยนำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1

3.2 เป็นหลักสูตรที่ใช้การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล เป็นตัวกระตุ้นเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ในขณะที่หลักการของหลักสูตรเดิมนั้น เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระ (Subject - Based Curriculum) โดยไม่มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 รวมทั้งเป็นหลักสูตรที่ใช้การเรียนการสอนแบบบรรยายเป็นหลัก นั่นคือ ผู้สอนทำหน้าที่ในการอธิบายเนื้อหาต่างๆให้แก่นักศึกษา ส่วนนักศึกษานั้นทำหน้าที่ในการฟังและจดบันทึกเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4.1 มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

4.2 มีความรู้ความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าวโดยคำนึงถึงหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล

4.3 มีเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นด้านความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล

4.4 สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

4.5 สามารถกำหนดแนวทางการนำเสนอข่าวโดยยึดหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล

4.6 สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว

ส่วนทางด้านหลักสูตรเดิมนั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจในความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าวประเภทต่างๆ รวมทั้งสามารถเขียนข่าวได้

5. หน่วยการเรียนการสอน

หลักสูตรแบ่งหน่วยการเรียนการสอนในรายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ออกเป็น 4 หน่วย ซึ่งประกอบด้วยแผนการสอนทั้งหมด 4 แผน โดยใช้เวลาเรียนแผนการสอนละ 6 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง 10 นาที

ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนประกอบด้วยรายละเอียดของแผนการสอน ได้แก่ คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

สำหรับในส่วนของหลักสูตรเดิมนั้นมีการกำหนดหน่วยการเรียนการสอนทั้งหมด 3 หน่วย โดยไม่มีการกำหนดรายละเอียดของแผนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน แต่เป็นเพียงการกำหนดภาพรวมอย่างกว้าง ๆเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหาวิชา และการวัดและประเมินผลเท่านั้น

6. เนื้อหาของหลักสูตร

หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นครอบคลุมเนื้อหาในแผนการสอนของ 4 หน่วยการเรียนการสอน ได้แก่ แผนการสอนหน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แผนการสอนหน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว แผนการสอนหน่วยที่ 3 หลักการสื่อข่าว และแผนการสอนหน่วยที่ 4 หลักการเขียนข่าว

ส่วนหลักสูตรเดิมในรายวิชาการสื่อข่าว 1 นั้น ครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญ 3 หน่วย คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว โดยไม่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

7. กิจกรรมการเรียนการสอน

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้ และเข้าใจด้วยการฝึกฝนกระบวนการคิด วิเคราะห์ในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล

ดังนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน ประกอบด้วย

7.1 การชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา วิธีการเรียนการวัดและประเมินผล และหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม

7.2 การมอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

7.3 การอภิปรายในชั้นเรียน

7.4 การนำเสนอรายงานและการจัดทำรายงาน

7.5 สรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

7.6 สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเดิม พบว่า ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย (Lecture) เป็นหลัก โดยผู้สอนมุ่งเน้นการอธิบายในรายละเอียดของเนื้อหาวิชาให้ครอบคลุมในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว รวมทั้งมีการมอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละคนฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าวประเภทต่าง ๆจากชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย

8. สื่อการเรียนการสอน

ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน ประกอบด้วย เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการสื่อข่าว 1 ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาการสื่อข่าว 1 กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และแบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

ในขณะที่หลักสูตรเดิมนั้น สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมและข่าวจากหนังสือพิมพ์ โดยที่ไม่มีการกำหนดรายละเอียดของสื่อการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

9. การวัดและประเมินผล

ในหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 ที่พัฒนาขึ้นนั้น กำหนดการวัดและประเมินผลออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

9.1 การวัดและประเมินผลทางด้านความรู้ โดยใช้แบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 และแบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์

9.2 การวัดและประเมินผลทางด้านเจตคติ โดยใช้แบบการรายงานตนเอง ซึ่งเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงาน ใช้เกณฑ์นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในกลุ่มใหญ่คนละ 1 ครั้ง จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ และแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

9.3 การวัดและประเมินผลทางด้านความสามารถ โดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ซึ่งพิจารณาจากการนำเสนอรายงานโดยสังเกตในภาพรวมจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 และการจัดทำรายงาน ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 รวมทั้งการวัดและประเมินผลโดยใช้แบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือแบบสอบ เอ็ม อี คิว

ส่วนทางด้านหลักสูตรเดิมนั้นไม่มีการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายในแต่ละด้านของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ แต่เป็นเพียงการกำหนดลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนว่าประกอบด้วย 3 ส่วน คือ คะแนนจากการสอบกลางภาค คะแนนจากการสอบปลายภาค และคะแนนจากการฝึกปฏิบัติการเขียนข่าวจากชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย

เพราะฉะนั้นจากผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเดิมมีลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของหลักสูตรรายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ระหว่างหลักสูตรเดิมและหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น

หลักสูตรเดิม	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
ลักษณะที่เหมือนกัน	
1. เป้าหมายของหลักสูตร เพื่อให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และเทคนิคการเขียนข่าวประเภทต่างๆ	**1. เป้าหมายของหลักสูตร** เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว
2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2.1 มีความรู้ความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าวประเภทต่างๆ 2.2 สามารถเขียนข่าวได้	**2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร** 2.1 มีความรู้ความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว 2.2 สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว
ลักษณะที่แตกต่างกัน	ลักษณะที่แตกต่างกัน
1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 1.1 ไม่มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นเป้าหมายหนึ่งของหลักสูตร	**1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร** 1.1 มุ่งเน้นการฝึกฝนนักศึกษาวารสารศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ให้มีความรู้เจตคติ และความสามารถในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
1.2 มุ่งเน้นเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎี องค์ประกอบ และเทคนิคการเขียนข่าวในรูปแบบต่างๆ โดยไม่มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1	1.2 มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 ในลักษณะของหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก

ตาราง 5 (ต่อ)

หลักสูตรเดิม	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
2. เป้าหมายของหลักสูตร มีเพียงการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และเทคนิคการเขียนข่าวประเภทต่างๆ	**2. เป้าหมายของหลักสูตร** มีการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรเพิ่มเติมนอกเหนือจากเพื่อให้มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าวแล้ว ยังมีการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรดังนี้ คือ 2.1 เพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ 2.2 เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 2.3 เพื่อให้มีภูมิต้านทานที่ดีในการประกอบอาชีพผู้สื่อข่าว
3. หลักการของหลักสูตร 3.1 เป็นหลักสูตรในลักษณะที่มุ่งเน้นเนื้อหาสาระโดยไม่มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 3.2 ใช้การเรียนการสอนแบบบรรยายเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	**3. หลักการของหลักสูตร** 3.1 เป็นหลักสูตรในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก (Application - First Approach) โดยนำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 3.2 ใช้การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 5 (ต่อ)

หลักสูตรเดิม	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
4 **จุดมุ่งหมายของหลักสูตร** มีเพียงการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าวประเภทต่างๆ รวมทั้งสามารถเขียนข่าวได้	**4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร** มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพิ่มเติมนอกเหนือจากมีความรู้ความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว หลักการเขียนข่าว รวมทั้งสามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าวแล้ว ยังมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพิ่มเติมดังนี้ คือ 4.1 มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 4.2 มีเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นด้านความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล 4.3 สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ 4.4 สามารถกำหนดแนวทางการนำเสนอข่าวโดยยึดหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล
5 **หน่วยการเรียนการสอน** แบ่งออกเป็น 3 หน่วยโดยไม่มีการกำหนดรายละเอียดของแผนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน เป็นเพียงการกำหนดภาพรวมอย่างกว้างๆเกี่ยวกับขอบเขตเนื้อหาวิชาและการวัดและประเมินผล	**5. หน่วยการเรียนการสอน** แบ่งออกเป็น 4 หน่วยซึ่งประกอบด้วยแผนการสอนทั้งหมด 4 แผนโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับคำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผล

ตาราง 5 (ต่อ)

หลักสูตรเดิม	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
6. เนื้อหาของหลักสูตร มี 3 หน่วย คือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว	**6. เนื้อหาของหลักสูตร** มีแผนการสอน 4 ฉบับได้แก่ แผนการสอนที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แผนการสอนที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว แผนการสอนที่ 3 หลักการสื่อข่าว และ แผนการสอนที่ 4 หลักการเขียนข่าว
7. กิจกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายและมีการมอบหมายงานให้นักศึกษาแต่ละคนฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าวประเภทต่าง ๆจากชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย	**7. กิจกรรมการเรียนการสอน** ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักด้วยการฝึกฝนกระบวนการคิด วิเคราะห์ในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล
8. สื่อการเรียนการสอน หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมและข่าวจากหนังสือพิมพ์ โดยไม่มีการกำหนดรายละเอียดของสื่อการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน	**8. สื่อการเรียนการสอน** ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนประกอบด้วย 8.1 เอกสารประกอบการเรียนการสอนการสอนวิชาการสื่อข่าว 1 8.2 ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาการสื่อข่าว 1 8.3 กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 8.4 แบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

ตาราง 5 (ต่อ)

หลักสูตรเดิม	หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
9. การวัดและประเมินผล มีการกำหนดลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนซึ่งประกอบด้วย 9.1 คะแนนจากการสอบกลางภาค 9.2 คะแนนจากการสอบปลายภาค 9.3 คะแนนจากการฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าวจากชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย	**9. การวัดและประเมินผล** มีการวัดและประเมินผล 3 ด้าน คือ 9.1 การวัดและประเมินผลทางด้านความรู้ โดยใช้แบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 และแบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 9.2 การวัดและประเมินผลทางด้านเจตคติ โดยใช้แบบการรายงานตนเองซึ่งเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงาน ใช้เกณฑ์นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในกลุ่มใหญ่คนละ 1 ครั้ง จึงถือว่าผ่านเกณฑ์ และแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 9.3 การวัดและประเมินผลทางด้านความสามารถ โดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งพิจารณาจากการนำเสนอรายงานโดยสังเกตในภาพรวมจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 และการจัดทำรายงาน ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 และแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือแบบสอบเอ็ม อี คิว

ขั้นตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

จากการนำโครงร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ได้ผลการประเมินดังนี้

1. ผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (N = 6)

ข้อ	รายการประเมิน	ความถี่					$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
		5	4	3	2	1			
1.	สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร	1	5	-	-	-	4.23	0.37	มาก
2.	เป้าหมายของหลักสูตร	2	4	-	-	-	4.33	0.47	มาก
3.	หลักการของหลักสูตร	1	5	-	-	-	4.11	0.34	มาก
4.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1	5	-	-	-	4.10	0.37	มาก
5.	เนื้อหาของหลักสูตร	-	6	-	-	-	4.08	0.13	มาก
6.	กิจกรรมการเรียนการสอน	-	6	-	-	-	4.00	0.13	มาก
7.	สื่อการเรียนการสอน	-	6	-	-	-	4.00	0.21	มาก
8.	การวัดและประเมินผล	2	3	1	-	-	4.11	0.50	มาก
9.	หน่วยการเรียนการสอนที่ 1	1	5	-	-	-	4.05	0.29	มาก
10.	หน่วยการเรียนการสอนที่ 2	-	6	-	-	-	4.04	0.18	มาก
11.	หน่วยการเรียนการสอนที่ 3	-	6	-	-	-	4.03	0.33	มาก
12.	หน่วยการเรียนการสอนที่ 4	1	5	-	-	-	4.14	0.44	มาก

จากตาราง 6 พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.00 - 4.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.18 - 0.50 นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการวัดและประเมินผลมีค่าสูงกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ แสดงว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นแตกต่างกันมากกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ

2. ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 ค่าดัชนีความสอดคล้องและความหมายของค่าดัชนีความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
1.	สภาพปัญหาและความจำเป็นกับเป้าหมายของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
2.	เป้าหมายของหลักสูตรกับหลักการของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
3.	หลักการของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
4.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร	1.00	สอดคล้อง
5.	เนื้อหาของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน	0.67	สอดคล้อง
6.	กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน	0.67	สอดคล้อง
7.	กิจกรรมการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล	0.67	สอดคล้อง
8.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 1	1.00	สอดคล้อง
9.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 2	1.00	สอดคล้อง
10.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 3	1.00	สอดคล้อง
11.	จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 4	1.00	สอดคล้อง
12.	ความสอดคล้องภายในหน่วยที่ 1	0.80	สอดคล้อง
13.	ความสอดคล้องภายในหน่วยที่ 2	0.80	สอดคล้อง
14.	ความสอดคล้องภายในหน่วยที่ 3	0.80	สอดคล้อง
15.	ความสอดคล้องภายในหน่วยที่ 4	0.73	สอดคล้อง

จากตาราง 7 พบว่าผลการประมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแ ต่ 0.67 - 1.00 นั่นคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน

3. ผลการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้

การปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญได้ผลดังนี้

3.1 สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร ปรับปรุงการเขียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรให้มีความชัดเจนขึ้น มีการเพิ่มเติมรายละเอียดของข้อมูลเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร รวมทั้งปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา

3.2 เป้าหมายของหลักสูตร ปรับปรุงรายละเอียดเป้าหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเป้าหมายของหลักสูตรในด้านความรู้ของเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1

3.3 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปรับปรุงรายละเอียดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว

3.4 จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ปรับเปลี่ยนการใช้คำให้เหมาะสมโดยใช้คำว่า "จุดประสงค์การเรียนรู้" แทน "จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม"

3.5 การวัดและประเมินผล ปรับปรุงการเขียนวิธีการวัดและประเมินผลในด้านการปฏิบัติให้มีความชัดเจนขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

จากการที่ผู้วิจัยนำหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ระหว่างวันที่ 7 มิถุนายน ถึง 22 กันยายน 2544 ซึ่งรวมเป็นระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง 1 ภาคเรียน โดยในวันแรกของการชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา วิธีการเรียน ตลอดจนการวัดและประเมินผลของการเรียนในวิชาดังกล่าว พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 11 คน มีการซักถามในประเด็นที่เกี่ยวกับวิธีการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลเป็นส่วนใหญ่ ในประเด็นของวิธีการเรียนนั้น พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองเกิดความไม่มั่นใจว่าการเรียนด้วยวิธีการใหม่ซึ่งผู้วิจัยนำไปทดลองใช้ คือ การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักสามารถทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาเหมือนการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบบรรยาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนดังกล่าวเป็นวิธีการแบบใหม่สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ซึ่งนักศึกษาไม่มีความคุ้นเคยในวิธีการดังกล่าว จึงทำให้นักศึกษาไม่มั่นใจในผลการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ส่วนในด้านการวัดและประเมินผลซึ่งมีการประเมินผลการเรียนในหลายลักษณะทั้งการทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน การรายงานตนเอง การประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยทั้งการประเมินกันเองและการประเมินตนเอง ตลอดจนการประเมินกระบวนการเรียนการสอน ในขณะที่หลักสูตรเดิมไม่มีการประเมินผลการเรียนในระหว่างการเรียนการสอน จึงอาจทำให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกกังวลใจขึ้นได้ ดังนั้นบรรยากาศภายในห้องเรียนระหว่างผู้วิจัยในฐานะผู้สอนกับผู้เรียนจึงค่อนข้างเครียดและมีความรู้สึกไม่สบายใจเกิดขึ้นแม้ว่าผู้สอนได้พยายามอธิบายในรายละเอียดของการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าวแล้วก็ตาม

ในด้านการเรียนการสอนเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน สามารถสรุปผลจากการไปทดลองใช้หลักสูตรได้ดังนี้

หน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เป็นหน่วยการเรียนการสอนหน่วยแรกที่ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก โดยแบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน ให้ทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามที่กลุ่มจับฉลากได้ โดยการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอนตามที่ระบุไว้ในใบงานซึ่งนักศึกษาแต่ละคนได้รับ ได้แก่ การระบุปัญหา การวินิจฉัยปัญหา การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ การตัดสินใจปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ โดยพบว่าในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของทั้ง 2 กลุ่มนั้น นักศึกษายังไม่เข้าใจในกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย กล่าวคือ นักศึกษาไม่สามารถทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมายตามขั้นตอนต่าง ๆของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก การอภิปรายถกเถียงของนักศึกษาทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มมีน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษายังไม่มีความคุ้นเคยกัน ดังนั้นนักศึกษาแต่ละคนจึงไม่มีความกระตือรือร้นในแง่ของการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนั้นแล้วระหว่างผู้สอนกับนักศึกษายังไม่มีความคุ้นเคยกันจึงทำให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มไม่กล้าถามในประเด็นที่สงสัยหรือไม่เข้าใจ รวมทั้งแสดงความไม่มั่นใจและไม่ค่อยกล้าตอบคำถามเมื่อผู้สอนมีการซักถามปัญหาจากกรณีศึกษาดังกล่าว ดังนั้นบรรยากาศในการเรียนรู้ระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาจึงไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

แต่อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการทำแบบทดสอบหน่วยที่ 1 นั้น นักศึกษาทุกคนมีความตั้งใจอย่างมากในการทำแบบทดสอบดังกล่าว ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความมุ่งหวังในคะแนนของนักศึกษาแต่ละคน นอกจากนั้นในส่วนของการทำแบบรายงานตนเอง พบว่า มีนักศึกษาบางคนที่ไม่เข้าใจในกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสรุปสาระสำคัญที่ได้ในการเรียนรู้จากชิ้นข่าวดังกล่าวโดยกลายเป็นว่านักศึกษาทำการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาจากข่าวที่อ่านและนักศึกษามักเกิดความเครียดและประหม่าเมื่อต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในชั้นเรียน ส่วนการทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอนนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำแบบประเมินดังกล่าว แต่ในขณะเดียวกันในส่วนของการประเมินกระบวนการเรียนการสอน พบว่า มีนักศึกษาบางคนกลัวว่าผู้สอนอาจจำลายมือของนักศึกษาได้ ดังนั้นหากนักศึกษาประเมินผลไปในทางที่ไม่ดีอาจมีผลกระทบต่อตัวนักศึกษาได้ ซึ่งในประเด็นนี้ผู้สอนได้อธิบายให้นักศึกษาเข้าใจและทำการประเมินกระบวนการเรียนการสอนตามสภาพความเป็นจริงเพื่อเป็นข้อมูลที่สำคัญนำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

เพราะฉะนั้นโดยภาพรวมของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในหน่วยที่ 1 สรุปได้ว่านักศึกษายังขาดความกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มโดยมีการอภิปรายถกเถียง แสดงความคิดเห็นและซักถามทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มนักศึกษาน้อยมาก บรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความไม่คุ้นเคยกันระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

หน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว

ในหน่วยการเรียนนี้มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับการเรียนการสอนในหน่วยที่ 1 คือ มีการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ การทำแบบทดสอบหน่วยที่ 2 การทำแบบการรายงานตนเอง การทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ในการศึกษากรณีศึกษานั้นนักศึกษาในแต่ละกลุ่มเริ่มมีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นบ้างภายในกลุ่มของตนเองและระหว่างกลุ่ม และที่สำคัญเมื่อสมาชิกกลุ่มมีข้อสงสัยในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก นักศึกษาเริ่มมีการซักถามผู้สอน เช่น ขั้นตอนการระบุปัญหา ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจในสถานการณ์ที่กำหนดให้จึงทำให้นักศึกษาไม่สามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เป็นต้น ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาเริ่มเป็นไปด้วยดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากมีความคุ้นเคยกันมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีนักศึกษาบางคนที่ยังไม่มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย โดยขาดความกระตือรือร้นในการร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับสมาชิกกลุ่ม

สำหรับการทำแบบทดสอบหน่วยที่ 2 นั้น นักศึกษามีความตั้งใจในการทำแบบทดสอบเช่นเดียวกันกับการทำแบบทดสอบในหน่วยแรก ส่วนการทำแบบการรายงานตนเองของนักศึกษาแต่ละคน พบว่านักศึกษามีความตั้งใจในการทำมากขึ้น แต่ยังมีนักศึกษาบางคนที่ไม่เข้าใจในประเด็นเดิมของการทำชิ้นงานดังกล่าว โดยนักศึกษาบางคนยังคงเข้าใจว่าเป็นการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการอ่านข่าวแทนการสรุปสาระสำคัญที่ได้ในการเรียนรู้จากชิ้นข่าวดังกล่าว ดังนั้นผู้สอนจึงทำการอธิบายเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง ส่วนในการทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอนนั้น นักศึกษาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำแบบประเมินดังกล่าว

ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่า โดยภาพรวมของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในหน่วยที่ 2 นี้ นักศึกษาเริ่มให้ความสนใจและร่วมมือในการทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักศึกษาเริ่มเป็นไปด้วยดีโดยเริ่มมีการพูดคุยและซักถามเกิดขึ้นภายในชั้นเรียน จึงทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา

หน่วยที่ 3 หลักการสื่อข่าว

กิจกรรมการเรียนการสอนของหน่วยนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับการเรียนการสอนในหน่วยที่ 1 และหน่วยที่ 2 พบว่าการฝึกฝนในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายนั้นเป็นไปด้วยดี นั่นคือ นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นกรณีศึกษาโดยสามารถทำการคิด วิเคราะห์ได้ในทุกขั้นตอนตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษามีการฝึกฝนกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง ทำให้นักศึกษาสามารถวิเคราะห์กรณีศึกษาตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักได้ นอกจากนั้นนักศึกษาแต่ละคนมีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็นร่วมกับสมาชิกภายในกลุ่ม มีการปรึกษาหารือร่วมกันตลอดช่วงเวลาของการเรียนรู้เกี่ยวกับกรณีศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็นและตอบ

ข้อซักถามจากผู้สอนมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นของนักศึกษาประกอบกับความสัมพันธ์อันดีและความคุ้นเคยกันมากขึ้นระหว่างนักศึกษาด้วยกันเองและระหว่างผู้สอนกับนักศึกษา จึงทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นไปด้วยดีนำมาสู่การเรียนรู้ในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ในส่วนของการทำแบบทดสอบหน่วยที่ 3 นั้น นักศึกษายังคงมีความตั้งใจในการทำแบบทดสอบเช่นเดียวกับการทำแบบทดสอบในหน่วยที่ผ่านมา ทั้งนี้เนื่องมาจากความมุ่งหวังในเรื่องของคะแนนเช่นเดิม ทางด้านการทำแบบการรายงานตนเองนั้น พบว่า ในหน่วยนี้นักศึกษาทุกคนสามารถเข้าใจในทุกประเด็นของการทำกิจกรรมดังกล่าว เช่นเดียวกันกับการทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอนก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนักศึกษาในชั้นเรียน

เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า โดยภาพรวมของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในหน่วยที่ 3 นั้น นักศึกษาแต่ละกลุ่มมีความสนใจและมีความกระตือรือร้นในกระบวนการคิด วิเคราะห์เพิ่มขึ้น ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆตามที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี บรรยากาศการเรียนรู้ภายในชั้นเรียนช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้เป็นอย่างดี

หน่วยที่ 4 หลักการเขียนข่าว

ในหน่วยนี้เป็นการเรียนการสอนหน่วยสุดท้ายที่ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งพบว่านักศึกษาให้ความร่วมมืออย่างมากในการทำกิจกรรมต่างๆตามที่ได้รับมอบหมาย โดยนักศึกษาสามารถทำการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้เป็นอย่างดีในทุกขั้นตอนตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จึงทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น และนำมาสู่กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นนักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายถกเถียง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม รวมทั้งให้ความสนใจในการตอบข้อซักถามของผู้สอนเป็นอย่างดี และที่สำคัญการเรียนการสอนในหน่วยนี้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าวจากกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมาย จึงทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ดียิ่งขึ้น

ในส่วนของการทำแบบทดสอบนั้น นักศึกษาทุกคนมีความตั้งใจในการทำแบบทดสอบหน่วยที่ 4 การทำแบบรายงานตนเอง ตลอดจนให้ความร่วมมือในการทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยและแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน ดังนั้นจึงทำให้บรรยากาศของการเรียนการสอนเป็นไปด้วยดีนำมาสู่การเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ

จากการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยภาพรวมในหน่วยที่ 4 นี้ สรุปได้ว่า นักศึกษาทุกคนให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี นำมาสู่บรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เพราะฉะนั้นจากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลตามลำดับขั้นตอนของการทดลอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการทดลองใช้หลักสูตร ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร และการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตร

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

ส่วนที่ 4 การสรุปผลการทดลองใช้หลักสูตร

ส่วนที่ 1 ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ในการวิเคราะห์ผลการทดลองใช้หลักสูตรประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

เป็นการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าสถิติพื้นฐานของค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	คะแนนเต็ม	กลุ่มทดลอง (n = 11)		กลุ่มควบคุม (n = 13)	
		$\overline{X}$	S.D.	$\overline{X}$	S.D.
การทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตร					
ด้านความรู้	50	21.00	3.38	18.54	2.79
ด้านเจตคติ	150	116.36	12.34	122.46	9.58
ด้านความสามารถ	150	65.09	8.29	64.46	11.57
การทดสอบหลังการทดลองใช้หลักสูตร					
ด้านความรู้	50	40.36	6.96	34.85	3.69
ด้านเจตคติ	150	126.55	6.95	124.54	8.44
ด้านความสามารถ	150	120.55	3.14	97.62	10.17

จากตาราง 8 โดยภาพรวมในการแสดงค่าสถิติพื้นฐานของค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุม มีเพียงด้านเจตคติที่พบว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงกว่ากลุ่มทดลอง

2. การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	กลุ่มทดลอง (n = 11)			กลุ่มควบคุม (n = 13)			U	p
	$\bar{X}$	S.D.	Mean Rank	$\bar{X}$	S.D.	Mean Rank		
ด้านความรู้	21.00	3.38	15.27	18.54	2.79	10.15	41.000	.076
ด้านเจตคติ	116.36	12.34	10.91	122.46	9.58	13.85	54.000	.310
ด้านความสามารถ	65.09	8.29	12.95	64.46	11.57	12.12	66.500	.772

จากตาราง 9 พบว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทั้งด้านความรู้ เจตคติและความสามารถก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

3. การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร		หลังการทดลองใช้หลักสูตร		ผลต่าง			z	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	ลบ	บวก	ศูนย์		
กลุ่มทดลอง (n = 11)									
ด้านความรู้	21.00	3.38	40.36	6.96	-	11	-	-2.936	.003*
ด้านเจตคติ	116.36	12.34	126.55	6.95	1	9	1	-2.601	.009*
ด้านความสามารถ	65.09	8.29	120.55	3.14	-	11	-	-2.936	.003*
กลุ่มควบคุม (n = 13)									
ด้านความรู้	18.54	2.79	34.85	3.69	-	13	-	-3.186	.001*
ด้านเจตคติ	122.46	9.58	124.54	8.44	5	8	-	-0.525	.600
ด้านความสามารถ	64.46	11.57	97.62	10.17	-	13	-	-3.185	.001*

* $p \leq .05$

จากตาราง 10 เมื่อพิจารณาในกลุ่มทดลอง พบว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความรู้และความสามารถมีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นบวก (คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 11 ค่า ส่วนด้านเจตคติมีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นลบ (คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรน้อยกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 1 ค่า มีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นบวก (คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 9 ค่า และมีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นศูนย์ (คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรเท่ากับคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 1 ค่า

ดังนั้นสรุปได้ว่า กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของกลุ่มทดลองทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนกลุ่มควบคุม พบว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความรู้และความสามารถมีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นบวก (คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 13 ค่า ส่วนด้านเจตคติมีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นลบ(คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรน้อยกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 5 ค่า และมีจำนวนผลต่างที่มีค่าเป็นบวก (คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร) อยู่ 8 ค่า

ดังนั้นสรุปได้ว่า กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของกลุ่มควบคุมในด้านความรู้และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรไม่มีความแตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	กลุ่มทดลอง (n = 11)			กลุ่มควบคุม (n = 13)			U	P
	$\overline{X}$	S.D.	Mean Rank	$\overline{X}$	S.D.	Mean Rank		
ด้านความรู้	40.36	6.96	15.59	34.85	3.69	9.88	37.500	.048*
ด้านเจตคติ	126.55	6.95	13.68	124.54	8.44	11.50	58.500	.451
ด้านความสามารถ	120.55	3.14	18.91	97.62	10.17	7.08	1.000	.000*

* $p \leq .05$

จากตาราง 11 พบว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความรู้และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนในด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ จากผู้เรียน จำนวน 11 คน ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

รายการประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. เนื้อหาวิชา			
1.1 สอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอน	4.18	0.40	มาก
1.2 การกำหนดหัวข้อเนื้อหามีความเหมาะสม	3.82	0.40	มาก
1.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม	3.82	0.60	มาก
1.4 ความยากง่ายของเนื้อหามีความเหมาะสม	3.64	0.67	มาก
1.5 ครอบคลุมสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน	4.09	0.54	มาก
1.6 มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.18	0.75	มาก
1.7 เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.27	0.79	มาก
2. วิธีสอน			
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.09	0.70	มาก
2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน	3.55	0.69	มาก
2.3 เน้นวิธีการแก้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนการสอน	4.00	0.77	มาก
2.4 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม	3.64	0.81	มาก
2.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง	3.82	0.75	มาก
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม	4.00	0.89	มาก
2.7 ฝึกฝนผู้เรียนให้สามารถบูรณาการความรู้ได้อย่างเต็มที่	3.91	0.83	มาก
3. กิจกรรมการเรียนการสอน			
3.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.36	0.50	มาก
3.2 ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการตัดสินใจ	4.00	0.77	มาก
3.3 เป็นไปตามลำดับขั้นของความยากง่าย	3.64	0.67	มาก
3.4 ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักการคิดแก้ปัญหา	4.09	0.30	มาก
3.5 ฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	4.36	0.50	มาก
3.6 มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน	3.73	0.65	มาก
3.7 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้	3.55	0.52	มาก
3.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการศึกษาด้วยตนเอง	3.64	0.67	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
3.9 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน	4.18	0.60	มาก
3.10 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน	4.27	0.47	มาก
3.11 ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียน	4.00	0.63	มาก
4. สื่อการเรียนการสอน			
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	3.82	0.75	มาก
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	4.00	0.77	มาก
4.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	3.91	0.54	มาก
5. การวัดและประเมินผล			
5.1 วิธีวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม	3.55	0.69	มาก
5.2 วิธีวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย	3.18	0.75	ปานกลาง
5.3 การวัดและประเมินผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม	3.45	0.82	ปานกลาง
5.4 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียนมีความเหมาะสม	3.82	0.75	มาก
5.5 การวัดและประเมินผลหลังเรียนมีความเหมาะสม	3.91	0.70	มาก
รวม	3.89	0.32	มาก

จากตาราง 12 พบว่าความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามความคิดของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.55 - 4.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีข้อที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คือ วิธีวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย และการวัดและประเมินผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.18 - 3.45

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนดนั้น จะเป็นการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละด้าน

ทางด้านผลของความรู้ระหว่างกระบวนการเรียน ปรากฏผลรวมของจำนวนคะแนนและความถี่ ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนคะแนนและความถี่ของผลคะแนนด้านความรู้ระหว่างกระบวนการเรียน

คะแนนเต็ม (260 คะแนน)	จำนวน (คน)
157	1
200	1
202	1
206	1
213	1
217	1
218	1
221	1
222	1
227	1
235	1
รวม 2318 ค่าเฉลี่ย = 210.73	11

จากตาราง 13 พบว่าคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียน มีคะแนนตั้งแต่ 157 - 235 คะแนน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 210.73 คะแนน ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในแต่ละด้าน คือ ด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด ผลการวิเคราะห์ ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยที่ได้	เกณฑ์ที่กำหนด	ความหมาย
1. ด้านความรู้				
1.1 ระหว่างกระบวนการ	260	210.73 (81.05%)	E_1 = 80	สูงกว่าเกณฑ์
1.2 ผลสัมฤทธิ์	50	40.36 (80.72%)	E_2 = 80	สูงกว่าเกณฑ์
2. ด้านเจตคติ (30 ข้อ)	150	126.55/30 (4.22)	3.50	สูงกว่าเกณฑ์
3. ด้านความสามารถ	150	120.55 (80.37)	80	สูงกว่าเกณฑ์

จากตาราง 14 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ส่วนที่ 4 การสรุปผลการทดลองใช้หลักสูตร

จากผลการทดลองหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ประสิทธิภาพของหลักสูตรสามารถสรุปผลการทดลองใช้หลักสูตรได้ดังนี้

1. ด้านผู้เรียน

1.1 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถไม่แตกต่างกัน

1.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรไม่มีความแตกต่างกัน

1.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่านักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้และความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้และความสามารถสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม ส่วนในด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

2. ด้านหลักสูตร

2.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 2.50)

2.2 ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) ประกอบด้วย

2.2.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับ 81.05 / 80.72 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80)

2.2.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.22 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50)

2.2.3 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าเท่ากับ 80.37 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 80)

ขั้นตอนที่ 5 ผลการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยนำหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ไปทดลองใช้ได้มีการประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรดังนี้

การประเมินผลหลักสูตร

ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. จุดประสงค์ในการประเมิน เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรหลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้

2. สิ่งที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่

2.1 เกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร แบ่งออกเป็น

2.1.1 ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย

2.1.1.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.1.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.2 ด้านหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1.2.1 ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าปานกลาง (ไม่ต่ำกว่า 2.50)

2.1.2.2 ค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) ประกอบด้วย

- ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่า E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80
- ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50)
- ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่ต่ำกว่า 80

2.2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

3. ผลการประเมิน เมื่อพิจารณาค่าสถิติพื้นฐานจากตารางและการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติจากตารางข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 เกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรในด้านผู้เรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนในด้านหลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 2.50) ส่วนค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ มีค่าเท่ากับ 81.05 / 80.72 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80) ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.22 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าเท่ากับ 80.37 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 80)

3.2 ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ให้ปรับปรุงสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และการวัดและประเมินผล โดยให้ปรับปรุงรายละเอียดของเนื้อหาให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและการเขียนให้มีความชัดเจนขึ้น

จากผลการประเมินหลักสูตรดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริงโดยช่วยเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของนักศึกษาวารสารศาสตร์ให้สูงขึ้น

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงหลักสูตรในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร ผู้วิจัยปรับปรุงการเขียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรให้มีความชัดเจนขึ้น มีการเพิ่มเติมรายละเอียดของข้อมูลเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรรวมทั้งปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา

2. เป้าหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยปรับปรุงรายละเอียดเป้าหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเป้าหมายในด้านความรู้ของเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1

3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยปรับปรุงรายละเอียดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มจุดมุ่งหมายให้สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว

4. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนการใช้คำให้เหมาะสม โดยใช้คำว่า "จุดประสงค์การเรียนรู้" แทน "จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม"

5. การวัดและประเมินผล ผู้วิจัยปรับปรุงการเขียนวิธีการวัดและประเมินผลในด้านการปฏิบัติให้มีความชัดเจนขึ้น

หลังการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามข้อเสนอแนะข้างต้นแล้ว ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ (ภาคผนวก จ) ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ต่อไป

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์" มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ให้มีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยมีความมุ่งหมายย่อยในการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษา ค้นคว้า และกำหนดกรอบความคิดของจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างในกระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรี
2. มุ่งพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยเนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นผลมาจากกระบวนการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ส่วนกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลักโดยใช้วิธีการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์มีวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในการร่างหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปเป็นกรอบความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และนำมากำหนดเป็นประเด็นในการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์และอาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้เทคนิคเดลฟาย หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์และข้อมูลที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำผลที่ได้มาทำเทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 เพื่อสรุปเป็นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ซึ่งนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการร่างหลักสูตรต่อไป

ในขั้นตอนนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นประเด็นต่างๆในการร่างหลักสูตร ได้แก่ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผลด้านละ 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คน ประเมินคุณภาพโดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของโครงร่างหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ผลการประเมินแล้วผู้วิจัยนำผลที่ได้และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในขั้นตอนนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสอดคล้อง

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้หลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 24 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 11 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 13 คน ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม การทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบ Before and After Control Group (Pretest - Posttest) Design โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 1 ภาคเรียน รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 18 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
2. แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
3. แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

4. แบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หรือแบบสอบ เอ็ม อี คิว (MEQ = Modified Essay Questions)

5. แบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

ทางด้านการดำเนินการทดลองนั้น ผู้วิจัยทำการทดสอบก่อนทดลองโดยให้นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทดสอบวัดความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หลังจากนั้นดำเนินการทดลองโดยให้นักศึกษากลุ่มทดลองเรียนตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ส่วนนักศึกษากลุ่มควบคุมเรียนตามหลักสูตรเดิม เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองให้นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทดสอบวัดความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง และใช้แบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรเพื่อประเมินผลของการทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้สถิติทดสอบ คือ Mann - Whitney U Test ส่วนก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมใช้สถิติทดสอบ คือ Wilcoxon Matched - pairs Signed - ranks Test การประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรโดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรหลังจากที่นำหลักสูตรไปทดลองใช้โดยพิจารณาจากเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 2 ด้าน ด้านแรก คือ ด้านผู้เรียน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านที่ 2 คือ ด้านหลักสูตร พิจารณาจากความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนอยู่ในระดับไม่ต่ำกว่าปานกลาง (ไม่ต่ำกว่า 2.50) และค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) ซึ่งประกอบด้วยค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่า E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80 ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับมาก (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไม่ต่ำกว่า 80 รวมทั้งพิจารณาจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

ส่วนในด้านการปรับปรุงหลักสูตรนั้น พิจารณาจากเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรและจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์และอาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ พบว่า จริยธรรมที่จำเป็นอันดับแรก คือ ความถูกต้องแม่นยำซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว จริยธรรมที่จำเป็นอันดับที่ 2 คือ ความสัตย์ซื่อ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว และจริยธรรมที่จำเป็นอันดับที่ 3 คือ สิทธิส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว โดยองค์ประกอบในด้านต่างๆ ของจริยธรรมที่จำเป็นทั้ง 3 อันดับ พบว่า เป็นจริยธรรมที่มีความจำเป็นในระดับมากถึงมากที่สุดสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2. ผลการพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หลักสูตรที่กำหนดเป็นโครงร่างประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลพร้อมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ คู่มือผู้สอนซึ่งประกอบด้วยแผนการสอนและเอกสารประกอบการเรียนการสอนในวิชาการสื่อข่าว 1

3. ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

ผลการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผล รวมจำนวนทั้งสิ้น 6 คน ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรและการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร พบว่า โครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากและมีความสอดคล้องกันในทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร

ส่วนผลการปรับปรุงโครงร่างหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้มีการปรับปรุงการเขียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรให้มีความชัดเจนขึ้น มีการเพิ่มเติมรายละเอียดของข้อมูลเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร รวมทั้งปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา ปรับปรุงรายละเอียดเป้าหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเป้าหมายในด้านความรู้ของ

เนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 ปรับปรุงรายละเอียดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มจุดมุ่งหมายให้สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว ใช้คำว่าจุดประสงค์การเรียนรู้แทนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และปรับปรุงการเขียนวิธีการวัดและประเมินผลในด้านการปฏิบัติให้มีความชัดเจนขึ้น

4. ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ได้ผลดังนี้

4.1 ด้านผู้เรียน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรไม่มีความแตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้และความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้และความสามารถสูงกว่ากลุ่มควบคุม ส่วนในด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

4.2 ด้านหลักสูตร

ผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 2.50)

ผลของค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับ 81.05 / 80.72 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80) ค่าเฉลี่ยคะแนน

ด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.22 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าเท่ากับ 80.37 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 80)

5. ผลการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

5.1 ผลการประเมินผลหลักสูตร

ผลการประเมินผลหลักสูตรเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรในด้านผู้เรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตรในกลุ่มเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ หลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองมากกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในด้านหลักสูตร พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 2.50) ส่วนค่าประสิทธิภาพของหลักสูตร (การทดลองใช้หลักสูตร) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับ 81.05 / 80.72 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80) ค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.22 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าเท่ากับ 80.37 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 80)

ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร ให้ปรับปรุงสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และการวัดและประเมินผลโดยให้ปรับปรุงรายละเอียดของเนื้อหาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และการเขียนให้มีความชัดเจนขึ้น

5.2 ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร ตลอดจนข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรโดยปรับปรุงการเขียนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตรให้มีความชัดเจนขึ้น มีการเพิ่มเติมรายละเอียดของข้อมูลเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร รวมทั้งปรับปรุงในด้านการใช้ภาษา ปรับปรุงรายละเอียดเป้าหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยเพิ่มเป้าหมายในด้านความรู้ของเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 ปรับปรุงรายละเอียดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นโดยเพิ่มจุดมุ่งหมายให้สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว ปรับเปลี่ยนการใช้คำให้เหมาะสมโดยใช้คำว่าจุดประสงค์การเรียนรู้แทนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ตลอดจนปรับปรุงการเขียนวิธีการวัดและประเมินผลในด้านการปฏิบัติให้มีความชัดเจนขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์และอาจารย์ที่สอนด้านการหนังสือพิมพ์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 17 คน เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ พบว่า จริยธรรมที่จำเป็นอันดับแรกที่ต้องเสริมสร้างให้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์ คือ ความถูกต้องแม่นยำ จริยธรรมที่จำเป็นอันดับที่ 2 คือ ความสัตย์ซื่อ และจริยธรรมที่จำเป็นอันดับที่ 3 คือ สิทธิส่วนบุคคล ทั้งนี้เพราะความถูกต้องแม่นยำเป็นจริยธรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว (Seib & Fitzpatrick. 1997 : 9) หากข้อเท็จจริงของข่าวไม่ถูกต้องสามารถทำลายความน่าเชื่อถือของธุรกิจหนังสือพิมพ์ได้ (Day. 1997 : 72) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยสื่อสารมวลชนในสายตาประชาชนที่จัดทำโดยหนังสือพิมพ์มติชน (วรพล พรหมิกบุตร. 2537 : พิเศษ 41 ; อ้างอิงจากจุฬาพิช มณีวงศ์. 2539. ความเป็นกลางของข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. หน้า 7 - 8 , 24 - 45) ที่ระบุว่าประชาชนต้องการให้หนังสือพิมพ์ปรับปรุงตนเองมากที่สุดในด้านการรายงานสิ่งต่างๆ ให้ตรงข้อเท็จจริง (ร้อยละ 39.50)

ส่วนในด้านความสัตย์ซื่อนั้น กล่าวได้ว่า เป็นจริยธรรมที่จำเป็นสำหรับการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเช่นเดียวกัน เนื่องจากอาชีพผู้สื่อข่าวมีโอกาสแสวงหาผลประโยชน์ได้ง่าย (สุวัฒน์ ทองธนากุล. 2541 - 2542 : บทคัดย่อ) จึงอาจส่งผลกระทบต่อการรายงานข่าวได้ดังเช่นที่ รังษี บูรณะประภาพงษ์ (สุกัญญา สุดบรรทัด. 2540 ; อ้างอิงจากเสาวรส รณเกียรติ. 2540. จากสินบนถึงอินเตอร์เน็ต. หน้า 55) ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในแง่ของสินบนว่าการรับมีผลต่อการตัดสินใจในการนำเสนอข่าวอย่างยิ่งโดยการลงพิมพ์ข้อมูลผู้ให้ผลประโยชน์ เช่นเดียวกับที่สมาคมบรรณาธิการข่าวแห่งสหรัฐ (American Society of Newspaper Editors , ASNE ; citing Meyer. 1991. Ethical Journalism. p. 90) ที่ทำการศึกษาเรื่องจริยธรรมของผู้สื่อข่าว พบว่า การได้รับส่วนลดจากโรงแรมที่พักเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้สื่อข่าวนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวไม่ควรกระทำแม้เจ้าของโรงแรมจะไม่มีเงื่อนไขใดๆก็ตาม เนื่องจากอาจทำให้ผู้สื่อข่าวต้องลำบากใจ หากเจ้าของโรงแรมขอร้องให้เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับโรงแรมในทางที่ดีเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โรงแรม

สำหรับสิทธิส่วนบุคคลนั้น ก็เป็นจริยธรรมที่จำเป็นในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเช่นเดียวกับจริยธรรม 2 อันดับแรกที่กล่าวข้างต้น ซึ่งจากผลการวิจัยของโวฟ, โทมาสัน และลาล็อค (Wolf, Thomason & Larocque. 1987 : 503 - 507) ระบุว่า ร้อยละ 85 ของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยถึงแนวโน้มของการเพิ่มความตระหนักในเรื่องของการระบุรายละเอียดของเหยื่อในคดีอาชญากรรมว่าเป็นสิ่งที่ควรทำ เพราะอาจจะทำให้เหยื่อตกอยู่ในอันตรายและสอดคล้องกับการศึกษาของพิมพ์พร ยิ่งยง (2539 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าสิ่งสำคัญสุดในการพิจารณานำเสนอข่าว คือ การต้องหาความพอดีให้ได้ระหว่างสิทธิส่วนบุคคลกับสิทธิในการรับรู้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ ในขณะเดียวกันจากการศึกษาของสุวัฒน์ ทองธนากุล (2541 - 2542 : บทคัดย่อ) ที่เกี่ยวกับปัญหาทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นจริงกับหนังสือพิมพ์ พบว่า ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจริงมากที่สุดปัญหาหนึ่ง คือ การเสนอข่าวละเมิด

สิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น เช่นเดียวกับที่มิลล์ (Mills. 1983 : 591 - 592) กล่าวว่าหนึ่งในปัญหาทางจริยธรรมของผู้สื่อข่าวที่พบส่วนใหญ่ คือ การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลา สุวรรณธรรมา (2538 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวถึงการประเมินผลทำงานของหนังสือพิมพ์ว่ามีการละเมิดในเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล

เพราะฉะนั้นจากเหตุผลดังที่กล่าวข้างต้น ย่อมแสดงให้เห็นว่าจริยธรรมที่จำเป็นทั้ง 3 อันดับ คือ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลล้วนเป็นจริยธรรมที่จำเป็นต้องเสริมสร้างให้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์เพราะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สื่อข่าวทั้งในด้านการเสาะแสวงหา รวบรวม และนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน

2. การพัฒนาโครงร่างหลักสูตร

ในการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรนั้น ผู้วิจัยนำผลสรุปที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 คือ การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญมากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตรที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร เป้าหมายของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร หน่วยการเรียนการสอน เนื้อหาของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. 2540 : 10 ; บุญชม ศรีสะอาด. 2528 : 73) ที่ประกอบด้วยการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกประสบการณ์การเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนและการประเมินผล นอกจากนั้นยังเป็นไปตามรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 30) ที่กำหนดรูปแบบหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ โครงสร้าง องค์ประกอบหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา ประสบการณ์การเรียน และการประเมินผล

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตร ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รวมทั้งการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์มาเขียนเป็นสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร พร้อมกันนั้นกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรและหลักการของหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร กำหนดให้สอดคล้องกับผลที่ได้จากการศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

หน่วยการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 4 หน่วย โดยกำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนประกอบด้วยคำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน ซึ่งอธิบายถึงภาพรวมของการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้กำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ขอบเขตเนื้อหาวิชากำหนดให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยนำจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรก คือ ความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลสอดแทรกเข้าไปในขอบเขตเนื้อหาวิชาของทุกหน่วยการเรียนการสอนในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยนำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning) มาประยุกต์ใช้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักกระบวนการคิด วิเคราะห์ในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพ

หนังสือพิมพ์เพื่อนำมาสู่การเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สื่อการเรียนการสอนกำหนดให้สอดคล้องกับขอบเขตเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลวัดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนโดยครอบคลุมทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ

เนื้อหาของหลักสูตร เป็นรายละเอียดเนื้อหาวิชาทั้งหมดในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

กิจกรรมการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมในภาพรวมของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมของอาจารย์และกิจกรรมของนักศึกษา

สื่อการเรียนการสอน เป็นสื่อซึ่งใช้ประกอบในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

การวัดและประเมินผล เป็นวิธีการวัดและประเมินผลของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

3. การตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยพัฒนาโครงร่างหลักสูตรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงนำโครงร่างหลักสูตรดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการหนังสือพิมพ์ และด้านการวัดและประเมินผลทำการประเมินทั้งความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร ผลการประเมิน พบว่า คุณภาพของโครงร่างหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยเมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแต่ละองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรตั้งแต่ 4.00 - 4.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.18 - 0.50 นั่นหมายถึงว่า ทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 - 1.00 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.50 ซึ่งหมายความว่าทุกองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรมีความสอดคล้องกัน แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของความสอดคล้องในองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตรในด้านเนื้อหาของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากัน คือ 0.67 ซึ่งเป็นค่าน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับค่าดัชนีความสอดคล้องในองค์ประกอบอื่นๆของโครงร่างหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักโดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษารู้จักกระบวนการคิด วิเคราะห์ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนั้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 โดยใช้วิธีการดังกล่าวจึงมีลักษณะที่แตกต่างจากวิธีการเดิมที่มุ่งการบรรยายเนื้อหาวิชาเป็นหลัก จึงอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรมีความไม่แน่ใจในการนำกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรในรายละเอียดขององค์ประกอบดังกล่าวออกมาในลักษณะดังที่กล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินที่ได้ทั้งในด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร แสดงให้เห็นว่าโครงร่างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถนำไปทดลองใช้ได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการในการพัฒนาโครงร่างหลักสูตรของผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler. 1949) ทาบา (Taba. 1962 : 422 - 425) เซเลอร์ , อเล็กซานเดอร์ และ เลวิส (Oliva. 1992 : 163) และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2535 : 5 - 23) โดยเริ่มจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มากำหนดเป็นโครงร่างหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนมีการตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรจากผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ได้โครงร่างหลักสูตรที่สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

4. การทดลองใช้หลักสูตร

ในขั้นตอนการทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำโครงร่างหลักสูตรที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในที่นี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 24 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม กำหนดเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม จำนวน 11 คน เรียนตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม จำนวน 13 คน เรียนตามหลักสูตรเดิม โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม

ทางด้านการดำเนินการทดลองนั้น ผู้วิจัยจัดให้มีการทดสอบก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อให้มั่นใจว่าก่อนดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด รวมทั้งช่วยให้มั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพจริงเมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรเดิม โดยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 1 ภาคเรียน รวมเป็นระยะเวลาทั้งสิ้น 18 สัปดาห์

ผลการทดลองใช้หลักสูตรที่ควรนำมาอภิปรายผลมีดังนี้

4.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของนักศึกษากลุ่มทดลอง พบว่า กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทำให้นักศึกษามีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล อีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากจุดเน้นของวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักศึกษากลุ่มทดลองใช้ปัญหาซึ่งเป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล เป็นหลักในการแสวงหาความรู้ โดยนำปัญหาที่ได้รับมอบหมายในการศึกษามาเชื่อมโยงกับความรู้ ความคิดที่มีเหตุผล นำมาสู่แนวความคิดในการแก้ปัญหานั้นๆ ได้

นอกจากนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักยังมุ่งเน้นให้นักศึกษามีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จึงเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษามองตนเองและประเมินตนเองได้ว่าเกิดการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด มีจุดใดที่นักศึกษายังต้องค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อนำมาสู่การเรียนรู้ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมีลักษณะเป็นกลุ่มย่อย ทำให้นักศึกษาแต่ละคนมีโอกาสในการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันภายในกลุ่มของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมณีรัตน์ จรุงเดชากุล (2533 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักช่วยให้นิสิตมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับก่อนเริ่มศึกษา รวมทั้งผลการศึกษาของสเทอร์น (Stern. 1997 : 96) ที่พบว่านักศึกษาหลักสูตรการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักจะมีพฤติกรรมที่เป็นวิชาชีพมากขึ้นรวมทั้งความรับผิดชอบในวิชาชีพ และที่สำคัญ คือ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ที่กล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

จากการดำเนินการทดลองหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น พบว่านักศึกษามีการดำเนินการเรียนตามขั้นตอนต่างๆ ของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งสัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญาที่อธิบายถึงกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลในลักษณะของการประมวลผลข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการคิด แก้ปัญหา และการเรียนรู้ต่างๆ ส่งผลให้นักศึกษามีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สูงขึ้นหลังการดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร โดยขั้นตอนการระบุปัญหา นักศึกษาทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่างๆ ของคำและแนวคิดจากปัญหาที่ได้รับ รวมทั้งการระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่เป็นกรณีศึกษาโดยข้อมูลทั้งหมดจัดเก็บไว้ในหน่วยความจำสำรองเพื่อจำแนกจัดประเภท และใส่รหัสก่อนที่จะส่งต่อให้หน่วยความจำชั่วคราวเพื่อทำการประมวลผลต่อไป ถัดจากนั้นในขั้นตอนการวินิจฉัยปัญหา นักศึกษาทำการวิเคราะห์ปัญหา ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ขั้นตอนการพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ นักศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่มหากยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้ และขั้นตอนการตัดสินใจปฏิบัติ นักศึกษาทำการสังเคราะห์และทดสอบข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพิ่มเติม ซึ่งข้อมูลทั้งหมดนี้จัดเก็บไว้ในหน่วยความจำชั่วคราว และเมื่อนักศึกษาได้รับการฝึกฝนกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงช่วยให้นักศึกษาสามารถตัดสินใจในสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้ว่าระยะแรกของการเรียนการสอน นักศึกษายังไม่เข้าใจถึงเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาที่ได้รับ แต่อย่างไรก็ตามหลังจากที่นักศึกษาได้รับการฝึกฝนในเรื่องดังกล่าวอย่างต่อเนื่องโดยผ่านการประมวลผลจากหน่วยความจำชั่วคราวทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้ดียิ่งขึ้น สำหรับขั้นตอนสุดท้าย คือ การประเมินผลการปฏิบัติ นักศึกษาสรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่กำหนดโดยข้อมูลทั้งหมดนี้เก็บไว้ในหน่วยความจำถาวร ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะความคิดรวบยอดที่เป็นความรู้เชิงเนื้อหา หรือกระบวนการทางปัญญาที่เป็นความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการแก้ปัญหาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการเรียนรู้

ของนักศึกษา โดยผลของการประมวลผลข้อมูลทางปัญญาซึ่งอาศัยหน่วยความจำทั้ง 3 ประเภทที่มีการทำงานที่สัมพันธ์และต่อเนื่องกันนำมาสู่การพัฒนาโครงสร้างความรู้ ทักษะกระบวนการทางปัญญา และกรอบการวิเคราะห์ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พบว่า การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรนั้น นอกเหนือจากการที่มีองค์ประกอบของหลักสูตรที่ชัดเจน ตลอดจนจุดเน้นของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว ยังเป็นผลมาจากการจัดเตรียมเอกสารประกอบการเรียนการสอนซึ่งสรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่นักศึกษาต้องเรียนรู้ จึงช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ง่ายขึ้นและจดจำได้ดียิ่งขึ้น ประกอบกับการจัดเตรียมแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ เช่น การรวบรวมรายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติมไว้ในตอนท้ายในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนของเอกสารประกอบการเรียนการสอน ช่วยให้นักศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลของการเรียนรู้เพิ่มเติมได้เป็นอย่างดี รวมทั้งมีการทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน เป็นผลให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้น

ในด้านเจตคตินั้น การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านเจตคติหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว ยังเป็นผลมาจากการฝึกฝนให้นักศึกษาแสดงความรู้สึกต่อการนำเสนอข่าวที่สะท้อนถึงปัญหาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์พร้อมแนวทางที่ควรจะเป็นในการนำเสนอข่าว ซึ่งเกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ในรูปแบบการรายงานตนเองตลอดการทดลองหลักสูตร จึงเป็นการปลูกฝังในด้านเจตคติที่ดีต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้กับนักศึกษากลุ่มทดลอง

ส่วนทางด้านความสามารถนั้น การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร เป็นผลมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเช่นเดียวกับด้านความรู้และเจตคติแล้ว ยังมีการฝึกฝนให้นักศึกษารู้จักกระบวนการคิดแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในทุกหน่วยการเรียนการสอนทั้งในลักษณะของการอภิปรายแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ทำให้นักศึกษาคุ้นเคยกับกระบวนการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เพราะฉะนั้น สรุปได้ว่าการที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถหลังการทดลองใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตร เนื่องจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นมีการประเมินผู้เรียนในหลายลักษณะทั้งการทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน การรายงานตนเอง การดำเนินกิจกรรมกลุ่มในลักษณะของการอภิปรายถกเถียง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มนักศึกษา จึงนำมาสู่การเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจ

ทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 26 ที่กล่าวว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้ และความสามารถสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการเรียนด้วยหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นส่งผลให้นักศึกษามีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สูงกว่าการเรียนด้วยหลักสูตรเดิม ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพจริง ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล อีกส่วนหนึ่งเกิดขึ้นเนื่องมาจากวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาการได้ตามที่ต้องการ และนักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหา (Barrows & Tamblyn. 1980 : 12) ซึ่งวิธีการนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของอัชฌา เอกนนท์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีความสามารถทางด้านพุทธิปัญญาสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของผ่องศรี เกียรติเลิศนภา (2536 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษากลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและนักศึกษากลุ่มที่เรียนแบบปกติหลังจากเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกจากนั้นการที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีการเรียนรู้ตามขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญาที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัญญามนุษย์กับการประมวลผลข้อมูลของสมองเพื่อนำไปใช้ในการคิดแก้ปัญหา และการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ โดยผ่านทางหน่วยความจำสำรอง หน่วยความจำชั่วคราว และหน่วยความจำถาวร นำมาสู่การพัฒนาในด้านโครงสร้างความรู้ ทักษะกระบวนการทางปัญญา และกรอบการวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จึงทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ และความสามารถสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พบว่า การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังการทดลองใช้หลักสูตร ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว อีกส่วนหนึ่งอาจเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนด้วยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้น มีการจัดเตรียมเอกสารประกอบการสอนไว้ให้กับนักศึกษาได้ศึกษาถึงสาระสำคัญของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน ซึ่งทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้และจดจำสำหรับนักศึกษา นอกจากนั้นยังมีการจัดเตรียมแหล่งข้อมูลเพื่อการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาด้วยโดยมีการรวบรวม

รายชื่อหนังสือเพื่ออ่านประกอบเพิ่มเติมไว้ในตอนท้ายของเอกสารประกอบการเรียนการสอนในทุกหน่วยการเรียนการสอน จึงเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ของนักศึกษามากยิ่งขึ้น และที่สำคัญเมื่อนักศึกษาเรียนจบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนแล้วยังมีการทดสอบความรู้ในเนื้อหาที่เรียน จึงเท่ากับเป็นการช่วยเสริมความพร้อมในด้านเนื้อหาความรู้ให้กับนักศึกษากลุ่มทดลองด้วย แต่ในขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมซึ่งเรียนด้วยหลักสูตรเดิมนั้นเป็นการเรียนรู้ด้วยการฟังบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนเพียงอย่างเดียว ฉะนั้นจากรูปแบบของกิจกรรมต่าง ๆดังที่กล่าวข้างต้น จึงทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความรู้สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมหลังการทดลองใช้หลักสูตร

ส่วนในด้านความสามารถนั้น การที่นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านดังกล่าวสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังการทดลองใช้หลักสูตร ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบของหลักสูตรที่ชัดเจนและวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักแล้ว อีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่นักศึกษาได้รับการฝึกฝนในเรื่องของกระบวนการคิดที่มีเหตุผลเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในทุกหน่วยการเรียนการสอน โดยนักศึกษาทุกคนจะต้องร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่มของตนเองรวมทั้งระหว่างกลุ่มด้วย ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงรูปแบบที่หลากหลายของสถานการณ์ปัญหาทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ตลอดจนแนวทางของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์นั้น ๆที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักศึกษากลุ่มทดลองมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้านความสามารถสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

สำหรับด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์นั้นกลับพบว่าหลังการทดลองใช้หลักสูตรนักศึกษาทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน โดยที่เจตคติมีค่าอยู่ในระดับมากทั้ง 2 กลุ่ม กล่าวคือ นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติเท่ากับ 4.22 (126.55 / 30) ขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติเท่ากับ 4.15 (124.54 / 30) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติก่อนการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติน้อยกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม โดยนักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติเท่ากับ 3.88 (116.36 / 30) ขณะที่นักศึกษากลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติเท่ากับ 4.01 (122.46 / 30) ดังนั้นเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของนักศึกษากลุ่มทดลองกับนักศึกษากลุ่มควบคุมในช่วงหลังการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติของนักศึกษากลุ่มควบคุม ทั้งที่ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร นักศึกษากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติน้อยกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม นั่นหมายความว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านเจตคติเช่นกันเมื่อเปรียบเทียบกับการเรียนด้วยหลักสูตรเดิม พบว่า ส่งผลต่อด้านเจตคติเพียงเล็กน้อย

4.3 ผลการประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เรียน พบว่าโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 แสดงว่า การใช้หลักสูตรมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากโดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 2.50 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน คือ เนื้อหาวิชา วิธีสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผู้เรียนมีความ

พึงพอใจในการเรียนรู้จากหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แต่เมื่อพิจารณาในด้านของวิธีวัดและประเมินผลมีความหลากหลายและการวัดและประเมินผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งต้องใช้วิธีการประเมินผลการเรียนในหลายลักษณะทั้งการทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน การรายงานตนเอง การประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยโดยนักศึกษาในกลุ่มประเมินกันเองและนักศึกษาประเมินตนเองและการประเมินกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งแบบประเมินทั้งหมดนี้นักศึกษากลุ่มทดลองจะต้องทำการประเมินหลังจบการเรียนในทุกหน่วยการเรียนการสอน จึงอาจทำให้นักศึกษาเกิดความยุ่งยากและเบื่อหน่ายในการทำแบบประเมินดังกล่าว นอกจากนั้นในการดำเนินการทดลองหลักสูตรครั้งนี้มีการทดสอบก่อนการทดลองใช้หลักสูตร โดยมีการวัดและประเมินผลก่อนเรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ อาจทำให้นักศึกษาเกิดความกังวลใจในผลการสอบโดยที่นักศึกษายังไม่ได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา เนื่องจากนักศึกษาจะคุ้นเคยกับการสอบหลังเรียนเป็นส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการประเมินทั้ง 2 ด้านออกมาในลักษณะดังกล่าว

4.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หลังการทดลองใช้หลักสูตรกับเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างกระบวนการเรียนกับผลสัมฤทธิ์มีค่าเท่ากับ 81.05 / 80.72 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (E_1 / E_2 ไม่ต่ำกว่า 80 / 80) ค่าเฉลี่ยคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าอยู่ในระดับมาก เท่ากับ 4.22 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 3.50) และค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีค่าเท่ากับ 80.37 โดยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ไม่ต่ำกว่า 80) แสดงว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้นักศึกษามีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถเป็นไปตามเกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร

เพราะฉะนั้นจากผลการทดลองใช้หลักสูตร แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์นั้นมีประสิทธิภาพจริงโดยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในด้านความรู้และความสามารถจะเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนมากกว่าการเรียนด้วยหลักสูตรเดิม ในขณะที่ด้านเจตคตินั้นแม้การเรียนด้วยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นกับหลักสูตรเดิมจะไม่แตกต่างกัน แต่ก็มีผลทำให้นักศึกษาในกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นแล้วความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรโดยภาพรวมก็อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยคะแนนกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถล้วนสูงกว่าเกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตร ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ได้อันจะส่งผลต่อการมีจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ต่อไป

5. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

หลังจากที่นำหลักสูตรไปทดลองใช้แล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ การประเมินถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปปรั ปรุงองค์ประกอบของหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจาก

เกณฑ์ในการพิจารณาถึงประสิทธิภาพของหลักสูตรทั้งด้านผู้เรียนและด้านหลักสูตร รวมทั้งพิจารณาข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินโครงร่างหลักสูตร และจัดทำเป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์ที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก โดยนำเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสังคมโลกปัจจุบันที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นโดยอยู่บนพื้นฐานของความรู้จากหลายสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 23 ที่กล่าวว่าการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยหลักสูตรดังกล่าวมีกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ ดังนั้นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทางด้านวารสารศาสตร์ควรจะศึกษาและนำหลักสูตรนี้ไปใช้ ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้กับนักศึกษาแล้วยังสอดคล้องกับเป้าหมายในด้านคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการให้มีจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 3 ภาควิชาวารสารศาสตร์ ดังนั้นถ้าจะนำผลการวิจัยที่ได้จากหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนควรมีการปรับเนื้อหาสาระ ตลอดจนรูปแบบของการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา

2. ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ควรมีการศึกษาถึงองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรทั้งในด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลเพื่อจะได้เข้าใจและเห็นถึงภาพรวมของหลักสูตรอย่างชัดเจนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการนำหลักสูตรไปใช้ต่อไป

3. หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยมุ่งเน้นการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นตัวกระตุ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาและนำมาสู่การตัดสินใจแก้ปัญหา ดังนั้นก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในวิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวกับผู้สอนเพื่อนำมาสู่ผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน

4. หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นโดยมุ่งเน้นการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการจัดเตรียมแหล่งข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ต่างๆ ให้พร้อมสำหรับผู้เรียน เช่น ตำรา เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลักโดยใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในรายวิชาอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทางด้านสื่อสารมวลชน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้ครอบคลุมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์เพื่อนำมาสู่ความมีคุณภาพในการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในองค์กรหนังสือพิมพ์ต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยประเมินผลในระยะยาวเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถของผู้เรียนโดยร่วมมือกับองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในการติดตามประเมินผลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาและต่อการปฏิบัติงานในองค์กรหนังสือพิมพ์ในอนาคต

4. ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร โดยอยู่บนปรัชญาพื้นฐานแบบใหม่ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมของนักวารสารศาสตร์ มีการใช้ทฤษฎีองค์รวม (Holistic) เป็นพื้นฐานทฤษฎีในการศึกษาวิจัย ตลอดจนควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของหลักสูตรที่มีต่อสังคมซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาวิชาชีพเพื่อสังคม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กระทรวงสาธารณสุข. (2536). *รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา*. กรุงเทพ ฯ : องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

กาญจนา คุณารักษ์. (2527). *หลักสูตรและการพัฒนา*. กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กีรติ บุญเจือ. (2538). *ชุดพื้นฐานปรัชญา : จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน*. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

กุญชรี ค้าขาย. (2540). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

กรองแก้ว อยู่สุข. (2535). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กรมการฝึกหัดครู. (2527). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

กรมวิชาการ. (2537). *การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรเพื่อการสร้างแบบทดสอบมาตรฐาน*. กรุงเทพ ฯ : สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2539). *การจัดและประเมินผลในชั้นเรียนกลุ่มวิชาเสริมสร้างลักษณะนิสัยพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา*. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

โกศล สุวรรณมณี. (2534). *การศึกษาการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสงขลา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.

กมลา สุวรรณธรรมา. (2538). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิในการรับรู้และสิทธิส่วนบุคคลและอิทธิพลของภาพลักษณ์ต่อการประเมินเหตุการณ์ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การหนังสือพิมพ์). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ขนิษฐา วิทยาอนุมาศ. (2530). "การวิจัยเดลฟาย : เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัย," *รวมบทความเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพ ฯ : รุ่งเรืองสาสน์.

ขนิษฐา วิทยาอนุมาศ และ ณัฐฏา สรรพศรี. (2537). "แบบจำลองเคานท์ทีแนนซ์ของสเตค," *รวมบทความทางการประเมินโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จันทิภา ลิมปิเจริญ. (2526). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งแรก. ภูเก็ต : วิทยาลัยครูภูเก็ต.

จินตนา ตันสุวรรณนนท์. (2541). *ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วารสารสนเทศ). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2532). *เอกสารคำสอน กศ. 221 หลักสูตรและหลักการสอน*. กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จุฬาพิช มณีวงศ์. (2539). *ความเป็นกลางของข่าวการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2537, มกราคม - มีนาคม). "แนวคิดและวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นระบบ," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 13(116) : 25.

_____. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลิม วราวิทย์. (2531, มกราคม - มีนาคม). "แนวคิดใหม่ในแพทยศาสตร์ศึกษา," *วารสารครุศาสตร์*. 16(3) : ก - ฏ.

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. (2536). *หลักการรายงานข่าว*. กรุงเทพ ฯ : ประกายพรึก.

ชัชชัย คุ้มทวีพร. (2540). *จริยศาสตร์ : ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : Mild Publishing.

ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2528). *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนคร.

ชุติมา ปัญญาพินิจนุกูร. (2540). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจริยธรรมทางการพยาบาลโดยบูรณาการแนวคิดเชิงพุทธและการเน้นปัญหาเป็นหลัก*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชูศรี สุวรรณโชติ. (2542). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ : กิจศึกษาเทรดดิ้ง.

ชมพันธุ์ กุญชร ณ อยุธยา. (2530). *เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ชัยพร วิชชาวุธ , ธีระพร อุวรรณโณ และ พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2531). *พฤติกรรมจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน : ศึกษาตามแนวทางจิตวิทยาสังคม*. รายงานผลการวิจัยทุนโครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐากูน บุนปาน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , บุบผา เมฆศรีทองคำ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์ข่าวสด เมื่อ 8 ธันวาคม 2542.

ดุษฎี สีตลวรางค์. (2538 , มกราคม - มีนาคม). "บูรณาการในหลักสูตรและการสอน," *สารพัฒนาหลักสูตร*. 14(120) : 47 - 52.

ถาวร บุญปวัตน์. (2538). *หลักการหนังสือพิมพ์ : คู่มือฉบับประสบการณ์*. กรุงเทพ ฯ : มติชน.

ทิพย์วรรณ มูลทองชุน. (2535). *การพัฒนาแบบสอบแบบเอ็ม อี คิว เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ทองจันทร์ หงส์ลดารมภ์. (2538 , พฤศจิกายน - ธันวาคม). "การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก," *ข่าวสารกองบริการศึกษา*. 6(58) : 1.

ทองสุข คำธนะ. (2538). *ผลของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลผู้สูงอายุของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ธิดารัตน์ น้อยสุวรรณ. (2541). *การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเรื่องการรับผลประโยชน์ตอบแทนกับการรับตามธรรมเนียมไทยของนักหนังสือพิมพ์ระดับบริหารและนักหนังสือพิมพ์ระดับปฏิบัติการในเขตกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ธำรง บัวศรี. (2532). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา.* กรุงเทพ ฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา.* กรุงเทพ ฯ : ธนธัชการพิมพ์.

นภาภรณ์ หะวานนท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , บุบผา เมฆศรีทองคำ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อ 25 พฤศจิกายน 2542.

นิศารัตน์ ศิลปเดช. (2536). "การประเมินหลักสูตร : กรอบแนวคิดในการประเมิน," *ชุดรวมบทความเล่มที่ 12 ประมวลบทความหลักสูตร : สาระร่วมสมัย.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เนื่องน้อย บุณยเนตร. (2539). *จริยศาสตร์ตะวันตก : ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ รอลส์ ซาร์ทร์.* กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2528). *พัฒนาหลักสูตรและการสอน.* มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2537). *การพัฒนาการสอน.* มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2540). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพ ฯ : เจริญผล.

บุญนาท ลายสนิทเสรีกุล. (2531, มิถุนายน). "เครื่องมือประเมินผลในการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก," *จุฬาลงกรณ์เวชสาร.* 32(6) : 554.

_____. (2533). *งานวิจัยเปรียบเทียบหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตระหว่างหลักสูตรแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและหลักสูตรปกติ.* กรุงเทพ ฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาแพทยศาสตรบัณฑิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญเลิศ คชายุทธเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , บุบผา เมฆศรีทองคำ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์มติชน เมื่อ 13 ธันวาคม 2542.

ประคอง กรรณสูต. (2538). *สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , บุบผา เมฆศรีทองคำ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์มติชน เมื่อ 7 ธันวาคม 2542.

ปรางค์ทิพย์ อุจะรัตน์. (2541). *การบริหารทางการพยาบาล.* กรุงเทพ ฯ : บุญศิริการพิมพ์.

ผ่องศรี เกียรติเลิศนภา. (2536). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักทางการศึกษาพยาบาล.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พระเทพเวที. (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2531). *เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย.* กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

_____. (2532). *การศึกษาที่สากลบนฐานแห่งภูมิปัญญาไทย.* กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ฟ.

พระเมธีธรรมาภรณ์. (2538). "พุทธปรัชญากับการพัฒนาวินัยและประชาธิปไตย," *คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย.* กรุงเทพ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

พระราชวรมุนี. (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2523). แนวทางพัฒนาจริยธรรมไทย. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

พิมพ์พร ยิ่งยง. (2539). *ข่าวและภาพเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวัน : วิเคราะห์เปรียบเทียบข่าวสดกับมติชน.* วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วารสารสนเทศ). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. (2539). "หน้าที่ ความสำคัญของผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าว," ใน *การรายงานข่าวชั้นสูง.* พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพ ฯ : ดอกหญ้า.

_____. (2542). *ปฏิรูปสื่อมวลชนท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมและผลักดันองค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีอิสระตามรัฐธรรมนูญ.* กรุงเทพ ฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พวงแก้ว ปุณยกนก. (2532). *แบบทดสอบอัตนัยประยุกต์ (เอ็ม อี คิว) เพื่อใช้วัดทักษะการแก้ปัญหา.* รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชน์. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงเพ็ญ ชุณหปราณ. (2532). *การพัฒนารูปแบบการสอนในคลินิคเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาล.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* กรุงเทพ ฯ : เจริญผล.

_____. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.* กรุงเทพ ฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ไพลิน นุกูลกิจ. (2539, มกราคม - เมษายน). "การใช้ปัญหาเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง," *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ.* 11(3) : 5.

มณีรัตน์ จรุงเดชากุล และคณะ. (2533, มกราคม). "ความพร้อมของนิสิตในโครงการการศึกษาแพทย์แนวใหม่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," *วารสารการประชุมสัมมนาแพทยศาสตร์ศึกษาระหว่างโรงเรียนแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.* เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มาลี บุญศิริพันธ์. (2537). *หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยุวดี ฦาชา. (2536). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการจัดการเรียนแบบที่ใช้ปัญหาเป็นหลักสำหรับอาจารย์พยาบาล.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

รชนา อัชชะกิจ. (2539). *กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจเชิงวิทยาศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เรณา พงษ์เรืองพันธ์. (2537). "การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก," *เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก.* เพชรบุรี : วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า.

เรณุมาศ วิจิตรรัตนะ. (2535). *การบูรณาการเนื้อหาหลักสูตรในกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพในระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

เลอลักษณ์ รอดเรือง. (2541). *การตกเป็นเหยื่อจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์รายวัน*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วารสารสนเทศ). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

"เหลียวหลังมองปี 2542," (2543, 5 มีนาคม). *วันนักข่าว* : 95 - 97.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : แอล ที เพรส.

วิทย์ วิศทเวทย์. (ม.ป.ป.). *จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม*. กรุงเทพ ฯ : อักษรเจริญทัศน์.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร*. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน : ภาคปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพ ฯ : สุวีริยาสาสน์.

วิชัย ดิสสระ. (2535). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิรัชต์ แสงดาวฉาย. (2541, มีนาคม). "ทบทวนการสอนนิเทศศาสตร์ อย่าสอนแต่เทคนิคงานอาชีพ," *วันนักข่าว* : 94 - 95.

ศัณสนี ชุมนุมมณี. (2533). *คุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคม : เปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การประชาสัมพันธ์). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศรีประภา ปิยะศิริศิลป์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมวิชาชีพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสามารถในการตัดสินใจในปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ พ.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

ศรีลักษณ์ ศิลปี. (2539). *ปัญหาทางด้านจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การหนังสือพิมพ์). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). *เอกสารการนิเทศการศึกษาฉบับที่ 260 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร*. กรุงเทพ ฯ : ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. (2542). *พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพ ฯ : สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย.

สิวลี ศิริไล. (2539). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา สุดบรรทัด. (2532). "จรรยาบรรณ" *เอกสารประกอบการสอนวิชาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2539). "ผลสรุปการวิเคราะห์จดหมายจากประชาชน," *วันนักข่าว.* กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์ตะวันออก.

_____. (2541, มกราคม - มีนาคม). "เสรีภาพและจริยธรรมของหนังสือพิมพ์" *วารสารนิเทศศาสตร์.* 10(2) : 9 - 13.

สุจินต์ วิศวธีรานนท์. (2526). "การประเมินผลความก้าวหน้าผู้เรียน," *เอกสารการสอนชุดวิชาระบบการเรียนการสอน หน่วยที่ 6 - 10.* กรุงเทพ ฯ : กราฟิคอาร์ต.

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2537). *เอกสารประกอบการสอนวิชา ปถ. 511 การพัฒนาหลักสูตรและการสอนในระดับประถมศึกษา.* กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สุนทรี วัฒนพันธ์. (2535). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลองกับที่ได้รับการอบรมตามคู่มือครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุภา ศิริมานนท์. (2530). *จริยธรรมของหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ฟ.

สุมนา อัศวปยุกต์กุล. (2538, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก," *วารสารแนะแนว.* 29(157) : 1.

สุมิตร คุณานุกร. (2518). *หลักสูตรและการสอน.* กรุงเทพ ฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ ทองธนากุล. (2541 - 2542). *ปัญหาจริยธรรมและบทบาทของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติในการกำกับด้านจริยธรรมของหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

_____. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , บุบผา เมฆศรีทองคำ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ เมื่อ 17 มกราคม 2543.

เสริมศรี ไชยศร และคณะ. (2526). *รายงานการวิจัยเรื่องบูรณาการในหลักสูตร : ลักษณะของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและปัญหาการจัดในเขตการศึกษา 8.* หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8.

สมหมาย ปาริจฉัตต์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ , บุบผา เมฆศรีทองคำ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์มติชน เมื่อ 7 ธันวาคม 2543.

สำเริง บุญเรืองรัตน์. (ม.ป.ป.) "ทฤษฎีการประมวลผลทางปัญญา," *วารสารการวัดผลการศึกษา.* 16(47) : 21 - 24.

เสาวรส รณเกียรติ. (2540, มีนาคม). "จากสินบน" ถึง "อินเตอร์เน็ต"," *วันนักข่าว* : 55.

อังธิดา ลิมป์ปัทมปาณี. (2540). *การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของหนังสือพิมพ์ต่อนักการเมือง ศิลปินนักแสดง นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไป.* วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (วารสารสนเทศ). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อติญาณ์ ศรเกษตริน. (2543). *การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำสำหรับนักศึกษาพยาบาล.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อัญชลี สารรัตนะ. (2542, ธันวาคม). "การศึกษาแบบบูรณาการ (Integrative Education)," *วารสารวิชาการ.* 2(12) : 27 - 31.

อัชฌา เอกนนท์. (2538). *ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนด้านพุทธิปัญญาในเรื่องการให้บริการอนามัยโรงเรียนระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักและแบบปกติของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นราธิวาส.* วิทยานิพนธ์ วศ.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). *หลักการสอน.* พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

อาภรณ์ ชูดวง. (2535). *การสร้างแบบสอบเอ็ม อี คิว เพื่อวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การวิจัยทางการศึกษา). กรุงเทพ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

อรทัย มูลคำ และคณะ. (2542). *Child Center : Storyline Method : การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : ที. พี. พริ้นท์.

อรพรรณ พรสีมา. (2530). *เอกสารประกอบการสอนวิชาเทคโนโลยี 437 บทเรียนด้วยตนเอง.* กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.

อรวรรณ พนาพันธ์. (2535). *เอกสารประกอบการอบรมเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียน (ฉบับปรับปรุง).* พิมพ์ครั้งที่ 2. ลำปาง : ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเหนือ ลำปาง.

อำนวย ยัสโยธา. (2541). *ปัญหาจริยศาสตร์เชิงวิพากษ์.* สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

Aiken , T.D. & Catalano , J.T. (1994). *Legal, Ethical and Political Issues in Nursing.* Philadelpia : F.A. Davis.

Anderson , Douglas. (1987, Summer - Autumn). "How Managing Editors View and Deal With Ethical Issues." *Journalism Quarterly.* 64(2) : 343 - 344.

Arant , Jr., M.D. (1991, Spring / Summer). "Press Identification Victims of Sexual Assault : Weighing Privacy and Constitutional Concerns," *Journalism Quarterly.* 68(1 / 2) : 238 - 252.

Bandura , A. (1977). *Social Learning Theory.* New Jersey : Prentice Hall.

Banks , James A. & Clegg , Jr., Ambrose A. (1985). *Teaching Strategies for the Social Studies : Inquiry , Valuing , and Decision - Making.* 3rd ed. New York & London : Longman.

Barnes , M.D. & Fairbanks , J.F. (1997, December). "Problem - Based Learning Strategies Promoting Community Transformation Implications for the Community Health Worker Model ," *Fam Community Health.* 20(1) : 54.

Barrows , H.S. & Tamblyn , R.M. (1980). *Problem - Based Learning : An Approach to Medical Education.* New York : Springer.

Beauchamp , George A. (1975). *Curriculum Theory.* 3rd ed. Illinois : The Kagg Press.

Beauchamp , Tom L. & Walters , LeRoy. (1982). *Contemporary Issues in BIOETHICS.* California : Wadsworth.

Belsey , Andrew. & Chadwick , Ruth. (1992). *Ethical Issues in Journalism and the Media.* New York : Routledge.

Bergman , R. (1973). "Ethics Concepts and Practice," *Intl Nurs Rev.* 20 : 140 - 141.

Black , Jay. & Bryant , Jennings. (1992). *Introduction to Mass Communication.* 3rd ed. Dubuque , Iowa : Brown and Benchmark.

Black , Jay., Steel , Bob. & Barney , Ralph. (1995). *Doing Ethics in Journalism : A Handbook with Case Studies.* Massachusetts : Paramount Publishing.

Bloom B.S., Krathwohl, D.R. & Masia, B.B. (1964). *Taxonomy of Educational Objectives ; Handbook II : Affective Domain.* New York : David Mckay.

Boeyink , D.E. (1994 , Spring). "How Effective are Codes of Ethics ? : A Look at Three Newsrooms." *Journalism Quarterly.* 71(4) : 893 - 904.

Bowie , Norman E. (1985). *Making Ethical Decisions.* New York : McGraw - Hill.

Brown , Roger. (1965). *Social Psychology.* New York : Free Press.

Campbell , Donald T. & Julian C. Stanley. (1963). *Experimental and Quasi Experimental Design for Research.* Chicago : Rand McNally College.

Christians , Clifford G., Fackler , Mark. & Rotzoll , Kim B. (1995). *Media Ethics & Cases Moral Reasoning.* 4th ed. New York : Longman Publishers USA.

Claessen , HFA. et al. (1985, May). "Recall of Medical Innovation by Students and Doctors," *Med Educ.* 19(5) : 61 - 67.

Clark , Jennifer. & Copcutt , Lynn. (1997). *Management for Nurses and Health Care Professionals.* New York : Churchill Livingstone.

Cohen , Bernard C. (1963). *The Press and Foreign Policy.* Princeton : Princeton University Press.

Coles , CR. (1985, April). "Difference Between Conventional and Problem - Based Curriculum In their Students Approaches to Studying," *Med Educ.* 19(5) : 308 - 310.

Conbach , Lee J. (1970). *Essential of Psychological Testing.* 3rd ed. New York : Harper and Row.

Curtin , L.A. (1978). "A Proposed Model for Critical Ethical Analysis," *Nursing Forum.* 17(9) : 12 - 17.

Davis , A.J. & Aroskar , M.A. (1991). *Ethical Dilemmas and Nursing Practice.* 3rd ed. Connecticut : Appleton & Lange.

Day , Louis A. (1997). *Ethics in Media Communications : Cases and Controversies.* 2nd ed. California : Wadsworth.

Eddy , D.M. et al. (1994). "Importance of Professional Nursing Values : A National Study of Baccalaureate Programs," *Journal of Nursing Education.* 33(6) : 257 - 262.

Englehardt , Elaine E. & Schmltckopf. (1992). *Ethics & Life : An Interdisciplinary Approach to Moral Problem.* California : Wm. C. Brown.

Fink , Conrad C. (1995). *Media Ethics.* Boston : Allyn and Bacon.

Fox , Richard M. et al. (1990*). Moral Reasoning : A Philosophic Approach to Applied Ethics.* New York : Holt, Rinehart and Winston.

Fry , S.T. (1991). "Ethical in Health Care Delivery," in *Conceptual Foundations of Professional Nursing Practice.* St. Louis : Mosby Year Book.

Gillies , Dee Ann. (1994). *Nursing Management : A Systems Approach.* 3rd ed. Philladelphia : W.B. Saunders.

Good , Carter \'. (1973). *Dictionary of Education.* 3rd ed. New York : McGraw - Hill.

Hach , Clarence. & English , Earl. (1963). *Scholastic Journalism.* 3rd ed. Iowa : Ames , Iowa State University Press.

Harrison , Frank A. (1981). *The Managerial Decision - Making Process.* Boston : Houghton Mifflin.

Hessami , M.A. (1994). *Using Problem - Based Learning in the Teaching of Analytical Subjective.* Sydney : Wild & Woolley Pty.

Hinman , Lawrence M. (1994). *Ethics : A Pluralistic Approach to Moral Theory.* Florida : Harcourt Brace College.

Hoffman , M.L. (1979). "Development of Moral Thought , Feeling and Behavior," *American Psychologist.* 10(5) : 958.

Huasman , Carl. (1992). *Crisis of Conscience : Perspectives on Journalism Ethics.* New York : Harper Collins.

Huddleston , Barbara Joanne. (1998). *Newspaper Editors ' Perceptions of Ethical Issues and Recommended Actions.* Dissertation Thesis, Ph.D. (Education). USA. : University of Arkansas. Photocopied.

Immanuel , Kant. (1968). *Fundamental Principles of the Metaphysics of Morals.* New York : The Little Library Arts.

Itule , Bruce D. & Anderson , Douglas A. (1994). *News Writing and Reporting for Today ' s Media.* San Francisco : McGraw - Hill.

Kerlinger , Fred N. (1964). *Foundations of Behavioral Research.* New York : Holt , Rinehart and Winston.

Kohlberg , Lawrence. (1976). "Moral Stage and Moralization : The Cognitive Developmental Approach," *Moral Development and Behavior : Theory , Research and Social Issues.* New York : Holt , Rinehart and Winston.

Lambeth , Edmund B. (1986). *COMMITTED JOURNALISM : An Ethic for the Profession.* Indiana : Indiana University Press Blooming.

Lulla , B.P. (1969). "Need for Better Curriculum Administration in India ," *Journal of Regional College of Education.* 3(20) : 56 - 60.

MacKinnon , Barbara. (1995). *ETHICS : Theory and Contemporary Issues.* San Francisco : Wadsworth.

Marquis , Bessic L. & Huston , Carol J. (1996). *Leadership Roles and Management Functions in Nursing : Theory and Application.* 2nd ed. Philladelphia : Lippincott - Raven.

McNeil , John D. (1977). *Curriculum : A Comprehensive Instruction.* Boston : Little Brow and Company.

McQuail , Denis. (1994). *Mass Communication Theory : An Introduction.* 3rd ed. London : SAGE.

Mencher , Melvin. (1997). *News Reporting and Writing.* 7th ed. Chicago : Brown & Benchmark.

Metzler , Ken. (1986). *Newsgathering.* 2nd ed. New Jersey : Prentice - Hall.

Meyers , Christopher. (1990, Autumn). "Blueprint of Skills , Concepts for Media Ethic Course," *Journalism Educator.* 45(3) : 27.

Meyer , Philip. (1987). *Ethical Journalism : A Guide for Students , Practitioners and Consumers.* New York : University Press of America.

_____. (1991). *Ethical Journalism.* New York : Long Man.

Mills , R.D. (1983, Spring). "Newspaper Ethics : A Qualitative Study," *Journalism Quarterly.* 68(4) : 589.

Newman , Dianna L. & Brown , Robert D. (1996). *Applied Ethics for Program Evaluation.* California : SAGE.

Oliva , Peter F. (1988). *Developing the Curriculum.* 2nd ed. Illinois : Scott , Foresman and Company.

_____. (1992). *Developing the Curriculum.* 3rd ed. New York : Harpers Collins.

Paitoon , Sinlarat. (1976). *General Education : Developing a Program for Thai Universities.* Dissertation Thesis , Ph.D. (Education). USA : University of Pittsburgh.

Patterson , John. (1980). *Teaching Personalized Decision Making.* Santa Clara Country K -12 Career Education Consortium San Jose.

Patterson , Philip & Wilkins , Lee. (1998). *Media Ethics & Issues Cases.* New York : The McGraw - Hill.

Pember , D.R. (1968, Winter). "Privacy and the Press : The Defend of Newsworthiness," *Journalism Quarterly.* 45(1) : 14 - 24.

Piaget , Jean. (1960). *The Moral Judgment of Child.* Illinois : Free Press.

Pojman , Louis P. (1995). *Ethical Theory : Classical and Contemporary Readings.* California : Wadsworth.

Pratt , David. (1980). *Curriculum : Design and Development.* New York : Harcourt , Brace Jovanovich.

Raths , L.E., Harmin , M. & Simon , S. (1966). *Values and Teaching.* Columbus : Charles E. Merrill Books.

Rest , J.R. (1977). *Manual for the Defining Issues Test.* Minnesota : University of Minnesota.

Rogers , Carl R. (1969). *Freedom to Learn.* Columbus : Charles E. Merrill.

Ross , William David. (1939). *Foundation of Ethics.* Oxford : Clarendon Press.

Saylor , J.G. & Alexander , W.M. (1974). *Planning Curriculum for Schools.* New York : Holt , Rinehart and Winston.

Saylor , J.G., Alexander , W.M. & Lewis , A.J. (1981). *Curriculum Planning for Better Teaching and Learning.* 4th ed. New York : Holt , Rinehart and Winston.

Schmidt , Henk G. (1983). "The Rational Behind Problem - Based Learning," *Med Educ.* 17(5) : 11 - 16.

Seib , Philip & Fitzpatrick , Kathy. (1997). *Journalism Ethics.* New York : Harcourt Brace & Company.

Singletary , M.W. et al. (1990 , Winter). "Motive for Ethical Decision - Making," *Journalism Quarterly.* 67(4) : 964 - 972.

Slack , M.K. & MaEwen , M.M. (1997 , May). "Interdisciplinary Problem - Based Learning Practice in Case Management and Rural Border Health," *Fam Community Health.* 20(1) : 40.

Stern , P. (1997, August). "Student Perceptions of a Problem - Based Learning Course," *American Journal of Occupational Therapy.* 51(7) : 96 - 589.

Swansburg , R.C. & Swansburg , L.C. (1995). *Nursing Staff Development.* London : Jones and Bartlett.

Taba , Hilda. (1962). *Curriculum Development : Theory and Practice.* New York : Harcourt, Brace & World.

Tracey , William R. (1991). *The Human Resources Glossary.* New York : American Management Associations.

Tyler , Ralph W. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction.* Chicago : University of Chicago Press.

UNESCO. (1981, December). "Integrating Subject Areas in Primary Education Curriculum," *Report Finalization Meeting.* Bangkok : 9 - 15.

Viens , D.C. (1992, December). *"The Moral Reasoning of Nurse Practitioners,"* Dissertation Abstracts. AAC 9211450. (CD - ROM). 53(6). Available : ProQuest : Dissertation Abstracts.

Weaver , David H. & Wilhoit , G Cleveland. (1986). *The American Journalist : A Portrait of U.S. News People and Their Work.* Bloomington : Indiana University Press.

Weihrich , Heinz & Koontz , Harold. (1993). *Management : A Global Perspective.* 10th ed. New York : McGraw - Hill.

Wolf , R., Thomason , T. & Larocque , P. (1987, Spring). "The Right to Know vs. The Right of Privacy : Newspaper Identifications of Crime Victims," *Journalism Quarterly*. 64(5) : 503 - 507.

Woodward , D. (1984). *McMaster Problem - Solving Programme*. Ontario : McMaster University Development of Chemical Engineering.

Yoder Wise , Patricia S. (1995). *Leading and Managing in Nursing*. New York : Mosby Year Book.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเขียนข่าว
ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน
แบบสอบถามการศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์จากเดลฟายรอบที่ 1 และรอบที่ 2
แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้าง
กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

แบบสอบถาม
การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์" คำตอบของท่านทุกข้อมีความสำคัญอย่างยิ่ง ขอความกรุณาตอบตามความคิดเห็นที่แท้จริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

โปรดกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ( ) หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. เพศ

1 ( ) ชาย 2 ( ) หญิง

2. อายุ

1 ( ) ต่ำกว่า 20 ปี 2 ( ) 20 - 30 ปี
3 ( ) 31 - 40 ปี 4 ( ) 41 - 50 ปี
5 ( ) 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1 ( ) ประถมศึกษา 2 ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น
3 ( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย 4 ( ) อนุปริญญา
5 ( ) ปริญญาตรี หรือ เทียบเท่า 6 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

1 ( ) พนักงานบริษัทเอกชน 2 ( ) ข้าราชการ
3 ( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ 4 ( ) รับจ้างทั่วไป
5 ( ) ประกอบธุรกิจส่วนตัว 6 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์

5. หนังสือพิมพ์ฉบับใดที่ท่านอ่านมากที่สุด ? (กรุณาเลือก 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = มากอันดับหนึ่ง 2 = มากอันดับสอง และ 3 = มากอันดับสาม)

1 ( ) ไทยรัฐ	2 ( ) เดลินิวส์
3 ( ) มติชน	4 ( ) ข่าวสด
5 ( ) สยามรัฐ	6 ( ) ไทยโพสต์
7 ( ) กรุงเทพธุรกิจ	8 ( ) ผู้จัดการรายวัน
9 ( ) บ้านเมือง	10 ( ) แนวหน้า
11 ( ) บางกอกโพสต์	12 ( ) เดอะเนชั่น
13 ( ) ฐานเศรษฐกิจ	14 ( ) ประชาชาติธุรกิจ
15 ( ) สยามกีฬารายวัน	16 ( ) วัฏจักร
17 ( ) ข่าวหุ้น	18 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. ท่านอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยครั้งเพียงใด ?

1 ( ) ทุกวัน	2 ( ) 4 - 5 ครั้ง / สัปดาห์
3 ( ) 2 - 3 ครั้ง / สัปดาห์	4 ( ) ไม่แน่นอนแล้วแต่โอกาส
5 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....	

7. จากคำตอบข้อ 5 เนื้อหาที่ท่านชอบอ่านมากที่สุด ? (กรุณาเลือก 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = มากอันดับหนึ่ง 2 = มากอันดับสอง และ 3 = มากอันดับสาม)

1 ( ) ข่าว	2 ( ) บทบรรณาธิการ
3 ( ) บทความ	4 ( ) บทวิเคราะห์วิจารณ์
5 ( ) คอลัมน์ประจำ	6 ( ) การ์ตูน
7 ( ) โฆษณา	8 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. จากคำตอบข้อ 7 เหตุผลที่ท่านชอบอ่านมากที่สุด ? (ระบุเพียง 1 คำตอบ)

1 ( ) สามารถรับรู้เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น
2 ( ) ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด
3 ( ) นำข้อมูลไปใช้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจต่างๆ
4 ( ) เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นๆ
5 ( ) ทำให้เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา
6 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน

9. การเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบัน<u>โดยภาพรวม</u>มีลักษณะตรงกับข้อใด<u>มากที่สุด</u> ?
(กรุณาเลือก 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = มากอันดับหนึ่ง
2 = มากอันดับสอง และ 3 = มากอันดับสาม)

1 ( ) เขียนสั้น กระชับ เข้าใจง่าย
2 ( ) เขียนข่าวโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของผู้ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
3 ( ) เขียนข่าวครบถ้วนทุกแง่มุม
4 ( ) มีการตั้งสมญานามของผู้ตกเป็นข่าว
5 ( ) เขียนข่าวเกินความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน
6 ( ) ขาดความถูกต้องในข้อเท็จจริงของข่าวทำให้ข่าวบิดเบือนได้
7 ( ) เขียนข่าวอย่างตรงไปตรงมาโดยปราศจากอคติ
8 ( ) บรรยายเนื้อหาข่าวอย่างละเอียดจนเห็นภาพพจน์
9 ( ) เขียนข่าวแบบกระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตาม
10 ( ) มีความถูกต้องแม่นยำในข้อเท็จจริงของข่าว
11 ( ) เขียนข่าวที่ทำให้เกิดความเชื่องมงายกับผู้อ่าน
12 ( ) เขียนพาดหัวข่าวที่ไม่เกินเลยจากข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
13 ( ) เขียนข่าวโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่ม
14 ( ) มีลักษณะของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
15 ( ) ไม่มีการแต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนทำให้ข่าวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
16 ( ) เขียนข่าวไม่ครบถ้วนตรงตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
17 ( ) มีการสอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว
18 ( ) เขียนข่าวยืดยาวจนเกินไปทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน
19 ( ) ใช้ภาษาที่รุนแรง ไม่สุภาพ และกำกวมในการเขียนข่าว
20 ( ) เขียนข่าวในลักษณะที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย
21 ( ) เขียนข่าวโดยคำนึงถึงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น
22 ( ) เขียนข่าวโดยเปิดโอกาสให้คู่กรณีได้ชี้แจงข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
23 ( ) เขียนข่าวในลักษณะที่ไม่เป็นการประนามบุคคลที่ตกเป็นข่าวให้ได้รับความเสียหาย หรือกระทบกระเทือนทางจิตใจ
24 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. ปัญหาการเขียนข่าวโดยภาพรวมในปัจจุบันที่พบว่ารุนแรงที่สุดในหน้าหนังสือพิมพ์คือข้อใด ?
(กรุณาเลือก 3 ลำดับเรียงจากรุนแรงมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = รุนแรงมากอันดับหนึ่ง
2 = รุนแรงมากอันดับสอง และ 3 = รุนแรงมากอันดับสาม)

1 ( ) มีการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
2 ( ) เขียนข่าวไม่ครบถ้วนตรงตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
3 ( ) ขาดความถูกต้องแม่นยำในข้อเท็จจริงของข่าว
4 ( ) เขียนข่าวในลักษณะก่อให้เกิดความเชื่อที่งมงายกับผู้อ่าน
5 ( ) ใช้ภาษาที่หยาบคาย คำแสลง และกำกวมในการเขียนข่าว
6 ( ) การเขียนพาดหัวข่าวที่เกินเลยจากข้อเท็จจริงในข่าวทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด
7 ( ) เขียนข่าวที่ทำให้บุคคลที่ตกเป็นข่าวหรือผู้เกี่ยวข้องได้รับความเสียหายหรือกระทบกระเทือนทางจิตใจ
8 ( ) มีการสอดแทรกความคิดเห็นลงในข่าว
9 ( ) เขียนข่าวในลักษณะที่กระตุ้นอารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตาม
10 ( ) บรรยายเนื้อหาข่าวอย่างละเอียดจนเห็นภาพพจน์
11 ( ) มีการแต่งเติมเนื้อหาสาระของข่าวจนทำให้ข่าวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
12 ( ) เขียนข่าวที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย
13 ( ) มีการเสนอข้อเท็จจริงของข่าวเพียงด้านเดียวทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจผิด
14 ( ) เขียนข่าวที่มีลักษณะยืดยาวจนเกินไปทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน
15 ( ) มีการตั้งสมญานามของบุคคลที่ตกเป็นข่าว
16 ( ) เขียนข่าวเกินความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน
17 ( ) เขียนข่าวโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่ม
18 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

11. จากปัญหาที่ท่านเลือกตอบในข้อ 10 ท่านคิดว่ามีสาเหตุเนื่องมาจากข้อใดมากที่สุด ?
(กรุณาเลือก 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = มากอันดับหนึ่ง
2 = มากอันดับสอง และ 3 = มากอันดับสาม)

1 ( ) การทำงานที่ต้องแข่งกับเวลาทำให้ไม่มีเวลาตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริง
2 ( ) ผู้สื่อข่าวขาดจริยธรรมในวิชาชีพของตนเอง
3 ( ) การแข่งขันทางธุรกิจกับสื่ออื่นๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ เป็นต้น
4 ( ) แรงกดดันทางธุรกิจจากผู้โฆษณา
5 ( ) ผู้สื่อข่าวขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำข่าว
6 ( ) การควบคุมจากนโยบายของเจ้าของหนังสือพิมพ์
7 ( ) แหล่งข่าวไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สื่อข่าวในการแสวงหาข้อมูลทำให้ผู้สื่อข่าวขาดข้อมูลในการเขียนข่าว
8 ( ) ผู้สื่อข่าวขาดความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาข้อมูลให้ถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อนำมาประกอบการเขียนข่าว
9 ( ) เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อ่านโดยตรง

10 ( ) ต้องการเพิ่มยอดขายของหนังสือพิมพ์ให้สูงขึ้น
11 ( ) เพื่อแข่งขันกับสื่อหนังสือพิมพ์ด้วยกันเอง
12 ( ) ผู้อ่านไม่สนใจข้อมูลข่าวสารแนวลึก
13 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. จากปัญหาที่ท่านเลือกตอบในข้อ 10 ท่านคิดว่าก่อให้เกิดผลกระทบในด้านใดมากที่สุด ?
(กรุณาเลือก 3 ลำดับเรียงจากมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = มากอันดับหนึ่ง
2 = มากอันดับสอง และ 3 = มากอันดับสาม)
1 ( ) หนังสือพิมพ์ขาดความน่าเชื่อถือจากผู้อ่าน
2 ( ) ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือน ไม่ถูกต้อง
3 ( ) ยอดขายหนังสือพิมพ์ลดลง
4 ( ) ก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคลที่ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง
5 ( ) เป็นแบบอย่างการใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องสำหรับเด็กและเยาวชนไทย
6 ( ) ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพยานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดีนั้นๆ
7 ( ) ทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่ายที่จะติดตามข้อมูลข่าวสารในสังคมต่อไป
8 ( ) ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการพิจารณารูปคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
9 ( ) ผู้อ่านไม่สามารถนำข้อมูลข่าวสารในหนังสือพิมพ์มาใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆ
10 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. จากปัญหาที่ท่านเลือกตอบในข้อ 10 ท่านคิดว่ามีแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไร ?
(ระบุเพียง 1 คำตอบ)
1 ( ) การควบคุมโดยกฎหมาย
2 ( ) ผู้อ่านเลิกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นอ่าน
3 ( ) การกำหนดนโยบายควบคุมจากองค์กรหนังสือพิมพ์ต้นสังกัด
4 ( ) การปรับปรุงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาด้านหนังสือพิมพ์
5 ( ) การออกระเบียบควบคุมจากสมาคมวิชาชีพหนังสือพิมพ์
6 ( ) ผู้อ่านแสดงความคิดเห็นผ่านทางคอลัมน์ในหน้าหนังสือพิมพ์
7 ( ) การควบคุมจากจิตสำนึกของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์
8 ( ) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

แบบสอบถาม
การศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยจะทำการสอบถามข้อมูลจากท่าน 2 รอบ คือ

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านจัดระดับความจำเป็นในองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และหากท่านเห็นว่าข้อความที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในข้อใดควรปรับปรุงแก้ไข ขอความกรุณาท่านช่วยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนและความสมบูรณ์ในการศึกษายิ่งขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้ความเห็นของท่านแก่ผู้วิจัย และผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามรอบที่ 1
การศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

1. ท่านคิดว่าจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะทำหน้าที่ในฐานะผู้สื่อข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์ในอนาคตคืออะไร ?
(กรุณาเลือก 3 อันดับเรียงจากจำเป็นมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = จำเป็นมากอันดับหนึ่ง
2 = จำเป็นมากอันดับสอง และ 3 = จำเป็นมากอันดับสาม)

( ) ความรับผิดชอบ
( ) ความสัตย์ซื่อ
( ) ความยุติธรรม
( ) ความถูกต้องแม่นยำ
( ) ความเป็นกลาง
( ) ความสมดุล
( ) ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์
( ) สิทธิส่วนบุคคล

2. จากคำตอบในข้อ 1 จริยธรรมที่จำเป็นในแต่ละอันดับตามที่ท่านระบุไว้นั้นควรมีลักษณะอย่างไร ?

จริยธรรมอันดับที่ 1 ควรมีลักษณะ คือ .....

จริยธรรมอันดับที่ 2 ควรมีลักษณะ คือ

จริยธรรมอันดับที่ 3 ควรมีลักษณะ คือ

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามรอบที่ 2
การศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความจำเป็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุดและหากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโปรดเขียนเพิ่มเติมในช่อง "ข้อเสนอแนะ"

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ความถูกต้องแม่นยำ 1. ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว 1.1 ความถูกต้องแม่นยำเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานด้านข่าวของหนังสือพิมพ์ 1.2 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ต้องทำความจริงให้ปรากฏ 1.3 ข่าวที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นความลับไม่ควรตีพิมพ์โดยไม่มีการยืนยันการกล่าวอ้างของแหล่งข่าว 1.4 ความถูกต้องแม่นยำเป็นหลักการที่สำคัญในการนำเสนอความจริง 1.5 ข้อเท็จจริงของข่าวควรได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วน 1.6 การรายงานข่าวต้องครบถ้วนในประเด็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 1.7 ความถูกต้องแม่นยำในข้อมูลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายละเอียดปลีกย่อยเป็นหัวใจสำคัญของข่าวสาร 1.8 ไม่นำข้อมูลที่บิดเบือน คลุมเครือ โกหกหลอกลวง หรือสร้างความเข้าใจผิดมานำเสนอต่อผู้อ่าน						

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.9 การนำเสนอข่าวต้องครบถ้วนตามหลัก 5 W ' s + H						
1.10 รายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวต้องถูกต้องแม่นยำ เช่น ชื่อ - นามสกุล อายุ ตำแหน่ง สถานที่ วัน เวลา เป็นต้น						
1.11 ความจริงเป็นเป้าหมายอันสูงสุดในการทำงานด้านข่าว						
1.12 ความถูกต้องแม่นยำเป็นแกนหลักของสังคมประชาธิปไตย						
2. เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว						
2.1 ความเชื่อถือของผู้อ่านที่มีต่อหนังสือพิมพ์มาจากความถูกต้องแม่นยำในการเสนอข่าว						
2.2 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักถึงความสำคัญของข่าวที่มีต่อสาธารณชน						
2.3 การเป็นผู้สื่อข่าวจะต้องอดทนและมุ่งมั่นที่จะค้นหาความจริงในข่าวแต่ละข่าวให้ถึงที่สุด						
2.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นคนที่มีใจรักที่จะรู้ความจริง						
3. พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความถูกต้องแม่นยำในกระบวนการทำข่าว						
3.1 สามารถระบุแหล่งข่าวที่ชัดเจนในเนื้อหาข่าวเพื่อให้ข่าวน่าเชื่อถือ						
3.2 ข้อมูลต้องมีความชัดเจน สามารถสื่อให้ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ส่งข้อมูลข่าวสาร						
3.3 สามารถอ้างอิงคำพูดของแหล่งข่าว ยกเว้นกรณีเพื่อปิดบังหลักฐานของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าว						

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3.4 สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่งข่าวเพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำก่อนตีพิมพ์ เช่น การตรวจสอบจากญาติพี่น้อง บุคคลผู้ใกล้ชิดหรือผู้เกี่ยวข้อง พยานแวดล้อม เอกสารบันทึก รวมทั้งรายงานผลการวิจัยต่าง ๆ 3.5 การทำงานข่าวอย่าทำเพียงแค่ผิวเผิน แต่ผู้สื่อข่าวต้องลงไปตรวจสอบเบื้องหลังของข่าวนั้น ๆ อย่างถึงที่สุด 3.6 การรายงานข่าวหากพบว่าผิดพลาดจะต้องรีบแก้ไขโดยทันที 3.7 การพาดหัวข่าวและภาพควรจะสะท้อนเนื้อหาข่าวที่นำเสนออย่างถูกต้อง 3.8 ผู้สื่อข่าวจะต้องมองปรากฏการณ์ให้รอบด้านจึงจะเกิดความรอบคอบในการทำข่าว 3.9 การเขียนข่าวจะต้องยึดถือข้อเท็จจริง ความถูกต้องแม่นยำ และครบถ้วน 3.10 การพาดหัวข่าวและความนำของหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เกินจากข้อเท็จจริงในข่าว 3.11 การใช้ความพยายามของผู้สื่อข่าวในการที่จะลงไปเจาะหาข้อมูลต่าง ๆ โดยครบถ้วนไม่ว่าข้อมูลนั้นจะมาจากแหล่งข่าวใด **ความสัตย์ซื่อ** 1. ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว 1.1 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกร้องสิทธิหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ไม่ชอบธรรม						

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.2 เมื่อคัดลอกข้อความจากหนังสือพิมพ์หรือแหล่งข้อมูลอื่นต้องบอกที่มาของข้อความนั้น						
1.3 ไม่เสนอข่าวในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ						
1.4 ข้อความที่เป็นประกาศโฆษณาในหน้าหนังสือพิมพ์จะแอบแฝงเป็นการเสนอข่าวไม่ได้						
2. เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว						
2.1 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักว่าตนเองมีหน้าที่ในการทำงานเพื่อประชาชน						
2.2 ผู้สื่อข่าวต้องมีความมุ่งมั่นต่อวิชาชีพ						
2.3 ความสัตย์ซื่อต่อวิชาชีพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้สื่อข่าว						
2.4 การไม่รับอามิสสินจ้างเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว						
2.5 ผู้สื่อข่าวต้องเคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าว						
2.6 ความสัตย์ซื่อต่อการนำเสนอข่าวสำหรับประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว						
2.7 ตระหนักว่าการเป็นผู้สื่อข่าวสามารถสร้างผลกระทบให้กับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากการนำเสนอข่าวของตน						
2.8 การเป็นผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง						
2.9 ผู้สื่อข่าวจะต้องสำนึกถึงหน้าที่ในการเป็นสื่อมวลชนที่ดี						

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
2.10 ผู้สื่อข่าวจะต้องมีอุดมการณ์ของวิชาชีพในการต่อสู้เพื่อประชาชน 3. พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับความสัตย์ซื่อในกระบวนการทำข่าว 3.1 ความสัตย์ซื่อของผู้สื่อข่าวอยู่ที่การไม่แสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเอง 3.2 ผู้สื่อข่าวจะต้องใช้วิธีการที่สุภาพและสัตย์ซื่อในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร 3.3 ในกรณีที่เป็นข่าวแง่ลบ ผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอข่าวตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แม้ว่าข่าวนั้นจะเกี่ยวข้องกับแหล่งข่าวที่ผู้สื่อข่าวคุ้นเคยก็ตาม 3.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริง มิใช่เสนอนวนิยาย 3.5 สามารถรักษาความลับของแหล่งข่าวหากผู้สื่อข่าวได้ให้คำมั่นสัญญากับแหล่งข่าว **สิทธิส่วนบุคคล** 1. ความรู้ด้านหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว 1.1 ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาท 1.2 การเสนอข่าวต้องเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของสาธารณชน 1.3 หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ให้ข้อเท็จจริงโดยไม่ต้องชี้นำเพื่อให้ผู้อ่านตัดสินใจเอง 1.4 กฎหมายให้ความคุ้มครองในเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล 1.5 การเสนอข่าวที่มีลักษณะเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อื่นจะต้องคำนึงถึงการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลด้วย						

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.6 ผู้อ่านมีสิทธิที่จะใช้วิจารณญาณของตนเองในการที่จะแสดงความคิดเห็นหรือแสดงประชามติ 1.7 สิทธิส่วนบุคคลมีความเกี่ยวพันกับกฎหมายหมิ่นประมาท 1.8 ผู้อ่านมีสิทธิที่จะได้รู้ข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน 1.9 หากหนังสือพิมพ์เสนอข่าวละเมิดสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น ผู้เสียหายมีสิทธิตามกฎหมายที่จะยื่นฟ้องหนังสือพิมพ์ได้ 1.10 เมื่อการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป้าหมายก็ควรจะได้รับความเสียหายน้อยที่สุด 2. เจตคติต่อหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว 2.1 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักในสิทธิของผู้ที่ตกเป็นข่าว 2.2 สิทธิในการรับรู้เรื่องราวที่สำคัญของสาธารณชนเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง 2.3 ผู้สื่อข่าวจะต้องเคารพในเกียรติความเป็นส่วนตัว สิทธิส่วนบุคคลของบุคคลอื่นในการรวบรวมและการนำเสนอข่าว 2.4 ผู้สื่อข่าวต้องตระหนักในสิทธิของแหล่งข่าว 2.5 การเสนอข่าวหรือภาพใด ๆ หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงไม่ให้ล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลที่ตกเป็นข่าวโดยเฉพาะกับเด็ก สตรี และผู้ด้อยโอกาส						

จริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	ระดับความจำเป็น					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3. พฤติกรรมของหลักจริยธรรมเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าว 3.1 ผู้สื่อข่าวสามารถตัดสินใจว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นหรืออย่างน้อยที่สุดเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน 3.2 ชื่อหรือภาพของบุคคลสาธารณะอาจนำมาใช้ได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น 3.3 ห้ามใช้ชื่อหรือภาพของบุคคลเพื่อผลประโยชน์ในการโฆษณาหรือผลประโยชน์ทางการค้าโดยไม่ได้รับการยินยอมจากบุคคลนั้น 3.4 ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่นำเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องของผลประโยชน์ของสาธารณะมานำเสนอ						

แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1
: หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินโครงร่างหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

แบบประเมินมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

ขอให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตร

เป็นการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมเพียงใดในองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร
2. เป้าหมายของหลักสูตร
3. หลักการของหลักสูตร
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
5. เนื้อหาของหลักสูตร
6. กิจกรรมการเรียนการสอน
7. สื่อการเรียนการสอน
8. การวัดและประเมินผล

9 - 12. หน่วยการเรียนการสอน หน่วยที่ 1 - 4

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับความเหมาะสม" ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร					
1.1 ความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร					
1.2 ความสมเหตุสมผลของการพัฒนาหลักสูตร					
1.3 ปัญหาสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม					
1.4 ความเหมาะสมของแนวทางในการแก้ไขปัญหา					
1.5 ความเป็นไปได้ของแนวทางในการแก้ไขปัญหา					
2. เป้าหมายของหลักสูตร					
2.1 เหมาะสมกับผู้เรียน					
2.2 มีประโยชน์ต่อองค์กรวิชาชีพ					
2.3 กำหนดสิ่งที่ต้องการพัฒนาชัดเจน					
2.4 สอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
3. หลักการของหลักสูตร					
3.1 ความชัดเจน					
3.2 ความเหมาะสม					
3.3 ความเป็นไปได้					
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
4.1 ความชัดเจน					
4.2 เหมาะสมกับผู้เรียน					
4.3 สอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
4.4 ความเป็นไปได้					
4.5 ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการพัฒนา					
5. เนื้อหาของหลักสูตร					
5.1 การตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
5.2 การเรียงลำดับเนื้อหา					
5.3 ความเหมาะสมในการกำหนดหัวข้อเนื้อหา					
5.4 ครอบคลุมเนื้อหาที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน					
6. กิจกรรมการเรียนการสอน					
6.1 สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
6.2 ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน					
6.3 ส่งเสริมกระบวนการตัดสินใจของผู้เรียน					
6.4 สามารถนำไปใช้สอนได้					
6.5 สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7. สื่อการเรียนการสอน					
7.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
7.2 เหมาะสมกับผู้เรียน					
7.3 สนับสนุนให้กิจกรรมบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้					
8. การวัดและประเมินผล					
8.1 ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้วัด					
8.2 ความเป็นไปได้ในการวัด					
8.3 ตรวจสอบการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้					
9. หน่วยการเรียนการสอนที่ 1					
9.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนชัดเจน					
9.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน					
9.3 จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสม					
9.4 ขอบเขตเนื้อหาวิชาเหมาะสม					
9.5 ขอบเขตเนื้อหาวิชาช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
9.6 กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม					
9.7 กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้สอนได้					
9.8 กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
9.9 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสม					
9.10 สื่อการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
9.11 การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในเครื่องมือที่ใช้วัด					
9.12 การวัดและประเมินผลมีความเป็นไปได้ในการวัด					
9.13 การวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
10. หน่วยการเรียนการสอนที่ 2					
10.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนชัดเจน					
10.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน					
10.3 จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสม					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.4 ขอบเขตเนื้อหาวิชาเหมาะสม					
10.5 ขอบเขตเนื้อหาวิชาช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
10.6 กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม					
10.7 กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้สอนได้					
10.8 กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
10.9 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสม					
10.10 สื่อการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
10.11 การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในเครื่องมือที่ใช้วัด					
10.12 การวัดและประเมินผลมีความเป็นไปได้ในการวัด					
10.13 การวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
11. หน่วยการเรียนการสอนที่ 3					
11.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนชัดเจน					
11.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน					
11.3 จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสม					
11.4 ขอบเขตเนื้อหาวิชาเหมาะสม					
11.5 ขอบเขตเนื้อหาวิชาช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
11.6 กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม					
11.7 กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้สอนได้					
11.8 กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
11.9 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสม					
11.10 สื่อการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
11.11 การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในเครื่องมือที่ใช้วัด					

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.12 การวัดและประเมินผลมีความเป็นไปได้ในการวัด					
11.13 การวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
12. หน่วยการเรียนการสอนที่ 4					
12.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนชัดเจน					
12.2 จุดประสงค์การเรียนรู้ชัดเจน					
12.3 จุดประสงค์การเรียนรู้เหมาะสม					
12.4 ขอบเขตเนื้อหาวิชาเหมาะสม					
12.5 ขอบเขตเนื้อหาวิชาช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
12.6 กิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสม					
12.7 กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถนำไปใช้สอนได้					
12.8 กิจกรรมการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
12.9 สื่อการเรียนการสอนเหมาะสม					
12.10 สื่อการเรียนการสอนช่วยให้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					
12.11 การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมในเครื่องมือที่ใช้วัด					
12.12 การวัดและประเมินผลมีความเป็นไปได้ในการวัด					
12.13 การวัดและประเมินผลสามารถตรวจสอบการบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตร

เป็นการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของโครงร่างหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ในองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างสภาพปัญหาและความจำเป็นกับเป้าหมายของหลักสูตร
2. ความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายของหลักสูตรกับหลักการของหลักสูตร
3. ความสอดคล้องระหว่างหลักการของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
4. ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร
5. ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน
6. ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน
7. ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล
8. ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียนการสอน
9. ความสอดคล้องภายในของแต่ละหน่วยการเรียนการสอน คือ
   - 9.1 ความสอดคล้องระหว่างคำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้
   - 9.2 ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับขอบเขตเนื้อหาวิชา
   - 9.3 ความสอดคล้องระหว่างขอบเขตเนื้อหาวิชากับกิจกรรมการเรียนการสอน
   - 9.4 ความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน
   - 9.5 ความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง "ระดับความสอดคล้อง" ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
1. สภาพปัญหาและความจำเป็นกับเป้าหมายของหลักสูตร			
2. เป้าหมายของหลักสูตรกับหลักการของหลักสูตร			
3. หลักการของหลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร			
4. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาของหลักสูตร			
5. เนื้อหาของหลักสูตรกับกิจกรรมการเรียนการสอน			
6. กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน			
7. กิจกรรมการเรียนการสอนกับการวัดและประเมินผล			
8. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 1			
9. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 2			
10. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 3			
11. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 4			
12. ความสอดคล้องภายในของหน่วยที่ 1			
12.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
12.2 จุดประสงค์การเรียนรู้กับขอบเขตเนื้อหาวิชา			
12.3 ขอบเขตเนื้อหาวิชากับกิจกรรมการเรียนการสอน			
12.4 กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน			
12.5 จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			
13. ความสอดคล้องภายในของหน่วยที่ 2			
13.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
13.2 จุดประสงค์การเรียนรู้กับขอบเขตเนื้อหาวิชา			
13.3 ขอบเขตเนื้อหาวิชากับกิจกรรมการเรียนการสอน			
13.4 กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน			
13.5 จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			
14. ความสอดคล้องภายในของหน่วยที่ 3			
14.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้			
14.2 จุดประสงค์การเรียนรู้กับขอบเขตเนื้อหาวิชา			
14.3 ขอบเขตเนื้อหาวิชากับกิจกรรมการเรียนการสอน			
14.4 กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน			
14.5 จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		
	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง
15. ความสอดคล้องภายในของหน่วยที่ 4 15.1 คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอนกับจุดประสงค์การเรียนรู้ 15.2 จุดประสงค์การเรียนรู้กับขอบเขตเนื้อหาวิชา 15.3 ขอบเขตเนื้อหาวิชากับกิจกรรมการเรียนการสอน 15.4 กิจกรรมการเรียนการสอนกับสื่อการเรียนการสอน 15.5 จุดประสงค์การเรียนรู้กับการวัดและประเมินผล			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

แบบสอบวัดความรู้สำหรับหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 พร้อมเฉลยคำตอบ
แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
แบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
แบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

แบบสอบวัดความรู้สำหรับหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้

1. "การตัดสินใจ" มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด ?
   ก. การประเมินทางเลือกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความคาดหวังในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
   ข. วิธีการที่กระทำอย่างมีจิตสำนึกและรอบคอบ
   ค. งานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสิ่งที่ต้องกระทำ
   ง. การเลือกพฤติกรรมจากทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่หลายทาง
   จ. กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบ

2. แนวคิดการตัดสินใจทางจริยธรรมในข้อใดที่ไม่ถูกต้อง ?
   ก. เป็นการกระทำที่อยู่บนพื้นฐานของเหตุผล
   ข. เป็นสิ่งที่สามารถเปิดเผยกับคนทั่วไปได้ว่าถูกต้อง
   ค. เป็นเรื่องของการเลือกโดยเจตนาจากลำดับของการกระทำที่ยอมรับได้
   ง. เป็นการตัดสินใจโดยอาศัยประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ตัดสินใจ
   จ. เป็นสิ่งที่บุคคลต้องอาศัยหลักการบางอย่างสำหรับทำการตัดสินใจ

3. ข้อใดเป็นองค์ประกอบด้านเจตคติของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ?
   ก. การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่างๆ
   ข. ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์
   ค. บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์
   ง. หลักการ 5 W ' s + H
   จ. จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์

4. ข้อใดตรงกับหลักของ 5 W ' s + H ที่ขึ้นต้นด้วย "What" ?
   ก. เปิดศาลปกครองวันแรก คนกรุง - ตจว. แห่ใช้บริการล้นหลาม
   ข. คอมมานโดกองปราบ ฯ บุกค้นค่ายมวยผู้พันตึ๋ง
   ค. เขาเขียวจัดพิธีไว้อาลัยช้างจุ๋ม
   ง. ทักษิณมั่นใจกู้เศรษฐกิจได้ไม่วิกฤตรอบสอง
   จ. หนุ่มช่างซ่อมมอเตอร์ไซค์เมาระห่ำควงปังตอไล่ฟันชาวบ้าน

5. หากผู้สื่อข่าวได้รับมอบหมายให้ติดตามข่าวกรณี "กรีนพีซแฉ 7 สินค้าดังไทยเปื้อนจีเอ็มโอ" ผู้สื่อข่าวควรจะไปแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวใดเพิ่มเติม ?
   ก. กรมพาณิชย์สัมพันธ์
   ข. กรมส่งเสริมการส่งออก
   ค. กรมการค้าภายใน
   ง. สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
   จ. องค์การเภสัชกรรม

6. ข้อใดคือลักษณะสำคัญของทฤษฎีจริยธรรมตามแนวคิดของจอห์น รอลส์ ?
   ก. การเน้นความสำคัญของหน้าที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้า
   ข. เจตนาของการปฏิบัติเป็นตัวตัดสินการกระทำ
   ค. การให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลอื่น
   ง. ปัจเจกบุคคลควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน
   จ. ลักษณะนิสัยด้านคุณธรรมเป็นตัวตัดสินการกระทำ

7. คอลัมน์ "คัทลียา จ๊ะจ๋า" ทำหน้าที่ใดในหน้าหนังสือพิมพ์ ?
   ก. การให้ข่าวสาร
   ข. การให้ข้อเสนอแนะ
   ค. การให้ความบันเทิง
   ง. การให้การศึกษา
   จ. การประสานสัมพันธ์

8. "เจษฎาจะมีการระบุแหล่งข่าวทุกครั้งในการเขียนข่าวเพื่อนำเสนอสู่ผู้อ่าน" การกระทำดังกล่าวตรงกับหลักจริยธรรมในข้อใด ?
   ก. การพูดความจริง
   ข. ความสัตย์ซื่อ
   ค. สิทธิส่วนบุคคล
   ง. ความรับผิดชอบ
   จ. ความถูกต้องแม่นยำ

9. ข้อใดตรงกับหลักจริยธรรมในเรื่องของความสัตย์ซื่อ ?
   ก. เรวดีไม่รายงานข่าวเรื่องนั้นตามที่ได้รับปากกับผู้ให้ข่าว
   ข. วรุฒเสนอข่าวโดยไม่มีอคติต่อแหล่งข่าวที่เป็นคนต่างชาติ
   ค. อรอุมาเขียนข่าวโดยไม่ใช้ถ้อยคำรุนแรงกับผู้ที่ตกเป็นข่าว
   ง. สิทธิกรเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่ใส่ความคิดเห็นลงไปในข่าว
   จ. นารากรไม่ได้เสนอข่าวเฉพาะแหล่งข่าวที่ตนคุ้นเคย

10. "ภาวีในฐานะผู้สื่อข่าวใช้วิธีการดักฟังทางโทรศัพท์เพื่อสืบหาข้อมูลกรณีการคอรัปชั่นของนักการเมืองผู้หนึ่ง" การกระทำของภาวีผิดหลักจริยธรรมในข้อใด ?
   ก. ความถูกต้องแม่นยำ
   ข. ความสัตย์ซื่อ
   ค. สิทธิส่วนบุคคล
   ง. ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์
   จ. ความเที่ยงธรรม

11. ข้อใดจัดอยู่ในเรื่องของหลักการเลือกความภักดี ?
    ก. แหล่งข่าว
    ข. กฎหมาย
    ค. มโนสำนึกของตนเอง
    ง. ผู้ลงโฆษณา
    จ. ระบบการเมืองการปกครอง

12. ขั้นตอนที่ 2 ของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมตรงกับขั้นตอนใด ?
    ก. การระบุปัญหา
    ข. การวินิจฉัยปัญหา
    ค. การประเมินผลการปฏิบัติ
    ง. การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ
    จ. การตัดสินใจปฏิบัติ

13. ปรีดาไปทำข่าวสำคัญชิ้นหนึ่งกรณีการมีสารปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์อาหารกึ่งสำเร็จรูป ยี่ห้อหนึ่งและพบว่ามีผู้บริโภคเสียชีวิตไปแล้ว 15 ราย ต่อมาทางผู้บริหารของบริษัทซึ่งมีความคุ้นเคยกับปรีดาได้ขอร้องปรีดาให้ยุติการเสนอข่าว ในฐานะผู้สื่อข่าวปรีดาจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ?
    ก. เสนอข่าว เพราะเป็นเหตุการณ์ที่มีผลกระทบกับผู้บริโภค
    ข. ไม่เสนอข่าว เพราะจะเป็นการทำลายความสัมพันธ์กับแหล่งข่าว
    ค. เสนอข่าว เพราะเป็นหน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่จะต้องนำเสนอความจริงให้กับผู้อ่าน
    ง. ไม่เสนอข่าว เพราะไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องนำเสนอข่าวชิ้นนี้
    จ. เสนอข่าว เพราะเป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน

14. กานดาได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวการประท้วงที่โรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งย่านรังสิต เมื่อกานดาไปถึงที่เกิดเหตุปรากฏว่าเหตุการณ์รุนแรงจนเกิดเป็นจลาจลขึ้นและสามารถได้รายละเอียดของเหตุการณ์ก่อนผู้สื่อข่าวคนอื่นๆ เจ้าของโรงงานจึงเสนอเงินจำนวนหนึ่งให้กานดาเพื่อให้ยุติการนำเสนอข่าว ในฐานะผู้สื่อข่าวกานดาจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ?
    ก. ไม่รับเงิน เพราะต้องการเผยแพร่ความรุนแรงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
    ข. รับเงิน เพราะข่าวลักษณะนี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งจึงไม่จำเป็นต้องเสนอข่าวนี้
    ค. ไม่รับเงิน เพราะเป็นการกระทำที่ผิดต่อวิชาชีพของตน
    ง. รับเงิน เพราะไม่มีใครรู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
    จ. ไม่รับเงิน เพราะต้องการเสนอความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

15. ข้อใดเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ?
    ก. ภูมิหลัง
    ข. เวลา
    ค. ทักษะ
    ง. การศึกษา
    จ. ประสบการณ์

16. ความหมายของ "ข่าว" ในข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง ?
    ก. ข้อเท็จจริงทุกๆอย่างถือเป็นข่าว
    ข. เรื่องราวที่เกิดขึ้นทั่วทุกสารทิศ
    ค. เหตุการณ์ที่รายงานให้ผู้อ่านทราบ
    ง. การรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้
    จ. การรายงานทุกสิ่งทุกอย่างที่คนสนใจอย่างทันทีทันใด

17. ข้อใดตรงกับองค์ประกอบในด้านความเด่นของข่าว ?
    ก. ปลัดกระทรวงคมนาคมตั้งป้อมค้านเสนาะ 28 ตัน ระบุแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ผลาญงบ ฯ 3 แสนล้าน
    ข. พิจารณาการเก็บค่าผ่านทางด่วนบวกภาษีมูลค่าเพิ่ม 7% โดยผู้ใช้บริการรับภาระจ่ายเอง
    ค. ลูกสาวปลัดจังหวัดฉะเชิงเทราคว้ามงกุฎมิสไทยแลนด์ยูนิเวิร์ส 2001
    ง. ตำรวจเร่งหาหลักฐานเพื่อคลี่คลายการหายตัวไปของ "พญ. ผัสพร"
    จ. พบธนบัตรฉบับละ 1 พันบาทด้านหลังไม่มีพระบรมฉายาลักษณ์

18. "คุณภาพของข่าว" หมายถึงข้อใด ?
    ก. ผู้อ่าน
    ข. รายได้โฆษณา
    ค. การย่อเรื่องราว
    ง. จำนวนหน้าของหนังสือพิมพ์
    จ. ประเภทของข่าว

19. "ข่าวสำเร็จ" จัดเป็นการแบ่งประเภทของข่าวตามลักษณะใด ?
    ก. ประเภทของหนังสือพิมพ์
    ข. ระดับของข่าว
    ค. ระดับความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่าน
    ง. ลักษณะการสื่อข่าว
    จ. ชนิดของข่าว

20. ข้อใดเป็นการแบ่งประเภทของข่าวออกตามพื้นที่ขอบเขตการทำข่าว ?
    ก. ข่าวอาชญากรรม - ข่าวอุบัติเหตุ
    ข. ข่าวการเมือง - ข่าวเศรษฐกิจ
    ค. ข่าวหนัก - ข่าวเบา
    ง. ข่าวที่ตอบสนองในทันทีทันใด - ข่าวที่ตอบสนองได้ช้า
    จ. ข่าวท้องถิ่น - ข่าวระดับชาติ

21. ในค่ำคืนหนึ่งขณะที่มารุตกำลังขับรถตระเวณหาข่าวอยู่ พบหญิงสาวซึ่งจำได้ว่าเป็นดารา ชื่อดังคนหนึ่งอยู่ในสภาพเสื้อผ้าฉีกขาด ผมยุ่งเหยิง และมีร่องรอยการถูกทำร้ายทั่วร่างกาย นอนหมดสติอยู่ริมถนน หลังจากเข้าช่วยเหลือและสอบถามแล้วได้ความว่าเธอถูกข่มขืน และขอร้องไม่ให้นำเรื่องของเธอไปเสนอเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ในฐานะผู้สื่อข่าว มารุตจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ?
    ก. เสนอข่าว เพราะเป็นบุคคลที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชน
    ข. ไม่เสนอข่าว เพราะจะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
    ค. เสนอข่าว เพราะเป็นหน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่ต้องนำเสนอข่าวให้กับผู้อ่าน
    ง. ไม่เสนอข่าว เพราะจะเป็นการซ้ำเติมความเคราะห์ร้ายของผู้เสียหาย
    จ. เสนอข่าว เพราะเป็นการช่วยเตือนภัยให้กับผู้อ่านที่เป็นหญิงสาว

22. ธาดาได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนเพื่อสร้างเป็นสถานที่พักตากอากาศ หลังจากไปสืบเสาะข้อมูลข่าวแล้วพบว่ามีหลักฐานที่แน่ชัดว่ามีนักธุรกิจท้องถิ่นเป็นผู้อยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ดังกล่าว ต่อมาธาดาได้รับการติดต่อจากแหล่งข่าวคนหนึ่งที่มีความคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี โดยขอร้องให้หยุดการเสนอข่าวดังกล่าว ในฐานะผู้สื่อข่าวธาดาจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ?
    ก. เสนอข่าว เพราะเป็นข่าวที่มีผลกระทบกับประชาชนส่วนใหญ่
    ข. ไม่เสนอข่าว เพราะอาจจะได้รับอันตรายจากการเสนอข่าว
    ค. เสนอข่าว เพราะเป็นข่าวที่มีความสำคัญต่อผู้อ่านทุกคน
    ง. ไม่เสนอข่าว เพราะรู้สึกเกรงใจแหล่งข่าวที่มาขอร้อง
    จ. เสนอข่าว เพราะถือว่าความจริงเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานด้านข่าว

23. ขั้นตอนใดเป็นขั้นตอนที่ 3 ของการสื่อข่าว ?
    ก. การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูล
    ข. การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน
    ค. การประเมินคุณค่าทางข่าว
    ง. การออกพื้นที่ที่เหตุการณ์กำลังเกิดขึ้น
    จ. การเขียนข่าว

24. ข้อใดเป็นความสำคัญของการสื่อข่าวที่มีต่อสังคม ?
    ก. ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์นำไปสู่การสร้างสาธารณมติ
    ข. ช่วยให้การรายงานข่าวรวดเร็วขึ้น
    ค. ได้รายละเอียดของเนื้อข่าวที่ลึกซึ้ง
    ง. ตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน
    จ. หนังสือพิมพ์ได้รับความเชื่อถือเพิ่มขึ้น

25. "ข่าวการฆ่าประธานสหกรณ์สุราษฎร์ธานี จำกัด" บรรณาธิการข่าวควรมอบหมายให้ผู้สื่อข่าวประเภทใดไปทำข่าวชิ้นนี้จึงจะเหมาะสมที่สุด ?
    ก. ผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าว
    ข. ผู้สื่อข่าวต่างถิ่น
    ค. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวทั่วไป
    ง. ผู้สื่อข่าวในประเทศ
    จ. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวพิเศษ

26. "ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวพิเศษ" หมายถึงผู้สื่อข่าวในลักษณะใด ?
    ก. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวประจำบุคคลหรือสถานที่ที่เป็นแหล่งข่าวประจำ
    ข. ผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่ที่กองบรรณาธิการเพื่อรอให้หัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวมอบหมายให้ไปทำข่าว ณ ที่ต่างๆ
    ค. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวที่เรียกว่า "ข่าวตาม"
    ง. ผู้สื่อข่าวที่ไม่สังกัดหนังสือพิมพ์ฉบับใดแต่เป็นสัญญาว่าจ้างให้ทำข่าวตามสถานการณ์ที่น่าสนใจโดยคิดค่าตอบแทนตามชิ้นงาน
    จ. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับการว่าจ้างจากหนังสือพิมพ์ในส่วนกลางให้เป็นผู้สื่อข่าวส่งข่าวแก่หนังสือพิมพ์นั้นเป็นประจำในนามของหนังสือพิมพ์นั้นๆและได้รับค่าจ้างตามชิ้นงาน

27. "หทัยกาญจน์เป็นผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา หากพบว่าที่รัฐสภามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นเธอจะรีบสอบถามรายละเอียดจากผู้อยู่ในเหตุการณ์โดยทันที" ถือว่าหทัยกาญจน์มีคุณสมบัติใดของผู้สื่อข่าว ?
    ก. มีความอยากรู้อยากเห็น
    ข. มีไหวพริบและความคล่องตัว
    ค. เป็นคนช่างสังเกต
    ง. ติดตามความคืบหน้า
    จ. มีความกล้า

28. ข้อใดเป็นคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวที่จะต้องคำนึงถึงมากที่สุด ?
    ก. มีมนุษยสัมพันธ์ดี
    ข. สามารถวางแผนล่วงหน้า
    ค. มีความรู้รอบ
    ง. รู้แหล่งข่าว
    จ. มีความเข้าใจในรูปแบบการเขียนข่าว

29. "การเสนอข่าวความคืบหน้าในการดำเนินนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านโดยกำหนดหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท" เป็นการกระทำบทบาทใดของผู้สื่อข่าว ?
    ก. การเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสาร
    ข. การเป็นสุนัขยาม
    ค. การเป็นผู้ควบคุมการหลั่งไหลของข่าวสาร
    ง. การเป็นผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์
    จ. การเป็นผู้แจ้งข่าวสาร

30. "ผู้สื่อข่าวจะต้องรู้จักการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวต่างๆ" จัดอยู่ในหน้าที่ใดของผู้สื่อข่าว ?
    ก. ถ่ายภาพ
    ข. เขียนข่าว
    ค. สืบสวนหาข้อเท็จจริง
    ง. เฝ้าสังเกตการณ์
    จ. สัมภาษณ์และตั้งคำถาม

31. หากผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณาต้องระวางโทษจำคุกเท่าใด ?
    ก. ไม่เกินห้าวัน
    ข. ไม่เกินหนึ่งเดือน
    ค. ไม่เกินสามเดือน
    ง. ไม่เกินหกเดือน
    จ. ไม่เกินสามปี

32. "นักวิชาการจากกรมทางหลวงออกมาให้ความคิดเห็นกรณีการแก้กฎหมายเพื่อเปลี่ยนน้ำหนักรถบรรทุกสิบล้อจาก 21 ตัน เป็น 28 ตัน" คำที่ขีดเส้นใต้จัดเป็นแหล่งข่าวประเภทใด ?
    ก. เอกสารเผยแพร่
    ข. สำนักข่าว
    ค. แหล่งข่าวประจำ
    ง. แหล่งข่าวต่างประเทศ
    จ. แหล่งข่าวพิเศษ

33. "แหล่งข่าวปิด" เป็นแหล่งข่าวที่แบ่งตามลักษณะใด ?
    ก. สภาพของแหล่งข่าว
    ข. ต้นตอของแหล่งข่าว
    ค. ลักษณะภูมิศาสตร์
    ง. ระดับของแหล่งข่าว
    จ. ความซับซ้อนของแหล่งข่าว

34. ข้อใดเป็นปัจจัยที่ใช้ในการประเมินแหล่งข่าว ?
    ก. ความแตกต่างของเวลา
    ข. ความคุ้นเคย
    ค. ประสบการณ์
    ง. นิสัยส่วนตัว
    จ. งานอดิเรก

35. ข้อใดมิใช่เป็นการสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว ?
    ก. มีความสุภาพ
    ข. ศึกษาแหล่งข่าวจากประเด็นของข่าวที่ได้รับมอบหมาย
    ค. นัดสังสรรค์กับแหล่งข่าว
    ง. รู้จักปกป้องแหล่งข่าว
    จ. ทำความรู้จักแหล่งข่าวก่อนไปพบทุกครั้ง

36. วิธีการในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวในข้อใดที่เชื่อถือได้มากที่สุดของผู้สื่อข่าว ?
    ก. การสำรวจข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต
    ข. ห้องสมุดหนังสือพิมพ์
    ค. การสัมภาษณ์
    ง. เอกสารบันทึกต่างๆ
    จ. การสังเกตการณ์โดยตรง

37. อุปกรณ์ในข้อใดที่ช่วยเสริมความถูกต้องในการจดบันทึกของผู้สื่อข่าว ?
    ก. การถ่ายภาพ
    ข. การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว
    ค. การใช้โทรศัพท์
    ง. การสังเกตการณ์โดยตรง
    จ. การใช้เครื่องบันทึกเสียง

38. ข้อใดเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวผู้สื่อข่าวที่สุดในเรื่องของการสื่อข่าว ?
    ก. อิทธิพลจากนักการเมือง
    ข. เวลาในการทำงาน
    ค. แหล่งข่าวไม่เชื่อถือ
    ง. การกำหนดงบประมาณในการหาข่าว
    จ. โฆษณา

39. ข้อใดเป็นปัญหาด้านการสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวใหม่ ?
    ก. ระบบราชการและการทำงานของรัฐ
    ข. การแข่งขันกันทำงานของสื่อมวลชน
    ค. นโยบายการทำงานของหนังสือพิมพ์
    ง. แหล่งข่าวไม่เชื่อถือ
    จ. ความหลากหลายของผู้สื่อข่าวที่มาจากหลายสาขาวิชา

40. อภิชาติได้รับมอบหมายให้ทำข่าวกรณีนักกีฬาชื่อดังคนหนึ่งป่วยเป็นเอดส์ อภิชาติพยายามขอนัดสัมภาษณ์นักกีฬาคนดังกล่าว แต่ได้รับการปฏิเสธและขอร้องผู้สื่อข่าวไม่ให้นำเรื่องราวของเขาไปรายงานเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ในฐานะผู้สื่อข่าวอภิชาติจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ?
    ก. ไม่เสนอข่าว เพราะจะเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล
    ข. เสนอข่าว เพราะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อวงการกีฬา
    ค. ไม่เสนอข่าว เพราะไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่
    ง. เสนอข่าว เพราะเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่ต้องเสนอความจริง
    จ. ไม่เสนอข่าว เพราะอาจจะทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมได้

41. เพียงใจไปทำข่าวการแถลงข่าวประชาสัมพันธ์เปิดตัวโครงการคอนโดมิเนียมในรูปลักษณ์แบบใหม่ย่านใจกลางเมือง หลังจากแถลงข่าวเสร็จแล้วทางผู้จัดงานมีการมอบของที่ระลึกแก่ผู้สื่อข่าว เมื่อเพียงใจแกะของที่ระลึกออกดูปรากฏว่าเป็นสร้อยคอทองคำหนัก 2 บาท ในฐานะผู้สื่อข่าวเพียงใจจะตัดสินใจอย่างไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ?
    ก. ไม่รับ เพราะกลัวว่าทางโรงพิมพ์จะรู้
    ข. รับ เพราะเป็นเรื่องปกติทั่วไปของการไปทำข่าว
    ค. ไม่รับ เพราะเห็นผู้สื่อข่าวคนอื่นๆไม่รับตนเองจึงไม่กล้ารับ
    ง. รับ เพราะต้องการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับแหล่งข่าว
    จ. ไม่รับ เพราะถือว่าเป็นการรับผลประโยชน์จากแหล่งข่าว

42. ข้อใดจัดอยู่ในโครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว ?
    ก. พาดหัวข่าว
    ข. ภาพข่าว
    ค. ส่วนเชื่อม
    ง. ภาพโฆษณา
    จ. การออกแบบจัดหน้าหนังสือพิมพ์

43. ข้อใดหมายถึงความนำที่ผู้อ่านอ่านแล้วเสมือนว่าเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้นๆด้วยตนเอง ?
    ก. ความนำแบบเผ็ดร้อน
    ข. ความนำแบบคำถาม
    ค. ความนำแบบสรุป
    ง. ความนำแบบให้ภูมิหลัง
    จ. ความนำแบบภาพพจน์

44. " "ทักษิณ" อื่มใส่ข้าราชการเอี่ยวค้ายาบ้า โดนแน่ระบบบีบ - ไล่ออก ลั่นประเทศนี้ไม่มีบิ๊กเหนือกฎหมาย" จากข้อความดังกล่าวจัดเป็นความนำข่าวประเภทใด ?
    ก. ความนำแบบสรุป
    ข. ความนำแบบเผ็ดร้อน
    ค. ความนำแบบคำพูด
    ง. ความนำแบบเปรียบเทียบ
    จ. ความนำแบบภาพพจน์

45. "คนทั่วสารทิศแห่จอง 999 นามสกุลประทานสมเด็จพระสังฆราช ชั่วโมงเดียวพรึ่บ 900 คน ตกบ่ายพุ่ง 2 พัน" จากข้อความดังกล่าวจัดเป็นความนำข่าวประเภทใด?
    ก. ความนำแบบเผ็ดร้อน
    ข. ความนำแบบคำถาม
    ค. ความนำแบบเปรียบเทียบ
    ง. ความนำแบบภาพพจน์
    จ. ความนำแบบคำพูด

46. ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์ของการเขียนส่วนเชื่อม ?
    ก. กระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามรายละเอียดของข่าวจนจบเรื่อง
    ข. ให้ภูมิหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
    ค. อยู่ในย่อหน้าแรกของข่าวแต่ละข่าว
    ง. ช่วยในการเขียนพาดหัวข่าว
    จ. เป็นการสรุปเนื้อหาของข่าว

47. การเขียนเนื้อข่าวแบบถือลำดับเวลาเป็นหลักหมายถึงข้อใด ?
    ก. การเขียนข่าวที่มีเนื้อหาง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน
    ข. การเขียนรายละเอียดของเนื้อหาข่าวที่มีประเด็นสำคัญสุดก่อน
    ค. การเขียนโดยไม่คำนึงถึงประเด็นสำคัญที่จะต้องนำมาเขียนก่อน
    ง. การเขียนที่มุ่งความสนใจที่ลักษณะของเหตุการณ์ที่เกิดจากการกระทำของบุคคล
    จ. การเขียนที่ให้ความสำคัญกับคำพูด

48. ข้อใดจัดเป็นการเขียนสำหรับเหตุการณ์ที่มีลีลาการเคลื่อนไหว ?
    ก. ข่าวแผ่นดินไหวที่ญี่ปุ่น
    ข. ข่าวการเปิดขายพันธบัตรของรัฐบาล
    ค. ข่าวการขึ้นภาษีบุหรี่
    ง. ข่าวการขยายธุรกิจโทรศัพท์มือถือ
    จ. ข่าวการจัดตั้งธนาคารใหม่

49. "ข่าวการวิจัยค้นพบพันธุ์ข้าวใหม่ในจีน" จัดเป็นการเขียนข่าวแบบใด ?
    ก. การเขียนสำหรับการรายงานข่าวแบบเจาะลึก
    ข. การเขียนสำหรับการรายงานคำพูด
    ค. การเขียนสำหรับเหตุการณ์ที่มีลีลาการเคลื่อนไหว
    ง. การเขียนสำหรับการรายงานข้อเท็จจริงทั่วไป
    จ. การเขียนสำหรับเหตุการณ์ที่เป็นการกระทำของบุคคล

50. ข้อใดเป็นลักษณะของรูปแบบการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง ?
    ก. สามารถจับประเด็นข่าวได้ทันที
    ข. ให้ความสะดวกแก่ผู้อ่าน
    ค. สะดวกในการจัดหน้า
    ง. สนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน
    จ. เหมาะกับการเขียนเนื้อหาที่มีความฉงนสนเท่ห์

เฉลย
แบบสอบวัดความรู้สำหรับหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

ข้อ 1	ตอบ จ	ข้อ 26	ตอบ ค
ข้อ 2	ตอบ ง	ข้อ 27	ตอบ ก
ข้อ 3	ตอบ จ	ข้อ 28	ตอบ ง
ข้อ 4	ตอบ ก	ข้อ 29	ตอบ ข
ข้อ 5	ตอบ ง	ข้อ 30	ตอบ ค
ข้อ 6	ตอบ ง	ข้อ 31	ตอบ ข
ข้อ 7	ตอบ ก	ข้อ 32	ตอบ จ
ข้อ 8	ตอบ จ	ข้อ 33	ตอบ ข
ข้อ 9	ตอบ ก	ข้อ 34	ตอบ ก
ข้อ 10	ตอบ ค	ข้อ 35	ตอบ ค
ข้อ 11	ตอบ ค	ข้อ 36	ตอบ จ
ข้อ 12	ตอบ ข	ข้อ 37	ตอบ จ
ข้อ 13	ตอบ ค	ข้อ 38	ตอบ ข
ข้อ 14	ตอบ ค	ข้อ 39	ตอบ ง
ข้อ 15	ตอบ ข	ข้อ 40	ตอบ ก
ข้อ 16	ตอบ ก	ข้อ 41	ตอบ จ
ข้อ 17	ตอบ ค	ข้อ 42	ตอบ ค
ข้อ 18	ตอบ ค	ข้อ 43	ตอบ จ
ข้อ 19	ตอบ ง	ข้อ 44	ตอบ ข
ข้อ 20	ตอบ จ	ข้อ 45	ตอบ ง
ข้อ 21	ตอบ ข	ข้อ 46	ตอบ ข
ข้อ 22	ตอบ จ	ข้อ 47	ตอบ ค
ข้อ 23	ตอบ ค	ข้อ 48	ตอบ ก
ข้อ 24	ตอบ ก	ข้อ 49	ตอบ ง
ข้อ 25	ตอบ ข	ข้อ 50	ตอบ จ

แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในช่องซ้ายมือในฐานะที่ท่านเป็น "ผู้สื่อข่าว" แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในกระดาษคำตอบตามความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมมีความสำคัญต่อการทำงานของข้าพเจ้า					
2. กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นเรื่องของผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์เท่านั้น					
3. ข้าพเจ้าเต็มใจในการค้นหาความเป็นจริงของการรายงานข่าวให้ถูกต้องแม่นยำ					
4. ข้าพเจ้ารักที่จะรู้ความจริงในการทำข่าวอย่างถูกต้องแม่นยำจึงเห็นคุณค่าในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม					
5. ข้าพเจ้าคำนึงถึงนโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์มากกว่าคำนึงถึงจริยธรรมของผู้สื่อข่าว					
6. การทำงานข่าวโดยคำนึงถึงกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมทำให้ข้าพเจ้าภาคภูมิใจในอาชีพผู้สื่อข่าว					
7. ข้าพเจ้าใช้ทุกวิธีการเพื่อให้ได้ข้อมูลข่าวจากแหล่งข่าวถึงแม้ว่าวิธีการนั้นจะไม่ถูกต้องในทางจริยธรรม					
8. ข้าพเจ้าเชื่อว่าอาชีพผู้สื่อข่าวต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเพื่อช่วยให้การรายงานข่าวเป็นจริง					
9. ข้าพเจ้าคำนึงถึงความรวดเร็วในการรวบรวมข้อมูลข่าวเพื่อนำเสนอสู่ผู้อ่านมากกว่าคำนึงถึงเรื่องความถูกต้องแม่นยำในข้อมูลข่าว					
10. กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมช่วยพัฒนาความมีจริยธรรมวิชาชีพของข้าพเจ้า					
11. ข้าพเจ้าเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาการเป็นผู้สื่อข่าวของข้าพเจ้า					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
12. ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นเรื่องปกติทั่วไปที่สามารถนำชื่อ/ภาพของนักเรียน/นักแสดงที่มีชื่อเสียงมาตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์ได้ทันทีโดยไม่ผิดหลักจริยธรรมเพราะเป็นการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว					
13. ข้าพเจ้าคำนึงถึงเรื่องทักษะในการทำข่าว เช่น การค้นหาข้อมูลข่าว การรวบรวมข้อมูลข่าว และการเขียนข่าวมากกว่าคำนึงถึงความสามารถในการตัดสินใจทางจริยธรรม					
14. ข้าพเจ้าอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างความรอบคอบในการทำข่าว					
15. ข้าพเจ้าไม่ยินยอมที่จะทำตามคำขอร้องของแหล่งข่าวที่ให้ผลประโยชน์กับข้าพเจ้าเพื่อให้ยุติการเสนอข่าวที่มีลักษณะในทางลบ					
16. ข้าพเจ้าคำนึงถึงผู้อ่านหนังสือพิมพ์มากกว่าคำนึงถึงเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม					
17. ข้าพเจ้าจะรู้สึกคับข้องใจหากพบเห็นผู้สื่อข่าวเสนอข่าวโดยขาดความตระหนักถึงสิทธิของผู้ตกเป็นข่าว					
18. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการเป็นสื่อมวลชนที่ดีย่อมตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในการรายงานข่าว					
19. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการตรวจสอบข้อเท็จจริงบนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วนในการทำหน้าที่ผู้สื่อข่าวไม่จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม					
20. กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่สร้างจิตสำนึกให้ข้าพเจ้ามีความสัตย์ซื่อต่อวิชาชีพ					
21. ถ้าข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้ทำข่าวอาชญากรรม ข้าพเจ้าจะไม่ยอมพลาดการลงรายละเอียดข่าวดาราหญิงชื่อดังถูกข่มขืน เพราะเป็นข่าวที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
22. ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยถ้าผู้สื่อข่าวนำเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลประโยชน์ของสาธารณะมานำเสนอให้กับผู้อ่าน					
23. ในกระบวนการทำข่าวแม้ว่าจะมีผู้มาเสนอผลประโยชน์เพื่อให้ปิดข่าวใดๆ ข้าพเจ้ายังคงเสนอข่าวตามความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น					
24. ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความล่าช้าในการที่จะรู้ข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน					
25. ในการเสนอข่าวทุกครั้งข้าพเจ้าคำนึงถึงผลกระทบของข่าวที่มีต่อบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ตกเป็นข่าว เช่น ญาติพี่น้อง					
26. การเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นผู้สื่อข่าว					
27. ข้าพเจ้าไม่เชื่อมั่นว่ากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจะช่วยให้การรายงานข่าวของข้าพเจ้าครบถ้วน					
28. ข้าพเจ้าจะปกปิดที่มาของข่าวเมื่อข้าพเจ้ารับปากกับแหล่งข่าว					
29. ข้าพเจ้าไม่เชื่อมั่นว่าผู้สื่อข่าวที่ตระหนักถึงเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจะช่วยให้การเสนอข่าวเป็นประโยชน์ต่อสิทธิในการรับรู้ข่าวสารของประชาชน					
30. การนำเสนอรายละเอียดของเนื้อข่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ข้าพเจ้ายึดถือว่าต้องมีความถูกต้องแม่นยำ					

แบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

คำชี้แจง ให้นักศึกษาทุกคนอ่านคำชี้แจงต่อไปนี้ให้เข้าใจและหากมีข้อสงสัยให้รีบสอบถาม ในระหว่างการสอบจะไม่มีการถามหรือการชี้แจงใดๆทั้งสิ้น เมื่อผู้คุมสอบบอกให้นักศึกษาทำข้อสอบได้ นักศึกษาจึงจะทำข้อสอบพร้อมกัน

1. แบบวัดชุดนี้มี 3 กรณีศึกษา รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 27 ข้อ ใช้เวลาในการทำ 2 ชั่วโมง **โปรดตอบคำถามแต่ละกรณีศึกษาให้ครบทุกข้อ**
2. ข้อสอบแต่ละข้อจะเว้นบรรทัดไว้ให้ตอบโดยบรรทัดที่เว้นไว้นั้นไม่มีผลต่อการกำหนดความยาวของเนื้อหาที่จะตอบ โดยนักศึกษาสามารถตอบได้น้อยกว่าหรือมากกว่าบรรทัดที่เว้นไว้ให้ตอบ ถ้าบรรทัดที่เว้นไว้ให้ตอบไม่เพียงพอในการตอบ นักศึกษาสามารถเขียนเพิ่มเติมในที่ว่างท้ายข้อหรือด้านหลังของข้อสอบแต่ละแผ่นได้
3. ให้นักศึกษาดึงข้อสอบออกมาจากซองทำทีละแผ่น เมื่อทำข้อสอบแต่ละแผ่นเสร็จเรียบร้อยแล้วให้คว่ำข้อสอบแผ่นนั้นไว้แล้วจึงดึงข้อสอบแผ่นถัดไปออกจากซองมาทำต่อ และจะ**ไม่อนุญาตให้ย้อนกลับมาแก้ไขคำตอบในข้อที่ทำไปแล้ว**
4. เวลาและคะแนนของแต่ละข้อจะมีการระบุไว้ในตอนท้ายของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยนักศึกษาสามารถใช้เวลาในการทำข้อสอบแต่ละข้อน้อยกว่าหรือมากกว่าที่เวลาระบุได้ แต่ถ้าหากนักศึกษาใช้เวลาในการทำข้อสอบข้อใดมากเกินไปจะทำให้นักศึกษามีเวลาในการทำข้อสอบข้ออื่นน้อยลง ดังนั้นจึงควรพิจารณาใช้เวลาในการทำข้อสอบแต่ละข้อให้เหมาะสม
5. เมื่อทำข้อสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วให้นำแบบวัดชุดนี้ทั้งหมดใส่ซองตามเดิม

กรณีศึกษาที่ 1 บริษัทจัดหางาน

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 1

วันหนึ่งโรงพิมพ์ได้รับแฟกซ์จากผู้ที่ไม่ประสงค์ออกนามว่ามีการหลอกลวงคนไปทำงานที่ประเทศในแถบตะวันออกกลาง โดยที่มีบริษัทจัดหางานทำหน้าที่เป็นนายหน้ารับสมัครบุคคลทั้งชายและหญิงเพื่อส่งไปทำงานที่ประเทศเหล่านั้นโดยบริษัทจะเรียกเก็บเงินค่าสมัครคนละ 10,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานติดต่อกับบริษัทในต่างประเทศ ทางบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

คำถามข้อที่ 1 จากข้อมูลที่ได้รับจากบรรณาธิการข่าว ในฐานะผู้สื่อข่าวท่านควรดำเนินการอะไรต่อไป ?
(5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....
.....
.....
.....
.....
ข).....
.....
.....
.....
.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 2 - 6

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทแห่งนี้เปิดดำเนินงานมาได้ประมาณ 1 ปีมาแล้ว โดยแต่ละเดือนจะมีผู้มาสมัครเพื่อไปทำงานที่ประเทศในแถบตะวันออกกลางเป็นจำนวนมาก ต่อมาบริษัทถูกปิดกิจการในข้อหาหลอกลวงประชาชน แต่ในที่สุดบริษัทดังกล่าวก็สามารถเปิดดำเนินกิจการได้อีกครั้งโดยไม่มีใครกล้าเข้ามายุ่งเกี่ยวอีก ในขณะที่บริษัทอื่นๆในละแวกเดียวกันไม่สามารถเปิดดำเนินการใหม่ได้

คำถามข้อที่ 2 ในฐานะผู้สื่อข่าวที่ต้องรับผิดชอบทำข่าวชิ้นนี้ ท่านคิดว่าการที่บริษัทดังกล่าวสามารถเปิดดำเนินกิจการได้อีกครั้งหลังจากถูกสั่งปิดไปแล้วนั้น ขณะที่บริษัทอื่นไม่สามารถเปิดดำเนินกิจการได้ เนื่องมาจากสาเหตุอะไรบ้าง ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....

.....

ข).....

.....

ค).....

.....

คำถามข้อที่ 3 ท่านคิดว่าจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของนักปรัชญาคนใดที่สามารถนำมาใช้อธิบายการทำข่าวชิ้นนี้ได้เหมาะสมที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (4 นาที , 10 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำถามข้อที่ 4 ท่านคิดว่าในการทำข่าวชิ้นนี้ควรจะคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ใดของหนังสือพิมพ์มากที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (3 นาที , 5 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 5 ท่านพิจารณาถึงหลักจริยธรรมอะไรในการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ ก) ความถูกต้องแม่นยำ เพราะ .....
.....
.....
.....

☐ ข) ความสัตย์ซื่อ เพราะ .....
.....
.....

☐ ค) สิทธิส่วนบุคคล พราะ.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 6 ท่านพิจารณาถึงการเลือกความภักดีอะไรในการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (3 นาที , 5 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 7

ต่อมาได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากการสอบถามรายละเอียดจากคนในพื้นที่ พบว่า บริษัทแห่งนี้มีนักธุรกิจท้องถิ่นชื่อนาย ว. ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากเป็นผู้อยู่เบื้องหลังที่คอยให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ กับบริษัทแห่งนี้

คำถามข้อที่ 7 หลังจากที่ท่านได้รับรายละเอียดข้อมูลข่าวข้างต้นทำให้ท่านสามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวเพิ่มขึ้น ท่านจะดำเนินการอย่างไรต่อไปและคาดว่าจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไร ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

ข).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

ค).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8 - 9

ที่ผ่านมาทราบว่านักธุรกิจท้องถิ่นผู้นี้เคยรับราชการในตำแหน่งสำคัญมาก่อนและมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆมานาน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยไมตรีอันดี เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลข่าวได้ดีและถูกต้องแก่ผู้สื่อข่าวอยู่เป็นประจำ และต่อมาจึงหันมาทำธุรกิจที่ดินพร้อมกันนี้ได้เข้ามามีหุ้นส่วนอยู่ในบริษัทจัดหางานดังกล่าวด้วย

ดังนั้นนักธุรกิจท้องถิ่นผู้นี้จึงได้ขอร้องผู้สื่อข่าวไม่ให้เสนอข่าวเกี่ยวกับบริษัทจัดหางานดังกล่าว ภายหลังจากทราบมาว่าผู้สื่อข่าวพยายามรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวนี้

คำถามข้อที่ 8 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สื่อข่าวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ท่านจะตัดสินใจถึงแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านอย่างไร ? (ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ 8.1 เสนอข่าว เพราะ.....
.....
.....
.....

☐ 8.2 ไม่เสนอข่าว เพราะ.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 9 จากคำตอบที่ท่านเลือกในข้อ 8 ท่านประเมินถึงผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
(ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ 9.1 ถ้าท่านตัดสินใจเสนอข่าวดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
ผลดี.....
.....
.....
ผลเสีย.....
.....
.....

☐ 9.2 ถ้าท่านตัดสินใจไม่เสนอข่าวดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
ผลดี.....
.....
.....
ผลเสีย.....
.....
.....

กรณีศึกษาที่ 2 โรงงานอุตสาหกรรม

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 1

บรรณาธิการข่าวได้รับการแจ้งข่าวจากทางโทรศัพท์ว่ามีการชุมนุมประท้วงของคนงานซึ่งมีทั้งชายและหญิงประมาณ 100 คน ในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งย่านจังหวัดสมุทรปราการโดยที่มีการชุมนุมประท้วงมาแล้ว 10 วันและเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงค่อย ๆเพิ่มความรุนแรงยิ่งขึ้น ดังนั้นบรรณาธิการจึงมอบหมายให้ท่านทำข่าวชิ้นนี้

คำถามข้อที่ 1 หลังจากที่ท่านได้รับข้อมูลจากบรรณาธิการข่าว ท่านจะดำเนินการเพื่อทำข่าวชิ้นนี้อย่างไรต่อไปเพื่อสามารถทราบถึงปัญหาการชุมนุมประท้วงของคนงาน ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....

.....

.....

.....

.....

ข).....

.....

.....

.....

.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 2 - 6

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า โรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้เป็นโรงงานขนาดใหญ่ร่วมทุนกับต่างประเทศในการผลิตชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์เพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศต่างๆในแถบยุโรป โดยมีพนักงานและคนงานรวมทั้งสิ้น 300 คน ต่อมาทางโรงงานได้มีการทยอยปลดคนงานออกไปเรื่อยๆโดยแจ้งว่าทำงานไม่มีประสิทธิภาพซึ่งในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมามีจำนวนคนงานที่ถูกเลิกจ้างไปแล้วประมาณ 60 คน และขณะนี้คนงานที่เหลือก็หยุดการทำงานเพื่อเป็นการประท้วงเจ้าของโรงงาน

คำถามข้อที่ 2 ในการทำข่าวชิ้นนี้ ท่านคิดว่าการที่โรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้มีการปลดคนงานออกไปเรื่อยๆ มีสาเหตุจากอะไรบ้าง ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....
.....
ข).....
.....
ค).....
.....

คำถามข้อที่ 3 ในการทำความเข้าใจกับปัญหาดังกล่าวให้ชัดเจน ท่านควรจะพิจารณาถึงจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของนักปรัชญาคนใดเพื่อใช้เป็นหลักพื้นฐานของการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (4 นาที , 10 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 4 ท่านควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่อะไรของหนังสือพิมพ์ในการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (3 นาที , 5 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 5 ในการทำข่าวชิ้นนี้ท่านคิดว่าหลักจริยธรรมอะไรที่ท่านควรคำนึงถึงมากที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ ก) ความถูกต้องแม่นยำ เพราะ .....
.....
.....
.....

☐ ข) ความสัตย์ซื่อ เพราะ .....
.....
.....
.....

☐ ค) สิทธิส่วนบุคคล เพราะ.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 6 ท่านคิดว่าควรให้ความสำคัญกับการเลือกความภักดีอะไรสำหรับการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (3 นาที , 5 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 7

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพนักงานคนหนึ่งของโรงงาน พบว่า ในปีหนึ่งๆโรงงานแห่งนี้มีการส่งชิ้นส่วนอะไหล่รถยนต์ไปจำหน่ายหลายประเทศในแถบยุโรปมากกว่าคู่แข่งรายอื่นๆ แต่ขณะนี้โรงงานกำลังมีปัญหาเนื่องจากกรมสรรพกรสืบทราบมาว่าในช่วงที่ผ่านมาทางโรงงานมีการหลบเลี่ยงในเรื่องของภาษี

คำถามข้อที่ 7 ท่านจะดำเนินการอย่างไรต่อไปหลังจากเข้าใจเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวและการดำเนินการนั้นจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไรบ้าง ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

ข).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

ค).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8 - 9

ในเวลาต่อมา ทางเจ้าของโรงงานติดต่อมายังผู้สื่อข่าวโดยเสนอเงินให้กับผู้สื่อข่าวจำนวนหนึ่งเป็นเลข 6 หลักเพื่อแลกกับการไม่นำเสนอข่าวชิ้นนี้หลังจากทราบมาว่าผู้สื่อข่าวพยายามรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอข่าวนี้

คำถามข้อที่ 8 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สื่อข่าวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ท่านจะตัดสินใจถึงแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านอย่างไร ? (ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ 8.1 เสนอข่าว เพราะ.....
.....
.....
.....

☐ 8.2 ไม่เสนอข่าว เพราะ.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 9 จากคำตอบที่ท่านเลือกในข้อ 8 ท่านประเมินถึงผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
(ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ 9.1 ถ้าท่านตัดสินใจเสนอข่าวดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
ผลดี.....
.....
.....
ผลเสีย.....
.....
.....

☐ 9.2 ถ้าท่านตัดสินใจไม่เสนอข่าวดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
ผลดี.....
.....
.....
ผลเสีย.....
.....
.....

กรณีศึกษาที่ 3 แหล่งผลิตหนังสือลามก

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 1

ทางโรงพิมพ์ได้รับข่าวแจ้งมาว่าทางตำรวจจะมีการบุกจับแหล่งผลิตหนังสือลามกแหล่งใหญ่แห่งหนึ่งในย่านใจกลางเมืองโดยที่แต่ละเดือนแหล่งผลิตหนังสือลามกแห่งนี้จะมีเอเยนต์หลายรายมาติดต่อรับหนังสือเพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกโดยตรงและจัดส่งหนังสือให้กับร้านค้าต่าง ๆเพื่อจำหน่ายอย่างลับ ๆต่อไป ทางบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านทำข่าวชิ้นนี้

คำถามข้อที่ 1 จากข้อมูลที่รับทราบจากบรรณาธิการข่าวนั้น ท่านควรจะ (5 นาที , 5 คะแนน)

1.1 ค้นหาข้อมูลอะไรเพิ่มเติม

ก) .....

ข) .....

ค) .....

1.2 ค้นหาข้อมูลจากแหล่งใด

ก) .....

ข) .....

ค) .....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อ 2 - 6

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า แหล่งผลิตหนังสือลามกแห่งนี้เปิดดำเนินธุรกิจมาได้ 5 ปีแล้วซึ่งจะมีการล่อลวงหญิงสาวมาเป็นแบบถ่ายภาพลงหนังสือโดยอ้างว่าเพื่อคัดเลือกไปเป็นนางเอกภาพยนตร์ต่อไป และขณะนี้มีผู้หญิงเป็นจำนวนมากที่ตกเป็นเหยื่อ

คำถามข้อที่ 2 ท่านคิดว่าการที่แหล่งผลิตหนังสือลามกแห่งนี้สามารถดำเนินธุรกิจมาได้นานถึง 5 ปี เป็นเพราะสาเหตุใด ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....
.....
ข).....
.....
ค).....
.....

คำถามข้อที่ 3 ท่านคิดว่าจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ของนักปรัชญาคนใดที่สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานการวิเคราะห์เพื่อการทำข่าวชิ้นนี้ได้ดีที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (4 นาที , 10 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 4 ในการทำข่าวชิ้นนี้ ท่านควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ใดของหนังสือพิมพ์จึงจะเหมาะสมที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (3 นาที , 5 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 5 ท่านคิดว่าหลักจริยธรรมอะไรที่เกี่ยวข้องกับการทำข่าวชิ้นนี้ ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ ก) ความถูกต้องแม่นยำ เพราะ .....
.....
.....
.....

☐ ข) ความสัตย์ซื่อ เพราะ .....
.....
.....
.....

☐ ค) สิทธิส่วนบุคคล เพราะ.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 6 ท่านคิดว่าการทำข่าวชิ้นนี้ควรคำนึงถึงการเลือกความภักดีอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด ให้เหตุผลประกอบด้วย ? (3 นาที , 5 คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 7

ต่อมาได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หญิงสาวส่วนใหญ่ที่ถูกล่อลวงมาถ่ายภาพนั้นจะได้รับการติดต่อผ่านทางบริษัทนายหน้าซึ่งทำหน้าที่จัดหานางแบบมาใ ห้ และส่วนใหญ่หญิงสาวที่มาถ่ายแบบนั้นจะมาจากครอบครัวที่มีฐานะและชื่อเสียงในวงสังคมชั้นสูง โดยหนึ่งในหญิงสาวเหล่านั้นมีชื่อว่านางสาว ก. (นามสมมติ) ซึ่งเป็นบุตรสาวของครอบครัวนักธุรกิจชื่อดังซึ่งได้มาแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อ 2 ปีที่แล้วว่าบุตรสาวหายตัวไปจากบ้านและขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจช่วยติดตามค้นหาพร้อมกับมอบภาพถ่ายของบุตรสาวไว้ให้กับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย ซึ่งจากเอกสารบันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจระบุว่าตามประวัติของนางสาว ก. เป็นนักเรียนที่เรียนดีจนได้รับเลือกเป็นนักเรียนยอดเยี่ยมของโรงเรียน ต่อมาทางครอบครัวสังเกตว่านางสาว ก. เริ่มคบหาเพื่อนที่ไม่เหมาะสม มีการหนีเรียน และกลายเป็นคนพูดจาน้อยลง จนในที่สุดนางสาว ก. หลบหนีออกจากโรงเรียนและหายตัวไปในเวลาต่อมา

คำถามข้อที่ 7 จากรายละเอียดข้อมูลข่าวที่ท่านได้รับเพิ่มขึ้น ในฐานะผู้สื่อข่าวท่านจะดำเนินการอย่างไรต่อไป และการดำเนินการดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไรบ้าง ? (5 นาที , 5 คะแนน)

ก).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

ข).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

ค).....

.....

ผลดี.....

.....

ผลเสีย.....

.....

สถานการณ์ใช้ตอบคำถามข้อที่ 8 - 9

ต่อมาผู้สื่อข่าวได้ติดต่อไปทางครอบครัวของนางสาว ก. เพื่อสอบถามรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับหญิงสาวคนดังกล่าว แต่ทางครอบครัวของหญิงสาวได้ปฏิเสธการให้ข้อมูลพร้อมกับขอร้องผู้สื่อข่าวอย่านำเรื่องราวของบุตรสาวไปเสนอเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์

คำถามข้อที่ 8 ในฐานะที่ท่านเป็นผู้สื่อข่าวเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว ท่านจะตัดสินใจถึงแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านอย่างไร ? (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ 8.1 เสนอข่าว เพราะ.....
.....
.....
.....

☐ 8.2 ไม่เสนอข่าว เพราะ.....
.....
.....
.....

คำถามข้อที่ 9 จากคำตอบที่ท่านเลือกในข้อ 8 ท่านประเมินถึงผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
(ระบุคำตอบเพียง 1 ข้อ) (5 นาที , 5 คะแนน)

☐ 9.1 ถ้าท่านตัดสินใจเสนอข่าวดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอะไรบ้าง?
ผลดี.....
.....
.....
ผลเสีย.....
.....
.....

☐ 9.2 ถ้าท่านตัดสินใจไม่เสนอข่าวดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลดีและผลเสียอะไรบ้าง ?
ผลดี.....
.....
.....
ผลเสีย.....
.....
.....

แบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เนื้อหาวิชา					
1.1 สอดคล้องกับสื่อการเรียนการสอน					
1.2 การกำหนดหัวข้อเนื้อหามีความเหมาะสม					
1.3 การจัดเรียงลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม					
1.4 ความยากง่ายของเนื้อหามีความเหมาะสม					
1.5 ครอบคลุมสิ่งที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน					
1.6 มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
1.7 เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
2. วิธีสอน					
2.1 สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
2.2 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน					
2.3 เน้นวิธีการแก้ปัญหาเป็นหลักในการเรียนการสอน					
2.4 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม					
2.5 กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
2.6 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซักถาม					
2.7 ฝึกฝนผู้เรียนให้สามารถบูรณาการความรู้ได้อย่างเต็มที่					
3. กิจกรรมการเรียนการสอน					
3.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
3.2 ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะกระบวนการตัดสินใจ					
3.3 เป็นไปตามลำดับขั้นของความยากง่าย					
3.4 ส่งเสริมผู้เรียนให้รู้จักการคิดแก้ปัญหา					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.5 ฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม					
3.6 มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน					
3.7 กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเรียนรู้					
3.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการศึกษาด้วยตนเอง					
3.9 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน					
3.10 ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน					
3.11 ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของสิ่งที่เรียน					
4. สื่อการเรียนการสอน					
4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
4.2 สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
4.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
5. การวัดและประเมินผล					
5.1 วิธีวัดและประเมินผลมีความเหมาะสม					
5.2 วิธีวัดและประเมินผลมีความหลากหลาย					
5.3 การวัดและประเมินผลก่อนเรียนมีความเหมาะสม					
5.4 การวัดและประเมินผลระหว่างเรียนมีความเหมาะสม					
5.5 การวัดและประเมินผลหลังเรียนมีความเหมาะสม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ตารางค่าความยากง่ายรายข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบวัดความรู้สำหรับหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1
ตารางค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติ
ต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
ตารางค่าความสอดคล้องรายข้อของแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

ตาราง ค่าความยากง่ายรายข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบวัดความรู้สำหรับหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1

ข้อ	P	r	ข้อ	P	r
1	0.43	0.39	26	0.46	0.41
2	0.52	0.42	27	0.30	0.34
3	0.41	0.35	28	0.35	0.34
4	0.54	0.66	29	0.48	0.45
5	0.50	0.57	30	0.50	0.57
6	0.80	0.21	31	0.56	0.45
7	0.80	0.22	32	0.56	0.45
8	0.53	0.41	33	0.49	0.39
9	0.78	0.21	34	0.82	0.22
10	0.33	0.39	35	0.38	0.33
11	0.82	0.22	36	0.46	0.41
12	0.30	0.34	37	0.86	0.25
13	0.75	0.26	38	0.43	0.40
14	0.69	0.26	39	0.85	0.23
15	0.50	0.44	40	0.65	0.29
16	0.35	0.34	41	0.78	0.33
17	0.65	0.29	42	0.38	0.29
18	0.50	0.56	43	0.75	0.25
19	0.48	0.44	44	0.31	0.27
20	0.78	0.25	45	0.61	0.24
21	0.33	0.39	46	0.50	0.41
22	0.82	0.23	47	0.30	0.35
23	0.32	0.33	48	0.54	0.69
24	0.83	0.21	49	0.78	0.21
25	0.80	0.22	50	0.86	0.25

ค่าความเชื่อมั่น (K.R. - 20) = .83

ตาราง ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ข้อ	t	ข้อ	t
1	3.34	16	2.83
2	3.20	17	2.10
3	2.12	18	1.79
4	3.04	19	2.11
5	3.07	20	2.90
6	1.95	21	1.99
7	1.78	22	2.83
8	2.68	23	3.54
9	2.56	24	2.87
10	3.07	25	3.13
11	2.59	26	2.79
12	3.15	27	3.57
13	3.55	28	3.09
14	2.00	29	2.88
15	3.04	30	1.88

ค่าความเชื่อมั่น (α) = .82

ตาราง ค่าความสอดคล้องรายข้อของแบบประเมินความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร

ข้อ	IOC	ข้อ	IOC	ข้อ	IOC
1	1.00	16	1.00	31	0.83
2	0.83	17	1.00	32	1.00
3	1.00	18	0.83	33	1.00
4	1.00	19	1.00	34	1.00
5	1.00	20	1.00		
6	1.00	21	0.83		
7	0.83	22	1.00		
8	1.00	23	1.00		
9	1.00	24	1.00		
10	0.83	25	1.00		
11	1.00	26	1.00		
12	0.83	27	1.00		
13	0.67	28	0.83		
14	1.00	29	0.83		
15	1.00	30	1.00		

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการกำหนดจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรและเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ในการกำหนดจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

1.	ธงชัย ณ นคร	หัวหน้าข่าวหน้า 1 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
2.	วิเชียร อินจนา	หัวหน้ากองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง
3.	สุวัฒน์ ทองธนากุล	บรรณาธิการอำนวยการ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน
4.	เสรี โลหิตคุปต์	หัวหน้าบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์
5.	โอพาร สุขเกษม	ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ
6.	วีระ ประทีปชัยกูร	รองบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์
7.	วันชัย วงศ์มีชัย	บรรณาธิการโลกธุรกิจ หนังสือพิมพ์แนวหน้า
8.	นุกูล อนุโต	บรรณาธิการข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์สยามรัฐ
9.	วรวิทย์ ศรีอนันต์รักษา	หัวหน้าข่าวการเมือง หนังสือพิมพ์เดลินิวส์
10.	สุริวงศ์ เอื้อปฏิภาน	บรรณาธิการข่าว หนังสือพิมพ์ข่าวสด
11.	ศาสตราจารย์สุกัญญา สุดบรรทัด	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12.	อาจารย์พรรณพิมล สะโรชะมาศ	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
13.	ดร. อนุชา ทีรคานนท์	คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14.	อาจารย์รุจน์ โกมลบุตร	คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
15.	รศ.ดร. ดรุณี หิรัญรักษ์	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
16.	อาจารย์รัตนา เมฆนันทไพศิฐ	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
17.	อาจารย์ซื่นกมล สุวรรณโชติ	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรและเครื่องมือวิจัย

1.	รศ.ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.	รศ.ดร. ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3.	ผศ.ดร. ดิลก ดิลกานนท์	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4.	รศ.ดร. สมควร กวียะ	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
5.	รศ. ชวรัตน์ เชิดชัย	สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
6.	ดร. วิเชียร เกตุสิงห์	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ในการตรวจสอบแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม
ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1.	รศ.ดร. ยุวดี ฦาชา	คณะแพทย์ศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
2.	รศ.ดร.สมควร กวียะ	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
3.	รศ.ชวรัตน์ เชิดชัย	สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ในการตอบแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม
ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1.	รศ.ดร.สมควร กวียะ	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก
2.	รศ.ชวรัตน์ เชิดชัย	สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก จ

คู่มือผู้สอน
หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1
: หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

พัฒนาโดย
บุบผา เมฆศรีทองคำ
นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำนำ

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์เป็นหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการเสริมสร้างให้นักศึกษาวารสารศาสตร์มีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุผลที่ว่าการประกอบวิชาชีพสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะผู้สื่อข่าวซึ่งทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมให้กับสาธารณชนได้รับรู้นั้นย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในการทำงานด้านข่าวอยู่เสมอ เพราะฉะนั้นการจัดเตรียมนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะก้าวออกไปเป็นผู้สื่อข่าวในอนาคตด้วยการฝึกฝนในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนการสอนทางด้านวารสารศาสตร์

ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ จึงเป็นการจุดประกายความคิดในการนำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าในกระบวนการเรียนการสอนในเนื้อหารายวิชาการสื่อข่าว 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ด้วยวิธีการดังกล่าวจะนำมาสู่แนวทางของการพัฒนาการเรียนการสอนด้านวารสารศาสตร์ในอีกมิติหนึ่ง

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักศึกษาวารสารศาสตร์ให้มีความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบวิชาชีพในองค์กรหนังสือพิมพ์ต่อไป

บุบผา เมฆศรีทองคำ

สารบัญ

หน้า

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ 1

สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร 1

เป้าหมายของหลักสูตร 2

หลักการของหลักสูตร 3

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3

หน่วยการเรียนการสอน 3

เนื้อหาของหลักสูตร 4

กิจกรรมการเรียนการสอน 5

สื่อการเรียนการสอน 7

การวัดและประเมินผล 7

คู่มือผู้สอน 8

แผนการสอนหน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 9

เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 1 14

ความหมายของการตัดสินใจ 15

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 16

องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 17

ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม 37

สรุป 39

รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม 39

ใบงาน 40

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 41

แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 1 43

แผนการสอนหน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว 44

เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 2 48

ความหมายของข่าว 49

องค์ประกอบของข่าว 50

คุณภาพของข่าว 53

ประเภทของข่าว 54

สรุป 57

หน้า

รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม..... 57
ใบงาน..... 59
กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์..... 60
แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 2..... 62

แผนการสอนหน่วยที่ 3 หลักการสื่อข่าว..... 63
เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 3..... 68
ความหมายของการสื่อข่าว..... 69
ความสำคัญของการสื่อข่าว..... 70
ผู้สื่อข่าว..... 70
ประเภทของผู้สื่อข่าว..... 70
คุณสมบัติของผู้สื่อข่าว..... 72
บทบาทและหน้าที่ของผู้สื่อข่าว..... 73
ความรู้ทางด้านกฎหมายของผู้สื่อข่าว..... 74
แหล่งข่าว..... 77
ประเภทของแหล่งข่าว..... 77
การประเมินแหล่งข่าว..... 81
การสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว..... 82
การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว..... 83
วิธีการในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว..... 83
การใช้อุปกรณ์ในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว..... 88
ปัญหาการสื่อข่าว..... 91
สรุป..... 92
รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม..... 93
ใบงาน..... 94
กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์..... 95
แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 3..... 97

แผนการสอนหน่วยที่ 4 หลักการเขียนข่าว..... 99
เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 4..... 104
โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว..... 105
การเขียนความนำข่าว..... 105
ความหมายของความนำข่าว..... 105
บทบาทหน้าที่ของความนำข่าว..... 106

หน้า

ประเภทของความนำข่าว..... 107
หลักเกณฑ์การเขียนความนำข่าว..... 110
การเขียนส่วนเชื่อม..... 110
การเขียนเนื้อข่าว..... 111
แบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลัก..... 111
แบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก..... 115
รูปแบบการเขียนข่าว..... 116
การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ..... 116
การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง..... 118
การเขียนข่าวแบบผสม..... 120
สรุป..... 121
รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม..... 122
ใบงาน..... 123
กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์..... 124
แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 4..... 126

บรรณานุกรม..... 127

ภาคผนวก..... 132

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ลักษณะสำคัญของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์.....	28

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	18
2	โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ	116
3	โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง	119
4	โครงสร้างการเขียนข่าวแบบผสม	120

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1
: หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

สภาพปัญหาและความจำเป็นของหลักสูตร

"หนังสือพิมพ์" นับเป็นสื่อมวลชนที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโดยทำหน้าที่เสนอข่าวสาร ความคิดเห็นหรืออธิบายความหมายของข่าวตลอดจนให้ความบันเทิงและให้บริการสาธารณะโดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือ "ผู้สื่อข่าว" ซึ่งทำหน้าที่ในการคัดเลือกกลั่นกรองข่าวสารต่าง ๆเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน ดังนั้น ผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็น "สื่อกลาง" นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพแล้ว จะต้องมีความสำนึกในวิชาชีพหรือที่เรียกว่า "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ควบคู่เสมอในการทำงาน เพราะหากผู้สื่อข่าวขาดจริยธรรมในวิชาชีพของตนย่อมก่อให้เกิดผลเสียหายแก่บุคคลหลายฝ่ายทั้งผู้ที่ตกเป็นข่าว บุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้สื่อข่าวรวมถึงองค์กรหนังสือพิมพ์

แต่จากสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาจริยธรรมที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนของเหตุการณ์ที่ปรากฏเป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ เช่น กรณีมีการระบุว่ามีนักการเมืองจ่ายเงินเป็นค่าจองรถจำนวน 10,000 บาท และค่ารถยนต์ 140,000 บาท ให้ผู้สื่อข่าวคนหนึ่งของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ หรือกรณีที่มีการจ่ายเงินของนักการเมืองให้กับผู้สื่อข่าวไทยรัฐ จำนวน 100,000 บาท เป็นต้น นอกจากนั้นจากการศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศล้วนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญที่ผู้สื่อข่าวจะต้องตระหนักถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์ถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวผ่านทางโครงการจดหมายจากประชาชนโดยคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมมือกับสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยโดยประชาชนที่ส่งข้อวิพากษ์วิจารณ์เข้ามาส่วนใหญ่ไม่พอใจในเรื่องของการเสนอเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์มากที่สุด เพราะเนื้อหาที่นำเสนอเป็นไปในเรื่องทำลายมากกว่าสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังไม่ได้ให้ข่าวสารที่เที่ยงตรง มีประโยชน์ ถูกถ้วนตามหน้าที่ คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองมากกว่าหน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อสาธารณะ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ยังเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญยิ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งธรรมชาติในการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวย่อมต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแสวงหาข้อมูลข่าว การคัดเลือกข่าว และการเขียนข่าว ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม (Ethical Decision - Making Process) เพื่อช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอันนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวโดยวางอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรมวิชาชีพของตน

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะก้าวออกไปประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวในอนาคตซึ่งควรได้รับการฝึกฝนเพื่อให้สามารถเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นได้

อย่างไรก็ตามจากการพิจารณาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่เปิดสอนสาขาวิชาวารสารศาสตร์มิได้มีการกำหนดเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นเป้าหมายหนึ่งของหลักสูตร รวมทั้งในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนข่าวของนักศึกษาวารสารศาสตร์ในระดับปริญญาตรีไม่มีการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ลงไปในเนื้อหาวิชา แต่การเรียนการสอนมุ่งเน้นด้านเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับหลักทฤษฎี องค์ประกอบและเทคนิคของการเขียนข่าวในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะของการเขียนข่าวที่สอดคล้องกับทฤษฎี ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเป็นการเรียนรู้วิธีปฏิบัติงานหรือเทคนิคการทำงานของอาชีพการเป็นผู้สื่อข่าวมากกว่าการเรียนรู้ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุนี้ทำให้นักศึกษาวารสารศาสตร์ไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนั้นเมื่อนักศึกษาวารสารศาสตร์ก้าวเข้าสู่อาชีพผู้สื่อข่าวซึ่งจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่ตลอดเวลาจึงไม่สามารถเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมได้ จึงนำมาสู่ปัญหาคุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สื่อข่าว เพราะการที่บัณฑิตวารสารศาสตร์จะออกไปประกอบอาชีพผู้สื่อข่าวนั้นคงไม่ได้หมายความว่าแค่สามารถเขียนข่าวได้เท่านั้น หากแต่บุคคลนั้นจะต้องพิจารณาและตัดสินใจว่าควรจะเขียนถึงอะไรและเพราะอะไรเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพ
หนังสือพิมพ์

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความชัดเจนขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ขึ้น โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ประกอบกับการศึกษาความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านหนังสือพิมพ์ทั้งในส่วนของนักวิชาชีพและนักวิชาการโดยใช้เทคนิคเดลฟายเพื่อสรุปเป็นจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ และนำข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าวมาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะของการบูรณาการในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 เพื่อฝึกฝนนักศึกษาวารสารศาสตร์ให้มีความรู้ เจตคติ และความสามารถในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based Learning) ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ให้กับนักศึกษาวารสารศาสตร์อันจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อตัวนักศึกษาและองค์กรหนังสือพิมพ์ต่อไป

เป้าหมายของหลักสูตร

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้ เจตคติ และความสามารถของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์
2. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าว
3. มีภูมิต้านทานที่ดีในการประกอบอาชีพผู้สื่อข่าว

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นเนื้อหารายวิชาเป็นหลัก โดยนำเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหารายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1

2. เป็นหลักสูตรที่ใช้การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล เป็นตัวกระตุ้นเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เมื่อเรียนจบรายวิชานี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

1. มีความรู้ความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2. มีความรู้ความเข้าใจความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว หลักการสื่อข่าว และหลักการเขียนข่าวโดยคำนึงถึงหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล

3. มีเจตคติที่ดีและตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่มุ่งเน้นด้านความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล

4. สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

5. สามารถกำหนดแนวทางการนำเสนอข่าวโดยยึดหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อและสิทธิส่วนบุคคล

6. สามารถฝึกปฏิบัติด้านการเขียนข่าว

หน่วยการเรียนการสอน

หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีการแบ่งหน่วยการเรียนการสอนในรายวิชา วส. 321 การสื่อข่าว 1 ออกเป็น 4 หน่วย ได้แก่ แผนการสอนหน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แผนการสอนหน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว แผนการสอนหน่วยที่ 3 หลักการสื่อข่าว และแผนการสอนหน่วยที่ 4 หลักการเขียนข่าว โดยมีจำนวนหน่วยกิตรวมทั้งสิ้น 3 หน่วยกิต และระยะเวลาเรียนคาบละ 1 ชั่วโมง 10 นาที โดยสอนครั้งละ 2 คาบต่อสัปดาห์ คิดเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 24 คาบ

ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนประกอบด้วยรายละเอียดของแผนการสอนดังนี้

1. คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. ขอบเขตเนื้อหาวิชา
4. กิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดและประเมินผล

เนื้อหาของหลักสูตร

เนื้อหาของหลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ ประกอบด้วยรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนดังนี้

แผนการสอนหน่วยที่ 1 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ 6 คาบ

1.1 ความหมายของการตัดสินใจ

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1.3 องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

1.3.1 องค์ประกอบด้านความรู้

1.3.2 องค์ประกอบด้านเจตคติ

1.4 ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

แผนการสอนหน่วยที่ 2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว 6 คาบ

2.1 ความหมายของข่าว

2.2 องค์ประกอบของข่าว

2.3 คุณภาพของข่าว

2.4 ประเภทของข่าว

แผนการสอนหน่วยที่ 3 หลักการสื่อข่าว 6 คาบ

3.1 ความหมายของการสื่อข่าว

3.2 ความสำคัญของการสื่อข่าว

3.3 ผู้สื่อข่าว

3.3.1 ประเภทของผู้สื่อข่าว

3.3.2 คุณสมบัติของผู้สื่อข่าว

3.3.3 บทบาทและหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

3.3.4 ความรู้ทางด้านกฎหมายของผู้สื่อข่าว

3.4 แหล่งข่าว

3.4.1 ประเภทของแหล่งข่าว

3.4.2 การประเมินแหล่งข่าว

3.4.3 การสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว

3.5 การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว

3.5.1 วิธีการในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว

3.5.2 การใช้อุปกรณ์ในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว

3.6 ปัญหาการสื่อข่าว

แผนการสอนหน่วยที่ 4 หลักการเขียนข่าว 6 คาบ

4.1 โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว

4.2 การเขียนความนำข่าว

4.2.1 ความหมายของความนำข่าว

4.2.2 บทบาทหน้าที่ของความนำข่าว

4.2.3 ประเภทของความนำข่าว

4.2.4 หลักเกณฑ์การเขียนความนำข่าว

4.3 การเขียนส่วนเชื่อม

4.4 การเขียนเนื้อข่าว

4.4.1 แบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลัก

4.4.2 แบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก

4.5 รูปแบบการเขียนข่าว

4.5.1 การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ

4.5.2 การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง

4.5.3 การเขียนข่าวแบบผสม

กิจกรรมการเรียนการสอน

หลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - based Learning) เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาวารสารศาสตร์เรียนรู้และเข้าใจจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในการทำงานด้านข่าวในฐานะของผู้สื่อข่าวเพื่อมุ่งเน้นการฝึกฝนให้นักศึกษาวารสารศาสตร์รู้จักกระบวนการคิดวิเคราะห์ในเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ มีการเรียนรู้ในเรื่องของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ปัญหา ตลอดจนเปิดโอกาสให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในสมาชิกกลุ่มและกลุ่มต่างๆเพื่อนำมาสู่การเรียนรู้ ความเข้าใจและสามารถตัดสินใจในสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจากแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กล่าวข้างต้นนั้น สามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาพรวมทั้งหมดออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

กิจกรรมของอาจารย์ ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1 ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา วิธีการเรียน การวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน และหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม

2. ขั้นการสอน

2.1 แบ่งกลุ่มนักศึกษาและมอบหมายงานให้กับนักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2.2 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มสรุปและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าของกลุ่มทั้งการนำเสนอรายงานและการจัดทำรายงาน

2.3 ให้นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปที่ได้จากการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2.4 ร่วมอภิปรายและซักถามเพื่อกระตุ้นนักศึกษา

2.5 สรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2.6 ประเมินผลงานของนักศึกษาจากกรณีศึกษาที่ได้รับมอบหมายด้วยแบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแบบประเมินผลงาน

2.7 ประเมินการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนด้วยแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย (อาจารย์ประเมินนักศึกษา)

2.8 ประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยแบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. ขั้นสรุปบทเรียน

3.1 สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

3.2 ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

3.3 ให้นักศึกษาทำแบบการรายงานตนเอง

3.4 ให้นักศึกษาทำแบบประเมินการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนด้วยแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

3.5 ให้นักศึกษาทำแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอนด้วยแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน

กิจกรรมของนักศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเริ่มเข้าสู่บทเรียน

1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ขอบเขตเนื้อหาวิชา วิธีการเรียน และการวัดและประเมินผลในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

2. ขั้นการเรียน

2.1 ทำการศึกษา ค้นคว้า และปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2.2 แสวงหาความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

2.3 สรุปผลการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ตามที่ได้รับมอบหมายในแต่ละกลุ่มทั้งการนำเสนอรายงานและการจัดทำรายงาน

2.4 ร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

3. ขั้นสรุปบทเรียน

3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจเนื้อหาวิชาในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

3.2 ทำแบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

3.3 ทำแบบการรายงานตนเอง

3.4 ทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อยของแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

3.5 ทำแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน

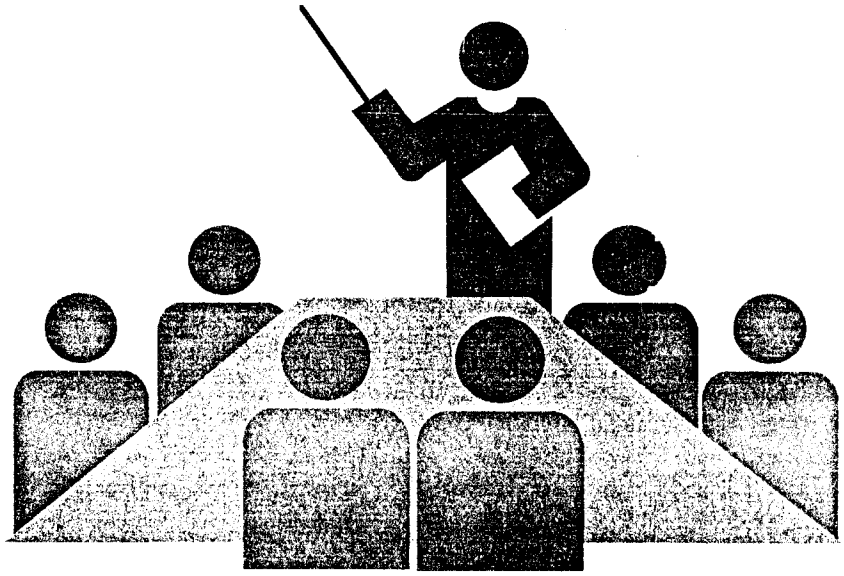
สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการสื่อข่าว 1 ในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน
2. ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิชาการสื่อข่าว 1
3. กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล
4. แบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน
5. แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

การวัดและประเมินผล

1. การวัดและประเมินผลทางด้านความรู้ โดยใช้
   1.1 แบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนการสอน
   1.2 แบบสอบวัดความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
2. การวัดและประเมินผลทางด้านเจตคติ โดยใช้
   2.1 แบบการรายงานตนเอง
   2.2 แบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
3. การวัดและประเมินผลทางด้านความสามารถ โดยใช้
   3.1 กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ได้รับมอบหมายโดยพิจารณาจากการนำเสนอรายงานและการจัดทำรายงาน
   3.2 แบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์หรือแบบสอบเอ็ม อี คิว (MEQ = Modified Essay Questions)

คู่มือผู้สอน
หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1
: หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม
ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

แผนการสอนหน่วยที่ 1
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน

ศึกษาความหมายของการตัดสินใจ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของการตัดสินใจได้
2. อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้
3. ระบุองค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้
4. บอกหลัก 5 W ' s + H และการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ ได้
5. บอกสาระของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้
6. ระบุบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ได้
7. ระบุหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้
8. บอกหลักการเลือกความภักดีที่ควรปฏิบัติตามสถานการณ์จากกรณีศึกษาได้
9. ระบุขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมได้
10. ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าวได้
11. วิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้

ขอบเขตเนื้อหาวิชา

1. ความหมายของการตัดสินใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
3. องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
   3.1 องค์ประกอบด้านความรู้
   - การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น
     - 5 W ' s + H
     - การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ

- การเลือกหลักการ
  - ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์
  - บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

3.2 องค์ประกอบด้านเจตคติ

- การพิจารณาถึงค่านิยม
- การเลือกความภักดี

4. ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

กิจกรรมการเรียนการสอน (6 คาบๆ ละ 1 ชั่วโมง 10 นาที)

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน อาจารย์ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับ			นักศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กล่าวถึงทั้งหมด
1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้	✓		
1.2 ขอบเขตเนื้อหาวิชา	✓		
1.3 วิธีการเรียน	✓		
1.4 การวัดและประเมินผล	✓		
1.5 หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม	✓		
2. ขั้นการเรียนการสอน			ในระหว่างการเรียนการสอนอาจารย์ทำการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2.1 แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คนโดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง	✓	✓	
2.2 มอบหมายกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มเพื่อจับฉลากกรณีศึกษากลุ่มละ 1 กรณี	✓	✓	นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเป็นลำดับเป็นกลุ่ม (ตามใบงาน)
2.3 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยการศึกษาจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (ตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก)			นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2.3.1 <u>การระบุปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่างๆ ของคำและแนวคิดจากปัญหาที่ได้รับ ตลอดจนการ			

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
ระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดเป็นกรณีศึกษา โดยการบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด		✓	ห้องสมุดและแหล่งข้อมูลอื่นๆ โดยอาจารย์ทำหน้าที่กระตุ้นให้นักศึกษามีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมสังเกตและกระตุ้นทางอ้อมให้นักศึกษาเกิดความคิดในบางขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
2.3.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษา ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในสถานการณ์ปัญหานั้นเพื่อไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยให้นักศึกษาคำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักการเลือกความภักดี	✓	✓	
2.3.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้นหากนักศึกษากลุ่มนั้นๆยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้ และหากนักศึกษาแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้วก็จะระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทางพร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น		✓	
2.3.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละคนภายในกลุ่มนำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเองเพื่อนำมาสู่การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน		✓	
2.3.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มพิจารณาถึงคุณค่าของผลจาก			

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน และสรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา		✓	
2.4 ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มทั้งการนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่และการจัดทำรายงาน		✓	
2.5 นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์		✓	
2.6 ร่วมอภิปรายและซักถามเพื่อกระตุ้นนักศึกษาพร้อมสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายของนักศึกษา	✓		
2.7 สรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	✓		
3. ขั้นสรุปบทเรียน			
3.1 สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาในหน่วยที่ 1	✓		
3.2 ทำแบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 1		✓	
3.3 ทำแบบการรายงานตนเอง		✓	
3.4 ทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย		✓	
3.5 ทำแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน		✓	

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 1
2. ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
3. กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี
4. แผ่นโปร่งใสพร้อมเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยใช้แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 1 ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80

2. ประเมินเจตคติจากแบบการรายงานตนเอง โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงานและใช้เกณฑ์นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในกลุ่มใหญ่คนละ 1 ครั้ง จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

3. ประเมินความสามารถจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยพิจารณาจาก

3.1 การนำเสนอรายงาน โดยสังเกตในภาพรวมจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปราย

3.2 การจัดทำรายงาน โดยใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบประเมินผลงาน

เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 1
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม
ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ใน

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจ
ทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ในการทำงานด้านข่าวโดยเฉพาะในฐานะผู้สื่อข่าว ซึ่งทำหน้าที่ในการคัดเลือกกลั่นกรองข่าวสารต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อสาธารณชนนั้นย่อมต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการแสวงหาข้อมูลข่าว การคัดเลือกข่าว และการเขียนข่าว ผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม (Ethical Decision - Making Process) เพื่อช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถจัดการกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอันนำไปสู่การปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวโดยวางอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรมวิชาชีพของตน ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงเป็นแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในกระบวนการทำงานของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างยิ่ง

ความหมายของการตัดสินใจ

"การตัดสินใจ" เป็นคำซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Decision - Making" ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันดังนี้

โกศล สุวรรณมณี (2534 : 32) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" คือ การเลือกพฤติกรรมจากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่หลายทางโดยการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลตามหลักเหตุผลและความเป็นไปได้และตกลงใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

กรองแก้ว อยู่สุข (2535 : 15) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง การเลือกสิ่งหนึ่งจากหลาย ๆ สิ่ง หรือเลือกที่จะปฏิบัติทางใดทางหนึ่งจากหลาย ๆ ทางที่มีอยู่

สุนทรี วัฒนพันธ์ (2535 : 37) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" คือ กระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติได้จริง

รชนา อัชชะกิจ (2539 : 82) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า เป็นพฤติกรรมขณะเมื่อบุคคลต้องเผชิญหน้ากับทางเลือกที่กำลังรอคอยการตัดสินใจตั้งแต่ 2 ทางเลือกขึ้นไปและจำเป็นต้องเลือกหนึ่งสิ่งจากหลายสิ่ง ในบางกรณีถ้ามีทางเลือกที่ดีมีประโยชน์มากกว่าหนึ่งสิ่งก็อาจจะเลือกสองสามสิ่งจากหลายสิ่งได้ เนื่องจากการตัดสินใจเป็นขั้นตอนหนึ่งที่แทรกอยู่ในทุกการกระทำ

ปรางทิพย์ อุจะรัตน์ (2541 : 21) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีระบบ ระเบียบเพื่อการเลือกวิธีปฏิบัติจากหลายทางเลือกที่คิดค้นไว้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แพทเทอร์สัน (Patterson. 1980 : 107) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปสู่การเสี่ยงโดยมีการรวบรวมและประเมินข้อมูล มีทางเลือกหลายทางและมีสิ่งประกอบอื่น ๆ อันนำไปสู่การตัดสินใจเลือก

แฮริสัน (Harrison. 1981 : 3) อธิบายถึงความหมายของ "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง การประเมินทางเลือกเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความคาดหวังในช่วงระยะเวลาหนึ่งเกี่ยวกับการดำเนินการที่จะทำให้ผู้ตัดสินใจนั้นสามารถเลือกการกระทำที่ทำให้บุคคลนั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์

แบงค์ และ เกลค (Banks & Clegg. 1985 : 16) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" เป็นทักษะซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝน เมื่อแต่ละบุคคลพัฒนาความสามารถในการตัดสินใจ บุคคลนั้นก็สามารถจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างฉลาด

ทราเซ่ย์ (Tracey. 1991 : 85 - 86) กล่าวถึง "การตัดสินใจ" ว่า หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกสิ่งที่ต้องกระทำ กำหนดตัวผู้กระทำ ระยะเวลา สถานที่ และวิธีการที่จะต้องกระทำอย่างมีจิตสำนึกและรอบคอบ

ไวหริช และ คูนซ์ (Weihrich & Koontz. 1993 : 199) กล่าวว่า "การตัดสินใจ" เป็นเรื่องของการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับทางเลือกหลาย ๆ ทาง เป็นแก่นสำคัญของการวางแผน แผนการทั้งหลายจะไม่มีตัวตนขึ้นมาหากไม่มีการตัดสินใจเข้ามาเกี่ยวข้อง

กิลลี่ , สวานเบอร์กและสวานเบอร์ก , โยเดอร์ไวส์ , มาร์ควิส และฮุสตัน , คาร์ก และคอปคัท (Gillies. 1994 ; Swansburg & Swansburg. 1995 ; Yoder Wise. 1995 ; Marquis & Huston. 1996 ; Clark & Copcutt.1997) ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า "การตัดสินใจ" หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกจากทางเลือกต่าง ๆ หลาย ๆ ทางเลือกโดยมีการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ คิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการจัดการกับปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ

สรุปได้ว่า "การตัดสินใจ" หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบและมีเหตุผลซึ่งเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝนเพื่อให้สามารถเลือกวิธีปฏิบัติจากหลาย ๆ ทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม (Ethical Decision - Making Process) เป็นสิ่งที่จำเป็นซึ่งมักจะปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดเมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือในบริบทที่มีความขัดแย้งโดยที่ความขัดแย้งนั้นอาจจะอยู่ภายในตัวบุคคลในฐานะที่บุคคลนั้นพยายามที่จะตัดสินใจว่าอะไรคือแนวทางของการปฏิบัติที่ถูกต้องหรือความขัดแย้งนั้นอาจจะอยู่ระหว่างความคิดเห็นของตนเองกับความคิดเห็นของบุคคลอื่น ๆ ทางเลือกก็อยู่ระหว่างการไม่กระทำและการเผชิญหน้ากับบุคคลอื่น ๆ เช่น เพื่อนร่วมงาน (Newman & Brown. 1996 : 95)

ลักษณะที่สำคัญของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม คือ ความเต็มใจที่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของบุคคลอื่น สิ่งที่ทำให้การตัดสินใจทางจริยธรรมยุ่งยากอย่างชัดเจน คือ เมื่อบุคคลในฐานะของผู้ตัดสินใจต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ซึ่งผลประโยชน์ของตนไปแข่งขันกับผลประโยชน์ของคนอื่น ๆ หรือเมื่อการตัดสินใจของตนมีผลต่อผลประโยชน์ของบุคคลอื่นทั้งอย่างแน่ชัดและไม่แน่ชัด บุคคลนั้นจึงต้องการหลักการบางอย่างสำหรับทำการตัดสินใจ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมควรจะกระทำบนพื้นฐานของเหตุผล (reason) ค่อนข้างมากกว่าจะเป็นเรื่องของอำนาจ (authority) (Bowie. 1985 : 1) รวมถึงการเลือกโดยเจตนาจากลำดับของการกระทำที่ยอมรับได้และสามารถที่จะพิสูจน์โดยเปิดเผยกับคนทั่วไปว่าทางเลือกนั้นถูกต้อง (Black , Steel & Barney. 1995 : 51) ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงเป็นความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางจริยธรรม เป็นการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักวิทยาศาสตร์

การตัดสินใจทางจริยธรรมมีองค์ประกอบหลายประการและไม่มีการตัดสินใจเพียงวิธีเดียวหรือทางเลือกเดียวที่เหมาะสมและใช้ประโยชน์ได้กับผู้สื่อข่าวทุกคน การเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจจึงต้องพิจารณาถึงวิธีการ ทฤษฎี หลักจริยธรรม ตลอดจนบริบทในการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม

เพราะฉะนั้นในการทำงานด้านหนังสือพิมพ์ กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมถือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานของผู้สื่อข่าว เนื่องจากผู้สื่อข่าวจะต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมอยู่ตลอดเวลาในทุก ๆ วันและต้องเป็นผู้ตัดสินใจในประเด็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้น ดังนั้นการพัฒนากระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะออกไปเป็นผู้สื่อข่าวในอนาคตซึ่งไม่เพียงแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ (excellent journalism) เท่านั้น แต่ยังประกอบไปด้วยจริยธรรมในวิชาชีพด้วย (ethical journalism)

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เป็นการตัดสินใจที่มีลักษณะเฉพาะตัว คือ การตัดสินใจส่วนมากใช้ความรวดเร็วและกระทำในระยะเวลาอันสั้น เป็นการตัดสินใจแบบวันต่อวัน เนื่องจากธุรกิจหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องทำแข่งกับเวลา มีการแข่งขันสูงในเรื่องของความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ จึงทำให้ผู้สื่อข่าวมีเวลา (time) เพียงเล็กน้อยในการพิจารณาถึงแนวทางการปฏิบัติงาน เวลาในการตอบสนองการตัดสินใจทางจริยธรรมจึงสั้นมาก (Huddleston. 1998 : 7)

ฟิงค์ (Fink. 1995 : 23) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ดังนี้

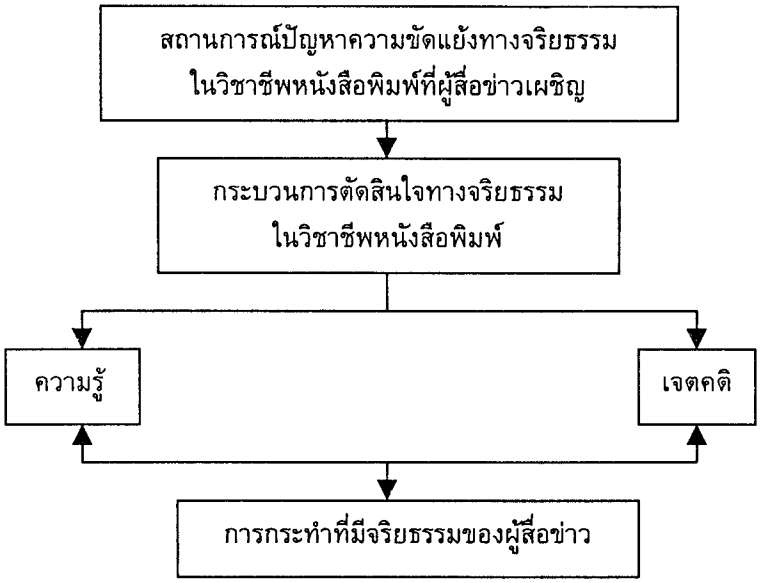
1. เวลา (deadline) เนื่องจากงานหนังสือพิมพ์เป็นงานที่ต้องแข่งกับเวลาเพื่อให้ได้ข่าวสดและทันเหตุการณ์ ดังนั้นเวลาที่สั้นจึงทำให้มีเวลาในการตัดสินใจเพื่อตรวจสอบข้อมูลได้น้อย การตัดสินใจจะกระทำอย่างรวดเร็ว

2. ผู้อ่าน (readers) เนื่องจากการดำเนินงานด้านหนังสือพิมพ์อยู่ในรูปของธุรกิจเอกชน ดังนั้นการนำเสนอข่าวจึงต้องตอบสนองความต้องการของผู้อ่านเป็นหลักมากกว่าที่จะตัดสินใจว่าอะไรเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะกระทำ

3. ภูมิหลังและประสบการณ์ (background and experiences) เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลในแง่ที่บุคคลจะพิจารณาสิ่งต่าง ๆ และตัดสินใจกระทำอย่างไรในฐานะของผู้สื่อข่าว

องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

เนื่องด้วยกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่กระทำบนพื้นฐานของเหตุผล เป็นความสามารถทางสติปัญญาและความสามารถทางจริยธรรม และเป็นการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักวิทยาศาสตร์ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จึงประกอบด้วยองค์ประกอบภายในที่สำคัญ 2 ส่วน ซึ่งนำมาเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจร่วมกันเพื่อนำไปสู่การกระทำที่มีจริยธรรมในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของผู้สื่อข่าวที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ (Knowledge) และ องค์ประกอบด้านเจตคติ (Attitude) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จากภาพประกอบ 1 แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้สื่อข่าวเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ผู้สื่อข่าวจะดำเนินการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวจะต้องอาศัยทั้งความรู้และเจตคติ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจอันจะนำไปสู่การกระทำที่มีจริยธรรมในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของผู้สื่อข่าว

อย่างไรก็ตามในแต่ละองค์ประกอบของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมประกอบด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านความรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ

1. การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Define Situation)
2. การเลือกหลักการ (Select Principles)

องค์ประกอบด้านเจตคติ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ

1. การพิจารณาถึงค่านิยม (Identify Values)
2. การเลือกความภักดี (Choose Loyalties)

องค์ประกอบด้านความรู้

ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ

1. การนิยามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Define Situation) เป็นการรวบรวมข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นซึ่งผู้สื่อข่าวจะต้องศึกษาถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นและทำการรวบรวมข้อมูลให้ได้รายละเอียดมากที่สุดโดยคำนึงถึงหลักดังต่อไปนี้

1.1 5 W's + H (ถาวร บุญปวัตน์. 2538 : 104 - 105)

1.1.1 ใคร (Who) ซึ่งเป็นตัวบุคคลที่ตกเป็นข่าว แต่บางครั้งก็อาจเป็นสัตว์ อาคารสถานที่ซึ่งเป็นประธานข่าว แต่ทั้งสัตว์และอาคารสถานที่ก็ต้องมีตัวบุคคลเกี่ยวข้องด้วยเพียงแต่ตัวบุคคลเป็นส่วนประกอบ เช่น กรณีสวนสัตว์ออกลูกแล้วคนสนใจ หรือตึกพัง เป็นต้น สำหรับตัวบุคคลนั้นยังต้องมีการขยายความถึงยศ ตำแหน่ง หรือฐานะด้วย

1.1.2 ทำอะไร (What) เฉพาะ "ใคร" อย่างเดียวไม่เป็นข่าว ต้องมีการกระทำด้วยว่าใครผู้นั้นทำอะไรจึงได้ตกเป็นข่าวขึ้นมาได้

1.1.3 ที่ไหน (Where) นอกจากคนต้องการรู้ว่าใคร ทำอะไรแล้ว ยังต้องการรู้ต่อไปว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหนด้วย ถ้าไม่มีที่ไหนด้วย ข่าวนั้นก็จะเลื่อนลอยโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจะสนใจมากขึ้นถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน

1.1.4 เมื่อไร (When) คนอ่านข่าวยังต้องการทราบต่อไปว่าเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้นเมื่อไร ถ้านานมาแล้วคนอ่านข่าวอาจจะไม่สนใจ เหตุการณ์ที่กระตุ้นความอยากรู้มากที่สุด คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ร้อน ๆ วัน เวลา จึงเป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดความตื่นเต้นต่อเหตุการณ์และการมีวัน เวลา ข่าวยิ่งมีความหนักแน่นมากขึ้นไม่ใช่เรื่องกุขึ้น

1.1.5 ทำไม (Why) เพียงแต่รู้ว่าใคร ทำอะไร ไม่เป็นที่น่าสนใจเสมอไปเพราะคนเราทำอะไรต่อมิอะไรกันทุกวันในที่ทุกหนทุกแห่ง ความสำคัญของการทำอะไรจึงขึ้นอยู่กับการทำอะไรนั้นทำให้อะไรเกิดขึ้นติดตามมาหรืออาจจะกล่าวได้ว่าทำไมจึงทำให้ตกเป็นข่าว

1.1.6 อย่างไร (How) เป็นการเล่าถึงความละเอียดในเหตุการณ์ว่าเกิดขึ้นอย่างไร ดำเนินอย่างไร และมีจุดจบอย่างไร

1.2 การแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ (มาลี บุญศิริพันธ์. 2537 : 31 - 33)

1.2.1 แหล่งข่าวภายใน (Internal News Sources) หมายถึง แหล่งข่าวที่อยู่ภายในขอบเขตรัศมีการทำงานและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ซึ่งอาจอยู่ประจำในที่ต่าง ๆและมักเป็นแหล่งข่าวภายในเขตประเทศไทย นั่นคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุก ๆแห่งภายในขอบเขตของประเทศหรือข้อมูลที่ได้จากแหล่งหนึ่งแหล่งใดในประเทศนับเป็นแหล่งข่าวภายในที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งข่าวประจำ เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวง ทบวง กรม สถานีตำรวจ ศาลากลางจังหวัด ศาล เป็นต้น ผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบจะไปสื่อข่าว สัมภาษณ์ หรือแสวงหาข่าวมาจากแหล่งข่าวประจำเป็นประจำทุกวัน นอกจากนั้นยังมีแหล่งข่าวพิเศษ เช่น ผู้เห็นเหตุการณ์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ แหล่งข่าวที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวเป็นการส่วนตัว หรืออาจจะเป็นพลเมืองดีเขียนจดหมายร้องทุกข์ หรือโทรศัพท์มาชี้เบาะแสการกระทำที่แสวงหาผลประโยชน์จากสาธารณชนของบุคคลบางคนบางกลุ่มให้หนังสือพิมพ์ตีแผ่พฤติกรรมดังกล่าว เป็นต้น ตลอดจนเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ

1.2.2 แหล่งข่าวภายนอก (External News Sources) หมายถึง แหล่งข่าวที่อยู่นอกรัศมีการทำงานและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ ปกติจะหมายถึงแหล่งข่าวนอกประเทศซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากสำนักข่าวต่างประเทศทำหน้าที่รวบรวมข่าวจากทั่วโลกส่งมาทางเครื่องมือสื่อสารเพื่อดำเนินการขายข่าวให้แก่สมาชิกลูกค้าซึ่งหนังสือพิมพ์จะเป็นสมาชิกของสำนักข่าวเหล่านี้ ปัจจุบันสำนักข่าวต่างประเทศที่มีบทบาททำหน้าที่บริการข่าวสารให้แก่สมาชิกทั่วโลก ได้แก่ สำนักข่าว เอ.พี. สำนักข่าวยูพีไอ และสำนักข่าวซีเอ็นเอ็นของสหรัฐอเมริกา สำนักข่าวเอเอฟพีของฝรั่งเศส สำนักข่าวรอยเตอร์ของอังกฤษ เป็นต้น

2. การเลือกหลักการ (Select Principles) ประกอบด้วย 2 หลักการที่สำคัญ คือ

2.1 ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์

2.2 บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ในแต่ละหลักการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

2.1.1 ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติ (Deontological Ethical Theories or Act - Oriented Theories)

คำว่า "Deontological" มาจากคำในภาษากรีกว่า "Deon" หมายถึง "Duty" ดังนั้นจึงเป็นทฤษฎีที่สนับสนุนเรื่องของหน้าที่ในฐานะที่เป็นเกณฑ์สำคัญของการตัดสินใจทางจริยธรรม นั่นคือการกระทำที่ถูกต้องไม่ได้ตัดสินที่ผลของการกระทำ แต่โดยอาศัยเหตุผลของหน้าที่เป็นตัวตัดสินการกระทำ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงไม่เห็นด้วยในการใช้วิธีการ (means) ที่ไม่ถูกต้องเพื่อบรรลุเป้าหมาย (ends) เนื่องจากเป้าหมายไม่ใช่สิ่งที่พิสูจน์ว่าวิธีการนั้นถูกต้อง

ข้อดีของทฤษฎี คือ สามารถให้ภาพที่ชัดเจนของสิ่งที่คาดหมายไว้และเป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ผูกพันโดยสัญญาและโดยวิชาชีพ ส่วนข้อเสีย คือ ให้ความสำคัญกับกฎ (rules) มากจนเกินไปและอาจจะไม่สนใจถึงความจำเป็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ (Newman & Brown. 1996 : 36) โดยมีนักปรัชญาที่สำคัญ คือ

อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant)

เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน กล่าวว่า จริยธรรมไม่ได้วางอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึก (feelings) แต่วางอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล (reason) จริยธรรมจะต้องไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีลักษณะไม่แน่นอน (contingent) ซึ่งอยู่บนรากฐานของธรรมชาติมนุษย์โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้สึก แต่จะต้องมีลักษณะจริงแท้ (absolute) และเป็นอิสระจากจิตของมนุษย์ (Pojman. 1995 : 255) การกระทำที่มีคุณค่าทางจริยธรรม คือ การทำตามกฎสัมบูรณ์ (absolute - law) ซึ่งจะไม่มีกรณียกเว้น คือ ถ้าการกระทำนั้นถูกก็จะต้องถูกเสมอไปจะมีกรณียกเว้นที่ผิดไม่ได้ (ชัชชัย คุ้มทวีพร. 2540 : 123) ดังนั้นค่าทางจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่คงที่ แน่นอน ตายตัวภายในตัวของมันเอง มนุษย์แต่ละคนมีมโนธรรมอยู่ในใจ ถ้ามนุษย์พัฒนาจิตใจของตนเองด้วยการฝึกให้รู้จักคิดในสิ่งที่ถูกต้อง ตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องอยู่เสมอแล้ว มนุษย์ก็สามารถเลือกกระทำในสิ่งที่ถูกต้องได้ และถือว่าความดีมิใช่เป็นสิ่งเดียวกับสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุข (อำนวย ยัสโยธา. 2541 : 10)

ค้านท์กล่าวว่าไม่มีอะไรในโลกนี้ที่จะถูกเรียกขานว่า "ความดี" (good) โดยปราศจากเงื่อนไขยกเว้น "เจตนาดี" (good will) เพราะความเฉลียวฉลาด ความรอบรู้ ไหวพริบ ความซื่อสัตย์ และพรสวรรค์อื่น ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ดี แต่ในบางสถานการณ์สิ่งเหล่านี้ก็อาจจะกลายเป็นสิ่งที่เลวร้ายและอันตรายเป็นอย่างยิ่งหากปราศจากเจตนาดี (Pojman. 1995 : 256 - 257)

ดังนั้นคำว่า "เจตนาดี" จึงหมายถึง เจตนาที่เกิดจากแรงจูงใจปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติตามหน้าที่ซึ่งเป็นเรื่องของเหตุผลโดยไม่นำเอาอารมณ์และความรู้สึกไม่ว่าจะทางบวกหรือทางลบเข้ามาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ นั่นคือ มิใช่เกิดจากแรงจูงใจอื่น ๆ นั่นเอง การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี คือการปฏิบัติตามหน้าที่ ดังนั้นการปฏิบัติตามหน้าที่กับการปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดีจึงเป็นสิ่งเดียวกัน

เพราะฉะนั้น ค้านท์จึงมองว่าเงื่อนไขของการปฏิบัติที่ดีในแง่จริยธรรมนั้นหมายถึง (Hinman. 1994 : 194 - 211)

1. การปฏิบัติมีค่าทางจริยธรรมถ้าการปฏิบัตินั้นกระทำเพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน้าที่ ค้านท์อธิบายว่าค่าทางจริยธรรมของการปฏิบัติขึ้นกับเหตุผลซึ่งได้กระทำ คงไม่เพียงพอที่จะคำนึงว่าการปฏิบัตินั้นสอดคล้องกับหน้าที่ แต่ต้องคำนึงว่าการปฏิบัตินั้นกระทำเพื่อประโยชน์ต่อหน้าที่ นั่นคือ การปฏิบัตินั้นจะต้องกระทำเพราะเป็นสิ่งที่ถูกต้องที่จะปฏิบัติ (the right thing to do) มิใช่เป็นผลที่ตามมาจากการปฏิบัติ

นอกจากนั้นแล้ว ค้านท์เชื่อว่าการปฏิบัติที่มีคุณค่าทางจริยธรรมหากปฏิบัติด้วยเจตนาหรือแรงจูงใจ (motive) ที่ถูกต้องเท่านั้น ซึ่งหมายถึง "เจตนาดี" นั่นเอง ดังนั้นการมีเจตนาที่ถูกต้องคือ ปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง (หรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าถูกต้อง) เพราะมันเป็นสิ่งที่ถูกต้องทางจริยธรรมที่จะปฏิบัติ คำกล่าวของค้านท์ คือ การปฏิบัติเป็นเพราะหน้าที่ เป็นเพราะความเกี่ยวพันและความเคารพในหลักจริยธรรม บุคคลซึ่งปฏิบัติเพราะเจตนาที่จะทำสิ่งถูกต้องถือว่าการปฏิบัตินั้นมีค่าทางจริยธรรม แต่ถ้าเราทำเพราะแรงจูงใจที่ผิด การกระทำนั้นก็ไม่มีค่าทางจริยธรรม

2. การปฏิบัติเป็นความถูกต้องทางจริยธรรมถ้าหลักการของการปฏิบัติอยู่ในฐานะที่เป็นกฎสากล ค้านท์กล่าวว่าอะไรที่ยุติธรรมถูกต้องสำหรับบุคคลหนึ่งย่อมจะต้องยุติธรรมถูกต้องสำหรับทุกคนด้วย ถ้ากฎใช้กับบุคคลหนึ่ง กฎนั้นก็ควรใช้กับบุคคลอื่นอย่างเท่าเทียมกัน ในความหมายนี้ก็คือ เราจะต้องปฏิบัติกับทุกคนอย่างยุติธรรม (impartially) ค้านท์อธิบายว่าหลักการของความยุติธรรมเป็นหลักการแรกของการมีเหตุผลทางจริยธรรม (moral reasoning) และที่สำคัญกฎที่เกี่ยวกับจริยธรรมจะต้องใช้ได้กับทุกคนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีลักษณะเป็นกฎสากล (universal law or universalizability) ดังที่ค้านท์เรียกว่า "กระทำตามคำสั่งเด็ดขาด" (categorical imperatives) คือ ทำตามกฎนั้นอย่างไม่มีเงื่อนไข กล่าวคือ เป็นการกระทำที่เกิดจากเหตุผล รู้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับมนุษย์ที่พึงจะกระทำ เป็นการกระทำความดีเพื่อความดีโดยไม่มีจุดมุ่งหมายอื่นใด (MacKinnon. 1995 : 61)

3. การปฏิบัติที่กระทำกับมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นตนเองหรือบุคคลอื่น อย่าถือว่าเขาเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น แต่ให้ถือว่าเขาเป็นจุดหมายอยู่ในตัวเอง ค้านท์มองว่าสิ่งหนึ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญสุดของมนุษย์ คือ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย (goal) ด้วยตนเอง เป็นอิสระปกครองตนเอง (autonomous) มนุษย์จึงแตกต่างจากวัตถุสิ่งของโดยที่วัตถุสิ่งของไม่สามารถที่จะเลือกว่าต้องการทำอะไร แต่ในขณะที่มนุษย์สามารถที่จะเลือกวางแผนชีวิตของตนเองได้ตลอดจนมีเหตุผลของตนเองในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ดังนั้นจึงเป็นการไม่เหมาะสมที่จะใช้มนุษย์ในฐานะที่เป็นเพียงวัตถุสิ่งของเพื่อบรรลุเป้าหมายของตนและโดยไม่คำนึงถึงความปรารถนาของพวกเขาเองซึ่งถือเป็นความผิด เพราะเป็นการปฏิบัติที่ขาดความเคารพในตัวมนุษย์

เพราะฉะนั้นกล่าวสรุปได้ว่า "ทฤษฎีจริยธรรมของค้านท์" เป็นจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติโดยมองว่าค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่จริงแท้ แน่นอนตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลง และเป็นอิสระมิได้ขึ้นอยู่กับอารมณ์หรือความต้องการของมนุษย์โดยมีเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมเพียงเกณฑ์เดียว คือ "เจตนา" โดยถือว่าการปฏิบัติที่ดี คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดี คือ การปฏิบัติตามหน้าที่ การปฏิบัติตามหน้าที่ คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเหตุผล การปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนหลักเหตุผล คือ การปฏิบัติที่เคารพในกฎศีลธรรมซึ่งมีลักษณะเป็นกฎสากลและถือว่ามนุษย์เป็นสิ่งที่มีค่าในตัวเอง ดังนั้นจึงไม่สามารถนำตัวมนุษย์ไปเป็นเครื่องมือเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ

อริสโตเติ้ล (Aristotle)

ทฤษฎีจริยธรรมของอริสโตเติ้ลมีชื่อเรียกว่า "Virtue - Based Ethics" หรือเรียกว่า "Aretatic Ethics" เป็นคำที่มาจากภาษากรีก คือ "arete" หมายถึง "excellence" หรือ "virtue" จะเกี่ยวพันกับคำตอบของคำถามที่ว่า "คนประเภทไหนที่ฉันควรจะเป็น" (What kind of person should I be ?) จริยธรรมจึงมุ่งที่ลักษณะนิสัย (character) นั่นคือ อริสโตเติ้ลให้ความสนใจเรื่องของ "คุณธรรม" (virtues) ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้แต่ละคนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (well - being) ซึ่งในภาษากรีกใช้คำว่า "eudaimonia" หมายถึง "happiness" หรือ "flourishing"

ดังนั้น "คุณธรรม" จึงเป็นความดีเลิศของลักษณะนิสัยที่สนับสนุนความเจริญงอกงามของมนุษย์ ในขณะที่ "ความชั่วร้าย" เป็นข้อด้อยของลักษณะนิสัยที่ขัดขวางความเจริญงอกงาม

อริสโตเติ้ลกล่าวถึง "ความเจริญงอกงามของมนุษย์" ไว้ 2 แนวทาง คือ

1. มองว่าความเจริญงอกงามอยู่ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ (functional context) ยกตัวอย่างเช่น กีตาร์ที่ดีนั้นจะต้องสามารถใช้เล่นดนตรีได้ ดวงตาที่ดี คือ ดวงตาที่ทำให้เราสามารถมองเห็นได้ดี เป็นต้น ในทำนองเดียวกันคุณธรรมของมนุษย์จะต้องเป็นสภาพหรือเป็นนิสัยซึ่งทำให้มนุษย์ดีและทำให้มนุษย์ปฏิบัติหน้าที่ของเขาเป็นอย่างดี

ดังนั้นเมื่อความเจริญงอกงาม หมายถึง หน้าที่ (function) อริสโตเติ้ลจึงมีแนวโน้มที่จะเน้นย้ำถึงวิธีการที่ความสุขจะสัมพันธ์กับความรอบรู้ในทางปฏิบัติ (practical wisdom) อริสโตเติ้ลกล่าวว่าคนที่รอบรู้ในทางปฏิบัติจะเป็นบุคคลที่มีความรอบคอบเป็นอย่างดีเกี่ยวกับว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีสำหรับชีวิตเขาทั้งหมด ไม่ใช่ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีในบางส่วนเท่านั้นหรืออะไรเป็นสิ่งที่ได้ประโยชน์

2. ความเจริญงอกงาม หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะ (exercise of unique properties) เช่น ต้นพลัมจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ คือ ออกลูกเป็นผลพลัม เพราะฉะนั้นต้นพลัมที่ดีจะต้องออกลูกเป็นผลพลัมอย่างดี ในทำนองเดียวกันคุณลักษณะพิเศษเฉพาะที่ทำให้มนุษย์ต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น คือ ความสามารถในการใช้เหตุผล (reason) หรือการใช้ความคิด (think) เพราะฉะนั้นมนุษย์ที่ดีจะต้องเป็นบุคคลผู้ซึ่งคิดอย่างมีเหตุผลเป็นอย่างดี ดังนั้นความเจริญงอกงามของมนุษย์จึงหมายถึงการมีเหตุผล (reasoning) หรือการใช้ความคิด (thinking)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความเจริญงอกงามของมนุษย์ไม่ว่าจะมองในฐานะที่เป็นหน้าที่หรือในฐานะที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะล้วนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญ "คุณธรรม" จะเป็นพลังของลักษณะนิสัยที่จะสนับสนุนความเจริญงอกงามของมนุษย์

เพราะฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องตามหลักจริยธรรมจะต้องเป็นการกระทำที่สอดคล้องกับคุณธรรม คุณธรรมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสุขอันเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนพึงปรารถนาและอุดมคติที่เกี่ยวกับจริยธรรมนั้นควรจะมุ่งที่การกระทำของบุคคลที่มาจากทั้งสมอง (head) และหัวใจ (heart) มาจากทั้งเหตุผล (reason) และความรู้สึก (feeling)

อริสโตเติ้ลกล่าวว่าคุณธรรมทางจริยธรรม (moral virtues) แตกต่างจากคุณธรรมทางปัญญา (intellectual virtues) โดยที่คุณธรรมทางปัญญาจะถูกสอนโดยตรง ส่วนคุณธรรมทางจริยธรรมจะต้องมีชีวิตอยู่เพื่อที่จะเรียนรู้ จากการมีชีวิตที่ดีนั้นเราก็จะได้เรียนรู้ถึงลักษณะนิสัยที่ถูกต้องซึ่งลักษณะนิสัยที่ถูกต้องก็เป็นคุณธรรมและการดำรงชีวิตที่อยู่บนหลักของจริยธรรมที่ขึ้นอยู่กับทางสายกลาง (golden mean) (Pojman. 1995 : 318)

อริสโตเติ้ลกล่าวว่าทางสายกลางไม่ได้หมายถึงการรอมชอมกับความชั่วร้าย แต่หมายถึงจุดใดจุดหนึ่งที่พอดีซึ่งเราไม่สามารถหาอะไรมาเพิ่ม เพราะหากเพิ่มก็จะล้นหรือดึงอะไรออกไปไม่ได้อีกแล้ว เพราะดึงออกไปก็จะขาด ดังนั้นจุดกึ่งกลางที่เหมาะสม คือ จุดในจินตนาการของตัวเอง เป็นจุดที่ไม่ใช่เหมาะสมในตัวเองเท่านั้นแต่ยังเป็นจุดที่เหมาะสมในกาละ เทศะ และเหมาะสมกับพลเมืองในสังคม มีเหตุผลที่ดี และมีวิธีการที่น่ายกย่อง (สุกัญญา สุดบรรทัด. 2532 : 22)

ดังนั้นสรุปได้ว่า ทฤษฎีจริยธรรมของอริสโตเติ้ลที่เรียกว่า "Virtue - Based Ethics" นั้นเป็นทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นในเรื่องของ "คุณธรรม" ซึ่งถือว่าเป็นพลังของลักษณะนิสัยที่ทำให้แต่ละบุคคลมีความสุขหรือก่อให้เกิดความเจริญงอกงามโดยอยู่บนทางสายกลาง

จอห์น รอลส์ (John Rawls)

เป็นนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงในแนวคิดที่เรียกว่า "Egalitarianism" ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าปัจเจกบุคคลควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันในแง่ของสิทธิและโอกาส โดยได้กล่าวถึงหลักความยุติธรรมในหนังสือที่ชื่อว่า "A Theory of Justice" (Day. 1997 : 55)

หลักความยุติธรรมของรอลส์เป็นผลมาจากข้อตกลงที่ยุติธรรม โดยรอลส์จะสมมติให้บุคคลเข้ามาอยู่ในจุดเริ่มต้นที่เท่าเทียมกันซึ่งเป็นสถานการณ์สมมติที่เรียกว่า "สถานภาพเริ่มแรก" (original position) ที่บุคคลได้กลับสู่สภาวะที่เท่าเทียมกันในการเลือกหลักการทางจริยธรรมโดยให้ทุกคนอยู่เบื้องหลัง "ม่านแห่งความไม่รู้" (veil of ignorance) (Fox , et al. 1990 : 135) นั่นคือ บุคคลจะไม่รู้ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตนเอง เช่น สถานภาพทางสังคม ระดับปัญญา เป็นต้น ซึ่งถือว่าลักษณะเฉพาะเหล่านี้เป็นลักษณะที่มนุษย์บังเอิญได้มาทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นความบังเอิญทางชาติกำเนิดหรือความบังเอิญทางธรรมชาติ

ดังนั้นแม้ว่าบุคคลไม่รู้ข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตนเอง แต่ก็รู้ว่าคนในโลกนี้จะต้องมีความต้องการที่แตกต่างกัน และความต้องการที่แตกต่างกันนี้อาจทำให้ไม่สามารถแบ่งผลประโยชน์ให้กับทุกคนได้ ฉะนั้นบุคคลเหล่านี้จึงต้องตกลงหาหลักความยุติธรรมที่จะเป็นแนวทางในการตัดสินความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้เองรอลส์จึงเชื่อว่าบุคคลจะเลือกหลักความยุติธรรมที่จะส่งเสริมผลประโยชน์ของทุกกลุ่มไม่ว่าคนกลุ่มนั้นจะมีลักษณะเฉพาะอย่างไรก็ตาม

รอลส์กล่าวถึงหลักความยุติธรรมใน 2 ลักษณะที่ค่อนข้างจะต่างกัน คือ (เนื่อง น้อย บุณยเนตร. 2539 : 180 - 181)

1. หลักการที่ให้ความเสมอภาคในการแบ่งสรรสิทธิและหน้าที่พื้นฐานต่าง ๆ นั่นก็คือ หลักเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน

2. หลักการที่ถือว่าความไม่เสมอภาคต่าง ๆ ทางสังคมและทางเศรษฐกิจ จะชอบธรรมก็ต่อเมื่อความไม่เสมอภาคเหล่านี้ยังผลให้เกิดการชดเชยประโยชน์แก่ทุกคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่สมาชิกที่เสียเปรียบที่สุดของสังคม

หลักการทั้ง 2 จะช่วยประกันว่าปัจจัยพื้นฐาน (primary goods) จะมีการแบ่งปันกันอย่างเท่าเทียม นอกเสียจากว่าการแบ่งปันที่ไม่เท่าเทียมจะเป็นประโยชน์แก่คนที่เสียเปรียบที่สุดในสังคม ทั้งนี้เพราะผู้ที่อยู่ในม่านแห่งความไม่รู้ทุกคนรู้ดีว่าไม่ว่าเขาจะเป็นใคร การที่เขาจะมีชีวิตที่ดีได้นั้น เขาจะต้องอาศัยความร่วมมือของผู้อื่นที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ดังนั้นถ้าคนเสียเปรียบในสังคมมิได้รับการชดเชยให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ดีขึ้น หรือมิได้รับการชดเชยให้สามารถได้มาซึ่งสิ่งที่นำไปสู่การบรรลุถึงจุดหมายในชีวิตของเขาแล้ว ความร่วมมือโดยสมัครใจก็จะไม่เกิดและหากเป็นเช่นนั้นคนทั้งหมดในสังคมซึ่งรวมถึงเขาด้วยก็มิอาจจะได้มาซึ่งจุดหมายในชีวิตได้

สรุปได้ว่า ตามแนวคิดของรอลส์เชื่อว่าสถานภาพเริ่มแรกเป็นเงื่อนไขที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักความยุติธรรมที่เท่าเทียมกันที่อยู่เบื้องหลังม่านแห่งความไม่รู้ ซึ่งจะกระตุ้นพัฒนาของระบบจริยธรรมโดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน นั่นคือ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่แต่ละบุคคลสมควรจะได้รับมากกว่าสิทธิพิเศษต่าง ๆ

วิลเลี่ยม เดวิด ร็อสส์ (William David Ross)

เป็นผู้วางรากฐานทฤษฎีจริยธรรมที่เรียกว่า "Pluralistic Theory of Value" (Patterson & Wilkins. 1998 : 12 - 13) โดยมีความเชื่อว่าคุณค่าทางจริยธรรม (ethical value) ย่อมมีมากกว่าหนึ่งคุณค่าที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ดังนั้นจึงต้องตระหนักถึงคุณค่าทางจริยธรรมที่อาจจะขัดแย้งกันตลอดจนให้มีการเปรียบเทียบและชั่งน้ำหนักคุณค่าทางจริยธรรมเหล่านั้นเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจทางจริยธรรมที่ดีกว่า ร็อสส์เรียกคุณค่าทางจริยธรรมเหล่านี้ว่า "หน้าที่" (duty) ซึ่งมิใช่หน้าที่ที่มาจากผลการกระทำแต่มาจากลักษณะส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่โดยแบ่งหน้าที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. Prima facie duties หมายถึง เป็นหน้าที่เฉพาะหน้า คือ หน้าที่ที่ดูเหมือนถูกต้อง เนื่องมาจากลักษณะของการกระทำโดยตัวของมันเอง เช่น การรักษาสัญญา เป็นต้น

2. Proper duties หมายถึง หน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่กระทำในสถานการณ์เฉพาะ

จากหน้าที่ทั้ง 2 ประเภท ร็อสส์ (Ross. 1939 : 92) เสนอแนะว่าลำดับที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้าจะเป็นตัวกำหนดลำดับก่อนหลังของการกระทำ ดังนั้นหน้าที่ซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะหน้าจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำต่อไปยกเว้นว่าสิ่งที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้าขัดแย้งกับหน้าที่ที่สำคัญเท่ากันหรือสำคัญกว่าในสถานการณ์เฉพาะ

เพราะฉะนั้นค่าทางจริยธรรม คือ การกระทำตามความสำนึกในหน้าที่ แต่หน้าที่ที่สำนึกได้ไม่สามารถเป็นกฎสากลสำหรับทุกคนและไม่สามารถเป็นกฎสำหรับทุกครั้งในบุคคลคนเดียวกัน เพราะหน้าที่ที่เราสำนึกแต่ละครั้งนั้นเป็นหน้าที่เฉพาะหน้าอาจจะขัดแย้งกับหน้าที่ที่สำนึกได้ในครั้งก่อน ๆ ก็ได้ หน้าที่เฉพาะหน้า ได้แก่ หน้าที่ที่สำนึกได้ในสิ่งแวดล้อมที่กำหนด เช่น ครั้งหนึ่งเราอาจจะสำนึกได้ว่าการโกหกเป็นความประพฤติที่ไม่ดีเพราะขัดต่อความสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องซื่อสัตย์ต่อความจริง แต่อีกครั้งหนึ่งอาจจะสำนึกได้ว่าการโกหกเป็นความประพฤติที่ดีเพราะสำนึกได้ว่าจะต้องช่วยชีวิตผู้เคราะห์ร้ายด้วยการโกหก เป็นต้น (กีรติ บุญเจือ. 2538 : 53)

ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงแนวคิดในเรื่องของหน้าที่ที่หลากหลาย (multiple duties) ของร็อสส์จะพบว่ามุ่งให้ผู้สื่อข่าวตระหนักและพิจารณาถึงลักษณะที่สำคัญของสถานการณ์ โดยไม่สูญเสียคุณค่าของหลักการที่ตามมา

2.1.2 ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นผลที่ตามมา (Teleological Ethical Theories or Consequence - Based Theories)

คำว่า "Teleological" มาจากคำในภาษากรีก คือ "Telos" หมายถึง "goal - directed" ดังนั้นจึงเป็นทฤษฎีจริยธรรมที่วางอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่คำนึงถึงผลที่ตามมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินการกระทำว่าดีหรือไม่ดีมากกว่าเจตนาหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำ การตัดสินที่ถูกต้องทางจริยธรรมจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลที่ดีที่สุด

ข้อดีของทฤษฎีจริยธรรมนี้ กล่าวได้ว่า มีความยืดหยุ่นและมีอิสระในการเสนอทางออกเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมมากกว่าทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นหน้าที่ โดยการระบุทางเลือกต่าง ๆ ประเมินผลที่เป็นไปได้และวิเคราะห์แต่ละทางเลือกในจุดที่จะมีผลกระทบกับคนอื่น ๆ รวมทั้งจัดเตรียมวิธีการที่มีเหตุผลช่วยทำให้บุคคลหลุดพ้นจากความยุ่งเหยิงของความขัดแย้งของกฎต่าง ๆ (Day. 1997 : 58 - 59) ส่วนข้อเสีย คือ เป็นการยากที่จะประเมินผลกระทบทั้งหมด นอกจากนั้นสามารถส่งผลต่อการตัดสิทธิ์ในสิทธิของบุคคลบางกลุ่ม รวมทั้งเป็นการยากที่จะให้คำจำกัดความว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีและสิ่งที่ดีของใครมีสิทธิ์ก่อน ยิ่งกว่านั้นการได้รับสิ่งที่ดีสุดสำหรับคนจำนวนมากที่สุดก็อาจจะมิใช่การตัดสินใจทางจริยธรรมที่ดีสุด เนื่องจากว่าอาจจะไม่ยุติธรรมกับคนที่ถูกโจมตีได้ง่าย (Newman & Brown. 1996 : 36)

ทฤษฎีจริยธรรมที่มุ่งเน้นผลที่ตามมา แบ่งออกเป็น 2 สำนักทางความคิดที่สำคัญซึ่งมีผลเกี่ยวข้องโดยตรงในการใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจทางจริยธรรมของผู้สื่อข่าว โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำนักประโยชน์นิยม (Utilitarianism)

เป็นสำนักทางความคิดที่เน้นแนว "consequentialism" คือ การวินิจฉัยคุณค่าในทางจริยธรรมซึ่งอยู่บนพื้นฐานการเน้นผลที่ตามมา (consequences) โดยมองการกระทำว่าถูกต้องเมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดสิ่งที่ดีที่เป็นไปได้มากที่สุดกับคนจำนวนมากที่สุด กล่าวคือ เป็นการวิเคราะห์ถึงผลประโยชน์และความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับทุกๆคนรวมทั้งตนเองที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ และเลือกวิถีทางของการกระทำที่มีผลต่อผลที่ตามมาที่เอื้อประโยชน์ให้กับคนจำนวนมากที่สุดนั่นเอง โดยทั่วไปแล้วสำนักประโยชน์นิยมจะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประโยชน์นิยมเน้นการกระทำ (act utilitarianism) หมายถึง การตัดสินความถูกต้องหรือความไม่ถูกต้องของการกระทำโดยพิจารณาผลที่ตามมาของการกระทำโดยเฉพาะ แนวคิดนี้การตัดสินใจจึงวางอยู่บนพื้นฐานของสถานการณ์เฉพาะมากกว่าค้นหากฎที่นำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันทั้งหมด

2. ประโยชน์นิยมเน้นกฎ (rule utilitarianism) หมายถึง การตัดสินความถูกต้องหรือความไม่ถูกต้องของการกระทำโดยพิจารณาที่กฎต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะที่ตายตัว เป็นการเน้นหนักความสำคัญของความเป็นสากลของกฎ โดยเชื่อว่ากฎนั้นถ้าปฏิบัติกันอย่างสากลแล้วจะก่อให้เกิดความสุข เพราะฉะนั้นการกระทำที่สอดคล้องกับกฎเท่านั้นจึงเป็นการกระทำที่ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดของสำนักประโยชน์นิยม กล่าวได้ว่า นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คือ จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) ซึ่งเป็นนักปรัชญาชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงในคริสต์ศตวรรษที่ 19 และถือว่าเป็นผู้วางรากฐานของแนวคิดประโยชน์นิยมให้รัดกุมยิ่งขึ้น

มิลล์กล่าวว่าจริยธรรมไม่ใช่ความรู้สึกที่เกิดจากมโนธรรม ไม่ได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของมนุษย์ แต่จริยธรรมเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่มนุษย์พัฒนาตนเองและเรียนรู้จากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น (สิวลี ศิริไล. 2539 : 48) ดังนั้นค่าทางจริยธรรมจึงเกิดจากความต้องการของมนุษย์

นอกจากนี้ยังมองว่าจารีตประเพณี กฎหมาย และคำสอนของศาสนาล้วนเป็นเครื่องมือเพื่อนำความสุขมาสู่มนุษย์ ดังนั้นการปฏิบัติตามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ถือว่าขัดแย้งกับหลักการของประโยชน์นิยม แต่ถ้าเมื่อใดก็ตามที่การละเมิดจารีตประเพณี กฎหมาย และหลักคำสอนแล้วก่อให้เกิดผลของความสุขมากกว่า ประโยชน์นิยมก็ถือว่าการละเมิดดังกล่าวเป็นการกระทำที่ดี (อำนวย ยัสโยธา. 2541 : 9) ดังนั้นค่าทางจริยธรรมไม่มีอยู่จริง มนุษย์สร้างขึ้น เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ไม่คงที่ขึ้นกับสภาพแวดล้อมและกาลเวลา

ในงานเขียนของมิลล์ คือ "Utilitarianism" นั้น ได้มีการกล่าวถึงหลักการพื้นฐาน 2 ประการของประโยชน์นิยม คือ (Beauchamp & Walters. 1982 : 13)

1. พื้นฐานของหลักการของอรรถประโยชน์ มิลล์กล่าวว่าหลักการของอรรถประโยชน์ (principle of utility) หรือหลักมหสุข (The Greatest Happiness Principle) เป็นหลักพื้นฐานของจริยธรรม คือ การกระทำที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่การกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุข ความผิดขึ้นอยู่กับแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดสิ่งที่ตรงข้ามกับความสุข ความสุขและการหลุดพ้นจากความเจ็บปวดเป็นเป้าหมายเดียวเท่านั้นที่เป็นสิ่งพึงปรารถนา เพราะฉะนั้นสิ่งที่น่าปรารถนาทั้งหมดซึ่งมีมากมายเป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนา เพราะตัวมันเองให้ความสุขหรือในฐานะที่เป็นวิธีการที่นำไปสู่ความสุขและหลุดพ้นจากความเจ็บปวด อรรถประโยชน์ (utility) จึงมีความหมายเดียวกับความสุข (pleasure)

ดังนั้นประโยชน์นิยมจึงยึดมั่นที่ผลที่ตามมาและผลที่ตามมาเท่านั้นที่กำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งถูกต้องหรือไม่ถูกต้องทางจริยธรรม กล่าวคือ ประโยชน์นิยมเชื่อว่าการกระทำจะถูกต้องทางจริยธรรม เมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด ซึ่งมิลล์เรียกหลักการนี้ว่า "หลักมหสุข" โดยมิลล์ย้ำว่า หมายถึง ความสุขส่วนรวม การกระทำใดก่อให้เกิดผล คือ ความสุขมากที่สุด มีคุณภาพสูงและต่อคนจำนวนมากที่สุด การกระทำนั้นถือว่าถูกต้อง และมิลล์ยอมรับว่าความสุขทางใจมีความเหนือกว่าความสุขทางกาย

อย่างไรก็ตาม การกระทำบางอย่างอาจจะก่อให้เกิดผลทั้งความสุขและความทุกข์ปนกันก็ต้องคำนวณดูว่าระหว่างความสุขกับความทุกข์นั้นอะไรจะให้ผลมากกว่ากัน ถ้าปรากฏผลที่ตามมานั้นก่อให้เกิดความสุขมากกว่าความทุกข์ก็ถือว่าเป็นการกระทำที่ดี และบางกรณีพบว่าการกระทำล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ทั้งสิ้นก็จะต้องเลือกการกระทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดความทุกข์น้อยที่สุด และในการคำนวณผลที่ตามมา ทุกคนที่ได้รับผลที่ตามมาต้องนำมาพิจารณา ดังนั้นประโยชน์นิยมจึงเห็นว่าบุคคลควรเป็นจุดหมายของการกระทำมิใช่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือเท่านั้น

นอกจากนั้นประโยชน์นิยมถือว่าผลที่ตามมา คือ ความสุขสำคัญกว่าเจตนาหรือแรงจูงใจที่ก่อให้เกิดการกระทำนั้นขึ้น (วิทย์ วิศทเวทย์. ม.ป.ป. : 56) เพราะเจตนาหรือแรงจูงใจเป็นสิ่งที่มองเห็นได้ยาก ตัวผู้กระทำเองเท่านั้นที่รู้ การประเมินค่าทางจริยธรรมของการกระทำเป็นการพิจารณาการกระทำและผลที่ตามมาที่มีต่อความสุขของคน ขณะที่เจตนาหรือแรงจูงใจมิได้มีความสำคัญต่อการประเมินค่าทางจริยธรรมของการกระทำเพราะมิใช่ส่วนหนึ่งของการกระทำ

มิลล์เชื่อว่าถ้าความสุข (pleasure) เป็นหลักการ ดังนั้นความสุขก็ต้องกำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งที่ดีโดยไม่คำนึงว่าเป็นความสุขของใคร พิจารณาความสุข ความทุกข์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีลักษณะเป็นกฎคำสั่งเด็ดขาด เมื่อใดก็ตามที่ใครกล่าวว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งดี ก็หมายถึงว่า เป็นสิ่งที่น่าพอใจถ้าใครปรารถนาที่จะกระทำความดี ถ้าเป็นเช่นนั้นเขาควรจะมีจุดประสงค์เพื่อก่อให้เกิดความสุข (pleasure) ดังนั้นในทัศนะของมิลล์ "ความสุข" ก็หมายถึง "ความดี" (good) (Fox , et al. 1990 : 97)

2. พื้นฐานของจิตวิทยาในธรรมชาติมนุษย์ หลักพื้นฐานนี้มาจากความเชื่อของมิลล์ที่ว่าทุกคนส่วนใหญ่มีความปรารถนาพื้นฐานเพื่อความเป็นเอกภาพ (unit) และความกลมกลืน (harmony) ในความเป็นมนุษย์ โดยมิลล์ใช้ความรู้สึกทางสังคมของมนุษย์ในการพิสูจน์ถึงหลักการของอรรถประโยชน์ โดยมองว่าความรู้สึกทางสังคมซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นจนทำให้เราไม่อาจจะคิดถึงแต่เพียงตนเอง แต่จะต้องคำนึงถึงตนเองในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวมเสมอ นั่นคือ การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเราและในการอยู่ร่วมกันนี้เราจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความสุขของทุกคน

เพราะฉะนั้นกล่าวโดยสรุปแล้ว "ทฤษฎีจริยธรรมของสำนักประโยชน์นิยม" ซึ่งมีมิลล์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยมองว่าค่าทางจริยธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา ดังนั้นเกณฑ์ตัดสินค่าทางจริยธรรมจึงมีได้หลายเกณฑ์โดยอยู่บนพื้นฐานการเน้นที่ผลที่ตามมาซึ่งผลที่ตามมาจะถูกต้องตามหลักจริยธรรมเมื่อผลที่ตามมานั้นก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด

กลุ่ม Judeo - Christian

กลุ่ม Judeo - Christian มีหลักความเชื่อพื้นฐานที่ว่า "ให้รักเพื่อนมนุษย์เท่า ๆ กับรักตัวเอง" (love neighbor as thy self) ดังนั้นตามแนวคิดนี้การตัดสินใจทางจริยธรรมควรวางอยู่บนพื้นฐานของการให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลในฐานะที่เป็นเป้าหมายมากกว่าเป็นเพียงวิธีการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย บุคคลทุกคนไม่ว่าจะมีฐานะรวยจน ดำขาว มีชื่อเสียง หรือธรรมดาควรจะได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพของบุคคล (Day. 1997 : 53)

สรุปได้ว่า ปรัชญาของการเคารพบุคคลเป็นฐานของการตัดสินใจทางจริยธรรมในกลุ่ม Judeo - Christian

เพราะฉะนั้น จากการศึกษาทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์สามารถสรุปลักษณะที่สำคัญของแต่ละทฤษฎี ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 ลักษณะสำคัญของทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ทฤษฎีจริยธรรม	ลักษณะสำคัญของจริยธรรม				
	จุดเน้นของจริยธรรม	ค่าทางจริยธรรม	เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม	ความเคารพในตัวมนุษย์	กฎจริยธรรม
<u>มุ่งเน้นหน้าที่หรือการปฏิบัติ</u> อิมมานูเอล ค้านท์ (Immanuel Kant)	เจตนาของการปฏิบัติเป็นตัวตัดสินการกระทำ(หลักการสำคัญกว่าผลที่เกิดขึ้น)	เป็นสิ่งที่จริงแท้ (absolute) แน่นอน ตายตัว ไม่เปลี่ยนแปลง	มีเพียงเกณฑ์เดียว คือ การปฏิบัติที่เกิดจากเจตนาดีหรือการปฏิบัติตามหน้าที่	มนุษย์มีค่าในตัวเอง (intrinsic value) มิใช่เป็นเครื่องมือของบุคคลอื่น	มีลักษณะเป็นกฎสากลที่เรียกว่ากระทำตามคำสั่งเด็ดขาด (categorical imperatives)
อริสโตเติ้ล (Aristotle)	ลักษณะนิสัย (character) ด้านคุณธรรมของบุคคลเป็นตัวตัดสินการกระทำ	คุณธรรมเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้โดยการปฏิบัติ	-	มนุษย์อยู่รวมกันอย่างแน่นแฟ้นโดยธรรมชาติและการมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตร่วมกัน มนุษย์ที่ดีจะต้องเป็นบุคคลผู้ซึ่งคิดอย่างมีเหตุผลเป็นอย่างดี	คุณธรรมเป็นลักษณะนิสัยที่ทำให้คนดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขโดยอยู่บนทางสายกลาง
จอห์น รอลส์ (John Rawls)	ความยุติธรรมเกิดขึ้นทุกส่วนของสังคม	-	หลักความยุติธรรม	ปัจเจกบุคคลควรจะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน	สถานภาพเริ่มแรกเป็นเงื่อนไขที่จะแสดงให้เห็นถึงหลักความยุติธรรมที่เท่าเทียมกันที่อยู่เบื้องหลังม่านแห่งความไม่รู้ (Veil of ignorance)

ตาราง 1 (ต่อ)

ทฤษฎีจริยธรรม	ลักษณะสำคัญของจริยธรรม				
	จุดเน้นของจริยธรรม	ค่าทางจริยธรรม	เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม	ความเคารพในตัวมนุษย์	กฎจริยธรรม
วิลเลี่ยม เดวิด ร็อสส์ (William Daid Ross)	การเน้นความสำคัญของหน้าที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้า (Prima facie duties)	การกระทำตามความสำนึกในหน้าที่ซึ่งเป็นหน้าที่เฉพาะหน้า	ลำดับหน้าที่ที่เป็นหน้าที่เฉพาะหน้าเป็นตัวกำหนดลำดับก่อนหลังของการกระทำ	-	การกระทำตามความสำนึกในหน้าที่ไม่มีลักษณะเป็นกฎสากล
<u>มุ่งเน้นผลที่ตามมา</u> สำนักประโยชน์นิยม (Utilitarianism)	ผลที่ตามมาที่ก่อให้เกิดความสุขแก่คนจำนวนมากที่สุดเป็นตัวตัดสินการกระทำ (ผลที่เกิดขึ้นสำคัญกว่าหลักการ)	เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เปลี่ยนแปลงได้ตามสภาพแวดล้อมและกาลเวลา	มีได้หลายเกณฑ์โดยอยู่บนพื้นฐานการเน้นที่ผลที่ตามมา	บุคคลเป็นจุดหมายของการกระทำ มิใช่ในฐานะที่เป็นเครื่องมือของบุคคลอื่นเท่านั้น บุคคลอยู่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของส่วนรวมจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับความสุขของทุกคน	มีลักษณะเป็นกฎคำสั่งเด็ดขาด คือ มองว่าความสุขเป็นหลักการดังนั้นจึงพิจารณาความสุข ความทุกข์ของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
กลุ่ม Judeo - Christian	การให้รักเพื่อนมนุษย์เท่า ๆ กับรักตัวเอง	-	การให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลอื่น	บุคคลทุกคนควรได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นมนุษย์โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพของบุคคล	การให้ความเคารพในเกียรติของบุคคลในฐานะที่เป็นเป้าหมายมากกว่าวิธีการ

2.2 บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

ในสังคมระบอบประชาธิปไตย "หนังสือพิมพ์" ถือเป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงให้ปรากฏแก่สายตาประชาชน ดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ไว้ดังนี้

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537 : 5) กล่าวถึงหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ คือ

1. ให้ข่าวสาร (To inform) ถือเป็นหน้าที่หลักที่จะต้องแสวงหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง (facts) มารายงานให้ประชาชนได้ทราบโดยการรายงานข่าวนั้นจำเป็นต้องให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านให้สมบูรณ์ครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อผู้อ่านจะได้รับทราบเหตุการณ์ทั้งหมดอย่างถูกต้อง สามารถวินิจฉัยเหตุการณ์ได้ด้วยตนเองต่อไป

2. ให้ข้อเสนอแนะ (To give opinion) หน้าที่ในการให้ข้อเสนอแนะหรือการชี้แนะแนวทางนั้นต้องไม่ใช่การเสนอแนะในรายงานข่าว เพราะข่าวนั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงล้วน ๆ การเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือต่อข่าวที่ได้รับการรายงานไปแล้วกระทำโดยผ่านทางคอลัมน์อื่น ๆ เช่น บทบรรณาธิการ บทวิจารณ์ บทความ เป็นต้น

3. ให้ความบันเทิง (To entertain) ความบันเทิงที่ผู้อ่านจะได้จากการอ่านเนื้อหาในหนังสือพิมพ์เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ ความรู้สึก และพักผ่อนสมองไปในเวลาเดียวกัน

4. เป็นสื่อในการโฆษณา (To advertise) หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถให้ข่าวสารเป็นสื่อกลางนำเสนอสินค้าธุรกิจให้ผู้อ่านได้มีโอกาสรับรู้และตัดสินใจเลือกซื้อ ถือว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของหนังสือพิมพ์

แฮทช์ และ อิงลิช (Hach & English. 1963 : 242) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ

1. การเสนอข่าวสารด้วยความเที่ยงธรรมและถูกต้อง
2. การวิจารณ์ข่าวเพื่อช่วยให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจข่าวได้อย่างละเอียด
3. การให้ความบันเทิงเพื่อความเพลิดเพลินและการพักผ่อนหย่อนใจ
4. การช่วยเหลือแนะนำผู้อื่น เช่น คอลัมน์ตอบปัญหา หรือแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพ
5. การโฆษณาซึ่งถือเป็นการบริการแก่สาธารณชนทางอ้อม

แม็คเควล (McQuail. 1994 : 97) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ไว้ 5 ประการ คือ

1. การให้ข่าวสาร (Information) ได้แก่
   1.1 การให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานการณ์ในสังคมและในโลก
   1.2 บอกให้ทราบถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของกระแสอำนาจทางการเมือง
   1.3 ช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ การปรับตัว และสร้างความก้าวหน้าต่าง ๆ ของสังคม
2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) ได้แก่
   2.1 อธิบาย ให้ความหมาย แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร รวมทั้งนำเสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
   2.2 ให้ความสนับสนุนแก่อำนาจและบรรทัดฐานที่สังคมยอมรับ
   2.3 การมีส่วนร่วมในการขัดเกลาสังคม (socialization)
   2.4 การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน

2.5 การสร้างความปรองดองทางความคิด (consensus)

2.6 การมีส่วนในการจัดระเบียบของสังคมเพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสถานภาพต่าง ๆของสังคม

3. ความต่อเนื่อง (Continuity) ได้แก่

3.1 แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลัก และมีส่วนช่วยพัฒนาวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังก่อตัวขึ้น

3.2 บำรุงรักษาและธำรงไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคนทั่วไป (commonality of values)

4. ความบันเทิง (Entertainment) ได้แก่

4.1 ให้ความบันเทิง ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4.2 เสนอวิธีการผ่อนคลายเพื่อลดความตึงเครียดทางสังคม

5. ระดมสรรพกำลัง (Mobilization) ได้แก่

5.1 การรณรงค์ด้านการเมือง สงคราม

5.2 การพัฒนาเศรษฐกิจ การจ้างงาน และศาสนาเพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนรวม

ดังนั้นสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญดังนี้

1. การให้ข่าวสาร ได้แก่ การรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมทั้งใกล้ตัวและไกลตัวของผู้อ่านเพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบเหตุการณ์ได้อย่างทันท่วงทีซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์

2. การให้ความคิดเห็น ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ โดยผ่านทางคอลัมน์ต่าง ๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อเหตุการณ์ที่เป็นข่าว

3. การให้การศึกษา ได้แก่ การให้เนื้อหาสาระต่าง ๆที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน รวมทั้งเป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคม

4. การให้ความบันเทิง ได้แก่ การให้ความสนุกสนานและผ่อนคลายความตึงเครียด

องค์ประกอบด้านเจตคติ

จะประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 มิติ คือ

1. การพิจารณาถึงค่านิยม (Identify Values)

เมื่อผู้สื่อข่าวเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ผู้สื่อข่าวจะต้องมีการให้คุณค่าและเลือกคุณค่าในการกระทำแต่ละอย่างที่เป็นทางเลือกนั้น โดยค่านิยมที่ผู้สื่อข่าวยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติวิชาชีพ คือ "ค่านิยมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" (Journalistic Values) หรือที่เรียกว่า "จริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์" ซึ่งถือเป็นแนวทางที่สำคัญของผู้สื่อข่าวในการหาทางเลือกการตัดสินใจเพื่อจัดการกับความขัดแย้งทางจริยธรรมที่เกิดขึ้นที่สำคัญได้แก่

สุภา ศิริมานนท์

ได้เสนอหลักจริยธรรมในการเสนอข่าวไว้ดังนี้ (2530 : 19 - 25)

1. หลักว่าด้วยความจริงที่จริงแท้ (Objectivity) หรือ "ความเป็นกลาง" ประชาชนจะคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวจะต้องเสนอข่าวที่หมดจด ครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นแง่ใดของข่าว ผู้สื่อข่าวต้องไม่สอดแทรกทรรศนะส่วนตัวหรือความรักความชังใด ๆ เข้าไปในข่าวนั้น ๆ ซึ่งลักษณะของความจริงที่จริงแท้นั้นมีอยู่ 5 ประการ คือ

1.1 ความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด หากข่าวที่นำเสนอเป็นเหตุการณ์ของ 2 ฝ่ายหรือหลายฝ่าย ผู้สื่อข่าวต้องนำเสนอข่าวของทุกฝ่ายให้หมดและให้สมดุล

1.2 ความปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ การที่ผู้สื่อข่าวมีส่วนอยู่ในองค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ ย่อมเป็นไปได้ที่เมื่อผู้สื่อข่าวต้องทำข่าวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ ผู้สื่อข่าวมักจะถูกสงสัยในทันทีว่าทำข่าวเอนเอียงไปยังองค์กรของตนหรือแม้กระทั่งการทำข่าวที่ไม่ใช่องค์กรของตนก็มีความเป็นไปได้ที่ผู้สื่อข่าวจะถูกสงสัยว่าทำข่าวโจมตีหน่วยงานตรงข้ามได้ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวในด้านนี้เป็นอย่างสูง

1.3 การให้โอกาสในการปฏิเสธข้อกล่าวหาแก่แหล่งข่าวที่ถูกกล่าวหา

1.4 การละเว้นความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด เสนอข่าวที่เข้าข้างคนรู้จักหรือผู้ที่คลุกคลีอยู่ด้วยเสมอ

1.5 การละเว้นจากความเคียดแค้นพยาบาท ไม่เสนอข่าวโจมตีบุคคลหนึ่ง ๆ เนื่องเพราะผู้สื่อข่าวนั้นมีข้อพิพาทหรือขัดแย้งไม่ลงรอยกันเป็นการส่วนตัว

2. หลักว่าด้วย "ความสัตย์ซื่อ" หรือ "ความสัตย์จริง" (Honesty)

2.1 ข่าวไม่ใช่นวนิยาย ไม่ใช่ภาพยนตร์เพื่อความบันเทิง การนำเสนอข่าวที่ดึงดูดใจผู้อ่าน คือ การเสนอข่าวที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นจริง การนำเสนอที่มุ่งเน้นการสร้างความตื่นเต้นราวปาฏิหาริย์หรือนอกลู่นอกทางย่อมนำความเสื่อมเสียมาสู่ผู้สื่อข่าว ดังนั้นจึงต้องเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริงมิใช่เสนอนวนิยาย

2.2 ผู้สื่อข่าวต้องรักษาวาจาที่ได้ให้คำมั่นหรือที่ได้ตกปากลงคำกับใครเขาไว้ กล่าวคือ ถ้าหากผู้สื่อข่าวได้รับปากกับผู้ให้ข่าวสารไม่ว่ารายใดว่าจะไม่เสนอรายงานข่าวสารเรื่องนั้นในหน้ากระดาษของหนังสือพิมพ์ก็จะต้องปฏิบัติตามคำมั่นสัญญานั้น ๆ อย่างเคร่งครัด

3. หลักว่าด้วย "ความบังควรและไม่บังควรซึ่งมนุษย์พึงปฏิบัติต่อมนุษย์" (Human Decency) เป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังหลัก ๆ 3 ประการ คือ

3.1 การมีอคติต่อคนต่างศาสนา ต่างภาษา ถ้าบุคคลเหล่านั้นกระทำผิด สิ่งที่ข่าวนำเสนอต้องอยู่เฉพาะตัวผู้กระทำผิด ห้ามมิให้กระทบต่อเชื้อชาติของเขา

3.2 การมีอคติต่อคนต่างศาสนา ไม่ว่าข่าวที่นำเสนอหรือบุคคลที่อยู่ในข่าวจะนับถือศาสนาเดียวกับผู้สื่อข่าวหรือคนส่วนใหญ่หรือไม่ ข่าวที่นำเสนอต้องให้ความเคารพต่อศาสนานั้นอย่างเท่าเทียมกัน ห้ามดูหมิ่น ถากถางความเชื่อถือทางศาสนาของคนเหล่านั้น และในการนำเสนอต้องนำเสนอถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เช่น พิธีกรรม สมณศักดิ์

3.3 ไม่ว่าจะทำข่าวใด ๆ ก็ตาม ผู้สื่อข่าวต้องไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคาย รุนแรงกับผู้ที่ตกเป็นข่าวหรือกับเนื้อหาของข่าวนั้น ๆ

4. หลักว่าด้วย "การไม่คัดลอกเรื่องของคนอื่นและทึกทักว่าเป็นของตัว" (Plagiarism) ผู้สื่อข่าวใช้ข้อมูลจากผู้สื่อข่าวคนอื่นเป็นเบาะแสในการทำข่าวได้ แต่ผู้สื่อข่าวคัดลอกข่าวคนอื่นมาไม่ได้ การคัดลอกนี้ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระของข่าวไม่ว่าจะเฉพาะประเด็นสำคัญหรือลอกมาคำต่อคำแล้วนำมาใส่ชื่อตัวเองไว้เป็นการผิดหลักจริยธรรมของผู้สื่อข่าวอย่างร้ายแรง

เซิร์บ และ ฟิซแพททริค (Seib & Fitzpatrick)

กล่าวถึงหลักจริยธรรมของผู้สื่อข่าวดังนี้ (1997 : 9 - 10)

1. การพูดความจริง (Truth - telling) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าวให้ครอบคลุมทุกประเด็น การนำเสนอข่าวที่บิดเบือนจะทำให้เกิดผลกระทบกับผู้อ่านในแง่การนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจ

2. ความถูกต้อง (Accuracy) การได้มาซึ่งความถูกต้องเป็นความรับผิดชอบที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว ได้แก่

2.1 การพาดหัวข่าวและภาพควรสะท้อนเนื้อหาข่าวที่นำเสนออย่างถูกต้อง

2.2 เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์

2.3 มีการระบุแหล่งข่าวเพื่อให้ข่าวน่าเชื่อถือ

2.4 ควรมีการอ้างอิงคำพูดของแหล่งข่าว ยกเว้นกรณีเพื่อปิดบังหลักฐานของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าว

2.5 การรายงานข่าวที่กระจ่าง ไม่คลุมเครือ หรือสร้างความเข้าใจผิด คำนึงถึงรายละเอียดที่ปรากฏในเนื้อหาข่าว เช่น ชื่อ นามสกุล อายุ สถานที่ เวลา ยศศักดิ์ เป็นต้น

2.6 ข่าวทุกข่าวควรหลุดพ้นจากข้อผิดพลาดหรือความไม่ถูกต้อง ควรมีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ข่าว หากเกิดข้อผิดพลาดต้องรีบแก้ไขอย่างรวดเร็วและตรงไปตรงมา

3. ความเที่ยงธรรม (Fairness) เป็นการรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริงโดยไม่นำเอาความคิดเห็นหรืออคติส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

4. ความสมดุล (Balance) หมายถึง การรายงานข่าวโดยเฉพาะกรณีที่เป็นข่าวความขัดแย้งต้องเปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายได้รับการรายงานข้อเท็จจริงอย่างเท่าเทียมกัน เน้นในเรื่องการเลือกข้อเท็จจริงอันเป็นผลของเหตุการณ์อย่างถูกต้องเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

เดย์ (Day)

กล่าวถึงจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่สำคัญ ได้แก่ (1997 : 72 - 194)

1. หลักการของความเป็นจริง (Truth) ประกอบด้วย

1.1 การรายงานจะต้องแม่นยำถูกต้อง (accurate) ข้อเท็จจริงของข่าวควรได้รับการตรวจสอบโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ถ้ามีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับข้อเท็จจริงควรเปิดเผยให้ผู้อ่านรับทราบ ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องสามารถทำลายความน่าเชื่อถือของธุรกิจหนังสือพิมพ์

1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นจริง ควรจะกระตุ้นความเข้าใจ (promote understanding) เนื่องด้วยข้อจำกัดของด้านเวลาและระยะทางจึงเป็นไปไม่ได้ที่ผู้อ่านจะเกิดความเข้าใจที่ครอบคลุมในสถานการณ์นั้นๆ เป้าหมายการรายงานควรจะให้คำอธิบายที่สมบูรณ์และที่จำเป็นที่สุดที่ผู้อ่านโดยเฉลี่ยจะเข้าใจข้อเท็จจริงและบริบทของข้อเท็จจริง

1.3 ความยุติธรรมและความสมดุล (fair and balance) แนวคิดนี้เป็นการรวมถึงสิ่งที่มากกว่าการที่ผู้สื่อข่าวหลีกเลี่ยงความมีอคติถึงแม้ว่าสิ่งนั้นจะน่าพึงพอใจ

2. สิทธิส่วนบุคคล (Privacy) ค่านิยมทางจริยธรรมที่ช่วยจัดเตรียมพื้นฐานในเรื่องของสิทธิส่วนบุคคล คือ

2.1 พื้นฐานความเชื่อในเรื่องของการเคารพบุคคล (respect for persons) ในฐานะที่เป็นเป้าหมายโดยตัวมันเอง อย่างไรก็ตามเมื่อการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ บุคคลจึงกลายเป็นประเด็นความสนใจของสาธารณชนอย่างไม่ได้ตั้งใจ ดังนั้นเป้าหมายก็ควรจะได้รับความเสียหายน้อยที่สุด

2.2 ประโยชน์ในทางสังคม (social utility) ผู้สื่อข่าวจะต้องตัดสินใจว่าข้อมูลอะไรที่จำเป็นหรืออย่างน้อยที่สุดเป็นประโยชน์กับผู้อ่าน

2.3 พื้นฐานความเชื่อในเรื่องของความยุติธรรม (justice) ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องอาศัยการตัดสินใจที่วางอยู่บนพื้นฐานของสิทธิหรือสิ่งที่บุคคลสมควรที่จะได้รับภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม การล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลมี 3 ลักษณะ ลักษณะแรก คือ การรวบรวมเอกสารลับเฉพาะของบุคคลโดยใช้วิธีการที่ผิดกฎหมายหรือผิดหลักการ ได้แก่ การดักฟังทางโทรศัพท์ การติดตั้งเครื่องดักฟังในที่ลับ เป็นต้น ลักษณะที่ 2 คือ การเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลลับเฉพาะโดยไม่ได้รับการยินยอม ได้แก่ เรื่องทางการเงินและภาษี เอกสารทางการแพทย์ เอกสารทางอาชญากรรม เป็นต้น และลักษณะที่ 3 คือ การล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลโดยผู้สื่อข่าว ได้แก่ การบุกรุกเข้าไปในชีวิตส่วนตัวของบุคคลอื่นและการทำให้ชื่อของบุคคล ภาพ และเรื่องราวได้รับความเสียหาย (Belsey & Chadwick. 1992. 78 - 79)

3. การรักษาคำมั่นสัญญา (Confidentiality) เป็นเรื่องของการปกป้องแหล่งข่าวโดยความสัมพันธ์ที่เป็นที่ไว้วางใจระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าวจะเกิดขึ้นใน 3 สถานการณ์ คือ

3.1 คำมั่นสัญญาที่ชัดเจน เมื่อผู้สื่อข่าวสัญญาปิดบังชื่อแหล่งข่าวก็เป็นข้อผูกมัดด้วยคำพูด ดังนั้นเงื่อนไขของคำมั่นสัญญาควรชัดเจนทั้งผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าว

3.2 ความภักดี (loyalty) ไม่ได้วางอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์อย่างแท้จริง แต่อยู่ที่การสะท้อนถึงความรู้สึกของหน้าที่มากกว่า

3.3 กฎหมาย (law) สังคมกำหนดว่าความสัมพันธ์บางอย่างสำคัญที่สมควรจะได้รับการปกป้องตามกฎหมาย ในปัจจุบันรัฐและศาลยอมรับโดยปริยายในบทบาทของสื่อในฐานะที่เป็นตัวแทนของสาธารณชน

4. ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ (Conflicts of Interest) แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

4.1 ความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง (conflicting relationship) ประกอบด้วย

4.1.1 ของขวัญ (gifts) ความรับผิดชอบที่สำคัญสุดของผู้สื่อข่าว คือ ผู้อ่าน ดังนั้นเมื่อผู้สื่อข่าวยอมรับผลประโยชน์ ของขวัญ หรือการชดเชยพิเศษอื่น ๆ จากแหล่งข่าวจะก่อให้เกิดคำถามที่สำคัญเกี่ยวกับความเป็นกลาง (objectivity) ถึงแม้ว่าสิ่งที่ให้ฟรีอาจจะไม่ได้สร้างปัญหา แต่ในสายตาของสาธารณชนความไม่ลำเอียงโดยอาชีพของผู้สื่อข่าวก็สามารถถูกทำลายลงได้ รวมทั้งการยอมรับสิ่งของที่มีมูลค่าก็จะก่อให้เกิดคำถามเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือและความเป็นอิสระในการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

4.1.2 ความสัมพันธ์ส่วนตัว (personal relationship) ผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็นมนุษย์ย่อมมีการพัฒนาความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าว จึงอาจจะพบว่าเป็นการยากที่ผู้สื่อข่าวจะคงความรู้สึกของความไม่ลำเอียง ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงควรที่จะหลีกเลี่ยงความสัมพันธ์ส่วนตัวกับแหล่งข่าว

4.2 ความขัดแย้งของการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ (conflicting public participation) ประกอบด้วย 2 มุมมองในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ

4.2.1 องค์กรข่าวไม่เห็นด้วยกับการเป็นสมาชิก หรือการมีส่วนร่วมในองค์กรชุมชน

4.2.2 องค์กรข่าวที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมในชุมชนและเพื่อการสร้างแหล่งข่าว

อย่างไรก็ตามผู้สื่อข่าวไม่สามารถตัดขาดจากโลกภายนอกและยกเลิกการเข้าร่วมในกิจกรรมสาธารณะ ดังนั้นในสังคมสมัยใหม่การหลีกเลี่ยงในเรื่องของความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ทั้งหมดอาจจะเป็นไปไม่ได้ แต่ผู้สื่อข่าวยังคงอยู่ภายใต้ภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมที่จะเปิดเผยเรื่องของความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

4.3 ผลประโยชน์ที่ได้มาและวาระข่าวสารที่ซ่อนเร้น (vested interest and hidden agendas) ความขัดแย้งระหว่างหน้าที่โดยอาชีพของผู้สื่อข่าวกับผลประโยชน์ส่วนบุคคลและวาระข่าวสารได้ก่อให้เกิดคำถามขึ้น เช่น ผู้สื่อข่าวสายการเงินไม่ควรจะเล่นหุ้นอย่างชัดเจน หมายความว่า ผู้สื่อข่าวควรจะหลีกเลี่ยงธุรกิจโดยสิ้นเชิงหรือไม่ ดังนั้นประเด็นทางจริยธรรมจึงเกิดขึ้นเสมอในระดับซึ่งเป็นความสัมพันธ์ภายนอกกับผลประโยชน์ที่ได้มาซึ่งเป็นไปได้ที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้สื่อข่าว

จากลักษณะของความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์สรุปได้ดังนี้

1. ผู้สื่อข่าวควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมภายนอกที่อาจจะขัดแย้งกับความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน
2. ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่เข้าไปมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับแหล่งข่าว
3. ผู้สื่อข่าวจะต้องไม่เข้าไปลงทุนหรือดำเนินกิจการธุรกิจภายนอกที่จะนำมาสู่ความขัดแย้งกับหน้าที่ของตน
4. ผู้สื่อข่าวไม่ควรจะเขียน รายงานข่าว ถ่ายภาพเกี่ยวกับบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับตนหรือกับบุคคลที่ผู้สื่อข่าวมีความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ใกล้ชิด
5. ผู้สื่อข่าวจะต้องหลีกเลี่ยงของขวัญ ส่วนลดของการเดินทางท่องเที่ยว การแสดงสินค้า งานเลี้ยง สิ่งอำนวยความสะดวกหรืออัตราส่วนลดสำหรับผู้สื่อข่าว
6. ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นอิสระจากข้อผูกพันกับแหล่งข่าวและผลประโยชน์พิเศษเฉพาะ

The Associated Press Managing Editors Association Code of Ethics ได้กำหนดหลักจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ดังนี้ (Meyer. 1987 : 250 - 252)

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หนังสือพิมพ์ที่ดี คือ ยุติธรรม (fair) ถูกต้อง (accurate) สัตย์ซื่อ (honest) รับผิดชอบ (responsible) เป็นอิสระ (independent) และสุภาพ (decent) ควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่จะขัดแย้งกับความสามารถในการรายงานและนำเสนอข่าวด้วยลักษณะที่ยุติธรรม (fair) และไม่อคติ (unbiased)

หนังสือพิมพ์ควรจะส่งเสริมการวิจารณ์ที่สร้างสรรค์ในทุกส่วนของสังคม ในบทบรรณาธิการควรจะสนับสนุนรูปแบบใหม่ที่จำเป็นหรือสิ่งใหม่ที่เป็นผลประโยชน์ของสาธารณชน ควรจะเปิดเผยการกระทำที่ผิดหรือการใช้อำนาจที่เกี่ยวกับสาธารณะหรือส่วนบุคคลในทางที่ผิด แหล่งข่าวควรจะถูกเปิดเผย ยกเว้นว่ามีเหตุผลที่ชัดเจนที่จะไม่กระทำเช่นนั้น เมื่อจำเป็นที่จะต้องปกป้องความลับของแหล่งข่าว เหตุผลก็ควรจะได้รับการอธิบาย

หนังสือพิมพ์ควรจะให้ภูมิหลังด้วยข้อเท็จจริง การบรรยายโดยรวม ถ้าหนังสือพิมพ์รู้ว่าไม่ถูกต้องหรือทำให้เข้าใจผิดควรจะสนับสนุนสิทธิของการพูดโดยเสรีและควรจะเคารพในสิทธิส่วนบุคคลของแต่ละบุคคล

สิทธิในการรับรู้ของสาธารณชนเกี่ยวกับเรื่องราวที่สำคัญเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

2. ความถูกต้อง (Accuracy) หนังสือพิมพ์ควรจะต่อสู้กับความไม่ถูกต้อง (inaccuracies) ความสะเพร่า (carelessness) อคติ (bias) หรือการบิดเบือน (distortion) ไม่ว่าจะโดยการเน้นหรือการละเว้น ควรจะยอมรับความผิดพลาดที่สำคัญทั้งหมด แก้ไขความผิดพลาดโดยทันทีและอย่างเด่นชัด

3. ความสัตย์ซื่อ (Integrity) หนังสือพิมพ์ควรจะพยายามอย่างมากที่จะปฏิบัติต่อปัญหาอย่างยุติธรรมและไม่มีอคติในการจัดการกับเรื่องราวที่ขัดแย้ง

หนังสือพิมพ์ควรจะรายงานข่าวโดยปราศจากการถือว่าเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง ไม่ควรจะเสนอข่าวที่เป็นที่ชื่นชอบกับผู้โฆษณาหรือกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ ควรจะรายงานเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา

ความเกี่ยวพันกับชุมชน ธุรกิจ หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคลไม่ควรจะเป็นสาเหตุให้หนังสือพิมพ์บิดเบือนหรือเกิดเป็นตัวอย่างที่ผิดในข้อเท็จจริง

4. ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) หนังสือพิมพ์และสมาชิกของบรรณาธิการควรจะเป็นอิสระในข้อผูกพันกับแหล่งข่าวและผลประโยชน์เฉพาะ แม้ว่าการปรากฏตัวของข้อผูกพันหรือความขัดแย้งของผลประโยชน์ก็ควรจะหลีกเลี่ยง

หนังสือพิมพ์ไม่ควรจะยอมรับค่าตอบแทนจากแหล่งข่าวหรือภายนอกวิชาชีพอื่น ๆ ของขวัญและค่าธรรมเนียมหรือส่วนลดการเดินทาง การแสดง สินค้าและบ้านพัก ไม่ควรจะยอมรับ ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวเนื่องกับการรายงานข่าวผู้สื่อข่าวควรจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง ความกรุณาพิเศษและการปฏิบัติเฉพาะสำหรับสมาชิกของหนังสือพิมพ์ควรจะหลีกเลี่ยง

การรวมถึงในบางสิ่ง เช่น ทางการเมือง เรื่องที่เกี่ยวกับชุมชน การสาธิต และสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในสังคมซึ่งสามารถเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์หรือการปรากฏตัวของความขัดแย้งควรจะหลีกเลี่ยง

การจ้างงานภายนอกโดยแหล่งข่าวเป็นความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์ที่ชัดเจนและการจ้างงานโดยแหล่งข่าวที่เป็นไปได้ควรจะหลีกเลี่ยง

การลงทุนที่เกี่ยวกับการเงินโดยสมาชิกกองบรรณาธิการ หรือผลประโยชน์ทางธุรกิจภายนอกอื่น ๆ ซึ่งสามารถขัดแย้งกับความสามารถของหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าวก็ควรจะหลีกเลี่ยง

เนื้อหาไม่ควรจะเขียนหรือบรรณาธิกรณ์แรกเริ่มโดยจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้รางวัล การแข่งขันทางหนังสือพิมพ์ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อหวังได้กำไรหรืออื่น ๆ ที่สะท้อนถึงความไม่เหมาะสมของหนังสือพิมพ์หรือวิชาชีพควรจะหลีกเลี่ยง

2. การเลือกความภักดี (Choose Loyalties)

คริสเตียน, แฟรคเลอร์ และร็อทโซล (Christians, Fackler & Rotzoll. 1995 : 101) กล่าวถึงการเลือกความภักดีของผู้สื่อข่าวว่าประกอบด้วย

1. ต่อตนเองและมโนสำนึกของตนเอง หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงตัวเองเป็นหลัก
2. ผู้อ่าน หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงผู้อ่านหนังสือพิมพ์เป็นหลัก
3. องค์กรหนังสือพิมพ์ที่สังกัด หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงองค์กรหนังสือพิมพ์ที่ตนสังกัดเป็นหลัก

4. เพื่อนร่วมวิชาชีพ หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงเพื่อนร่วมวิชาชีพเป็นหลัก

5. สังคม หมายถึง การตัดสินใจโดยคำนึงถึงสังคมเป็นหลัก

เช่นเดียวกับที่เซิร์บ และ ฟิซแพทริค (Seib & Fitzpatrick. 1997 :16) กล่าวว่าการเลือกความภักดีมีความสำคัญต่อการตัดสินใจทางจริยธรรมของผู้สื่อข่าว ได้แก่ การเลือกความภักดีต่อสังคม วิชาชีพ นายจ้าง หรือต่อตนเอง

ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม

เบอร์กแมน (Bergman. 1973) กล่าวว่า การเผชิญกับความขัดแย้งทางด้านจริยธรรมและตัดสินใจแก้ปัญหาความขัดแย้งนั้นจะมีหลายขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. พิจารณาปัญหาให้ชัดเจนว่าปัญหาคืออะไร
2. รวบรวมข้อมูลความเป็นจริงทั้งหมดที่เกิดขึ้น
3. พยายามทำความเข้าใจกับสถานการณ์ให้ชัดเจนโดยใช้แนวคิดทางปรัชญาและความรู้ด้านต่าง ๆ
4. ศึกษาถึงทางเลือกในการแก้ไขปัญหา
5. จัดการตามทางเลือกที่ตัดสินใจ
6. ประเมินผลจากการตัดสินใจ
7. สรุปเหตุการณ์ทั้งหมดเพื่อนำไปใช้ในอนาคตหากเกิดเหตุการณ์ในทำนองเดียวกันอีก

เคอร์ทิน (Curtin. 1978 : 12 - 17) กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมดังนี้

1. พิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับปัญหาให้มากที่สุด
2. ทำความเข้าใจปัญหาให้ชัดเจนและจำแนกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมว่าเป็นเรื่องใด เช่น เป็นความขัดแย้งระหว่างการบอกความจริงและการปกปิดความจริง เป็นต้น
3. พิจารณาว่ามีใครเกี่ยวข้องกับปัญหาบ้างเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ
4. จำแนกทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมดว่ามีอะไรบ้าง มีข้อดีข้อเสียและผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอะไรบ้าง
5. ประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาใช้ประกอบการตัดสินใจ
6. หาข้อสรุปโดยพิจารณาจากความคาดหวังของสังคมและกฎหมายทั้งกฎหมายทั่วไปและกฎหมายวิชาชีพด้วย
7. ดำเนินการแก้ปัญหาหลังจากที่พิจารณาและสรุปทางเลือกแล้ว

เจมตั้น (Jameton. citing Fry. 1991. Ethical in Health Care Delivery) กล่าวถึงแนวทางการตัดสินใจทางจริยธรรมว่ามี 6 ขั้นตอนดังนี้

1. การระบุปัญหา หมายถึง การทำความเข้าใจว่าในสถานการณ์นี้มีประเด็นอะไรที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง และบุคคลควรจะตรวจสอบความสัมพันธ์ของตนเองกับปัญหาและประเมินการใช้เวลาสำหรับกระบวนการตัดสินใจ ขั้นตอนนี้จะช่วยให้บุคคลตอบคำถามทางจริยธรรมได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่ควรทำ และบทบาทของบุคคลในสถานการณ์นั้นควรเป็นอย่างไร

2. การรวบรวมข้อมูล เช่น บุคคลสำคัญของเรื่องคือใคร เรื่องราวข้อขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นมาอย่างไรซึ่งจะช่วยบุคคลตอบคำถามว่ากระบวนการตัดสินใจนี้เกี่ยวข้องกับใครและใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

3. การระบุทางเลือกในการตัดสินใจที่เป็นไปได้ทั้งหมดและตรวจสอบการกระทำและผลลัพธ์ของการกระทำที่เป็นทางเลือกเหล่านั้น ผลกระทบที่สำคัญของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลต่อการตัดสินใจควรมีการอภิปราย ขั้นตอนนี้ช่วยในการตอบคำถามว่าการกระทำแบบใดถูกต้อง ทฤษฎีทางจริยธรรมต่าง ๆ ซึ่งผู้ตัดสินใจจะนำมาใช้ในการพิจารณาการกระทำและประเมินคุณค่าของการกระทำนั้น

4. การคิดเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมให้ชัดเจน หมายความว่า บุคคลควรพิจารณาหลักการจริยธรรมที่สามารถนำมาใช้ในสถานการณ์การกระทำดังกล่าว ช่วยให้บุคคลตอบคำถามได้ว่ากฎต่าง ๆนำมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้อย่างไร คำตอบของคำถามนี้ต้องการการไตร่ตรองด้วยเหตุผลอย่างรอบคอบต่อความสัมพันธ์ระหว่างกฎและหลักการต่าง ๆ ซึ่งอาจจะขัดแย้งกันถ้าการกระทำหนึ่งถูกเลือกมากกว่าการกระทำอื่น ๆ

5. การตัดสินใจกระทำ โดยเลือกการกระทำที่ประเมินแล้วว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุดที่ควรทำ ซึ่งเป็นการตอบคำถามทางจริยธรรมว่าอะไรคือสิ่งที่ดีที่สุดที่ควรทำในสถานการณ์นี้

6. ประเมินการกระทำและผลลัพธ์ของการกระทำที่ตัดสินใจไปแล้ว โดยเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ในสถานการณ์อื่น ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตอบคำถามว่าควรจะปรับปรุงกระบวนการตัดสินใจอย่างไรในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันและอาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต สิ่งนี้จะช่วยในการพิจารณาว่าจะสามารถสรุปเป็นแนวทางทั่วไปในการตัดสินใจกับสถานการณ์อื่น ๆ ได้หรือไม่

ไอเคน และ คาทาลาโน (Aiken & Catalano. 1994 : 31 - 35) กล่าวว่าขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. รวบรวม วิเคราะห์ และตีความข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความชัดเจนในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด
2. ระบุปัญหาจริยธรรมให้ชัดเจนว่ามีความขัดแย้งในหลักการจริยธรรมอะไร
3. พิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมดในการจัดการกับปัญหา
4. วิเคราะห์ผลดีผลเสียที่จะเกิดตามมาจากการกระทำแต่ละการกระทำ
5. ตัดสินใจกระทำการ

สรุปได้ว่า "ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม" ประกอบด้วย

1. การระบุปัญหา เป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ให้ได้ว่าสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหาบ้าง
2. การวินิจฉัยปัญหา เป็นการวิเคราะห์และทำความเข้าใจในปัญหานั้นให้ชัดเจนขึ้น
3. การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ เป็นการพิจารณาทางเลือกที่เป็นไปได้เปรียบเทียบผลดีผลเสียของทางเลือกแต่ละทางเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด
4. การตัดสินใจปฏิบัติ เป็นการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อนำไปปฏิบัติ
5. การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติที่ได้ตัดสินใจเลือก

สรุป

"การตัดสินใจ" เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการคิด วิเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบและมีเหตุผล ซึ่งเป็นทักษะที่ต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝน เพื่อให้สามารถเลือกวิธีปฏิบัติจากหลาย ๆ ทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นการตัดสินใจที่กระทำบนพื้นฐานของเหตุผล เป็นความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางจริยธรรม และเป็นการตัดสินใจโดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามหลักวิทยาศาสตร์ ดังนั้นกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมจะประกอบด้วยองค์ประกอบภายในที่สำคัญ 2 ส่วน ซึ่งจะนำมาเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจร่วมกันเพื่อนำไปสู่การกระทำที่มีจริยธรรมในการแก้ไขสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานของผู้สื่อข่าว ส่วนแรก คือ องค์ประกอบด้านความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ มิติแรก คือ การนิยามสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักการของ 5 W ' s + H และการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข่าวต่าง ๆ มิติที่ 2 คือ การเลือกหลักการ ได้แก่ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ สำหรับส่วนที่ 2 คือ องค์ประกอบด้านเจตคติซึ่งประกอบด้วย 2 มิติ คือ การพิจารณาถึงค่านิยม และการเลือกความภักดี ในส่วนของขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม มีผู้นิยามไว้ใกล้เคียงกัน โดยอาจสรุปได้ว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การระบุปัญหา การวินิจฉัยปัญหา การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ การตัดสินใจปฏิบัติ และการประเมินผลการปฏิบัติ

รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม

ชัชชัย คุ้มทวีพร. (2540). *จริยศาสตร์ : ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรม.* กรุงเทพ ฯ : Mild Publishing.

เนื่องน้อย บุณยเนตร. (2539). *จริยศาสตร์ตะวันตก : ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ รอลส์ ซาร์ทร์.* กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทย์ วิศทเวทย์. (ม.ป.ป.). *จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม.* กรุงเทพ ฯ : อักษรเจริญทัศน์.

สุภา ศิริมานนท์. (2530). *จริยธรรมของหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

อำนวย ยัสโยธา. (2541). *ปัญหาจริยศาสตร์เชิงวิพากษ์. สงขลา* : คณะมนุษย์ศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

Bowie , Norman E. (1985). *Making Ethical Decision.* New York : McGraw - Hill.

Englehardt , Elaine. E & Schmltckopf. (1992). *Ethics & Life : An Interdisciplinary Approach to Moral Problem.* California : Wm. C. Brown.

ใบงาน

กิจกรรม

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน โดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง
2. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. ให้ประธานกลุ่มจับฉลากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์กลุ่มละ 1 กรณี
4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กลุ่มจับฉลากได้ โดยการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

4.1 <u>การระบุปัญหา</u>

- ทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับ (ศัพท์และความหมายต่าง ๆของคำและแนวคิด)
- ระบุปัญหาว่ามีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร) รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด

4.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> (คำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี)

- ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา
- จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน
- กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทดสอบสมมติฐานที่คัดเลือกไว้

4.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u>

- ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆเพิ่มขึ้น (หากยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้)
- ระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลาย ๆแนวทาง (หลังจากทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้ว)
- พิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u>

- นำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเอง
- ตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

4.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u>

- พิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน
- สรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา

5. ให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่
6. ให้นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียน
7. ให้ประธานกลุ่มรวบรวมรายงานส่งอาจารย์

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านความถูกต้องแม่นยำ
กรณีศึกษาเรื่อง "ผลิตภัณฑ์นม"

วันหนึ่งมีผู้โทรศัพท์แจ้งมาทางโรงพิมพ์ว่าขณะนี้มีเด็กทารกเสียชีวิตไปแล้วประมาณ 7 ราย และเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลกว่า 30 รายซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการดื่มนมยี่ห้อหนึ่ง โดยนมยี่ห้อดังกล่าวเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีการออกวางจำหน่ายในท้องตลาดเมื่อเร็วๆนี้ ดังนั้นบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทผู้ผลิตสินค้ารายนี้เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีการผลิตสินค้าหลายประเภทออกมาจำหน่ายให้กับผู้บริโภคเป็นจำนวนมาก โดยสินค้าส่วนใหญ่ล้วนเป็นสินค้าที่มีคุณภาพจึงได้รับการตอบรับจากผู้บริโภคเป็นอย่างดี ต่อมาทางบริษัทมีการประกาศลดปริมาณการผลิตสินค้าประเภทต่างๆลงอีก 10 % แต่ขณะเดียวกันเร่งให้มีการผลิตนมยี่ห้อใหม่ดังกล่าวออกมาจำหน่ายโดยแจ้งว่าเพื่อเป็นการรองรับภาวะตลาดในปัจจุบัน

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพนักงานคนหนึ่งของบริษัท พบว่า ในแต่ละปีทางบริษัทจะมีผลกำไรที่สูงมากจากการผลิตสินค้าประเภทนมให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายรายใหญ่รายหนึ่ง และต่อมาทางบริษัทผู้ผลิตสินค้าได้มีการตกลงเซ็นสัญญาเพิ่มยอดการผลิตให้กับบริษัทตัวแทนจำหน่ายดังกล่าว แต่ขณะนี้บริษัทผู้ผลิตสินค้าประสบปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสินค้าต่างๆโดยเฉพาะสินค้าประเภทนมได้รับผลกระทบมากที่สุด ทางบริษัทผู้ผลิตสินค้าจึงต้องสั่งซื้อวัตถุดิบจากแหล่งใหม่ซึ่งมีคุณภาพต่ำเข้ามาเพื่อให้สามารถผลิตสินค้าประเภทนมได้ทันตามกำหนด เป็นผลให้สินค้าที่ผลิตออกมาดังกล่าวไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด

ต่อมาทางฝ่ายผู้บริหารของบริษัทผู้ผลิตสินค้าได้เปิดให้สัมภาษณ์อย่างเป็นกันเองกับผู้สื่อข่าวที่คุ้นเคยกันเป็นอย่างดีและขอร้องให้ผู้สื่อข่าวยุติการเสนอข่าวนี้ ในขณะเดียวกันฝ่ายประชาสัมพันธ์ของบริษัทก็แจ้งมายังโรงพิมพ์ว่าหากหนังสือพิมพ์ไม่ยุติการเสนอข่าวดังกล่าวทางบริษัทก็มีความจำเป็นที่จะต้องงดการลงโฆษณาในหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆต่อไป

ด้านความสัตย์ซื่อ
กรณีศึกษาเรื่อง "โครงการบ้านพักอาศัย"

บรรณาธิการข่าวได้รับแจ้งว่าบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์แห่งหนึ่งซึ่งมีข่าวว่ากำลังประสบปัญหาด้านการดำเนินธุรกิจจะมีการจัดแถลงข่าวประชาสัมพันธ์เปิดตัวโครงการบ้านพักอาศัยในรูปลักษณ์แบบใหม่ย่านใจกลางเมือง โดยใช้งบประมาณลงทุนเพื่อการก่อสร้างโครงการดังกล่าวประมาณ 1,000 ล้านบาท และคาดว่าโครงการจะแล้วเสร็จในอีก 2 ปีข้างหน้า ทางบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านรับผิดชอบข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทแห่งนี้เป็นบริษัทแรกที่เปิดดำเนินธุรกิจด้านการก่อสร้างที่อยู่อาศัยทั้งในรูปของบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ และคอนโดมิเนียม ตลอดจนอาคารพาณิชย์ต่างๆมาเป็นระยะเวลากว่า 15 ปีมาแล้ว โดยแต่ละโครงการจะประสบผลสำเร็จอย่างดีเยี่ยม ต่อมาในระยะหลังบริษัทประสบปัญหาทำให้โครงการต่างๆที่อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างต้องชะลอตัวลง จนกระทั่งในขณะนี้มีบางโครงการถึงขั้นหยุดการก่อสร้าง

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพนักงานคนหนึ่งของบริษัท พบว่า ในระยะ 2 - 3 ปีที่ผ่านมาบริษัทประสบปัญหาด้านเงินทุน เนื่องจากเกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ถือหุ้นด้วยกัน จึงทำให้ผู้ถือหุ้นบางกลุ่มถอนตัวแยกออกไปดำเนินธุรกิจแข่งขันกับบริษัทดังกล่าว ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อโครงการต่างๆที่กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในขณะนี้

ดังนั้นในเวลาต่อมา ทางบริษัทจึงจัดแถลงข่าวประชาสัมพันธ์โครงการใหม่ซึ่งปรากฏว่ามีผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆมาร่วมงานกันอย่างคึกคัก ฝ่ายประชาสัมพันธ์ให้การต้อนรับผู้สื่อข่าวเป็นอย่างดี โดยภายในงานมีการนำเทคโนโลยีอันทันสมัยมาใช้เพื่อนำเสนอรายละเอียดของโครงการ หลังจากนั้นจึงนำคณะผู้สื่อข่าวเข้าเยี่ยมชมโครงการโดยจะมีพนักงานสาวสวยคอยให้คำอธิบายและตอบคำถามของผู้สื่อข่าวด้วยอัธยาศัยไมตรีอันดี

หลังจากการเยี่ยมชมโครงการสิ้นสุดลง ทางผู้จัดงานมีการมอบของที่ระลึกเล็กๆน้อยๆแก่ผู้สื่อข่าวทุกคน เมื่อผู้สื่อข่าวแกะกล่องของที่ระลึกออกดูปรากฏว่าเป็นสร้อยคอทองคำหนัก 3 บาท

แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 1
แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม
ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. กระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมหมายถึงอะไร ? มีองค์ประกอบอะไรบ้าง ? จงอธิบาย (10 คะแนน)
2. แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์มีความสำคัญอย่างไรต่อการทำงานของผู้สื่อข่าว ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
3. หลัก 5 W 's + H คืออะไร ? จงอธิบาย (6 คะแนน)
4. จงบอกถึงแหล่งข่าวในประเทศและแหล่งข่าวต่างประเทศ มาอย่างละ 2 ประเภท (4 คะแนน)
5. จงเปรียบเทียบถึงลักษณะสำคัญของจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ระหว่างแนวคิดของ อิมมานูเอล ค้านท์ กับ สำนักประโยชน์นิยม ในประเด็นต่อไปนี้ (10 คะแนน)
   5.1 จุดเน้นของจริยธรรม
   5.2 ค่าทางจริยธรรม
   5.3 เกณฑ์ตัดสินจริยธรรม
   5.4 ความเคารพในตัวมนุษย์
   5.5 กฎจริยธรรม
6. บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์มีอะไรบ้าง ? จงอธิบาย (4 คะแนน)
7. หลักจริยธรรมว่าด้วย "ความถูกต้องแม่นยำ" มีลักษณะอย่างไร ? จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ (8 คะแนน)
8. หลักการเลือกความภักดีประกอบด้วยอะไรบ้าง ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
9. ขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมประกอบด้วยกี่ขั้นตอน ? อะไรบ้าง ? (5 คะแนน)
10. จงบอกถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ว่ามีอะไรบ้าง ? (3 คะแนน)

แผนการสอนหน่วยที่ 2
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว

คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน

ศึกษาความหมายของข่าว องค์ประกอบของข่าว คุณภาพของข่าว และประเภทของข่าว

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. บอกความหมายของข่าวได้
2. บอกองค์ประกอบของข่าวได้
3. บอกหลักการที่เกี่ยวกับคุณภาพของข่าวได้
4. ระบุประเภทของข่าวได้
5. ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าวได้
6. วิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้

ขอบเขตเนื้อหาวิชา

1. ความหมายของข่าว
2. องค์ประกอบของข่าว
3. คุณภาพของข่าว
4. ประเภทของข่าว

กิจกรรมการเรียนการสอน (6 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง 10 นาที)

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน อาจารย์ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับ 1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ 1.2 ขอบเขตเนื้อหาวิชา	 ✓ ✓		นักศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กล่าวถึงทั้งหมด

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
1.3 วิธีการเรียน	✓		
1.4 การวัดและประเมินผล	✓		
1.5 หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม	✓		
2. ขั้นการเรียนการสอน			ในระหว่างการเรียนการสอน
2.1 แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คนโดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง	✓	✓	อาจารย์ทำการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2.2 มอบหมายกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มเพื่อจับฉลากกรณีศึกษากลุ่มละ 1 กรณี	✓	✓	นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเป็นลำดับเป็นกลุ่ม (ตามใบงาน)
2.3 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยการศึกษาจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (ตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก)			นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพ
2.3.1 <u>การระบุปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่าง ๆ ของคำและแนวคิดจากปัญหาที่ได้รับ ตลอดจนการระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดเป็นกรณีศึกษา โดยการบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด		✓	หนังสือพิมพ์จากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ห้องสมุดและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ โดยอาจารย์ทำหน้าที่กระตุ้นให้นักศึกษามีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมสังเกตและกระตุ้นทางอ้อมให้นักศึกษาเกิดความคิด
2.3.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษา ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในสถานการณ์ปัญหานั้นเพื่อไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยให้นักศึกษาคำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับ			ในบางขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
วิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักการเลือกความภักดี	✓	✓	
2.3.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้นหากนักศึกษากลุ่มนั้นๆยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้ และหากนักศึกษาแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้วก็จะระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทางพร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น		✓	
2.3.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละคนภายในกลุ่มนำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเองเพื่อนำมาสู่การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน		✓	
2.3.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านและสรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา		✓	
2.4 ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มทั้งการนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่และการจัดทำรายงาน		✓	
2.5 นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์		✓	

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
2.6 ร่วมอภิปรายและซักถามเพื่อกระตุ้นนักศึกษาพร้อมสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายของนักศึกษา	✓		
2.7 สรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	✓		
3. ขั้นสรุปบทเรียน			
3.1 สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาในหน่วยที่ 2	✓		
3.2 ทำแบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 2		✓	
3.3 ทำแบบการรายงานตนเอง		✓	
3.4 ทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย		✓	
3.5 ทำแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน		✓	

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 2
2. ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว
3. กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี
4. แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว โดยใช้แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 2 ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80

2. ประเมินเจตคติจากแบบการรายงานตนเอง โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงานและใช้เกณฑ์นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในกลุ่มใหญ่คนละ 1 ครั้ง จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

3. ประเมินความสามารถจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยพิจารณาจาก

3.1 การนำเสนอรายงาน โดยสังเกตในภาพรวมจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปราย

3.2 การจัดทำรายงาน โดยใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบประเมินผลงาน

เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 2
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว

ใน

หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว

"ข่าว" (News) มาจากคำในภาษากรีกว่า "Neos" และภาษาละตินว่า "Novus" (Ward. 1985 : 12) ในการที่จะระบุว่า "ข่าวคืออะไร" นั้นเป็นสิ่งที่นักวิชาการและนักวิชาชีพทางด้านวารสารศาสตร์ต่างพยายามที่จะอธิบายหรือให้ข้อสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของข่าว ด้วยเหตุนี้คำตอบของคำว่า "ข่าวคืออะไร" จึงมีความหมายที่หลากหลายขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละบุคคลที่ให้ความหมายแตกต่างกันไป

ความหมายของข่าว

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา (2536 : 5) กล่าวว่า "ข่าว" คือ รายงานข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความคิดเห็นจากบุคคลระดับต่าง ๆ ซึ่งมีความสำคัญ (Significance) และเป็นที่น่าสนใจ (Interest) อันมีผลกระทบต่อคนหมู่มากในชุมชนหรือสังคม

มาลี บุญศิริพันธ์ (2537 : 21 - 22) ให้ความหมายว่า "ข่าว" คือ รายงานเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่สนใจ "ข่าว" คือ "รายงาน" มิใช่เพียงเหตุการณ์หนึ่งเหตุการณ์ใดเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราว มีคนรายงานให้เราทราบ สาระสำคัญของข่าวต้องเป็นรายงานของเหตุการณ์ปัจจุบันที่ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการเห็นพ้องต้องกันว่าประชาชนควรรับทราบเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ รวมถึงเรื่องราวและสถานการณ์ที่กำลังเป็นอยู่ สถานการณ์เหล่านั้นอาจจะยังไม่ได้เกิดเป็นเหตุการณ์อย่างชัดแจ้ง แต่ก็มีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของประชาชน เช่น สถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ ที่มีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างเงียบ ๆ แต่อาจเกิดผลกระทบต่อสังคมในอนาคตระยะยาวได้ ดังนั้น "ข่าว" ควรประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ ความน่าสนใจ (interest) ข้อเท็จจริง (facts) และผู้อ่าน (readers)

ถาวร บุญปวัตน์ (2538 : 57) กล่าวว่า "ข่าว" คือ ข้อเท็จจริงในรายงานเหตุการณ์ของหนังสือพิมพ์ที่ประชาชนให้ความสนใจ เหตุการณ์อะไรก็ตามที่เกิดขึ้นหากไม่มีคนสนใจฟังก็ไม่มีการเล่าต่อกัน หนังสือพิมพ์ก็จะไม่นำมาเขียนเป็นข่าวเพราะพิมพ์ไปแล้วไม่มีใครอ่าน เปลืองหน้ากระดาษโดยใช่เหตุ

พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช (2539 : 8) อธิบายว่า "ข่าว" คือ ความเป็นจริงที่สมบูรณ์ (Completely True) เป็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องรวมถึงข้อคิดเห็นด้วย ดังนั้นสิ่งที่ถูกบันทึกในเนื้อข่าวต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ยืนยันได้ไม่ว่าอีกกี่ปีข้างหน้า ข้อสำคัญข้อเท็จจริงจะเป็นเท็จ หรือจะสมมติขึ้นเองหาได้ไม่ เรื่องราวเหล่านั้นบางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อคนหมู่มากทั้งระดับท้องถิ่น หรือประเทศ หรือมวลมนุษย์โลกและเมื่อปรากฏเป็นข่าวสู่สาธารณชนสามารถก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวมันเองได้

เอ้าท์ และ อิเมอร์รี่ย์ (Ault & Emery. 1978 : 12) ให้ความหมายว่า "ข่าว" คือ การรายงานเหตุการณ์ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใหม่สด (หรือยังไม่เป็นที่เปิดเผยมาก่อน) ซึ่งได้มีการรวบรวมมาอย่างถูกต้องแน่นอนและเขียนขึ้นโดยผู้สื่อข่าวที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดีเพื่อรายงานให้ผู้อ่านรับทราบ

ริเวอร์ (Rivers. 1984 : 4 - 5) กล่าวว่า "ข่าว" คือ การรายงานอย่างทันท่วงทีเกี่ยวกับเหตุการณ์ (events) ข้อเท็จจริง (facts) และความคิดเห็น (opinion) ซึ่งมีผู้คนจำนวนมากให้ความสนใจ

เวิร์ด (Ward. 1985 : 12) ให้ความหมายของ "ข่าว" ว่า หมายถึง สิ่งที่ประชาชนจะอ่านหรือสิ่งที่บรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว คิดว่าประชาชนสามารถ ควรจะต้องการและจะอ่าน ข่าวสามารถเป็นอะไรก็ตามที่ให้ข้อมูลข่าวสารหรือประโยชน์และสิ่งที่เป็นคุณค่าที่มนุษย์สนใจ

เม็ทซเลอร์ (Metzler. 1986 : 23) กล่าวว่า "ข่าว" คือ เรื่องราวที่ระบุถึงข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ สถานการณ์ และความคิด (ประกอบด้วยความคิดเห็นและการแปลความหมาย) ที่คาดว่าเป็นที่สนใจของผู้อ่านและช่วยให้ผู้อ่านสามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า "ข่าว" คือ การรายงานเรื่องราวของเหตุการณ์ สถานการณ์ ข้อเท็จจริง ตลอดจนความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สำคัญ น่าสนใจ และมีผลกระทบกับคนส่วนใหญ่ในสังคมโดยอาศัยผู้สื่อข่าวทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอสู่ผู้อ่าน

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ควรคำนึงถึงในข่าว คือ ข่าวจะเป็นเรื่องของข้อเท็จจริง แต่ข้อเท็จจริงทุก ๆ อย่างมิใช่ข่าว ข่าวจะเกี่ยวกับบุคคล แต่มิใช่ทุกบุคคลที่จะมีค่าของความเป็นข่าว ข่าวเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในโลก แต่มีเหตุการณ์เพียงเล็กน้อยที่ถูกรายงานเป็นข่าว ดังนั้นเหตุการณ์ทุกเหตุการณ์จึงไม่จำเป็นต้องเป็นข่าว

องค์ประกอบของข่าว

เนื่องจากในแต่ละวันมีข่าวหรือเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงต้องมีบรรทัดฐานในการพิจารณาคุณค่าของข่าว (news value) เพื่อตัดสินใจคัดเลือกข่าวที่มีคุณค่าที่สุด (newsworthiness) ดังนั้นในการกำหนดคุณค่าของข่าวจึงอาศัยองค์ประกอบของข่าวเป็นหลักในการพิจารณาที่สำคัญ ได้แก่ (มาลี บุญศิริพันธ์ และ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร. 2532 : 640 - 641 ; Brooks et al. 1985 : 4 - 16)

1. ผู้อ่าน (Audience) เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในการพิจารณาคุณค่าของข่าว ผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงจิตใจของผู้อ่าน เนื่องจากว่าผู้อ่านโดยส่วนใหญ่อาจจะแตกต่างจากผู้สื่อข่าว รวมทั้งแตกต่างจากผู้อ่านคนอื่น ๆ ในเรื่องของภูมิหลัง ความสนใจ อายุ การศึกษา และอื่น ๆ ดังนั้นอะไรก็ตามที่เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจหรือสำคัญสำหรับผู้สื่อข่าวอาจไม่ใช่สิ่งที่น่าสนใจหรือสำคัญสำหรับผู้อ่านบางคน

เพราะฉะนั้น "หนังสือพิมพ์" จะต้องศึกษาผู้อ่านของตนเองเป็นประจำซึ่งไม่เพียงแต่จะรู้ถึงลักษณะของผู้อ่านแต่ยังเรียนรู้ถึงชนิดของข่าวที่ผู้อ่านจำเป็นและต้องการ

2. ผลกระทบ (Impact) เรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนนั้นมากน้อยเพียงใด ถ้าเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นก่อให้เกิดผลกระทบมากย่อมมีคุณค่าในการนำเสนอเป็นข่าวมาก

ในการพิจารณาผลกระทบของข่าวนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนของผู้อ่านที่ได้รับผลกระทบ ทิศทางของผลกระทบ และความรวดเร็วของผลกระทบ

3. ความใกล้ชิด (Proximity) นักจิตวิทยามองว่าโดยนิสัยของมนุษย์มักจะสนใจเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวมากกว่า ดังนั้น "ความใกล้ชิด" จึงเป็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยข่าวที่มีความใกล้ชิดกับผู้อ่านมากข่าวนั้นย่อมมีคุณค่าของข่าวมากขึ้นเท่านั้น

ดังนั้นระหว่างข่าวที่มีความสำคัญเท่า ๆ กัน ข่าวที่มีความใกล้ชิดกับผู้อ่านมากที่สุดจะเป็นข่าวที่มีคุณค่ามากที่สุด และข่าวบางข่าวมีความน่าสนใจและมีคุณค่าของข่าวเฉพาะภายในชุมชนที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น

4. ความสดทันเหตุการณ์ (Timeliness) เป็นความรวดเร็วในการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ผู้อ่านได้ทราบอย่างทันทีทันควันโดยนับจากระยะเวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการรายงานข่าวควรเป็นไปอย่างรวดเร็ว ยิ่งข่าวได้รับการรายงานได้เร็วเพียงใด คุณค่าในความสดของข่าวก็จะมีมากขึ้น

ดังนั้นความสดทันเหตุการณ์ จึงเป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องการและจำเป็นในข่าวสารนั้นอย่างรวดเร็วเท่าที่จะเป็นไปได้

5. ความเด่น (Prominence) หมายถึง ความเด่นของตัวบุคคล สถานที่ วัตถุ และสถานการณ์ต่าง ๆ เหตุการณ์ใดที่มีองค์ประกอบของความเด่นดังกล่าวมากก็จะได้รับความสนใจในคุณค่าเชิงข่าวสูง

"ความเด่น" โดยปกติจะเพิ่มคุณค่าของข่าว เนื่องจากผู้อ่านรวมถึงผู้สื่อข่าวส่วนมากจะสนใจหรืออยากรู้อยากเห็นในเรื่องราวส่วนตัวของผู้มีชื่อเสียง แต่ในฐานะผู้สื่อข่าวต้องพึงระวังการแสดงออกของบุคคลผู้มีชื่อเสียงนั้นอาจจะเป็นไปในลักษณะเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับตนเอง แต่ลักษณะบางอย่างที่เป็นสิ่งไม่ดีจะซ่อนอยู่ภายใน

6. ความผิดปกติ (Unusualness) หมายถึง ความเบี่ยงเบนจากความเป็นปกติ นั่นคือ เป็นเหตุการณ์ที่ไม่คาดหวังหรือผิดปกติซึ่งจะมีคุณค่าของข่าวมากกว่าเหตุการณ์ทั่ว ๆ ไป

การที่ "ความผิดปกติ" สามารถเป็นข่าวได้เนื่องจากเหตุผล 2 ประการ คือ

6.1 เหตุการณ์ที่ผิดปกติหรือคาดไม่ถึงทำให้เกิดจินตนาการซึ่งจะทำให้เกิดความคิด หรือแง่มุมที่หลากหลายสามารถนำมาเสนอเป็นข่าวได้ในแต่ละวัน

6.2 เหตุการณ์หรือบุคคลที่แปลกถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องพยายามดึงในส่วนที่น่าสนใจหลาย ๆ อย่างมาประกอบรวมกันในการรายงานข่าว

7. ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นลักษณะที่สำคัญของข่าวส่วนใหญ่ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยปกติถ้าความขัดแย้งนั้นกลายเป็นข่าวขึ้นมาย่อมจะเป็นปัญหาอย่างมากของผู้สื่อข่าว ดังนั้นในการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวจะต้องพยายามรายงานข้อเท็จจริงในลักษณะที่ง่าย ตรงไปตรงมา เพราะบางครั้งความขัดแย้งนั้นมีลักษณะที่ลึกลับซับซ้อนมาก ฉะนั้นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของผู้สื่อข่าวในสังคมประชาธิปไตย คือ การรายงานข่าวที่ซับซ้อนนั้นให้กลายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายสำหรับผู้อ่าน

8. ความเป็นปุถุชนวิสัยหรือความสนใจในมนุษย์ (Human Interest) ผู้อ่านมักให้ความสนใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ด้วยกันเองหรือเกิดกับสิ่งมีชีวิตในโลกก็ได้ องค์ประกอบนี้มักเป็นในเรื่องของความสัมพันธ์ทางอารมณ์หรือจิตใจเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของประชาชน คือ เหตุการณ์ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมทางอารมณ์กับบุคคลในข่าวด้วย เช่น ความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ เห็นใจ เข้าใจ สงสาร อยากมีส่วนร่วมช่วยเหลือ หรือถ้าเหตุการณ์ทำนองเดียวกันอาจเกิดกับตนเองแล้วควรทำอย่างไร หรืออาจมีโอกาสเกิดกับทุกคนได้ เช่น ข่าวแม่ฆ่าลูก ข่าวสัตว์เลี้ยงที่ถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

9. ความลึกลับหรือมีเงื่อนงำ (Mystery of Suspense) เหตุการณ์ใดก็ตามที่เกิดขึ้นแล้วยังไม่สามารถคลี่คลายให้กระจ่างหรือยังไม่สามารถเสาะหาสาเหตุที่แท้จริงแล้ว ก็มักจะกระตุ้นให้ผู้อ่านสงสัยใคร่ติดตามให้กระจ่าง เช่น กรณีรถชนกัน ถ้าทั้ง 2 ฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ในเวลาอันรวดเร็ว ผู้คนก็มักจะรี ๆ รอ ๆ ฟังจนทั้งสองฝ่ายแยกย้ายกันไป หรือข่าวเกี่ยวกับการฆาตกรรมลึกลับซ่อนเงื่อนต้องเสาะแสวงหาหลักฐานและพยาน มักได้รับการรายงานข่าวต่อเนื่องอยู่ระยะหนึ่งเสมอ

10. ความก้าวหน้า (Progress) ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพิจารณาคุณค่าของข่าว อะไรก็ตามที่เกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ สังคม และการศึกษา ย่อมเป็นผลต่อประชาชนทั้งสิ้น มนุษย์ย่อมมีความสนใจอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิต สามารถนำมาปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น หนังสือพิมพ์หลายฉบับจึงเปิดคอลัมน์วิทยาการก้าวหน้าขึ้นเพื่อรายงานความก้าวหน้าทางการแพทย์บ้าง การค้นพบบ้าง การประดิษฐ์อุตสาหกรรมหรือเครื่องทุ่นแรงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในอาชีพต่าง ๆ บ้าง เพราะความก้าวหน้าต่าง ๆ อาจมีผลต่อความหวังใหม่ในชีวิตของประชาชนด้วย

11. เพศ (Sex) เรื่องของเพศเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเสมอ ในโลกนี้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายมีอยู่เพียง 2 เพศ คือ ชายและหญิง เพราะฉะนั้นความสนใจในเพศตรงข้ามจึงเป็นธรรมดาของมนุษย์และสัตว์ จัดเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวมากที่สุดก็ว่าได้ ความผิดปกติทางเพศหรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจึงมักได้รับความสนใจเป็นพิเศษ องค์ประกอบนี้มิได้หมายถึงเฉพาะเรื่องระหว่างหญิงกับชายเท่านั้น แต่รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคมด้วย เช่น การต่อสู้เพื่อแก้กฎหมายที่เสียเปรียบของสตรี การเรียกร้องความเสมอภาคทางสังคมระหว่างหญิงกับชาย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากองค์ประกอบของข่าวซึ่งใช้เป็นตัวกำหนดคุณค่าของข่าวแล้ว ยังมีองค์ประกอบหรือปัจจัยที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 15 - 17)

1. นโยบายของหนังสือพิมพ์ การที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับมีนโยบายที่ต่างกัน ทำให้มีส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางการประเมินคุณค่าข่าวและการจัดลำดับความสำคัญของข่าว

2. ประเภทของหนังสือพิมพ์ มีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดความสำคัญของข่าวในแต่ละวันได้โดยหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพจะพิจารณาให้ความสำคัญกับข่าวที่มีลักษณะให้ความพึงพอใจแก่ผู้อ่านได้ช้า ขณะที่หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยมจะพิจารณาให้ความสำคัญกับข่าวที่มีลักษณะให้ความพึงพอใจแก่ผู้อ่านได้อย่างรวดเร็วและทันทีทันใดที่ผู้อ่านอ่านข่าวนั้น ๆ

3. เนื้อที่หนังสือพิมพ์ เนื่องจากข้อจำกัดของเนื้อที่ในการเสนอข่าวแต่ละหน้าของหนังสือพิมพ์จึงต้องมีการคัดเลือกข่าวที่มีคุณค่าทางข่าวสูงสุดและลดหลั่นกันลงมา เพราะฉะนั้นทำให้ข่าวบางข่าวไม่ได้รับการคัดเลือกให้นำมาลงพิมพ์

4. ทัศนคติของเจ้าของและกองบรรณาธิการ นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การประเมินคุณค่าของข่าวแตกต่างออกไปในแต่ละฉบับ ในกรณีที่เจ้าของหนังสือพิมพ์และกองบรรณาธิการมีทัศนคติที่ดีต่อเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เป็นข่าว ข่าวนั้นก็จะได้รับการสนับสนุนให้เป็นข่าวเด่นโดยจัดหน้าให้ข่าวนั้นอยู่ในตำแหน่งที่เห็นเด่นชัด มีการพาดหัวข่าวใหญ่หรือเพิ่มสีสันให้หัวข่าว

5. กฎหมายที่เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ ในประเทศเสรีประชาธิปไตยมักจะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ให้อยู่ในขอบเขต มิให้ไปละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้อื่น รวมทั้งปกป้องมิให้ผลประโยชน์ของประเทศชาติต้องกระทบกระเทือนจากการกระทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

กฎหมายเหล่านี้จะระบุโทษของการละเมิดของหนังสือพิมพ์เอาไว้ทั้งความผิดทางแพ่งและทางอาญา แต่กฎหมายบางประเทศก็ให้อำนาจเจ้าหน้าที่สั่งปิดหนังสือพิมพ์ได้ ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงพยายามหลีกเลี่ยงการละเมิดกฎหมายโดยเลี่ยงด้วยคำที่หมิ่นเหม่ต่อการถูกฟ้องร้องหันไปใช้ถ้อยคำที่มีความหมายไม่รุนแรงนัก แต่เนื้อหาของข่าวยังครบถ้วนสมบูรณ์ หรือบางฉบับไม่กล้าเสี่ยงก็อาจพิจารณาไม่เสนอข่าวนั้น

6. โฆษณา เนื่องจากรายได้หลักของหนังสือพิมพ์มาจากการขายเนื้อที่โฆษณา ดังนั้นการคัดเลือกข่าวจึงต้องคำนึงถึงเนื้อที่โฆษณาซึ่งบางครั้งอาจจะมีการลดเนื้อที่ข่าว ทำให้ข่าวบางข่าวไม่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ในหน้าหนังสือพิมพ์

7. เวลา เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการคัดเลือกข่าวและจัดลำดับความสำคัญของข่าว เพราะหากมีเหตุการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างกระทันหันและเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจอย่างมากจากผู้อ่าน หนังสือพิมพ์ก็จะตัดข่าวอื่นทิ้งเพื่อนำเนื้อที่ในการเสนอข่าวมาเสนอข่าวนั้นแทน

8. ระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การคัดเลือกข่าวและการจัดลำดับความสำคัญของข่าวแตกต่างกัน โดยหนังสือพิมพ์ในประเทศที่มีระบบการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมแบบประชาธิปไตยย่อมมีอิสระและเน้นความจริงในการเสนอข่าวมากกว่าประเทศสังคมนิยมที่ไม่มีอิสระเพียงพอในการเสนอข่าวและมักจะเน้นการโฆษณาชวนเชื่อมากกว่าความเป็นจริง

คุณภาพของข่าว

ก่อนที่เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงจะถูกรายงานเป็นข่าว นอกจากจะต้องผ่านขั้นตอนการพิจารณาคัดเลือกข่าวโดยอาศัยองค์ประกอบของข่าวแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงคุณภาพของข่าวด้วยซึ่งประกอบด้วย (Mencher. 1997 : 33 - 53)

1. ความถูกต้องแม่นยำ (Accurate) เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากโดยข่าวสารทั้งหมดจะต้องได้รับการยืนยันในแง่ของข้อเท็จจริงก่อนที่จะนำมารายงานเป็นข่าว ดังนั้นในฐานะผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 พยายามรายงานความเป็นจริงของเหตุการณ์อย่างถูกต้องครบถ้วนด้วยการ

1.1.1 สังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation) เป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะได้รับข่าวสารอย่างถูกต้อง ดังนั้นเนื้อหาข่าวที่ผู้สื่อข่าวได้รับจะมีลักษณะที่เรียกว่า "firsthand account"

1.1.2 ค้นหาแหล่งข่าวด้านตัวบุคคลที่เป็นต้นตอของข่าวที่มีความรู้และน่าเชื่อถือซึ่งสามารถจะให้รายละเอียดของเหตุการณ์ สาเหตุ และผลกระทบนั้น ๆ ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวไม่สามารถสังเกตการณ์โดยตรงและปรากฏว่าสาระสำคัญของเรื่องราวมีเฉพาะแหล่งข่าวที่เป็นบุคคล ผู้สื่อข่าวจะต้องตรวจสอบชื่อเสียงของบุคคลที่จะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวเพื่อความน่าเชื่อถือของข่าว ดังนั้นเนื้อหาข่าวที่ผู้สื่อข่าวได้รับการบอกเล่าจากบุคคลอื่นซึ่งอยู่ในเหตุการณ์จะมีลักษณะที่เรียกว่า "secondhand account" ซึ่งจะถูกกรองผ่านทางแหล่งข่าวด้วยการเลือก (select) เน้นย้ำ(emphasize) และย่อเรื่องราวที่เป็นจุดเริ่มแรกของเหตุการณ์ (original material)

1.2 พยายามเขียนเนื้อหาด้วยความชัดเจน ถูกกาละเทศะ และน่าสนใจด้วยการอ้างอิงคำพูด (quotation) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ (anecdotes) ตัวอย่าง (examples) ความเป็นปุถุชนวิสัย (human interest) ที่จะทำให้เรื่องราวมีชีวิตชีวา

2. การอ้างอิง (Attribution) ผู้สื่อข่าวจะต้องมีการอ้างอิงข้อมูลของเหตุการณ์ โดยปกติ "การอ้างอิง" จะเกี่ยวข้องกับ 2 ลักษณะ คือ

2.1 ถ้อยคำ (statements) ที่ถูกอ้างอิงโดยบุคคลคนนั้นเป็นผู้กล่าว

2.2 ข้อมูล (information) เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ถูกอ้างอิงจากแหล่งข่าว

3. การตรวจสอบ (Verification) ถ้อยคำตลอดจนข้อมูลของเหตุการณ์ที่มีการอ้างอิงนั้นจะต้องมีการตรวจสอบจากผู้สื่อข่าว ได้แก่

3.1 ชื่อ ที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ โดยตรวจสอบจากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ หรือสมุดหมายเลขโทรศัพท์

3.2 ข่าวสารด้านภูมิหลังโดยตรวจสอบจากข่าวตัด (clipping) ในห้องสมุดหนังสือพิมพ์

3.3 ข่าวสารที่เคลือบแคลงน่าสงสัยโดยตรวจสอบจากบันทึกต่าง ๆ และแหล่งข่าวสารอื่น ๆ

4. ความสมดุลและความยุติธรรม (Balance and Fairness) ผู้สื่อข่าวจะต้องให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงของข่าวในทุกแง่มุมอย่างรอบด้าน ในกรณีที่เป็นเรื่องของความขัดแย้งจะต้องนำเสนอข้อมูลของทุกฝ่าย

5. ความเป็นกลางหรือภาววิสัย (Objectivity) การรายงานเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาโดยที่ผู้สื่อข่าวไม่สอดแทรกความรู้สึกหรือความคิดเห็นของตนลงไปในเนื้อหาข่าว

6. การย่อเรื่องราว (Brevity) เป็นหลักสำคัญที่นำไปสู่ความชัดเจน โดยเนื้อหาข่าวจะต้องชี้ถึงจุดสำคัญของเหตุการณ์อย่างรวดเร็ว เป็นลักษณะของการสรุป

7. การคัดเลือก (Selectivity) เป็นความสามารถในการที่จะคัดเลือกข้อเท็จจริงที่สำคัญ ๆจากเนื้อหาทั้งหมดซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้สื่อข่าว และการคัดเลือกยังรวมถึงการใช้ภาษาที่จะชี้ถึงจุดสรุปของเรื่อง

8. มีความชัดเจน (Clarity) การรายงานข่าวที่ดีนั้นเนื้อหาสาระของข่าวจะต้องใช้ภาษาหรือถ้อยคำสำนวนเข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่เยิ่นเย้อ ผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านซ้ำไปซ้ำมาจึงจะเข้าใจเนื้อหาของข่าว

ประเภทของข่าว

ในการแบ่งประเภทของข่าวนั้น พบว่า มีการแบ่งออกเป็นหลายประเภททั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลและการถือปฏิบัติของผู้แบ่งเป็นประการสำคัญดังนี้ (ยงยุทธ รักษาศรี. 2534 : 34 - 37 ; ฉอ้าน วุฑฒิกรรม รักษา. 2536 : 22 - 25 ; วันดี ทองงอก. 2538 : 14 - 16)

1. การแบ่งตามประเภทของหนังสือพิมพ์

1.1 หนังสือพิมพ์คุณภาพ (Quality Newspaper) มักเสนอข่าวที่มีความสำคัญต่อผู้อ่านโดยตรงและเป็นข่าวที่มีสาระหนัก (Hard News) เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวต่างประเทศ เป็นต้น

โดยมุ่งสนองความรู้ความคิดเห็น ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจ เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นข้อมูลช่วยในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็น

1.2 หนังสือพิมพ์ปริมาณ (Quantity Newspaper or Popular Newspaper) จะเสนอเนื้อหาสาระที่ผู้อ่านทุกระดับสามารถอ่านได้ ข่าวที่เสนอส่วนใหญ่เป็นข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น หรือข่าวเบา (Soft News) เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวที่มนุษย์สนใจ (Human Interest) ได้แก่ ข่าวตื่นเต้น ข่าวสะเทือนอารมณ์ ให้ความรู้สึกทางด้านจิตใจในทันทีภายหลังที่อ่านและผู้อ่านไม่ต้องใช้ความรู้ความคิดเพื่อเข้าใจเนื้อหาในข่าวมากนักก็สามารถอ่านได้รวดเร็ว เข้าใจง่าย

2. การแบ่งตามระดับของข่าว

2.1 ข่าวหนัก (Hard News) เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระมุ่งให้ความรู้ความเข้าใจและข้อคิดเห็นกับผู้อ่านมากกว่าความบันเทิง เนื้อหาเต็มไปด้วยข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจยาก ผู้อ่านจะต้องมีภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องราวนั้น ๆ จึงจะเข้าใจ และอาจต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวนั้น ๆ เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ เป็นต้น

2.2 ข่าวเบา (Soft News) เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระมุ่งให้ความบันเทิงมากกว่าความรู้ เป็นเรื่องราวที่เข้าใจง่าย ก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์สนองความอยากรู้อยากเห็นต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าที่จะสร้างภูมิปัญญา เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วก็สามารถเข้าใจเรื่องราวนั้นได้ในทันทีไม่ต้องนำไปคิดพิจารณา เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิง เป็นต้น

3. การแบ่งตามระดับความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่าน

3.1 Immediate - reward News เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระที่ก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจและตอบสนองในทันทีทันใดที่อ่านข่าวไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกสนุกสนาน ขบขัน ตื่นเต้น เห็นอกเห็นใจ โศกเศร้า เสียใจ หรือหวาดเสียว เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุและภัยพิบัติ ข่าวบันเทิง ข่าวสังคม ข่าวกีฬา เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่านนี้จะเกิดขึ้นเพียงระยะเวลาอันสั้น

3.2 Delay - reward News เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกตอบสนองได้ช้าเมื่ออ่านข่าวแล้ว เพราะต้องใช้ประสบการณ์ ความรู้ความคิดเพื่อสร้างความเข้าใจในข่าวนั้นอย่างมาก เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการศึกษา ข่าวต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่านแม้จะเกิดขึ้นช้ามากแต่มีความคงทนถาวรอาจนำไปคิดพิจารณาในภายหลังเมื่อได้อ่านข่าวนั้นแล้ว

4. การแบ่งตามลักษณะการได้มาของข่าวหรือตามลักษณะการสื่อข่าว

4.1 ข่าวแสวงเอง (Active News) เป็นข่าวที่ได้มาจากการที่ผู้สื่อข่าวออกไปแสวงหาหรือรวบรวมข่าวมาด้วยตนเองตามสถานที่ต่าง ๆ หรือบุคคลที่เป็นแหล่งข่าวซึ่งบางครั้งอาจเป็นข่าวประเภทเจาะลึก หรือสืบสวน (Investigative News) ซึ่งจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมากในการที่จะให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง

4.2 ข่าวสำเร็จ (Passive News) เป็นข่าวที่ได้มาจากเอกสารที่ส่งมายังสำนักงานข่าวหรือสำนักงานหนังสือพิมพ์โดยที่ผู้สื่อข่าวไม่ต้องออกไปแสวงหาหรือรวบรวมด้วยตนเอง เช่น ข่าวแจก (News Release) หรือเอกสารประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ประกาศ แถลงการณ์ เป็นต้น ข่าวดังกล่าวบางชิ้นก็สามารถเป็นเบาะแสข่าว (News Tip) ได้เป็นอย่างดี สามารถนำมาปรับปรุง หรือแสวงหารายละเอียดจนเป็นข่าวประเภท “Active News” ได้

5. การแบ่งตามพื้นที่ขอบเขตการทำข่าว

5.1 ข่าวท้องถิ่น (Local News) เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในพื้นที่นอกเขตเมืองหลวง ตามเมืองใหญ่ ชุมชนอื่น ๆ ที่ไกลจากเมืองหลวง บุคคลที่เป็นข่าวหรือคู่กรณีเป็นคนระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดต่างๆ เจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด อำเภอ หรือ ตำบลต่างๆ ที่มีกิจกรรมกับชาวบ้านในชุมชน ผลกระทบจากข่าวเป็นระดับชุมชนหรือท้องถิ่น

5.2 ข่าวระดับชาติ (National News) เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในเขตเมืองหลวงและปริมณฑล ผลกระทบจากข่าวเกิดกับคนจำนวนมาก

5.3 ข่าวต่างประเทศ (Foreign News) เป็นข่าวที่เกิดขึ้นในต่างประเทศและมีผลกระทบต่อมวลมนุษยชาติในประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

6. การแบ่งตามชนิดของข่าว

6.1 ข่าวการเมือง เป็นข่าวที่เกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางด้านการบริหารของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ระดับบริหารของหน่วยงานต่าง ๆ

6.2 ข่าวเศรษฐกิจ เป็นการรายงานเกี่ยวกับเรื่องปากท้องของประชาชนจากภาวะเศรษฐกิจซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนทั่วไป

6.3 ข่าวอาชญากรรม เป็นการรายงานข่าวที่เกี่ยวกับการฆาตกรรม ปล้น จี้ ลักพาตัว ก่อวินาศกรรม การปลอมแปลง เป็นข่าวที่มักเกิดขึ้นตามภาวะของสภาพสังคมที่สร้างความกดดันให้บุคคลทำผิดกฎหมาย

6.4 ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัยและภัยพิบัติ เป็นข่าวที่เกิดขึ้นโดยที่ไม่มีใครคาดคิดมาก่อน มักเกิดจากความประมาทและความผิดปกติของธรรมชาติ เป็นข่าวที่คนให้ความสนใจในข่าวความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน

6.5 ข่าวศาล เป็นข่าวที่เกิดขึ้นตามกระบวนการยุติธรรม ตามคำพิพากษาของศาลทั่วประเทศ ข่าวศาลจะได้รับความสนใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคู่กรณีเป็นคนดังหรือไม่หรือผลเสียหายที่เกิดขึ้นกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากมายขนาดไหน

6.6 ข่าวการศึกษา เป็นการรายงานข่าวเกี่ยวกับการจัดระบบการศึกษาในระดับต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมของการศึกษา รวมถึงความก้าวหน้าของระบบการศึกษา วิจัยต่าง ๆ

6.7 ข่าวสังคม เป็นข่าวเกี่ยวกับบุคคลระดับต่าง ๆ ในสังคมในส่วนของกิจกรรมความเคลื่อนไหวในการดำเนินชีวิตต่าง ๆ เช่น ข่าวการแต่งงาน การเปิดธุรกิจใหม่ งานเลี้ยง เป็นต้น

6.8 ข่าวบันเทิง เป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของบุคคลในวงการที่สร้างความสนุกสนานแก่คนทั่วไป เช่น ข่าวคนในวงการเพลง ภาพยนตร์ ดนตรี หนังสือ เป็นต้น

6.9 ข่าวกีฬา เป็นการรายงานการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ รวมไปถึงความก้าวหน้าและความเคลื่อนไหวของการกีฬา

6.10 ข่าวบริการ ได้แก่ ข่าวแจ้งความ รับสมัคร พยากรณ์อากาศ ราคาสินค้าประจำวัน เป็นต้น

6.11 ข่าวเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การลงทุน และข่าวพาณิชย์ เป็นข่าวที่จัดแยกประเภทตามลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาชีพเพื่อแจ้งความเคลื่อนไหวของบุคคลในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ

สรุป

"ข่าว" เป็นคำที่มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างหลากหลาย เนื่องจากความหมายของข่าวเปลี่ยนแปลงไปตามความสนใจและความจำเป็นของผู้อ่านซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จากความหมายที่หลากหลายสามารถสรุปได้ว่า "ข่าว" คือ การรายงานเรื่องราวของเหตุการณ์ สถานการณ์ ข้อเท็จจริง ตลอดจนความคิดเห็นของบุคคลต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องราวที่สำคัญ น่าสนใจ และมีผลกระทบกับคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยอาศัยผู้สื่อข่าวทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอสู่ผู้อ่าน

ในการพิจารณาคัดเลือกข่าวเพื่อนำเสนอสู่ผู้อ่านจะอาศัยองค์ประกอบของข่าวเป็นหลักในการกำหนดคุณค่าข่าว ได้แก่ ผู้อ่าน ผลกระทบ ความใกล้ชิด ความสดทันเหตุการณ์ ความเด่น ความผิดปกติ ความขัดแย้ง ความเป็นปุถุชนวิสัยหรือความสนใจในมนุษย์ ความลึกลับหรือมีเงื่อนงำ ความก้าวหน้า และเพศ รวมทั้งยังอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ที่ใช้เป็นตัวกำหนดคุณค่าของข่าวด้วย

คุณภาพของข่าวเป็นสิ่งสำคัญโดยคำนึงถึงเรื่องความถูกต้องแม่นยำ มีการอ้างอิง มีการตรวจสอบ คำนึงถึงเรื่องความสมดุลและความยุติธรรม ความเป็นกลางหรือภววิสัย ตลอดจนต้องมีการย่อเรื่องราว การคัดเลือกและมีความชัดเจน

"ข่าว" โดยทั่วไปจะแบ่งออกเป็นหลายประเภทขึ้นอยู่กับเหตุผลและการถือปฏิบัติของผู้แบ่ง เช่น การแบ่งตามประเภทของหนังสือพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์คุณภาพและหนังสือพิมพ์ปริมาณ การแบ่งตามระดับข่าว ได้แก่ ข่าวหนักและข่าวเบา การแบ่งตามระดับความรู้สึกตอบสนองของผู้อ่าน ได้แก่ Immediate - reward News กับ Delay - reward News การแบ่งตามลักษณะการได้มาของข่าว ได้แก่ ข่าวแสวงและข่าวสำเร็จ การแบ่งตามพื้นที่ขอบเขตของการทำข่าว ได้แก่ ข่าวท้องถิ่น ข่าวระดับชา ติ และข่าวต่างประเทศ ประเภทสุดท้าย คือ การแบ่งตามชนิดของข่าว ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ อุบัติภัยและภัยพิบัติ ข่าวศาล ข่าวการศึกษา ข่าวสังคม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวบริการ และข่าวเกษตรกรรม

รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่ม

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. (2536). *หลักการหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : ประกายพรึก.

ดรุณี หิรัญรักษ์. (2529). *การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.* กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถาวร บุญปวัตน์. (2538). *หลักการหนังสือพิมพ์ : คู่มือฉบับประสบการณ์.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพ ฯ : มติชน.

มาลี บุญศิริพันธ์. (2537). *หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.* ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยงยุทธ รักษาศรี. (2534). "แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ์*. หน่วยที่ 1 - 5. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Black , Jay. & Bryant , Jennings. (1992). *Introduction to Mass Communication.* 3rd ed. Dubuque , Iowa : Brown and Benchmark.

McQuail , Denis. (1994). *Mass Communication Theory : An Introduction.* 3rd ed. London : Sage.

ใบงาน

กิจกรรม

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน โดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง
2. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. ให้ประธานกลุ่มจับฉลากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์กลุ่มละ 1 กรณี
4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กลุ่มจับฉลากได้ โดยการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

4.1 <u>การระบุปัญหา</u>

- ทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับ (ศัพท์และความหมายต่างๆของคำและแนวคิด)
- ระบุปัญหาว่ามีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร) รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด

4.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> (คำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี)

- ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา
- จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน
- กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทดสอบสมมติฐานที่คัดเลือกไว้

4.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u>

- ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้น (หากยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้)
- ระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทาง (หลังจากทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้ว)
- พิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u>

- นำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเอง
- ตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

4.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u>

- พิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน
- สรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา

5. ให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่
6. ให้นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียน
7. ให้ประธานกลุ่มรวบรวมรายงานส่งอาจารย์

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านสิทธิส่วนบุคคล

กรณีศึกษาเรื่อง "นักกีฬาฟุตบอล"

วันหนึ่งหัวหน้าข่าวกีฬาได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากผู้ที่ไม่ประสงค์ออกนามว่า ในการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับภูมิภาคครั้งนี้นักกีฬาฟุตบอลดาวรุ่งของทีมเต็งหนึ่งที่คาดว่าจะเป็นผู้นำชัยชนะมาสู่ทีมในครั้งนี้จะไม่เข้าร่วมการแข่งขันโดยที่มีสาเหตุที่ไม่แน่ชัดว่าอาจเนื่องมาจากการป่วยบางอย่าง ทางหัวหน้าข่าวกีฬาจึงมอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า นักกีฬาผู้นี้เป็นผู้ที่มีความสามารถอย่างมากในกีฬาฟุตบอลโดยสามารถทำลายสถิติยิงเข้าประตูของฝ่ายตรงข้ามได้สูงสุดในทุกๆการแข่งขันจนได้รับการวางตัวในตำแหน่งที่สำคัญในทุกๆรอบของการแข่งขัน ต่อมาปรากฏว่านักกีฬาผู้นี้ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลในระดับภูมิภาคที่จะมีขึ้นในอีก 2 เดือนข้างหน้า

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข่าวที่ใกล้ชิด พบว่า เมื่อประมาณ 2 ปีที่แล้วนักกีฬาผู้นี้ประสบอุบัติเหตุจากการเข้าร่วมแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่ประเทศอังกฤษ จึงต้องเข้ารับการผ่าตัดโดยเร่งด่วน ต่อมาภายหลังการผ่าตัดผ่านไประยะหนึ่ง พบว่า นักกีฬาผู้นี้เริ่มมีปัญหาทางด้านสุขภาพ จนในที่สุดได้มีการไปตรวจเช็คสุขภาพและได้รับการยืนยันจากแพทย์เมื่อ 3 เดือนที่แล้วว่านักกีฬาผู้นี้ป่วยเป็นเอดส์

ต่อมาผู้สื่อข่าวได้สอบถามไปยังครอบครัวของนักกีฬาคนดังกล่าว แต่ทางครอบครัวได้ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์และขอร้องผู้สื่อข่าวไม่ให้นำเรื่องราวนี้ไปเสนอเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์

ด้านความถูกต้องแม่นยำ
กรณีศึกษาเรื่อง "โรงงานผลิตสารเคมี"

บรรณาธิการข่าวได้รับแจ้งทางโทรศัพท์ว่า ขณะนี้มีผู้ได้รับอันตรายจากสารเคมีจนต้องรีบนำตัวส่งเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอย่างเร่งด่วนประมาณ 30 คนและมีผู้เสียชีวิตในทันที 5 คน โดยที่สารเคมีดังกล่าวมาจากโรงงานผลิตสารเคมีแห่งหนึ่งในย่านจังหวัดปทุมธานี ทางบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านรับผิดชอบติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า โรงงานแห่งนี้เปิดดำเนินกิจการมาได้ประมาณ 5 ปีโดยเป็นโรงงานผลิตสารเคมีสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตยาฆ่าแมลงชนิดต่างๆ ต่อมาทางโรงงานถูกยึดใบอนุญาตประกอบการเนื่องจากมีการตรวจพบว่าระบบการรักษาความปลอดภัยจากสารเคมียังไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ แต่ในที่สุดโรงงานแห่งนี้ก็สามารถเปิดดำเนินกิจการได้อีกครั้งหนึ่งภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว

ต่อมาได้ข้อมูลเพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่คนหนึ่งของโรงงาน พบว่า โรงงานแห่งนี้เป็นโรงงานที่ร่วมทุนกับต่างประเทศ ในแต่ละปีจะมีกิจกรรมทางสังคมเพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับโรงงานอยู่หลายกิจกรรม และในแต่ละกิจกรรมจะมีการเชิญตัวแทนสื่อมวลชนซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆเข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารของโรงงานกับผู้สื่อข่าวจึงเป็นไปด้วยดีอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นในเวลาต่อมาทางผู้บริหารของโรงงานจึงขอร้องผู้สื่อข่าวให้ยุติการเสนอข่าวดังกล่าวหลังตรวจพบว่าเกิดการรั่วไหลของสารเคมีจนทำให้มีทั้งผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจากเหตุการณ์ครั้งนี้

แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 2
ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับข่าว

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. จงอธิบายความหมายของ "ข่าว" มาโดยสรุป (5 คะแนน)
2. จงอธิบายถึงองค์ประกอบของข่าวในประเด็นดังต่อไปนี้พร้อมทั้งยกตัวอย่างข่าวประกอบ (10 คะแนน)
   2.1 ความเด่น
   2.2 ผลกระทบ
   2.3 ความผิดปกติ
   2.4 ความขัดแย้ง
   2.5 ความลึกลับ
3. เนื้อที่ของหนังสือพิมพ์มีผลกระทบต่อการกำหนดคุณค่าของข่าวอย่างไร ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
4. คุณภาพของข่าวประกอบด้วยอะไรบ้าง ? จงอธิบาย (10 คะแนน)
5. จงอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างข่าวหนักและข่าวเบามาโดยละเอียด พร้อมยกตัวอย่างประกอบ (10 คะแนน)
6. ประเภทของข่าวที่แบ่งตามลักษณะการได้มาของข่าวแบ่งออกเป็นกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ? จงอธิบาย (10 คะแนน)

แผนการสอนหน่วยที่ 3
หลักการสื่อข่าว

คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน

ศึกษาความหมายของการสื่อข่าว ความสำคัญของการสื่อข่าว ผู้สื่อข่าว แหล่งข่าว การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว และปัญหาการสื่อข่าว

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. บอกขั้นตอนการสื่อข่าวได้
2. อธิบายความสำคัญของการสื่อข่าวได้
3. ระบุประเภท คุณสมบัติ บทบาทและหน้าที่ของผู้สื่อข่าวได้
4. ระบุกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวได้
5. บอกประเภทของแหล่งข่าวและการประเมินแหล่งข่าวได้
6. ระบุการสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวได้
7. อธิบายวิธีการและการใช้อุปกรณ์ในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวได้
8. บอกปัญหาการสื่อข่าวได้
9. ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าวได้
10. วิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้

ขอบเขตเนื้อหาวิชา

1. ความหมายของการสื่อข่าว
2. ความสำคัญของการสื่อข่าว
3. ผู้สื่อข่าว
   - ประเภทของผู้สื่อข่าว
   - คุณสมบัติของผู้สื่อข่าว
   - บทบาทและหน้าที่ของผู้สื่อข่าว
   - ความรู้ทางด้านกฎหมายของผู้สื่อข่าว
4. แหล่งข่าว
   - ประเภทของแหล่งข่าว
   - การประเมินแหล่งข่าว
   - การสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว

5. การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว
   - วิธีการในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว
   - การใช้อุปกรณ์ในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว
6. ปัญหาการสื่อข่าว

กิจกรรมการเรียนการสอน (6 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง 10 นาที)

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน			นักศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจในรายละเอียดที่กล่าวถึงทั้งหมด
อาจารย์ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับ			
1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้	✓		
1.2 ขอบเขตเนื้อหาวิชา	✓		
1.3 วิธีการเรียน	✓		
1.4 การวัดและประเมินผล	✓		
1.5 หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม	✓		
2. ขั้นการเรียนการสอน			ในระหว่างการเรียนการสอนอาจารย์ทำการประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน
2.1 แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คนโดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง	✓	✓	
2.2 มอบหมายกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มเพื่อจับฉลากกรณีศึกษากลุ่มละ 1 กรณี	✓	✓	นักศึกษาดำเนินกิจกรรมเป็นลำดับเป็นกลุ่ม (ตามใบงาน)
2.3 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยการศึกษาจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (ตามแนวการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก)			นักศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์จากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องห้องสมุดและแหล่งข้อมูลอื่นๆ โดยอาจารย์ทำหน้าที่กระตุ้นให้นักศึกษามีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมสังเกตและกระตุ้นทางอ้อมให้นักศึกษาเกิดความคิด
2.3.1 <u>การระบุปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่างๆ ของคำและแนวคิดจากปัญหาที่ได้รับ ตลอดจนการระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดเป็นกรณีศึกษา โดยการบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด		✓	

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
2.3.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษา ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในสถานการณ์ปัญหานั้นเพื่อไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยให้นักศึกษาคำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักการเลือกความภักดี	✓	✓	ในบางขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
2.3.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้นหากนักศึกษากลุ่มนั้นๆยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้ และหากนักศึกษาแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้วก็จะระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทางพร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น		✓	
2.3.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละคนภายในกลุ่มนำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเองเพื่อนำมาสู่การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน		✓	
2.3.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านและสรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา		✓	

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
2.4 ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มทั้งการนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่และการจัดทำรายงาน		✓	
2.5 นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์		✓	
2.6 ร่วมอภิปรายและซักถามเพื่อกระตุ้นนักศึกษาพร้อมสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายของนักศึกษา	✓		
2.7 สรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	✓		
3. ขั้นสรุปบทเรียน			
3.1 สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาในหน่วยที่ 3	✓		
3.2 ทำแบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 3		✓	
3.3 ทำแบบการรายงานตนเอง		✓	
3.4 ทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย		✓	
3.5 ทำแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน		✓	

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 3
2. ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการสื่อข่าว
3. กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี
4. แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการสื่อข่าว โดยใช้แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 3 ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80
2. ประเมินเจตคติจากแบบการรายงานตนเอง โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงานและใช้เกณฑ์นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในกลุ่มใหญ่คนละ 1 ครั้ง จึงถือว่าผ่านเกณฑ์

3. ประเมินความสามารถจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยพิจารณาจาก

3.1 การนำเสนอรายงาน โดยสังเกตในภาพรวมจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปราย

3.2 การจัดทำรายงาน โดยใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบประเมินผลงาน

เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 3
หลักการสื่อข่าว

ใน
หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

หลักการสื่อข่าว

"การสื่อข่าว" ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะนำมารายงานให้ผู้อ่านได้รับทราบ ดังนั้นการจะเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีจึงต้องเรียนรู้ในเรื่องของกระบวนการสื่อข่าว

ความหมายของการสื่อข่าว

"การสื่อข่าว" หมายถึง กระบวนการในการปฏิบัติงานทางด้านวารสารศาสตร์ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนดังนี้ (วันดี ทองงอก. 2538 : 23 - 24)

1. การค้นคว้าและแสวงหาข้อมูล ถือเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการสื่อข่าวโดยผู้สื่อข่าวจะต้องมีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ผู้สื่อข่าวกำลังจะออกไปทำข่าว ถือเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถติดตามประเด็นข่าวได้ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงต้องมีการค้นคว้าและแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น จากเอกสารบันทึก ห้องสมุดหนังสือพิมพ์ หนังสืออ้างอิง การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ เป็นต้น

2. การออกพื้นที่ที่เหตุการณ์กำลังเกิดขึ้น โดยผู้สื่อข่าวจะเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์และจดรายละเอียดที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ให้ได้มากที่สุด ส่วนข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ ที่ไม่สามารถพบเห็นได้ในพื้นที่ผู้สื่อข่าวก็จะต้องคิดหาประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องที่คิดว่าน่าจะหาได้ในเหตุการณ์นั้น ๆ มาเขียนประกอบข่าวให้ได้มากที่สุด

3. การประเมินคุณค่าทางข่าว เมื่อผู้สื่อข่าวได้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้สื่อข่าวจะต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาประเมินคุณค่าทางข่าวตามหลักการประเมินจากองค์ประกอบของข่าวและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อคัดเลือกข่าวที่จะนำเสนอต่อไป

4. การตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน หลังจากผู้สื่อข่าวได้ข้อมูลข่าวสารและผ่านการประเมินคุณค่าทางข่าวแล้ว ขั้นตอนต่อมา คือ การตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบ ถูกต้อง และครบถ้วนโดยยึดหลักคุณภาพของข่าวเพื่อป้องกันไม่ให้ข่าวที่จะนำเสนอเกิดความคลาดเคลื่อน

5. การเขียนข่าว หลังจากที่ผู้สื่อข่าวได้รวบรวมข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ผู้สื่อข่าวก็จะนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาแยกแยะประเด็นที่จะเขียนเป็นข่าวตามรูปแบบการเขียนข่าวต่อไป

ดังนั้นจากกระบวนการของการสื่อข่าวสามารถสรุปได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การแสวงหา รวบรวม และคัดเลือกเหตุการณ์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ
2. การเขียนข่าวเพื่อนำเสนอผู้อ่าน

ความสำคัญของการสื่อข่าว

ฉอ้าน วุฒฒิกรรมรักษา (2536 : 34) กล่าวว่า การสื่อข่าวมิได้มีความสำคัญเฉพาะในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเท่านั้น แต่การสื่อข่าวยังมีความสำคัญต่อชุมชนและสังคมดังนี้

1. การสื่อข่าวช่วยเตือนให้ผู้คนในชุมชนและสังคมได้รับรู้ถึงภยันตรายที่ใกล้จะเกิด หรือที่กำลังย่างกรายเข้ามาสู่ชุมชนได้ระมัดระวังตัวและป้องกันภยันตรายนั้นล่วงหน้า เช่น เตือนภัยเรื่องการก่อตัวของพายุ เป็นต้น

2. การสื่อข่าวเป็นการให้ข่าวสารเกี่ยวกับชีวิตประจำวันให้หลั่งไหลไปสู่สาธารณชนกว้างขวางขึ้น เช่น การให้ข่าวสารเกี่ยวกับสภาวะของตลาดหุ้น การให้ข่าวสารเกี่ยวกับสภาวะการจราจรติดขัดบนท้องถนน

3. การสื่อข่าวช่วยลดความไม่แน่ใจในสภาวะความมั่นคงของสังคมที่สาธารณชนกำลังหวาดวิตกอยู่ลงไปได้ รวมทั้งยังช่วยให้สังคมเกาะเกี่ยวกันสนิทแนบยิ่งขึ้น

4. การสื่อข่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและความคิดเห็นของผู้คนในสังคมไปในทางที่ดีขึ้น

5. การสื่อข่าวก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์อันอาจนำไปสู่การสร้างสาธารณมติ (Public Opinion) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม

ผู้สื่อข่าว

"ผู้สื่อข่าว" (Reporter) ถือเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานด้านข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์ ประชาชนสามารถรับรู้เรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ตลอดจนเรียนรู้และเข้าใจความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้นโดยผ่านกระบวนการทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าว นอกจากนั้นผู้สื่อข่าวยังเป็นกระจกที่สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ในอันที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่รับใช้ในสังคมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของผู้สื่อข่าวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาทางด้านวารสารศาสตร์

ประเภทของผู้สื่อข่าว

ในแวดวงวารสารศาสตร์สามารถแบ่งผู้สื่อข่าวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ (ฉอ้าน วุฒฒิกรรมรักษา. 2536 : 42 - 43 ; วันดี ทองงอก. 2538 : 43 - 44 ; พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. 2539 : 49 ; Itule & Anderson. 2000 : 4 - 5)

1. ผู้สื่อข่าวประจำกองบรรณาธิการ (Staff Reporter or News Staff) คือ ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานประจำภายในกองบรรณาธิการโดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของบรรณาธิการข่าว (News Editor) และบรรณาธิการประจำหน้าต่าง ๆ (Page Editor) ตามแต่ละสายงาน

ผู้สื่อข่าวประจำกองบรรณาธิการแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะงานที่ผู้สื่อข่าวต้องปฏิบัติ ได้แก่

1.1 ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวทั่วไป (General Assignment Reporter or Street Reporter) ผู้สื่อข่าวประเภทนี้ยังไม่ได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวประจำสายหรือประจำแหล่งข่าวใด ๆ จึงต้องประจำอยู่ที่กองบรรณาธิการเพื่อรอให้หัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวมอบหมายหรือให้ไปทำข่าว ณ ที่ต่าง ๆ โดยที่ผู้สื่อข่าวจะไม่รู้ตัวล่วงหน้ามาก่อนเลยว่าในแต่ละวันตนจะต้องออกไปทำข่าวอะไร และที่ไหน ดังนั้นผู้สื่อข่าวประเภทนี้จึงจำเป็นต้องเรียนรู้และเตรียมตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะไปทำข่าวที่ไม่คาดคิดมาก่อน หรือเป็นข่าวที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วนได้อย่างทันที และรวดเร็ว เช่น ข่าวไฟไหม้ อุบัติเหตุ อาชญากรรม หรือข่าวการประชุม การสัมมนา การอภิปราย และงานพิธีการต่าง ๆ

1.2 ผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าว (Beat Reporter or Run Reporter) ผู้สื่อข่าวประเภทนี้จะได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวประจำบุคคลหรือสถานที่ที่เป็นแหล่งข่าวประจำ เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ สถานีตำรวจ ศาล ศาลากลางจังหวัด ธนาคาร สถาบันการเงิน ตลาดหุ้น เป็นต้น เพื่อติดตามสอดส่องเบาะแสของข่าว ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่รับผิดชอบ ณ สถานที่นั้น ๆ ผู้สื่อข่าวประจำมีหน้าที่รับผิดชอบข่าวเฉพาะด้านตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามสถานที่และบุคคลที่ต้องติดต่อสอบถามหรือสัมภาษณ์ค่อนข้างแน่นอน ดังนั้นผู้สื่อข่าวประเภทนี้จึงรู้ว่าในแต่ละวันจะต้องไปหาข่าวที่ไหน และทำข่าวอย่างไร เพราะจะต้องรับผิดชอบคอยติดต่อและติดตามความเคลื่อนไหวของแหล่งข่าวประจำของตนอยู่ตลอดเวลา โดยปกติในแต่ละวันผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าวจะเขียนข่าวอย่างน้อย 1 ข่าว

1.3 ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวพิเศษ (Special Assignment Reporter) มักเป็นผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์ในการทำข่าวมานาน จึงได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวพิเศษเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งต้องใช้ความสามารถเป็นพิเศษในการค้นหาข้อมูลหรือสืบเสาะแหล่งที่มาของปัญหาและเหตุผลที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังของข่าวนั้น ๆ เฉพาะ เพราะการมอบหมายทำข่าวพิเศษส่วนใหญ่จะเป็นข่าวที่มีความซับซ้อนหรือประเด็นข่าวจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์จึงจะค้นหาประเด็นข่าวได้ เพราะมีความลึกลับจำเป็นต้องเจาะลึกลงในรายละเอียดที่อาจหาไม่ได้จากบุคคลทั่วไปหรือสถานที่ที่พบเห็นตามปกติหรืออาจจะได้รับมอบหมายให้ไปทำข่าวที่เรียกว่า "ข่าวตาม" (Follow - up Story) ซึ่งมีข้อมูลรายละเอียดเจาะลึกซับซ้อนเพิ่มเติมไปจากข้อมูลที่มีอยู่ในข่าวที่ได้รับจากผู้สื่อข่าวประจำสาย เช่น การทุจริตคอร์รัปชั่นในหน่วยราชการ เป็นต้น ดังนั้นในการทำข่าวจึงต้องมีการพูดคุยกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและสามารถเขียนข่าวโดยใช้ภาษาที่ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้

2. ผู้สื่อข่าวต่างถิ่น (Correspondent or Stringer) เป็นผู้สื่อข่าวที่ถูกส่งไปปฏิบัติงานประจำหรือชั่วคราวในแหล่งข่าวที่อยู่ห่างไกลจากที่ตั้งสำนักงานของหนังสือพิมพ์ ผู้สื่อข่าวประเภทนี้ ได้แก่ ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัด ผู้สื่อข่าวต่างประเทศ หรือผู้สื่อข่าวสงคราม เป็นต้น หรืออาจเป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นในจังหวัดนั้น ๆ อยู่แล้ว หรือเป็นบุคคลที่มีงานประจำอยู่แล้วแต่ได้รับการว่าจ้างจากหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่งในส่วนกลางให้เป็นผู้สื่อข่าวส่งข่าวแก่หนังสือพิมพ์นั้นเป็นประจำในนามของหนังสือพิมพ์นั้น ๆ โดยคิดค่าจ้างตามชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย

3. ผู้สื่อข่าวอิสระ (Freelance) เป็นผู้สื่อข่าวที่ไม่สังกัดหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง ในการทำข่าวของผู้สื่อข่าวจะเป็นสัญญาว่าจ้างให้ทำข่าวตามสถานการณ์ที่น่าสนใจโดยคิดค่าตอบแทนตามชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย หรือในบางครั้งผู้สื่อข่าวอิสระอาจจะไม่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวใด ๆแต่เห็นว่าเหตุการณ์นั้น

สำคัญและมีคุณค่าทางข่าว หรือสมควรส่งไปเผยแพร่ก็จะส่งไปยังองค์กรหนังสือพิมพ์โดยได้รับค่าตอบแทนตามชิ้นข่าวเช่นเดียวกัน

คุณสมบัติของผู้สื่อข่าว

"ผู้สื่อข่าว" ถือเป็นกลไกหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานในองค์กรหนังสือพิมพ์ในฐานะที่เป็นผู้คอยสอดส่องเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อนำมารายงานให้กับผู้อ่านได้ทราบ ดังนั้น การเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องคำนึงถึงคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (ดรุณี หิรัญรักษ์. 2538 : 44 - 45 ; ถาวร บุญปวัตน์. 2538 : 73 - 75 ; Lovell. 1980 : 117 ; Agree , Ault & Emery. 1983 : 10)

1. รู้แหล่งข่าว (sources) เป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องคำนึงถึงมากที่สุด เพราะเป็นแหล่งที่จะได้ข่าว ได้ข้อเท็จจริงมารายงานข่าว การติดต่อกับแหล่งข่าวโดยตรงจะทำให้ผู้สื่อข่าวเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวกับตัวผู้สื่อข่าวเองโดยที่ผู้สื่อข่าวจะได้รับความร่วมมือ ความไว้วางใจ และความช่วยเหลือในการหาข้อมูล

2. เป็นคนช่างสังเกต (observation) ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นคนหูไวตาไว เห็นอะไร ได้ยินอะไรก็ตั้งข้อสงสัยได้ทันทีว่าสิ่งที่เห็นได้ยินนั้นมีความน่าสนใจเพียงใด เป็นข่าวได้หรือไม่ และต้องรู้จักสังเกตสภาพของสิ่งที่เห็นและเข้าใจเรื่องที่ได้ยินว่าเป็นอย่างไร สังเกตแล้วจดจำ พิจารณาหรือจดบันทึก จะต้องเป็นผู้ที่เห็นในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น ได้ยินแล้วรู้ถึงแง่มุมที่อยู่เบื้องหลังเรื่องที่ได้ยินมากและแตกต่างจากคนอื่น

3. มีความอยากรู้อยากเห็น (curiosity) ผู้สื่อข่าวที่ประสบความสำเร็จมักจะเป็นผู้สื่อข่าวที่ชอบและสนใจที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวไม่ว่าใคร จะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และทำไม เมื่อรู้ว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นจะมีความกระตือรือร้นที่จะสอบถาม หารายละเอียดด้วยความอยากรู้อยากเห็น

4. ติดตามความคืบหน้า (continuity) ผู้สื่อข่าวจะต้องคอยติดตามข่าวและติดตามบุคคลตลอดเวลาเพื่อจะสามารถทำข่าวแต่ละข่าวให้สมบูรณ์และถูกต้องให้มากที่สุด

5. มีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการเมื่อเห็นสิ่งหนึ่งแล้วก็อาจจะโยงสิ่งนั้นกับสิ่งอื่นได้ เป็นการมองเหตุไปหาผลหรือมองผลไปสู่เหตุได้

6. มีความกล้า (courage) ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความกล้าที่จะผจญกับอันตรายที่อาจมาจากบุคคลสถานที่หรือเหตุการณ์ได้ทุกขณะ และในขณะเดียวกันจะต้องมีความกล้าในการยืนหยัดและให้เหตุผลที่เป็นจริงได้โดยไม่หวั่นเกรงอิทธิพลใด ๆ

7. มีความอดทน (endurance) ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะของความอดทนและทนทานต่อสภาวะต่าง ๆ ได้ กล้าสู้กับความยากลำบากเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าวสาร เพราะในการหาข่าวนั้นบางครั้งผู้สื่อข่าวจะต้องไปร่วมเหตุการณ์หรืออยู่ในสภาวะที่ลำบากเพื่อหาข่าวหรือข้อมูล

8. มีความซื่อตรง (integrity) ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความซื่อตรงและมีความครบถ้วนต่อการหาข่าวหรือได้มาซึ่งข่าวผู้สื่อข่าวจะต้องหาข่าวด้วยข้อเท็จจริง จะต้องไม่มีความโน้มเอียงในการเสนอข่าว

9. มีความรู้รอบ (knowledgeability) ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องมีความรู้รอบตัวและในหลาย ๆ ด้านเพื่อจะทำให้มีความเข้าใจในสถานการณ์หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ความรู้เหล่านี้จะได้มาจากการที่หมั่นศึกษาค้นคว้าและรักการอ่าน

10. ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดี (human relations) ผู้สื่อข่าวมีหน้าที่สื่อข่าวซึ่งในการสื่อข่าวนั้นต้องเป็นคนเข้ากับคนอื่นได้ง่าย มีความสุภาพอ่อนโยน อ่อนน้อม ถ่อมตนเพื่อให้ได้มาซึ่งข่าว

11. มีไหวพริบและความคล่องตัว (cleverness and thought) ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความตื่นตัว ทำงานด้วยความมีสติอยู่ตลอดเวลา พร้อมที่จะตัดสินใจในการพิจารณาว่าอะไรเป็นข่าวหรือไม่เป็นข่าว ข่าวอะไรใหญ่กว่าหรือเล็กกว่าในกรณีเกิดข่าวขึ้นพร้อม ๆ กันที่จะต้องไปทำ มีไหวพริบในการสอบถาม และตอบโต้กับแหล่งข่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำข่าว มีความฉับไวพร้อมที่จะออกไปทำงานเสมอเมื่อได้รับคำสั่งหรือมีเหตุการณ์เกิดขึ้น

12. มีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า (ability to plan ahead) ผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถวางแผนล่วงหน้า และเริ่มต้นที่จะหาข่าวต่อไปในขณะที่ยังปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำในปัจจุบันอยู่ ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องไม่อยู่เฉย แต่จะต้องใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการเริ่มต้นวางแผนและรวบรวมข้อมูลสำหรับหน้าที่ที่จะได้รับมอบหมายต่อไป

13. มีความเข้าใจในรูปแบบการเขียนข่าว (understanding of newswriting style) ผู้สื่อข่าวจะต้องเรียนรู้เทคนิคการเขียนข่าว ควรจะใช้รูปแบบการเขียนข่าวที่ไม่ซับซ้อน มีการปรับเนื้อหาหากเนื้อที่ที่กำหนดให้มีจำกัด มีการอ้างอิงคำพูดโดยตรงเพื่อให้ข่าวมีความน่าเชื่อถือ

บทบาทและหน้าที่ของผู้สื่อข่าว

ในสังคมระบอบประชาธิปไตย ผู้สื่อข่าวในฐานะที่ได้รับการยกย่องให้เป็น "ฐานันดรที่ 4" มีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญดังนี้ (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 36 - 38; ดรุณี หิรัญรักษ์ และคณะ . 2541 : 110)

บทบาทของผู้สื่อข่าว

1. บทบาทของการเป็น "ผู้ควบคุมการหลั่งไหลของข่าวสาร" หรือ "นายประตูข่าวสาร" (Gatekeeper) ผู้สื่อข่าวจะเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อเนื้อหาข่าวของข่าวแต่ละข่าวมากที่สุด เพราะในการสื่อข่าวแต่ละครั้งนั้นผู้สื่อข่าวจะเป็นคนตัดสินใจเองว่าเขาควรจะไปหาข่าวที่ไหนและอย่างไร เขาจะไปตามหาแหล่งข่าวบุคคลได้ที่ไหน จะสัมภาษณ์ใคร จะถามคำถามว่าอย่างไรบ้าง ข้อเท็จจริงอะไรบ้างที่เขาควรจะใส่เข้าไปในข่าวและข้อเท็จจริงใดที่เขาควรจะทิ้ง นั่นคือ ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพื่อนำเสนอให้ประชาชนได้รับทราบ

2. บทบาทของการเป็น "ผู้แจ้งข่าวสาร" (Informer) เป็นบทบาทพื้นฐานของสื่อมวลชน โดยผู้สื่อข่าวไม่เพียงแต่จะรายงานเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นของตนให้ผู้อ่านได้รับทราบเท่านั้น แต่ยังต้องออกไปค้นหาข้อเท็จจริงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ซึ่งเป็นข่าวที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในชาติเพื่อนำมาอธิบาย (explain) และแปลความหมาย (interpret) เหตุการณ์ที่เป็นข่าวนั้น ๆ หรืออาจจะต้องวิเคราะห์ (analyse) เจาะลึกให้เห็นถึงสาเหตุแห่งเหตุการณ์และปัญหาซึ่งกำลังเป็นที่วิตก และมีผลกระทบต่อประชาชนขณะนั้น เพื่อให้ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้นให้สาธารณชนสร้างความคิดเห็นแก้ไขปัญหานี้ด้วย

3. บทบาทของการเป็น "สุนัขยาม" หรือ "สุนัขเฝ้าบ้าน" (Watchdog) ผู้สื่อข่าวจะคอยทำหน้าที่จับจ้อง เฝ้าดูการปฏิบัติงานของรัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้ให้คำมั่นสัญญากับประชาชนก่อนที่รัฐบาลจะเข้ามารับหน้าที่ ขณะเดียวกันก็จะต้องปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนเพื่อป้องกันไม่ให้รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือกลุ่มอิทธิพลในสังคมกระทำการทุจริตหรือฉกฉวยผลประโยชน์ของประชาชนโดยไม่ชอบธรรม นั่นคือ การทำหน้าที่ระแวดระวังภัยให้สังคม และคอยร้องเตือนประชาชนด้วยการรายงานข่าวสาร

4. บทบาทของการเป็น "ผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์" (Ombudsman) ผู้สื่อข่าวมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องรับใช้สาธารณชนเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์เมื่อประชาชนได้รับการปฏิบัติอย่างไม่ชอบธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนได้ร้องเรียนมาเพื่อให้ผู้สื่อข่าวไปสืบเสาะหาข้อเท็จจริงเหล่านั้นมารายงานข่าวต่อไป

5. บทบาทของการเป็น "ผู้นำในการเปลี่ยนแปลง" (Change Agent) เนื่องจากสังคมใดหากปราศจากการสื่อสารแล้ว สังคมนั้นก็ไม่อาจจะดำรงอยู่ได้ หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารประเภทหนึ่งก็มีส่วนทำให้สังคมดำรงอยู่ได้ ขณะเดียวกันก็มีส่วนทำให้เปลี่ยนแปลงซึ่งสามารถที่จะสร้างสาธารณมติให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ ดังนั้นผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นบุคลากรที่สำคัญของหนังสือพิมพ์จึงนับได้ว่ามีบทบาทของการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

6. บทบาทของการเป็น "ผู้กำหนดวาระข่าวสาร" (Agenda Setter) โดยทำหน้าที่จัดประเด็นหรือเรื่องเพื่อให้สังคมเกิดความสนใจ หรือนำไปสู่การพูดคุยถกเถียงกันในเรื่องนั้น ๆ หรือสร้างความตระหนักในประเด็นปัญหาดังกล่าว

7. บทบาทของการเป็น "กระจก" (Mirror) คือ ทำหน้าที่สะท้อนสภาพความเป็นจริงต่าง ๆ ของสังคมให้ประชาชนได้รับทราบ

หน้าที่ของผู้สื่อข่าว

1. จดบันทึกข้อมูล ผู้สื่อข่าวที่มีทักษะจะต้องรู้จักรับฟังข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าว สามารถเลือกจดบันทึกข้อมูลเหล่านั้นอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ครบถ้วน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปเขียนเป็นข่าวในภายหลัง

2. สัมภาษณ์และตั้งคำถาม ผู้สื่อข่าวไม่เพียงแต่ฟังและจดบันทึกข้อมูลเท่านั้น แต่ผู้สื่อข่าวจะต้องรู้จักการตั้งคำถามว่าจะถามอะไร ถามเมื่อไร ถามอย่างไร ขณะเดียวกันก็จะต้องรู้จักแยกแยะเลือกสรรข้อมูลที่สำคัญออกมาจากข้อมูลที่ได้รับเป็นคำตอบทั้งหมด

3. เฝ้าสังเกตการณ์ ในขั้นนี้ผู้สื่อข่าวจะต้องเรียนรู้ว่าเมื่อไรควรปิดปากให้สนิท แต่ควรเปิดตาและเปิดหูให้กว้างเพื่อเฝ้าจับตาดูเหตุการณ์และรับฟังข้อมูลข่าวสารเพื่อที่จะได้นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้พบเห็นและที่ได้ยินได้ฟังมานั้นผนวกเข้ากับข้อมูลข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวมีอยู่แล้วนำไปรายงานให้ผู้อ่านได้ทราบต่อไป

4. สืบสวนหาข้อเท็จจริง ผู้สื่อข่าวจะต้องรู้จักการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวต่าง ๆ ที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งถูกปิดบังซุกซ่อนเอาไว้ไม่ว่าแหล่งข่าวนั้นจะเป็นบุคคลหรือเป็นแหล่งข่าวที่เป็นข้อมูลบันทึกก็ตาม เพื่อสืบสวนหาข้อเท็จจริงที่อยู่เบื้องหลังเรื่องราวนั้น ๆ

5. เขียนข่าว ผู้สื่อข่าวจะต้องรู้จักนำข้อมูลข้อเท็จจริงที่รวบรวมมาได้มาเขียนเป็นข่าวที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่านโดยจะต้องเข้าใจโครงสร้างและรูปแบบการเขียนข่าวเป็นอย่างดีด้วย

ความรู้ทางด้านกฎหมายของผู้สื่อข่าว

จากการที่ผู้สื่อข่าวในฐานะสื่อมวลชนได้รับสิทธิในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารเพื่อนำความจริงเสนอสู่สาธารณชน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวก่อให้เกิดผลกระทบกับบุคคลที่ตกเป็นข่าวหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่นที่พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช (2542 : 23) กล่าวไว้ว่า "ในสภาพความเป็นจริงของวิชาชีพสื่อสารมวลชนในเรื่องคดีความผิดต่อชื่อเสียง ปรากฏว่าสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ตกเป็นจำเลยในคดีความผิดฐานหมิ่นประมาท และในคดีแพ่งความผิดฐานละเมิดมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อประเภทอื่น"

ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อช่วยให้การทำหน้าที่ของผู้สื่อข่าวในฐานะตัวแทนของประชาชนดำเนินไปอย่างถูกต้อง และเหมาะสม ที่สำคัญ ได้แก่ (สุชาติ โพธิวิทย์. 2537 : 104 - 120 ; ดรุณี หิรัญรักษ์. 2538 : 150 - 151 ; พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. 2542 : 32 , 42 - 43)

ประมวลกฎหมายอาญา

1. ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร

มาตรา 116 ผู้ใดกระทำความผิดให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจาหรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญหรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต

(1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาลโดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย

(2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักรหรือ

(3) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี

2. ความผิดต่อศาสนา

มาตรา 206 ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆแก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใดอันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3. ความผิดฐานดูหมิ่น

"การดูหมิ่น" เป็นการดูถูกเหยียดหยามทำให้อับอายขายหน้าโดยตรงกับบุคคลที่สอง วิธีการอาจใช้พูด แสดง กิริยา หรือเขียนโฆษณาก็ได้ แบ่งออกเป็น

3.1 ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน

มาตรา 136 ผู้ใดดูหมิ่นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำตามหน้าที่หรือเพราะได้กระทำตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.2 ความผิดฐานดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษา

มาตรา 198 ผู้ใดดูหมิ่นศาลหรือผู้พิพากษาในการพิจารณาหรือพิพากษาคดีหรือกระทำการขัดขวางการพิจารณาหรือพิพากษาของศาลต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

3.3 ความผิดฐานดูหมิ่นบุคคลทั่วไป

มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

4. ความผิดฐานหมิ่นประมาท

"หมิ่นประมาท" เป็นการใส่ความให้เสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติยศโดยกล่าวกับบุคคลที่สาม แบ่งออกเป็น

4.1 ความผิดฐานหมิ่นประมาทกับบุคคลทั่วไป

มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

4.2 การโฆษณาใส่ความ

มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียงอย่างอื่นกระทำโดยการกระจายเสียงหรือโดยการกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่นใด ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

5. ความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

มาตรา 112 ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงห้าปี

มาตรา 133 ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายราชาธิบดี ราชินี รัชทายาท หรือประมุขแห่งรัฐต่างประเทศ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 134 ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายผู้แทนรัฐต่างประเทศซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มาสู่พระราชสำนัก ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปีหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความรับผิดในกรณีละเมิด

1. ความรับผิดเพื่อละเมิด

มาตรา 420 ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดีท่านว่าผู้นั้นทำการละเมิดจำเป็นต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

2. การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายอันฝ่าฝืนต่อความจริง

มาตรา 423 ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดีหรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใดๆอันเกิดแต่การนั้นแม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริงแต่หากควรจะรู้ได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับฟังข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494

มีบทบัญญัติบางมาตราเกี่ยวกับข้อห้ามบางประการที่ไม่ให้หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารลงรูปหรือลงข้อความตลอดจนห้ามการโฆษณา สาระสำคัญมีดังนี้

1. ห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายรูป และห้ามมิให้หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารลงรูปของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด หรือลงข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลซึ่งอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้นหรือลงข้อความแสดงถึงสถานที่อยู่หรือโรงเรียนของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคแรก มิให้บังคับในกรณีที่จำเป็นต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการ (มาตรา 57)

2. ในการโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน ห้ามมิให้ระบุชื่อเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลยและห้ามมิให้โฆษณาข้อความใดซึ่งจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนนั้น (มาตรา 62)

แหล่งข่าว

"แหล่งข่าว" (Source) มีความสำคัญในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลหรือต้นตอของข่าวสารซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล เหตุการณ์ หรือเอกสารใดๆที่สามารถให้รายละเอียดหรือเบาะแสต่างๆแก่ผู้สื่อข่าวได้ ดังนั้น "แหล่งข่าว" จึงถือเป็นกุญแจสำคัญที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวทั้งในด้านความลึกและความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวนำเสนอต่อผู้อ่าน ถ้าปราศจากแหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวก็ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้

ประเภทของแหล่งข่าว

โดยทั่วไป "แหล่งข่าว" จะแบ่งออกเป็นหลายประเภทขึ้นกับลักษณะของการแบ่งดังนี้

การแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ ได้แก่ (มาลี บุญศิริพันธ์. 2537 : 31 - 33)

1. แหล่งข่าวภายใน (Internal News Sources) หมายถึง แหล่งข่าวที่อยู่ภายในขอบเขตรัศมีการทำงานและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ซึ่งอาจอยู่ประจำในที่ต่างๆ และมักเป็นแหล่งข่าวภายในเขตประเทศไทย นั่นคือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกๆแห่งภายในขอบเขตของประเทศหรือข้อมูลที่ได้จากแหล่งหนึ่งแหล่งใดในประเทศนับเป็นแหล่งข่าวภายในซึ่งสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1.1 แหล่งข่าวประจำ หมายถึง บุคคล สถานที่ซึ่งหนังสือพิมพ์ส่งผู้สื่อข่าวไปประจำตามแหล่งนั้นๆ เช่น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภา กระทรวง ทบวง กรม สถานีตำรวจ ศาลากลางจังหวัด ศาล เป็นต้น ถ้าแยกประเภทของข่าวแล้วอาจกำหนดตามสายของรายงานข่าว เช่น สายทำเนียบรัฐบาล สายรัฐสภา สายกระทรวงมหาดไทย สายกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นต้น ผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบจะไปสื่อข่าวสัมภาษณ์หรือแสวงหาข่าวมาจากแหล่งข่าวประจำเป็นประจำทุกวัน

1.2 แหล่งข่าวพิเศษ เป็นแหล่งข่าวที่ไม่ได้อยู่ประจำที่ อาจอยู่ ณ สถานที่เกิดเหตุหรือผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เห็นเหตุการณ์ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มักจะให้ความเห็นเมื่อได้รับการซักถามจากผู้สื่อข่าวก่อนเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

นอกจากนั้นแหล่งข่าวพิเศษ อาจหมายถึงแหล่งข่าวที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวเป็นการส่วนตัว หรืออาจจะเป็นพลเมืองดีเขียนจดหมายร้องทุกข์ หรือโทรศัพท์มาชี้เบาะแสการกระทำที่แสวงหาผลประโยชน์จากสาธารณชนของบุคคลบางคน บางกลุ่ม ให้หนังสือพิมพ์ตีแผ่พฤติกรรมดังกล่าว ข่าวที่หนังสือพิมพ์ได้รับจากแหล่งข่าวพิเศษ เรียกว่า "ทิป" (Tip) ส่วนบุคคลที่แจ้งเบาะแสหรือทิปให้หนังสือพิมพ์ทราบ เรียกว่า "Tipster" แต่หนังสือพิมพ์จำเป็นจะต้องระวังเป็นพิเศษเนื่องจากทิปบางชิ้นอาจจะมีข้อมูลที่ไม่ถูกถ้วนก็ได้ (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 45 - 46)

1.3 สำนักข่าว มีหน้าที่รวบรวมแจกจ่ายข้อมูลที่น่าสนใจของเหตุการณ์ทั้งหมดให้แก่สมาชิก ข่าวที่ได้มักเป็นข่าวที่สามารถบอกล่วงหน้าได้ มีกำหนดการล่วงหน้า เช่น การประชุม การแถลงข่าว เป็นต้น ตัวอย่างสำนักข่าวที่สำคัญ คือ สำนักข่าวไทย (Thai News Agency) ทำหน้าที่แจกจ่ายข่าวให้กับหนังสือพิมพ์ที่เป็นสมาชิกประจำ

1.4 ผู้สื่อข่าวต่างจังหวัด ผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่ตามจังหวัดต่างๆถือเป็นแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์โดยส่งข่าวเข้ามาทางจดหมาย โทรศัพท์ หรือทางโทรสารตามแต่กรณี

1.5 เอกสารเผยแพร่ หนังสือพิมพ์จะได้รับเอกสารเผยแพร่ (Press Release) มากมายจากหน่วยงานทั้งราชการและเอกชน ถ้าข่าวดีมีคุณค่าก็จะได้รับการตีพิมพ์ ในบางครั้งเอกสารเหล่านี้กลายเป็นแหล่งข่าวสำคัญทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความแม่นยำในการพิจารณาคุณค่าข่าวและความไวต่อข่าวของผู้สื่อข่าว

1.6 บริษัท ห้างร้าน เอกชน เนื่องจากเศรษฐกิจกำลังมีบทบาทสำคัญในสังคม แหล่งข่าวที่มีส่วนสัมพันธ์กับความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ ได้แก่ บริษัท โรงงานต่างๆ ดังนั้นหน่วยงานเอกชนจึงเป็นแหล่งข่าวอีกแหล่งหนึ่งในการรวบรวมข่าวความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ

1.7 บุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์หรือได้รับความเดือดร้อน ถือเป็นแหล่งข่าวที่ดีของหนังสือพิมพ์ได้ โดยโทรศัพท์แจ้งเหตุร้ายที่เกิดขึ้น แจ้งข่าวเพลิงไหม้ ข่าวฆาตกรรม เป็นต้น ซึ่งหลายครั้งกลายเป็นข่าวใหญ่ในหน้าแรกของหนังสือพิมพ์

2. แหล่งข่าวภายนอก (External News Sources) หมายถึง แหล่งข่าวที่อยู่นอกรัศมีการทำงานและการจำหน่ายหนังสือพิมพ์ ปกติจะหมายถึงแหล่งข่าวนอกประเทศซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากสำนักข่าวต่างประเทศทำหน้าที่รวบรวมข่าวจากทั่วโลกส่งมาทางเครื่องมือสื่อสารเพื่อดำเนินการขายข่าวให้แก่สมาชิกลูกค้าซึ่งหนังสือพิมพ์จะเป็นสมาชิกของสำนักข่าวเหล่านี้ ปัจจุบันสำนักข่าวต่างประเทศที่มีบทบาททำหน้าที่บริการข่าวสารให้แก่สมาชิกทั่วโลก ได้แก่

2.1 สำนักข่าว เอ.พี. (A.P. = Associated Press News Agency) ของสหรัฐอเมริกา

2.2 สำนักข่าวยูพีไอ (UPI = United Press International News Agency) ของสหรัฐอเมริกา

2.3 สำนักข่าวซีเอ็นเอ็น (CNN = Cable News Network) ของสหรัฐอเมริกา

2.4 สำนักข่าวเอเอฟพี (AFP = Agence France Presse News Agency) ของฝรั่งเศส

2.5 สำนักข่าวรอยเตอร์ (Reuter) ของอังกฤษ

2.6 สำนักข่าวทาสส์ (Tass = Telegratnoie Agentsvo Sovietskovo Soyuza) ของโซเวียต

2.7 สำนักข่าวซินหัว (Shin - Hua or New China News Agency) ของจีน

การแบ่งตามที่มาหรือต้นตอของแหล่งข่าว ได้แก่ (พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. 2539 : 55 - 56)

1. แหล่งข่าวเปิด (Open News Sources) หมายถึง รายละเอียดของข่าวที่ได้มาโดยเปิดเผย มีการระบุผู้เปิดเผยข่าว ผู้ให้สัมภาษณ์เรื่องต่างๆ ผู้ร่วมอภิปราย ผู้ร่วมประชุม หรือผู้ปาฐกถา เช่น มีการระบุชื่อ ตำแหน่ง อาชีพ เป็นต้น เพื่อเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่ได้รับการเปิดเผยจากแหล่งข่าว ตัวอย่างเช่น

หอยไทยมีโอกาสลืมตาอ้าปาก อียูไฟเขียวปล่อยเข้าเต็มพิกัด

นายอดิศักดิ์ ศรีสรรพกิจ รองปลัดกระทรวงเกษตร ฯ ในฐานะโฆษกกระทรวงเกษตร ฯ เปิดเผยว่า สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรประจำกรุงบรัสเซลส์ ประเทศเบลเยียม ได้แจ้งว่าขณะนี้กลุ่มสหภาพยุโรป (อียู) ได้สรุปผลการตรวจสอบโรงงานต้มหอย 5 แห่งของไทยแล้วว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และมีมติให้นำเข้าผลิตภัณฑ์หอยสองฝาจากประเทศไทยได้แล้วตั้งแต่ต้นปี 2544 เป็นต้นไป และกำลังพิจารณาอนุญาตให้ไทยสามารถส่งหอยสองฝาเข้าไปจำหน่ายยังกลุ่มอียูได้อย่างถาวรภายใน 1 - 2 สัปดาห์นี้ ซึ่งการอนุญาตได้เปิดให้แก่โรงงานทั่วไป ไม่เฉพาะกับ 5 รายดังกล่าว โดยที่ผ่านมากลุ่มอียูได้เคยห้ามนำเข้าหอยสองฝาจากไทยเพราะพบว่าโรงงานของไทยไม่ได้มาตรฐาน เมื่อมีการปรับปรุงก็มีการอนุมัติให้นำเข้าได้อีกครั้ง โดยปกติอียูได้นำเข้าหอยสองฝาจากไทยทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์แช่แข็งและบรรจุกระป๋อง 686 ตัน รวมมูลค่า 62 ล้านบาท ซึ่งสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องคำนึงจากนี้ก็คือต้องรักษามาตรฐานนี้เอาไว้เพื่อไม่ให้อียูสั่งระงับการนำเข้าอีก ซึ่งการนำเข้าหอยสองฝาครั้งนี้มีการตรวจสอบมาตรฐานอยู่แล้ว หากไม่ทำตามก็จะถูกระงับอีก

(ไทยรัฐ. 17 มี.ค. 2544)

2. แหล่งข่าวปิด (Confidential News Sources) หมายถึง รายละเอียดของข่าวได้มาจากผู้ชี้เบาะแสของข่าว (Tipster) โดยผู้ให้ข่าวมีเงื่อนไขที่จะให้ผู้เสนอข่าวไม่เปิดเผยชื่อ นามสกุล อาชีพ หรือที่มาของแหล่งข่าว เพราะเกรงว่าจะมีผลเสียหาย เสียประโยชน์ หรือเกิดอันตรายแก่ผู้ให้ข่าวหรือครอบครัวได้ ดังนั้นการรายงานจะระบุเพียงว่า "จากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้" หรือ "จากแหล่งข่าวใกล้ชิด" ตัวอย่างเช่น

แผนแก้ 'ศรีนคร - ชฎา' เข้าครม. วันนี้

แหล่งข่าวจากธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เปิดเผยว่า ในวันที่ 20 มีนาคมนี้ จะมีการขอมติคณะรัฐมนตรี (ครม.) เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวทางการแก้ไขปัญหาของธนาคารศรีนครและธนาคารนครหลวงไทยจากเดิมที่ให้ควบรวมกิจการ เป็นการแยกให้แต่ละธนาคารแยกหนี้ดีหนี้เสียออกมาและยังคงการบริหารของแต่ละธนาคารไว้

แหล่งข่าว กล่าวว่า ภายหลังจากแยกหนี้ดีหรือหนี้เสียออกมาแล้ว เงินเพิ่มทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินที่ใส่เข้าไปก่อนหน้านี้นั้น โดยแต่ละแห่งจะต้องคืนให้กับกองทุนฟื้นฟู ฯ ประมาณ 30,000 ล้านบาท ซึ่งจะทำให้แต่ละแห่งมีเงินเพิ่มทุนเหลืออยู่ประมาณ 10,000 ล้านบาท เพื่อให้แต่ละแห่งมีเงินกองทุนในสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงแต่ละแห่งสูงกว่า 12 %

อนึ่งก่อนหน้านี้ นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีแนวคิดที่จะให้ธนาคารนครหลวงไทยและธนาคารศรีนครบริหารงานเองไประยะหนึ่ง หลังจากนั้นจึงค่อยเปลี่ยนธนาคารทั้งสองแห่งเป็นธนาคารเพื่ออุตสาหกรรมขนาดกลางและย่อม (เอสเอ็มอี)

(มติชน. 20 มี.ค. 2544)

อย่างไรก็ตามผู้ได้รับเบาะแสข่าวจากแหล่งข่าวปิดไม่ควรรีบร้อนเสนอ ต้องใช้วิธีสืบเสาะข้อเท็จจริงเพื่อหาข้อมูลให้พร้อมก่อนที่จะเรียบเรียงเป็นข่าว เรียกการรายงานข่าวแบบนี้ว่า "การรายงานข่าวเชิงสืบสวน" (Investigative Reporting)

การแบ่งตามสภาพของแหล่งข่าว ได้แก่ (Metzler.1986 : 143 ; Itule & Anderson. 1994 : 182 ; Mencher. 1997 : 307)

1. แหล่งข่าวบุคคล (Human Sources) หมายถึง บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือภูมิหลังต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวเข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ดียิ่งขึ้น เช่น ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจรับผิดชอบ ผู้อ่าน พยานบุคคล หรือประชาชนที่อยู่ในเหตุการณ์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแหล่งข่าวบุคคลมักจะเชื่อถือได้น้อยกว่าแหล่งข่าวที่มิใช่บุคคล เนื่องจากแหล่งข่าวบุคคลจะมีเรื่องการปกป้องผลประโยชน์ของตน ขาดการฝึกฝนในการเป็นนักสังเกตการณ์ที่ดี บางครั้งจะให้ข้อมูลกับผู้สื่อข่าวในสิ่งที่แหล่งข่าวคิดว่าเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวต้องการจะฟัง รวมทั้งปัญหาในแง่การโกหกหลอกลวงของแหล่งข่าว ดังนั้นหากผู้สื่อข่าวต้องการข้อมูลจากแหล่งข่าวบุคคล ผู้สื่อข่าวก็ควรจะต้องเลือกแหล่งข่าวโดยพิจารณาจากความรู้และความสามารถในฐานะผู้สังเกตการณ์ ผู้ตีความหมาย และผู้ทำนายเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ตลอดจนคำนึงถึงเรื่องความสัตย์ซื่อ ความมีเหตุผล เป็นต้น

2. แหล่งข่าวทางด้านวัตถุ (Physical Sources) เป็นเอกสารบันทึก ตลอดจนเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่

2.1 รายงานประจำปี (annual report) โดยปกติบริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ จะจัดทำรายงานประจำปีที่จะเป็นการบอกถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในรอบปี ซึ่งผู้สื่อข่าวสามารถนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประกอบการเขียนข่าวที่เกี่ยวข้องกับบริษัทหรือองค์กรนั้นได้ นอกจากนั้นจากการรวบรวมรายงานประจำปีต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการรายงานข่าว เพื่อดูแนวโน้มการดำเนินกิจการของบริษัทหรือองค์กรได้ด้วย

2.2 เอกสารบันทึกของศาล (court records) ได้แก่ คำฟ้องร้องคดีต่าง ๆ คำสั่งศาล คำพิพากษาคดี ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาคดี เป็นต้น ล้วนสามารถนำมาเขียนเป็นข่าวได้ เช่น การรายงานข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน

2.3 เอกสารบันทึกของตำรวจ (police records) ส่วนใหญ่มักจะเป็นแหล่งข่าวที่สำคัญของผู้สื่อข่าวอาชญากรรม เช่น บันทึกประจำวันของตำรวจ รายงานอุบัติเหตุ รายงานการจับกุม เป็นต้น

2.4 เอกสารบันทึกส่วนบุคคล (personal records) ได้แก่ เอกสารบันทึกเกี่ยวกับการเกิด การตาย การแต่งงาน การหย่าร้าง ใบขับขี่รถยนต์ เอกสารการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น

2.5 รายงานการวิจัย (research reports) ได้แก่ ข้อมูลการวิจัยจากหน่วยงานรัฐบาล วิทยาลัย มหาวิทยาลัย องค์กรวิจัยของเอกชน องค์กรทางการเมือง วารสารทางวิชาการ

2.6 ข่าวตัด (clippings) เป็นข่าวสำคัญที่ตัดมาจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ และแยกเก็บเป็นแฟ้มข่าวเฉพาะเรื่อง โดยสามารถค้นหาได้จากห้องสมุดหนังสือพิมพ์ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของผู้สื่อข่าว การที่ผู้สื่อข่าวสามารถรู้ภูมิหลังของบุคคลหรือเรื่องราวจากข่าวตัดก่อนที่จะไปทำข่าวต่อไปนั้นจะช่วยให้ผู้สื่อข่าวประหยัดเวลาในระหว่างการสัมภาษณ์ สามารถใช้การสัมภาษณ์เพื่อยืนยันข้อมูลที่เป็นภูมิหลังหรือค้นหาข้อมูลให้ละเอียดขึ้นได้

นอกจากนั้นก็ยังมีเอกสารที่ดิน (real estate records) เอกสารทางด้านภาษี (tax records) เอกสารบันทึกทางธุรกิจ (business records) เช่น ใบอนุญาตการก่อสร้าง ใบจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญที่ผู้สื่อข่าวสามารถนำมาใช้เพื่อประกอบการรายงานข่าวเพื่อช่วยให้ข่าวมีสีสัน น่าสนใจ และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การประเมินแหล่งข่าว

ในการทำงานด้านข่าว ผู้สื่อข่าวจะต้องระวังอิทธิพลของแหล่งข่าวที่อาจจะมีผลต่อการตัดสินใจทำข่าว ผู้สื่อข่าวจะต้องรู้จักใช้แหล่งข่าวให้เป็นประโยชน์อย่างเหมาะสมถูกต้อง และพยายามหลีกเลี่ยงที่จะให้แหล่งข่าวถือเอาประโยชน์จากผู้สื่อข่าว รวมทั้งการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของผู้สื่อข่าวที่มีต่อแหล่งข่าว ดังนั้นการประเมินแหล่งข่าว จึงเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าวดังนี้ (Ward. 1985 : 67 - 69)

1. เจตนา (motives) ผู้สื่อข่าวจะต้องค้นหาให้ได้ว่าแหล่งข่าวมีเจตนาอะไรในการให้ข้อมูลบางอย่างกับผู้สื่อข่าว อะไรเป็นสิ่งที่แหล่งข่าวต้องการ

2. การครอบงำ (possessiveness) แหล่งข่าวบางคนอาจจะต้องการให้ผู้สื่อข่าวเข้ามาเป็นพรรคพวกของตนและพร้อมแสดงตัวที่จะให้ข้อมูลกับผู้สื่อข่าว ดังนั้นผู้สื่อข่าวก็ควรจะต้องระมัดระวังในเรื่องของข้อมูลจากแหล่งข่าวและควรมีการตรวจสอบข้อมูลกับแหล่งข่าวอื่น ๆ ด้วย

3. อคติ (bias) ผู้สื่อข่าวจะต้องศึกษาภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนแนวความคิดของแหล่งข่าวและชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข่าว

4. การขาดความรับผิดชอบ (lack of responsibility) หากแหล่งข่าวขาดความรับผิดชอบย่อมจะทำให้ตนเองและบุคคลอื่นได้รับความเดือดร้อน ดังนั้นผู้สื่อข่าวพึงตระหนักในเรื่องนี้ด้วย

5. ความเข้าใจผิด (misunderstanding) บางครั้งผู้สื่อข่าวไม่สามารถเข้าใจสิ่งที่แหล่งข่าวพูดอันเนื่องมาจากปัญหาที่ตัวแหล่งข่าว ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความเข้าใจผิด ผู้สื่อข่าวควรกลับไปพบแหล่งข่าวเพื่อสอบถามใหม่และควรมีการตรวจสอบข้อมูลกับแหล่งข่าวอื่น ๆ ยิ่งแหล่งข่าวมีปัญหามากเท่าใด ผู้สื่อข่าวควรจะทำหน้าที่ของตนด้วยความรอบคอบมากขึ้น

6. ความแตกต่างของเวลา (time difference) สิ่งที่แหล่งข่าวพูดหรือให้ข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่งก็อาจจะมีความหมายที่แตกต่างกันในช่วงเวลาต่อมา เช่น ข้อมูลอาจจะไม่สดทันเหตุการณ์ เป็นต้น ดังนั้นผู้สื่อข่าวจงพยายามใช้ข้อมูลจากแหล่งข่าวในทันทีหลังจากที่มีการตรวจสอบข้อมูลโดยตลอดแล้ว

7. เกม (game) การเกี่ยวข้องกับแหล่งข่าวอาจจะกลายเป็นเกมอย่างหนึ่ง ใครสามารถได้ประโยชน์มากที่สุด ใครสามารถใช้อีกฝ่ายเป็นส่วนหนึ่งของเกม ใครอยู่ในความควบคุม ใครที่ได้รับผลกระทบ ใครกำลังช่วยเหลือใคร ประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องถามตนเองอยู่ตลอดเวลา บางครั้งแหล่งข่าวอาจจะกลายเป็นผู้ที่ได้เปรียบกว่าในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากผู้สื่อข่าว

8. ความรู้ (knowledgeability) ของบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งมานานย่อมจะเป็นแหล่งข่าวที่ดีในแง่ของข้อมูลท้องถิ่น

9. การเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ (acceptability to others) แม้ว่าผู้ที่อยู่อย่างสันโดษจะสามารถให้เบาะแสข่าวกับผู้สื่อข่าวได้ แต่แหล่งข่าวที่อยู่เคียงข้างกับชุมชนย่อมจะสามารถให้ข้อมูลกับผู้สื่อข่าวได้มากกว่า รวมทั้งผู้สื่อข่าวสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้นได้โดยตรงมากกว่า ดังนั้นผู้สื่อข่าวควรค้นหาแหล่งข่าวที่แสดงถึงความเป็นผู้นำหรือเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ๆ ในกลุ่ม องค์กร หรือชุมชนนั้น ๆ

10. ความน่าเชื่อถือ (credibility) บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ย่อมจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีกว่าบุคคลที่มาถึงหลังจากที่เหตุการณ์สิ้นสุดไปแล้ว

การสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว

"แหล่งข่าว" ถือว่าเป็นที่มาของข้อมูลข่าวที่ผู้สื่อข่าวจะนำมารายงานต่อผู้อ่าน ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวโดยมีหลักปฏิบัติดังนี้ (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 49 - 50 ; วันดี ทองงอก. 2538 : 65 - 67)

1. ศึกษาแหล่งข่าวจากประเด็นของข่าวที่ได้รับมอบหมาย ในการทำข่าวใด ๆ ก็ตาม ผู้สื่อข่าวจะต้องศึกษาวิเคราะห์แหล่งข่าวก่อนออกไปหาข้อมูลทุกครั้ง เพื่อให้ทราบล่วงหน้าว่าข้อมูลเช่นนี้ผู้สื่อข่าวจะไปติดตามข่าวได้ที่ไหน กับใคร และจัดลำดับความสำคัญของแหล่งข่าวไว้เพื่อป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ต้องการติดต่อสัมภาษณ์ผู้อำนวยการแต่บังเอิญผู้อำนวยการไม่อยู่ ผู้สื่อข่าวก็จะต้องมีแหล่งข่าวสำรองที่มีอำนาจหน้าที่ที่จะให้ข้อมูลได้

2. ทำความรู้จักแหล่งข่าวก่อนไปพบทุกครั้ง การที่ผู้สื่อข่าวต้องทำความรู้จักแหล่งข่าวไว้ก่อนเพื่อที่ผู้สื่อข่าวจะได้ทราบถึงภูมิหลัง บุคลิกลักษณะของแหล่งข่าวว่าเป็นอย่างไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับตัวของผู้สื่อข่าวที่จะเข้าพบแหล่งข่าวได้ง่าย และไม่เกิดความประหม่าเมื่อได้พูดจาซักถามกันระหว่างแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าว

3. มีความสุภาพและรู้จักกาละเทศะ แหล่งข่าวก็เหมือนกับบุคคลทั่วไปที่ชอบคนสุภาพและรู้จักกาละเทศะในขณะพูดคุยติดต่อกัน ดังนั้นผู้สื่อข่าวควรมีความสุภาพทั้งการพูดและกิริยาท่าทาง บุคลิกเหมาะสม รู้ว่ากำลังพูดกับใคร เรื่องอะไร ในสถานที่ใด หากผู้สื่อข่าวทำให้แหล่งข่าวพอใจ ความไว้วางใจที่จะให้ข้อมูลในโอกาสอื่น ๆ ก็จะตามมาโดยง่าย

4. รู้จักปกป้องแหล่งข่าว ถือเป็นหน้าที่สำคัญของผู้สื่อข่าวโดยเฉพาะกับข่าวสารที่เข้าไปพัวพันกับกลุ่มอิทธิพล การให้ข่าวสารใด ๆ ของแหล่งข่าวอาจทำให้แหล่งข่าวได้รับอันตราย ผู้สื่อข่าวจึงต้องปกป้องแหล่งข่าวของตนหากเมื่อผู้สื่อข่าวสัญญากับแหล่งข่าวว่าจะเก็บชื่อและรายละเอียดของแหล่งข่าวไว้เป็นความลับ ดังนั้นในการเขียนข่าวผู้สื่อข่าวจะต้องละเว้นไม่กล่าวถึงบุคคลที่ให้ข่าวหรือใช้ข้อความใด ๆ ที่จะทำให้คนรู้จักแหล่งข่าวเพื่อไม่ให้อิทธิพลคืบคลานไปหาแหล่งข่าวได้ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจะต้องมีจริยธรรมในการเก็บความลับที่ไม่ควรเปิดเผยเหล่านี้ให้ได้

5. ทำความเข้าใจถึงความลำบากใจที่เกิดจากกฎระเบียบ หรือมาตรฐาน ในการปฏิบัติงานของแหล่งข่าว ในกรณีที่แหล่งข่าวอาจไม่สามารถกระทำหรือเปิดเผยในสิ่งที่ผู้สื่อข่าวต้องการได้ เนื่องจากมีกฎระเบียบหรือมาตรฐานบางประการบังคับอยู่ ผู้สื่อข่าวจึงต้องให้ความเคารพและเข้าใจแหล่งข่าวด้วย เพราะการเอาแต่ได้ของผู้สื่อข่าวนอกจากจะสร้างความอึดอัดใจแก่แหล่งข่าวแล้ว ยังจะทำให้แหล่งข่าวขาดความศรัทธาในตัวผู้สื่อข่าวได้

6. รู้จักหาและสร้างแหล่งข่าวหลาย ๆ แหล่ง เนื่องจากการรู้จักแหล่งข่าวมาก ๆ จะเป็นผลดีกับผู้สื่อข่าวที่สามารถเลือกใช้แหล่งข่าวที่เอื้อต่อข่าวสารที่ผู้สื่อข่าวกำลังติดตามได้ ที่สำคัญผู้สื่อข่าวจะต้องไม่เลือกว่าจะหาแหล่งข่าวเฉพาะที่รู้จักคุ้นเคย เท่านั้น แต่ต้องให้ความเท่าเทียมกับบุคคลทุกระดับเพราะบุคคลเหล่านี้อาจมีอะไรที่อยากเปิดเผยแล้วเป็นประโยชน์กับผู้สื่อข่าวก็ได้

7. รู้จักตรวจสอบข้อมูลข่าวสารด้วยการยืนยันจากแหล่งข่าวหลายแหล่ง ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวเกิดความไม่แน่ใจในความถูกถ้วนของข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับมาจากแหล่งข่าวอื่น ๆ ด้วยก่อนที่จะนำไปเขียนเป็นข่าวเพื่อเผยแพร่ต่อไป

8. การไม่สัญญากับแหล่งข่าวในเรื่องการเสนอข่าว ในการทำงานข่าวนั้นผู้สื่อข่าวไม่ควรให้สัญญากับแหล่งข่าวว่าจะเขียนข่าวและตีพิมพ์ให้เมื่อใดและอย่างไร เพราะถึงแม้ผู้สื่อข่าวจะทำหน้าที่เป็นนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) แต่มิใช่เป็นคนสุดท้ายที่จะพิจารณาข่าวแต่ละข่าว ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีบรรณาธิการหรือผู้ช่วยบรรณาธิการที่ทำหน้าที่บรรณาธิกรณ์จะเป็นด่านสุดท้ายที่จะพิจารณานำข่าวที่ผู้สื่อข่าวเขียนมาตีพิมพ์ทั้งหมด หรือตัดทอนลงแต่เพียงบางส่วน หรือตัดข่าวนั้นโดยไม่ตีพิมพ์เลยตามแต่ความเหมาะสมของเวลาและสถานการณ์ ดังนั้นการให้สัญญากับแหล่งข่าวอาจจะทำให้ผู้สื่อข่าวผิดสัญญาได้ ทำให้แหล่งข่าวขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวผู้สื่อข่าวได้

9. ผู้สื่อข่าวควรทำตัวเป็นแหล่งข่าวที่ดีด้วย เนื่องจากในงานอาชีพข่าวซึ่งผู้สื่อข่าวจะเข้าถึงและรู้ข่าวสารอย่างรวดเร็ว จึงมักจะมีบุคคลติดต่อสอบถามมายังหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบกับตัวเขาได้ แหล่งข่าวหรือบุคคลทั่วไปจึงคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่เขาได้ ผู้สื่อข่าวจึงต้องทำหน้าที่นี้ไปพร้อม ๆ กับการหาข่าวจากแหล่งข่าวด้วย

การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว

ในการให้ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข่าวต่าง ๆ นั้น คงหนีไม่พ้นภาระหน้าที่ของผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็นผู้ยืนอยู่ตรงกลางระหว่างเหตุการณ์ความเป็นไปต่าง ๆ ในสังคมกับผู้อ่าน ดังนั้นการเรียนรู้ทั้งด้านเทคนิคและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การทำหน้าที่แสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวของผู้สื่อข่าวบรรลุผลสำเร็จอันจะส่งผลต่อการรายงานข่าวอย่างมีคุณภาพนั้นจึงเป็นสิ่งที่มิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ในแวดวงวิชาชีพหนังสือพิมพ์

วิธีการในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว

โดยทั่วไปการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวจะอาศัยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation)
2. การสัมภาษณ์ (Interview)
3. การสำรวจข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (Other Sources)

การแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวในแต่ละวิธีการมีรายละเอียดดังนี้

1. การสังเกตการณ์โดยตรง (Direct Observation)

ปกติการทำงานด้านข่าวของผู้สื่อข่าวจะคำนึงถึงข้อเท็จจริงเป็นหลัก และข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้มากที่สุดเป็นข้อเท็จจริงซึ่งผู้สื่อข่าวแสวงหาและรวบรวมมาได้ด้วยวิธีการสังเกตการณ์โดยตรง (Mencher. 1996 : 185) โดยผู้สื่อข่าวจะเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้เห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้สื่อข่าวได้ข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ สามารถรายงานข่าวอย่างมีชีวิตชีวา แต่อย่างไรก็ตามในกรณีที่ผู้สื่อข่าวยังไม่มีประสบการณ์ในการทำข่าวเพียงพอ การใช้เทคนิคดังกล่าวจะทำให้เกิดปัญหาในแง่ของการจับประเด็นข่าวที่สำคัญเพื่อนำมาเขียนให้ได้ใจความและครอบคลุมข้อเท็จจริงทั้งหมดภายใต้เนื้อที่ที่จำกัดของ

หน้าหนังสือพิมพ์ เช่น กรณีทำข่าวการอภิปราย เป็นต้น (ดรุณี หิรัญรักษ์. 2534 : 93) ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้สื่อข่าวที่จะเรียนรู้และฝึกฝนทักษะดังกล่าวเพื่อให้เกิดความชำนาญในการทำข่าว

เพราะฉะนั้นการสังเกตการณ์โดยตรงเป็นวิธีการที่มีประโยชน์สำหรับผู้สื่อข่าวดังนี้ (Schulte & Dufresne. 1994 : 20)

1. สามารถรวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ และเหตุการณ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข่าว
2. สามารถตรวจสอบข้อมูลได้จากวิธีการอื่น ๆ
3. สามารถได้หลักฐานที่ไม่สามารถหาได้จากแหล่งข่าวอื่น ๆ
4. เป็นเหตุการณ์ที่ได้ใหม่สำหรับผู้อ่าน

2. การสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สื่อข่าวกับแหล่งข่าว ในกระบวนการสัมภาษณ์หาก ผู้สื่อข่าวสามารถตั้งประเด็นปัญหาในการซักถามพูดคุยกับแหล่งข่าวได้เป็นอย่างดี แหล่งข่าวจะกลายเป็นหน้าต่างที่เผยให้เห็นถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่แง่มุมข่าวที่สำคัญ ในทางตรงกันข้ามหากผู้สื่อข่าวไม่รู้จักวิธีการสัมภาษณ์ที่ดีพอในขณะทำการสัมภาษณ์ เช่น วิธีการตั้งคำถามกับแหล่งข่าวโดยไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นคำถามอย่างไร จะถามอะไร จะถามอย่างไร คำถามจะเพียงพอหรือไม่ ถามตรงประเด็นหรือเปล่า รวมทั้งการสร้างความเป็นกันเองและความคุ้นเคยกับแหล่งข่าว เป็นต้น เหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่สร้างความกังวลใจให้กับผู้สื่อข่าวโดยเฉพาะผู้สื่อข่าวที่ยังมีประสบการณ์น้อยก็อาจจะทำให้การสัมภาษณ์ล้มเหลวลงได้

การสัมภาษณ์ถือเป็นหัวใจสำคัญของการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว เพราะเป็นวิธีการที่รวดเร็วในการได้มาซึ่งข้อมูลข่าว และที่สำคัญในแต่ละวันมีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย เหตุการณ์สำคัญ ๆ หลายเหตุการณ์เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดมาก่อน ผู้สื่อข่าวจึงไม่สามารถสังเกตด้วยตนเองในทุก ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ จึงต้องอาศัยการสัมภาษณ์บุคคลซึ่งอาจจะเป็นพยานในเหตุการณ์หรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เพื่อให้ได้ความคิดเห็นและข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ ด้วยเหตุนี้จึงพบว่าเนื้อหาข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับล้วนเป็นผลมาจากการสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่

ดังนั้นการสัมภาษณ์จึงต้องใช้ความอดทน ความเชื่อมั่น ความสามารถในการฟัง สังเกต จดบันทึก ตลอดจนความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถถามคำถามและฟังเพื่อให้ได้คำตอบทั้งหมด ผู้สื่อข่าวที่เตรียมตัวมาอย่างดีจะสามารถบอกได้ว่าแหล่งข่าวพูดความจริง เสริมแต่ง หรือโกหกหลอกลวง

ประเภทของการสัมภาษณ์

มาลี บุญศิริพันธ์. (2537 : 49 - 50) กล่าวถึงการสัมภาษณ์ว่าแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง (Factual Interview or News Interview or Information Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น ส่วนมากมักเป็นการสัมภาษณ์เพื่อล้วงเอาความจริงเพิ่มเติมจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่กำลังเป็นข่าวหรือเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจ แหล่งข่าวที่สำคัญ ได้แก่ บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ หรือเป็นผู้รู้ในเรื่องนั้นจริง ๆ พยานที่เห็นเหตุการณ์หรือมีส่วนรู้เห็นในเรื่องนั้น ๆ ประกาศคำแถลง การเปิดประชุมแถลงข่าวที่ผู้สื่อข่าวมีโอกาสซักถามและได้ทราบรายละเอียดจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆ (วันดี ทองงอก. 2538 : 126)

2. การสัมภาษณ์เพื่อทราบความคิดเห็น (Opinion Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นจากบุคคลหลายคนในเรื่องเดียวกัน เรื่องที่สัมภาษณ์มักจะเกี่ยวกับข่าวใหญ่ข่าวเด่นที่กำลัง

เป็นที่สนใจของผู้อ่านโดยทั่วไป เรื่องที่ต้องการสาธารณมติหรือเรื่องเกี่ยวข้องกับประชาชน แหล่งข่าวหรือผู้ให้สัมภาษณ์ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ชำนาญเฉพาะกรณี อาจเป็นใครก็ได้ที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ อาจมาจากบุคคลหลายอาชีพหลายสาขา เช่น การให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาความสะอาด การศึกษา เศรษฐกิจ เป็นต้น ความคิดเห็นจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายก็จะมีน้ำหนักทำให้เกิดการตัดสินใจแก่ผู้อ่านได้ ในบางกรณีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของบุคคลในข่าวเปิดโอกาสให้พูดถึงเรื่องที่ตนมีส่วนอยู่ แต่ต้องระมัดระวังให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วยโดยเฉพาะคู่กรณีที่ขัดแย้งกัน

3. การสัมภาษณ์เรื่องส่วนบุคคลหรือการสัมภาษณ์เพื่อบุคลิกภาพ (Personality Interview) หมายถึง การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมของบุคคลที่ถูกสัมภาษณ์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้พูดคุยในสิ่งที่เกี่ยวกับตนเอง ความชอบ ความสนใจพิเศษ งานอดิเรก หรืออะไรก็ตามที่เกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถสะท้อนบุคลิกภาพและความนึกคิดของผู้นั้น การสัมภาษณ์ชนิดนี้มักปรากฏเป็นข้อเขียนเชิงสารคดีบุคคลมากกว่าข่าว

การสัมภาษณ์ชนิดนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเด่น ๆ มีกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่น่าสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ นักการเมือง นักการศึกษา นักแสดง แม่ค้า เช่น การสัมภาษณ์ผู้ได้รับรางวัลแมกไซไซ คนไทยตัวอย่าง เป็นต้น

ขณะที่พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช (2539 : 72) แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กรณี คือ

1. กรณีบุคคลที่ปรากฏเป็นข่าว บุคคลที่มีความเด่น หรือสำคัญ หรือเป็นที่น่าสนใจของบุคคลทั่วไปและมักจะเป็นบุคคลที่ปรากฏเป็นข่าวเสมอ เช่น นายกรัฐมนตรี ดารา นักแสดง นักร้อง เป็นต้น

2. กรณีบุคคลไม่เป็นข่าว บุคคลที่มีชีวิตไม่เด่นดังแต่มุมหนึ่งของชีวิตมีคุณค่าแก่การศึกษาและมีความน่าสนใจในเรื่องราวเหล่านั้น วิธีการสัมภาษณ์มีการพูดคุยกันธรรมดาเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ไว้ใจผู้สัมภาษณ์ หากมีการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวจะไม่รู้สึกเคอะเขิน เช่น แนะนำบุคคลที่ประสบผลสำเร็จ ผลงานการทดลองต่าง ๆ เป็นต้น การเสนอข่าวแบบนี้อาจสัมภาษณ์ไปถึงรายละเอียดบางอย่าง เช่น การแต่งตัว อุปนิสัย สภาพห้องทำงาน การใช้ชีวิตประจำวัน ชีวิตครอบครัว เคล็ดลับที่ใช้จนประสบความสำเร็จ เป็นต้น

ขั้นตอนการสัมภาษณ์

โดยทั่วไปการสัมภาษณ์ของผู้สื่อข่าวไม่ว่าจะเป็นการสัมภาษณ์ประเภทใดก็ตามล้วนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ ดังนั้นเพื่อให้การสัมภาษณ์เป็นไปตามเป้าหมายผู้สื่อข่าวจะต้องมีการเตรียมการสัมภาษณ์ที่ดีพอโดยมีขั้นตอนการสัมภาษณ์ดังนี้

1. การเตรียมการสัมภาษณ์
2. การดำเนินการสัมภาษณ์
3. การสรุปการสัมภาษณ์

ในแต่ละขั้นตอนการสัมภาษณ์มีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมการสัมภาษณ์ เป็นขั้นตอนที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง หากผู้สื่อข่าวปราศจากการเตรียมการที่ดีพอก็เปรียบได้กับนักบินที่บินโดยปราศจากเครื่องนำทางย่อมนำมาซึ่งความล้มเหลวได้

ดังนั้นการเตรียมการสัมภาษณ์ที่ดีควรคำนึงถึงสิ่งตอไปนี้ (Rich. 1994 : 126 - 127)

1.1 ศึกษาข้อมูลที่เป็นแหล่งข่าวอย่างละเอียดก่อนที่จะทำการสัมภาษณ์ เช่น ในเรื่องของตำแหน่ง อาชีพ ประสบการณ์ ความสนใจ ความสามารถพิเศษ เป็นต้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากแฟ้มข่าวซึ่งมีอยู่ในห้องสมุดหนังสือพิมพ์ การสอบถามจากเพื่อน ผู้ร่วมงาน ตลอดจนเอกสารต่าง ๆ เช่น

เอกสารบันทึกของศาล เป็นต้น เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับแหล่งข่าวและสามารถวางแผนในการเตรียมคำถามได้ด้วย

1.2 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าวจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าต้องการทราบข้อมูลประเภทใดจากแหล่งข่าวหรือผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น เรื่องของข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นในประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจ เป็นต้น เพื่อสามารถสรุปอธิบายให้แหล่งข่าวเข้าใจได้เมื่อทำการนัดสัมภาษณ์

1.3 ศึกษาเรื่องราวหรือประเด็นที่จะทำการสัมภาษณ์ โดยผู้สื่อข่าวอาจค้นหาข้อมูลได้จากข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ห้องสมุด เอกสาร และจากผู้รู้ต่าง ๆ เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นในการตั้งคำถามต่อไป ที่สำคัญหากผู้สื่อข่าวเข้าใจในเรื่องราวหรือประเด็นที่จะสัมภาษณ์ก็จะทำให้แหล่งข่าวเพิ่มความไว้วางใจและพูดคุยได้อย่างเปิดเผยมากขึ้น

1.4 จัดเตรียมคำถาม ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในกระบวนการสัมภาษณ์ โดยผู้สื่อข่าวควรเขียนคำถามไว้ล่วงหน้าและตรวจเช็คแต่ละคำถามเพื่อป้องกันการหลงลืมที่จะถามคำถามสำคัญ ๆ

ในการจัดเตรียมคำถามนั้น ผู้สื่อข่าวควรถามตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าคำถามอะไรที่ผู้อ่านต้องการถาม ข้อเท็จจริงอันไหนให ม่ สำคัญ และน่าสนใจที่สุด หรือมีผลกระทบกับสาธารณชน คำถามที่ดีที่สุดควรเป็นคำถามที่สั้น ง่าย มีลักษณะเฉพาะเจาะจงซึ่งจะทำให้ได้รายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงเฉพาะมากกว่า หลีกเลี่ยงการถามนำ หลีกเลี่ยงการตั้งคำถามที่จะทำให้ได้รับคำตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" แต่ควรเป็นคำถามที่แหล่งข่าวสามารถให้คำตอบที่เป็นรายละเอียดได้มากกว่า และควรมีการจัดเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อว่าคำตอบของแหล่งข่าวจากคำถามหนึ่งสามารถนำโยงไปสู่คำถามต่อมา (Fedler. 1993 : 308 - 309)

1.5 นัดสัมภาษณ์ โดยผู้สื่อข่าวจะต้องแนะนำตนเอง จุดมุ่งหมายของการสัมภาษณ์ ชี้แจงประเด็นคำถาม พร้อมนัดหมายวัน เวลา สถานที่ และระยะเวลาที่จะใช้ในการสัมภาษณ์

1.6 แต่งกายที่เหมาะสม การมาสัมภาษณ์แหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวควรแต่งกายให้เหมาะสมเพื่อเป็นการให้เกียรติกับผู้ให้สัมภาษณ์หรือแหล่งข่าว

1.7 วางแผนมาให้ตรงเวลาที่นัดสัมภาษณ์ เป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องระวัง ห้ามมาสายเด็ดขาด ทางที่ดีที่สุดผู้สื่อข่าวควรมาถึงก่อนเวลานัดหมายประมาณ 10 - 15 นาที

2. การดำเนินการสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์ควรเริ่มต้นการพูดคุยด้วยบรรยากาศที่เป็นกันเองกับแหล่งข่าวซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในกรณีที่แหล่งข่าวไม่คุ้นเคยที่จะตอบคำถามของผู้สื่อข่าว ดังนั้นการสร้างความคุ้นเคยกับแหล่งข่าวจะช่วยให้แหล่งข่าวให้ความร่วมมือ และเต็มใจในการตอบคำถามของผู้สื่อข่าวมากขึ้น

ในการสร้างความคุ้นเคยกับแหล่งข่าวอาจกระทำได้โดย (Itule & Anderson. 2000 : 125)

2.1 ควรเริ่มจากคำถามที่ตอบง่ายและเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งจะช่วยให้แหล่งข่าวได้ผ่อนคลายและหายกังวลกับการให้สัมภาษณ์

2.2 อย่าถามคำถามที่คลุมเครือ ให้ถามคำถามที่กระชับ ชัดเจน ซึ่งแหล่งข่าวสามารถเข้าใจอย่างรวดเร็ว

2.3 หลีกเลี่ยงการโต้แย้งกับแหล่งข่าว

2.4 เป็นนักฟังที่ดี ควรให้แหล่งข่าวรู้สึกว่ากำลังพูดคุยอยู่กับเพื่อนมากกว่ารู้สึกว่ากำลังตอบคำถามของผู้สื่อข่าว

หลังจากสร้างความคุ้นเคยกับแหล่งข่าวแล้ว ผู้สื่อข่าวจะต้องตัดสินใจได้ว่าเรื่องไหนสำคัญที่สุดควรกระตุ้นให้แหล่งข่าวได้พูดคุยในเรื่องนั้น ในกรณีที่แหล่งข่าวหลงประเด็นที่พูดคุย ผู้สื่อข่าวจะต้องพยายามชักนำแหล่งข่าวกลับมาสู่การสนทนาในประเด็นนั้น ๆ ที่ต้องการอย่างรวดเร็ว และไม่ควรปล่อยให้แหล่งข่าวเลี่ยงคำถามที่สำคัญ ๆ

ในการสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นนักสัมภาษณ์ที่ดีด้วยการมองสบตากับแหล่งข่าวตลอดจนเป็นผู้ฟังที่รอบคอบ ฟังอย่างละเอียดถี่ถ้วน และมั่นใจว่าแหล่งข่าวได้ตอบคำถามในประเด็นที่ซักถามแล้ว รวมทั้งผู้สื่อข่าวมั่นใจว่าเข้าใจในคำตอบของแหล่งข่าวดีแล้ว ในกรณีที่คำตอบของแหล่งข่าวยังไม่ชัดเจน หรือผู้สื่อข่าวยังไม่เข้าใจในคำตอบของแหล่งข่าว ผู้สื่อข่าวจะต้องถามซ้ำกับแหล่งข่าวเพื่อให้แหล่งข่าวทบทวนหรืออธิบายรายละเอียด ข้อคิดเห็นนั้นซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ในระหว่างการพูดคุยซักถามหากแหล่งข่าวพูดพาดพิงถึงประเด็นที่น่าสนใจซึ่งผู้สื่อข่าวไม่คาดคิดมาก่อนหรือไม่รู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ผู้สื่อข่าวจะต้องถามรายละเอียดเพิ่ม ที่สำคัญผู้สื่อข่าวไม่ควรจะโต้แย้งหรือถกเถียงกับแหล่งข่าว แต่ควรให้แหล่งข่าวแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่และเป็นอิสระเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะหากผู้สื่อข่าวโต้แย้งหรือถกเถียงกับแหล่งข่าวในประเด็นที่ซักถาม อาจจะทำให้แหล่งข่าวเกิดความรู้สึกไม่พอใจ กระบวนการสัมภาษณ์อาจยุติลงได้

นอกจากนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าวควรมีการจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ ตัวเลข หรือข้อความสำคัญเพื่อให้เกิดความถูกต้องแม่นยำในข้อเท็จจริง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจในเรื่องของความถูกต้องควรให้แหล่งข่าวเป็นผู้สะกดชื่อและทบทวนตัวเลขที่สำคัญให้กับผู้สื่อข่าว เพื่อผู้สื่อข่าวจะได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนั้นได้ รวมทั้งในขณะที่ผู้สื่อข่าวสัมภาษณ์แหล่งข่าวอยู่นั้น ผู้สื่อข่าวจะต้องสังเกตท่าทาง น้ำเสียง อากัปกิริยา การแสดงออกทางสีหน้า สภาพแวดล้อม การแต่งกาย ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข่าว (Fedler. 1993 : 309 - 311) เพื่อใช้ประกอบการรายงานข่าว ซึ่งจะช่วยเพิ่มสีสัน หรือให้ภาพของบุคคล หรือเหตุการณ์ที่ชัดเจนขึ้น (Itule & Anderson. 2000 : 126) และที่สำคัญหลังจากที่ผู้สื่อข่าวถามคำถามที่เตรียมมาทั้งหมดแล้ว ผู้สื่อข่าวควรถามแหล่งข่าวว่ามีข้อคิดเห็นอะไรเพิ่มเติมอีกหรือไม่ซึ่งอาจจะได้รับคำตอบที่สำคัญที่ผู้สื่อข่าวอาจจะหลงลืมไปเพิ่มขึ้น

3. การสรุปการสัมภาษณ์ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ ก่อนจะลากลับ ผู้สื่อข่าวควรตรวจสอบและทบทวนสิ่งที่จดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เช่น ชื่อ ตัวเลข ศัพท์เทคนิคต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้มั่นใจว่าถูกต้อง และแจ้งแหล่งข่าวให้รับทราบในกรณีหากมีข้อสงสัยเกิดขึ้นในภายหลังจะขออนุญาตสอบถามเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ต่อไป

หลังจากนั้น ผู้สื่อข่าวควรจะทำการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ตลอดจนข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกซึ่งอาจจะมีการเขียนสะกดคำอย่างย่อ ๆในระหว่างการสัมภาษณ์ในทันทีที่กลับจากการสัมภาษณ์เพื่อป้องกันการหลงลืมที่อาจเกิดขึ้นได้

ข้อพึงระวัง คือ ในกรณีที่แหล่งข่าวต้องการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาก่อนตีพิมพ์เผยแพร่ หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะห้ามกระทำเช่นนี้ เนื่องจากบรรณาธิการเกรงว่าจะทำให้เสียเวลามาก ซึ่งมีผลกระทบต่อเนื้อหาที่จะตีพิมพ์ นอกจากนั้นอาจจะเป็นการเสี่ยงที่เนื้อหาอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงจากแหล่งข่าวโดยที่แหล่งข่าวอาจจะเขียนขึ้นมาใหม่ หรือตัดเนื้อหาบางส่วนที่ได้ให้สัมภาษณ์ออกไป ทั้งผู้สื่อข่าว บรรณาธิการและแหล่งข่าวอาจจะเกิดปัญหาทะเลาะกันขึ้น ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว ผู้สื่อข่าวควรบอกให้แหล่งข่าวทราบถึงเรื่องกำหนดเวลาในการส่งต้นฉบับ จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะส่งต้นฉบับให้แหล่งข่าวอ่านหรือแจ้งว่าเป็นการฝ่าฝืนนโยบายของหนังสือพิมพ์ ถ้าแหล่งข่าวยังคงยืนกรานเช่นเดิม ผู้สื่อข่าวควรบอกให้แหล่งข่าวพูดคุยกับบรรณาธิการแทน หรือถ้าจำเป็นจริง ๆ ผู้สื่อข่าวควรจะพูดคุยกับแหล่งข่าวทางโทรศัพท์

โดยอ่านส่วนของเนื้อหาที่อาจจะต้องการความชัดเจน ซึ่งก็จะเป็นวิธีทำให้มั่นใจในความถูกต้องได้ (Lovel. 1980 : 234 ; Fedler. 1989 : 517)

ปัญหาของผู้สื่อข่าวในการสัมภาษณ์

โดยทั่วไปปัญหาในการสัมภาษณ์มักเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการสัมภาษณ์ ทำให้ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ในขณะสัมภาษณ์ได้
2. ไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะสัมภาษณ์ เนื่องมาจากขาดการเตรียมตัวที่ดีพอ ทำให้ขาดประเด็นคำถามที่สำคัญในการซักถามแหล่งข่าว
3. ไม่สามารถค้นหาแหล่งข่าวที่มีความรู้ ความชำนาญในเรื่องที่จะสัมภาษณ์ได้โดยตรง
4. ขาดความมั่นใจในการสัมภาษณ์ ทำให้แหล่งข่าวขาดความเชื่อถือและไม่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์
5. ขาดการสังเกตและขาดความสามารถในการจดบันทึกในขณะสัมภาษณ์
6. ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีพอ
7. ไม่ควบคุมอารมณ์ในขณะสัมภาษณ์ ทำให้เกิดการโต้แย้งกับแหล่งข่าว
8. พูดมากจนเกินไปโดยไม่เปิดโอกาสให้แหล่งข่าวได้พูด
9. ขาดการเรียนรู้ในการตั้งประเด็นคำถามและซักถามที่ดีพอ

3. การสำรวจข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (Other Sources) นอกเหนือจากการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวโดยใช้การสังเกตการณ์โดยตรงและการสัมภาษณ์แล้ว ผู้สื่อข่าวสามารถสำรวจข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารบันทึกของหน่วยงานรัฐบาลหรือเอกชน และรัฐวิสาหกิจ เช่น เอกสารบันทึกของศาล เอกสารบันทึกของตำรวจ เอกสารบันทึกเกี่ยวกับภาษี เอกสารอ้างอิง รายงานประจำปี สมุดโทรศัพท์ แฟ้มข่าวหนังสือพิมพ์ รายงานวิจัย นิตยสาร และวารสาร เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นแหล่งข้อมูลของผู้สื่อข่าวได้เป็นอย่างดี

การใช้อุปกรณ์ในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว

ในการทำหน้าที่แสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว ผู้สื่อข่าวจะอาศัยอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

1. การจดบันทึก (Note - taking)
2. การใช้เครื่องบันทึกเสียง (Tape recorder)
3. การใช้โทรศัพท์ (Telephone)
4. การใช้อี - เมล์ (E - mail)

การใช้อุปกรณ์แต่ละประเภทในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวมีรายละเอียดดังนี้

1. การจดบันทึก (Note - taking) เป็นสิ่งที่ยุ่งยากมากสำหรับผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์น้อยที่จะตั้งคำถามและจดคำตอบอย่างถูกต้องในเวลาเดียวกัน แต่เป็นสิ่งที่ผู้สื่อข่าวจะต้องเรียนรู้ที่จะจดบันทึกซึ่งโดยทั่วไปการจดบันทึกจะเป็นการพัฒนาทักษะ 3 ด้าน คือ (Metzler. 1986 : 170 -172)

1.1 การรู้ว่าจะบันทึกเกี่ยวกับอะไร โดยแหล่งข่าวซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลมักจะพูดถึงประเด็นสำคัญและมีหลักฐานเฉพาะที่สนับสนุนในแต่ละประเด็นของตน ดังนั้นในการจดบันทึก ผู้สื่อข่าวจะต้องฟัง

และพยายามจำแนกประเด็นสำคัญให้ได้ ยิ่งผู้สื่อข่าวสามารถจดบันทึกรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจง ตัวเลข ข้อเท็จจริง ข้อมูลเปรียบเทียบได้มากเพียงใด เนื้อหาก็จะน่าสนใจมากขึ้นเท่านั้น โดยที่ผู้สื่อข่าวไม่จำเป็นต้องจดบันทึกคำต่อคำหากไม่มีการอ้างอิงคำพูดโดยตรง (direct quote)

1.2 การฝึกฝนเรื่องชวเลข เนื่องจากผู้สื่อข่าวไม่สามารถจดบันทึกทุกสิ่งทุกอย่างที่แหล่งข่าวพูด ผู้สื่อข่าวควรจะรู้จักใช้สัญลักษณ์หรือคำย่อต่าง ๆ เพื่อจะช่วยให้การจดบันทึกข้อมูลของผู้สื่อข่าวรวดเร็วขึ้น

1.3 การฝึกฝนด้านความจำ ผู้สื่อข่าวควรจะพัฒนาความสามารถในการจดจำ โดยเฉพาะในเรื่องของการอ้างอิงคำพูดแต่ในกรณีที่เป็นเรื่องของตัวเลขบางครั้งยากที่จะจดจำก็ควรจะจดบันทึกโดยทันที

อย่างไรก็ตามในขณะที่ทำการจดบันทึก ผู้สื่อข่าวจะไม่ทราบว่าข้อเท็จจริงไหนที่ต้องการหรือข้อเท็จจริงไหนที่ต้องการจะเน้น ยิ่งจดบันทึกข้อมูลได้มาก จะทำให้หลงลืมประเด็นสำคัญหรือเกิดความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับข้อเท็จจริงได้น้อย โดยเฉพาะต้องจดบันทึกประเด็นที่สำคัญที่สุด เช่น คำสำคัญ ๆ วลี แนวความคิด ชื่อบุคคล และการอ้างอิงคำพูด ถ้ากรณีที่แหล่งข่าวพูดเร็วเกินไป ผู้สื่อข่าวควรขอให้แหล่งข่าวพูดช้าลงหรือทบทวนข้อความที่สำคัญนั้นใหม่หรือถามซ้ำซึ่งจะเป็นการแสดงให้แหล่งข่าวเห็นว่าผู้สื่อข่าวรอบคอบ (Fedler. 1993 : 312) อย่างไรก็ตามขณะที่บางคนเห็นว่าไม่ควรขอให้แหล่งข่าวพูดช้าลงเพราะจะเป็นการทำลายความคล่องตัวของการสัมภาษณ์ โดยทำให้เกิดความรู้สึกกังวลใจในเรื่องการจดบันทึกข้อมูลของผู้สื่อข่าว แต่ผู้สื่อข่าวควรจะใช้รูปแบบของการจดชวเลข (Lovell. 1980 : 232) หรือมีการกำหนดคำย่อ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การจดบันทึกรวดเร็วขึ้น นอกจากนั้นผู้สื่อข่าวอาจจะเข้าพบแหล่งข่าวในภายหลังซึ่งแหล่งข่าวอาจจะมอบเอกสารให้กับผู้สื่อข่าวเพื่อใช้ตรวจสอบความถูกต้อง และควรมีการตรวจสอบสิ่งที่จดบันทึกอย่างรวดเร็วหลังสิ้นสุดการสัมภาษณ์เพื่อให้มั่นใจว่าผู้สื่อข่าวเข้าใจในสิ่งที่จดบันทึก (Itule & Anderson. 2000 : 128)

2. **การใช้เครื่องบันทึกเสียง (Tape recorder)** เป็นอุปกรณ์สำคัญอย่างหนึ่งในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวของผู้สื่อข่าว เป็นอุปกรณ์ช่วยเสริมความถูกต้องในการจดบันทึกข้อมูลแบบคำต่อคำ

อย่างไรก็ตาม การใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวย่อมก่อให้เกิดผลดีและผลเสียดังต่อไปนี้ (Ward. 1985 : 130 ; Metzler. 1986 : 174 -175 ; Fedler. 1993 : 312 ; Itule & Anderson. 2000 : 128)

ผลดีของเครื่องบันทึกเสียง

1. ช่วยให้เกิดความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพราะสามารถช่วยในการบันทึกคำต่อคำ

2. เป็นการป้องกันความผิดพลาดที่ผู้สื่อข่าวจะถูกกล่าวหาจากแหล่งข่าวว่ามีการอ้างอิงคลาดเคลื่อน

3. ผู้สื่อข่าวมีอิสระมากขึ้นในการตั้งประเด็นคำถามโดยไม่ต้องคอยกังวลเกี่ยวกับการจดบันทึก

4. ช่วยแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้สื่อข่าวไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่จดบันทึก เช่น ปัญหาในแง่ของลายมือที่อ่านเข้าใจยาก อาจจะเนื่องมาจากการต้องจดบันทึกอย่างรวดเร็วในขณะที่ทำการสัมภาษณ์แหล่งข่าว

4. ผู้สื่อข่าวสามารถนำเทปกลับมาฟังใหม่ได้อีกซึ่งอาจจะได้ประเด็นสำคัญบางอย่างที่ผู้สื่อข่าวไม่ทันสังเกตในระหว่างการสัมภาษณ์ครั้งแรก

ผลเสียของการใช้เครื่องบันทึกเสียง

1. ทำให้แหล่งข่าวเกิดความกังวลและประหม่าในขณะให้สัมภาษณ์ โดยเฉพาะแหล่งข่าวที่ไม่ค่อยมีประสบการณ์ในการให้ข่าว จะทำให้การสัมภาษณ์ไม่ราบรื่นเท่าที่ควร ทำให้แหล่งข่าวเกร็งและเพิ่มความระมัดระวังมากขึ้นในการให้สัมภาษณ์

2. ทำให้เสียเวลาในการเรียบเรียงข้อมูลข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นงานเร่งด่วนที่สำคัญ เนื่องจากผู้สื่อข่าวต้องใช้เวลาในการถอดเทปการให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวอาจทำให้มีปัญหาในการปิดต้นฉบับข่าวไม่ทันได้

3. การประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของเครื่องบันทึกเสียงในขณะทำการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียงอาจจะขัดข้อง ตลอดจนปัญหาด้านเทป แบตเตอรี่ เป็นต้น ซึ่งล้วนทำให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของผู้สื่อข่าว

4. หน่วยงานบางแห่งอาจจะไม่อนุญาตให้ผู้สื่อข่าวใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะทำการสัมภาษณ์

3. การใช้โทรศัพท์ (Telephone) เป็นอุปกรณ์ชนิดหนึ่งที่มีประโยชน์มากที่สุดในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวในกรณีที่ผู้สื่อข่าวต้องทำข่าวที่ใกล้เวลาปิดต้นฉบับข่าวหรือกรณีที่ผู้สื่อข่าวต้องสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่อยู่ห่างไกลมาก ๆ หรือเป็นการสัมภาษณ์แหล่งข่าวประจำ (Lovell. 1980 : 232)

เพราะฉะนั้น การใช้โทรศัพท์สัมภาษณ์แหล่งข่าวมักจะเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านระยะเวลา ระยะทางและความคุ้นเคยในการทำข่าวเป็นประการสำคัญ แต่ในขณะเดียวกันมีข้อควรระวังกรณีที่ผู้สื่อข่าวไม่ควรใช้โทรศัพท์ คือ ผู้สื่อข่าวมีเวลาในการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า แหล่งข่าวกังวลใจ เป็นข่าวประจำวันซึ่งต้องการการสัมภาษณ์อย่างมาก รวมทั้งต้องอาศัยการสังเกตการณ์ (Itule & Anderson. 2000 : 130) นอกจากนั้นหากผู้สื่อข่าวเน้นการใช้โทรศัพท์ในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าวจนเกินความจำเป็น ผู้สื่อข่าวก็อาจจะถูกมองว่าขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนผู้สื่อข่าวไม่สามารถประเมินตัวแหล่งข่าวและคำตอบของแหล่งข่าวเพียงได้ยินเสียงของแหล่งข่าวทางโทรศัพท์เท่านั้น (Lovell. 1980 : 233)

อย่างไรก็ตาม หากผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องใช้โทรศัพท์ในการสัมภาษณ์แหล่งข่าวควรปฏิบัติดังนี้ (Itule & Anderson. 2000 : 130 -131)

3.1 ควรแนะนำตนเองอย่างละเอียดซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างมาก ในกรณีที่ผู้สื่อข่าวไม่เคยพบกับแหล่งข่าวมาก่อนอาจจะทำให้แหล่งข่าวลังเลที่จะตอบคำถามของคนแปลกหน้า

3.2 ควรพูดช้า ๆและชัดเจน เพื่อให้แหล่งข่าวเข้าใจได้

3.3 ควะถามคำถามที่กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ เพราะหากคำถามไม่กระชับ มีลักษณะเยิ่นเย้ออาจทำให้แหล่งข่าวลืมรายละเอียดของคำถามหรือไม่เข้าใจคำถามอย่างครบถ้วน

4. การใช้อี - เมล์ (E - mail) ช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถติดต่อพูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วทั่วทั้งโลกที่มี e - mail address แต่มีข้อเสีย คือ การขาดการติดต่อแบบเผชิญหน้าซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการสังเกตและสร้างความคุ้นเคย ดังนั้นควรใช้ อี - เมล์ ในกรณีที่มีข้อจำกัดด้านเวลาการปิดต้นฉบับข่าวหรือในกรณีที่แหล่งข่าวปฏิเสธจะให้การสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัว (Itule & Anderson. 2000 : 131)

ปัญหาการสื่อข่าว

"อาชีพของคนทำข่าว" เป็นอาชีพที่เกี่ยวพันกับปัจจัยต่าง ๆมากมายทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมาก โดยปัญหาที่พบในการสื่อข่าวสามารถสรุปได้ดังนี้ (ชวรัตน์ เชิดชัย. 2521 : 31 - 33 ; วันดี ทองงอก. 2538 : 54 - 55 , 57 - 59)

1. เวลาในการทำงาน เป็นปัญหาสำคัญที่ใกล้ตัวผู้สื่อข่าวที่สุด และเป็นปัญหาที่บีบรัดการทำงานของผู้สื่อข่าวมากที่สุด อาชีพผู้สื่อข่าวย่อมจะต้องปฏิบัติงานอยู่ภายใต้ความกดดันในเรื่องของเวลาเพราะผู้สื่อข่าวมีข่าวที่ต้องรวบรวมหลายข่าว จะต้องพบกับแหล่งข่าวและบุคคลเป็นจำนวนมาก และต้องส่งข่าวให้ทันกำหนดเวลาก่อนปิดต้นฉบับข่าว รวมทั้งปัญหาในด้านการจราจรที่อาจทำให้ผู้สื่อข่าวตกข่าวได้หากไปไม่ทันเวลาที่แหล่งข่าวกำหนด

2. นโยบายการทำงานของหนังสือพิมพ์ นับเป็นปัญหาภายในของผู้สื่อข่าว เนื่องจากหนังสือพิมพ์ดำเนินงานในรูปของธุรกิจการค้าหรืออุตสาหกรรมที่มุ่งแสวงหากำไร จึงมีส่วนผลักดันให้ผู้สื่อข่าวต้องตกอยู่ภายใต้การแนะนำ การกำหนดชี้แนะแนวทาง การตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลระดับต่าง ๆ นับแต่เจ้าของ บรรณาธิการ หรือแม้แต่การบริหารภายในกองบรรณาธิการ ดังนั้นปัญหาจึงขึ้นอยู่ว่าผู้สื่อข่าวจะสามารถใช้ความเฉลียวฉลาดผสมผสานนโยบายของหนังสือพิมพ์และผลประโยชน์สูงสุดของผู้อ่านโดยการเลือก การเขียน การเน้นข่าวต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใด

3. โฆษณา เนื่องจากรายได้จากโฆษณาเป็นรายได้หลักของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นการโฆษณาจึงเป็นปัญหาและมีอิทธิพลที่กระทบกระเทือนต่อการสื่อข่าวของผู้สื่อข่าว เช่น การบิดเบือนข่าว การเลือกประเด็นข่าวอย่างผิด ๆ ปกปิด หรือระงับข่าวสารบางอย่าง รวมทั้งมีอิทธิพลต่อนโยบายและความเป็นอิสระของกองบรรณาธิการ

4. อิทธิพลจากนักการเมือง การจะดำรงตนให้เป็นนักการเมืองในหัวใจของประชาชนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ถ่ายทอดการปฏิบัติงานของตน หากสื่อมวลชนตกเป็นเครื่องมือของนักการเมืองใด เสรีภาพในการทำข่าวก็จะถูกลิดรอนไป

5. อิทธิพลจากกิเลสภายในตัวเองของผู้สื่อข่าว เป็นอิทธิพลที่ค่อนข้างสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อผู้สื่อข่าว เนื่องจากผู้สื่อข่าวไม่สามารถทนต่อความเย้ายวนที่ไปจุดความปรารถนา อยากเด่น อยากได้ อยากมีของผู้สื่อข่าวเองตามวิสัยของปุถุชนทั่วไปได้ จึงเป็นตัวทำลายความตั้งใจที่จะทำข่าวให้ได้เที่ยงตรงและถูกต้องให้ลดลงไปในที่สุด

6. แหล่งข่าวไม่เชื่อถือ มักเกิดขึ้นกับผู้สื่อข่าวใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ โดยแหล่งข่าวจะสบประมาทอยู่บ่อย ๆ อาจทำให้ผู้สื่อข่าวท้อแท้หรือบางครั้งผู้สื่อข่าวอาจถูกแหล่งข่าวปฏิเสธที่จะให้ข่าว รวมไปถึงการที่แหล่งข่าวเลือกให้ข่าวแก่ผู้สื่อข่าวตามความพอใจ ดังนั้นผู้สื่อข่าวใหม่อาจตกข่าวได้

สำหรับการให้ข่าวที่ขึ้นอยู่กับความพอใจของแหล่งข่าวนั้น ผู้สื่อข่าวจะต้องระวังให้มาก บางครั้งแหล่งข่าวอาจติดสินบนให้ผู้สื่อข่าวเขียนข่าวตามที่แหล่งข่าวต้องการ ทำให้ข่าวที่ได้ขาดความถูกต้องเที่ยงธรรม

7. การแข่งขันกันทำงานของสื่อมวลชน ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีการขยายตัวและขยายงานออกไปมาก ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องแข่งกันหาข่าวและต้องระมัดระวังอย่างมากที่จะไม่ให้ตกข่าว เพราะนั่นหมายถึงจุดจบของการทำงานข่าวใกล้เข้ามาทุกขณะ

นอกจากนี้การแข่งขันกันในการทำข่าวของสื่อมวลชนเพื่อไม่ให้ตกข่าวก็จะทำให้ผู้สื่อข่าวต้องไปรวมกันอยู่ที่แหล่งข่าวแหล่งใดแหล่งหนึ่งมาก จะทำให้ข่าวที่ออกมาในแต่ละวันของสื่อมวลชนแต่ละชนิดเหมือนกันและซ้ำซ้อนจนอาจทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่ายได้

8. ความหลากหลายของผู้สื่อข่าวที่มาจากหลายสาขาวิชา สืบเนื่องมาจากการทำงานของสื่อมวลชนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมากมาย ทำให้บุคลากรที่จบทางด้านงานสื่อสารมวลชนโดยตรงขาดแคลน ประกอบกับการขยายตัวของสื่อมวลชนในปัจจุบันมีการแยกกลุ่มเป้าหมายของตนออกเป็นกลุ่มชัดเจน จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรสายตรงและเกี่ยวข้องกับงานเฉพาะกลุ่มเหล่านั้น เช่น ต้องการผู้สื่อข่าวธุรกิจที่จบทางเศรษฐศาสตร์หรือบริหารธุรกิจ เป็นต้น ความหลากหลายเหล่านี้อาจเป็นปัญหาที่ทำให้ผู้สื่อข่าวแบ่งออกเป็นหลายกลุ่ม ความสามัคคีในการทำงานร่วมกันในฐานะผู้สื่อข่าวก็ลดลง จริยธรรมในการรายงานข่าวก็อาจถูกละเลยตามไปด้วย

9. ปัญหาในการกำหนดงบประมาณในการหาข่าว ปัญหาในข้อนี้มักเกิดกับหนังสือพิมพ์ที่มีขนาดเล็ก การเป็นที่ยอมรับของประชาชนก็ลดลงเมื่อเทียบกับหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ มีงบประมาณมากสามารถไปเจาะข่าว ทำข่าวในต่างประเทศหรือนอกสถานที่ได้มากกว่าและทั่วถึงกว่า

10. ปัญหาจากระบบราชการและการทำงานของรัฐ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ข่าวสารของรัฐบาล ที่เมื่อใดก็ตามไม่อยากให้ผู้สื่อข่าวทราบมักจะใช้คำว่า "ลับ" "ลับมาก" หรือ "ลับที่สุด" มาเป็นข้ออ้างหากไม่ต้องการเปิดเผย ทำให้ผู้สื่อข่าวไม่สามารถเข้าถึงข่าวนั้น ๆ ได้ นอกจากนี้การทำงานของรัฐบาลที่มีขั้นตอนมากมาย (red tape) ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่ขัดต่อการทำงานของผู้สื่อข่าว เช่น การแถลงข่าวใดข่าวหนึ่งแล้วผู้สื่อข่าวไปติดตามสัมภาษณ์ก็โยนไปให้ฝ่ายอื่นรับผิดชอบโดยอ้างว่าต้องถามผู้ใหญ่ หรือผู้ใหญ่ไม่ให้เปิดเผย เป็นต้น

สรุป

"การสื่อข่าว" เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานทางด้านวารสารศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนสำคัญ คือ การแสวงหา รวบรวม และคัดเลือกเหตุการณ์ข้อเท็จจริงต่าง ๆ กับการเขียนข่าวเพื่อนำเสนอสู่ผู้อ่าน โดยมีผู้สื่อข่าวเป็นหัวใจในกระบวนการสื่อข่าว ซึ่งมีทั้งผู้สื่อข่าวประจำกองบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าวต่างถิ่นและผู้สื่อข่าวอิสระ โดยผู้สื่อข่าวทุกประเภทต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญ คือ รู้แหล่งข่าว เป็นคนช่างสังเกต มีความอยากรู้อยากเห็น ติดตามความก้าวหน้า มีความคิดสร้างสรรค์ มีความกล้า มีความอดทน มีความซื่อตรง มีความรู้รอบ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีไหวพริบและความคล่องตัว มีความเข้าใจในรูปแบบการเขียนข่าวและมีความสามารถในการวางแผนล่วงหน้า

ดังนั้นบทบาทสำคัญของผู้สื่อข่าว คือ การเป็นผู้ควบคุมการหลั่งไหลของข่าวสาร การเป็นผู้แจ้งข่าวสาร การเป็นสุนัขยามหรือสุนัขเฝ้าบ้าน การเป็นผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง การเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสารและการเป็นกระจก

ทางด้านแหล่งข่าวในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลข่าว แบ่งออกเป็นหลายประเภทขึ้นกับลักษณะของการแบ่ง เช่น การแบ่งตามลักษณะภูมิศาสตร์ ได้แก่ แหล่งข่าวภายในประเทศและแหล่งข่าวต่างประเทศ การแบ่งตามที่มาหรือต้นตอของแหล่งข่าว ได้แก่ แหล่งข่าวเปิดและแหล่งข่าวปิด การแบ่งตามสภาพของแหล่งข่าว ได้แก่ แหล่งข่าวบุคคลและแหล่งข่าวทางด้านวัตถุ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าว

การแสวงหาและการรวบรวมข้อมูลข่าว ผู้สื่อข่าวจะใช้วิธีต่าง ๆ เช่น การสังเกตการณ์โดยตรง การสัมภาษณ์และการสำรวจข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งวิธีการทั้งหมดจะอาศัยอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น การจดบันทึก การใช้เครื่องบันทึกเสียง การใช้โทรศัพท์ และการใช้อี - เมล์

รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม

ชวรัตน์ เชิดชัย. (2521). *การสื่อข่าว*. กรุงเทพ ฯ : แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดรุณี หิรัญรักษ์. (2534). "หลักการสื่อข่าวและการรวบรวมข่าว," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ์*. หน่วยที่ 1 - 5. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. (2539). *การรายงานข่าวชั้นสูง*. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพ ฯ : ดอกหญ้า.

วันดี ทองงอก. (2538). *การรายงานข่าวสำหรับสื่อมวลชน*. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Metzler , Ken. (1986). *Newsgathering*. 2nd ed. New Jersey : Prentice - Hall.

Fedler , Fred. (1993). *Reporting for the Print Media*. 4th ed. New York : Harcourt Brace Jovanovich.

ใบงาน

กิจกรรม

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละประมาณ 6 คน โดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง
2. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. ให้ประธานกลุ่มจับฉลากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์กลุ่มละ 1 กรณี
4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กลุ่มจับฉลากได้ โดยการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

4.1 <u>การระบุปัญหา</u>

- ทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับ (ศัพท์และความหมายต่าง ๆของคำและแนวคิด)
- ระบุปัญหาว่ามีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร) รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด

4.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> (คำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี)

- ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา
- จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน
- กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทดสอบสมมติฐานที่คัดเลือกไว้

4.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u>

- ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆเพิ่มขึ้น (หากยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้)
- ระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลาย ๆแนวทาง (หลังจากทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้ว)
- พิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u>

- นำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเอง
- ตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

4.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u>

- พิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน
- สรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา

5. ให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่
6. ให้นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียน
7. ให้ประธานกลุ่มรวบรวมรายงานส่งอาจารย์

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านความสัตย์ซื่อ

กรณีศึกษาเรื่อง "ทัวร์ต่างประเทศ"

บรรณาธิการข่าวได้รับจดหมายเชิญจากบริษัทยักษ์ใหญ่รายหนึ่งที่ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแบบใหม่ซึ่งมีความประสงค์จะพาผู้สื่อข่าวเยี่ยมชมโครงการระบบบำบัดน้ำเสียทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเป็นช่วงที่บริษัทดังกล่าวกำลังถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงการดำเนินโครงการระบบบำบัดน้ำเสียแบบใหม่ ดังนั้นบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายข่าวนี้ให้ท่านรับผิดชอบ

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทแห่งนี้เปิดดำเนินงานในไทยมาได้ประมาณ 3 ปี โดยมีประสบการณ์น้อยมากในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว และเป็นบริษัทเพียงรายเดียวที่ยื่นประมูลโครงการระบบบำบัดน้ำเสียแบบใหม่ ในขณะที่บริษัทอื่นๆที่มีประสบการณ์มานานยื่นประมูลโครงการระบบบำบัดน้ำเสียแบบเก่า แต่ในที่สุดบริษัทดังกล่าวก็เป็นผู้ชนะการประมูล และได้รับอนุมัติให้ดำเนินโครงการระบบบำบัดน้ำเสียแบบใหม่

ต่อมาได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า บริษัทแห่งนี้เป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศซึ่งมีความพร้อมในด้านเงินทุนเป็นผู้ให้การสนับสนุน แต่ขณะนี้บริษัทกำลังประสบปัญหาในด้านการขาดความเชื่อถือต่อการดำเนินโครงการดังกล่าวว่าอาจจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมได้

ดังนั้นในเวลาต่อมา ทางบริษัทจึงพาคณะผู้สื่อข่าวไปเยี่ยมชมโครงการระบบบำบัดน้ำเสียทั้งแบบใหม่และแบบเก่าที่ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยวันแรกที่ไปถึงเจ้าหน้าที่ของบริษัทนำแฟ้มเอกสารมาแจกให้กับผู้สื่อข่าว ภายในแฟ้มเอกสารประกอบด้วยรายละเอียดกำหนดการเยี่ยมชมโครงการพร้อมซองบรรจุเงินซึ่งมีจำนวนไม่น้อยโดยแจ้งกับผู้สื่อข่าวว่าเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา

ด้านสิทธิส่วนบุคคล
กรณีศึกษาเรื่อง "พยานคดีฆาตกรรม"

หัวหน้าข่าวอาชญากรรมได้รับโทรศัพท์ด่วนว่าขณะนี้มีนักศึกษาหญิงของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งถูกฆ่าตายในหอพักของมหาวิทยาลัย โดยที่ผู้ตายเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งได้เข้ามาเรียนและพักอยู่ที่หอพักของมหาวิทยาลัยได้เพียง 1 เดือนเท่านั้น ทางหัวหน้าข่าวอาชญากรรมจึงมอบหมายให้ท่านติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า ตามประวัติของผู้ตายนั้นเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมโดยได้รับทุนการศึกษาจากทางโรงเรียนมาโดยตลอดนับตั้งแต่การเรียนในชั้นมัธยมต้นจนถึงมัธยมปลาย ในระหว่างการเรียนผู้ตายก็เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งผู้ตายเรียนจบชั้นมัธยมปลายก็ได้รับทุนการศึกษาให้เข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ แต่ภายหลังจากเข้ามาเรียนได้เพียง 1 เดือนก็ถูกฆ่าตาย

จากการสอบถามรายละเอียดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า ผู้ตายได้พักอยู่ร่วมห้องเดียวกันกับเพื่อนนักศึกษาคนหนึ่งซึ่งเรียนชั้นปีเดียวกัน โดยผู้ตายเป็นคนที่มีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน แต่มาในระยะหลังที่ผู้ตายมีปัญหาทางสุขภาพจึงเริ่มเป็นคนเก็บตัว พูดจาน้อยลง และมักมีปากเสียงกับทางบ้านอยู่เป็นประจำ ในวันที่เกิดเหตุเพื่อนของผู้ตายแจ้งว่าภายหลังกลับจากห้องสมุดตนก็เดินทางกลับที่พักในช่วงดึกและเมื่อมาถึงห้องพักก็เห็นชายผู้หนึ่งซึ่งในมือถือมีดอยู่ ด้วยความตกใจจึงตะโกนร้องเรียกเพื่อนข้างห้องและโทรแจ้งตำรวจว่าพบศพผู้ตายในห้องพัก

ในเวลาต่อมา ผู้สื่อข่าวได้ไปพบเพื่อนของผู้ตายซึ่งเป็นพยานที่เห็นเหตุการณ์ในคืนนั้นเพื่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมบางอย่าง ปรากฏว่าพยานผู้เห็นเหตุการณ์ได้บอกกับผู้สื่อข่าวว่าไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์และไม่ต้องการให้ชื่อของตนปรากฏในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์

อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุต่าง ๆก็ได้รายงานข่าวดังกล่าวโดยไม่ได้มีการระบุชื่อของพยานผู้เห็นเหตุการณ์แต่อย่างใด

แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 3
หลักการสื่อข่าว

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. การสื่อข่าวประกอบด้วยกี่ขั้นตอน ? อะไรบ้าง ? จงอธิบาย (6 คะแนน)
2. จงอธิบายความสำคัญของการสื่อข่าวมาโดยละเอียด (5 คะแนน)
3. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าวกับผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวพิเศษ (10 คะแนน)
4. จงใช้ตัวเลือกต่อไปนี้เติมลงในช่องว่างหน้าข้อ 4.1 - 4.5 ให้ถูกต้อง (5 คะแนน)

    ก. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวทั่วไป
    ข. ผู้สื่อข่าวประจำแหล่งข่าว
    ค. ผู้สื่อข่าวที่ได้รับมอบหมายให้ทำข่าวพิเศษ
    ง. ผู้สื่อข่าวต่างถิ่น
    จ. ผู้สื่อข่าวอิสระ

    .....4.1 ข่าวแก๊สระเบิดย่านชุมชนเทพประทานที่เกิดขึ้นโดยกระทันหัน
    .....4.2 ข่าวฆาตกรรมบุคคลสำคัญระดับประเทศ
    .....4.3 ข่าวการแถลงนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
    .....4.4 ข่าวประชุมสัมมนาของหน่วยงานต่าง ๆ
    .....4.5 ข่าวนักร้องดังประสบอุบัติเหตุขณะแสดงคอนเสริต์ที่จังหวัดเชียงใหม่
5. จงบอกถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผู้สื่อข่าวมาอย่างน้อย 5 ประการ (5 คะแนน)
6. บทบาทของการเป็น "สุนัขยาม" หมายถึงอะไร ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
7. หน้าที่ของผู้สื่อข่าวมีอะไรบ้าง ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
8. จงอธิบายสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2494 มาโดยสรุป (4 คะแนน)
9. จงใช้ตัวเลือกต่อไปนี้เติมลงในช่องว่างหน้าข้อ 9.1 - 9.5 ให้ถูกต้อง (5 คะแนน)

    ก. แหล่งข่าวประจำ
    ข. แหล่งข่าวพิเศษ
    ค. แหล่งข่าวต่างประเทศ
    ง. แหล่งข่าวทางด้านวัตถุ
    จ. แหล่งข่าวปิด

    .....9.1 สำนักข่าวรอยเตอร์
    .....9.2 จากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้
    .....9.3 ศาลากลางจังหวัด
    .....9.4 พยานรู้เห็นเหตุการณ์
    .....9.5 เอกสารบันทึกของตำรวจ

10. จงบอกถึงหลักปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์จากแหล่งข่าวมาโดยสังเขป (5 คะแนน)
11. จงอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง กับ การสัมภาษณ์เพื่อทราบความคิดเห็น (10 คะแนน)
12. ปัญหาของผู้สื่อข่าวในการสัมภาษณ์มีอะไรบ้าง ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
13. จงบอกถึงผลดีและผลเสียของการใช้เครื่องบันทึกเสียงในการแสวงหาและรวบรวมข้อมูลข่าว (5 คะแนน)
14. จงบอกถึงปัญหาการสื่อข่าวมาอย่างน้อย 5 ประการ (5 คะแนน)

แผนการสอนหน่วยที่ 4
หลักการเขียนข่าว

คำอธิบายหน่วยการเรียนการสอน

ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว การเขียนความนำข่าว การเขียนส่วนเชื่อม การเขียนเนื้อข่าว และรูปแบบการเขียนข่าว

จุดประสงค์การเรียนรู้

เพื่อให้นักศึกษาสามารถ

1. บอกโครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าวได้
2. อธิบายความนำข่าวประเภทต่าง ๆ ได้
3. สามารถเขียนความนำข่าวประเภทต่าง ๆ ได้
4. อธิบายส่วนเชื่อมได้
5. สามารถเขียนส่วนเชื่อมได้
6. อธิบายการเขียนเนื้อข่าวแบบต่าง ๆ ได้
7. สามารถเขียนเนื้อข่าวแบบต่าง ๆ ได้
8. อธิบายรูปแบบการเขียนข่าวได้
9. ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคลในกระบวนการทำข่าวได้
10. วิเคราะห์กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ได้

ขอบเขตเนื้อหาวิชา

1. โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว
2. การเขียนความนำข่าว
   - ความหมายของความนำข่าว
   - บทบาทหน้าที่ของความนำข่าว
   - ประเภทของความนำข่าว
   - หลักเกณฑ์การเขียนความนำข่าว
3. การเขียนส่วนเชื่อม

4. การเขียนเนื้อข่าว
   - แบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลัก
   - แบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก
5. รูปแบบการเขียนข่าว
   - การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ
   - การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง
   - การเขียนข่าวแบบผสม

กิจกรรมการเรียนการสอน (6 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง 10 นาที)

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน			นักศึกษาควรศึกษาและทำ
อาจารย์ชี้แจงสาระสำคัญเกี่ยวกับ			ความเข้าใจในรายละเอียด
1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้	✓		ที่กล่าวถึงทั้งหมด
1.2 ขอบเขตเนื้อหาวิชา	✓		
1.3 วิธีการเรียน	✓		
1.4 การวัดและประเมินผล	✓		
1.5 หนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม	✓		
2. ขั้นการเรียนการสอน			ในระหว่างการเรียนการสอน
2.1 แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มๆ ละ			อาจารย์ทำการประเมิน
ประมาณ 6 คนโดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง	✓	✓	กระบวนการจัดการเรียน
2.2 มอบหมายกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์			การสอน
ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือ			นักศึกษาดำเนินกิจกรรม
พิมพ์ จำนวน 2 กรณี โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มส่ง			เป็นลำดับเป็นกลุ่ม
ตัวแทนกลุ่มเพื่อจับฉลากกรณีศึกษากลุ่มละ 1 กรณี	✓	✓	(ตามใบงาน)
2.3 ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณี			นักศึกษาแสวงหาความรู้
ศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทาง			ด้วยตนเองเกี่ยวกับกรณี
จริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ โดยการศึกษาจะ			ศึกษาที่เป็นสถานการณ์
ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (ตามแนวการเรียน			ปัญหาความขัดแย้งทาง
การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก)			จริยธรรมในวิชาชีพ
2.3.1 <u>การระบุปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละ			หนังสือพิมพ์จากตำราและ
กลุ่มทำความเข้าใจกับศัพท์และความหมายต่างๆ			เอกสารที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
ของคำและแนวคิดจากปัญหาที่ได้รับ ตลอดจนการระบุปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดเป็นกรณีศึกษา โดยการบ่งชี้ว่าในสถานการณ์นั้นมีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เช่น ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด		✓	ห้องสมุดและแหล่งข้อมูลอื่นๆ โดยอาจารย์ทำหน้าที่กระตุ้นให้นักศึกษามีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งเข้าร่วมสังเกตและกระตุ้นทางอ้อมให้นักศึกษาเกิดความคิดในบางขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
2.3.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นเพื่อทำการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาจากกรณีศึกษา ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน รวมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในสถานการณ์ปัญหานั้นเพื่อไปค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยให้นักศึกษาคำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ได้แก่ เรื่องความถูกต้องแม่นยำ ความสัตย์ซื่อ และสิทธิส่วนบุคคล รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักการเลือกความภักดี	✓	✓	
2.3.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้นหากนักศึกษากลุ่มนั้นๆยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้ และหากนักศึกษาแต่ละกลุ่มวิเคราะห์ทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้วก็จะระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทางพร้อมทั้งพิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น		✓	
2.3.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละคนภายในกลุ่มนำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม			

กิจกรรมการเรียนการสอน	กิจกรรมอาจารย์	กิจกรรมนักศึกษา	หมายเหตุ
เสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเองเพื่อนำมาสู่การตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน		✓	
2.3.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u> โดยนักศึกษาแต่ละกลุ่มพิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่านและสรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา		✓	
2.4 ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการศึกษาของกลุ่มทั้งการนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่และการจัดทำรายงาน		✓	
2.5 นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียนเพื่อให้ได้ข้อสรุปการเรียนรู้จากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์		✓	
2.6 ร่วมอภิปรายและซักถามเพื่อกระตุ้นนักศึกษาพร้อมสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปรายของนักศึกษา	✓		
2.7 สรุปสาระสำคัญจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์	✓		
3. ขั้นสรุปบทเรียน			
3.1 สรุปสาระสำคัญของเนื้อหาวิชาในหน่วยที่ 4	✓		
3.2 ทำแบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 4		✓	
3.3 ทำแบบการรายงานตนเอง		✓	
3.4 ทำแบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย		✓	
3.5 ทำแบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน		✓	

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 4
2. ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการเขียนข่าว
3. กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จำนวน 2 กรณี
4. แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

การวัดและประเมินผล

1. ประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเขียนข่าว โดยใช้แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 4 ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80
2. ประเมินเจตคติจากแบบการรายงานตนเอง โดยเก็บรวบรวมเป็นแฟ้มสะสมงานและใช้เกณฑ์นักศึกษาทุกคนต้องนำเสนอรายงานปากเปล่าในกลุ่มใหญ่คนละ 1 ครั้ง จึงถือว่าผ่านเกณฑ์
3. ประเมินความสามารถจากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์โดยพิจารณาจาก

3.1 การนำเสนอรายงาน โดยสังเกตในภาพรวมจากการมีส่วนร่วมในการอภิปรายแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปราย

3.2 การจัดทำรายงาน โดยใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 80 จากแบบประเมินผลงาน

เอกสารประกอบการเรียนการสอนหน่วยที่ 4
หลักการเขียนข่าว

ใน
หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

หลักการเขียนข่าว

"การเขียนข่าว" เป็นการนำเรื่องราว เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆที่ผู้สื่อข่าวรวบรวมได้จากแหล่งข่าวต่าง ๆ มาทำการเรียบเรียงเขียนเป็นข่าวเพื่อถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารนั้นไปสู่ผู้อ่าน ดังนั้นการเขียนข่าวจึงเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในแง่ของการใช้ภาษาเขียนซึ่งย่อมต้องมีโครงสร้างและรูปแบบในการเขียนที่แตกต่างจากการเขียนประเภทอื่น ๆ

โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าว

โดยทั่วไปการเขียนข่าวจะประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ความนำข่าว (Lead)
2. ส่วนเชื่อม (Neck or Bridge)
3. เนื้อข่าว (Body)

โครงสร้างทั้ง 3 ส่วนเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงรูปร่างหน้าตาของหนังสือพิมพ์ในแต่ละฉบับและในแต่ละวันว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้าง หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวใด หรือมีการจัดลำดับความสำคัญของการนำเสนอข่าวอย่างไร ทิศทางการนำเสนอข่าวเป็นเช่นใดซึ่งล้วนมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทั้งในแง่ของความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนนำมาเป็นข้อมูลการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้

การเขียนความนำข่าว

"ความนำข่าว" (Lead) เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของข่าวแต่ละข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราวที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านรายละเอียดของข่าวต่อไป ดังนั้นความนำข่าวจึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็นเสมือนช่องทางเดินที่จะเข้าไปสู่ข่าวแต่ละข่าวนั่นเอง

ความหมายของความนำข่าว

นักวิชาการทางด้านวารสารศาสตร์ได้ให้ความหมายของความนำข่าวไว้ในหลายทัศนะดังต่อไปนี้

ชวรัตน์ เชิดชัย (2534 : 234) กล่าวว่า "ความนำข่าว" คือ หน่วย (Unit) ของเนื้อหาส่วนแรกของตัวข่าวซึ่งผู้อ่านจะเห็นก่อนส่วนอื่นและเป็นส่วนที่มีสาระความหมายซึ่งสามารถกระตุ้นความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นดึงดูดความสนใจและสร้างอารมณ์คล้อยตามเนื้อหาข่าวตั้งแต่ต้นจนจบ

มาลี บุญศิริพันธ์ และ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร (2532 : 653 - 654) อธิบายว่า "ความนำข่าว" เป็นส่วนที่ผู้เขียนพยายามจับประเด็นที่สำคัญที่สุดของเรื่องราวมาให้ผู้อ่านได้ทราบอย่างรวดเร็วว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยการตอบคำถามที่ถือว่าคนอยากรู้มากที่สุด คือ ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน(Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) นั่นคือ มุ่งตอบ 5 W ' s + H ทันทีในข้อความที่สั้นกระชับและได้ใจความ

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา (2536 : 70) กล่าวว่า "ความนำข่าว" หมายถึง ข้อความหรือเนื้อเรื่องย่อของข่าวที่อยู่ในย่อหน้าแรกของข่าวแต่ละข่าวที่บรรจุประเด็นหรือเรื่องราวสำคัญเท่าที่จำเป็นเพื่อบอกเล่าให้ผู้อ่านได้ทราบเรื่องราวของข่าวนั้น ๆ ได้อย่างกระชับและรวดเร็วที่สุด

ดรุณี หิรัญรักษ์ (2538 : 11) ให้ความหมายของ "ความนำข่าว" ว่าเป็นส่วนประกอบที่มีประเด็นที่สำคัญที่สุดของเรื่องราวโดยผู้อ่านจะสามารถทราบในเวลารวดเร็วว่ามีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหน เวลาเท่าไหร่ อย่างไร และทำไมจึงเกิดขึ้น เป็นส่วนประกอบที่มุ่งให้ความสำคัญต่อ 5 W ' s กับ 1 H

วันดี ทองงอก (2538 : 76) กล่าวถึง "ความนำข่าว" ว่า เป็นส่วนที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งของข่าว เพราะเป็นส่วนที่สรุปมาจากเนื้อหาของข่าวทั้งหมดแบบสั้น ๆ แต่ได้ใจความว่าข่าวนั้นมีเรื่องราวอย่างไรบ้าง โดยส่วนใหญ่ความนำข่าวจะเป็นการเขียนแบบสรุปความที่ตอบคำถามว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ทำไม และอย่างไร

เวิร์ด (Ward. 1985 : 25) ให้ความหมายของ "ความนำข่าว" ว่าเป็นส่วนเริ่มต้นของข่าวซึ่งอาจจะมีเพียงประโยคเดียวหรือหลาย ๆ ประโยคก็ได้

เฟดเลอร์ (Fedler. 1989 : 73) กล่าวว่า "ความนำข่าว" คือ ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของข่าวและเป็นส่วนที่ยากที่สุดในการเขียน โดยจะเป็นการสรุปประเด็นสำคัญที่สุดของเรื่องราวเพื่อให้ผู้อ่านสามารถตัดสินใจได้ในทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลามากนักว่าจะอ่านเนื้อหาข่าวต่อไปหรือไม่

ริช (Rich. 1994 : 157) อธิบายว่า "ความนำข่าว" เป็นสิ่งสำคัญของข่าว เป็นจุดเริ่มต้นของเรื่องราว เป็นสัญญาที่ให้กับผู้อ่านในเรื่องราวที่จะตามมาต่อไป

ดังนั้นสรุปได้ว่า "ความนำข่าว" หมายถึง ข้อความที่อยู่ในย่อหน้าแรกของข่าวแต่ละข่าวซึ่งจะทำหน้าที่สรุปใจความสำคัญที่สุดของแต่ละข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ฉบับวันนั้น ๆ ให้ผู้อ่านได้รับทราบภายในระยะเวลาอันรวดเร็วเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจและติดตามอ่านรายละเอียดของข่าวจนจบเรื่อง

บทบาทหน้าที่ของความนำข่าว

จากความหมายของความนำข่าวดังที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปถึงบทบาทหน้าที่ของความนำข่าวดังนี้ (Metzler. 1986 : 52)

1. เป็นการสรุปเนื้อหาของข่าว จึงทำให้จุดสำคัญของเรื่องชัดเจนขึ้น
2. กระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจที่จะอ่านอย่างรวดเร็วในรายละเอียดของข่าว
3. ช่วยในการเขียนพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์

4. ทำให้การอ่านเนื้อหาทั้งหมดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประเด็นของแต่ละเนื้อหาชัดเจนขึ้น ดังนั้น ผู้อ่านจึงเสียเวลาน้อยลงกับประเด็นที่สนใจเพียงเล็กน้อย

ประเภทของความนำข่าว

โดยทั่วไป "ความนำข่าว" แบ่งออกได้หลายประเภทที่สำคัญ ได้แก่

1. ความนำข่าวแบบสรุป (Summary Lead) หมายถึง ความนำที่เป็นการสรุปสาระสำคัญของข้อเท็จจริงเพื่อมุ่งตอบคำถามพื้นฐานของ 5 W ' s + H ได้แก่ (Hough. 1995 : 48)

1.1 เกิดอะไรขึ้น ? (What)

1.2 ใครเกี่ยวข้องบ้าง ? (Who)

1.3 เกิดขึ้นที่ไหน ? (Where)

1.4 เกิดขึ้นเมื่อไร ? (When)

1.5 ทำไมถึงเกิดขึ้น ? (Why)

1.6 เกิดขึ้นอย่างไร ? (How)

การเขียนความนำข่าวแบบสรุปมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้อ่านรับทราบเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 What Lead เป็นความนำข่าวที่เน้นความสำคัญของเหตุการณ์ การกระทำที่เกิดขึ้น รวมทั้งสิ่งที่สัมผัสได้และสิ่งที่สัมผัสไม่ได้ เช่น อำนาจ ความอ่อนแอ การแก้แค้น ความจงรักภักดี เป็นต้น ยกตัวอย่าง เช่น

"เปิปพิสดารปลาปักเป้าคร่าชีวิตตายหมู่ 6 ศพ เหยื่อเคราะห์ร้ายเป็นไต๋เรือและลูกเรือประมงออกไปจับปลากลางทะเลลึก เขตน่านน้ำประเทศอินโดนีเซีย ลากอวนติดปลาปักเป้าตัวเขื่องหนัก 2 กก. ไต๋เรือจัดแจงถลกหนังปรุงอาหารผัดฉ่า ล้อมวงสวาปามกันอย่างเอร็ดอร่อยเพียงชั่วครู่พิษแผ่ซ่าน อาเจียนชักดิ้นชักงอ ทยอยตายอย่างทรมานไปทีละคนรวม 6 ศพ ลูกเรืออีกคนกินเข้าไปถึงกับอ้วกแตก แต่รอดตายปาฏิหาริย์"

(ไทยรัฐ. 13 มี.ค. 2544)

1.2 Who Lead เป็นความนำข่าวที่เน้นความสำคัญของบุคคลหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มาขึ้นต้นในความนำ ยกตัวอย่าง เช่น

"อัยการขอเอี่ยวปรับเงินเดือนตามข้าราชการ แต่ต้องใช้บัญชีเทียบเท่าตุลาการเพื่อแก้ปัญหาสมองไหล เตรียมเข้าแจ้งทักษิณ อธิบดีกรมบัญชีกลางเผยเงินเดือนใหม่ขึ้นเมษายนและตุลาคมใช้เงิน 1.4 หมื่นล้าน แบ่งช่วงละ 7 พันล้านพร้อมโบนัสอีก 4,000 ล้าน รวม 18,000 ล้าน"

(มติชน. 10 มี.ค. 2544)

1.3 Where Lead เป็นความนำข่าวที่เน้นสถานที่ของเหตุการณ์หรือเรื่องราวนั้น ๆ ยกตัวอย่าง เช่น

"หน้าทำเนียบรัฐบาล นิสิตนักศึกษาประชาชน 50,000 คน ยังคงยืนหยัดประท้วงรถเมล์ขึ้นราคา ท่ามกลางแสงแดดและอากาศร้อนจัด"

(มติชน. 2 ก.พ. 2535)

1.4 When Lead เป็นความนำข่าวที่เน้นเวลาเป็นองค์ประกอบสำคัญของข่าว ยกตัวอย่าง เช่น

"พรุ่งนี้เป็นวันตายของฉลาด หากรธน. ผ่านวาระ 3 ลูกเมียฉลาดปลงตก ยอมเสียสามีเพื่อบูชาประชาธิปไตย"

(ไทยรัฐ. 29 เม.ษ. 2535)

1.5 Why Lead เป็นความนำข่าวที่เน้นความสำคัญที่สาเหตุของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าผลที่เกิดตามมา ยกตัวอย่าง เช่น

"หลังจากที่สาวฉันทนา 300 คน รวมตัวหยุดงานติดต่อกัน 5 วัน เพื่อขอปรับปรุงสวัสดิการ ฝ่ายบริหารโรงงานได้รับเงื่อนไขแล้ววันนี้"

(ไทยรัฐ. 20 ก.ค. 2536)

1.6 How Lead เป็นความนำข่าวที่เน้นวิธีการของการกระทำหรือต้องการที่จะอธิบายว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ยกตัวอย่าง เช่น

"สิบแปดมงกุฎตัมแหลก ขึ้นโรงพักอ้างเป็นนายทหารยศพันตรี สั่งเบิกตัวผู้ต้องหางัดรถยนต์นายพลโทออกมาสอบสวน หาสมุดบันทึกท่าทางขึงขังเสร็จ แล้วแผนพังเพราะเอ่ยปากไถเงินสวญ. 2 พันบาท จะเอาไปเลี้ยงดูทหารที่จะมาช่วยค้นหา สวญ.สงสัยโทรศัพท์สอบถามพบวันก่อนหลอกเอาเงินไปจากภรรยานายพลโทเจ้าทุกข์ไป 4 พันบาท จึงจับส่งดำเนินคดี

(ไทยรัฐ. 31 ต.ค. 2535 ; อ้างอิงจากฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 72)

อย่างไรก็ตามการเขียนความนำแบบสรุปซึ่งเป็นการตอบคำถามพื้นฐานของ 5 W ' s + H นั้น จะเน้นคำตอบที่สำคัญที่สุดของ 5 W ' s + H โดยยึดหลักของการพิจารณาคุณค่าข่าวเป็นส่วนประกอบสำคัญในการพิจารณาตัดสินใจเขียนความนำข่าวโดยไม่จำเป็นต้องตอบทุกคำถามของ 5 W ' s + H

2. ความนำแบบภาพพจน์ (Picture Lead or Colorful Lead) เป็นความนำข่าวที่ใช้ถ้อยคำหรือประเภทคุณศัพท์มาอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เสมือนว่าผู้อ่านเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์นั้น ๆ ด้วยตนเอง หรือมีความรู้สึกร่วมกับเหตุการณ์นั้น มักใช้กับเหตุการณ์ที่มีความเคลื่อนไหว มีชีวิตชีวา ยกตัวอย่าง เช่น

"รถทัวร์บริษัท "เพชรประเสริฐ" แหกโค้งชนต้นก้ามปูสนั่น ผู้โดยสารเสียชีวิตคาซากรถ 17 ราย บาดเจ็บ 24 สุดสลดทารกวัย 4 เดือนค่อย ๆ ขาดใจตายคาอ้อมอกแม่ หลังจากรอการช่วยเหลืออยู่นาน

(มติชน. 7 มี.ค. 2544)

3. ความนำข่าวแบบเผ็ดร้อน (Punch Lead) เป็นความนำข่าวที่เน้นการใช้ถ้อยคำที่รุนแรง คำพูดที่หนักแน่น แข็งกร้าว ช่วยทำให้ความนำนั้นมีสีสันเพิ่มขึ้น เหมาะใช้กับเหตุการณ์ที่ค่อนข้างขึงขัง เอาจริงเอาจัง ยกตัวอย่าง เช่น

" "ทักษิณ" ลั่นกลองรบประกาศสงครามกับขบวนการค้ายาเสพย์ติดด้วยยุทธศาสตร์ใหม่ ระบุต้องกำจัดมะเร็งร้ายที่กัดกร่อนเยาวชนของชาติให้สิ้นซาก เดินหน้าทลายกำแพงอุปสรรคของทุกหน่วยงานเพื่อร่วมมือกันกวาดล้างอย่างจริงจัง นับจากนี้ไปจะไม่มีการทำงานแบบต่างคนต่างทำอีกแล้ว สั่งสำนักงบประมาณให้เตรียมสนับสนุนเงินเต็มที่ รวมทั้งจะผลักดันให้มีการแก้กฎหมายขจัดปัญหาทั้งหมด "สุรยุทธ์ จุลานนท์" ฉายสไลด์เมืองยอนตะลึงกันไปทั้งห้องประชุม ระบุกลุ่มว้าแดงคือมหันตภัยร้ายของประเทศ"

(ไทยรัฐ. 11 มี.ค. 2544)

4. ความนำข่าวแบบคำถาม (Question Lead) เป็นความนำข่าวที่เขียนขึ้นในลักษณะของรูปประโยคคำถาม โดยเป็นการถามคำถามกับผู้อ่านแล้วตามด้วยคำตอบอย่างรวดเร็วและสมบูรณ์เพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจ ยกตัวอย่าง เช่น

"ริดดิ๊ค โบว์ จะรักษาตำแหน่งแชมป์โลกเฮฟวี่เวทไว้ได้อีกครั้งหรือไม่ บรรดาแฟนหมัดมวยคงได้ทราบแน่นอนต้นเดือนกุมภาพันธ์นี้"

(ไทยรัฐ. 24 ธ.ค. 2535 ; อ้างอิงจากฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 73)

5. ความนำข่าวแบบเปรียบเทียบหรือขัดแย้ง (Contrast Lead) เป็นความนำข่าวที่เน้นให้เห็นถึงความขัดแย้งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยกล่าวถึงเหตุการณ์ที่ขัดแย้งกันไว้ในย่อหน้าเดียวกันและมักใช้คำเชื่อมเนื้อหาให้ต่อกันด้วยคำว่า "ถึงแม้ว่า....." หรือ "ทั้ง ๆ ที่....." ยกตัวอย่าง เช่น

"พิษสินบน "กทช" ลาม วุฒิสมาชิกรุมบี้ "สนิท วรปัญญา" กลางที่ประชุมสภา เสนออภิปรายไม่ไว้วางใจ จี้ให้แจงกรณีอดีตที่ปรึกษา "อภิพล" พาดพิงถึง ขณะที่ประธานวุฒิ ฯ ปัดอุตลุดอ้างขอไปพูดในชั้นศาล องครักษ์ร่วมโดดป้องพัลวัน ลุยตั้งคณะกรรมาธิการ 21 คน คุ้ยเบื้องหลังกรรมการสรรหาผู้สมัครเป็นกทช. รื้อแฟ้มสอบประวัติผู้ได้รับการเสนอชื่อทั้ง 14 คน"

(มติชน. 3 มี.ค. 2544)

6. ความนำข่าวแบบให้ภูมิหลัง (Background Lead) เป็นความนำข่าวที่กล่าวถึงภูมิหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านซึ่งอาจลืมได้และทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ เพิ่มขึ้นก่อนที่จะกล่าวถึงเหตุการณ์นั้นเพิ่มเติมต่อไป ยกตัวอย่าง เช่น

"เสกสรร ประเสริฐกุล อดีตผู้นำนักศึกษา ประกาศว่าเขาเป็นประวัติศาสตร์ไปแล้ว"

(ไทยรัฐ. 20 ต.ค. 2536)

7. ความนำข่าวแบบคำพูด (Quotation Lead) เป็นความนำที่ยกเอาคำพูดของบุคคลสำคัญหรือเป็นคำปราศรัยที่แจกต่อสื่อมวลชน ข้อความสำคัญจากเอกสาร รายงาน แถลงการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเขียนพร้อมใส่เครื่องหมายคำพูดเพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้สึกว่าได้ฟังผู้พูดด้วยตนเอง ยกตัวอย่าง เช่น

"เนื่องจากไทยกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำในแต่ละท้องที่ไว้อัตราเดียวไม่ว่าจะจ้างเด็ก ผู้หญิง หรือแรงงานชาย กรณีเช่นนี้จะทำให้โรงงานเลิกจ้างแรงงานเด็กและผู้หญิง" ทั้งนี้เป็นรายงานผลการสำรวจของ ธปท. ซึ่งนำออกเผยแพร่เมื่อเร็ว ๆ นี้"

(มติชน. 19 ก.พ. 2534)

หลักเกณฑ์การเขียนความนำข่าว

จากการที่ความนำข่าวทำหน้าที่สรุปใจความสำคัญสุดของข่าวแต่ละข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามอ่านเนื้อข่าวจนจบ ดังนั้นเพื่อให้การเขียนความนำข่าวมีมาตรฐานที่ดี จึงต้องอาศัยหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (วันดี ทองงอก. 2538 : 84 ; Fedler. 1989 : 76)

1. เขียนด้วยข้อความที่สั้น กะทัดรัด โดยเน้นจุดสำคัญของเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านอ่านแล้วเข้าใจง่าย
2. เขียนเฉพาะประเด็นที่สำคัญเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน
3. เขียนด้วยประเด็นที่มีความสำคัญสุดก่อนและตามด้วยประเด็นที่มีความสำคัญรองลงมา
4. หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านสับสนเข้าใจยาก
5. รู้จักเลือกใช้ภาษาที่เหมาะกับลีลาของเรื่อง
6. มีความถูกต้อง ตรงตามข้อเท็จจริง

การเขียนส่วนเชื่อม

"ส่วนเชื่อม" (Neck or Bridge) เป็นส่วนที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความนำข่าวกับเนื้อข่าว โดยเป็นข้อความที่เพิ่มเติมรายละเอียดในส่วนของความนำข่าวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความต่อเนื่องและกลมกลืนในการอ่านข่าว ส่วนใหญ่จะมีความยาวประมาณ 1 ย่อหน้า โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อบอกแหล่งที่มาของข่าว
2. เพื่อเพิ่มเติมรายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ สิ่งของ หรือขยายความ W ตัวใด ตัวหนึ่งที่มีรายละเอียดมากไม่สามารถเขียนไว้ในความนำข่าวได้ ยกตัวอย่าง เช่น

นอภ. สิรินธร เปิดโอกาสชาวบ้านเข้าจองตึกแถวแผงลอยแห่งใหม่ด่านช่องเม็ก เน้นความเป็นระเบียบ สวยงามดึงดูดนักท่องเที่ยว — ความนำข่าว

จากการที่จังหวัดอุบลราชธานี โดยคณะกรรมการพัฒนาชายแดนช่องเม็ก จ. อุบลราชธานี มอบอำนาจให้นายอำเภอสิรินธร จ. อุบลราชธานี ดำเนินการประกาศให้ผู้ที่มีความประสงค์ที่จะเข้ามาอยู่ในอาคารที่ทำการก่อสร้างของทางราชการ และยื่นขอแสดงความจำนงต่อทางอำเภอสิรินธร ซึ่งขณะนี้ทางอำเภอได้กำหนดประเภทอาคารที่ว่าง ได้แก่ อาคารพาณิชย์ของการเคหะแห่งชาติ 2 ชั้น จำนวน 72 หน่วย รวมทั้งอาคารแผงลอยของการเคหะแห่งชาติ จำนวน 40 แผง — ส่วนเชื่อม

(มติชน. 21 มี.ค. 2544)

3. เพื่อให้ภูมิหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวได้ดียิ่งขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น

"หมอวิสุทธิ์" หลั่งน้ำตาเปิดใจเผยเชื่อว่า พญ.ที่หายตัวยังมีชีวิตอยู่ ย้ำไม่ใช่มาเพียที่จะมีเงินมีทองไปจ้างใครและไม่มีเหตุจูงใจที่จะทำ ส่วนสาเหตุที่ต้องแยกบ้านกันอยู่เป็นเพราะอุปนิสัยส่วนตัวของ พญ. ที่ชอบเรื่องไสยศาสตร์ สำหรับการนัดพบกันก่อนที่ พญ. จะหายตัวไป ระบุว่าพญ.เป็นคนนัดไปพบกันเองและชวนไปกินที่ร้านอาหารญี่ปุ่น ด้านนายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชี้ควรตรวจสอบพฤติกรรมของ พญ.ให้ละเอียด มากกว่าจะมาตั้งข้อสงสัย "หมอวิสุทธิ์" ที่เป็นคนมีความรักในครอบครัว — ความนำข่าว

ตามที่ พญ.ผัสพร บุญเกษมสันติ หน.แผนกสูตินรีเวช รพ.รถไฟ หายตัวไปอย่างเป็นปริศนา นับตั้งแต่วันที่ 20 ก.พ. ที่ผ่านมา ชุดสืบสวนของตำรวจนครบาลติดตามเบาะแสมาตลอด 1 เดือน แต่ไม่พบวี่แววของพญ. ผัสพร ทั้งยังไม่สามารถยืนยันได้ว่า พญ. ผัสพร ยังมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิตไปแล้วทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งข้อหาดำเนินคดีกับ นพ.วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ สามีของ พญ. ผัสพร ได้เพียงข้อหากักขังหน่วงเหนี่ยว จากหลักฐานคือภาพในวิดิโอบันทึกภาพสุดท้ายของ พญ. ผัสพรที่ถูก นพ. วิสุทธิ์ประคองออกจากร้านอาหารญี่ปุ่นในศูนย์การค้าสยามดิสคัฟเวอรี่และพยานซึ่งเป็นเด็กเสิร์ฟในร้าน ซึ่งนพ.วิสุทธิ์ก็ยืนยันไม่รู้ไม่เห็นถึงการหายตัวไปอย่างลึกลับของภรรยา และที่ผ่านมานพ.วิสุทธิ์ไม่เคยออกมาให้สัมภาษณ์ถึงเรื่องที่เกิดขึ้นต่อสื่อมวลชนใด ๆ เลย — ส่วนเชื่อม

(ไทยรัฐ. 16 มี.ค. 2544)

การเขียนเนื้อข่าว

"เนื้อข่าว" (Body or Details) เป็นส่วนประกอบสุดท้ายของข่าวที่อธิบายถึงรายละเอียดของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นประเด็นทั้งหมดที่กล่าวไว้ในความนำข่าว รวมทั้งขยายรายละเอียดและเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนที่ไม่สามารถระบุรายละเอียดไว้ในความนำข่าวได้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถที่จะเข้าใจเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้านและครบถ้วน

โดยทั่วไปการเขียนเนื้อข่าวจะแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. แบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลัก (Significant Details)
2. แบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก (Time Sequence or Chronological Details)

การเขียนเนื้อข่าวแต่ละแบบมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลัก (Significant Details) เป็นการเขียนรายละเอียดของเนื้อหาข่าวที่มีประเด็นสำคัญสุดก่อนและจึงตามด้วยรายละเอียดของเนื้อหาข่าวที่มีประเด็นสำคัญรองลงมาตามลำดับโดยสามารถจำแนกวิธีการเขียนได้ดังนี้ (ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 78 - 83 ; วันดี ทองงอก. 2538 : 87 - 88)

1.1 การเขียนตามลีลาของเรื่อง ซึ่งมีรูปแบบการเขียน 3 แบบ คือ

1.1.1 การเขียนสำหรับการรายงานข้อเท็จจริงทั่วไป (Fact Story) มักจะใช้ในการเขียนข่าวที่มีเนื้อหาง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนมากนักและเป็นข่าวสั้น เช่น รายงานการวิจัย ผลการประชุม เป็นต้น ยกตัวอย่าง เช่น

สำรวจสุขภาพคนไทยพบผู้หญิงอายุยืนยาว ขณะที่ผู้ชายจากโลกเร็ว เจอโรคเอดส์คร่าชีวิตสูงสุดอันดับ 1 เผยเด็กจมน้ำมากที่สุด เสนอ "ศึกษาธิการ" บรรจุหลักสูตรเรียนว่ายน้ำ — ความนำข่าว

พ.ญ. จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ โครงการวิจัยระยะยาวในเด็กไทย สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข เปิดเผยว่าผลการวิจัยสุขภาพคนไทยย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปี 2532 - 2542 เพื่อใช้ข้อมูลกำหนดนโยบายด้านสาธารณสุขโดยศึกษาสถานภาพด้านสุขภาพของประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย วัยก่อนประถมวัย วัยเรียน วัยทำงานและวัยสูงอายุ พบอายุเฉลี่ยของผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย 8 - 9 ปี ซึ่งแสดงถึงผู้ชายมีปัญหาด้านการดูแลสุขภาพและแนวโน้มเสียชีวิตมากกว่าผู้หญิง

สาเหตุการตายของผู้ชายที่สำคัญ ได้แก่ โรคติดเชื้อ โดยเฉพาะติดเชื้อเอชไอวีมากเป็นอันดับ 1 รองลงมา โรคทางเดินหายใจ อุบัติเหตุ โรคมะเร็งและเนื้องอก และโรคเส้นเลือดในสมองแตก

ส่วนสาเหตุการตายของผู้หญิงอันดับหนึ่ง คือ โรคระบบไหลเวียนเลือด ได้แก่ โรคความดันสูง โรคเส้นเลือดในสมองแตก เพราะผู้หญิงมีอายุเฉลี่ยสูงกว่าผู้ชาย จึงมีโอกาสเสี่ยงเกิดโรคในกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นโรคเรื้อรังที่สัมพันธ์กับวิถีดำเนินชีวิต เช่น พฤติกรรมการบริโภคอาหาร ขาดการออกกำลังกาย ขณะที่โรคมะเร็งปากมดลูกและมะเร็งเต้านมมีแนวโน้มลดลงซึ่งเป็นผลจากการรณรงค์การป้องกันและการเฝ้าระวังโรค แต่กลับเสี่ยงเป็นโรคเบาหวานสูงขึ้น

สำหรับกลุ่มเด็ก โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียนและวัยเรียนพบสาเหตุการตายที่สำคัญ คือ อุบัติเหตุซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการจมน้ำและการขับขี่จักรยานยนต์ รวมทั้งโรคติดเชื้อ เช่น ติดเชื้อปอดบวม อุจจาระร่วง ไข้เลือดออก ซึ่งโครงการ ฯ ได้ทำข้อเสนอเข้าที่ประชุมกระทรวงสาธารณสุขเพื่อเฝ้าระวังและป้องกันแล้ว ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการอาจพิจารณาบรรจุการเรียนการสอนว่ายน้ำในโรงเรียนและจัดการด้านสิ่งแวดล้อม — เนื้อข่าว

(ไทยโพสต์. 12 มี.ค. 2544)

1.1.2 การเขียนสำหรับเหตุการณ์ที่มีลีลาการเคลื่อนไหว (Action Story) เป็นวิธีการเขียนที่มุ่งความสนใจที่ลักษณะการเกิดของเหตุการณ์ทั้งที่เกิดจากการกระทำของบุคคล และจากธรรมชาติ เช่น อุบัติเหตุรถชน น้ำท่วม แผ่นดินไหว เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านได้ทราบข้อเท็จจริงล้วน ๆ ตรงไปตรงมาตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามการจะเขียนข่าวประเภทนี้ได้ดี ผู้สื่อข่าวจำเป็นจะต้องอยู่ในเหตุการณ์หรือเผชิญกับเหตุการณ์นั้นด้วยตนเองจึงจะสามารถเขียนให้เห็นถึงลีลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ยกตัวอย่าง เช่น

เฮลิคอปเตอร์กองทัพบกตกอีกลำ เหตุเกิดขณะซุ่มโจมตี ผกค.] ความนำ
นักบินสองคนบาดเจ็บสาหัส แต่ช่วยเหลือไว้ทัน ค่าเสียหายครั้งนี้ประมาณ 30 ล้านบาท] ข่าว

มีรายงานข่าวจากจังหวัดน่านแจ้งว่า เฮลิคอปเตอร์ของกองทัพบกประสบอุบัติเหตุเครื่องยนต์ขัดข้องกลางอากาศตกพินาศอีกลำเมื่อเวลา 10.00 น. วันที่ 12 ธันวาคม ที่ผ่านมานี้

ข่าวแจ้งว่า เฮลิคอปเตอร์เครื่องที่ประสบอุบัติเหตุดังกล่าวเป็นแบบเบลล์ หมายเลข 5849 มี ร.อ. ปรีชา สุวรรณภูมิ เป็นนักบินที่ 1 และ ร.ต. ลือเดช ชื่นประดิษฐ์ เป็นนักบินที่ 2 เหตุเกิดขณะบินนำเสบียงจาก พตท. 32 อ.บัว จะไปส่งให้ทหารซึ่งปฏิบัติหน้าที่ต่อต้านกับ ผกค. ที่ฐานปฏิบัติการบ้านผักเฮือก หมู่ที่ 4 ต. บ่อเกลือใต้ อ. ปัว

ปรากฏว่าเมื่อถึงที่หมายบริเวณจุดนัดพบ ในเขตอิทธิพลของ ผกค. เครื่องยนต์เกิดขัดข้องเหนือพื้นดินหลายร้อยฟุต นักบินได้วิทยุลงมาแจ้งให้ทหารที่ไปรอรับออกห่างบริเวณนั้น เพราะอาจจะเกิดอันตรายซึ่งทันใดที่วิทยุแจ้งเสร็จ โรเตอร์ก็หยุดการทำงาน เครื่องได้โรยตัวลงอย่างรวดเร็วและกระแทกพื้นเต็มแรงขาดออกเป็นสองท่อนทันที โดยไม่มีการระเบิดแต่อย่างใด จากอุบัติเหตุดังกล่าวนี้ทำให้นักบินทั้งสองได้รับบาดเจ็บอาการสาหัส หลังจากเกิดเหตุ ร.ท. พันธ์ศักดิ์ จันทร์ดัง ผบ. ฐานบ้านผักเฮือก ได้เข้าช่วยเหลือและนำทหารเข้าคุ้มครองซากเครื่องบินเอาไว้ พร้อมกับวิทยุรายงานให้ พ.อ.อุดมชัย องคสิงห์ ผบ.พตท. 32 ทราบ] เนื้อข่าว

สำหรับค่าเสียหายที่เกิดขึ้นครั้งนี้ คิดตามราคาของเครื่องบินชนิดดังกล่าวเป็นมูลค่าทั้งสิ้นประมาณ 30 ล้านบาท

(ไทยรัฐ. 18 ก.ค. 2535)

1.1.3 การเขียนสำหรับการรายงานคำพูดหรือคำปราศรัย (Quote Story) เป็นการเขียนที่ให้ความสำคัญกับคำพูด คำปราศรัย แถลงการณ์ จากการให้สัมภาษณ์ของบุคคลสำคัญ ๆ โดยเขียนถ้อยคำที่สำคัญและน่าสนใจ เช่น พระราชดำรัส พระบรมราโชวาท คำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี เป็นต้น ยกตัวอย่าง เช่น

พระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา "5 ธันวามหาราช" ยิ่งใหญ่
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระบรมวงศานุวงศ์ พร้อมด้วยนายกรัฐมนตรีและประธานรัฐสภาเข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสว่า "ขอให้ทุกฝ่ายลดความถือดีอย่าทำตามใจตัวเอง"] Attribution + Direct Quote

ปวงชนชาวไทยทั่วประเทศจุดเทียนถวายพระพรชัยพร้อมเสียงเพลงสดุดีมหาราชากระหึ่ม

(ไทยรัฐ. 6 ธ.ค. 2535 ; อ้างอิงจากฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 80)

1.2 การเขียนตามเนื้อหาของเรื่อง เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งมีรูปแบบการเขียน 2 แบบ คือ

1.2.1 การเขียนข่าวที่มีเนื้อหาเดียว (Single - incident Story) ใช้ในการเขียนข่าวที่มีเนื้อหาง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน และเป็นข่าวสั้น ๆ มีความยาวไม่มากนัก ยกตัวอย่าง เช่น

"ผู้ใช้แรงงานหึ่มเตรียมเสนอขอปรับค่าแรงในวันแรงงาน" — ความนำข่าว

นายประเทือง แสงสังข์ ประธานสภาองค์การลูกจ้างแรงงานแห่งประเทศไทย กล่าวว่า ภายหลังรัฐบาลประกาศที่จะปรับเงินเดือนให้กับข้าราชการประจำในวันที่ 1 เม.ย. 44 นี้ ทำให้สภาองค์การลูกจ้าง ฯ เตรียมเสนอเรื่องขอปรับขึ้นอัตราค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำสำหรับผู้ใช้แรงงานเข้าสู่การเคลื่อนไหวของกลุ่มองค์กรผู้ใช้แรงงานทั่วประเทศ ซึ่งจะรวมตัวกันในวันแรงงานแห่งชาติ ในวันที่ 1 พ.ค. 44 นี้ เนื่องจากโครงสร้างการปรับค่าจ้างของแรงงานไม่มีความแน่นอน ดังนั้นรัฐบาลไม่ควรที่จะนำเหตุผลเดิม ๆ มาใช้ในการไม่รับข้อเสนอขึ้นค่าจ้างแรงงานอีกต่อไป — เนื้อข่าว

(ไทยโพสต์. 12 มี.ค. 2544)

1.2.2 การเขียนข่าวที่มีหลายเนื้อหา (Complex Incident or Several Incident) ใช้ในการเขียนข่าวที่มีเนื้อหามากและสลับซับซ้อน มีรายละเอียดมากซึ่งมักจะเป็นข่าวสำคัญ ๆ ยกตัวอย่าง เช่น

[1] เจมาร์ทคาดยอดขายโทรศัพท์มือถือปีนี้โต 100 % รับรายได้ 2 พันล้านบาท [2] ผุดขาดพื้นที่เปิดร้านบนสถานีรถไฟฟ้า — ความนำข่าว

นายอดิศักดิ์ สุขุมวิทยา กรรมการผู้จัดการบริษัท เจมาร์ท จำกัด ผู้แทนจำหน่ายโทรศัพท์มือถือ เปิดเผยว่า ในปี 2544 บริษัทคาดว่าจะมียอดจำหน่ายโทรศัพท์มือถือมูลค่า 2,000 ล้านบาท หรือจำหน่ายได้ประมาณ 250,000 เครื่องและอุปกรณ์เสริมโทรศัพท์มือถือ 200 ล้านบาท ซึ่งยอดขายรวมทั้งหมดจะมากกว่าปีที่แล้ว 100 % ซึ่งมีมูลค่าประมาณ 1,100 ล้านบาท — เนื้อข่าว ขยาย [1]

"ปัจจุบันบริษัทมีศูนย์จำหน่าย 56 แห่งทั่วประเทศ และมีร้านย่อยประมาณ 30 แห่ง โดยมีสาขาบนสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส 6 สาขา และอีก 2 เดือนจะขยายอีก 4 สถานี และจะขยายครบ 15 สถานีภายในปีนี้ ใช้เงินลงทุนทั้งหมด 60 ล้านบาท" นายอดิศักดิ์กล่าว และว่าบริษัทได้ซื้อสิทธิจากบริษัททีทีไอ โกลบอลมีเดีย ซึ่งเป็นบริษัทจัดสรรพื้นที่บนสถานีรถไฟฟ้า ให้เจมาร์ทเป็นผู้รับสิทธิรายเดียวในการขายโทรศัพท์มือถือบนสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอสรวมถึงบนสถานีที่มีการขยายเส้นทางในอนาคตด้วย ส่วนบริษัทคู่แข่งที่จำหน่ายโทรศัพท์มือถือที่มีอยู่ 4 สถานีก็จะมีเพียงเท่านั้นไม่ได้รับสิทธิเพิ่มอีก

นายอดิศักดิ์ กล่าวว่าแม้ยอดขายบนสถานีไม่มากเมื่อเทียบกับค่าเช่าพื้นที่ แต่บริษัทหวังผลระยะยาวในอีก 2 - 3 ปีข้างหน้า เพราะจะเน้นให้เป็นการประชาสัมพันธ์มากกว่ารายได้ตอบแทนในเวลาสั้น — ขยาย [2]

(ไทยโพสต์. 12 มี.ค. 2544)

2. แบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก (Time Sequence or Chronological Details) เป็นการเขียนรายละเอียดของเนื้อหาข่าวตามลำดับของเวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้นโดยไม่คำนึงถึงประเด็นสำคัญที่จะต้องนำมาเขียนก่อน ยกตัวอย่าง เช่น

วางระเบิดโบอิ้ง 737 การบินไทยเที่ยวไปเชียงใหม่ ระเบิดตูมสนั่นหวั่นไหวคาลานจอดสนามบินดอนเมือง เกิดไฟลุกไหม้ตัวเครื่องวายวอดทั้งลำ สจ๊วตตาย 1 แอร์กับช่างและพนักงานขนกระเป๋าเจ็บอีก 7 คน เผยเป้าหมายอยู่ที่ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร โดยพบร่องรอยระเบิดถูกซุกไว้ใต้ที่นั่งวีไอพีตรงที่ของนายก ฯ พอดิบพอดี แต่ยังโชคดีนายกรัฐมนตรีกับลูกชาย "พานทองแท้" ยังมาไม่ถึงเครื่องก็เกิดระเบิดขึ้นเสียก่อน แฉเป็นเที่ยวบินที่มีคนในแวดวงไฮโซเพียบ โฆษกพรรคไทยรักไทยแสดงความคิดเห็นไม่น่าจะใช่การลอบวินาศกรรมโดยขบวนการค้ายาเสพติด

ความนำข่าว

*** ระเบิด - เผาโบอิ้ง 737**

เหตุไฟไหม้เครื่องบินโดยสารบริษัทการบินไทยหวิดก่อโศกนาฏกรรมสะเทือนประเทศกับเที่ยวบินที่นายกรัฐมนตรีและคณะกำลังจะเดินทางไปเยือน จ. เชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้สื่อข่าวแจ้งเข้ามาว่าเมื่อเวลา 14.45 น. วันที่ 3 มี.ค.ที่ผ่านมา พ.ต.ต. ศราวุธ สวัสดิ์ชัย สวส. สน. ดอนเมืองได้รับแจ้งเหตุไฟไหม้เครื่องบินในท่าอากาศยานกรุงเทพ ดอนเมือง ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กทม. จึงรุดไปสอบสวนที่เกิดเหตุพร้อมประสานงานกับหน่วยดับเพลิงบางเขน ทุ่งสองห้อง ดอนเมือง รวมกว่า 30 คัน ปรากฏว่าที่เกิดเหตุอยู่ตรงบริเวณลานจอดติดอาคารผู้โดยสารขาออกภายในประเทศ พบเครื่องบินโบอิ้ง 737 - 400 ขนาด 149 ที่นั่งรุ่นเอชเอสทีดีซี ของบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)จอดติดเทียบกับประตูหมายเลข 62 ส่วนที่เป็นทางเดินผู้โดยสารขึ้นเครื่องหรือเรียกว่า "งวงช้าง" เตรียมรับผู้โดยสารขึ้นเครื่อง กำลังถูกไฟไหม้ที่ส่วนหัวของเครื่องบิน ไฟโหมอย่างรุนแรงเป็นเปลวเพลิงโชติช่วง พร้อมกับการระเบิดอย่างรุนแรงในห้องโดยสารเครื่องบิน แล้วลามไหม้อย่างรวดเร็วไปทางกลางลำตัวเครื่องบินจนถึงส่วนท้ายเครื่อง โดยมีเสียงระเบิดจากในเครื่องดังเป็นระยะ ขณะที่เปลวเพลิงลุกโชติช่วง เจ้าหน้าที่หน่วยผจญเพลิงไม่สามารถเข้าไปในรัศมีใกล้ชิดได้ ต้องฉีดโฟมสกัดหล่อเลี้ยงไม่ให้ลามติดส่วนอาคารที่พักผู้โดยสาร

***ไฟโหมนานกว่าชั่วโมง**

ผู้สื่อข่าวรายงานว่าในการดับเพลิงที่ลุกไหม้เครื่องบินในครั้งนี้ เจ้าหน้าที่หน่วยดับเพลิงได้ระดมเครื่องฉีดโฟมสกัดเพลิงอยู่เป็นเวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง เพลิงจึงสงบลง เมื่อเวลาประมาณ 16.00 น. โดยพบสภาพเครื่องบินลำดังกล่าวได้รับความเสียหายอย่างมาก เรียกได้ว่าพระเพลิงผลาญเครื่องบินไปหมดทั้งลำเหลือเพียงส่วนหางที่มีโลโก้การบินไทยปรากฏให้เห็นอยู่เท่านั้น โดยสภาพส่วนใหญ่เรียกได้ว่ายับเยินแทบหาเค้าเดิมไม่ได้ โดยเฉพาะส่วนห้องบังคับเครื่องบินฉีกขาดเพราะแรงระเบิด ปีกถูกไฟเผาจนดำ ส่วนเครื่องยนต์ใช้การไม่ได้ ลำตัวเครื่องฉีกขาดจนเผยให้เห็นสภาพภายใน เรียกว่าเครื่องได้รับความเสียหายตลอดทั้งลำ

เนื้อข่าว

(ไทยรัฐ. 4 มี.ค. 2544)

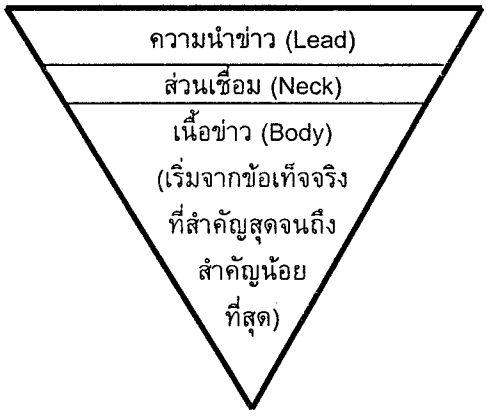
รูปแบบการเขียนข่าว

จากโครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าวดังที่กล่าวข้างต้น สามารถกำหนดเป็นรูปแบบการเขียนข่าวที่สำคัญ 3 รูปแบบดังนี้

1. การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ (Inverted Pyramid)
2. การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง (Upright Pyramid)
3. การเขียนข่าวแบบผสม (Combination)

รูปแบบการเขียนข่าวแต่ละรูปแบบมีรายละเอียดดังนี้

1. การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ (Inverted Pyramid) เป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ เนื่องจากสามารถตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่านได้เร็วที่สุด โดยจะเริ่มต้นด้วยข้อเท็จจริงที่สำคัญสุดก่อนและจึงตามด้วยข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ (Ward. 1985 : 24) ซึ่งรูปแบบการเขียนจะประกอบด้วยโครงสร้างสำคัญ 3 ส่วน คือ ความนำข่าว (Lead) ส่วนเชื่อม (Neck) และเนื้อข่าว (Body) ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นได้ว่า ส่วนประกอบของข่าวแต่ละข่าวประกอบด้วยส่วนสำคัญ คือ

1. ความนำข่าว (Lead) การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับนิยมเขียนความนำแบบข่าวสรุป (Summary Lead) ซึ่งเป็นการตอบคำถามของ 5 W ' s + H ว่า ใคร (Who) ทำอะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไร (When) ทำไม (Why) และอย่างไร (How) โดยนำประเด็นที่สำคัญสุดมารายงานให้ผู้อ่านได้รับทราบอย่างรวดเร็วและตามด้วยประเด็นที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ

2. ส่วนเชื่อม (Neck) เป็นส่วนเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างความนำข่าวกับเนื้อข่าว ช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ่านข่าวได้อย่างเข้าใจและต่อเนื่อง

3. เนื้อข่าว (Body) เป็นส่วนที่ให้รายละเอียดของเหตุการณ์ โดยนิยมเขียนแบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลักและแบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก

สำหรับตัวอย่างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ ได้แก่ — ความนำ

" "ชนัตถ์" ยื้อสิทธิอาคาร "ดุสิตพัทยา" เตรียมยื่นศาลเบรกขายทอดตลาด" — ข่าว

จากกรณีกรมสรรพากรเตรียมยึดทรัพย์อาคารโรงแรมดุสิตรีสอร์ต พัทยา เนื่องจากศาลล้มละลายมีคำสั่งให้อาคารดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของเวิลด์อินเตอร์เทรด คอร์ปอเรชั่น ซึ่งเป็นลูกหนี้ของกรมสรรพากร — ส่วนเชื่อม

เมื่อวันที่ 20 มีนาคม ท่านผู้หญิงชนัตถ์ ปิยะอุย ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ บริษัทดุสิตธานี จำกัด (มหาชน) แถลงข่าวชี้แจงว่า บริษัทยืนยันว่าเป็นเจ้าของและผู้ครอบครองอาคารโรงแรมดุสิตรีสอร์ต พัทยา รวมทั้งส่วนควบอุปกรณ์ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ภายในโรงแรมดังกล่าวอย่างถูกต้อง ทั้งนี้อาคารโรงแรมก่อสร้างลงบนที่ดิน โฉนดเลขที่ 4339 ต. นาเกลือ อ. บางละมุง จ. ชลบุรี ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัทสิริพัทยา โดยทำสัญญาให้เช่าต่างตอบแทนพิเศษกับบริษัทเวิลด์อินเตอร์เทรด คอร์ปอเรชั่น ผู้เช่าที่ดินคือต้องทำการโอนกรรมสิทธิ์อาคารโรงแรมให้แก่บริษัทสิริพัทยาเมื่อครบกำหนดอายุสัญญาในปี 2548

หลังจากนั้น บริษัทเวิลด์อินเตอร์เทรด คอร์ปอเรชั่น ได้เลิกสัญญาเช่าดังกล่าว และทำการโอนการครอบครองอาคารและสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินให้กับบริษัทแลนด์มาร์คโฮเต็ล ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของบริษัทดุสิตธานี โดยสัญญาดังกล่าวให้บริษัท แลนด์มาร์ค โฮเต็ล เข้าไปมีสิทธิครอบครอง และทำประโยชน์ในการดำเนินกิจการโรงแรมและมีค่าตอบแทนถูกต้องตามกฎหมายและต่อมาบริษัทแลนด์มาร์ค โฮเต็ล ได้โอนสิทธิดังกล่าวให้แก่บริษัทดุสิตธานีโดยมีค่าตอบแทนและได้จดทะเบียนการเช่าที่ดินโดยตรงกับบริษัทสิริพัทยาซึ่งสัญญานี้จะสิ้นสุดลงในปี 2560

ท่านผู้หญิงชนัตถ์ กล่าวว่า ทั้งนี้บริษัทดุสิตธานีได้ทำหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อกรมสรรพากรในเรื่องกรรมสิทธิ์อาคารโรงแรมดังกล่าวซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างรอผลการพิจารณาจากกรมสรรพากร ซึ่งบริษัทพร้อมที่จะส่งมอบเอกสารเพื่อพิสูจน์ให้กรมสรรพากรทราบต่อไป

"ระหว่างนี้บริษัทจะยังไม่มีการเคลื่อนไหวอะไร โดยจะรอให้เจ้าพนักงานบังคับเข้าไปยึดทรัพย์เพื่อประกาศขายทอดตลาดจากนั้นบริษัทจึงจะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอขัดทรัพย์ เพราะตัวอาคารโรงแรมดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของบริษัท และบริษัทคงไม่ไปดำเนินการประนอมหนี้กับบริษัทเวิลด์อินเตอร์เทรด ฯ เพราะถือว่าบริษัทดังกล่าวมีสถานะล้มละลายไปแล้วที่ผ่านมาตั้งแต่บริษัทเข้าไปบริหารได้มีการปรับปรุงตัวอาคารดังกล่าวเป็นเงิน 400 - 500 ล้านบาท ไม่รวมวงเงินที่ดุสิตธานีได้ชำระหนี้แทนให้กับบริษัทเวิลด์อินเตอร์เทรด ฯ อีกจำนวน 154 ล้านบาทด้วย" ท่านผู้หญิงชนัตถ์กล่าว — เนื้อข่าว

(มติชน. 21 มี.ค. 2544)

ข้อดีของการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ

ในวงการหนังสือพิมพ์เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง เนื่องจากมีข้อดีดังต่อไปนี้ (มาลี บุญศิริพันธ์. 2537 : 57 - 58)

1. ให้ความสะดวกแก่ผู้อ่าน สำหรับผู้อ่านที่ไม่มีเวลามากในการอ่านรายละเอียดของข่าว สามารถทราบความเป็นไปของเหตุการณ์ได้ทันทีที่อ่านส่วนต้น ๆ ของรายงานข่าวโดยไม่ต้องอ่านให้หมดเรื่อง จึงเป็นการประหยัดเวลาสำหรับผู้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับอย่างละเอียด

2. สนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้อ่าน โดยการเสนอข้อความที่สำคัญที่สุดซึ่งผู้อ่านอยากรู้มากที่สุดเสียก่อน ส่วนรายละเอียดอื่น ๆ ก็จะตามมาในย่อหน้าท้าย ๆ หากผู้อ่านอยากทราบรายละเอียดก็สามารถอ่านต่อไปได้ แต่ถ้าอยากทราบเพียงประเด็นสำคัญๆ ของเหตุการณ์ก็จะทราบได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว

3. จับประเด็นข่าวได้ทันที ในด้านของผู้สื่อข่าวสามารถอาศัยรูปแบบการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับเป็นข้อเตือนใจในการเสนอข้อเท็จจริงตามความสำคัญของประเด็นข่าวอย่างรวดเร็วทันที ซึ่งการต้องเสนอข้อเท็จจริงตั้งแต่ต้นนี้ ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องแสดงความสามารถในการจับประเด็นข่าวตามความสำคัญของเหตุการณ์เพื่อรายงานให้ผู้อ่านตามรูปแบบปิรามิดหัวกลับให้ได้ เท่ากับเป็นวิธีการทางอ้อมในการฝึกหัดการจับประเด็นข่าวไปพร้อม ๆ กันสำหรับผู้สื่อข่าวใหม่

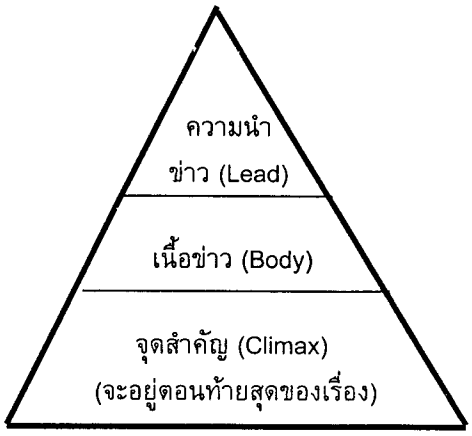
4. ช่วยการพาดหัวข่าว สำหรับบรรณาธิการที่ต้องทำหน้าที่พาดหัวข่าวประจำวันแล้ว การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับมีส่วนช่วยในการพาดหัวให้รวดเร็ว สะดวกขึ้นมาก กล่าวคือ บรรณาธิการสามารถเก็บใจความประเด็นสำคัญที่สุดของข่าวจากการอ่านข้อความช่วงต้น ๆ ของรายงานข่าวโดยไม่ต้องเสียเวลาอ่านจนจบข่าว การอ่านเฉพาะข้อความ 2 - 3 ย่อหน้าที่ได้ผ่านการกลั่นกรองความสำคัญของเหตุการณ์มาแล้วสามารถช่วยประหยัดเวลาการพาดหัวข่าวประจำวันได้มาก

5. ความสะดวกในการจัดหน้า การเขียนตามลำดับความสำคัญจะช่วยให้บรรณาธิการจัดหน้าสามารถตัดข้อความท้ายข่าวที่ไม่สำคัญออกไปได้ทันทีโดยไม่เสียเวลาไปเขียนข่าวใหม่ ปัญหานี้มักจะเกิดขึ้นเสมอเมื่อการเข้าหน้าหนังสือพิมพ์มีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อที่กระดาษไม่พอ การเขียนแบบปิรามิดหัวกลับจะช่วยให้ได้ใจความสำคัญสมบูรณ์และอำนวยความสะดวกในการจัดหน้าในเวลาเดียวกันด้วย

6. ความสะดวกในการบรรณาธิกรณ์และพาดหัวข่าว การเขียนแบบปิรามิดหัวกลับจะช่วยให้การปรับปรุงต้นฉบับง่ายขึ้นในกรณีจำเป็น เช่น เขียนให้สั้นเข้าหรือย่อเหลือประเด็นสำคัญ ๆ เท่านั้น ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้ผู้พาดหัวสามารถพาดหัวข่าวได้ง่ายขึ้นเพียงการอ่านเฉพาะข้อความที่สำคัญตอนต้น ๆ เพียง 1 - 2 ย่อหน้าเท่านั้น

2. การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง (Upright Pyramid) เป็นรูปแบบการเขียนที่ไม่ค่อยได้รับความนิยมในการเขียนข่าวของหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มักใช้ในการเขียนข่าวสั้น ๆ ซึ่งมีเนื้อหาตลกขบขัน มีความฉงนสนเท่ห์ มีเงื่อนปมต่าง ๆ หรือใช้ในงานเขียนที่เป็นนวนิยายหรือเรื่องสั้นโดยข้อเท็จจริงที่สำคัญสุดจะอยู่ในตอนท้ายเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านติดตามอ่านเนื้อหาจนจบ

ในส่วนของโครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้งจะมีโครงสร้างเช่นเดียวกับการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ คือ ประกอบด้วยความนำข่าว (Lead) ส่วนเชื่อม (Neck) และเนื้อข่าว (Body) ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้ง

จากภาพประกอบ 3 แสดงให้เห็นว่า การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้งจะเริ่มต้นด้วยความนำข่าวซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญน้อยและจะค่อย ๆ เพิ่มความสำคัญของข้อเท็จจริงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงตอนท้ายสุดของเรื่องจะเป็นข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งจะเป็นการคลายหรือเปิดเผยเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อ่านได้รับรู้ ยกตัวอย่าง เช่น

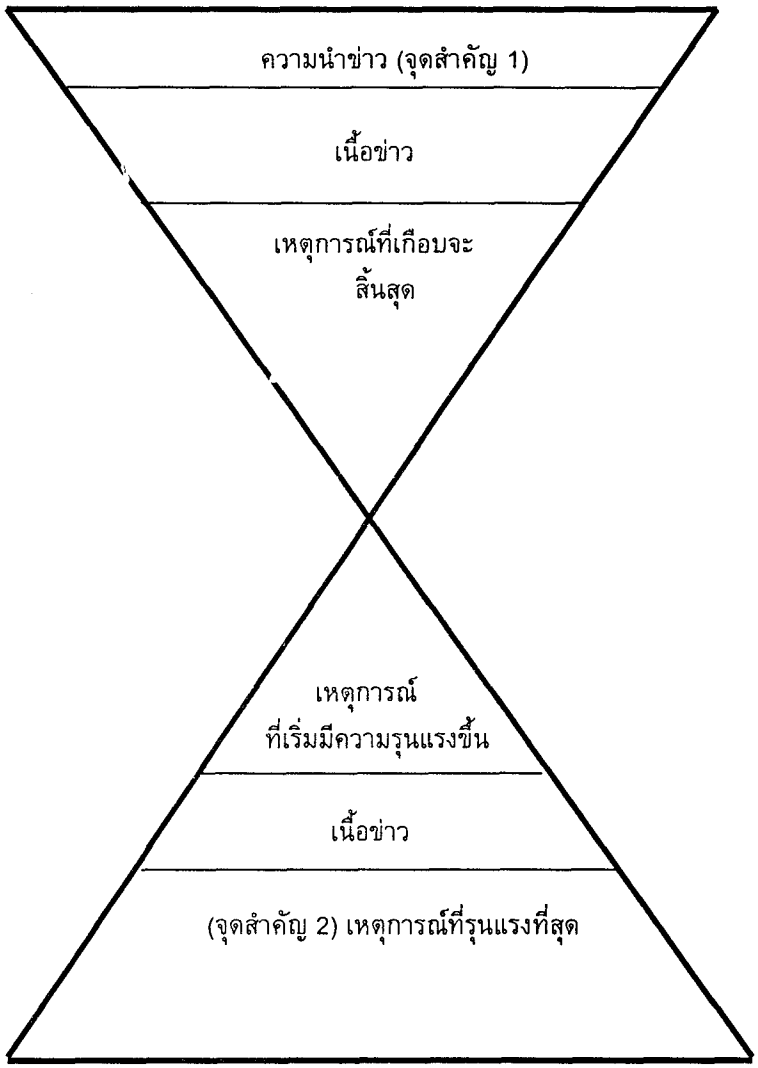
เซลส์แมนตามตื๊อลูกเจ้าของร้านเครื่องปั๊มลม สาวไม่เล่นด้วยชักปืนจ่อยิงเบ้าตาดับ แม่เหยื่อเข้าช่วยโดนลูกหลงเจ็บ ก่อนหนุ่มรักคุดฆ่าตัวตายตาม — ความนำข่าว

เมื่อเวลา 09.00 น. วันที่ 19 มีนาคม พ.ต.ท. อนุชิต วิภาดาพิสูทธิ์ สารวัตรเวร สน. พลับพลาไชย 1 รับแจ้งเหตุยิงกันได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตหน้าร้าน เอ็ม.เอส.เทรดดิ้ง เลขที่ 64 ถนนยมราชสุขุม กทม. จึงเดินทางไปสอบสวน พบศพนายปรีชา ใจบุญ อายุ 32 ปี ศพมีบาดแผลถูกยิงด้วยปืนขนาด 9 ม.ม. เข้าที่หน้าอกด้านซ้ายกระสุนฝังใน 1 นัด ส่วนผู้บาดเจ็บ 2 ราย ถูกนำส่งโรงพยาบาลกลางและเสียชีวิตในเวลาต่อมา 1 ราย ชื่อ น.ส. วนิดา เรืองมานะ อายุ 36 ปีบุตรสาวเจ้าของร้าน ถูกยิงด้วยอาวุธปืนเข้าที่เบ้าตาด้านซ้าย 1 นัด ผู้บาดเจ็บอีก 1 ราย ชื่อนางสมจิต เรืองมานะ อายุ 55 ปี มารดาน.ส. วนิดา ถูกยิงที่ข้อมือขวา 1 นัด

จากการสอบสวนทราบว่า ก่อนเกิดเหตุนายปรีชามาพบ น.ส. วนิดา เพื่อพูดคุยเรื่องความรัก แต่ น.ส. วนิดาไม่เล่นด้วย นายปรีชาจึงชักปืนขนาด 9 ม.ม. ยิงใส่ น.ส.วนิดา นางสมจิต มารดาน.ส.วนิดา ได้ยินเสียงปืนวิ่งออกมาดูเห็นนายปรีชาจ่อปืนมาที่ น.ส.วนิดา เพื่อยิงซ้ำ ใช้มือปัดกระสุนปืนพลาดไปถูกที่ข้อมือนางสมจิต จากนั้นนายปรีชายิงเข้าที่เบ้าตาซ้ายของน.ส.วนิดา 1 นัด และใช้ปืนยิงที่หน้าอกตนเอง 1 นัดเสียชีวิตทันที หลังเกิดเหตุได้นำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล แต่น.ส.วนิดาทนพิษบาดแผลไม่ไหวเสียชีวิตในเวลาต่อมา สาเหตุพบว่านายปรีชาตามตื๊อ น.ส.วนิดาแต่ น.ส.วนิดาไม่เล่นด้วยจึงเกิดความแค้น ใช้ปืนที่นำติดตัวมาตัดสินปัญหารัก — เนื้อข่าว

(มติชน. 20 มี.ค. 2544)

3. การเขียนข่าวแบบผสม (Combination) มักนิยมใช้กับการเขียนข่าวในลักษณะของเหตุการณ์ที่มีความสลับซับซ้อน โดยเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงในระยะแรก จากนั้นเหตุการณ์ก็คลายความรุนแรงลง แต่หลังจากนั้นเหตุการณ์ก็กลับเพิ่มความรุนแรงขึ้นมาอีก โดยมีโครงสร้างรูปแบบการเขียนข่าว ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างการเขียนข่าวแบบผสม
(อ้างอิงจากฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 90)

จากภาพประกอบ 4 แสดงให้เห็นว่า เป็นรูปแบบการเขียนข่าวที่ผสมผสานระหว่างการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับและแบบปิรามิดหัวตั้ง โดยเริ่มต้นจากความนำข่าวที่มีประเด็นซึ่งเป็นจุดสำคัญแรกของเหตุการณ์ และตามด้วยเนื้อหาที่ขยายประเด็นต่าง ๆ ของความนำ ถัดจากนั้นมาก็มีเหตุการณ์เกิดขึ้นใหม่อีก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เริ่มทวีความรุนแรงขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงที่สุด ยกตัวอย่าง เช่น

งานฉลองส่งท้ายปีเก่ากลายเป็นโศกนาฏกรรมสลดใจ พนักงานของบริษัทติดตั้งอลูมิเนียม ลงแพจัดเลี้ยงรื่นเริงฉลองปีใหม่ริมฝั่งของโรงแรมแม่น้ำ จำนวนกว่า 400 คน โป๊ะแพเกิดรั่วน้ำปริ่มขึ้นท่วมแพ สร้างความโกลาหลแย่งกันหนีขึ้นฝั่งจ้าละหวั่น จนทำให้เกิดเหตุการณ์อันโศกสลดขึ้นในที่สุด

ความนำข่าว

เหตุการณ์อันไม่คาดฝันครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเวลา 21.30 น.ของวันที่ 26 ธ.ค. นี้ ขณะที่มีการจัดงานเลี้ยงส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ของพนักงานบริษัทสยามเมย์ทอล จำกัด ซึ่งจัดขึ้นบนแพจัดเลี้ยงของโรงแรมแม่น้ำ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ถนนเจริญกรุง แขวงวัดพระยาไกร เขตบางคอแหลม กทม.

เหล่าบรรดาพนักงานของบริษัท ได้พาครอบครัวมาร่วมงานกันเป็นจำนวนรวมกันประมาณ 400 คน และมีเวทีบรรเลงดนตรีขับกล่อมให้พนักงานออกมาวาดลวดลายเต้นรำกันอย่างครึกครื้น

ขณะนั้นเองปรากฏว่าได้เกิดรูรั่วขึ้นในห้องครัวของแพทำให้น้ำพุ่งขึ้นตามรูรั่วขึ้นท่วมห้องครัวอย่างรวดเร็ว บรรดาพนักงานที่เห็นสภาพน้ำท่วมปริ่มขึ้นในแพ จึงพากันหนีขึ้นฝั่งโกลาหลโดยทางเจ้าหน้าที่หน่วยรักษาความปลอดภัยของโรงแรมได้มาอำนวยการช่วยเหลือคนขึ้นมาจากแพโดยบอกทุกคนที่อยู่โป๊ะแพค่อย ๆ ขึ้นจากแพอย่างช้า ๆเพื่อไม่ให้เกิดความโกลาหล

หน่วยรักษาความปลอดภัยได้ช่วยผู้ที่อยู่บนแพขึ้นฝั่งได้เป็นจำนวนมากในขณะที่น้ำค่อย ๆ ปริ่มเอ่อขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้ผู้ที่ยังติดค้างอยู่บนแพ ซึ่งมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่อีกเป็นจำนวนมากพากันร้องเรียกและต่างตะเกียกตะกายแย่งกันขึ้นทางบันไดที่ติดกับโป๊ะแพ

ทันใดนั้นเอง โป๊ะแพเกิดทานน้ำหนักที่เทไปอยู่รวมกันฟากเดียวไม่ได้ ทำให้เหล็กบันไดและเชือกที่ผูกติดล่ามตัวแพกับฝั่งเกิดขาดสะบั้นทำให้กระแสน้ำซึ่งไหลเชี่ยวกรากประกอบกับสายลมที่พัดแรงพัดเอาแพออกจากฝั่งอย่างรวดเร็ว ทำให้คนที่เหลือกระโดดลงน้ำ บ้างก็ว่ายน้ำไม่เป็นถูกกระแสน้ำกลืนหายไปในความมืด

ในเบื้องต้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ร่วมกับทางพนักงานของโรงแรมตรวจรายชื่อผู้มาร่วมงานแล้วทราบชื่อคนหายไปจำนวน 9 คน คือ นายจรัส กอพานิช นายศักดา ยะมันสะบีดิน นายสมปราชญ์ นิลพานิช นายสมศักดิ์ ฟูทอง น.ส.น้ำอ้อย ทับยาว นายสมนิต เจริญสุข ด.ญ.วาว นายวุฒิกิจ และนายบุญชู ไม่ทราบนามสกุล

เนื้อข่าว

(ไทยรัฐ. 27 ธ.ค. 2535 ; อ้างอิงจากฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. 2536 : 90 - 91)

สรุป

"การเขียนข่าว" เป็นการนำเรื่องราว เหตุการณ์ หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ผู้สื่อข่าวรวบรวมได้จากแหล่งข่าวต่าง ๆ มาทำการเรียบเรียงเขียนเป็นข่าวโดยประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ความนำข่าว ส่วนเชื่อม และเนื้อข่าว

"ความนำข่าว" เป็นข้อความที่อยู่ในย่อหน้าแรกของข่าวแต่ละข่าวซึ่งทำหน้าที่สรุปใจความสำคัญที่สุดของแต่ละข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ฉบับวันนั้น ๆ ให้ผู้อ่านได้รับทราบภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจและติดตามอ่านรายละเอียดของข่าวจนจบเรื่อง โดยความนำข่าวจะแบ่งออกหลายประเภท ได้แก่ ความนำข่าวแบบสรุป แบบภาพพจน์ แบบเผ็ดร้อน แบบคำถาม แบบเปรียบเทียบ แบบให้ภูมิหลัง และแบบคำพูด ซึ่งการเขียนความนำข่าวในแต่ละแบบควรเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อหาของข่าว

"ส่วนเชื่อม" เป็นส่วนที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความนำข่าวกับเนื้อข่าวโดยเป็นข้อความที่เพิ่มรายละเอียดในส่วนของความนำข่าวให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความต่อเนื่องและกลมกลืนในการอ่านข่าว

"เนื้อข่าว" เป็นส่วนที่อธิบายถึงรายละเอียดของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านสามารถที่จะเข้าใจเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างรอบด้านและครบถ้วน โดยแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลัก ได้แก่ การเขียนตามลีลาของเรื่องและการเขียนตามเนื้อหาของเรื่อง กับ แบบถือลำดับเวลาหรือลำดับเหตุการณ์เป็นหลัก

จากโครงสร้างพื้นฐานการเขียนข่าวสามารถกำหนดเป็นรูปแบบการเขียนข่าวที่สำคัญ 3 รูปแบบ ได้แก่ รูปแบบแรก คือ การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ เป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ โดยเริ่มต้นด้วยข้อเท็จจริงที่สำคัญที่สุดก่อนและจึงตามด้วยข้อเท็จจริงที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ รูปแบบที่ 2 คือ การเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวตั้งซึ่งไม่ค่อยได้รับความนิยมในการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มักใช้ในการเขียนข่าวสั้น ๆ ซึ่งมีเนื้อหาตลกขบขัน มีความฉงนสนเท่ห์ หรือมีเงื่อนปมต่าง ๆ หรือใช้ในงานเขียนที่เป็นนวนิยายหรือเรื่องสั้น โดยข้อเท็จจริงที่สำคัญที่สุดจะอยู่ในตอนท้าย และรูปแบบสุดท้าย คือ การเขียนข่าวแบบผสมซึ่งเป็นการเขียนข่าวที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 มักใช้กับการเขียนข่าวในลักษณะของเหตุการณ์ที่มีความสลับซับซ้อนโดยเป็นเหตุการณ์ที่มีความรุนแรงในระยะแรก ต่อมาเหตุการณ์ก็คลี่คลายความรุนแรง แต่หลังจากนั้นเหตุการณ์ก็กลับเพิ่มความรุนแรงขึ้นอีก

รายชื่อหนังสืออ่านประกอบเพิ่มเติม

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. (2536). *หลักการหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : ประกายพรึก.

ชวรัตน์ เชิดชัย. (2534). "เทคนิคการเขียนข่าว," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อข่าวและบรรณาธิกรณ์.* หน่วยที่ 1 - 5. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดรุณี หิรัญรักษ์. (2538). *เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์.* พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มาลี บุญศิริพันธ์ และ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร. (2532). "การจัดทำหนังสือพิมพ์," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์.* หน่วยที่ 8 - 15. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Itule , Bruce D. & Anderson , Douglas A. (2000). *News Writing and Reporting for Today ' s Media.* San Francisco : McGraw - Hill.

ใบงาน

กิจกรรม

1. แบ่งนักศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ ประมาณ 6 คน โดยให้นักศึกษาในชั้นจัดกลุ่มกันเอง
2. ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขานุการกลุ่ม
3. ให้ประธานกลุ่มจับฉลากกรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์กลุ่มละ 1 กรณี
4. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มทำการศึกษากรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่กลุ่มจับฉลากได้ โดยการศึกษาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

4.1 <u>การระบุปัญหา</u>

- ทำความเข้าใจกับปัญหาที่ได้รับ (ศัพท์และความหมายต่างๆของคำและแนวคิด)
- ระบุปัญหาว่ามีข้อมูลอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง (ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ทำไม และอย่างไร) รวมทั้งมีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งใด

4.2 <u>การวินิจฉัยปัญหา</u> (คำนึงถึงการเลือกหลักการ คือ ทฤษฎีจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพหนังสือพิมพ์และบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ ตลอดจนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของหลักจริยธรรมที่จำเป็นในวิชาชีพหนังสือพิมพ์และหลักการเลือกความภักดี)

- ตั้งสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหา
- จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน
- กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในการทดสอบสมมติฐานที่คัดเลือกไว้

4.3 <u>การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ</u>

- ทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆเพิ่มขึ้น (หากยังไม่สามารถตอบคำถามในสถานการณ์ปัญหานั้นได้)
- ระบุแนวทางที่เป็นไปได้หลายๆแนวทาง (หลังจากทำความเข้าใจในปัญหาชัดเจนแล้ว)
- พิจารณาผลดีผลเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

4.4 <u>การตัดสินใจปฏิบัติ</u>

- นำผลการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเสนอต่อสมาชิกในกลุ่มของตนเอง
- ตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน

4.5 <u>การประเมินผลการปฏิบัติ</u>

- พิจารณาถึงคุณค่าของผลจากการตกลงใจเลือกแนวทางการนำเสนอข่าวสู่ผู้อ่าน
- สรุปการเรียนรู้ หลักการ และแนวคิดจากการแก้ปัญหาที่ได้จากการศึกษาสถานการณ์ปัญหาที่เป็นกรณีศึกษา

5. ให้ตัวแทนนักศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอรายงานในกลุ่มใหญ่
6. ให้นักศึกษาทุกคนร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและซักถามในชั้นเรียน
7. ให้ประธานกลุ่มรวบรวมรายงานส่งอาจารย์

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านความถูกต้องแม่นยำ
กรณีศึกษาเรื่อง "โครงการรีสอร์ต"

วันหนึ่งโรงพิมพ์ได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากผู้ที่ไม่ต้องการเปิดเผยชื่อว่า ขณะนี้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งหนึ่งเพื่อดำเนินการจัดสร้างเป็นรีสอร์ตขนาดใหญ่ซึ่งสามารถรองรับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวได้ถึงประมาณ 1,000 คน โดยขณะนี้โครงการรีสอร์ตกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง บรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูลข่าว พบว่า มีนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์กลุ่มหนึ่งดำเนินการจัดสร้างโครงการรีสอร์ตขนาดใหญ่บนพื้นที่ป่าสงวนโดยดำเนินการก่อสร้างมาได้ประมาณ 4 เดือนแล้ว ต่อมาได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบพื้นที่และสั่งให้ยุติการก่อสร้างโครงการดังกล่าว พร้อมระบุข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน แต่ต่อมาไม่นานโครงการดังกล่าวก็สามารถดำเนินการก่อสร้างได้อีกโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบอีกเลย

ต่อมาได้รายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมว่าโครงการดังกล่าวมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นายหนึ่งซึ่งมีความสนิทสนมอย่างมากกับนักธุรกิจกลุ่มนี้เป็นผู้ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

ที่ผ่านมา พบว่า ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นายนี้รับราชการมานานแต่มักไม่ค่อยมีผลงานเป็นที่น่าพอใจของผู้บังคับบัญชา ต่อมาหลังจากที่รู้จักกับนักธุรกิจกลุ่มนี้จึงได้รับการสนับสนุนจนสามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งในระดับสูงได้และเนื่องจากในตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าว ดังนั้นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นายนี้จึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวเป็นอย่างดีในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวที่ดีของผู้สื่อข่าว

ดังนั้นหลังจากทราบว่าผู้สื่อข่าวกำลังรวบรวมข้อมูลข่าวเพื่อนำเสนอข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการสร้างโครงการรีสอร์ตบนพื้นที่ป่าสงวน จึงขอร้องผู้สื่อข่าวให้ยุติการเสนอข่าวนี้

ด้านความสัตย์ซื่อ

กรณีศึกษาเรื่อง "โรงงานกำจัดขยะ"

บรรณาธิการข่าวได้รับโทรสาร (Fax) จากผู้ที่ไม่ต้องการเปิดเผยชื่อว่ามีความไม่โปร่งใสเกิดขึ้นในการประมูลสร้างโรงงานกำจัดขยะแห่งใหม่โดยที่มีการล็อคสเป็กในการประมูลครั้งนี้ ทำให้บริษัทผู้รับเหมาส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมประมูลแข่งขันได้ ดังนั้นทางบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านรับผิดชอบติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทผู้รับเหมาซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการจัดสร้างโรงงานกำจัดขยะแห่งใหม่นี้เป็นบริษัทใหม่ที่เพิ่งก่อตั้งมาได้ไม่นาน โดยในการประมูลครั้งนี้มีบริษัทดังกล่าวเพียงรายเดียวที่มีคุณสมบัติครบในการเข้ายื่นประมูลโครงการดังกล่าว ทำให้บริษัทผู้รับเหมารายอื่นที่เสียประโยชน์มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบจนทำให้ต้องมีการประมูลใหม่ แต่ในที่สุดบริษัทผู้รับเหมารายเดิมก็เป็นผู้ที่ชนะการประมูลเพื่อก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะดังกล่าว

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพนักงานคนหนึ่งของบริษัท พบว่า บริษัทแห่งนี้เดิมทีเป็นเพียงบริษัทเล็กๆเท่านั้น ต่อมามีนักธุรกิจกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากเข้ามาร่วมทุนกับบริษัทดังกล่าวจึงทำให้ธุรกิจมีการเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลา 2 - 3 ปี

ที่ผ่านมาทราบว่านักธุรกิจกลุ่มนี้ล้วนเป็นนักลงทุนรุ่นใหม่ แต่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานทางธุรกิจ ที่สำคัญมีทั้งเงินทุนและความสนิทสนมใกล้ชิดกับบุคคลระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน

ในเวลาต่อมาได้มีการติดต่อมายังผู้สื่อข่าวโดยติดต่อผ่านมาจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งไม่ใช่บริษัทผู้รับเหมาโดยตรงเพื่อเสนอผลประโยชน์ให้ผู้สื่อข่าวเป็นจำนวนเงินเลข 7 หลักเพื่อให้หยุดการนำเสนอข่าวนี้

แบบทดสอบสำหรับหน่วยที่ 4
หลักการเขียนข่าว

จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานของการเขียนข่าวประกอบด้วยกี่ส่วน ? อะไรบ้าง ? (8 คะแนน)
2. ความนำข่าวคืออะไร ? มีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างไรบ้าง ? จงอธิบาย (10 คะแนน)
3. จงอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างความนำข่าวแบบภาพพจน์กับความนำข่าวแบบเปรียบเทียบ ? (10 คะแนน)
4. ส่วนเชื่อมของข่าวหมายถึงอะไร ? และมีวัตถุประสงค์อะไรในการเขียน ? (6 คะแนน)
5. จงอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการเขียนเนื้อข่าวแบบถือลำดับความสำคัญเป็นหลักกับการเขียนเนื้อข่าวแบบถือลำดับเวลาเป็นหลัก (10 คะแนน)
6. การเขียนสำหรับเหตุการณ์ที่มีลีลาการเคลื่อนไหวมีลักษณะอย่างไร ? จงอธิบาย (5 คะแนน)
7. จงเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างรูปแบบการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับ แบบปิรามิดหัวตั้ง และแบบผสมมาโดยละเอียด (15 คะแนน)
8. จงบอกถึงข้อดีของการเขียนข่าวแบบปิรามิดหัวกลับมาโดยสังเขป (6 คะแนน)

บรรณานุกรม

กีรติ บุญเจือ. (2538). *ชุดพื้นฐานปรัชญา : จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน*. กรุงเทพ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

กรองแก้ว อยู่สุข. (2535). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โกศล สุวรรณมณี. (2534). *การศึกษาการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดสงขลา*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา. ถ่ายเอกสาร.

ฉอ้าน วุฑฒิกรรมรักษา. (2536). *หลักการรายงานข่าว*. กรุงเทพ ฯ : ประกายพรึก.

ชัชชัย คุ้มทวีพร. (2540). *จริยศาสตร์ : ทฤษฎีและการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรม*. กรุงเทพ ฯ : Mild Publishing.

ชวรัตน์ เชิดชัย. (2521). *การสื่อข่าว*. กรุงเทพ ฯ : แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2534). "เทคนิคการเขียนข่าว," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ์*. หน่วยที่ 1 - 5. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดรุณี หิรัญรักษ์. (2534). "หลักการสื่อข่าวและการรวบรวมข่าว," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ์*. หน่วยที่ 1 - 5. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2538). *เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดรุณี หิรัญรักษ์ และ คณะ. (2541). *การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น*. กรุงเทพ ฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถาวร บุญปวัตน์. (2538). *หลักการหนังสือพิมพ์ : คู่มือฉบับประสบการณ์*. กรุงเทพ ฯ : มติชน.

"สำรวจสุขภาพคนไทย," (2544 , 12 มีนาคม). ไทยโพสต์. หน้า 13.

"ผู้ใช้แรงงานเตรียมขอปรับค่าแรง," (2544 , 12 มีนาคม). ไทยโพสต์. หน้า 14.

"เจมาร์ทคาดยอดขายโทรศัพท์," (2544 , 12 มีนาคม). ไทยโพสต์. หน้า 14.

"พรุ่งนี้วันตายของฉลาด," (2535 , 29 เมษายน). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"สาวฉันทนา," (2536 , 20 กรกฎาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"เสกสรร ประเสริฐกุล," (2536 , 20 ตุลาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"เฮลิคอปเตอร์กองทัพบกตก," (2537 , 14 ธันวาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"วางระเบิดโบอิ้ง," (2544 , 4 มีนาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"ทักษิณลั่นกลองรบ," (2544 , 11 มีนาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"เปิบพิสดาร," (2544 , 13 มีนาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"พญ. ผัสพร บุญเกษมสันติ หายตัว," (2544 , 16 มีนาคม). ไทยรัฐ. หน้า 1.

"หอยไทยลืมตาอ้าปาก," (2544 , 17 มีนาคม). ไทยรัฐ. หน้า 9.

เนื่องน้อย บุณยเนตร. (2539). *จริยศาสตร์ตะวันตก : ค้านท์ มิลล์ ฮอบส์ รอลส์ ซาร์ทร์*. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรางค์ทิพย์ อุจะรัตน์. (2541). *การบริหารทางการพยาบาล.* กรุงเทพ ฯ : บุญสิริการพิมพ์.

พิศิษฐ์ ชวาลาธวัช. (2539). "การสัมภาษณ์," ใน*การรายงานข่าวชั้นสูง.* พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพ ฯ : ดอกหญ้า.

_____. (2539). "หน้าที่ ความสำคัญของผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าว," ใน*การรายงานข่าวชั้นสูง.* พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพ ฯ : ดอกหญ้า.

_____. (2539). "ความหมายของข่าว," ใน*การรายงานข่าวชั้นสูง.* พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพ ฯ : ดอกหญ้า.

_____. (2542). *กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน.* พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพ ฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

"อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ," (2534 , 19 กุมภาพันธ์). มติชน. หน้า 5.

"หน้าทำเนียบรัฐบาล," (2535 , 2 กุมภาพันธ์). มติชน. หน้า 1.

"พิษสินบน กทช," (2544 , 3 มีนาคม). มติชน. หน้า 1.

'รถทัวร์บริษัทเพชรประเสริฐ," (2544 , 7 มีนาคม). มติชน. หน้า 1.

"อัยการขอเอี่ยวปรับเงินเดือน," (2544 , 10 มีนาคม). มติชน. หน้า 1.

"เซลส์แมนตามตื๊อลูกเจ้าของร้าน," (2544 , 20 มีนาคม). มติชน. หน้า 1.

"แผนแก้ศรีนคร," (2544 , 20 มีนาคม). มติชน. หน้า 5.

" "ชนัตถ์" ยื้อสิทธิอาคารดุสิตพัทยา," (2544 , 21 มีนาคม). มติชน. หน้า 7.

"นอภ. สิรินทรเปิดโอกาสชาวบ้านเข้าจองตึกแถว," (2544 , 21 มีนาคม). มติชน. หน้า 11.

มาลี บุญศิริพันธ์ และ พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร. (2532). "การจัดทำหนังสือพิมพ์," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์.* หน่วยที่ 8 - 15. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

มาลี บุญศิริพันธ์. (2537). *หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น.* ฉบับปรับปรุงใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยงยุทธ รักษาศรี. (2534). "แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว," ใน*เอกสารการสอนชุดวิชาการข่าวและบรรณาธิกรณ์.* หน่วยที่ 1 - 5. นนทบุรี : สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

รชนา อัชชะกิจ. (2539). *กระบวนการแก้ปัญหาและตัดสินใจเชิงวิทยาศาสตร์.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันดี ทองงอก. (2538). *การรายงานข่าวสำหรับสื่อมวลชน.* เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิทย์ วิศทเวทย์. (ม.ป.ป.). *จริยศาสตร์เบื้องต้น : มนุษย์กับปัญหาจริยธรรม.* กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.

สิวลี ศิริไล. (2539). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ ฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกัญญา สุดบรรทัด. (2532). "จรรยาบรรณ," ใน*เอกสารประกอบการสอนวิชาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชาติ โพธิวิทย์. (2537). *เอกสารการสอนวิชา 3012101 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสื่อสารมวลชน.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพ ฯ : ภาควิชาสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.

สุนทรี วัฒนพันธ์. (2535). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ประเภททดลองกับที่ได้รับการอบรมตามคู่มือครู.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

สุภา ศิริมานนท์. (2530). *จริยธรรมของหนังสือพิมพ์.* กรุงเทพ ฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

อำนวย ยัสโยธา. (2541). *ปัญหาจริยศาสตร์เชิงวิพากษ์.* สงขลา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.

Agee , Warren K., Ault, Phillip H. & Emery , Edwin. (1983). *Reporting and Writing the News.* New York : Harper & Row.

Aiken , T.D. & Catalano , J.T. (1994). *Legal , Ethical and Political Issues in Nursing.* Philadelpia : F.A. Davis.

Ault , Phillip H. & Emery , Edwin. (1978). *Reporting the News.* New York : Basic Books.

Banks , James A. & Clegg , Jr., Ambrose A. (1985*). Teaching Strategies for the Social Studies : Inquiry , Valuing , and Decision - Making.* 3rd ed. New York & London : Longman.

Beauchamp , Tom L. & Walters , LeRoy. (1982). *Contemporary Issues in BIOETHICS.* California : Wardsworth.

Belsey , Andrew. & Chadwick , Ruth. (1992). *Ethical Issues in Journalism and the Media.* New York : Routledge.

Bergman , R. (1973). "Ethics Concepts and Practice," *Intl Nurs Rev.* 20 : 140 - 141.

Black , Jay ., Steel , Bob. & Barney , Ralph. (1995). *Doing Ethics in Journalism : A Handbook with Case Studies.* Massachusetts : Paramount Publishing.

Bowie , Norman E. (1985). *Making Ethical Decisions.* New York : McGraw - Hill.

Books , Brian S. et al. (1985). *News Reporting and Writing.* 2nd ed. New York : St. Martin 's Press.

Christians , Clifford G., Fackler , Mark. & Rotzoll, Kim B. (1995). *Media Ethics & Cases Moral Reasoning.* 4th ed. New York : Longman Publishers USA.

Clark , Jennifer & Copcutt, Lynn. (1977). *Management for Nurses and Health Care Professionals.* New York : Churchill Livingstane.

Curtin , L.A. (1978). "A Proposed Model for Critical Ethical Analysis," *Nursing Forum.* 17 (9) : 12 - 17.

Day , Louis A. (1997). *Ethics in Media Communications : Cases and Controversies.* 2nd ed. California : Wadsworth.

Fedler , Fred. (1989). *Reporting for the Print Media.* 4th ed. New York : Harcourt Brace Jovanovich.

_____. (1993). *Reporting for the Print Media.* 5 th ed. New York : Harcourt Brace Jovanovich.

Fink , Conrad C. (1995). *Media Ethics.* Boston : Allyn and Bacon.

Fox , Richard M. et al. (1990). *Moral Reasoning : A Philosophic Approach to Applied Ethics.* New York : Holt , Rinehart and Winston.

Fry , S.T. (1991). "Ethical in Health Care Delivery," in *Conceptual Foundations of Professional Nursing Practice.* St. Louis : Mosby Year Book.

Gillies , Dee Ann. (1994). *Nursing Management : A Systems Approach.* 3rd ed. Philladelphia : W.B. Saunders.

Hach , Clarence. & English , Earl. (1963). *Scholastic Journalism.* 3rd ed. Iowa : Ames , Iowa State University Press.

Harrison , Frank A. (1981). *The Managerial Decision - Making Process.* Boston : Houghton Mifflin.

Hinman , Lawrence M. (1994). *Ethics : A Pluralistic Approach to Moral Theory.* Florida : Harcourt Brace College.

Hough , George H. (1995). *News Writing.* 5th ed. Boston : Houghton Mifflin.

Huddleston , Barbara Joanne. (1998). *Newspaper Editors ' Perceptions of Ethical Issues and Recommended Actions.* Dissertation Thesis , Ph.D. (Education). USA. : University of Arkansas. Photocopied.

Itule , Bruce D. & Anderson , Douglas A. (1994). *News Writing and Reporting for Today ' s Media.* San Francisco : McGraw - Hill.

_____. (2000). *News Writing and Reporting for Today ' s Media.* San Francisco : McGraw - Hill.

Lovell , Ronald P. (1980). *The Newspaper : An Introduction to Newswriting and Reporting.* California : Wadsworth.

MacKinnon , Barbara. (1995). *ETHICS : Theory and Contemporary Issues.* San Francisco : Wadsworth.

Marquis , Bessic L. & Huston , Carol J. (1996). *Leadership Roles and Management Functions in Nursing : Theory and Application.* 2nd ed. Philladelphia : Lippinocott - Raven.

McQuail , Denis. (1994). *Mass Communication Theory : An Introduction.* 3rd ed. London : SAGE.

Mencher , Melvin. (1996). *Basic Media Writing.* 6th ed. New York : McGraw - Hill.

_____. (1997). *News Reporting and Writing.* 7th ed. Chicago : Brown & Benchmark.

Metzler , Ken. (1986). *Newsgathering.* 2nd ed. New Jersey : Prentice - Hall.

Meyer , Philip. (1987). *Ethical Journalism : A Guide for Students , Practitioners and Consumers.* New York : University Press of America.

Newman , Dianna L. & Brown , Robert D. (1996). *Applied Ethics for Program Evaluation.* California : SAGE.

Patterson , John. (1980). *Teaching Personalized Decision Making.* Santa Clara Country K-12 Career Education Consortium San Jose.

Patterson , Philip & Wilkins , Lee. (1998). *Media Ethics & Issues Cases.* New York : McGraw - Hill.

Pojman , Louis P. (1995). *Ethical Theory : Classical and Contemporary Reading.* California : Wadsworth.

Rich , Carok. (1994). *Writing and Reporting News : A Coaching Method.* California : Wadsworth.

Rivers , William L. (1984). *News In Print : Writing and Reporting.* New York : Harper & Row.

Ross , William David. (1939). *Foundation of Ethics.* Oxford : Clarendon Press.

Schulte , Henry H. & Dufresne , Marcel P. (1994). Getting the Story : *An Advanced Reporting Guide to Beats , Records and Sources.* New York : Macmillan.

Seib , Philip & Fitzpatrick , Kathy. (1997). *Journalism Ethics.* New York : Harcourt Brace & Company.

Swansburg , R.C. & Swansburg , L.C. (1995). *Nursing Staff Development.* London : Jones and Bartlett.

Tracey , William R. (1991). *The Human Resources Glossary.* New York : American Management Associations.

Ward , Hiley H. (1985). *Professional Newswriting.* New York : Harcourt Brace Jovanovich.

Weihrich , Heinz & Koontz , Harold. (1993). *Management : A Global Perspective.* 10th ed. New York : McGraw - Hill.

Yoder Wise , Patricia S. (1995). *Leading and Managing in Nursing.* New York : Mosby Year Book.

ภาคผนวก

เครื่องมือประกอบคู่มือผู้สอน
หลักสูตรรายวิชาการสื่อข่าว 1 : หลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจ ทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

แบบการรายงานตนเอง

ชื่อนักศึกษา..... เลขที่.....
เรื่อง..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ครั้งที่.....

คำชี้แจง ให้นักศึกษาตัดข่าวประเภทใดก็ได้จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยมาคนละ 1 **ข่าวที่เกี่ยวข้องกับ** หลัก "ความถูกต้องแม่นยำ" หรือ "ความสัตย์ซื่อ" หรือ "สิทธิส่วนบุคคล" **พร้อมแนบชิ้นข่าว** ดังกล่าวมาด้วยและตอบคำถามต่อไปนี้

. นักศึกษามีความรู้สึกต่อ "การนำเสนอข่าว" ดังกล่าวอย่างไร ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ข่าวดังกล่าวสะท้อนถึงปัญหาจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์อย่างไร ? และควรมีการนำเสนอข่าวเช่นใด ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. สรุปสาระสำคัญที่ได้ในการเรียนรู้จากชิ้นข่าวดังกล่าว

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

(นักศึกษาประเมินตนเอง)

ชื่อนักศึกษา..... หน่วยที่ .....

กลุ่มที่..... วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ไม่ดี
1. บทเรียนจากสถานการณ์ปัญหา					
1.1 สถานการณ์มีความเหมาะสม					
1.2 สถานการณ์สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน					
1.3 สถานการณ์กระตุ้นการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา					
1.4 สถานการณ์นำไปสู่การตัดสินใจได้					
2. กระบวนการคิดแก้ปัญหา					
2.1 ระบุปัญหาจากสถานการณ์ได้					
2.2 สามารถกำหนดสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา					
2.3 จัดเรียงลำดับความสำคัญของสมมติฐานได้					
2.4 สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับปัญหา					
2.5 แก้ปัญหาจากสถานการณ์ในบทเรียนได้					
3. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม					
3.1 มีการแบ่งงานให้สมาชิกกลุ่มไปศึกษาค้นคว้า					
3.2 ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม					
3.3 มีการเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกกลุ่ม					
3.4 มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม					
3.5 เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายถกเถียงกันในกลุ่ม					
3.6 มีส่วนร่วมในการนำกลุ่มให้บรรลุจุดหมาย					
4. ทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
4.1 ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้					
4.2 แสวงหาความรู้ได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

(นักศึกษาในกลุ่มประเมินกันเอง)

ชื่อนักศึกษาผู้ประเมิน..... กลุ่มที่ .....

หน่วยการเรียนที่..... วัน.....เดือน.....พ.ศ.....

กรณีศึกษาเรื่อง.....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม ก)..... ง).....

ข)..... จ).....

ค)..... ฉ).....

เกณฑ์การให้คะแนน

5	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ดี
3	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์พอใช้
1	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี

คำชี้แจง โปรดใส่คะแนนลงตามช่องที่ตรงตัวอักษรแทนชื่อของนักศึกษาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	นักศึกษา					
	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
1. บทเรียนจากสถานการณ์ปัญหา						
1.1 สถานการณ์มีความเหมาะสม						
1.2 สถานการณ์สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน						
1.3 สถานการณ์กระตุ้นการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา						
1.4 สถานการณ์นำไปสู่การตัดสินใจได้						
2. กระบวนการคิดแก้ปัญหา						
2.1 ระบุปัญหาจากสถานการณ์ได้						
2.2 สามารถกำหนดสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา						
2.3 จัดเรียงลำดับความสำคัญของสมมติฐานได้						
2.4 สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับปัญหา						
2.5 แก้ปัญหาจากสถานการณ์ในบทเรียนได้						

รายการประเมิน	นักศึกษา					
	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
3. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม						
3.1 มีการแบ่งงานให้สมาชิกกลุ่มไปศึกษาค้นคว้า						
3.2 ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม						
3.3 มีการเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกกลุ่ม						
3.4 มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม						
3.5 เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายถกเถียงกันในกลุ่ม						
3.6 มีส่วนร่วมในการนำกลุ่มให้บรรลุจุดหมาย						
4. ทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง						
4.1 ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้						
4.2 แสวงหาความรู้ได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย

(อาจารย์ประเมินนักศึกษา)

หน่วยการเรียนที่..... กลุ่มที่.....

กรณีศึกษาเรื่อง..... วันที่....เดือน.....พ.ศ.....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม ก)..... ช).....

ข)..... ซ).....

ค)..... ฌ).....

ง)..... ญ).....

จ)..... ฏ).....

ฉ).....

เกณฑ์การให้คะแนน

5	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
4	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ดี
3	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
2	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์พอใช้
1	คะแนน	หมายถึง	ระดับพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ไม่ดี

คำชี้แจง โปรดใส่คะแนนลงตามช่องที่ตรงตัวอักษรแทนชื่อของนักศึกษาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	นักศึกษา										
	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	ช	ซ	ฌ	ญ	ฏ
1. กระบวนการคิดแก้ปัญหา											
1.1 ระบุปัญหาจากสถานการณ์ได้											
1.2 สามารถกำหนดสมมติฐานที่เกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหา											
1.3 จัดเรียงลำดับความสำคัญของสมมติฐานได้											
1.4 สามารถเชื่อมโยงความรู้เข้ากับปัญหา											
1.5 แก้ปัญหาจากสถานการณ์ในบทเรียนได้											

รายการประเมิน	นักศึกษา										
	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	ช	ซ	ฌ	ญ	ฎ
2. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม											
2.1 มีการแบ่งงานให้สมาชิกกลุ่มไปศึกษาค้นคว้า											
2.2 ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม											
2.3 มีการเสนอความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกกลุ่ม											
2.4 มีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม											
2.5 เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายถกเถียงกันในกลุ่ม											
2.6 มีส่วนร่วมในการนำกลุ่มให้บรรลุจุดหมาย											
3. ทักษะการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง											
3.1 ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้											
3.2 แสวงหาความรู้ได้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้											

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินกระบวนการเรียนการสอน

หน่วยการเรียนที่..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านจากคำถามต่อไปนี้

1. เนื้อหาวิชา.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
2. วิธีสอน.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
4. วิธีการวัดและประเมินผลการเรียน.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. บรรยากาศในชั้นเรียน.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.

แบบสังเกตการมีส่วนร่วมในการอภิปราย

หน่วยการเรียนที่..... กลุ่มที่.....

กรณีศึกษาเรื่อง..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม ก)..... ง).....

ข)..... จ).....

ค)..... ฉ).....

เกณฑ์การให้คะแนน

3	คะแนน	หมายถึง	ผลการสังเกตอยู่ในเกณฑ์มาก
2	คะแนน	หมายถึง	ผลการสังเกตอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
1	คะแนน	หมายถึง	ผลการสังเกตอยู่ในเกณฑ์น้อย

คำชี้แจง โปรดใส่คะแนนลงตามช่องที่ตรงตัวอักษรแทนชื่อของนักศึกษาที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	นักศึกษา					
	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
1. การเตรียมพร้อมในการอภิปราย						
2. ความกระตือรือร้นในการอภิปราย						
3. ความชัดเจนในประเด็นที่อภิปราย						
4. ความสามารถในการสื่อความหมายที่เข้าใจง่าย						
5. ความมีเหตุผลในการอภิปราย						
6. การรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปราย						
7. ความสามารถในการตอบคำถามของผู้ร่วมอภิปราย						
8. ความสามารถในการสรุปผลการอภิปราย						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

แบบประเมินผลงาน

ียนที่..... กลุ่มที่.....

่อง..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

กกลุ่ม 1..... 4.....

2..... 5..... .....

3..... 6.....

ให้คะแนน

3 คะแนน หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ดี

2 คะแนน หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

1 คะแนน หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในเกณฑ์พอใช้

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	ดี	ปานกลาง	พอใช้
บเรียงเนื้อหารายงาน	.....	.....	.....
ลำดับความต่อเนื่องของรายงาน	.....	.....	.....
แจนของเนื้อหารายงาน	.....	.....	.....
มบูรณ์ของเนื้อหารายงาน	.....	.....	.....
การนำเสนอรายงาน	.....	.....	.....
ตรงต่อเวลาในการส่งรายงาน	.....	.....	.....
รวมคะแนน			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินกระบวนการจัดการเรียนการสอน

หน่วยการเรียนที่..... วันที่..... เดือน.....พ.ศ.....
กลุ่มที่.....

คำชี้แจง โปรดให้รายละเอียดจากคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักศึกษาต่อไปนี้

1. กระบวนการคิดแก้ปัญหา.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
2. ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
3. ทักษะการศึกษาด้วยตนเอง.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ฉ

ตารางความถี่ของคะแนนด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ
ของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถ
ของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้หลักสูตร

ตาราง ความถี่ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คะแนน	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
(เต็ม 50)	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
15	1	-	2	-
16	-	-	2	-
17	1	-	1	-
18	-	-	2	-
19	2	-	1	-
20	1	-	2	-
21	1	-	1	-
22	-	-	1	-
23	3	-	-	-
24	-	-	1	-
25	1	-	-	-
26	1	-	-	-
27	-	-	-	-
28	-	-	-	-
29	-	1	-	1
30	-	-	-	1
31	-	-	-	1
32	-	-	-	1
33	-	1	-	1
34	-	1	-	-
35	-	-	-	1
36	-	1	-	3
37	-	-	-	1
38	-	1	-	2
39	-	-	-	-
40	-	1	-	-
41	-	-	-	-
42	-	-	-	1
43	-	1	-	-
44	-	-	-	-
45	-	1	-	-
46	-	-	-	-

ตาราง (ต่อ)

คะแนน (เต็ม 50)	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
47	-	-	-	-
48	-	1	-	-
49	-	2	-	-
รวม (คน)	11	11	13	13
คะแนนเฉลี่ย	21.00	40.36	18.54	34.85

ตาราง ค่าคะแนนระหว่างกระบวนการเรียน หน่วยการเรียนการสอน หน่วยที่ 1 - 4

คนที่	คะแนนหน่วยการเรียนการสอน				รวม
	1 (60)	2 (50)	3 (80)	4 (70)	260
1	52	45	75	63	235
2	42	40	71	53	206
3	32	36	52	37	157
4	40	42	69	62	213
5	44	45	71	61	221
6	43	43	69	62	217
7	50	42	72	63	227
8	35	41	68	56	200
9	48	41	70	63	222
10	41	40	62	59	202
11	51	42	65	60	218

ตาราง ความถี่ของคะแนนแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ รายข้อก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง

ข้อ	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร					หลังการทดลองใช้หลักสูตร				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	4	6	1			8	3			
2			1	9	1				1	10
3	3	7	1			6	5			
4	4	7				7	4			
5			3	6	2				3	8
6	4	5	1	1		5	6			
7			2	3	6				2	9
8	1	6	3		1	7	4			
9		1		6	4				5	6
10	2	7	2			5	6			
11	1	9		1		7	4			
12	2	1	3	3	2					11
13	1	2	5	3					1	10
14	2	9				5	6			
15	5	5		1		6	5			
16			3	7	1				2	9
17	4	5	1	1		8	3			
18	3	7		1		7	4			
19	1		5	4	1				4	7
20	4	6		1		6	5			
21			1	5	5				3	8
22	5	5	1			8	3			
23	1	6	4			8	3			
24	1	3	2	5					4	7
25	2	5	3	1		2	8	1		
26	7	4				10	1			
27	1	2	4	3	1			1	6	4
28	4	3	1	1	2	7	3			1
29		2	4	5					4	7
30	3	4	3		1	8	3			
$\overline{X}$ = 116.36			S.D. = 12.34			$\overline{X}$ = 126.55			S.D. = 6.95	

ตาราง ความถี่ของคะแนนแบบวัดเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์รายข้อก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุม

ข้อ	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร					หลังการทดลองใช้หลักสูตร				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	10	2			1	8	5			
2		1	1	7	4		1	3	5	4
3	9	4				8	5			
4	7	5		1		7	4	2		
5	1	1	6	2	3			3	9	1
6	4	7	2			9	4			
7	1	1	2	6	3		1	2	5	5
8	2	7	3	1		3	6	2	1	1
9	1			6	6	2			6	5
10	7	5	1			5	7	1		
11	3	9		1		4	7	1	1	
12		2	6	3	2	1	2	5	1	4
13	1	1	7	3	1		6	2	5	
14	5	8				7	4	2		
15	7	3	1	2		5	5	2		1
16		2	3	3	5		1	4	6	2
17	8	4	1			10	3			
18	6	7				7	6			
19		3	1	6	3		1	1	8	3
20	8	5				7	7			
21		1	1	7	4			1	7	5
22	5	4	3	1		7	4	1	1	
23	5	8		7		5	7	1		
24		2	3		1		3	3	6	1
25	3	10				7	5	1		
26	7	6				9	4			
27		3	4	5	1	1	3	4	3	2
28	8	3		1	1	10	3			
29		2	3	6	2		1	2	6	4
30	11	2				11	2			
$\overline{X}$ = 122.46			S.D. = 9.58			$\overline{X}$ = 124.54			S.D. = 8.44	

ตาราง ความถี่ของคะแนนแบบวัดความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร (150 คะแนน)	หลังการทดลองใช้หลักสูตร (150 คะแนน)	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร (150 คะแนน)	หลังการทดลองใช้หลักสูตร (150 คะแนน)
1	64	120	73	94
2	57	123	60	82
3	61	114	61	95
4	75	121	55	93
5	55	118	69	99
6	52	120	52	87
7	68	124	65	113
8	74	119	76	110
9	70	125	47	103
10	76	119	58	93
11	64	123	89	116
12			58	92
13			75	92
รวม (คน)	11	11	13	13
$\overline{X}$	65.09	120.55	64.46	97.62
S.D.	8.29	3.14	11.57	10.17

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (50 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	หลังการทดลองใช้หลักสูตร	
1	23	43	+
2	23	34	+
3	23	45	+
4	19	40	+
5	19	29	+
6	21	33	+
7	17	36	+
8	15	49	+
9	26	49	+
10	25	48	+
11	20	38	+

หมายเหตุ + หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนด้านเจตคติของกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (150 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	หลังการทดลองใช้หลักสูตร	
1	123	128	+
2	124	124	0
3	123	135	+
4	114	126	+
5	124	125	+
6	117	135	+
7	113	127	+
8	105	120	+
9	127	136	+
10	85	113	+
11	125	123	-

หมายเหตุ - หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรน้อยกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร
+ หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร
0 หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรเท่ากับคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลอง

คนที่	คะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (150 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	หลังการทดลองใช้หลักสูตร	
1	34	106	+
2	27	115	+
3	31	81	+
4	45	105	+
5	29	103	+
6	25	96	+
7	42	92	+
8	47	92	+
9	43	111	+
10	49	103	+
11	37	68	+

หมายเหตุ + หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (50 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	หลังการทดลองใช้หลักสูตร	
1	24	36	+
2	15	30	+
3	20	37	+
4	18	42	+
5	19	29	+
6	16	33	+
7	15	31	+
8	16	38	+
9	17	36	+
10	20	36	+
11	22	38	+
12	18	32	+
13	21	35	+

หมายเหตุ + หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนด้านเจตคติต่อกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (150 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	หลังการทดลองใช้หลักสูตร	
1	117	120	+
2	119	132	+
3	130	125	-
4	120	117	-
5	128	116	-
6	132	118	-
7	122	129	+
8	118	120	+
9	102	128	+
10	133	136	+
11	119	117	-
12	138	142	+
13	114	122	+

หมายเหตุ - หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรน้อยกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

\+ หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

ตาราง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรของกลุ่มควบคุม

คนที่	คะแนนด้านความสามารถในกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ (150 คะแนน)		ผลต่าง
	ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร	หลังการทดลองใช้หลักสูตร	
1	73	94	+
2	60	82	+
3	61	95	+
4	55	93	+
5	69	99	+
6	52	87	+
7	65	113	+
8	76	110	+
9	47	103	+
10	58	93	+
11	89	116	+
12	58	92	+
13	75	92	+

หมายเหตุ + หมายถึง คะแนนหลังการทดลองใช้หลักสูตรมากกว่าคะแนนก่อนการทดลองใช้หลักสูตร

แบบสอบถาม
การศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

<u>คำชี้แจง</u>

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านการหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร.เพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ในการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยจะทำการสอบถามข้อมูลจากท่าน 2 รอบ คือ

รอบที่ 1 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ที่ต้องการเสริมสร้างสำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด

รอบที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ท่านจัดระดับความจำเป็นในองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ และหากท่านเห็นว่าข้อความที่เกี่ยวกับจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ในข้อใดควรปรับปรุงแก้ไข ขอความกรุณาท่านช่วยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนและความสมบูรณ์ในการศึกษายิ่งขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อได้โปรดให้ความอนุเคราะห์ในการให้ความเห็นของท่านแก่ผู้วิจัย และผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

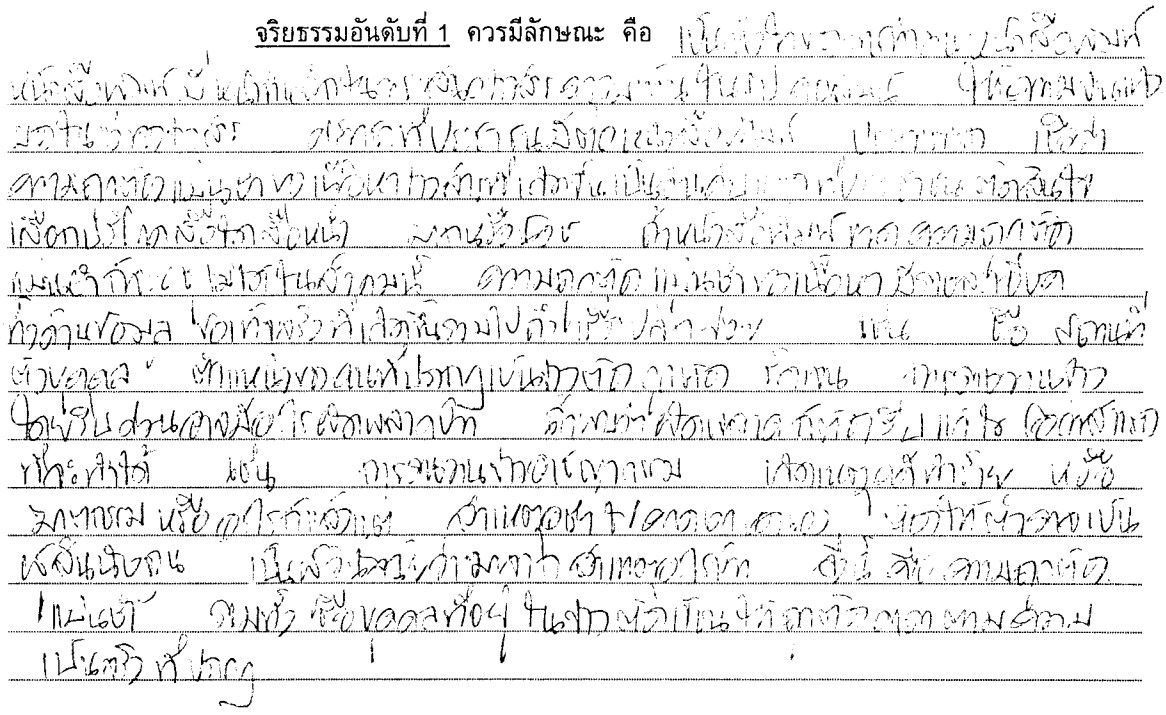
แบบสอบถามรอบที่ 1
การศึกษาจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์
สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์

1. ท่านคิดว่าจริยธรรมที่จำเป็น 3 อันดับแรกในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ที่จะทำหน้าที่ในฐานะผู้สื่อข่าวในองค์กรหนังสือพิมพ์ในอนาคตคืออะไร ?
(กรุณาเลือก 3 อันดับเรียงจากจำเป็นมากไปหาน้อย โดยให้ 1 = จำเป็นมากอันดับหนึ่ง
2 = จำเป็นมากอันดับสอง และ 3 = จำเป็นมากอันดับสาม)

( ) ความรับผิดชอบ
(2) ความสัตย์ซื่อ
( ) ความยุติธรรม
(1) ความถูกต้องแม่นยำ
( ) ความเป็นกลาง
( ) ความสมดุล
( ) ความขัดแย้งในเรื่องของผลประโยชน์
(3) สิทธิส่วนบุคคล

2. จากคำตอบในข้อ 1 จริยธรรมที่จำเป็นในแต่ละอันดับตามที่ท่านระบุไว้นั้นควรมีลักษณะอย่างไร ?

<u>จริยธรรมอันดับที่ 1</u> ควรมีลักษณะ คือ

จริยธรรมอันดับที่ 2 ควรมีลักษณะ คือ [illegible]

จริยธรรมอันดับที่ 3 ควรมีลักษณะ คือ [illegible]

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านความถูกต้องแม่นยำ
กรณีศึกษาเรื่อง "โครงการรีสอร์ต"

วันหนึ่งโรงพิมพ์ได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากผู้ที่ไม่ต้องการเปิดเผยชื่อว่า ขณะนี้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งหนึ่งเพื่อดำเนินการจัดสร้างเป็นรีสอร์ตขนาดใหญ่ซึ่งสามารถรองรับผู้เดินทางมาท่องเที่ยวได้ถึงประมาณ 1,000 คน โดยขณะนี้โครงการรีสอร์ตกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง บรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูลข่าว พบว่า มีนักธุรกิจด้านอสังหาริมทรัพย์กลุ่มหนึ่งดำเนินการจัดสร้างโครงการรีสอร์ตขนาดใหญ่บนพื้นที่ป่าสงวนโดยดำเนินการก่อสร้างมาได้ประมาณ 4 เดือนแล้ว ต่อมาได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบพื้นที่และสั่งให้ยุติการก่อสร้างโครงการดังกล่าว พร้อมระบุข้อหาบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน แต่ต่อมาไม่นานโครงการดังกล่าวก็สามารถดำเนินการก่อสร้างได้อีกโดยไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปตรวจสอบอีกเลย

ต่อมาได้รายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมว่าโครงการดังกล่าวมีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นายหนึ่งซึ่งมีความสนิทสนมอย่างมากกับนักธุรกิจกลุ่มนี้เป็นผู้ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

ที่ผ่านมา พบว่า ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นายนี้รับราชการมานานแต่มักไม่ค่อยมีผลงานเป็นที่น่าพอใจของผู้บังคับบัญชา ต่อมาหลังจากที่รู้จักกับนักธุรกิจกลุ่มนี้จึงได้รับการสนับสนุนจนสามารถก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งในระดับสูงได้และเนื่องจากในตำแหน่งหน้าที่ที่ต้องทำงานเกี่ยวข้องกับผู้สื่อข่าว ดังนั้นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่นายนี้จึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้สื่อข่าวเป็นอย่างดีในฐานะเป็นแหล่งข้อมูลข่าวที่ดีของผู้สื่อข่าว

ดังนั้นหลังจากทราบว่าผู้สื่อข่าวกำลังรวบรวมข้อมูลข่าวเพื่อนำเสนอข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการสร้างโครงการรีสอร์ตบนพื้นที่ป่าสงวน จึงขอร้องผู้สื่อข่าวให้ยุติการเสนอข่าวนี้

กลุ่มที่ ... โครงการ...

1. ระบุปัญหา

โครงการนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนในชนบท

ในพื้นที่

- ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- ขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการน้ำ

2. วิเคราะห์ปัญหา

- ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ
- ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนและตัดสินใจ
- ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ขาดการติดตามและประเมินผลโครงการ
- ขาดการบำรุงรักษาระบบชลประทานอย่างสม่ำเสมอ

สัมมนาสิ่งแวดล้อม

1. มีการทำโครงการรักษาต้นน้ำ โดยมีการทำสิ่งผิดกฎหมาย อยู่เบื้องหลัง.
2. ต้องมีการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา
3. ห้ามการตัดไม้ทำลายป่าอย่างเด็ดขาด

3. พิจารณาทางเลือก ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการตัดไม้ทำลายป่าในท้องถิ่นระหว่างชาวบ้านผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากการตัดไม้และคนงานในโรงงานทำแนวทางที่เป็นไปได้

ข้อที่ 1 ยกเลิกการทำสัมปทานไม้

ผลดี รักษาสัมพันธภาพระหว่างผู้ลี้ภัยกับข้าราชการในพื้นที่ให้เป็นไปด้วยดี

ผลเสีย อาจเกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อคนที่ได้รับประโยชน์จากการตัดไม้

ข้อที่ 2 ห้ามตัดไม้ทำลายป่า

ผลดี สามารถรักษาป่าไม้ไว้ได้ตลอดไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาพักผ่อนในอนาคต

ผลเสีย สูญเสียรายได้ไปตลอดไป

4 การตัดสินใจเลือก

- เลือกที่จะเสนอข้อแรกไป เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย โดยเน้นเรื่องการรักษาป่าของประเทศมากกว่าคนเพียงกลุ่มเดียว

5. ประเมินผล

- สามารถรักษาพื้นที่ป่าต้นน้ำและคุ้มครองสัตว์ป่าหายากไม่ให้สูญพันธุ์ไปจากป่าที่นี่ และไม่ให้ชาวบ้านตัดไม้ทำลายป่า
- สามารถกำจัดบุคคลที่ฝ่าฝืนได้

สรุป

ถ้าเราเลือกข้อแรกไป เป็นหลักการที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ ทำให้ไม่เกิดผลเสียต่อประเทศ

การเขียนข่าว กลุ่มที่ 1 โครงการรีสอร์ต

พบโครงการรีสอร์ทขนาดใหญ่ ในเขตป่าสงวน จังหวัดกาญจนบุรี แหล่งข่าวราชการผู้ใหญ่บ้านหนองหลัง ตำรวจสั่งยุติแต่ยังดำเนินการอยู่ กระทบชาวบ้าน ขาดแหล่งทรัพยากร

เมื่อวันที่ 13 กันยายน มีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนในเขต จังหวัดกาญจนบุรี มีการดำเนินการสร้างรีสอร์ทขนาดใหญ่ สืบทราบว่าเจ้าของโครงการ เป็นนักธุรกิจอสังหาริมทรัพย์รายใหญ่ ในจังหวัดกาญจนบุรี และยังมีกิจการรีสอร์ทหลายแห่งในประเทศ ล่าสุดโครงการแห่งนี้ได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาประมาณ 4 เดือน ซึ่งพื้นที่ของรีสอร์ท มีขนาด 20 ไร่ แต่ส่วนหนึ่ง ลุกล้ำพื้นที่ ป่าสงวน เป็นจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของรีสอร์ท.

เมื่อวันที่ 15 กันยายน เจ้าหน้าที่ตำรวจหน่วย อส.ต. จังหวัด นนทบุรี ได้นำกำลังตำรวจ 10 นาย เข้าตรวจสอบรีสอร์ท ดังกล่าว พบว่า ได้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนจริง จึงดำเนินการสั่งยุติโครงการ นี้ และยังได้จับกุม นาย เดวิด โจนส์ เจ้าของโครงการรีสอร์ท พร้อมทั้งลูกน้อง จำนวน 10 คน

จากการสอบสวน นายเดวิด ได้ให้การว่า ได้เปิดโครงการนี้ มา 1 เดือน แต่โดนสั่งปิด และลักลอบเปิดใหม่ เป็นเวลา 4 เดือน เพื่อให้นักท่องเที่ยว มาเที่ยวพักผ่อน ไม่มีจุดประสงค์อื่นแต่ อย่างใด แต่ทางตำรวจยังไม่ปักใจเชื่อ สั่งแจ้งจับนายเดวิด ในข้อหาบุกรุก พื้นที่ป่าสงวน และคุมตัวไว้ที่สถานี ตำรวจภูธรที่ 8 เพื่อทำการสอบสวนข้อเท็จจริงต่อไป.

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านความสัตย์ซื่อ

กรณีศึกษาเรื่อง "โรงงานกำจัดขยะ"

บรรณาธิการข่าวได้รับโทรสาร (Fax) จากผู้ที่ไม่ต้องการเปิดเผยชื่อว่ามีความไม่โปร่งใสเกิดขึ้นในการประมูลสร้างโรงงานกำจัดขยะแห่งใหม่โดยที่มีการล็อคสเป็กในการประมูลครั้งนี้ ทำให้บริษัทผู้รับเหมาส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าร่วมประมูลแข่งขันได้ ดังนั้นทางบรรณาธิการข่าวจึงมอบหมายให้ท่านรับผิดชอบติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า บริษัทผู้รับเหมาซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการจัดสร้างโรงงานกำจัดขยะแห่งใหม่นี้เป็นบริษัทใหม่ที่เพิ่งก่อตั้งมาได้ไม่นาน โดยในการประมูลครั้งนี้มีบริษัทดังกล่าวเพียงรายเดียวที่มีคุณสมบัติครบในการเข้ายื่นประมูลโครงการดังกล่าว ทำให้บริษัทผู้รับเหมารายอื่นที่เสียประโยชน์มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบจนทำให้ต้องมีการประมูลใหม่ แต่ในที่สุดบริษัทผู้รับเหมารายเดิมก็เป็นผู้ที่ชนะการประมูลเพื่อก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะดังกล่าว

จากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากพนักงานคนหนึ่งของบริษัท พบว่า บริษัทแห่งนี้เดิมทีเป็นเพียงบริษัทเล็กๆเท่านั้น ต่อมามีนักธุรกิจกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากเข้ามาร่วมทุนกับบริษัทดังกล่าวจึงทำให้ธุรกิจมีการเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลา 2 - 3 ปี

ที่ผ่านมาทราบว่านักธุรกิจกลุ่มนี้ล้วนเป็นนักลงทุนรุ่นใหม่ แต่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานทางธุรกิจ ที่สำคัญมีทั้งเงินทุนและความสนิทสนมใกล้ชิดกับบุคคลระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน

ในเวลาต่อมาได้มีการติดต่อมายังผู้สื่อข่าวโดยติดต่อผ่านมาจากบุคคลหลายฝ่ายซึ่งไม่ใช่บริษัทผู้รับเหมาโดยตรงเพื่อเสนอผลประโยชน์ให้ผู้สื่อข่าวเป็นจำนวนเงินเลข 7 หลักเพื่อให้หยุดการนำเสนอข่าวนี้

กรณีศึกษาที่ 2 ไร่ขิงงาม ตำบลชัยชนะ

1. การระบุปัญหา
   - ทำไมต้องมีการเลือกสรรปีก ทำให้บริษัทผู้รับเหมารายเดิมๆ ไม่สามารถเข้าร่วมแข่งขันประมูลได้
   - ไร่ขิงงามที่มีคณะกรรมการบริหารที่มีการเลือกสรรปีกในการจัดงานประมูลสีละไปบ้าง
   - เหตุผลที่ตอบรับบริษัทใหม่ที่เพิ่งก่อตั้งไม่ทันสิบปีคณะกรรมการก็ยังมีบริษัทที่ตั้งมาก่อนหน้าอีกมากมาย ทำไมถึงเพิ่มเติมได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประมูล และบริษัทที่เข้าร่วมประมูล

2. การดำเนินการแก้ปัญหา
   - การที่มีการเลือกสรรปีกคณะกรรมการมาจาก กลุ่มนักธุรกิจที่เป็นเจ้าของบริษัทที่มีความชำนาญกลยุทธ์ กับบุคคลภายในได้ดำรงและเคารพ
   - คณะกรรมการที่มีการเลือกสรรปีกคณะกรรมการได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ
   - เหตุผลที่ทำให้บริษัทใหม่ที่คณะกรรมการมีผู้บริหารที่เก่ง หรือมีผู้มีประสบการณ์ในหน่วยงานที่จัดการประมูล

ความจักดีต่อผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับทราบถึงข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานประมูลในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยนักหนึ่งศิลปศาสตร์ เป็นการให้บริการแก่ผู้อ่าน เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

พลักจริยธรรม โดยคำนึงถึง ความเชื่อสังคม เพราะจะต้องเคารพ
ข้อมูลที่มีความเป็นจริงทั้งหมด ที่มีการระบุเหตุผลอย่างที่น่าเชื่อถือ
ข้อมูลจะต้องมีความชัดเจน

ทฤษฎีจริยธรรมที่ผู้เขียนเลือกมาคือ
สำนักประโยชน์นิยม เพราะเป็น การมองการกระทำถูกต้อง
เมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดสิ่งที่ดีที่เป็นไปได้มากที่สุดต่อ
จำนวนมากที่สุด

3. การพิจารณาทางเลือกในการตัดสินใจ
- ทางข้อมูลได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบจากการประมูล
ข้อดี ทำให้ได้ข้อมูลตรงกันตามต้องการ
ข้อเสีย อาจมีการปกปิดข้อมูล หรือมีผู้มีอิทธิพลบางคนทราบ
- ทางข้อมูลเพิ่มเติมได้จากบริษัทที่เข้าร่วมประมูล
ข้อดี อาจจะทราบถึงความไม่โปร่งใสในการประมูล และ
ความต้องการของข้อมูล
ข้อเสีย อาจได้รับข้อมูลที่ไม่เป็นจริง เพราะเป็นบริษัทคู่แข่ง

4. การตัดสินใจปฏิบัติ
นำข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประมูลมา
เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจ

เลือกที่จะนำเสนอข่าวต่อประชาชน เพื่อให้ผู้บริโภค
ถึงข้อมูลของความไม่โปร่งใสในการประมูลโครงการก่อสร้างในครั้งนี้

5. การประเมินผลการปฏิบัติ
การนำเสนอข่าวสู่คนต่อต่อผู้อ่าน เพราะทำให้ผู้อ่านทราบถึง
ความไม่โปร่งใสในการประมูล

กลุ่มที่ 2 เรื่องโรงงานกำจัดขยะ

เกิดความไม่โปร่งใสในการประมูลสร้างโรงงานกำจัดขยะ เนื่องจากมีการล็อคสเปคทำให้บริษัทผู้รับเหมาส่วนใหญ่เสียโอกาส ตลอดจนนักการเมืองระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน

จากการที่ บริษัทผู้รับเหมาซึ่งได้รับอนุมัติให้ดำเนินการจัดสร้างโรงงานขยะแห่งใหม่นี้ เป็นบริษัทที่เพิ่งก่อตั้งได้ไม่นาน โดยในการประมูลครั้งนี้ มีบริษัทดังกล่าวเพียงรายเดียว ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเข้าร่วมประมูลโครงการดังกล่าว ทำให้บริษัทผู้รับเหมารายอื่นที่เสียประโยชน์ มีการเรียกร้องไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ จนทำให้ต้องมีการประมูลใหม่ แต่บริษัทผู้รับเหมารายเดิม ก็เป็นผู้ชนะการประมูล เพื่อก่อสร้างโรงงานกำจัดขยะดังกล่าวอีก

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า จากการสืบค้นข้อมูลจากพนักงานบริษัทดังกล่าวพบว่า เงินทุนบริษัทแห่งนี้ เป็นเพียงบริษัทเล็กๆ เท่านั้น รายได้มีลักษณะคล้ายกับบริษัทในลักษณะเดียวกันอย่างมาก เท่านั้นยังไม่พอ ยังมีการจ้างบริษัทต่างชาติมาดำเนินการ ซึ่งทำให้บริษัทมีการจ้างคนเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก และยังมีการจ้างบริษัทต่างชาติมาดำเนินการ ซึ่งทำให้บริษัทมีการจ้างคนเพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ในระยะเวลา 2-3 ปี ที่ผ่านมาการบริหารงานของบริษัทนี้ มีการขาดทุนมาโดยตลอด แต่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานทางธุรกิจที่สำคัญมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชน

อย่างไรก็ตาม ผู้สื่อข่าวมีการสืบหาข้อมูลจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประมูล และบริษัทที่เข้าร่วมประมูลพบว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิเสธที่จะให้ข้อมูลเรื่องของการล็อคสเปคในการประมูล และปฏิเสธในเรื่องที่มีคนระดับสูงทั้งในภาครัฐและเอกชนหนุนหลังบริษัทที่ตกเป็นข่าว แต่บริษัทต่างๆ ที่เข้าร่วมในการประมูลมีการร้องเรียนถึงความไม่โปร่งใสในการประมูลครั้งนี้ ทำให้บริษัทผู้รับเหมารายอื่นๆ เสียประโยชน์

#

กรณีศึกษาที่เป็นสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งทางจริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์

ด้านสิทธิส่วนบุคคล

กรณีศึกษาเรื่อง "พยานคดีฆาตกรรม"

หัวหน้าข่าวอาชญากรรมได้รับโทรศัพท์ด่วนว่าขณะนี้มีนักศึกษาหญิงของมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งถูกฆ่าตายในหอพักของมหาวิทยาลัย โดยที่ผู้ตายเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งได้เข้ามาเรียนและพักอยู่ที่หอพักของมหาวิทยาลัยได้เพียง 1 เดือนเท่านั้น ทางหัวหน้าข่าวอาชญากรรมจึงมอบหมายให้ท่านติดตามข่าวชิ้นนี้

จากการสืบค้นข้อมูล พบว่า ตามประวัติของผู้ตายนั้นเป็นนักเรียนที่มีผลการเรียนดีเยี่ยมโดยได้รับทุนการศึกษาจากทางโรงเรียนมาโดยตลอดนับตั้งแต่การเรียนในชั้นมัธยมต้นจนถึงมัธยมปลาย ในระหว่างการเรียนผู้ตายก็เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ จนกระทั่งผู้ตายเรียนจบชั้นมัธยมปลายก็ได้รับทุนการศึกษาให้เข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ แต่ภายหลังจากเข้ามาเรียนได้เพียง 1 เดือนก็ถูกฆ่าตาย

จากการสอบถามรายละเอียดจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า ผู้ตายได้พักอยู่ร่วมห้องเดียวกันกับเพื่อนนักศึกษาคนหนึ่งซึ่งเรียนชั้นปีเดียวกัน โดยผู้ตายเป็นคนที่มีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน แต่มาในระยะหลังที่ผู้ตายมีปัญหาทางสุขภาพจึงเริ่มเป็นคนเก็บตัว พูดจาน้อยลง และมักมีปากเสียงกับทางบ้านอยู่เป็นประจำ ในวันที่เกิดเหตุเพื่อนของผู้ตายแจ้งว่าภายหลังกลับจากห้องสมุดตนก็เดินทางกลับที่พักในช่วงดึกและเมื่อมาถึงห้องพักก็เห็นชายผู้หนึ่งซึ่งในมือถือมีดอยู่ ด้วยความตกใจจึงตะโกนร้องเรียกเพื่อนข้างห้องและโทรแจ้งตำรวจว่าพบศพผู้ตายในห้องพัก

ในเวลาต่อมา ผู้สื่อข่าวได้ไปพบเพื่อนของผู้ตายซึ่งเป็นพยานที่เห็นเหตุการณ์ในคืนนั้นเพื่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมบางอย่าง ปรากฏว่าพยานผู้เห็นเหตุการณ์ได้บอกกับผู้สื่อข่าวว่าไม่พร้อมที่จะให้สัมภาษณ์และไม่ต้องการให้ชื่อของตนปรากฏในการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์

อย่างไรก็ตาม สถานีวิทยุต่างๆก็ได้รายงานข่าวดังกล่าวโดยไม่ได้มีการระบุชื่อของพยานผู้เห็นเหตุการณ์แต่อย่างใด

พยานคดีฆาตกรรม

กรณีศึกษาที่ 2

1. การระบุปัญหา
- นักศึกษาสนใจคนนี้เสียชีวิตด้วยสาเหตุอะไร
- สาเหตุใดพยานจึงไม่พร้อมที่จะให้ข้อมูลกับเจ้าหน้าที่
- จะได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวจากตำรวจที่เป็นเจ้าของคดี

2. การวิเคราะห์ปัญหา
- เรื่องเกี่ยวกับการถูกฆาตกรรม ด้วยสาเหตุ ฆ่าชิงทรัพย์ ยาเสพติด
- สาเหตุที่พยานไม่ยอมให้ข้อมูลน่าจะมาจาก ความตกใจ หรือมีส่วนรู้เห็นในการกระทำความผิด และกลัวความไม่ปลอดภัยของตนเอง
- ข้อมูลที่จะหาข้อมูลได้จากผู้ที่พักอาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงน้องพัก ผู้พบเห็นเหตุการณ์ ตำรวจที่เป็นเจ้าของคดี แต่การจะได้มาซึ่งข้อมูลจากแพทย์ เป็นความยากลำบากต่อผู้อ่านโดย ผู้ที่จะให้ข้อมูลได้ครบถ้วน ก็จะนำเสนอต่อผู้อ่านอย่างครบถ้วนเช่นกัน ไม่ปิดบัง

3. การเลือกวิธีทางเลือกในการตัดสินใจ
- แหล่งข้อมูลที่จะได้มาจากตำรวจที่เป็นเจ้าของคดี เพราะเป็นแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ และมีความน่าเชื่อถือมาก ที่สุดในการนำเสนอข่าว

ข้อดี ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

ข้อเสีย อาจได้รับข้อมูลที่เบี่ยงเบน หรือไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพราะเหตุที่ไม่ได้เห็นเหตุการณ์

- หาข้อมูลจากพยานแวดล้อม เช่น พวกที่อาศัยอยู่ที่หอพัก ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ นักข่าว นักข่าวภาคสนาม เพื่อนบ้าน เพื่อนของพยาน เพื่อช่วยทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรงมากขึ้น

ข้อดี อาจได้ข้อมูลเพิ่มเติม จากเหตุการณ์

ข้อเสีย อาจไม่ได้รับความร่วมมือ หรือถูกกลั่นแกล้งอันตราย หรือ อาจได้ข้อมูลที่ผิดเพี้ยน

4. การตัดสินใจปฏิบัติ
- ตัดสินใจนำเสนอข่าวต่อผู้อ่านโดยนำข้อมูลที่ได้จากตำรวจที่เป็นเจ้าของคดี มาเป็นข้อมูลในการนำเสนอข่าว แต่ละมีการระบุชื่อของพยาน ตามที่ขอร้องได้

5. การประเมินผลการปฏิบัติ
- ตัดสินใจที่จะนำเสนอข่าว เพื่อเป็นการรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยไม่มีผลกระทบต่อพยาน

การปฏิบัติงานของนักข่าวที่มีหน้าที่หรือการปฏิบัติ โดยยึดมั่นในจรรยาบรรณ ที่กำหนดไว้ ในการนำเสนอข่าวสารต่อผู้อ่านนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้สึก แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	บุบผา เมฆศรีทองคำ
ที่อยู่	104 / 18 ถนนเจริญเวียง สีลม
	บางรัก กรุงเทพ ฯ 10500
ที่ทำงาน	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
	119 ถนนพระราม 4 แขวงคลองเตย
	เขตพระโขนง กรุงเทพ ฯ 10210
ตำแหน่ง	อาจารย์ภาควิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม
พ.ศ. 2529	วารสารศาสตร์บัณฑิต (หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2534	วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต (สื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2539	ประกาศนียบัตรบัณฑิตการวิจัยทางสังคม
พ.ศ. 2545	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ